H14 — 122
-5-

П 50424 Н 14/122

СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ПРОСВѢЩЕНІЯ.

ТОМЪ V.

СРЕДНІЯ УЧЕБНЫЯ ЗАВЕДЕНІЯ.

ZBIÓR
PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ OŚWIECENIA.

TOM V.

ZAKŁADY NAUKOWE ŚREDNIE.

1868.

П50424 Н14 122

СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ПРОСВѢЩЕНІЯ.

ТОМЪ V.

СРЕДНІЯ УЧЕБНЫЯ ЗАВЕДЕНІЯ.

ZBIÓR
PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ OŚWIECENIA.

TOM V.

ZAKŁADY NAUKOWE ŚREDNIE.

1868.

НЭП

Печатано по ВЫСОЧАЙШЕМУ повелѣнію.

Госуд. публичная
историческая
библиотека РСФСР
№ 29620 1978г.

Варшава. — Въ типографіи И. Гольдмана.

Drukowano z rozkazu NAJWYŻSZEGO.

Warszawa. — W drukarni J. Goldmana.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Въ настоящемъ V томѣ помѣщены:

Отдѣлъ II, о спеціальныхъ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ;

Отдѣлъ III, о казенныхъ женскихъ учебныхъ заведеніяхъ, и

Отдѣлъ IV, о мужскихъ и женскихъ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

Сборникъ этотъ, подъ главнымъ руководствомъ Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника, Сенатора Фундуклея, составленъ Статсъ-Референдаріемъ Видалемъ изъ матеріаловъ, собранныхъ Инспекторомъ Реальной гимназіи, Баромъ.

OBJAŚNIENIE.

W niniejszym tomie V-m mieszczą się:
Dział II, o zakładach naukowych średnich specyalnych;
Dział III, o zakładach naukowych żeńskich rządowych;
Dział IV, o zakładach prywatnych, tak męzkich jako i żeńskich.

Zbiór niniejszy, pod zwierzchnim kierunkiem Rzeczywistego Tajnego Radcy, Senatora Fundukleja, ułożony został przez Referendarza Stanu Vidala, z materyałów zebranych przez Inspektora Gimnazyum Realnego, Bara.

ОГЛАВЛЕНІЕ ПРЕДМЕТОВЪ,

ЗАКЛЮЧАЮЩИХСЯ ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ ТОМѢ.

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ОТДѢЛЪ II, о спеціальныхъ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ.			
1	Декретъ Короля Саксонскаго, Герцога Варшавскаго, объ учрежденіи Варшавской Юридической Школы.	18 Марта 1808 г.	Королевскій декретъ.	
2	Учрежденіе Школы Административныхъ наукъ.	22 Мая 1811 г.	Королевскій декретъ.	
3	Учрежденіе Лѣснаго Училища.	5 (17) Октября 1816 г.	Высочайшій указъ.	
4	Высочайшій указъ объ учрежденіи, для юношества Царства Польскаго, юридическихъ курсовъ при Варшавской Губернской Гимназіи и С.-Петербургскомъ и Московскомъ Университетахъ.	23 Апрѣля (5 Мая) 1840 г.	Высочайшій указъ.	
5	Положеніе объ Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства.	31 Августа 1840 года.	Высочайшее повелѣніе.	

SPIS PRZEDMIOTÓW,

W TOMIE NINIEJSZYM ZAWARTYCH.

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie władzy, wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	DZIAŁ II. O ZAKŁADACH NAUKOWYCH ŚREDNICH SPECYALNYCH.			
1	Dekret Króla Saskiego, Księcia Warszawskiego, ustanawiający Szkołę Prawa w Warszawie.	18 Marca 1808 r.	Dekret Królewski.	3
2	Ustanowienie Szkoły Administracyi.	22 Maja 1811 r.	Dekret Królewski.	3
3	Ustanowienie Szkoły Leśnéj.	5 (17) Października 1816 roku.	Ukaz Najwyższy.	9
4	Ukaz Najwyższy, ustanawiający kursa prawne dla młodzieży Królestwa Polskiego, tak przy Gimnazyum gubernialném Warszawskiém, jako i w Uniwersytetach St. Petersburgskim i Moskiewskim.	23 Kwietnia (5 Maja) 1840 r.	Ukaz Najwyższy.	11
5	Ustawa dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa.	31 Sierpnia 1840 roku.	Rozkaz Najwyższy.	13

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
6	Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.	22 Февраля 1844 г.	Высочайшее повелѣніе.	52
7	Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.	13 Декабря 1852 г.	Высочайшее повелѣніе.	70
*8	Учрежденіе Воскресно-Коммерческаго Училища.	24 Ноября 1854 г., № 9,200.	Министръ Народнаго Просвѣщенія.	114
*9	Положеніе о Варшавскомъ Воскресно-Коммерческомъ Училищѣ.	24 Ноября 1854 г.	Министръ Народнаго Просвѣщенія.	114
10	Положеніе о Варшавскомъ Раввинскомъ Училищѣ.	13 Октября 1857 г.	Высочайшее повелѣніе.	124
11	Уставъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ и состоящей при немъ Сельской Школы.	29 Декабря 1857 г.	Высочайшее повелѣніе.	162
12	Положеніе о Земледѣльческихъ Школахъ въ Царствѣ Польскомъ.	2 Ноября 1859 года.	Высочайшее повелѣніе.	242
*13	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ Институтѣ.	8 (20) Мая 1862 года.	Высочайшее повелѣніе.	274

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie władzy, wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
6	Ustawa dla Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.	22 Lutego 1844 r.	Rozkaz Najwyższy.	53
7	Ustawa dla Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.	13 Grudnia 1852 roku.	Rozkaz Najwyższy.	71
*8	O założeniu Szkoły Niedzielno-Handlowéj.	24 Listopada 1854 r., Nr. 9,200.	Minister Oświecenia Narodowego.	115
*9	Ustawa dla Szkoły Niedzielno-Handlowéj w Warszawie.	24 Listopada 1854 r.	Minister Oświecenia Narodowego.	115
10	Ustawa dla Szkoły Rabinów w Warszawie.	13 Października 1857 r.	Rozkaz Najwyższy.	125
11	Ustawa dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie, tudzież dla Szkoły Wiejskiéj przy tymże Instytucie będącéj.	29 Grudnia 1857 roku.	Rozkaz Najwyższy.	163
12	Ustawa dla Szkół Rolniczych w Królestwie Polskiém.	2 Listopada 1859 roku.	Rozkaz Najwyższy.	243
*13	Wyciąg z Najwyżej zatwierdzonéj Ustawy o wychowaniu publiczném, o Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym.	8 (20) Maja 1862 r.	Rozkaz Najwyższy.	275

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
14	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о Художественной Школѣ.	8 (20) Мая 1862 года.	Высочайшее повелѣніе.	294
*15	О переходѣ Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ въ управленіе вѣдомства Народнаго Просвѣщенія.	27 Августа (8 Сентября) 1863 г.	Высочайшій указъ.	306
*16	Высочайшій указъ, утверждающій Уставъ Варшавскаго Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ.	28 Іюня (10 Іюля) 1866 г.	Высочайшій указъ.	308
	ОТДѢЛЪ III. О КАЗЕННЫХЪ ЖЕНСКИХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.			
1	Учрежденіе Школы Гувернантокъ.	18 Апрѣля 1825 г.	Правительственная Комисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	350
2	Штатъ Школы Гувернантокъ.	12 Мая 1826 г.	Министръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Комисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	354

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie władzy, wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
14	Wyciąg z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy o wychowaniu publiczném, o Szkole Sztuk Pięknych.	8 (20) Maja 1862 r.	Rozkaz Najwyższy.	295
*15	O przejściu Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych pod zarząd Władzy Edukacyjnéj.	27 Sierpnia (8 Września) 1863 r.	Ukaz Najwyższy.	307
*16	Ukaz Najwyższy, zatwierdzający Ustawę Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie.	28 Czerwca (10 Lipca) 1866 r.	Ukaz Najwyższy.	309

DZIAŁ III.

O ZAKŁADACH NAUKOWYCH ŻEŃSKICH RZĄDOWYCH.

1	Urządzenie Szkoły Guwernantek.	18 Kwietnia 1825 roku.	Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.	351
2	Etat Szkoły Guwernantek.	12 Maja 1826 r.	Minister Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.	355

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
3	Учрежденіе Казеннаго Института воспитанія женскаго пола.	22 Ноября 1826 г.	Министръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	356
4	Учрежденіе Образцоваго Пансіона при Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ.	25 Іюля 1828 г.	Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	408
5	О введеніи въ Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ преподаванія русскаго языка.	29 Августа (10 Сентября) 1833 г., № 23,129	Совѣтъ Управленія Царства.	422
6	О поступленіи Казеннаго Института воспитанія дѣвицъ подъ покровительство Ея Величества Государыни Императрицы подъ наименованіемъ „Александринскаго."	5 (17) Іюля 1838 г., № 19,664	Совѣтъ Управленія Царства.	424
7	Уставъ Александринскаго Института воспитанія дѣвицъ (въ Пулавахъ).	25 Іюня 1840 г.	Высочайшее повелѣніе.	426
*8	О фундушѣ, пожертвованномъ Муниципальнымъ Управленіемъ города Варшавы	22 Октября (3 Ноября)	Совѣтъ Управленія Царства.	466

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie władzy, wydającéj rozporządzenie.	Stronica
3	Urządzenie Instytutu Rządowego wychowania płci żeńskiéj.	22 Listopada 1826 roku.	Minister Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.	357
4	Urządzenie Pensyi Wzorowéj przy Instytucie Rządowym Guwernantek.	25 Lipca 1828 r.	Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.	409
5	O zaprowadzeniu wykładu języka rossyjskiego w Instytucie Rządowym Guwernantek.	29 Sierpnia (10 Września) 1833 r., N. 23,129	Rada Administracyjna Królestwa.	423
6	O oddaniu Instytutu Rządowego wychowania panien pod opiekę NAJJAŚNIEJSZÉJ CESARZOWÉJ JÉJMOŚCI, z tytułem „Alexandryńskiego."	5 (17) Lipca 1838 r., N. 19,664	Rada Administracyjna Królestwa.	425
7	Ustawa Alexandryńskiego Instytutu wychowania panien (w Puławach).	25 Czerwca 1840 roku.	Rozkaz NAJWYŻSZY.	427
*8	O funduszu, przez Urząd Municypalny miasta Warszawy ofiarowanym, na utrzy-	22 Października (3 Listo-	Rada Administracyjna Królestwa.	467

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
	на содержаніе въ Александринскомъ Институтѣ воспитанія дѣвицъ восьми пансіонерокъ.	1840 г.		
9	Сообщеніе Высочайшей воли относительно учрежденія казенныхъ женскихъ учебныхъ заведеній въ Царствѣ Польскомъ.	14 (26) Октября 1856 г., № 68.	Высочайшее повелѣніе.	470
10	Положеніе о Пансіонѣ для дѣвицъ въ Варшавѣ, содержимомъ отъ Правительства.	4 Декабря 1857 г.	Высочайшее повелѣніе.	474
11	Проектъ Положенія о Высшемъ Женскомъ Училищѣ въ Варшавѣ, содержимомъ отъ Правительства.	9 (21) Августа 1859 г.	Попечитель Варшавскаго Учебнаго округа.	508
12	Объ открытіи пяти Женскихъ Училищъ въ Царствѣ и 4-класснаго Отдѣленія въ г. Варшавѣ, равно о наименованіи Варшавскаго Женскаго Пансіона „Маріинскимъ."	3 (15) Мая 1860 года.	Высочайшій указъ.	534
13	Проектъ Положенія о Высшихъ Женскихъ Училищахъ въ Царствѣ Польскомъ, содержимыхъ отъ Правительства.	11 (23) Іюня 1860 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	538
14	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава о общественномъ воспитаніи въ	8 (20) Мая 1862 гдоа.	Высочайшее повелѣніе.	564

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie władzy, wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	manie w Instytucie Alexandryńskim wychowania panien 8-iu pensyonarek.	pada) 1840 r.		
9	O NAJWYŻSZÉJ woli co do urządzenia zakładów naukowych rządowych żeńskich w Królestwie Polskiém.	14 (26) Października 1856 roku, Nr. 68.	Rozkaz NAJWYŻSZY.	471
10	Ustawa dla Pensyi Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie.	4 Grudnia 1857 r.	Rozkaz NAJWYŻSZY.	475
11	Projekt Ustawy dla Wyższych Naukowych Zakładów Rządowych Żeńskich w Warszawie.	9 (21) Sierpnia 1859 r.	Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego.	509
12	O otwarciu pięciu Szkół Żeńskich w Królestwie i Oddziału 4-klassowego w Warszawie, tudzież o nadaniu Pensyi Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie tytułu „Maryińskiéj."	3 (15) Maja 1860 r.	Ukaz NAJWYŻSZY.	535
13	Projekt Ustawy dla Szkół Wyższych Żeńskich Rządowych w Królestwie Polskiém.	11 (23) Czerwca 1860 r.	Namiestnik w Królestwie.	539
14	Wyciąg z NAJWYŻÉJ zatwierdzonéj Ustawy o wychowaniu publiczném, dotyczą-	8 (20) Maja 1862 r.	Rozkaz NAJWYŻSZY.	565

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
	Царствѣ Польскомъ, о Казенныхъ Женскихъ Учебныхъ Заведеніяхъ.			
15	Уставъ Высшаго Казеннаго Женскаго Училища.	6 (18) Ноября 1862 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	588
*16	Высочайшій указъ о женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ въ Царствѣ Польскомъ.	30 Августа (11 Сентября) 1864 г.	Высочайшій указъ.	604
*17	Уставъ Женскихъ Гимназій и Прогимназій въ Царствѣ Польскомъ.	5 (17) Января 1866 г.	Высочайшее повелѣніе.	612
*18	Высочайшій указъ, утверждающій Уставъ Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища.	29 Іюля (10 Августа) 1866 года.	Высочайшій указъ.	646

ОТДѢЛЪ IV.

О МУЖСКИХЪ И ЖЕНСКИХЪ ЧАСТНЫХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
1	Учрежденіе Пансіоновъ и Училищъ для юношества женскаго пола.	28 Марта 1821 г.	Министръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	688

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie władzy, wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	cy rządowych zakładów naukowych żeńskich.			
15	Ustawa dla Szkoły Wyższéj Rządowéj Żeńskiéj w Warszawie.	6 (18) Listopada 1862 r.	Rada Administracyjna Królestwa.	589
*16	Ukaz Najwyższy o Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich w Królestwie Polskiém.	30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.	Ukaz Najwyższy.	605
*17	Ustawa Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich w Królestwie Polskiém.	5 (17) Stycznia 1866 r.	Rozkaz Najwyższy.	613
*18	Ukaz Najwyższy, zatwierdzający Ustawę Chołmskiéj Greko-Unickiéj Żeńskiéj Szkoły.	29 Lipca (10 Sierpnia) 1866 roku.	Ukaz Najwyższy.	647
	DZIAŁ IV. O ZAKŁADACH PRYWATNYCH, TAK MĘZKICH JAKO I ŻEŃSKICH.			
1	Urządzenie Pensyj i Szkół dla młodzieży płci żeńskiéj.	28 Marca 1821 r.	Minister Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.	689

Номеръ по порядку	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страница.
2	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго 1833 года Устава Гимназій и Училищъ: Обводовыхъ и Начальныхъ или приходскихъ въ Царствѣ Польскомъ.	1833 г.	Высочайшее повелѣніе.	728
*3	Высочайше утвержденное Положеніе о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, домашнихъ Наставникахъ и Учителяхъ.	18 Января 1841 года.	Высочайшее повелѣніе.	738
4	Инструкція для Членовъ Экзаминаціоннаго Комитета.	21 Мая 1843 г., N° 4,985.	Министръ Народнаго Просвѣщенія.	778
*5	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.	8 (20) Мая 1862 года.	Высочайшее повелѣніе.	788

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie władzy, wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
2	Wyciąg z Najwyżéj w roku 1833 zatwierdzonéj Ustawy dla Gimnazyów, Szkół obwodowych i elementarnych czyli parafialnych w Królestwie Polskiém.	1833 r.	Rozkaz Najwyższy.	729
*3	Najwyżéj zatwierdzona Ustawa dla instytutów naukowych prywatnych, Guwernerów i Nauczycieli domowych.	18 Stycznia 1841 r.	Rozkaz Najwyższy.	739
4	Instrukcya dla Członków Komitetu Examinacyjnego.	21 Maja 1843 r. Nr. 4,985.	Minister Oświecenia Publicznego.	779
*5	Wyciąg z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy o wychowaniu publiczném w Królestwie Polskiém, dotyczący zakładów naukowych prywatnych.	8 (20) Maja 1862 r.	Rozkaz Najwyższy.	789

МАТЕРІАЛЫ,

ЗАКЛЮЧАЮЩІЕ ВЪ СЕБѢ

УСТАВЫ И ПОСТАНОВЛЕНІЯ

О

СРЕДНИХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

MATERYAŁY,

OBEJMUJĄCE

USTAWY I URZĄDZENIA

DLA

ZAKŁADÓW NAUKOWYCH ŚREDNICH.

ОТДѢЛЪ II.

О СПЕЦІАЛЬНЫХЪ СРЕДНИХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

№ 1.

Декретъ Короля Саксонскаго, Герцога Варшавска[го] объ учрежденіи Варшавской Юридической Школы.

(18 Марта 1808 года.)

(*Помѣщенъ въ III томъ Сборника административныхъ по[ста]новленій, по вѣдомству Юстиціи, на 2-й стран.*)

№ 2.

Учрежденіе Школы административныхъ наукъ.

(22 Мая 1811 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата.

Божіею Милостію

МЫ, ФРИДРИХЪ-АВГУСТЪ,

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій,

и проч., и проч., и проч.

Установивъ декретомъ Нашимъ, отъ 29 Апрѣля 1808 экзамены административныхъ чиновниковъ и принимая внимание, что таковые, безъ предварительнаго изученія укъ, не вполнѣ соотвѣтствуютъ Нашимъ предначертанія имѣя также въ виду, что чиновники судебнаго вѣдомс обязаны знать отношенія администраціи, и на оборотъ, новники административные должны быть ознакомлены устройствомъ судебной части, и въ исполненіе, наконе ст. 2-ой Нашего декрета, отъ 18 Марта 1808 г., по предст ленію Нашихъ Министровъ Юстиціи и Внутреннихъ Д

DZIAŁ II.

O ZAKŁADACH NAUKOWYCH ŚREDNICH SPECYALNYCH.

№ 1.

Dekret Króla Saskiego, Księcia Warszawskiego, ustanawiający Szkołę Prawa w Warszawie.

(d. 18 Marca 1808 r.)

(Pomieszczony jest in extenso w tomie III Zbioru przepisów administracyjnych Wydziału Sprawiedliwości, na str. 3-éj.)

№ 2.

Ustanowienie Szkoły Administracyi.

(d. 22 Maja 1811 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu.

FRYDERYK AUGUST,

z Bożéj Łaski Król Saski, Książę Warszawski,

etc., etc., etc.

Ustanowiwszy dekretem Naszym dnia 29 Kwietnia roku 308 examina dla urzędników administracyjnych, a zważając, że kowe, bez poprzedniczego nabycia nauk, zamiarom Naszym pełnie odpowiedzieć nie mogą; zważając oraz, że urzędnicy ydziału Sprawiedliwości znać powinni stosunki z administracyą, a wzajemnie urzędnicy administracyjni stosunki z dównictwem, i przywodząc nareszcie do skutku artykuł 2-gi kretu Naszego z dnia 18 Marca 1808 roku, na przełożenie aszych Ministrów Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych,

и по выслушаніи мнѣнія Нашего Государственнаго Со
Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

При Юридической Школѣ учреждается Школа адм
стративныхъ наукъ, въ которой будутъ преподаваемы в
ще политическая экономія, а въ особенности статис
наука о фабрикахъ и мануфактурахъ, о внѣшней и в
ренней торговлѣ и наука о финансахъ.

Ст. 2.

По истеченіи шести лѣтъ, со времени открытія
Школы, никто не будетъ допущенъ къ высшему экзам
если, кромѣ свидѣтельствъ, предписанныхъ ст. 13 декр
отъ 29 Апрѣля 1808 года, не представитъ аттестата об
кончаніи курса въ Школѣ административныхъ наукъ.

Ст. 3.

Въ особомъ постановленіи будутъ опредѣлены степ
которыя слѣдуетъ пройдти для поступленія въ высшія
жности.

Ст. 4.

Лица, занимающія уже должности, по которымъ тре
ются на будущее время соотвѣтственныя познанія, приз
ются имѣющими необходимыя для сего качества.

Ст. 5.

Курсъ административныхъ наукъ, вмѣстѣ съ курс
правовѣдѣнія, продолжается три года.

Ст. 6.

Правила о частныхъ и публичныхъ экзаменахъ по
расли юридическихъ наукъ распространяются и на уч
ные административные предметы.

Ст. 7.

Воспитанники Юридической Школы, обучающіеся с
ціально или юридическимъ, или административнымъ наука
вносятъ одну только обыкновенную плату.

Ст. 8.

Никто не можетъ быть принятъ въ число воспитан
ковъ этой Школы, если не представитъ свидѣтельства о
успѣшномъ окончаніи наукъ въ Лицеѣ, или въ Гимна
Обучавшіеся въ частныхъ или иностранныхъ учебныхъ

po wysłuchaniu Naszéj Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Do Szkoły Prawa ma być przydana Szkoła nauk administracyjnych, w téj dawana będzie w ogólności ekonomia polityczna, a w szczególności statystyka, nauka o fabrykach i rękodziełach, o handlu zewnętrznym i wewnętrznym, nauka finansów.

Art. 2.

Od otwarcia niniejszéj Szkoły, po upłynieniu lat sześciu, nikt nie będzie przypuszczony do najwyższego examinu, kto prócz zaświadczeń artykułem XIII dekretu dnia 29 Kwietnia 1808 r. przepisanych, nie złoży zaświadczenia z odbytego kursu w Szkole Administracyjnéj.

Art. 3.

Osobnym dekretem wskazaném będzie, przez jakie stopnie przechodzić należy, dla dojścia wyższych urzędów.

Art. 4.

Posiadający już urzędy, do których w przyszłości żądamy przepisanego usposobienia, uważani będą jako już ukwalifikowani.

Art. 5.

Kurs nauk administracyjnych wraz z kursem nauki prawa trzy lata trwać będzie.

Art. 6.

Prawidła o prywatnych i publicznych popisach z nauk prawa mają być zachowane również i co do nauk administracyjnych.

Art. 7.

Uczniowie Szkoły Prawa, czyli szczególniéj do nauk prawniczych, czyli do nauk administracyjnych przykładający się, jednéj tylko zwyczajnéj opłacie podlegać będą.

Art. 8.

Do téj Szkoły nie może nikt być przyjętym, kto nie złoży zaświadczenia z odbytych całkowicie nauk w Liceum, lub Gimnazyum. Ci co brali nauki prywatne lub za granicą, po-

веденіяхъ должны предварительно выдержать экзаменъ, въ присутствіи Профессоровъ этой Школы и Инспекторскаго Совѣта.

Ст. 9.

Нашъ Министръ Юстиціи, по соглашенію съ Директоромъ Просвѣщенія, пригласитъ въ самомъ непродолжительномъ времени Профессоровъ для занятія каѳедръ административныхъ наукъ, впредь до составленія общаго плана воспитанія.

Ст. 10.

На жалованье Профессорамъ и на прочіе расходы по этому отдѣленію Школы, впредь до общаго назначенія средствъ на ея содержаніе, согласно новому плану общественнаго просвѣщенія, разрѣшаемъ Нашему Министру Юстиціи употребить изъ судебныхъ экономическихъ суммъ, ежегодно, но 18,000 польск. злот.

Ст. 11.

Министры Наши: Внутреннихъ Дѣлъ, Финансовъ и Полиціи, по соглашенію съ Министромъ Юстиціи, отряжаютъ по одному Совѣтнику Министерства въ составъ членовъ Инспекторскаго Совѣта Юридической Школы и съ того времени, этими новыми членами, усиливается постоянно составъ Совѣта.

Исполненіе сей Нашей воли, и внесеніе настоящаго декрета въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Нашего Министра Юстиціи.

(подписано) „ФРИДРИХЪ АВГУСТЪ.“

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь

Станиславъ Бреза.

winni wprzód złożyć examen przed Professorami téj Szkoły w przytomności Rady Dozorczéj.

Art. 9.

Nasz Minister Sprawiedliwości, zniósłszy się z Dyrekcyą Edukacyi, wezwie w jaknajkrótszym czasie Professorów zastępców do katedr nauk administracyjnych, aż do ogólnego planu edukacyi.

Art. 10.

Na pensye Professorów, tudzież na inne ekspensa téj części Szkoły, dopóki ogólnie, podług nowego planu edukacyi publicznéj, jéj funduszów nie urządzimy, upoważniamy Naszego Ministra Sprawiedliwości do użycia funduszu z oszczędzeń sądowych, w summie corocznéj złotych polskich ośmnaście tysięcy.

Art. 11.

Ministrowie, Nasi Spraw Wewnętrznych, Skarbu i Policyi, zniósłszy się z Ministrem Sprawiedliwości, delegować będą po jednym Konsyliarzu Ministeryi na Członków Rady Dozorczéj Szkoły Prawa, któremi to nowemi członkami taż Rada odtąd powiększoną być ma.

Wykonanie niniejszéj woli Naszéj i umieszczenie dekretu w Dzienniku Praw, Naszemu Ministrowi Sprawiedliwości zalecamy.

(podpisano) „FRYDERYK AUGUST".

przez Króla,

Minister Sekretarz Stanu

(podpisano) *Stanisław Breza.*

№ 3.

Учрежденіе Лѣснаго Училища.

(5 (17) Октября 1816 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію,

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ I,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,

и проч., и проч., и проч.

Желая доставить на будущее время средства къ образованію способныхъ чиновниковъ Лѣснаго вѣдомства, по представленію Министровъ Нашихъ: Народнаго Просвѣщенія, Внутреннихъ Дѣлъ и Финансовъ, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Учреждается въ Царствѣ Польскомъ специальное учебное заведеніе, подъ названіемъ Лѣснаго Училища.

Ст. 2.

По истеченіи двухъ лѣтъ со времени учрежденія Лѣснаго Училища, не будутъ опредѣляемы въ должности Генеральнаго и Старшаго Лѣсничаго, Лѣсничаго и Подлѣсничаго лица, не кончившія предписаннаго курса въ Лѣсномъ Училищѣ и не получившія отъ онаго свидѣтельства о пріобрѣтеніи ими теоретическихъ и практическихъ познаній по части лѣсоводства.

Ст. 3.

Лѣсное Училище подчиняется высшему надзору Коммисіи Финансовъ и Казначейства, а ближайшему Главнаго Директора Государственныхъ лѣсовъ.

Ст. 4.

На основаніи ст. 34 Конституціоннаго Устава, разрѣшаемъ Намѣстнику Нашему пригласить въ Царство Польское, для занятія должностей по Лѣсному вѣдомству, съ жалованіемъ, присвоеннымъ имъ существующими штатами, нѣсколькихъ иностранцевъ, извѣстныхъ своими способностями и имѣющихъ

№ 3.

Ustanowienie Szkoły Leśnéj.

(d. 5 (17) Października 1816 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożéj Łaski,
MY ALEXANDER I-szy,
Cesarz Wszech Rossyj, Król Polski,
etc., etc., etc.

Chcąc opatrzyć skuteczne sposoby do usposobienia przyszłych urzędników administracyi leśnéj, na przedstawienie Ministrów Naszych Oświecenia Publicznego, Spraw Wewnętrznych, tudzież Przychodów i Skarbu, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Będzie ustanowiona w Królestwie Polskiém szkoła szczególna, pod nazwiskiem Szkoły Leśnéj.

Art. 2.

We dwa lata po ustanowieniu Szkoły Leśnéj, nikt nie będzie przypuszczony do urzędu Nadleśnego Jeneralnego, Nadleśniczego, Leśniczego i Podleśniczego, kto nie odbędzie w Szkole Leśnéj kursów przepisanych, i nie pozyszcze od téjże szkoły świadectwa nabytych znajomości leśnych, teorycznych i praktycznych.

Art. 3.

Szkoła Leśna będzie pod najwyższym dozorem Kommissyi Przychodów i Skarbu, a szczególnym Dyrektora Jeneralnego lasów rządowych.

Art. 4.

Na mocy artykułu 34-go Ustawy Konstytucyjnéj, dozwalamy Namiestnikowi Naszemu zaciągnąć do służby leśnéj Królestwa Polskiego, na urzędy i pensye trwającemi etatami ustanowione, kilku cudzoziemców, z zdatności znakomitych dostatecznie wylegitymowanych, pod warunkiem pełnienia obowiąz-

надлежащіе аттестаты, съ тѣмъ условіемъ, чтобы независи
отъ исправленія административныхъ должностей, они пре
давали теоретическіе и практическіе предметы по части л
соводства.

Ст. 5.

Ученики Лѣснаго Училища, въ вознагражденіе препода
телей лѣсоводства и другихъ вспомогательныхъ наукъ, буду
вносить плату, какая будетъ опредѣлена училищнымъ устав

Ст. 6.

Программа преподаванія въ Лѣсномъ Училищѣ, составле
ная Главнымъ Директоромъ Государственныхъ лѣсовъ,
разсмотрѣніи оной Коммисіею Народнаго Просвѣщенія и Ко
мисіею Финансовъ и Казначейства, будетъ представлена
утвержденіе Нашего Намѣстника, вмѣстѣ со штатомъ н
обходимыхъ на содержаніе Училища расходовъ.

Ст. 7.

Приведеніе въ дѣйствіе сего постановленія, которое до
жно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Ко
мисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и Комм
сію Финансовъ и Казначейства.

Данъ въ Варшавѣ, 5 (17) Октября 1816 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ“.

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь *Соболевскі*

№ 4.

Высочайшій указъ объ учрежденіи, для юношества Царств Польскаго, юридическихъ курсовъ при Варшавской Гу бернской гимназіи и С.-Петербургскомъ и Московскомъ Уни верситетахъ.

(23 Апрѣля (5 Мая) 1840 г.)

(*Помѣщенъ вмѣстѣ съ положеніемъ о сихъ же курсахъ III томѣ Сборника административныхъ постановленій, вѣдомству Юстиціи, на стр. 70.*)

---

administracyjnych i oprócz tego dawania nauk leśnych, teorycznych jako i praktycznych.

Art. 5.

Uczniowie Szkoły Leśnéj płacić będą Nauczycielom nauk leśnych i pomocnych honoraria, w urządzeniu szkolném postanowić się mające.

Art. 6.

Plan Szkoły Leśnéj przez Dyrektora Jeneralnego lasów rządowych podany, roztrząśniony przez Kommissyę Oświecenia Publicznego i Kommissyę Przychodów i Skarbu, przedstawiony będzie Namiestnikowi Naszemu do potwierdzenia, wraz z etatem potrzebnych na nią wydatków.

Art. 7.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, Kommissyi Religijnéj, Oświecenia Publicznego i Kommissyi Przychodów i Skarbu polecamy.

Dan w Warszawie, dnia 5 (17) Październik 1816 r.

(podpisano) „ALEXANDER".

przez Cesarza i Króla,

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *Ig. Sobolewski.*

№ 4.

Ukaz Najwyższy, ustanawiający kursa prawne dla młodzieży Królestwa Polskiego tak przy Gimnazyum gubernialném Warszawskiém, jako i w Uniwersytetach St. Petersburgskim i Moskiewskim.

(d. 23 Kwietnia (5 Maja) 1840 r.)

(Znajduje się wraz z ustawą, dla tychże kursów przepisaną, w tomie III Zbioru przepisów administracyjnych Wydziału Sprawiedliwości, na str. 71.)

№ 5.

Положеніе объ Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства.

(31 Августа 1840 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему"*.

Въ Динабургѣ, 31 Августа 1840 года.

Положеніе объ Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства.

Глава I.

Положенія общія. Раздѣленіе и цѣль Института.

Ст. 1.

Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства состоитъ изъ двухъ отдѣленій:

1) земледѣльческаго, и

2) лѣснаго.

Сверхъ того, находится при немъ отдѣльная низшая Сельская Школа.

Ст. 2.

Главная цѣль земледѣльческаго отдѣленія Института заключается въ образованіи способныхъ практическихъ хозяевъ, которые, посредствомъ изученія въономъ теоріи и практики, могли бы не только приводить въ дѣйствіе планъ улучшеннаго сельскаго хозяйства и поддерживать оное въ надлежащемъ устройствѣ, но были бы въ состояніи управлять значительными имѣніями, вводить въ оныя улучшенное хозяйство и устраивать оное по собственному плану, соображаясь съ особенностями климата, почвы, народонаселенія, и проч.

Ст. 3.

Цѣль лѣснаго отдѣленія Института состоитъ въ образованіи опытныхъ лѣсоводовъ, которые были бы приспособлены къ успѣшному завѣдыванію казенными или частными лѣсами.

№ 5.

Ustawa dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa.

(d. 31 Sierpnia 1840 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości ręką napisano: *„Ma być podług tego“*.

w Dynaburgu, dnia 31 Sierpnia 1840 r.

Ustawa dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa.

Rozdział I.

Przepisy ogólne, podział i cel Instytutu.

Art. 1.

Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa składa się z dwóch oddziałów:

1) rolniczego, i

2) leśnego.

Prócz tego, znajduje się przy nim Szkoła niższa Wiejska.

Art. 2.

Głównym celem oddziału rolniczego w Instytucie jest, kształcenie zdatnych praktycznych gospodarzy wiejskich, którzyby, na zasadzie powziętych w Instytucie teoretycznych i praktycznych naukowych wiadomości, byli w stanie nie tylko wprowadzić w wykonanie plan ulepszonego gospodarstwa rolniczego i utrzymywać je w porządku należytym, lecz mogli z korzyścią zarządzać znaczniejszemi dobrami, wprowadzać zasady ulepszonego gospodarstwa i urządzać one podług własnego planu, stosownie do szczególnych własności klimatu, gruntu, ludności i t. p.

Art. 3.

Celem oddziału leśnego w Instytucie, jest kształcenie zdatnych leśniczych, tak, ażeby mogli być z korzyścią użyci do zarządu lasów rządowych, lub prywatnych.

Ст. 4.

Состоящая при Институтѣ низшая Сельская Школа имѣетъ цѣлью образовать способныхъ низшаго разряда земледѣльцевъ, какъ-то: искусныхъ поселянъ, сельскихъ надзирателей, пастуховъ, овчарей, винокуровъ, садовниковъ и проч. Для достиженія сей цѣли, будутъ преподаваемы въ училищѣ основныя теоретическія науки, а, сверхъ того, ученики будутъ упражняться въ ручныхъ хозяйственныхъ работахъ и въ необходимыхъ для земледѣльца ремеслахъ.

Ст. 5.

Въ Институтѣ дѣлаются наблюденія и опыты на счетъ хлѣбопашества и лѣсоводства, которыя обнародовываются во всеобщее свѣдѣніе.

Ст. 6.

Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства находится подъ непосредственнымъ начальствомъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, который о благосостояніи сего заведенія и о важнѣйшихъ по оному распоряженіяхъ представляетъ Министру Народнаго Просвѣщенія. По части однакожъ опредѣленія обширности курса, порядка и времени преподаванія наукъ, состава Учителей, назначенія штата капиталамъ Института по отдѣленію лѣсному, Попечитель округа сносится съ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства, и не иначе, какъ по соглашенію съ оною, дѣлаетъ свои по означенному предмету распоряженія.

Ст. 7.

Всѣ дѣла по Институту разсматриваются въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія.

Для сужденія по предметамъ, относящимся къ лѣсному отдѣленію, а также и по другимъ предположеніямъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, приглашаются въ засѣданія Совѣта Народнаго Просвѣщенія чиновники, назначенные Коммисіею Финансовъ.

Ст. 8.

Издержки на содержаніе Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства опредѣлены въ прилагаемомъ при семъ штатѣ.

Ст. 9.

При Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства у-

Art. 4.

Szkoła niższa Wiejska przy Instytucie ma na celu kształcenie zdatnych niższéj klassy rolników, jako to: włościan, karbowych, niemniéj pastuchów, owczarzy, gorzelanych, ogrodników i t. p. W tym celu będą wykładane w szkole zasadnicze teoretyczne wiadomości, a nadto uczniowie przyzwyczajani będą do ręcznéj pracy w gospodarstwie, tudzież uczeni potrzebnych dla rolnika rzemiosł.

Art. 5.

W Instytucie czynione być mają postrzeżenia i doświadczenia, do rolnictwa i leśnictwa odnoszące się, których wypadki do publicznéj wiadomości będą podawane.

Art. 6.

Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa zostaje pod bezpośredniém zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, który o rzeczach ściągających się do zapewnienia zakładowi temu dobrego bytu, i o główniejszych w nim rozporządzeniach przedstawia Ministrowi Oświecenia Narodowego. Pod względem wszakże rozciągłości kursu, sposobu i czasu wykładania nauk, jakoteż osób składu nauczycielskiego, i wreście ustanowienia etatowych pozycyj funduszów Instytutowych, co do oddziału leśnego, Kurator Okręgu Naukowego znosi się z Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu, i za spólną tylko zgodą stanowić będzie.

Art. 7.

Wszelkie interessa Instytutowe rozstrzygają się w Radzie Wychowania Publicznego.

Do narady w przedmiotach dotyczących się oddziału leśnego, oraz co do innych wniosków Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, wzywani będą na posiedzenia Rady Wychowania Publicznego urzędnicy, których do tego Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu przeznaczy.

Art. 8.

Wydatki na utrzymanie Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa oznaczone są w obok załączającym się etacie.

Art. 9.

Ustanawia się przy Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego

чреждается, по примѣру Совѣтовъ Гимназій, Совѣтъ Института, которому ввѣряется ближайшій надзоръ за практическимъ завѣдываніемъ симъ Институтомъ, за его капиталами и счетными дѣлами.

Ст. 10.

Совѣтъ Института, подъ предсѣдательствомъ одного изъ членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія, состоитъ изъ чиновника, назначеннаго со стороны Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, Директора Института и другихъ членовъ, назначаемыхъ Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа, по соглашенію съ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства.

Подобныя правила внутренняго устройства и предѣловъ власти Совѣта Института утверждены будутъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію Попечителя округа; что относится до лѣснаго отдѣленія—съ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства.

Глава II.

О лицахъ, состоящихъ при Институтѣ.

Начальство Института.

Ст. 11.

Учебная и хозяйственная часть Института и отдѣльной Сельской Школы состоятъ въ распоряженіи Директора Института, которому также подчиняются Инспекторы, Професcоры, Учители и всѣ прочіе чиновники и служители Института.

Ст. 12.

Ближайшій присмотръ за поведеніемъ учениковъ, возлагается на Инспектора учениковъ, избираемаго изъ числа Профессоровъ Института; для преподаванія наукъ назначается потребное число Профессоровъ и Учителей; хозяйственная же часть ввѣряется особому Инспектору хозяйства.

Директоръ Института.

Ст. 13.

Директоръ Института, опредѣляемый въ сіе званіе съ

i Leśnictwa, na wzór Rad Gimnazyalnych, Rada Instytutu, któréj powierza się bliższy dozór nad praktycznem prowadzeniem tego zakładu, nad jego funduszami i rachunkowością.

Art. 10.

Rada Instytutu, pod prezydencyą jednego z Członków Rady Wychowania Publicznego, składa się: z Urzędnika wyznaczonego przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu, Dyrektora Instytutu, tudzież Członków, mianowanych przez Kuratora Okręgu Naukowego, za porozumieniem się z Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu.

Wewnętrzne urządzenie Rady Instytutu, jakoteż jéj attrybucye, zatwierdzone będą przez Ministra Oświecenia Narodowego, za porozumieniem się wszakże Kuratora Okręgu z Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu, co do oddziału leśnego.

Rozdział II.

O osobach składających Instytut.

Zwierzchność Instytutu.

Art. 11.

Zarząd częścią naukową i gospodarską Instytutu, jakoteż Szkoły Wiejskiéj, należy do Dyrektora Instytutu, pod którego zwierzchnictwem zostają Inspektorowie, Professorowie, Nauczyciele i wszyscy inni urzędnicy, officyaliści i posługacze Instytutu.

Art. 12.

Bliższy dozór nad postępowaniem uczącéj się młodzieży powierza się Inspektorowi uczniów, który się naznacza z liczby Professorów Instytutu. Dla dawania nauk w Instytucie przeznaczona będzie potrzebna ilość Professorów i Nauczycieli. Prowadzenie zaś części gospodarskiéj, wkłada się na oddzielnego Inspektora Gospodarstwa.

Dyrektor Instytutu.

Art. 13.

Dyrektor Instytutu, zatwierdzony w tym obowiązku przez

утвержденія Министра Народнаго Просвѣщенія, состои под непосредственнымъ вѣдѣніемъ Попечителя Варшавска учебнаго округа.

Ст. 14.

Директоръ Института ежегодно представляетъ на тверждение Совѣта Народнаго Просвѣщенія планъ наук Онъ преподаетъ главный курсъ сельскаго хозяйства, для го въ помощь ему назначается Адъюнктъ.

Ст. 15.

Директоръ наблюдаетъ, чтобы науки въ Институтѣ и лагались въ предписанномъ порядкѣ и въ опредѣленные д того часы, съ обращеніемъ особеннаго вниманія, чтобы способ преподаванія вполнѣ соотвѣтствовалъ своему назначенію.

Ст. 16.

Директоръ смотритъ вообще за всѣми учебными пособ ями, поручая Профессорамъ по преподаваемымъ предметам ближайшее завѣдываніе оными. На его отвѣтственность во лагается наблюденіе за внутреннимъ порядкомъ въ заведе ніи; онъ имѣетъ надзоръ за учениками и за всѣми лицам принадлежащими къ Институту.

Ст. 17.

Директоръ представляетъ ежегодно на утвержденіе П печителя Варшавскаго учебнаго округа планъ, по которо должно быть ведено хозяйство въ Институтскихъ фольва кахъ и по части лѣсоводства, и наблюдаетъ за точнымъ испо неніемъ онаго. Въ случаѣ необходимости, по непредвидѣнным обстоятельствамъ, отступить въ нѣкоторыхъ подробностях отъ утвержденнаго плана, Директоръ представляетъ о том Совѣту Института.

Ст. 18.

Въ учебномъ отношеніи, Директоръ Института предста ляетъ ежегодно два подробныя донесенія о занятіяхъ въ И ститутѣ, одинъ послѣ начатія курсовъ, а другой по оконча ніи учебнаго года; въ администраціонномъ же отношеніи, счетъ устройства хозяйственной и лѣсной части и расходов нія суммъ, онъ представляетъ донесенія всякіе три мѣсяц Наконецъ, по истеченіи каждаго года, представляетъ Поп

Ministra Oświecenia Narodowego, zostaje pod bezpośredniém zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Art. 14.

Dyrektor Instytutu corocznie plan nauk Radzie Wychowania Publicznego do zatwierdzenia przedstawia. On wykłada kurs główny gospodarstwa wiejskiego, do czego dodany mu będzie w pomoc Adjunkt.

Art. 15.

Dyrektor przestrzega, ażeby nauki w Instytucie wykładane były według porządku przepisanego, i w godzinach oznaczonych; zwraca szczególną uwagę na to, ażeby wykład ten zupełnie swojemu celowi odpowiadał.

Art. 16.

Dyrektor ma w ogóle pod swoim nadzorem pomoce naukowe, poruczając Professorom, stosownie do wykładanych przez nich przedmiotów, bliższy nad niemi dozór. Na jego odpowiedzialności zostaje cały porządek wewnętrzny zakładu; on ma dozór nad uczniami i wszystkiemi osobami, do Instytutu należącemi.

Art. 17.

Plan zagospodarowania folwarków Instytutowych, tudzież urządzenia leśnictwa, Dyrektor przedstawia corocznie do zatwierdzenia Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego i przestrzega, ażeby takowy należycie był wykonywany. W razie zaś potrzeby, z nieprzewidzianych wypadków wypływającéj, odstąpienia w niektórych szczegółach od planu zatwierdzonego, Dyrektor odnosi się do Rady Instytutu.

Art. 18.

Dyrektor Instytutu składa pod względem naukowym o czynnościach Instytutu, w ciągu roku, dwa szczegółowe rapporta, jeden po rozpoczęciu kursów, drugi po skończeniu roku szkolnego; pod względem zaś administracyi, stanu gospodarstwa i leśnictwa, oraz obrotu funduszów, przedstawia rapporta kwartalne. Z końcem zaś każdego roku, podaje Kura-

чителю учебнаго округа отчетъ о состояніи и занятіяхъ Института.

Ст. 19.

Инспекторъ надъ учениками.

Инспекторъ надъ учениками, подъ руководствомъ Директора Института, имѣетъ неослабный надзоръ за нравственностію и поведеніемъ учениковъ. Независимо отъ сего, онъ исполняетъ и другія порученія Директора.

Профессоры и Учители.

Ст. 20.

Профессоры и Учители преподаютъ науки въ опредѣленные для того часы, основываясь на утвержденныхъ на сей предметъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія книгахъ и программахъ, въ которыхъ особенное вниманіе должно быть обращено на то, чтобы преподаваніе наукъ было преимущественно примѣняемо къ земледѣлію и лѣсоводству.

Ст. 21.

Каждый Профессоръ долженъ сочинить первоначальныя записки о преподаваемомъ имъ предметѣ, если не назначено для него печатнаго руководства.

Ст. 22.

Всѣ вообще преподаватели, кромѣ внимательнаго обученія своему предмету, обязаны помогать Директору въ надзорѣ за учениками и содѣйствовать ему въ другихъ мѣрахъ, направленныхъ къ водворенію порядка и обезпеченію успѣха наукъ.

Ст. 23.

Инспекторъ хозяйства.

Инспекторъ хозяйства обязанъ:

1) вводить въ исполненіе утвержденный высшимъ начальствомъ планъ хозяйства въ Институтскихъ фольваркахъ;

2) объяснять ученикамъ практическія хозяйственныя занятія;

3) имѣть ближайшій надзоръ за экономическими служителями въ Институтѣ.

Ст. 24.

Чиновники Института и экономическіе служители.

Сверхъ сего состоятъ въ Институтѣ: Казначей, Контро-

torowi Okręgu Naukowego zdanie sprawy o stanie Instytutu i jego czynnościach.

Art. 19.

Inspektor uczniów.

Do Inspektora uczniów, pod kierunkiem Dyrektora Instytutu, należy ciągły dozór nad moralnością i postępowaniem uczniów, oprócz tego jego jest obowiązkiem wykonywać wszelkie inne polecenia Dyrektora Instytutu.

Professorowie i Nauczyciele.

Art. 20.

Professorowie i Nauczyciele wykładają nauki w godzinach planem lekcyj oznaczonych, a to podług zatwierdzonych przez Ministra Oświecenia Narodowego dzieł i programmatów, w których szczególnie uwaga zwrócona być powinna na to, ażeby wykład nauk skierowany był głównie do potrzeb rolnictwa i leśnictwa.

Art. 21.

Każdy Professor obowiązany jest ułożyć przygotowawcze kajety, o wykładanym przez niego przedmiocie, jeżeli nie ma wskazanego sobie drukowanego dzieła.

Art. 22.

Wszyscy w ogólności Nauczyciele, oprócz pilnego wykładania swego przedmiotu, obowiązani są pomagać Dyrektorowi w dozorowaniu uczniów i innych jego czynnościach, dążących do utrzymania porządku i zapewnienia postępu w naukach.

Art. 23.

Inspektor gospodarstwa.

Inspektora gospodarstwa obowiązkiem jest:

1) wykonanie planu gospodarstwa po folwarkach Instytutowych, przez wyższą władzę zatwierdzonego;

2) objaśnienie uczniom Instytutu praktycznych zatrudnień gospodarskich;

3) dozór bliższy nad służbą ekonomiczną Instytutu.

Art. 24.

Urzędnicy Instytutu i służba ekonomiczna.

Prócz tego przy Instytucie znajdują się: Kassyer, Kontrol-

леръ, Секретарь и Лекарь. Экономическіе служители въ фол[ь]варкахъ будутъ назначаться ежегодно, по мѣрѣ надобност[и] и количеству предположенныхъ работъ.

Ст. 25.

Учитель Сельской Школы.

Учитель Сельской Школы состоитъ въ непосредствен[]номъ вѣдѣніи Директора Института.

Ст. 26.

Чиновники, Профессоры, Учители и служители Инсти[]тута Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства, за исключеніем[ъ] экономическихъ служителей въ фольваркахъ, пользоватьс[я] будутъ правами и преимуществами, какія предоставятся чи[]новникамъ и служителямъ всѣхъ прочихъ Правительствен[]ныхъ мѣстъ, а также Профессорамъ и Учителямъ учебных[ъ] заведеній Царства.

Глава III.

Часть Учебная.

Науки, преподаваемыя въ Институтѣ.

Ст. 27.

Науки, преподаваемыя въ Институтѣ, раздѣляются н[а] главныя и вспомогательныя.

Ст. 28.

Главныя науки суть:

I) Наука Сельскаго Хозяйства, заключающая въ себѣ:

а) агрономію, или науку о почвахъ, удобреніи оныхъ по[]средствомъ навоза и о механическомъ воздѣлываніи, съ опи[]саніемъ нужныхъ къ сему орудій;

б) науку о воздѣлываніи и разведеніи хозяйственныхъ ра[]стеній;

в) о содержаніи домашняго скота;

г) общее управленіе хозяйствомъ.

II) Наука о Лѣсоводствѣ, которая заключаетъ въ себѣ:

а) разведеніе лѣсовъ;

б) лѣсную полицію;

в) употребленіе лѣсовъ;

г) начертаніе плана лѣснаго хозяйства;

ler, Sekretarz, niemniéj Lekarz; służba ekonomiczna po folwarkach urządzona będzie podług wykazanéj corocznie potrzeby i zakresu zamierzonych robót.

Nauczyciel Szkoły Wiejskiéj.

Art. 25.

Nauczyciel przewodniczący Szkole Wiejskiéj zostaje pod bezpośredniemi rozkazami Dyrektora Instytutu.

Art. 26.

Urzędnicy, Professorowie, Nauczyciele i officyaliści Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa, oprócz służby ekonomicznéj po folwarkach Instytutowych, używać mają wszystkich praw i prerogatyw, jakie dla urzędników i officyalistów, we wszystkich innych władzach Rządowych, tudzież dla Professorów i Nauczycieli przy zakładach naukowych w Królestwie, będą zapewnione.

Rozdział III.

Nauki.

Nauki wykładane w Instytucie.

Art. 27.

Nauki wykładane w Instytucie dzielą się na główne i pomocnicze.

Art. 28.

Nauki główne są:

I) Nauka gospodarstwa wiejskiego, obejmująca w sobie:

a) agronomię czyli naukę o gruntach, nawozach, uprawie; mechanicznéj i narzędziach rolniczych;

b) uprawę roślin gospodarskich;

c) chodowanie bydła domowego;

d) ogólny zarząd gospodarstwa.

II) Nauka leśnictwa, obejmująca w sobie:

a) uprawę lasów;

b) ochronę albo policyę lasów;

c) użytkowanie z lasów;

d) urządzenie, czyli zagospodarowanie lasów;

д) таксацію и оцѣнку;
е) лѣсную администрацію;
ж) лѣсной уставъ, и
з) охоту.

Вспомогательныя науки суть: *а*) математика; *б*) физик
в) химія; *г*) естественная исторія; *д*) хозяйственная отчет
ность; *е*) землемѣріе и нивелировка; *ж*) прямолинейное, архи
тектурное, механическое и топографическое черченіе; *з*) сел
ская архитектура; *и*) хозяйственная технологія; *і*) хозяйствен
ная ветеринарія; *к*) садоводство; *л*) общія свѣдѣнія о зак
нахъ, судопроизводствѣ и администраціи, примѣненныя к
потребностямъ владѣльцевъ, управителей имѣній и лѣсничих
м) хозяйственная и лѣсная статистика Имперіи и Царств
Польскаго; *н*) русскій языкъ; и *о*) нѣмецкій языкъ.

Ст. 29.

Независимо отъ сего, всѣмъ воспитанникамъ Институт
будетъ преподаваемъ Законъ Божій.

Ст. 30.

Главныя науки преподаются въ Институтѣ во всей об
ширности, вспомогательныя же — по мѣрѣ того, сколько пре
подаваніе сіе необходимо для свѣдущаго селянина и лѣсово
да. Объемъ сихъ наукъ будетъ определенъ Попечителем
Варшавскаго округа, съ утвержденія Министра Народнаго Про
свѣщенія, по истребованіи мнѣнія Совѣта Народнаго Просвѣ
щенія, и по предварительному соглашенію съ Правительствен
ною Коммисіею Финансовъ и Казначейства, въ томъ, что ка
сается до лѣсоводства.

Ст. 31.

Преподаваніе всѣхъ поименованныхъ предметовъ раздѣ
ляется на два курса: зимній и лѣтній. Въ первомъ прохо
дятся науки, которыя могутъ быть изложены теоретическ
въ другомъ же тѣ, для поясненія коихъ необходима практика

Ст. 32.

Какъ для каждаго изъ двухъ отдѣленій Института Сель
скаго Хозяйства и Лѣсоводства однѣ науки важнѣе другихъ
то преподаваніе будетъ распредѣлено такимъ образомъ, чтобы
ученики обоихъ отдѣленій могли слушать тѣ курсы, кото
рые для нихъ наиболѣе необходимы.

e) szacowanie i ocenienie;
f) zarząd albo administracyę lasów;
g) instrukcye leśne rządowe, i
h) łowiectwo.

Nauki pomocnicze są: *a*) matematyka; *b*) fizyka; *c*) chemia; *d*) historya naturalna; *e*) rachunkowość gospodarska; *f*) miernictwo i niwellacya; *g*) rysunek linearny, architektoniczny, mechaniczny i topograficzny; *h*) budownictwo wiejskie; *i*) technologia gospodarska; *k*) weterynarya gospodarska; *l*) ogrodnictwo; *m*) prawo krajowe obowiązujące, procedura i administracya rządowa, o tyle, o ile potrzebne są właścicielom ziemskim, zarządzającym dobrami, i leśniczym; *n*) statystyka gospodarska i leśna Cesarstwa, tudzież Królestwa Polskiego; *o*) język rossyjski, i *p*) język niemiecki.

Art. 29.

Oprócz tego wszystkim uczniom Instytutu będzie wykładana nauka Religii.

Art. 30.

Nauki główne wykładane są w Instytucie w całéj rozciągłości; nauki zaś pomocnicze o tyle tylko, o ile dla wykształconego gospodarza i leśniczego są potrzebne. Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego przedstawia, na zatwierdzenie Ministra Oświecenia Narodowego, zakres powyższych nauk, po wysłuchaniu wszakże zdania Rady Wychowania Publicznego, i za porozumieniem się z Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu, o ile się tyczę oddziału leśnego.

Art. 31.

Wykład wyżéj pomienionych nauk dzieli się na dwa kursa: zimowy i letni. W pierwszym wykładają się te części nauk, które teoretycznie przedstawić można; w drugim te, do wyjaśnienia których potrzebne ćwiczenia praktyczne.

Art. 32.

Ponieważ, dla każdego z dwóch oddziałów Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa, jedne nauki są ważniejsze jak drugie, wykład zatém wszystkich nauk w ten sposób będzie rozłożony, aby uczniowie każdego z oddziałów ważniejszych dla nich kursów słuchać mogli.

Ст. 33.

Сверхъ того, ученики могутъ учиться, со взносомъ осо-
баго съ ихъ стороны платежа: а) гимнастикѣ, б) верхово-
ѣздѣ, и в) плаванію, къ чему со стороны главнаго начальст-
Института сдѣланы будутъ на мѣстѣ всѣ возможныя облег-
ченія.

Ст. 34.

Учебныя пособія.

Учебныя пособія Института суть слѣдующія: а) опыт-
ные клины, или поля; б) хозяйственно-ботаническій сад;
в) кабинетъ естественной исторіи; г) кабинетъ моделей и хо-
зяйственныхъ орудій; д) библіотека, какъ по хозяйственно-
такъ по лѣсной части; е) образцовое хозяйство въ Институт-
скихъ фольваркахъ; ж) собраніе моделей и предметовъ, от-
носящихся къ лѣсоводству; з) лѣсъ, принадлежащій къ Ин-
ституту; и) химическая и техническая лабораторія.

Ст. 35.

Распредѣленіе часовъ преподаванія для обоихъ отдѣле-
ній при семъ прилагается.

Глава IV.

О пріемѣ и выпускѣ воспитанниковъ Института.

Пріемъ воспитанниковъ.

Ст. 36.

Воспитанники Института суть: своекоштные и казенно-
коштные.

Ст. 37.

Желающій поступить въ число своекоштныхъ воспитан-
никовъ Института обязанъ а) представить метрическое сви-
дѣтельство, удостовѣряющее, что ему отъ роду не менѣе 16
лѣтъ, и свидѣтельство медицинскаго начальства о томъ, что
у него была природная, или прививная оспа; б) доказать на
испытаніи, что имѣетъ достаточныя свѣдѣнія въ предметахъ
находящихся въ ближайшемъ отношеніи къ сельскому хо-
зяйству и лѣсоводству, въ требуемой степени.

Ст. 38.

Поступающій въ Институтъ не прямо изъ казенныхъ

Art. 33.

Uczniowie prócz tego mogą na własny koszt pobierać lekcye: *a*) gimnastyki; *b*) jeżdżenia konno, i *c*) pływania; do czego wszelkie ułatwienia ze strony naczelnéj władzy Instytutowéj będą zapewnione w miejscu.

Pomoce naukowe.

Art. 34.

Pomoce naukowe w Instytucie są: *a*) pola doświadczalne; *b*) ogród botaniczno-rolniczy; *c*) gabinet historyi naturalnéj; *d*) gabinet modeli i narzędzi gospodarskich; *e*) biblioteka, tak dla części agronomicznéj, jak dla leśnéj; *f*) wzorowe gospodarstwo po folwarkach Instytutowych; *g*) zbiór modeli i przedmiotów odnoszących się do nauki leśnictwa; *h*) lasy, będące w obrębie dóbr Instytutowych, *i*) laboratoryum chemiczne i techniczne.

Art. 35.

Rozkład godzin na wykład lekcyj dla obu oddziałów załącza się przy niniejszém.

Rozdział IV.

O przyjmowaniu uczniów do Instytutu i wyjściu ich z tegoż zakładu.

Przyjmowanie uczniów.

Art. 36.

Uczniowie w Instytucie są: utrzymujący się własnym kosztem, i utrzymywani kosztem rządowym.

Art. 37.

Chcący zapisać się na ucznia Instytutu, utrzymującego się o własnym koszcie, powinien: *a*) złożyć metrykę urodzenia, dowodzącą, że ma wieku lat przynajmniéj 16-ście, oraz świadectwo władzy lekarskiéj, że odbył naturalną albo szczepioną ospę; *b*) udowodnić przez examen posiadanie w należytym stopniu wiadomości w tych przedmiotach, które mają najbliższy związek z nauką gospodarstwa wiejskiego i leśnictwa.

Art. 38.

Ci, którzy nie wprost z zakładów naukowych rządowych

учебныхъ заведеній, долженъ, сверхъ того, представить: *а*) сви-дѣтельство о нравственномъ и спокойномъ поведеніи, данное отцомъ или опекуномъ и скрѣпленное Коммисаромъ подлежащаго обвода, которое представляется Попечителю учебнаго округа, и *б*) собственноручное жизнеописаніе до времени поступленія въ Институтъ.

Ст. 39.

Желающій поступить въ число казеннокоштныхъ воспитанниковъ Института, предназначаемыхъ въ казенную лѣсную, или экономическую службу, кромѣ выполненія условій изъясненныхъ въ предыдущей статьѣ, обязанъ еще представить: *а*) лекарское свидѣтельство, удостовѣряющее, что здоровье просителя благонадежно, что у него острый слухъ и зоркое око, и что онъ удобно можетъ выдерживать холодъ, жаръ и непогоду; *б*) позволеніе родителей, или опекуновъ, о поступленіи на казенное содержаніе; *в*) подписку самаго просителя, ежели совершеннолѣтній, а въ противномъ случаѣ — родителей или опекуновъ его, въ томъ, что, по окончаніи курса въ Институтѣ, прослужитъ десять лѣтъ въ казенной службѣ. Еслибы же до истеченія этого срока пожелалъ оставить оную, то обязанъ возвратить издержки, употребленныя на содержаніе его въ Институтѣ.

Ст. 40.

Директоръ разсматриваетъ свидѣтельства, представленныя желающими поступить въ Институтъ, и если найдетъ, что они удовлетворили требуемымъ условіямъ, принимаетъ ихъ въ заведеніе; въ случаѣ же встрѣченныхъ имъ недоразумѣній на счетъ свидѣтельствъ, или другихъ документовъ, представляетъ обстоятельства дѣла на разрѣшеніе Попечителя учебнаго округа.

Ст. 41.

Такъ какъ управленіе казенныхъ имѣній и лѣсовъ, къ которому приготовляемы будутъ ученики, на казенномъ иждивеніи содержимые, находится въ вѣдѣніи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, то прошенія желающихъ поступить въ число казеннокоштныхъ воспитанниковъ, со всѣми принадлежащими къ нимъ доказательствами и свидѣтельствами, Директоръ Института представляетъ съ

wchodzą do Instytutu, obowiązani złożyć oprócz tego: *a*) świadectwo moralnego i spokojnego sprawowania się, przez ojca lub opiekuna wydane, a potwierdzone przez Kommissarza właściwego Obwodu, które przedstawione być ma Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego; i *b*) własnoręczny opis biegu życia, aż do czasu wejścia do Instytutu.

Art. 39.

Chcący być przyjętym na ucznia Instytutu, utrzymywanego kosztem rządowym i przeznaczonego do służby rządowéj leśnéj lub ekonomicznéj, powinien, oprócz dopełnienia warunków, poprzedzającym artykułem wymienionych, złożyć: *a*) świadectwo władzy lekarskiéj, że jest dobrego zdrowia, że ma słuch i wzrok mocny, że jest wytrzymały na mrozy, upały i niepogodę; *b*) zezwolenie rodziców lub opiekunów na wejście do Instytutu na koszt rządowy; *c*) zaręczenie na piśmie własne, jeżeli jest pełnoletni, w razie zaś przeciwnym, zaręczenie rodziców lub opiekunów, że po ukończeniu kursu w Instytucie, będzie pełnił wskazaną mu służbę rządową przez lat dziesięć; gdyby wszakże przed upływem czasu zakreślonego życzył opuścić służbę rządową, w takim razie obowiązany będzie zwrócić koszta, na utrzymanie jego w Instytucie wyłożone.

Art. 40.

Dyrektor roztrząsa świadectwa i dowody, złożone sobie przez chcących być przyjętymi na uczniów do Instytutu, i jeżeli wszystkie warunki znajduje dopełnione, podającego się na ucznia przyjmuje; jeżeli zaś co do niektórych świadetcw lub dowodów zachodzą wątpliwości, rzecz do decyzyi Kuratora Okręgu Naukowego przedstawia.

Art. 41.

Ponieważ do Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu należy zarząd służby w dobrach i lasach rządowych, do któréj mają się sposobić uczniowie na koszcie rządowym, prośby przeto pragnących być przyjętymi na koszt takowy, wraz ze wszystkiemi dowodami i świadectwami, Dyrektor Instytutu, łącznie z opinią swoją, przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego, dla przesłania onych pomienionéj Kommissyi Rządo-

мнѣніемъ своимъ Попечителю учебнаго округа, для передач
Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, ко
торая, по усмотрѣнію своему, дѣлаетъ распоряженіе о назна
ченіи потребной на содержаніе просителей суммы, и о избран
ныхъ ею въ число казеннокоштныхъ воспитанниковъ увѣдом
ляетъ Попечителя учебнаго округа.

Ст. 42.

Къ Правительственной же Коммисіи Финансовъ и Ка
начейства относится исходатайствованіе потребныхъ сумм
въ случаѣ, если признана будетъ ею необходимость имѣть б
лѣе противъ опредѣленнаго по штату числа казеннокоштных
воспитанниковъ.

Ст. 43.

При пріемѣ казеннокоштныхъ воспитанниковъ, отдает
преимущество сыновьямъ наиболѣе заслуженныхъ чиновн
ковъ, служителей и эмеритовъ лѣсной и экономической слу
бы, съ соблюденіемъ однакожъ правилъ, предписанныхъ
статьяхъ 37 и 39. Воспитанники не всѣ вдругъ принимают
въ Институтъ на казенный счетъ, но по очередному порядк
дабы такимъ образомъ каждый годъ выпускались молод
люди, приспособленные къ казенной службѣ.

Ст. 44.

Своекоштный воспитанникъ, при пріемѣ въ Институт
долженъ объявить, въ которое именно изъ отдѣленій пост
пить желаетъ, т. е. въ земледѣльческое или лѣсное, или
намѣревается посѣщать вмѣстѣ оба отдѣленія. Казеннокош
ные воспитанники обязаны обучаться всѣмъ преподаваемы
въ Институтѣ наукамъ и въ оныхъ выдержать испытаніе.

Ст. 45.

Время для записки учениковъ въ Институтъ назначае
съ 3 (15) Августа по 20 Августа (1 Сентября) каждаго
да, такъ, чтобы съ сего послѣдняго числа можно было на
нать преподаваніе.

Ст. 46.

Каждый вступающій въ сіе заведеніе ученикъ обяз
представить собственноручную подписку о томъ, что всѣ пр

wej, która, podług uznania swego, zarządza wypłatę summy potrzebnéj na utrzymanie proszących, i o wybranych przez siebie na koszt skarbowy uczniach zawiadamia Kuratora Okręgu.

Art. 42.

Gdyby Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu uznała za rzecz konieczną mieć więcéj uczniów na koszcie rządowym, nad liczbę etatem zakreśloną, do niéj należeć będzie wyjednanie na to stosownych funduszów.

Art. 43.

Do umieszczenia w Instytucie na koszcie rządowym mają pierwszeństwo synowie urzędników i officyalistów oraz emerytów leśnych i ekonomicznych, najwięcéj zasłużonych, za dopełnieniem atoli warunków art. 37 i 39-m przepisanych. Przyjmowanie zaś uczniów do Instytutu na koszt rządowy nie następuje razem wszystkich, lecz koleją, w celu, żeby każdego roku uczniówie, do służby rządowéj usposobieni, wychodzili.

Art. 44.

Uczeń na swoim koszcie, przy zapisie do Instytutu, oświadczyć powinien, do jakiego mianowicie oddziału chce być przyjętym, to jest: do oddziału gospodarstwa wiejskiego, czy też leśnego, albo też pragnie uczęszczać na oba razem. Uczniowie na koszcie rządowym wszystkich nauk wykładanych w Instytucie słuchać i z nich examen zdawać są obowiązani.

Art. 45.

Czas zapisu uczniów do Instytutu oznacza się od dnia 3 (15) Sierpnia do dnia 20 Sierpnia (1 Września) każdego roku, tak, ażeby z tym ostatnim dniem mogło się rozpocząć wykładanie nauk.

Art. 46.

Każdy wchodzący do tego zakładu uczeń powinien złożyć własnoręczną deklaracyę, jako wszystkie rozporządzenia

писанія начальства, на счетъ порядка и дисциплины, обяз-
вается исполнять въ точности.

О выпускѣ воспитанниковъ.

Ст. 47.

Воспитанникъ, желающій получить патентъ на званіе
пытнаго хозяина или лѣсовода, обязанъ, сверхъ окончан
предписаннаго курса наукъ, заниматься опредѣленное вре
земледѣльческою, или лѣсною практикою.

Ст. 48.

Курсъ наукъ для каждаго отдѣленія Института пола
ется двухлѣтній.

Ст. 49.

Ежегодно, въ концѣ Іюня мѣсяца, производится въ И
ститутѣ испытаніе и торжественное закрытіе годичны
курсовъ.

Ст. 50.

По окончаніи курса наукъ, преподаваемыхъ въ Инс
тутѣ, выдаются воспитанникамъ свидѣтельства, за подпис
Директора и Профессоровъ, съ показаніемъ степени приле
нія каждаго изъ нихъ, поведенія и успѣха въ наукахъ.

Ст. 51.

Воспитанники, удостоившіеся свидѣтельствъ о достат
ныхъ свѣдѣніяхъ въ наукахъ, могутъ быть допущены
практикѣ земледѣльческой или лѣсной.

Ст. 52.

Земледѣльческая и лѣсная практика производятся: *а)*
въ имѣніяхъ Института, по назначенію начальства; *б)*
въ казенныхъ лѣсныхъ округахъ, по назначенію Правит
ственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства; *в)* или въ
зенныхъ и частныхъ хозяйственныхъ заведеніяхъ; *г)* или,
конецъ, въ частныхъ лѣсныхъ дачахъ. Къ практикѣ въ ча
ныхъ хозяйственныхъ заведеніяхъ и лѣсныхъ дачахъ доп
каются воспитанники, съ разрѣшенія Попечителя Варшав
го учебнаго округа, а по лѣсной части—съ разрѣшенія П
вительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, по п
варительному соображенію, гдѣ именно, въ какомъ хозя

władzy wyższéj, co do porządku i karności przepisane, jak najściśléj wykonywać będzie.

O wyjściu uczniów z Instytutu.

Art. 47.

Uczeń, chcący otrzymać patent na wykształconego gospodarza, lub leśniczego, winien, oprócz ukończenia przepisanego kursu nauk, odbyć czas praktyki gospodarskiéj lub leśnéj.

Art. 48.

Kurs nauk w Instytucie, dla każdego oddziału, trwa lat dwa.

Art. 49.

Corocznie, w końcu miesiąca Czerwca, odbywa się w Instytucie examen i akt uroczysty zamknięcia rocznych kursów.

Art. 50.

Po ukończeniu kursu nauk w Instytucie, uczniowie otrzymują świadectwa, przez Dyrektora i Professorów podpisane, okazujące ich pilność, sprawowanie się i postępy w naukach.

Art. 51.

Uczniowie, posiadający świadectwa o dostateczném usposobieniu w naukach, przypuszczeni być mogą do odbycia praktyki gospodarskiéj lub leśnéj.

Art. 52.

Praktyka gospodarska lub leśna odbywa się: *a*) albo w dobrach Instytutowych, wedle wskazania władzy przełożonéj; *b*) albo w leśnictwach rządowych, wedle wskazania Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu; *c*) albo przy gospodarstwach w dobrach rządowych lub prywatnych; *d*) albo nakoniec w lasach prywatnych. Praktyka przy gospodarstwach lub leśnictwach prywatnych, nie może być rozpoczęta i odbyta jak za wyrzeczeniem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, a w przedmiocie leśnictwa, za zgodzeniem się Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu; w skutek poprzedniego roztrząśnienia, w jakiém miejscu, przy jakiém gospodarstwie

венномъ заведеніи и на какихъ условіяхъ долженъ воспита-
никъ заниматься практикою.

Ст. 53.

Воспитанникъ, находящійся на практическихъ занятія
обязанъ, по крайней мѣрѣ каждые полгода, присылать Д
ректору Института донесенія о занятіяхъ своихъ и да
нѣйшемъ образованіи; а, сверхъ того, вести особыя запис
о которыхъ упомянуто ниже.

Ст. 54.

Земледѣльческая и лѣсная практика продолжаются
крайней мѣрѣ одинъ годъ; но онѣ могутъ быть продолже
до двухъ и даже до трехъ лѣтъ, что вмѣняется воспит
никамъ въ особую заслугу.

Ст. 55.

Воспитанникъ, по окончаніи практическихъ занятій,
жетъ просить о полученіи патента на званіе опытнаго хо
ина и лѣсовода, но при семъ обязанъ исполнить слѣдую
условія:

1) Представить Директору свидѣтельства о произвед
ной практикѣ, а именно: *а*) о занятіяхъ въ частныхъ хоз
ственныхъ заведеніяхъ и лѣсныхъ дачахъ: свидѣтельство в
дѣльца имѣнія, или лицъ, подъ руководствомъ которыхъ
нимался практикою. Свидѣтельства эти должны быть скр
лены подлежащимъ Обводовымъ Коммисаромъ и заключ
удостовѣреніе, что ученикъ велъ себя добропорядочно,
точностію исполнялъ порučaемыя ему занятія и доказалъ
опытѣ знаніе основныхъ правилъ науки; *б*) о занятіяхъ
казенныхъ лѣсныхъ округахъ: свидѣтельство надлежащ
лѣснаго начальства, подъ руководствомъ котораго занима
практикою.

2) Представить Директору журналъ упражненій сво
во время продолженія практическихъ занятій, съ присо
купленіемъ собственныхъ наблюденій и замѣчаній. Въ ж
налѣ этомъ должно также быть помѣщено краткое опис
устройства сосѣдственныхъ хозяйственныхъ заведеній,
они въ какомъ либо отношеніи заслуживаютъ вниманія.
ли ученикъ разъѣзжалъ въ краѣ, съ цѣлію пріобрѣсти хо

i pod jakiemi warunkami uczeń praktykę odbyć winien.

Art. 53.

Uczeń, odbywający czas praktyki, obowiązany jest, przynajmniéj raz co półroku, składać rapporta Dyrektorowi Instytutu o swoich czynnościach i dalszém kształceniu się; nadto prowadzić dziennik zatrudnień, o którym niżéj jest mowa.

Art. 54.

Praktyka gospodarska lub leśna trwać powinna przynajmniéj rok jeden, ale może być przeciągnięta do lat dwóch, a nawet do trzech, co za szczególną zasługę uczniowi poczytano będzie.

Art. 55.

Uczeń, ukończywszy czas praktyki, musi prosić o patent na wykształconego gospodarza lub leśniczego, i w tym celu obowiązany jest zadosyć uczynić następującym warunkom:

1) Złożyć Dyrektorowi świadectwa z odbytego czasu praktyki, a mianowicie: *a)* z praktyki w gospodarstwach lub leśnictwach prywatnych: świadectwo właściciela dóbr, lub osób, pod których dozorem praktykował, przez właściwego Kommissarza Obwodu stwierdzone, a które poświadczać powinny o dobrém i moralném prowadzeniu się ucznia, niemniéj, iż polecone sobie obowiązki i czynności gorliwie i ze znajomością zasad naukowych wypełniał; *b)* z praktyki w leśnictwach Rządowych: świadectwo właściwéj władzy leśnéj, pod któréj przewodnictwem uczeń praktykował.

2) Złożyć Dyrektorowi dziennik swoich czynności, przez ciąg praktyki, z dołączeniem spostrzeżeń własnych i uwag. W dzienniku ma się także mieścić krótki opis gospodarstw sąsiedzkich, jeżeli te pod jakimkolwiekbądź względem na uwagę zasługują. Jeżeliby jednak uczeń odbywał podróż w przedmiocie gospodarskim, lub leśnictwa dotyczącym, po kraju lub za granicą, za pozwoleniem Rządu, natenczas opis szczegó-

ственныя познанія, или же съ разрѣшенія начальства ѣздил
для того за границу, то, вмѣсто журнала занятій, может
представить начальству Института путевыя записки.

Ст. 56.

Директоръ, получивъ поименованные въ предыдуще
статьѣ документы, представляетъ ихъ Попечителю Варша
скаго учебнаго округа, который, для присутствованія пр
испытаніи, назначаетъ членовъ Совѣта Института.

Ст. 57.

Испытаніе воспитанниковъ, возвращающихся съ практи
ческихъ занятій, производится въ присутствіи Совѣта Инст
тута, который, по усмотрѣнію своему, можетъ приглаcи
Профессоровъ подлежащихъ предметовъ. Испытанія сіи пр
изводятся въ однихъ только практическихъ предметахъ, пр
подаваемыхъ въ Институтѣ.

Ст. 58.

Воспитанникъ, выдержавшій съ похвалою испытаніе, п
лучаетъ патентъ на званіе опытнаго хозяина, или лѣсовода,
подписью Попечителя Варшавскаго учебнаго округа. Казе
нокоштные воспитанники, находящіеся для практически
занятій въ казенныхъ имѣніяхъ и лѣсныхъ казенныхъ д
чахъ, подвергаются испытанію и вносятся въ списокъ канд
датовъ для опредѣленія къ должностямъ, по правиламъ,
сей предметъ предписаннымъ. Отличнѣйшіе изъ нихъ н
граждаются серебряными медалями, съ разрѣшенія Попеч
теля Варшавскаго учебнаго округа.

Ст. 59.

Воспитанники Института, во время продолженія кур
наукъ и практики, а равно тѣ, которые удостоятся получен
патента, освобождаются отъ рекрутской повинности, если в
слѣдствіи предосудительнымъ поведеніемъ не лишатся на
права.

Глава V.

Внутренній порядокъ.

Ст. 60.

Воспитанники имѣютъ въ Институтѣ помѣщеніе, сто
отопленіе, освѣщеніе, лекарскую помощь, прислугу и пр
Они состоятъ подъ строгимъ надзоромъ начальства Институ

łowy takowéj podróży może złożyć władzy Instytutu, w miejsce pomienionego dziennika.

Art. 56.

Otrzymane wedle poprzedzającego artykułu dowody, Dyrektor przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego, który wyznacza Członków Rady Instytutu do wysłuchania examinu.

Art. 57.

Examen uczniów, z praktyki wracających, odbywa się w obecności Rady Instytutu, którą, podług uznania swego, wezwać może, do udziału w examinowaniu, Professorów właściwe wykładających nauki. Examen ten odbywa się z samych przedmiotów praktycznych, w Instytucie wykładanych.

Art. 58.

Uczeń, który zda examen w sposób zadowalniający, otrzymuje patent na wykształconego Gospodarza lub Leśniczego, z podpisem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego. Uczniowie na koszcie Rządu, praktykujący w dobrach i lasach rządowych, ulegają examinom i wchodzą na listę kandydatów do służby rządowéj, podług przepisów w téj mierze obowiązujących. Celujący pomiędzy nimi otrzymują w nagrodę srebrne medale, za decyzyą Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Art. 59.

Uczniowie Instytutu, przez czas nauki i praktyki, niemniéj ci którzy otrzymują patenta, wolni będą od poboru do służby wojskowéj, jeżeli następnie przez naganne postępowanie prawa takowego nie utracą.

Rozdział V.

Porządek wewnętrzny.

Art. 60.

Uczniowie otrzymują w Instytucie pomieszkanie, stół, opał, światło, pomoc lekarską, usługę i t. d. Zostają oni pod ścisłym dozorem władzy, nad Instytutem przełożonéj.

Ст. 61.

Воспитанникъ долженъ быть прилеженъ и имѣть охот
къ будущему своему назначенію земледѣльца или лѣсовода.

Ст. 62.

Воспитанники имѣютъ установленный мундиръ. Носит
партикулярное платье воспитанникамъ, какъ въ самомъ Ин
ститутѣ, такъ и внѣ онаго, запрещается.

Ст. 63.

Во все продолженіе учебнаго года не дозволяется восп
танникамъ отлучаться изъ Института. Въ случаѣ важных
обстоятельствъ, Директоръ Института, по усмотрѣнію своем
можетъ уволить воспитанника не болѣе какъ на 6 дней.

Ст. 64.

Правила о дисциплинѣ и внутреннемъ порядкѣ, предп
санныя для всѣхъ училищъ Царства, равно тѣ, которыя впо
слѣдствіи будутъ на сей конецъ изданы, должны быть въ Ин
ститутѣ строго соблюдаемы.

Глава VI.

О Сельской Школѣ.

Ст. 65.

Сельская Школа состоитъ подъ непосредственнымъ вѣ
дѣніемъ особаго Учителя; онъ обязанъ находиться всегда с
учениками, имѣть съ ними столъ, преподавать имъ уроки и
во время работъ въ полѣ, находиться при нихъ неотлучно

Ст. 66.

Подъ надзоромъ Учителя состоятъ также ремесленники
обучающіе учениковъ Сельской Школы разнымъ ремесламъ

Ст. 67.

Въ Сельской Школѣ преподается: *а*) Законъ Божій,
чтеніе по-Польски и по-Русски; *в*) чистописаніе; *г*) начала а
риѳметики; *д*) черченіе разныхъ фигуръ на доскѣ и измѣре
ніе поверхности земли посредствомъ шаговъ и прента; *е*) не
обходимыя свѣдѣнія по части сельскаго хозяйства и садо
водства.

Ст. 68.

Ручныя занятія учениковъ Сельской Школы должн
быть примѣнены ко всѣмъ вообще хозяйственнымъ работамъ

Art. 61.

Uczeń powinien być pilnym i mieć ochotę do przyszłego powołania gospodarza lub leśniczego.

Art. 62.

Uczniowie mają przepisany mundur. Używanie sukien cywilnych, tak w Instytucie, jako i zewnątrz onego, zabrania się.

Art. 63.

Przez cały rok szkolny nie dozwala się uczniom oddalać się z Instytutu. Wrazie ważnych powodów, Dyrektor Instytutu, wedle uznania swego, może uwalniać uczniów, nie dłużéj wszakże nad dni sześć.

Art. 64.

Przepisy karności i porządku wewnętrznego, dla wszystkich szkół w Królestwie wydane, lub wydać się następnie mogące, powinny być ściśle w Instytucie zachowywane.

Rozdział VI.

O Szkole Wiejskiéj.

Art. 65.

Szkoła Wiejska zostaje pod bezpośrednim dozorem osobnego Nauczyciela, który mieszka razem z uczniami, ma z nimi wspólny stół, wykłada im lekcye i ciągle towarzyszy przy pracy ręcznéj w polu.

Art. 66.

Do jego nadzoru należą także rzemieślnicy, nauczający różnych rzemiosł uczniów Szkoły Wiejskiéj.

Art. 67.

Przedmioty nauki w Szkole Wiejskiéj są: *a*) Religia; *b*) czytanie po Polsku i po Rossyjsku; *c*) pisanie; *d*) początki arytmetyki; *e*) rysowanie na tablicy figur i wymierzanie ziemi za pomocą kroków i pręta; *f*) potrzebniejsze wiadomości z nauk gospodarstwa wiejskiego i ogrodnictwa.

Art. 68.

Zatrudnienia ręczne uczniów Szkoły Wiejskiéj zastosowane być powinny do wszystkich w ogóle czynności w gospodarstwie wiejskiém.

Ст. 69.

Ученики Сельской Школы упражняются въ необхо мыхъ для земледѣльца ремеслахъ, такъ, чтобы въ случаѣ добности были въ состоянiи производить хозяйственныя чинки и заступать въ деревняхъ мѣсто ремесленниковъ. месла, которымъ ученики обучаются въ Сельской Шко суть слѣдующiя: плотничное, столярное, колесное, бочар токарное, кровельное, кузнечное, слесарное, шорное, сапожн портное, канатное, кирпичное, горшечное и печное.

Ст. 70.

Ученики не обучаются всѣмъ ремесламъ вмѣстѣ, а ка дый учится тому, къ которому имѣетъ способность, что вп чемъ зависитъ отъ усмотрѣнiя начальства Института.

Ст. 71.

Ручныя хозяйственныя работы составляютъ главн предметъ занятiй учениковъ Сельской Школы; на препода нiе наукъ и предметовъ, поименованныхъ въ 67 статьѣ с Положенiя, назначается лѣтомъ два часа въ день, а зимою четыре.

Ст. 72.

Въ Сельскую Школу принимаются ученики, не моло 13 лѣтъ; при чемъ дѣти земледѣльцевъ имѣютъ преимущес предъ прочими.

Ст. 73.

Ученики Сельской Школы состоятъ, какъ на иждиве казенномъ, такъ и частныхъ лицъ.

Ст. 74.

Казеннокоштные ученики Сельской Школы должны ходиться въ Институтѣ 7 лѣтъ, до истеченiя коихъ ни ро тели, ни родные, безъ возврата употребленныхъ Казною держекъ на содержанiе, взять ихъ обратно не въ пра Срокъ сей однакожъ, по уважительнымъ причинамъ, согла представленiю Директора Института, можетъ быть уменьш Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа.

Ст. 75.

Желающiе помѣстить ученика въ Сельскую Школу плачиваютъ ежегодно на его содержанiе по 200 злот. и н начаютъ время пребыванiя въ Институтѣ.

Art. 69

Uczniowie Szkoły Wiejskiéj uczą się rzemiosł koniecznych dla rolnika tak, ażeby w przypadku potrzeby mogli naprawiać narzędzia gospodarskie, tudzież zastępować rzemieślników na wsi. Rzemiosła, których uczniowie w Szkole Wiejskiéj uczą się, są następujące: ciesielstwo, stolarstwo, kołodziejstwo, bednarstwo, tokarstwo, pokrywanie dachów, kowalstwo, ślusarstwo, rymarstwo, szewctwo, krawiectwo, powroźnictwo, strycharstwo, garncarstwo i zduństwo.

Art. 70.

Nie każdy uczeń wszystkich zarazem uczy się rzemiosł, lecz przeznaczony jedynie zostaje do niektórych, podług zdatności, co jednak zależy od uznania władzy Instytutowéj.

Art. 71.

Zatrudnienia ręczne gospodarskie stanowią główne zajęcie uczniów Szkoły Wiejskiéj; na naukę zaś przedmiotów, art. 67-m wskazanych, przeznacza się, w miesiącach letnich, dwie godziny dziennie, w miesiącach zaś zimowych, cztery godziny.

Art. 72.

Do Szkoły Wiejskiéj przyjmują się uczniowie mający najmniéj lat 13, z zapewnieniem pierwszeństwa dla dzieci stanu rolniczego.

Art. 73.

Uczniowie Szkoły Wiejskiéj są bądź na koszcie rządowym, bądź na koszcie osób prywatnych.

Art. 74.

Uczniowie Szkoły Wiejskiéj, utrzymywani kosztem rządowym, zostają w Instytucie przez lat siedm, i do upływu tego czasu, ani rodzice, ani krewni, odbierać ich ze szkoły nie mogą, chyba gdyby powrócili Rządowi koszta ich utrzymania. Jednakże czas ten, dla ważnych przyczyn, na przedstawienie Dyrektora Instytutu, przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego skrócony być może.

Art. 75.

Chcący umieścić ucznia w Szkole Wiejskiéj, płacą na utrzymanie każdego z nich złp. 200, i mogą oznaczyć czas, na jaki ucznia do Instytutu oddają.

Ст. 76.

Директоръ Института рѣшаетъ пріемъ учениковъ въ Сельскую Школу.

Ст. 77.

Число учениковъ Сельской Школы и издержки на содержаніе ихъ опредѣляются штатомъ, утверждаемымъ ежегодно Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа.

Ст. 78.

Въ первые годы пребыванія учениковъ въ Сельской Школѣ, сверхъ наукъ, упражняются они въ ручныхъ хозяйственныхъ работахъ, потомъ въ ремеслахъ, а на послѣдокъ могутъ посвятить себя какой либо отдѣленной отрасли хозяйства и приспособляться къ поступленію въ овчари, винокуры, садовники и прочіе, и тогда уже отдаются подъ надзоръ подлежащаго мастера.

Ст. 79.

Ученики Сельской Школы имѣютъ установленную форменную одежду.

Ст. 80.

Ученики Сельской Школы, пробывъ въ оной 7 лѣтъ, получаютъ свидѣтельства объ успѣхахъ въ наукахъ, хозяйственной практикѣ и ремеслахъ, въ чемъ подвергаются подробному испытанію. Свидѣтельства подписываются Директоромъ Института и Учителемъ Сельской Школы и утверждаются Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа.

Ст. 81.

Ученики Сельской Школы, отличившіеся, во время пребыванія въ Институтѣ, прилежаніемъ и способностію и удостоившіеся при томъ свидѣтельства начальства объ успѣшномъ окончаніи наукъ и изученіи ремесла, освобождаются отъ рекрутской повинности, если впослѣдствіи предосудительнымъ поведеніемъ не лишатся на то права.

Ст. 82.

Маримонтскія имѣнія, съ принадлежностями, освобождаются отъ квартирной повинности въ натурѣ и деньгахъ.

Министръ Народнаго Просвѣщенія

(подписано) *Сергій Уваровъ.*

Art. 76.

Względem przyjęcia ucznia do Szkoły Wiejskiéj stanowi Dyrektor Instytutu.

Art. 77.

Liczbę uczniów Szkoły Wiejskiéj i koszt jéj utrzymania oznacza etat, corocznie przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego zatwierdzony.

Art. 78.

Przez ciąg pierwszych lat zostawania w Szkole Wiejskiéj, uczniowie, oprócz nauk, wprawiani są do ręcznych zatrudnień gospodarskich, następnie do szczególnych rzemiosł, przy końcu zaś pobytu w Szkole, mogą się poświęcać pewnym gałęziom gospodarstwa, dla usposobienia się na owczarzy, gorzelanych, ogrodników i t. p. i wtedy oddawani są pod dozór szczególnego właściwego przewodnika.

Art. 79.

Uczniowie Szkoły Wiejskiéj noszą przepisaną dla siebie odzież.

Art. 80.

Uczniowie Szkoły Wiejskiéj, po ukończeniu lat siedmiu pobytu w niéj, otrzymują świadectwa z nabytéj nauki i wprawy w zatrudnieniach gospodarskich, tudzież rzemiosłach, po odbyciu szczegółowego examinu. Świadectwa podpisują: Dyrektor Instytutu i Nauczyciel Szkoły Wiejskiéj, a zatwierdza Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Art. 81.

Uczniowie Szkoły Wiejskiéj, odznaczający się w ciągu pobytu w Instytucie pilnością i zdatnością, tudzież uzyskujący z zadowoleniem władzy Instytutowéj świadectwo z ukończonéj nauki i wprawy, wolni będą od popisu do służby wojskowéj, jeżeli przez naganne postępowanie prawa takowego nie utracą późniéj.

Art. 82.

Dobra Marymont z przyległościami wolne będą od kwaterunku, tak w naturze, jak i w pieniądzach.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Sergiusz Uwarow.*

Приложеніе 1-е къ № 5-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „*Быть по сему*“.

Въ Динабургѣ, 31 Августа 1840 года.

Штатъ расходамъ на содержаніе Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства.

Объясненіе расходовъ	На каждый предметъ порознь	На всѣ	Вообще
	Злотыхъ		
А) Составъ Учителей и содержаніе ихъ.			
Директоръ Института	10,000	10,000	
Инспекторъ надъ учениками	4,500	4,500	
Два Профессора:			
а) землемѣрія, черченія плановъ, хозяйственной механики и сельской архитектуры	4,500	9,000	
б) естественной исторіи, физики и садоводства	4,500		
Примѣчаніе. Оба постоянно живутъ въ Маримонтѣ.			
Девять Профессоровъ, а именно:			
а) Закона Божія	1,200	19,200	
б) лѣсоводства	2,000		
в) второй Профессоръ лѣсоводства . .	2,000		
г) химіи и технологіи	2,000		
д) правовѣдѣнія и администраціи . .	2,000		
е) ветеринаріи	2,000		
ж) хозяйственной отчетности	2,000		
з) россійскаго языка и хозяйственной статистики	2,000		
и) нѣмецкаго языка	2,000		
Адъюнктъ въ помощь Директору Института, для преподаванія сельскаго хозяйства	2,000		42,700

1-y Annex do Nº 5-go.

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości ręką napisano:

„*Ma być podług tego.*“

w Dynaburgu, d. 31 Sierpnia 1840 r.

Etat wydatków na utrzymanie Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa.

Wykaz kosztów	Na każdy przedmiot z osobna	Na wszystkie	Ogół
	Złotych		
A) Skład Professorów i ich płaca.			
Dyrektor Instytutu	10,000	10,000	
Inspektor uczniów	4,500	4,500	
Professorów dwóch:			
a) miernictwa, rysunku planów, mechaniki gospodarskiéj i architektury wiejskiéj	4,500	9,000	
b) historyi naturalnéj, fizyki i ogrodnictwa	4,500		
Uwaga. Oba mają stałe pomieszkanie w Marymoncie.			
Dziewięciu Professorów, a mianowicie:			
a) Religii	1,200	19,200	
b) leśnictwa	2,000		
c) drugi Professor leśnictwa	2,000		
d) chemii i technologii	2,000		
e) prawa i administracyi	2,000		
f) weterynaryi	2,000		
g) rachunkowości gospodarskiéj . . .	2,000		
h) języka rossyjskiego i statystyki gospodarskiéj	2,000		
i) języka niemieckiego	2,000		
Adjunkt w pomoc Dyrektorowi Instytutu, do wykładu nauki gospodarstwa wiejskiego	2,000		42,700

Объяснение расходовъ	На каждый предметъ порознь	На всѣ	Вообще
	Злотыхъ		
Б) Управленіе Института.			
Казначей	2,000	2,000	
Контролеръ	1,500	1,500	
Секретарь	1,500	1,500	
На канцелярскіе расходы	800	800	5,800
В) Ученики, содержимые на казенномъ иждивеніи.			
Шесть учениковъ, полагая на каждаго по 666 злотыхъ 20 грошей			4,000
Г) На другія надобности Института:			
На библіотеку и кабинетъ моделей и разныхъ орудій	2,000	2,000	
— отопленіе и освѣщеніе помѣщеній, принадлежащихъ училищу	800	800	
— наемъ экипажа для Учителей, пріѣзжающихъ изъ г. Варшавы	2,000	2,000	
— содержаніе Лекаря	500	500	
— содержаніе больницы	200	200	
— жалованье тремъ человѣкамъ Инвалидамъ, для содержанія порядка въ училищѣ	360	1,080	
— искусственное разведеніе лѣсовъ	600	600	
— содержаніе и починку зданій, принадлежащихъ училищу	3,000	3,000	
Для двухъ дворниковъ, полагая каждому по 40 злотыхъ въ мѣсяцъ	480	960	
На чистку трубъ	500	500	
— устройство ботаническо-хозяйскаго сада и содержаніе чистоты на площадяхъ около зданій училища	500	500	12,140
Сельская Школа.			
Учитель	2,000	2,000	

Wykaz kosztów	Na każdy przedmiot z osobna	Na wszystkie	Ogół
	Złotych		
B) Urzędnicy Instytutu:			
Kassyer	2,000	2,000	
Kontroller	1,500	1,500	
Sekretarz	1,500	1,500	
Na materyalia piśmienne	800	800	5,800
C) Uczniowie utrzymywani na koszcie Rządu:			
Uczniów sześciu, licząc na każdego po złp. 666 gr. 20			4,000
D) Na inne potrzeby Instytutu:			
Na bibliotekę i gabinet modeli i różnych narzędzi	2,000	2,000	
— opał i światło lokalów, do Instytutu należących	800	800	
— najem powozu dla Nauczycieli przyjeżdżających z Warszawy	2,000	2,000	
— opłatę Lekarza	500	500	
— utrzymanie infirmeryi	200	200	
— płacę trzech inwalidów, dla utrzymania porządku w szkole	360	1,080	
— sztuczną uprawę lasów	600	600	
— utrzymanie i reperacyę gmachów, do szkoły należących	3,000	3,000	
Dwom stróżom, licząc na każdego po złp. 40 co miesiąc	480	960	
Na wycieranie kominów	500	500	
Na urządzenie ogrodu botaniczno-gospodarskiego i utrzymanie czystości na placach i około gmachu szkolnego	500	500	12,140
Szkoła Wiejska:			
Nauczyciel	2,000	2,000	

Объясненіе расходовъ	На каждый предметъ порознь	На всѣ	Вообщ
	Злотыхъ		
Двадцать учениковъ на казенномъ иждивеніи	200	4,000	
На отопленіе и освѣщеніе	800	800	
— содержаніе и починку зданій	200	200	
— вознагражденіе, по мѣрѣ надобности, ремесленниковъ, употребляемыхъ для обученія въ Сельскомъ Училищѣ	3,000	3,000	10,00
— экстраординарные и непредвидимые расходы, въ распоряженіе Попечителя Варшавскаго учебнаго округа	2,360	2,360	2,36
Всего	—	—	77,00

Примѣчаніе. На удовлетвореніе таковыхъ расходовъ назначен
отъ Казны . . . . 39,333 зл. 10 г
отъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства 22,000 „ —
поступаетъ дохода съ имѣній Маримонта и принадлежащихъ къ оному деревень . . . 15,666 зл. 20 г
Итого . 77,000 зл. — „

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *Сергій Уваровъ.*

Wykaz kosztów	Na każdy przedmiot z osobna	Na wszystkie	Ogół
	Złotych		
Dwudziestu uczniów na koszcie rządowym	200	4,000	
Na opał i światło	800	800	
— utrzymanie i reperacyą lokalów . .	200	200	
— wynagrodzenie, w miarę potrzeby, rzemieślników używanych do uczenia w Szkole Wiejskiéj właściwych rzemiosł	3,000	3,000	10,000
— extraordynaryjne i nieprzewidziane wydatki, do dyspozycyi Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego	2,360	2,360	2,360
w Ogóle .	—	—	77,000

Uwaga. Na zaspokojenie powyższych wydatków przeznacza:

Rząd	39,333 złp.	10 gr.
Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu	22,000 „	— —
Wpływa dochód z dóbr Marymontu i należących do niego wsi	15,666 złp.	20 gr.
W ogóle . .	77,000 złp.	„

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Sergiusz Uwarów.*

Приложеніе 2-е къ № 5-му.

Росписаніе часовъ преподаванія наукъ въ Институтѣ Се-
скаго Хозяйства и Лѣсоводства.

№	Учебные предметы	Число уроковъ въ недѣлю по классамъ					
		По земледѣльческому отдѣленію исключительно		По лѣсному отдѣленію исключительно		По обоимъ отдѣленіямъ вмѣстѣ	
		I.	II.	I.	II.	I.	II.
1	Законъ Божій	—	—	—	—	1	1
2	Сельское хозяйство	—	—	—	—	3	3
3	Лѣсоводство	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	3	3	—	—
4	Ариѳметика	—	—	—	—	3	—
5	Бухгалтерія	—	—	—	—	—	$1\frac{1}{2}$
6	Геометрія	—	—	—	—	2	—
7	Линейное, архитектурное и механическое черченіе	—	—	—	—	2	—
8	Землемѣріе	—	—	—	—	—	2
9	Механика съ упражненіями	—	—	—	—	—	$2\frac{1}{2}$
10	Сельская архитектура съ упражненіями	—	—	—	—	—	$2\frac{1}{2}$
11	Естественная исторія и физіологія	—	—	—	—	$4\frac{1}{2}$	2
12	Садоводство	—	—	—	—	—	2
13	Физика	—	—	—	—	$2\frac{1}{2}$	1
14	Химія	—	—	—	—	$2\frac{1}{2}$	—
15	Технологія	—	—	—	—	—	$2\frac{1}{2}$
16	Ветеринарія	—	—	—	—	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$
17	Законовѣдѣніе и администрація	—	—	—	—	$2\frac{1}{2}$	1
18	Русскій языкъ	—	—	—	—	3	$1\frac{1}{2}$
19	Статистика (преподается на русскомъ языкѣ)	—	—	—	—	—	2
20	Нѣмецкій языкъ	—	—	—	—	1	$2\frac{1}{2}$
	Всего	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	3	3	$28\frac{1}{2}$	$28\frac{1}{2}$

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *Сергій Уваровъ.*

2-i Annex do N° 5-go.

Rozkład godzin na nauki wykładane w Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa.

N.	Przedmioty naukowe.	Liczba lekcyj w tygodniu: Wyłącznie w oddziale rolniczym I.	II.	Wyłącznie w oddziale leśnym I.	II.	W obu oddziałach razem I.	II.	Ogólna liczba godzin w tygodniu
1	Nauka Religii	—	—	—	—	1	1	2
2	Gospodarstwo wiejskie	—	—	—	—	3	3	6
3	Leśnictwo	1½	1½	3	3	—	—	9
4	Arytmetyka	—	—	—	—	3	—	3
5	Buchhalterya	—	—	—	—	—	1½	1½
6	Geometrya	—	—	—	—	2	—	2
7	Rysunek linearny, architektoniczny i mechaniczny	—	—	—	—	2	—	2
8	Miernictwo	—	—	—	—	—	2	2
9	Mechanika z ćwiczeniami	—	—	—	—	—	2½	2½
10	Budownictwo wiejskie z ćwiczeniami	—	—	—	—	—	2½	2½
11	Historya naturalna i fizyologia	—	—	—	—	4½	2	6½
12	Ogrodnictwo	—	—	—	—	—	2	2
13	Fizyka	—	—	—	—	2½	1	3½
14	Chemia	—	—	—	—	2½	—	2½
15	Technologia	—	—	—	—	—	2½	2½
16	Weterynarya	—	—	—	—	1½	1½	3
17	Prawo i administracya	—	—	—	—	2½	1	3½
18	Język rossyjski	—	—	—	—	3	1½	4½
19	Statystyka (wykłada się w języku rossyjskim)	—	—	—	—	—	2	2
20	Język niemiecki	—	—	—	—	1	2½	3½
	w Ogóle	1½	1½	3	3	28½	28½	66

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Sergiusz Uwarow.*

№ 6.

Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшав[ѣ]

(22 Февраля 1844 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго В[ели]чества рукою написано: „*Быть по сему.*"

Въ С.-Петербургѣ,
22-го Февраля 1844 года.

Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.

Цѣль учрежденія.

§ 1.

Цѣль учрежденія Художественной Школы состоит[ъ въ] доставленіи юношеству Царства Польскаго способовъ [обу]чаться рисованію, живописи, ваянію и архитектурѣ.

§ 2.

Художественная Школа учреждается при Варша[вской] Реальной Гимназіи, въ замѣну Отдѣленія Живописи, и [под]чиняется Директору сей Гимназіи, на общемъ основані[и Ус]тава учебныхъ заведеній Варшавскаго округа.

§ 3.

Для надзора за учениками опредѣляется особый Ин[спек]торъ, а для преподаванія назначается потребное число [учи]телей.

§ 4.

Художественная Школа состоитъ изъ 3-хъ Отдѣл[еній:] Живописи, Ваянія и Архитектуры.

§ 5.

Въ Художественной Школѣ преподаются:

1) Законъ Божій;
2) Русскій языкъ и словесность;
3) рисованіе съ натуры орнаментовъ и пейзажей;
4) художественная анатомія;
5) перспектива и оптика;
6) композиція и живопись;

№ 6.

Ustawa dla Szkoły Sztuk-Pięknych w Warszawie.

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości napisano ręką: *„Ma być podług tego.“*

w Petersburgu,
d. 22 Lutego 1844 roku.

Ustawa dla Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.

Cel ustanowienia.

§ 1.

Ustanowienie Szkoły Sztuk Pięknych ma na celu podać sposobność młodzieży Królestwa Polskiego kształcenia się w rysunkach, malarstwie, rzeźbiarstwie i architekturze.

§ 2.

Szkoła Sztuk Pięknych ustanowioną zostaje przy Gimnazyum Realném w Warszawie, w miejsce Oddziału malarstwa i znajdować się będzie pod zwierzchnością Dyrektora tegoż Gimnazyum, stosownie do ogólnych przepisów Ustawy instytutów naukowych Okręgu Warszawskiego.

§ 3.

Do pomocy w dozorowaniu uczniów, przeznaczonym zostaje oddzielny Inspektor, a do wykładu przedmiotów, stosowna liczba Nauczycieli.

§ 4.

Szkoła Sztuk Pięknych składa się z 3-ch Oddziałów: malarstwa, rzeźby i architektury.

§ 5.

W Szkole Sztuk Pięknych wykładają się:

1) Religia;
2) język Rossyjski i literatura;
3) rysunek z żyjącéj natury, ornamentów i pejzaży;
4) anatomia zastosowana do sztuk pięknych;
5) perspektywa i optyka;
6) kompozycya i malowanie;

7) всеобщая исторія, древности и миѳологія, примѣненная къ художествамъ;

8) исторія изящныхъ искусствъ;

9) ваяніе;

10) архитектура;

11) математика, съ приложеніемъ къ архитектурѣ;

12) нивелировка и землемѣріе;

13) приложеніе статики къ выбору и приготовленію прочныхъ матеріаловъ.

§ 6.

Ученіе въ Художественной Школѣ раздѣляется въ Отдѣленіяхъ Живописи и Ваянія на четыре курса, а въ Отдѣленіи Архитектуры, на три. Въ Отдѣленіяхъ Живописи и Ваянія, первые три курса продолжаются по одному году, а четвертый два года; въ Отдѣленіи Архитектуры каждый курсъ полагается по одному году. Впрочемъ, для усовершенствованія въ изучаемыхъ предметахъ, ученики могутъ оставаться въ каждомъ курсѣ и болѣе положеннаго срока, по усмотрѣнію Попечителя округа и съ его разрѣшенія.

§ 7.

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по Отдѣленіямъ и часамъ, означено въ приложенной таблицѣ. Отступленіе отъ оной дозволяется не иначе, какъ съ особаго каждый разъ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

Объ Инспекторѣ и Учителяхъ.

§ 8.

Общія обязанности и преимущества Инспектора и Учителей Художественной Школы суть тѣ же, которыя постановлены въ Уставѣ учебныхъ заведеній Варшавскаго округа, для соотвѣтствующихъ званій въ Гимназіяхъ.

§ 9.

Учители главныхъ предметовъ, а именно: живописи, ваянія и архитектуры, называются старшими. Они завѣдываютъ, каждый по своей части, собраніями учебныхъ пособій.

§ 10.

Старшіе Учители обязаны составить программы, по которымъ они намѣрены излагать свои предметы. Программы

7) historya powszechna, starożytności i mitologia, zastosowane do sztuk pięknych;

8) historya sztuk pięknych;

9) nauka rzeźby;

10) architektura;

11) matematyka, z zastosowaniem do architektury;

12) niwellacya i miernictwo;

13) zastosowanie statyki do wyboru i przygotowania trwałych materyałów.

§ 6.

W Oddziałach malarstwa i rzeźby, nauki wykładane będą w 4-ch kursach, a w Oddziale architektury w trzech. W Oddziałach malarstwa i rzeźby, pierwsze 3 kursa mają być roczne, a czwarty dwuletni, w Oddziale zaś architektury każdy kurs będzie roczny. Wszakże dla udoskonalenia się w wykładanych przedmiotach, uczniowie mogą zostawać w każdym kursie dłużéj nad czas zakreślony, według uznania Kuratora Okręgu i za jego decyzyą.

§ 7.

Podział przedmiotów naukowych na oddziały i godziny oznaczony jest w załączającéj się tabelli. Zmiana w téj tabelli nie inaczéj nastąpić może, jak za szczególném na każdy raz zezwoleniem Ministra Oświecenia Narodowego.

O Inspektorze i Nauczycielach.

§ 8.

Obowiązki i prerogatywy Inspektora i Nauczycieli Szkoły Sztuk Pięknych są w ogólności też same, jakie Ustawa Instytutów naukowych Warszawskiego Okręgu przepisuje dla odpowiadających im posad w Gimnazyach.

§ 9.

Nauczyciele głównych przedmiotów, a mianowicie: malarstwa, rzeźby i architektury, noszą tytuł starszych. Mają oni w swojém zawiadywaniu, każdy do właściwego przedmiotu, zbiory pomocy naukowych.

§ 10.

Starsi Nauczyciele winni są ułożyć programma, wedle których przedmioty swoje wykładać zamierzają. Programmata rze-

сіи, по разсмотрѣніи ихъ въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія, представляются на утвержденіе Министра.

§ 11.

Въ случаѣ надобности, одинъ Учитель можетъ преподавать и два предмета, съ соразмѣрнымъ за то вознагражденіемъ, не иначе однакожъ, какъ съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

Часть Хозяйственная.

§ 12.

Художественная Школа содержится на счетъ суммы, опредѣленной штатомъ, и платы, вносимой воспитанниками за обученіе.

§ 13.

Послѣдняя употребляется, съ разрѣшенія Попечителя округа, на покупку моделей, образцовъ для рисованія, инструментовъ и вообще пособій по части рисованія, живописи и архитектуры, на усовершенствованіе Школы и другія надобности. Могущіе быть за сими расходами остатки дозволяется, по представленію Попечителя и съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія обращать на награжденіе отличнѣйшихъ Учителей, учениковъ и другихъ лицъ, состоящихъ при Школѣ.

Объ ученикахъ.

§ 14.

Въ Отдѣленія Живописи и Ваянія принимаются ученики, кончившіе курсъ ученія въ четырехъ классахъ Уѣздныхъ Училищъ, или въ первыхъ четырехъ классахъ Гимназій. Исключеніе изъ сего правила допускается только по уваженію особеннаго дарованія учениковъ и не иначе, какъ съ разрѣшенія Попечителя округа. Въ Отдѣленіе Архитектуры принимаются ученики, кончившіе съ успѣхомъ полный курсъ ученія въ одной изъ Гимназій округа.

§ 15.

Желающіе поступить въ Школу обязаны, представить свидѣтельство подлежащаго начальства о своемъ поведеніи и доказать на испытаніи способность къ той отрасли художествъ, которую избираютъ, и что имѣютъ достаточныя свѣ-

zone, po roztrząśnieniu ich w Radzie Wychowania Publicznego, przedstawione będą do zatwierdzenia Ministra.

§ 11.

W miarę potrzeby, jeden Nauczyciel wykładać może dwa nawet przedmioty, za stosownem wynagrodzeniem, nieinaczéj wszakże, jak za decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego.

Administracya Ekonomiczna.

§ 12.

Fundusz na utrzymanie Szkoły Sztuk Pięknych składać się ma z summy, etatem oznaczonéj, i z opłat od uczniów.

§ 13.

Fundusz z opłat od uczniów użytym będzie, za decyzyą Kuratora Okręgu, na kupno modeli, wzorów rysunkowych, narzędzi i materyałów rysunkowych, malarskich i architektonicznych, w ogólności, na udoskonalenie Szkoły i inne potrzeby. Pozostałości od wydatków powyższych mogą być, w skutku przedstawienia Kuratora, za decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego, przeznaczane na wynagrodzenia odznaczających się Nauczycieli, uczniów i innych osób, do składu Szkoły należących.

O uczniach.

§ 14.

Na Oddziały malarstwa i rzeźby przyjmowani będą uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w 4-ch klassach szkół powiatowych, lub w 4-ch pierwszych klassach Gimnazyów. Wyjątek od tego przepisu nastąpić może jedynie ze względu na szczególny talent uczniów, i nieinaczéj jak za decyzyą Kuratora Okręgu. Na Oddział architektury przyjmowani być mają uczniowie, którzy ukończyli z korzyścią całkowity kurs nauk w jednem z Gimnazyów Okręgu.

§ 15.

Nim uczeń do Szkoły zapisanym zostanie, winien złożyć świadectwo właściwéj władzy o swojém prowadzeniu się i udowodnić na examinie zdolność do nauki, któréj się chce po-

дѣнія въ предметахъ, находящихся въ ближайшей связ
оными.

§ 16.

Плата за ученіе съ учениковъ, поступающихъ въ От
леніе Живописи и Ваянія, назначается по 7 руб. 50 коп
а съ учениковъ, поступающихъ въ Отдѣленіе Архитект
по 15 руб. сер. въ годъ. Плата вносится за каждое полу
діе впередъ, и ни въ какомъ случаѣ не возвращается. К
чество оной можетъ быть измѣняемо, по представленію П
чителя и съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщен

§ 17.

Общія постановленія, изданныя для учебныхъ за
ній Варшавскаго округа, относительно внутренняго поря
надзора и школьной дисциплины, распространяются въ
ной мѣрѣ и на учениковъ Художественной Школы.

Объ испытаніяхъ.

§ 18.

Испытанія въ Художественной Школѣ бываютъ дво
го рода: годичныя и окончательныя. Какъ тѣ, такъ и др
производятся каждому воспитаннику порознь, въ присутс
Директора Реальной Гимназіи, Учителей Школы, а та
назначенныхъ для того Попечителемъ Варшавскаго учеб
округа лицъ.

§ 19.

При испытаніяхъ, кромѣ свѣдѣній въ учебныхъ пре
тахъ, принимаются въ соображеніе и работы, исполнен
учениками по заданнымъ программамъ. Порядокъ и спо
испытанія опредѣляются Попечителемъ округа.

§ 20.

Работы, представляемыя на годичныхъ испытаніяхъ
стаются въ Школѣ, для удостовѣренія въ успѣхахъ уч
ковъ; работы же, представленныя на окончательномъ ис
таніи по одобренію Учительскаго собранія, могутъ быть
сылаемы на выставку произведеній отечественныхъ худож
ковъ. Эти работы составляютъ собственность Школы.

wykazywać i usposobienie dostateczne z tych przedmiotów, które mają bliższy związek ze wspomnioną nauką.

§ 16.

Opłata szkolna od uczniów na Oddziale malarstwa i rzeźby ustanowioną zostaje w ilości rub. sr. 7 kop. 50, a od uczniów na Oddziale architektury, w ilości rub. sr. 15 rocznie. Opłata uiszczoną być winna za każde półrocze z góry, i nie podlega zwrotowi w żadnym przypadku. Ilość onéj zmienioną być może, w skutku przedstawienia Kuratora, za decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 17.

Ogólne przepisy, wydane dla instytutów naukowych Okręgu Warszawskiego, pod względem porządku wewnętrznego, dozoru i karności szkolnéj, rozciągają się w zupełności i na uczniów Szkoły Sztuk Pięknych.

O examinach.

§ 18.

Examina w szkole sztuk pięknych są dwojakie: roczne i ostateczne, czyli całokursowe. Jak jedne, tak drugie odbywają się indywidualnie, w obecności Dyrektora Gimnazyum Realnego, Nauczycieli szkoły, tudzież osób, przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego wyznaczonych.

§ 19.

Na examinach, oprócz usposobienia w przedmiotach naukowych, zwracać należy uwagę na roboty, wykonane przez uczniów według zadanych programmatów. Sposób examinowania Kurator Okręgu przepisze.

§ 20.

Roboty składane na examinach rocznych zachowane będą w Szkole, dla przekonywania się o postępie uczniów. Roboty zaś z examinów ostatecznych czyli całokursowych, za uznaniem zgromadzenia Nauczycielskiego, mogą być posyłane na wystawę publiczną dzieł artystycznych krajowych. Roboty te staną się własnością Szkoły.

§ 21.

Ученики, удостоиваемые къ выпуску, получаютъ ат-статы по формѣ, предписанной Совѣтомъ Народнаго Про-щенія, за подписью Директора и всѣхъ Учителей. Свидѣт-ства, выдаваемыя ученикамъ, неокончившимъ полнаго к-ученія, подписываетъ одинъ только Директоръ Реальной Г-назіи.

Права и преимущества Художественной Школы.

§ 22.

Художественная Школа пользуется тѣми же правам-преимуществами, какія предоставлены среднимъ учебнымъ-веденіямъ Варшавскаго учебнаго округа.

§ 23.

Ученики Школы, на время продолженія наукъ, ув-няются отъ военной конскрипціи.

§ 24.

Ученики третьяго курса по Отдѣленію Архитект-могутъ, съ согласія Попечителя Варшавскаго учебнаго ок-га, для пріобрѣтенія практическихъ познаній, заниматься-мѣстныхъ Архитекторахъ.

§ 25.

Ученики, кончившіе съ успѣхомъ полный курсъ уч-по Отдѣленію Живописи, и получившіе одобрительные ат-статы, имѣютъ преимущественное право на опредѣленіе У-телями въ казенныя учебныя заведенія.

§ 26.

Ученики, съ успѣхомъ кончившіе полный курсъ уч-по Отдѣленію Архитектуры, и получившіе одобрител-аттестаты, имѣютъ право на званіе Архитекторовъ пер-степени или Кондукторовъ; впослѣдствіи же, по мѣрѣ пр-рѣтенія большихъ познаній и способностей, могутъ иск-высшихъ степеней въ званіи Архитекторовъ, на основ-существующихъ по сему предмету въ Царствѣ постановле-

§ 27.

Ученики всѣхъ трехъ Отдѣленій, отличающіеся осо-ными дарованіями и поведеніемъ, и оказавшіе на окончат-номъ испытаніи превосходные успѣхи, могутъ быть отпр-

§ 21.

Uczniowie kończący Szkołę otrzymują patenta w formie przepisanéj przez Radę Wychowania Publicznego, za podpisem Dyrektora i wszystkich Nauczycieli. Świadectwa wydawane uczniom, opuszczającym Szkołę, przed ukończeniem zupełnego kursu, podpisuje tylko Dyrektor Gimnazyum Realnego.

Prawa i prerogatywy Szkoły Sztuk Pięknych.

§ 22.

Szkole Sztuk Pięknych służą wszelkie prawa i prerogatywy, jakie nadane są pośrednim instytutom naukowym Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 23.

Uczniowie Szkoły wolni są od poboru wojskowego, w czasie uczęszczania na kursa nauk.

§ 24.

Uczniowie trzeciego kursu w Oddziale architektury mogą, za zezwoleniem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, applikować przy Budowniczych miejscowych, dla nabycia praktyki.

§ 25.

Uczniowie Oddziału malarstwa, po otrzymaniu patentu z ukończonych z korzyścią nauk, mają pierwszeństwo w otrzymywaniu posad Nauczycielskich w instytutach naukowych rządowych.

§ 26.

Uczniowie, po otrzymaniu patentu z ukończonych z korzyścią nauk w Oddziale architektury, mają prawo do stopnia Budowniczych 1-éj klassy czyli konduktorów; następnie zaś, w miarę udowodnionéj zdolności i usposobienia, mogą ubiegać się o wyższe stopnie w zawodzie budowniczym, według obowiązujących w téj mierze w Królestwie przepisów.

§ 27.

Uczniowie wszystkich 3-ch Oddziałów, odznaczający się szczególnym talentem i prowadzeniem się, którzy na ostatecznym examinie udowodnią celujący postęp, mogą być wysła-

ляемы на счетъ Правительства за границу, для усовершенствованія въ художествахъ.

§ 28.

Министру Народнаго Просвѣщенія предоставляется, по мѣрѣ усмотрѣнія надобности, вводить въ курсѣ и предметахъ обученія, равно какъ и во внутреннемъ устройствѣ Художественной Школы, тѣ измѣненія и дополненія, кои окажутся необходимыми.

Министръ Народнаго Просвѣщенія (подписано) *Уваровъ*.

ni kosztem Rządu za granicę, dla dalszego doskonalenia się w sztukach pięknych.

§ 28.

Ministrowi Oświecenia Narodowego służy, w miarę uznanéj potrzeby, prawo zaprowadzenia w kursie nauk i przedmiotach wykładanych, tudzież w organizacyi wewnętrznéj Szkoły Sztuk Pięknych, zmian i uzupełnień, jakich doświadczenie wskaże konieczność.

Minister Oświecenia Publicznego (podpisano) *Uwarow*.

Приложеніе 1-е къ № 6-му.

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ въ Художественной Школѣ по Отдѣленіямъ и часамъ.

№	Учебные предметы.	Число часовъ въ недѣлю по курсамъ. Курсъ I.	II.	III.	IV.	Примѣчанія.
	По Отдѣленію Живописи.					1) Рисованіе съ натуры ученики 1-го и 2-го курсовъ обучаются вмѣстѣ. Живопись преподается вмѣстѣ ученикамъ 3-го и 4-го курсовъ, рисованію же пейзажей ученики всѣхъ 4-хъ курсовъ обучаются вмѣстѣ. 2) Архитектурному черченію, рисованію орнаментовъ и перспективѣ, ученики сего Отдѣленія обучаются вмѣстѣ съ учениками Архитектурнаго Отдѣленія.
1	Законъ Божій	1	1	1	1	
2	Русскій языкъ	2	2	2	2	
3	Рисованіе съ натуры	12	12	—		
4	Рисованіе пейзажей	6	6	6	6	
5	Рисованіе орнаментовъ	3	—	—	—	
6	Архитектурное черченіе	2	—	—	—	
7	Композиція и живопись	—	—	12	12	
8	Перспектива и оптика	1	—	—	—	
9	Художественная анатомія	—	1	1	—	
10	Всеобщая исторія, примѣненная къ художествамъ	—	—	—	2	
11	Древности и миѳологія	—	—	—	1	
12	Исторія изящныхъ искусствъ	—	—	—	1	
	Итого	27	22	22	25	
	По Отдѣленію Ваянія.					1) Рисованіе съ натуры, ваяніе и рисованіе орнаментовъ, преподаются ученикамъ всѣхъ курсовъ вмѣстѣ. 2) Всѣ предметы, кромѣ ваянія, преподаются ученикамъ этого Отдѣленія вмѣстѣ съ учениками Отдѣлен…
1	Законъ Божій	1	1	1	1	
2	Русскій языкъ	2	2	2	2	
3	Рисованіе съ натуры	6	6	6	6	
4	Рисованіе орнаментовъ	3	3	3	3	
5	Архитектурное черченіе	2	—	—	—	
6	Перспектива	1	—	—	—	
7	Художественная анатомія	—	1	1	—	
8	Ваяніе	6	6	6	6	
9	Всеобщая исторія, примѣненная къ художествамъ	—	—	—	2	

1-y Annex do Nr. 6-go.

Rozkład przedmiotów naukowych w Szkole Sztuk Pięknych, na oddziały i godziny.

№	Przedmioty naukowe	Liczba godzin w tygodniu dla każdego kursu				Uwagi
		Kurs				
		I.	II.	III.	IV.	
	Oddział Malarstwa.					
1	Religia	1	1	1	1	1) Rysunku z natury uczniowie 1-go i 2-go kursów uczą się razem. Malarstwo wykładane jest spólnie dla uczniów 3-go i 4-go kursów; rysunku zaś pejzaży uczniowe wszystkich 4-ch kursów uczą się razem. 2) Rysunku architektonicznego, ornamentów i perspektywy, uczniowie tego oddziału uczą się razem z uczniami oddziału architektury.
2	Język rossyjski	2	2	2	2	
3	Rysunek z natury	12	12	—	—	
4	Rysunek pejzaży	6	6	6	6	
5	Rysunek ornamentów . . .	3	—	—	—	
6	Rysunek architektoniczny . .	2	—	—	—	
7	Kompozycya i malowanie . .	—	—	12	12	
8	Perspektywa i optyka . . .	1	—	—	—	
9	Anatomia, zastosowana do sztuk pięknych	—	1	1	—	
10	Historya powszechna, zastosowana do sztuk pięknych . . .	—	—	—	2	
11	Starożytności i mitologia . .	—	—	—	1	
12	Historya sztuk pięknych . .	—	—	—	1	
	Ogół . . .	27	22	22	25	
	Oddział Rzeźby.					
1	Religia	1	1	1	1	1) Rysunek z natury, nauka rzeźby i rysunek ornamentów, wykładane są uczniom wszystkich 4-ch kursów, razem. 2) Wszystkie przedmioty, prócz nauki rzeźby, wykładane są uczniom tego oddziału spólnie z uczniami oddzia-
2	Język rossyjski	2	2	2	2	
3	Rysunek z natury	6	6	6	6	
4	Rysunek ornamentów . . .	3	3	3	3	
5	Rysunek architektoniczny . .	2	—	—	—	
6	Perspektywa	1	—	—	—	
7	Anatomia, zastosowana do sztuk pięknych	—	1	1	—	
8	Nauka rzeźby	6	6	6	6	
9	Historya powszechna, zastosowana do sztuk pięknych . . .	—	—	—	2	

№	Учебные предметы	Число часовъ въ недѣлю по курсамъ. Курсъ I.	II.	III.	IV.	Примѣчанія.
10	Древности и миѳологія . . .	—	—	—	1	Живописи или Арх-
11	Исторія изящныхъ искусствъ	—	—	—	1	тектуры.
	Итого .	21	19	19	22	
	По Отдѣленію Архитектуры.					
1	Законъ Божій	1	1	1	—	
2	Русская словесность . . .	2	2	2	—	1) Архитектурн-
3	Архитектурное черченіе . .	6	6	6	—	му черченію, рис-
4	Рисованіе орнаментовъ . . .	3	3	3	—	ванію орнаментов
5	Рисованіе пейзажей	1	1	1	—	и пейзажей учени
6	Перспектива	1	—	—	—	всѣхъ трехъ ку-
7	Архитектура	2	2	2	—	совъ обучают- вмѣстѣ.
8	Начала математики, въ приложеніи къ архитектурѣ; также нивелировка и землемѣріе .	4	—	—	—	2) Перспектив- всеобщая истор- миѳологія и дре- ности преподаю- ученикамъ этог- Отдѣленія вмѣс-
9	Начертательная геометрія, въ приложеніи къ мастерствамъ и къ оптикѣ	—	4	—	—	съ учениками О- дѣленій Живопи-
10	Приложеніе статики къ выбору и приготовленію матеріаловъ	—	3	—	—	и Ваянія; прочіе предметы препод-
11	Всеобщая исторія	—	—	2	—	ются особо.
12	Древности и миѳологія . .	—	—	1	—	
13	Исторія изящныхъ искусствъ	—	—	1	—	
	Итого .	20	22	19	—	

Примѣчаніе. Въ свободное отъ класснаго ученія время, у- ники занимаются ежедневно, подъ присмотр- Инспектора, до времени опредѣленнаго Учил- нымъ начальствомъ, а въ послѣднемъ курсѣ - дѣленія Архитектуры, при мѣстныхъ Архитек- рахъ.

Съ подлиннымъ вѣрно:
Управляющій Департаментомъ
(подписано) *Князь Ширинскій-Шихмато-*

	Przedmioty naukowe	Liczba godzin w tygodniu dla każdego kursu — Kurs I.	II.	III	IV.	Uwagi
10	Starożytności i mitologia . .	—	—	—	1	łów: malarstwa albo architektury.
11	Historya sztuk pięknych . .	—	—	—	1	
	Ogół . .	21	19	19	22	
	Oddział Architektury.					
1	Religia	1	1	1	—	
2	Literatura rossyjska	2	2	2	—	
3	Rysunek architektoniczny . .	6	6	6	—	1) Rysunku architektonicznego, ornamentów i pejzaży, uczniowie wszystkich trzech kursów uczą się razem.
4	Rysunek ornamentów . . .	3	3	3	—	
5	Rysunek pejzaży	1	1	1	—	
6	Perspektywa	1	—	—	—	
7	Architektura	2	2	2	—	
8	Matematyka elementarna z zastosowaniem do architektury, tudzież niwelacya i miernictwo	4	—	—	—	2) Perspektywa, historya powszechna, mitologia i starożytności, wykładane są uczniom tego oddziału spólnie z uczniami oddziałów malarstwa i rzeźby; inne zaś przedmioty wykładają się oddzielnie.
9	Jeometrya opisująca z zastosowaniem do rzemiosł i optyki	—	4	—	—	
10	Zastosowanie statyki do wyboru i przygotowania materyałów	—	3	—	—	
11	Historya powszechna	—	—	2	—	
12	Starożytności i mitologia . .	—	—	1	—	
13	Historya sztuk pięknych . .	—	—	1	—	
	Ogół . .	20	22	19	—	

Uwaga. W czasie wolnym od lekcyj, uczniowie pracują pod okiem Inspektora, codzień do godziny, przez Zwierzchność Szkolną oznaczonéj, a w ostatnim kursie oddziału architektury applikują się przy Budowniczych miejscowych.

Zgodno z oryginałem:
Zarządzający Departamentem
(podpisano) *Książę Szyryński-Szychmatow.*

Приложение 2-е къ № 6-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Вели-
ства рукою написано: „Быть по сему.“

Въ С.-Петербургѣ, 22-го Февраля 1844 года.

Штатъ Художественной Школы въ Варшавѣ.

	Рубли се-ребромъ
Инспектору	450
Законоучителю	150
Прочимъ Преподавателямъ	4,950
На отопленіе, освѣщеніе и содержаніе сторожа . .	240
Итого	5,790

Примѣчаніе 1) Общая, опредѣленная для Преподавателей су-
ма распредѣляется между ними съ утвержде-
Министра Народнаго Просвѣщенія, по предст-
ленію Попечителя Варшавскаго учебнаго окру-

2) На покрытіе издержекъ, по штату положе-
ныхъ, назначается сумма 4,770 руб. сер., опр-
дѣленная въ 1833 году, на преподаваніе ру-
скаго языка чиновникамъ Царства, а 450 ру-
сер., положенные по штату Варшавской Р-
альной Гимназіи Учителю живописи; недост-
ющіе за тѣмъ 570 руб. сер., равно какъ и и-
держки на первоначальное обзаведеніе и друг-
могущіе впредь случиться по Художественн-
Школѣ расходы, обращаются на счетъ общи-
эдукаціонныхъ суммъ Варшавскаго округа.

Министръ Народнаго Просвѣщенія (подписано) *Уваро-*

2-gi Annex do Nr. 6-go.

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości ręką napisano:

„Ma być podług tego.“

w St. Petersburgu, d. 22 Lutego 1844 r.

Etat Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.

	Rubli srebrem.
Inspektorowi	450
Nauczycielowi Religii	150
Innym Nauczycielom	4,950
Na opał, światło i utrzymanie stróża	240
O g ó ł . . .	5,790

Uwaga 1) Ogólna summa, przeznaczona dla Nauczycieli, rozdzieloną będzie pomiędzy nich, za decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego, w skutku przedstawienia Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

2) Na pokrycie wydatków, etatem wskazanych, użytą być ma summa rub. sr. 4,770, przeznaczona w roku 1833 na lekcye języka rossyjskiego dla urzędników w Królestwie, tudzież 450 rub. sr., etatem gimnazyum realnego w Warszawie przeznaczone dla Nauczyciela malarstwa; niedostające zaś 570 rub. sr., równie jak koszta pierwszego uposażenia i inne wydarzyć się mogące wydatki Szkoły Sztuk Pięknych, zaspakajane będą z ogólnych summ edukacyjnych Okręgu Warszawskiego.

Minister Oświecenia Narodowego (podpisano) *Uwarow.*

№ 7.

Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.

(13 Декабря 1852 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему."*

Въ С.-Петербургѣ,
13-го Декабря 1852 года.

Положеніе о Художественной Школѣ въ Варшавѣ.

Глава I.

Цѣль учрежденія, составъ и предметы преподаванія.

§ 1.

Художественная Школа имѣетъ цѣлью доставить юношеству Царства Польскаго возможность и средства къ обученію архитектурѣ, живописи и скульптурѣ.

§ 2.

Школа находится въ управленіи особаго Директора подъ непосредственнымъ вѣдѣніемъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 3.

Въ помощь Директору, для надзора за учениками, опредѣляется Надзиратель, который вмѣстѣ съ тѣмъ занимается и письмоводствомъ; для преподаванія же наукъ и художествъ назначается соотвѣтственное число Учителей.

§ 4.

Сообразно съ § 1, Художественная Школа состоитъ изъ трехъ Отдѣленій: Архитектуры, Живописи и Скульптуры. Въ нихъ преподаются:

1) Законъ Божій;

2) русскій языкъ и словесность;

3) рисованіе человѣческихъ фигуръ, пейзажей, орнаментовъ и перспективныхъ видовъ;

4) живопись разныхъ родовъ;

5) скульптура,—копіи и композицій;

№ 7.

Ustawa dla Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.

(d. 13 Grudnia 1852 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości ręką napisano: „Ma być podług tego."

w Petersburgu,
d. 13 Grudnia 1852 r.

Ustawa dla Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.

Rozdział I.

Cel zakładu, skład jego i przedmioty wykładane.

§ 1.

Szkoła Sztuk Pięknych ma na celu podać młodzieży Królestwa Polskiego możność i środki kształcenia się w budownictwie, malarstwie i rzeźbiarstwie.

§ 2.

Szkoła pozostaje pod zarządem odzielnego Dyrektora i pod bezpośredniém zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 3.

Do pomocy Dyrektora w dozorowaniu uczniów ustanawia się Nadzorca, który zarazem zajmuje się odrabianiem czynności biurowych; do wykładania zaś nauk i sztuk przeznacza się stosowna liczba Nauczycieli.

§ 4.

Stosownie do § 1-go, Szkoła Sztuk Pięknych składa się z trzech Oddziałów: budownictwa, malarstwa i rzeźby. W tych wykładają się:

1) Religia;
2) język rossyjski i literatura;
3) rysunek figur ludzkich, pejzaży, ornamentów i widoków perspektywicznych;
4) malarstwo różnego rodzaju;
5) rzeźbiarstwo,—kopje i kompozycye;

6) архитектура,—архитектурное черченіе, композиці[я,] составленіе смѣтъ и изложеніе узаконеній относительно к[ъ] постройкамъ;

7) анатомія,—остеологія и міологія;

8) перспектива;

9) всеобщая исторія, древности и миѳологія, съ прилож[е]ніемъ къ художествамъ;

10) исторія художествъ вообще и исторія архитекту[ры] въ особенности;

11) математика, съ приложеніемъ къ архитектурѣ;

12) землемѣріе и нивеллированіе;

13) свѣдѣнія изъ строительнаго искусства;

14) механика, съ приложеніемъ къ архитектурѣ;

15) физика и химія, съ такимъ же приложеніемъ.

§ 5.

Во всѣхъ Отдѣленіяхъ Художественной Школы учен[іе] распредѣляется на четыре курса. Въ Отдѣленіи Архитектур[ы] на каждый курсъ полагается по одному году, въ Отдѣленія[хъ] же Живописи и Скульптуры на первые три курса по одн[о]му году, а на четвертый—два года.

§ 6.

Въ четвертомъ курсѣ Архитектурнаго Отдѣленія учен[іе] продолжается только въ первое полугодіе. Въ лѣтніе мѣс[я]цы ученики отправляются, по распоряженію начальства, [на] практику при разныхъ производящихся въ Царствѣ постро[й]кахъ, и о занятіяхъ своихъ каждые два мѣсяца доносятъ Д[и]ректору.

§ 7.

Ученики начинаютъ рисовать съ натуры и писать кра[с]ками и избираютъ по совѣту Учителей родъ живописи, к[о]торому желаютъ исключительно посвятить себя, не преж[де] какъ по оказаніи уже удовлетворительныхъ успѣховъ въ р[и]совкѣ съ гипсовыхъ фигуръ.

§ 8.

Ученіе русскаго языка въ Отдѣленіяхъ Живописи [и] Скульптуры распредѣляется на четыре класса, независимо о[тъ] Отдѣленій, такъ что ученикъ какого бы онъ ни былъ курс[а]

6) architektura, rysunek architektoniczny, kompozycya, anszlagowanie i wykład postanowień tyczących się budowli;

7) anatomia,—osteologia i miologia;

8) perspektywa;

9) historya powszechna, starożytności i mitologia, w zastosowaniu do sztuk pięknych;

10) historya sztuk w ogólności, i historya budownictwa w szczególności.

11) matematyka, w zastosowaniu do budownictwa;

12) miernictwo i niwellacya;

13) wiadomości z inżenieryi cywilnéj;

14) mechanika, w zastosowaniu do budownictwa;

15) fizyka i chemia, w takiémże zastosowaniu.

§ 5.

We wszystkich Oddziałach Szkoły Sztuk Pięknych, wykład nauk dzieli się na cztery kursy. W Oddziale architektury na każdy kurs przeznacza się jeden rok. W Oddziałach zaś malarstwa i rzeźbiartswa, na pierwsze trzy kursy po jednym roku, a na czwarty kurs dwa lata.

§ 6.

Na czwartym kursie Oddziału budownictwa, wykład nauk trwa tylko przez pierwsze półrocze. W czasie letnich miesięcy uczniowie, z rozporządzenia Władzy, udają się na praktykę przy różnych wznoszonych w Królestwie budowlach, i co dwa miesiące donoszą Dyrektorowi o swoich zajęciach.

§ 7.

Uczniowie zaczynają rysować z natury i malować farbami oraz wybierają według rady Nauczycieli rodzaj malarstwa, któremu chcą się głównie poświęcić, nie pierwéj, jak po okazaniu dostatecznego postępu w rysunku z gipsowych figur.

§ 8.

Wykład języka rossyjskiego w Oddziale malarstwa i rzeźbiarstwa rozkłada się na cztery klassy, niezależnie od Oddziałów, tak, że uczeń jakiegobądź kursu zamieszcza się w

помѣщается въ тотъ классъ русскаго языка, къ какому
жется приготовленнымъ.

§ 9.

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по Отдѣлені
и часамъ означено въ приложенныхъ у сего таблицахъ
лит. А, Б и В. Измѣненіе въ нихъ можетъ послѣдовать не
че, какъ съ особаго каждый разъ разрѣшенія Министра
роднаго Просвѣщенія.

§ 10.

Ученики Художественной Школы могутъ, для усо
шенствованія, оставаться во всякомъ курсѣ и болѣе срок
значеннаго Уставомъ учебныхъ заведеній Варшавскаго
наго округа, т. е. двухъ лѣтъ, не иначе однакожъ, как
разрѣшенія Попечителя округа.

Глава II.

О Директорѣ и Надзирателѣ.

§ 11.

Директоръ избирается изъ лицъ, пріобрѣвшихъ из
ность въ художественномъ отношеніи, и, по соглашенію
нистра Народнаго Просвѣщенія съ Намѣстникомъ Цар
утверждается въ семъ званіи установленнымъ порядкомъ

§ 12.

Общія обязанности и преимущества Директора Ху
ственной Школы суть тѣ же, какія постановлены въ Ус
учебныхъ заведеній Варшавскаго округа для Директо
гимназій.

§ 13.

Если Директоромъ Художественной Школы назн
будетъ одинъ изъ ея Учителей, то за исправленіе об
должностей, сверхъ оклада, присвоеннаго званію Учителя
получаетъ еще прибавочнаго жалованья по 300 руб. с. въ

§ 14.

Надзиратель назначается Попечителемъ учебнаго ок
Онъ состоитъ въ непосредственномъ вѣдѣніи Директора
могаетъ ему въ наблюденіи за порядкомъ преподаванія

klassie języka rossyjskiego, do któréj okaże się usposobionym.

§ 9.

Rozkład przedmiotów naukowych na Oddziały i godziny oznaczony jest w załączonych tu tablicach pod lit. A, B i C. Zmiana w nich może nastąpić jedynie tylko za szczególną na każdy raz decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 10.

Uczniowie Szkoły Sztuk Pięknych mogą dla udoskonalenia się zostawać dłużéj w każdym kursie nad termin Ustawą zakładów naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego oznaczony, to jest nad dwa lata, nieinaczéj jednakże, jak za decyzyą Kuratora Okręgu.

Rozdział II.

O Dyrektorze i Nadzorcy.

Dyrektor wybiera się z osób, które zaszczytnie są znane w sztukach pięknych, a po zniesieniu się Ministra Narodowego Oświecenia z Namiestnikiem Królestwa, zatwierdza się na tym urzędzie porządkiem przepisanym.

§ 12.

Ogólne obowiązki i prerogatywy Dyrektora Szkoły Sztuk Pięknych są też same, jakie dla Dyrektorów gimnazyów w Ustawie dla zakładów naukowych Warszawskiego Okręgu są oznaczone.

§ 13.

Jeżeli na Dyrektora Szkoły Sztuk Pięknych będzie przeznaczony jeden z jéj Nauczycieli, to za wypełnianie obudwu obowiązków, oprócz płacy przywiązanéj do posady Nauczyciela, otrzymuje jeszcze dodatkowéj płacy rsr. 300 rocznie.

§ 14.

Nadzorcę mianuje Kurator Okręgu Naukowego. Zostaje on pod bezpośredniém zwierzchnictwem Dyrektora, i pomaga mu w dopilnowaniu porządku wykładu i sprawowania się

поведенiемъ учениковъ, какъ въ Школѣ, такъ и внѣ он
Сверхъ того, онъ занимается письмоводствомъ.

Глава III.

Объ Учителяхъ.

§ 15.

Учители и Преподаватели опредѣляются установленны порядкомъ, по распоряженiю Попечителя округа. Учите архитектуры, строительнаго искусства, живописи и скульпт ры пользуются преимуществами, предоставленными старши Учителямъ Гимназiй, а Учители прочихъ предметовъ, и числа преподавателей другихъ Варшавскихъ учебныхъ з веденiй, остающiеся и при прежнихъ должностяхъ,—прав ми, присвоенными тѣмъ должностямъ.

§ 16.

Учители обязаны три раза въ годъ, именно въ сроки д испытанiй изъ рисованiя, въ § 36 сего Положенiя означенн представлять Директору подробныя вѣдомости о способностях прилежанiи, успѣхахъ и поведенiи учениковъ, съ означ нiемъ, чѣмъ именно они занимались и какiя части наук пройдены ими въ каждомъ курсѣ и Отдѣленiи.

§ 17.

Въ преподаванiи предметовъ они обязаны слѣдоватъ в точности утвержденнымъ Министромъ Народнаго Просвѣще нiя программамъ.

§ 18.

Въ случаѣ надобности, одинъ Учитель можетъ препод вать и два предмета, съ соразмѣрнымъ вознагражденiемъ, н иначе однакожъ, какъ съ разрѣшенiя Министра Народна Просвѣщенiя.

§ 19.

Всѣ прочiя обязанности Учителей Школы суть тѣ ж какiя опредѣлены Уставомъ учебныхъ заведенiй Варшавска го округа для Учителей Гимназiй.

uczniów w szkole, jak i po za szkołą. Oprócz tego zajmuje się odrabianiem czynności biurowych.

Rozdział III.

O Nauczycielach.

§ 15.

Nauczyciele sztuk i nauk mianowani są podług przepisanego porządku z decyzyi Kuratora Okręgu. Nauczyciele architektury, inżenieryi cywilnéj, malarstwa i rzeźbiarstwa, używają prerogatyw zapewnionych starszym Nauczycielom gimnazyów. Nauczyciele zaś innych przedmiotów, będący zarazem i w innych zakładach naukowych w Warszawie, korzystają z praw, jakie im w tychże zakładach służą.

§ 16.

Nauczyciele obowiązani są trzy razy na rok, a mianowicie w terminy na egzamen w rysunku, w § 36-m téjże ustawy oznaczone, przedstawiać Dyrektorowi szczegółowe rapporta o zdolnościach, pilności, postępach i sprawowaniu się uczniów, z wykazaniem, czém mianowicie zajmowali się i jakie części nauk przeszli w każdym kursie i Oddziale.

§ 17.

W wykładzie przedmiotów winni są oni w zupełności trzymać się programmatów zatwierdzonych przez Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 18.

W razie potrzeby, może jeden Nauczyciel wykładać dwa przedmioty, za stosownem wynagrodzeniem nie inaczéj jednakże, jak z decyzyi Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 19.

Wszystkie inne obowiązki Nauczycieli Szkoły są też same, jakie Ustawą o zakładach naukowych Okręgu Warszawskiego są dla Nauczycieli gimnazyów przepisane.

Глава IV.

О Совѣтѣ Художественной Школы и собраніяхъ Учителей п Отдѣленіямъ.

§ 20.

Для разсмотрѣнія общихъ всѣмъ Отдѣленіямъ и важнѣ шихъ дѣлъ, составляется Совѣтъ изъ Директора и Препода вателей; для разсмотрѣнія же предметовъ, касающихся одно только Отдѣленія, учреждаются особыя засѣданія изъ Дирек тора, Учителей и Преподавателей каждаго Отдѣленія.

§ 21.

Въ Совѣтѣ Школы разсматриваются донесенія Учител объ успѣхахъ и поведеніи учениковъ, назначается перевод изъ одного курса въ другой, утверждаются задачи, избран ныя въ засѣданіяхъ Отдѣленій, опредѣляются аттестаты, на грады и стипендіи.

§ 22.

Если проступокъ ученика заслуживаетъ, на основаніи о щихъ правилъ объ училищной дисциплинѣ, тѣлесное наказа ніе, или исключеніе изъ училища, то разсмотрѣніе сего про ступка и опредѣленіе соразмѣрнаго наказанія принадлежит также Совѣту.

§ 23.

Засѣданія Совѣта бываютъ обыкновенныя и чрезвычай ныя. Обыкновенныя имѣютъ мѣсто: въ Ноябрѣ, послѣ оконча тельныхъ испытаній, для назначенія программъ къ исполнен въ Мартѣ, по окончаніи третныхъ испытаній изъ рисованія; в половинѣ Іюня, послѣ годичныхъ испытаній, для перевода в высшіе курсы; и въ концѣ Іюня, во время выставки ученичес кихъ трудовъ, для присужденія наградъ и аттестатовъ. Чре вычайныя же засѣданія Совѣта назначаются во всякомъ слу чаѣ, когда это окажется нужнымъ.

Примѣчаніе. Въ присужденіи наградъ и аттестатовъ п Отдѣленію Архитектуры, Директоръ и У чители принимаютъ въ соображеніе мнѣ ніе Архитекторовъ, командируемыхъ Стро

Rozdział IV.

O Radzie Szkoły Sztuk Pięknych i posiedzeniach Nauczycieli każdego Oddziału.

§ 20.

Dla rozpoznawania ważniejszych przedmiotów wszystkich Oddziałów dotyczących, ustanawia się Rada Dyrektora i Nauczycieli; dla rozpoznawania zaś przedmiotów tyczących się jednego tylko Oddziału ustanawiają się osobne posiedzenia z Dyrektora i Nauczycieli każdego Oddziału.

§ 21.

Na Radzie Szkoły roztrząsają się rapporta Nauczycieli o postępach i sprawowaniu się uczniów, naznacza się przejście z jednego kursu na drugi, zatwierdzają się zadania wybrane na posiedzeniach Oddziałów, przyznają się patenta, nagrody i stypendya.

§ 22.

Jeżeli wykroczenie ucznia zasługuje, na zasadzie ogólnych prawideł o karności szkolnéj, na karę cielesną lub oddalenie ze szkoły, to rozpoznanie tego wykroczenia i oznaczenie stosownéj kary należy także do Rady.

§ 23.

Posiedzenia Rady bywają zwyczajne i nadzwyczajne. Zwyczajne mają miejsce w miesiącu Listopadzie, po ostatecznych egzaminach, w celu naznaczenia tematów do wykonania; w Marcu, po skończeniu kwartalnych egzaminów z rysunków; w połowie Czerwca, po rocznych egzaminach dla przejścia na wyższe kursa, i w końcu Czerwca, w czasie wystawy prac uczniów, w celu przyznania nagród i patentów; nadzwyczajne zaś posiedzenia wyznaczają się w każdym razie, gdy tego okaże się potrzeba.

Uwaga. Przy przyznawaniu nagród i patentów w Oddziale budownictwa, Dyrektor i Nauczyciele mają na względzie zdanie Budowniczych delegowanych przez Radę Budowniczą, a w Oddzia-

ительнымъ Совѣтомъ, а по Отдѣленія
Живописи и Скульптуры — мнѣніе Любит
лей и Художниковъ, приглашаемыхъ въ з
сѣданіе Совѣта Попечителемъ округа.

§ 24.

Опредѣленія Совѣта относительно къ новымъ потребн стямъ Художественной Школы, къ назначенію ученикамъ стипендій и наградъ, о выдачѣ имъ аттестатовъ, а также о исключеніи учениковъ изъ этого заведенія, представляют на разсмотрѣніе и утвержденіе Попечителя.

§ 25.

Должность Секретаря въ Совѣтѣ и въ засѣданіяхъ О дѣленій исправляютъ Учители по назначенію Директора.

§ 26.

Въ засѣданіяхъ Отдѣленій производятся испытанія пост пающимъ въ Школу ученикамъ, опредѣляется ихъ пріем назначается переводъ изъ одного рисовальнаго класса въ др гой и избираются задачи для молодыхъ людей, кончивши полный курсъ наукъ. Число такихъ засѣданій не опредѣл ется. Въ нихъ могутъ участвовать и тѣ изъ Учителей и Пр подавателей другихъ Отдѣленій, коихъ присутствіе окажет нужнымъ.

Глава V.

Объ ученикахъ.

§ 27.

Въ Художественную Школу принимаются ученики одик разъ въ годъ съ 1 по 15 Августа. Въ продолженіе учебн го года можетъ быть допущенъ пріемъ только съ разрѣше нія Попечителя округа.

§ 28.

Въ Отдѣленія Живописи и Скульптуры принимают ученики, кончившіе курсъ ученія въ четырехъ классах Уѣздныхъ Училищъ, или въ первыхъ четырехъ классахъ Гим назій и высшихъ Реальныхъ Училищъ. Въ Отдѣленіе Ж Архитектуры — кончившіе полный курсъ наукъ въ Фи

le malarstwa i rzeźbiarstwa zdanie Miłośników sztuki, Artystów i zapraszanych na posiedzenia Rady przez Kuratora Okręgu.

§ 24.

Wnioski Rady względem nowych potrzeb Szkoły Sztuk Pięknych, wyznaczania uczniom stypendyów i nagród, wydawania im patentów, a także i relegowania ich z téjże Szkoły, przedstawiają się do decyzyi i zatwierdzenia Kuratora.

§ 25.

Obowiązki Sekretarza w Radzie i posiedzeniach Oddziałów, pełnią Nauczyciele wedle wyznaczenia przez Dyrektora.

§ 26.

Na posiedzeniach Oddziałów odbywają się egzamina uczniów wstępujących do Szkoły, stanowi się o ich przyjęciu, wyznacza się przejście ich z jednéj klassy rysunków do drugiéj, i wybierają się zadania dla tych, którzy już skończyli zupełny kurs nauk. Liczba takich posiedzeń nie jest oznaczona. W nich mogą brać udział ci Nauczyciele z drugich Oddziałów, których obecność okaże się potrzebną.

Rozdział V.

O uczniach.

§ 27.

Do Szkoły Sztuk Pięknych przyjmują się uczniowie raz na rok, od 1 do 15 Sierpnia. W ciągu roku szkolnego przyjęcie nastąpić może do Szkoły tylko za decyzyą Kuratora Okręgu.

§ 28.

Do Oddziału malarstwa i rzeźbiarstwa przyjmują się uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w czterech klassach szkół powiatowych, lub w 4-ch pierwszych klassach gimnazyów i szkół wyższych realnych. Do Oddzialu zaś budownictwa, ci, którzy ukończyli całkowity kurs nauk w gimnazyach filologicznych

логическихъ Гимназіяхъ, или въ высшихъ Реальныхъ Учи-
щахъ, или же выслушавшіе съ успѣхомъ курсъ ученія в
первыхъ шести классахъ Реальной Гимназіи.

§ 29.

По уваженію особеннаго дарованія, могутъ, по испы-
нію, быть приняты въ Отдѣленіе Живописи и Скульптуры,
разрѣшенія Попечителя округа, и такіе ученики, имѣю-
не менѣе 13 лѣтъ отъ роду, которые не обучались въ
зенныхъ учебныхъ заведеніяхъ, или не кончили въ на
курса ученія въ четырехъ классахъ.

§ 30.

Желающіе поступить въ Художественную Школу о
заны представить слѣдующіе документы:

1) метрическое свидѣтельство;

2) медицинское свидѣтельство о привитіи оспы;

3) легитимаціонную книжку;

4) свидѣтельство мѣстнаго подлежащаго начальства о
веденіи;

5) училищное свидѣтельство.

§ 31.

Для доставленія жителямъ Царства Польскаго, отли-
ющимся особеннымъ талантомъ, способовъ обучаться архи-
ктурѣ, живописи и скульптурѣ, можетъ быть дозволяем
постороннимъ лицамъ, не смотря на возрастъ и родъ заня
посѣщать классы Художественной Школы, не иначе од
кожъ, какъ съ разрѣшенія каждый разъ Попечителя окр
и неболѣе 10 лицамъ въ продолженіе учебнаго года. Посѣ
тели сіи называются вольноприходящими и, по усмотрѣ
Учителей, могутъ переходить изъ одного курса въ друг

§ 32.

Всѣ безъ исключенія ученики, желающіе поступит
Художественную Школу, подвергаются испытанію. Для
ступленія въ Отдѣленіе Живописи и Скульптуры, они экз
нуются изъ Закона Божія, русскаго и польскаго языковъ,
ариѳметики, планиметріи и рисованія, въ такомъ объемѣ,
какомъ эти предметы преподаются въ первыхъ четы
классахъ учебныхъ заведеній; для поступленія же въ А
тектурное Отдѣленіе, они подвергаются экзамену изъ

lub w szkołach wyższych realnych, lub też ci, którzy z korzyścią ukończyli kurs nauk w 6 klassach gimnazyum realnego

§ 29.

Ze względu na szczególny talent, mogą stosownie do egzaminu być przyjęci do Oddziału malarstwa i rzeźbiarstwa, za decyzyą Kuratora Okręgu, i tacy uczniowie, mający nie mniéj jak 1. lat wieku, którzy nie kształcili się w rządowych zakładach naukowych, albo nie ukończyli w nich kursu nauk, na cztery klassy przepisanego.

§ 30.

Życzący sobie wstąpić do Szkoły Sztuk Pięknych winni są złożyć następujące dowody:

1) metrykę urodzenia;

2) świadectwo lekarskie szczepienia ospy;

3) książeczkę legitymacyjną;

4) świadectwo właściwéj miejscowéj Władzy o sprawowaniu się;

5) świadectwo szkolne.

§ 31.

Dla ułatwienia mieszkańcom Królestwa Polskiego, odznaczającym się szczególnym talentem, środków kształcenia się w architekturze, malarstwie i rzeźbiarstwie, może być pozwalano, bez względu na wiek i rodzaj zajęcia, uczęszczać do Szkoły Sztuk Pięknych, nie inaczéj jednak, jak na każdy raz za decyzyą Kuratora Okręgu, i nie więcéj, jak 10 osobom w ciągu roku szkolnego. Tak uczęszczający nazywają się wolno-przychodzącemi, i, stosownie do uznania Nauczycieli, mogą przechodzić z jednego kursu na drugi.

§ 32.

Wszyscy bez wyjątku uczniowie, chcący wstąpić do Szkoły Sztuk Pięknych, obowiązani są składać egzamen. Dla wejścia na Oddział malarstwa i rzeźbiarstwa składają egzamen z Religii, z języka rossyjskiego i polskiego, z arytmetyki, planimetryi i rysunków, w takim zakresie, w jakim przedmioty te wykładają się w pierwszych czterech klassach zakładów naukowych; wstępujący zaś na Oddział budownictwa, składają egzamen z języka rossyjskiego, arytmetyki, jeometryi,

скаго языка, ариѳметики, геометріи, тригонометріи, кон-
ческихъ сѣченій, алгебры, физики, черченія и рисованія, в
объемѣ гимназическаго курса.

§ 33.

Плата за ученіе съ учениковъ и вольноприходящихъ, в
Отдѣленіяхъ Живописи и Скульптуры, назначается по 7 ру
50 коп. сер., а съ учениковъ Отдѣленія Архитектуры, по
руб. с. въ годъ. Плата сія вносится за каждое полугодіе вп
редъ и ни въ какомъ случаѣ не возвращается. Количество
ной можетъ подвергнуться измѣненію, не иначе, какъ по
глашенію Министра Народнаго Просвѣщенія съ Намѣстни
комъ Царства.

§ 34.

Затѣмъ общія постановленія, изданныя для учебны
заведеній Варшавскаго округа, относительно внутренняго
рядка, надзора за учащимися и училищной дисциплины, р
пространяются въ полной мѣрѣ и на учениковъ Художе
венной Школы.

Глава VI.

Объ испытаніяхъ, годичной выставкѣ ученическихъ трудов и аттестатахъ.

§ 35.

Испытанія въ Художественной Школѣ бываютъ тр
каго рода: третныя, годичныя и окончательныя. Третнымъ п
вергаются ученики только изъ рисованія, живописи, ску
птуры и архитектурнаго черченія, годичнымъ же и окон
чательнымъ, изъ всѣхъ предметовъ, преподаваемыхъ по О
дѣленіямъ Художественной Школы.

§ 36.

Третныя испытанія производятся 15 Ноября, 1 Ма
и 15 Іюня. Ученики всѣхъ курсовъ представляютъ къ эти
срокамъ рисунки, картины и лѣпныя работы, которыми о
въ продолженіе трети занимались. Всѣ Учители искусст
разсматриваютъ работы ихъ, и въ присутствіи Директ
опредѣляютъ достоинство каждой номерами, полагая номе
1-й на самой лучшей работѣ. Рисунки, удостоенные шес
ервыхъ номеровъ, считаются хорошими. Ученики, предс

trygonometryi, sekcyj konicznych, algebry, fizyki, rysunków technicznych i rysunków ręcznych w zakresie kursu gimnazyalnego.

§ 33.

Opłata szkolna od uczniów i wolno przychodzących, na Oddziale malarstwa i rzeźbiarstwa, oznacza się w ilości rs. 7 kop. 50, a, na Oddziale architektury, w ilości rs. 15 rocznie. Opłata uiszcza się z góry za każde półrocze i w żadnym razie nie może być zwróconą. Wysokość jéj może ulegać zmianie, lecz nie inaczéj jak za zgodzeniem się Ministra Oświecenia Narodowego z Namiestnikiem Królestwa.

§ 34.

Zresztą ogólne postanowienia wydane dla zakładów naukowych Okręgu Warszawskiego, pod względem porządku wewnętrznego, pilnowania uczniów i karności szkolnéj, rozciągają się w zupełności i do uczniów Szkoły Sztuk Pięknych.

Rozdział VI.

O egzaminach, wystawie roczněj prac uczniów i patentach.

§ 35.

Egzamina w Szkole Sztuk Pięknych mają być trojakiego rodzaju: kwartalne, roczne i ostateczne. Kwartalne bywają tylko z rysunków, malarstwa, rzeźbiarstwa, rysunku architektonicznego; roczne zaś i ostateczne, ze wszystkich przedmiotów w Oddziałach Szkoły Sztuk Pięknych wykładanych.

§ 36.

Egzamina kwartalne odbywają się dnia 15 Listopada, 1 Marca i 15 Czerwca. Uczniowie wszystkich kursów składają na termina wskazane, rysunki, obrazy i prace rzeźbiarskie, któremi zajmowali się w ciągu kwartału. Wszyscy Nauczyciele Sztuk rozpoznają roboty i w obecności Dyrektora oceniają wartość wewnętrzną każdéj z nich, i numerami znaczą, kładąc numer 1 na najlepszéj z nich. Rysunki oznaczone sześcioma pierwszemi numerami uważają się za dobre. Uczniowie, któ-

вившіе оные, переводятся въ слѣдующій рисовальный классъ, считаясь однакожъ до окончанія учебнаго года къ томъ же курсѣ, посѣщая всѣ прочіе предметы онаго.

§ 37.

Годичныя испытанія во всѣхъ курсахъ и Отдѣленіяхъ, кромѣ Архитектурнаго, производятся въ половинѣ Іюня. Въ послѣднемъ, ученики четвертаго курса подвергаются испытанію въ исходѣ Марта, т. е. передъ отправленіемъ на практику.

§ 38.

Ученикъ, получившій въ среднемъ выводѣ хорошій баллъ, удостоивается перевода въ слѣдующій курсъ, если ни въ одномъ изъ главныхъ предметовъ не имѣетъ посредственной отмѣтки. Главными предметами считаются, въ Архитектурномъ Отдѣленіи: Законъ Божій, русскій языкъ, архитектура вмѣстѣ съ архитектурнымъ черченіемъ, композиціею и практикою, начальная математика, начертательная геометрія и механика; въ Отдѣленіяхъ Живописи и Скульптуры: Законъ Божій, рисованіе, живопись, лѣпленіе и анатомія.

§ 39.

При годичномъ испытаніи каждый ученикъ отвѣчаетъ на взятые по жребію три вопроса изъ всякаго предмета. Въ отмѣткахъ изъ искусствъ принимается въ соображеніе последствіе предшествовавшаго третнаго испытанія. На годичномъ испытаніи присутствуютъ Директоръ, Учитель экзаминующій и одинъ или два члена изъ Учителей Художественной Школы, по назначенію Директора.

§ 40.

Окончательныя испытанія изъ всего курса наукъ производятся въ Ноябрѣ, по программѣ, утвержденной Министромъ Народнаго Просвѣщенія. На окончательномъ испытаніи кромѣ Директора и Учителей Школы, присутствуютъ Члены Совѣта Народнаго Просвѣщенія, одинъ изъ Директоровъ или Учителей Варшавскаго учебнаго округа, по назначенію Попечителя, а въ Архитектурномъ Отдѣленіи: сверхъ того, Архитекторы, командируемые Строительнымъ Совѣтомъ, въ Отдѣленіяхъ же Живописи и Скульптуры: Художники, приглашаемые Попечителемъ округа.

zy je przedstawili, przechodzą do następnéj rysunkowéj klassy, icząc się jednak do końca roku szkolnego do tegoż samego kursu i uczęszczając na wszystkie w nim wykładane przedmioty.

§ 37.

Egzamina roczne we wszystkich kursach i Oddziałach, wyjąwszy Oddziału architektury, odbywają się w połowie Czerwca. Na Oddziale budownictwa uczniowie 4 kursu zdają egzamen w końcu Marca, t. j. przed udaniem się na praktykę.

§ 38.

Uczeń, który w przecięciu dostał dobry stopień, otrzymuje przejście na kurs następny, jeżeli z żadnego głównego przedmiotu nie ma miernego stopnia. Za główne przedmioty uważają się, na Oddziale budownictwa: Religia, język rossyjski, budownictwo razem z rysunkiem architektonicznym, kompozycyą i praktyką, matematyka elementarna, jeometrya opisująca i mechanika; na Oddziale malarstwa i rzeźbiarstwa: Religia, rysunek, malarstwo, modelowanie i anatomia.

§ 39.

Na rocznym egzaminie, uczeń każdy odpowiada na wyciągnięte losem trzy pytania z każdego przedmiotu. Przy stopniach ze sztuk miany jest na względzie stopień z poprzedzającego egzaminu kwartalnego. Na egzaminie rocznym obecni są: Dyrektor, Nauczyciel egzaminujący i jedén lub dwóch Członków z Nauczycieli Szkoły Sztuk Pięknych, wedle wyznaczenia Dyrektora.

§ 40.

Egzamina ostateczne z całego kursu odbywają się w Listopadzie, według programmatu zatwierdzonego przez Ministra Oświecenia Narodowego. Na egzaminie ostatecznym, oprócz Dyrektora i Nauczycieli Szkoły, obecni są: Członkowie Rady Wychowania Publicznego, jeden z Dyrektorów lub Nauczycieli Okręgu Naukowego Warszawskiego, wedle przeznaczenia Kuratora Okręgu, a na Oddziale budownictwa oprócz tego, Budowniczowie i delegowany przez Radę Budowniczą, w oddziale zaś malarstwa i rzeźbiarstwa, Artyści zaproszeni przez Kuratora Okręgu.

§ 41.

Въ Отдѣленіи Живописи и Скульптуры, тѣ только уч ники допускаются къ окончательному испытанію, кот рые въ последнемъ классѣ русскаго языка получили хорошу отмѣтку.

§ 42.

При окончательномъ испытаніи ученикъ отвѣчаетъ н взятые по жребію три вопроса изъ каждаго предмета то Отдѣленія, къ которому онъ принадлежитъ. По окончані испытанія изъ наукъ, ученики представляютъ рисунки, кар тины, лѣпныя работы, архитектурные чертежи и композиці исполненные ими въ послѣдній годъ пребыванія въ Школѣ.

§ 43.

Ученики, которые на окончательномъ испытаніи удовле творятъ вполнѣ условіямъ, въ § 38 для годичныхъ испыта ній предписаннымъ, удостоиваются полученія аттестатовъ.

§ 44.

На другой день послѣ засѣданія Совѣта, о которомъ у помянуто въ § 23, назначаются программы тѣмъ изъ учени ковъ, которые въ слѣдствіе окончательнаго испытанія, при знаны достойными аттестатовъ. Они обязаны, по означен нымъ программамъ, произвести эскизы въ присутствіи Учите лей, безъ посторонняго совѣта и помощи. Въ исполненіи та кихъ эскизовъ всѣ измѣненія къ улучшенію композиціи допу скаются, но отъ главной идеи сочиненія отступать не дозво ляется. Измѣненія эти въ исполненныхъ эскизахъ по Архи тектурному Отдѣленію должны быть объяснены въ разсуж деніи, составляющемъ существенную часть отвѣта на про грамму.

Примѣчаніе. Ученики Архитектурнаго Отдѣленія, сверхъ программы изъ общей архитектуры, дол жны еще отвѣчать особо на задачу по сельской архитектурѣ.

§ 45.

Эскизы, скрѣпленные Директоромъ и Учителями, возвра щаются по принадлежности ученикамъ.

§ 46.

Всѣ работы по заданнымъ программамъ представляются

§ 41.

W Oddziale malarstwa i rzeźbiarstwa, ci tylko mogą przypuszczeni do składania egzaminu ostatecznego, którzy klassie ostatniéj języka rossyjskiego otrzymali dobry stopień.

§ 42.

Na egzaminie ostatecznym uczeń odpowiada na wyciągnięte losem trzy pytania z każdego przedmiotu tego Oddziału, do którego należy. Po skończeniu egzaminu z nauk, uczniowie przedstawiają rysunki, obrazy, prace rzeźbiarskie, rysunki architektoniczne i kompozycye wykonane przez nich ostatniego roku ich pobytu w Szkole.

§ 43.

Uczniowie, którzy po ostatecznych egzaminach zadość uczynią warunkom w § 38-m co do rocznych egzaminów przepisanym, będą sobie mieli przyznane patenta.

§ 44.

Na drugi dzień po posiedzeniu Rady, o którém wspomniano w § 23-m, naznaczają się programmata tym uczniom, którym w skutek egzaminu ostatecznego przyznano patenta. Obowiązani są oni według wyznaczonych programmatów nakreślić szkice w obecności Nauczycieli, bez obcéj rady i pomocy. Przy wykonaniu takich szkiców, wszystkie zmiany, dążące do polepszenia kompozycyi, pozwalają się, lecz nie wolno odstąpić od głównéj myśli zadania. Zmiany w wykonanych szkicach w Oddziale budownictwa powinny być objaśnione w rozprawie, stanowiącéj istotną część odpowiedzi na programmat.

Uwaga. Uczniowie Oddziału budownictwa, oprócz programmatu z architektury ogólnéj, obowiązani jeszcze odpowiadać oddzielnie na zadania z budownictwa wiejskiego.

§ 45.

Szkice podpisane przez Dyrektora i Nauczycieli zwracają się uczniom, do których należą.

§ 46.

Wszystkie wypracowania na zadane programmata składane

учениками къ 15 Мая. По разсмотрѣніи и сравнені съ эскизами въ засѣданіи Совѣта, передаются онѣ Ди ромъ Учителямъ подлежащихъ Отдѣленій, для предста объ нихъ заключенія.

§ 47.

По окончаніи годичныхъ испытаній учреждается въ цѣ Іюня публичная выставка ученическихъ трудовъ Отдѣленій. Кромѣ работъ учениковъ всѣхъ курсовъ, ко на третныхъ экзаменахъ означены были шестью первы мерами, представляются также публичному сужденію ты учениковъ, кончившихъ курсъ ученія въ Школѣ, ненныя по заданнымъ программамъ.

§ 48.

Работы, представляемыя на выставку, хранятся въ лѣ до окончанія учениками полнаго курса ученія. лучшія изъ нихъ по выбору Учителей, а равно отличн изъ трудовъ, исполненныхъ по заданнымъ программам представленныхъ Императорской С.-Петербургской А міи Художествъ и удостоенныя ею награды, остаются ственностію Школы; всѣ прочія возвращаются учени За оставшіяся собственностію Школы ученическія прои нія, Совѣтъ, по надлежащей оцѣнкѣ, назначаетъ учени денежное вознагражденіе и предположеніе свое по предмету представляетъ на разсмотрѣніе и рѣшеніе По теля.

§ 49.

Выставка продолжается одну недѣлю, въ теченіе рой Совѣтъ Школы занимается оцѣнкою выставленныхъ изведеній и удостоеніемъ учениковъ аттестатовъ.

§ 50.

Ученики, признанные достойными полученія атте товъ на основаніи § 43 сего Положенія, получаютъ только тогда, когда исполненныя ими по заданной прог мѣ работы окажутся удовлетворительными.

§ 51.

Аттестаты выдаются по приложенному подъ лит образцу. Они должны быть снабжены печатью Шко подписью Директора и всѣхъ Учителей и Преподават

przez uczniów na 15 Maja. Po rozpoznaniu ich i po porów-
naniu ze szkicami na posiedzeniu Rady, Dyrektor oddaje je Na-
uczycielom właściwych Oddziałów, dla przedstawienia o nich
swojéj opinii.

§ 47.

Po ukończeniu egzaminów rocznych, urządza się w końcu
...wca publiczna wystawa prac uczniów wszystkich Oddzia-
... Oprócz prac uczniów wszystkich kursów, oznaczonych na
...talnych egzaminach sześcioma pierwszemi numerami, wy-
...ają się na sąd publiczny i prace przez uczniów wykonane
na zadane programmata, którzy ukończyli kurs nauk w Szkole.

§ 48.

Prace przeznaczane na wystawę zachowują się w Szkole,
aż do ukończenia przez uczniów kursu nauk. Najlepsze z nich
według wyboru Nauczycieli, jak również najlepsze z tych, któ-
re zostały wykonane na zadane programmata, albo tych, któ-
re były przedstawiane Cesarskiéj Akademii Sztuk Pięknych w
St. Petersburgu i otrzymały od niéj nagrodę, stają się wła-
snością Szkoły; wszystkie inne zwracają się uczniom. Za prace
uczniów, zostające własnością Szkoły, Rada po stosownem oce-
nieniu, naznacza im pieniężne wynagrodzenie i wniosek swój w
tym przedmiocie przedstawia na rozpoznanie i decyzyę Kura-
tora Okręgu.

§ 49.

Wystawa trwa cały tydzień, w czasie któréj Rada Szkoły
zajmuje się ocenieniem wystawionych prac i przyznaniem ucz-
niom patentów.

§ 50.

Uczniowie, uznani za zasługujących na patenta, na zasa-
dzie § 43-go niniejszéj Ustawy, otrzymują takowe dopiero wów-
czas, gdy wykonane przez nich na zadane programmata pra-
ce okażą się dostatecznemi.

§ 51.

Patenta wydają się według wzoru dołączonego pod lit. D.
Winny one być opatrzone pieczęcią Szkoły, podpisem Dyrek-
tora i wszystkich Nauczycieli Oddziału, do którego należy u-

того Отдѣленія, къ которому ученикъ принадлежитъ. дѣтельства, выдаваемыя ученикамъ, оставляющимъ Шко окончанія полнаго курса ученія, снабжаются печатью лы и подписываются только Директоромъ.

Глава VII.

О наградахъ и стипендіяхъ.

§ 52.

За благонравіе и успѣхи въ рисованіи и художес ученики награждаются книгами, похвальными листам совальными и художественными пособіями.

§ 53.

Похвальные листы даются ученикамъ всѣхъ кур Число ихъ всякій разъ опредѣляется Совѣтомъ Школы.

§ 54.

Награды учебными пособіями выдаются ученикамъ курсовъ по одной въ каждомъ, а именно: въ Отдѣлені вописи 11, а въ Отдѣленіи Скульптуры и Архитектур 4, всего 19. Но еслибы въ одномъ Отдѣленіи оказалос нѣе достойныхъ, а въ другомъ болѣе, то остающіяся на ды по одному Отдѣленію могутъ быть употреблены по гому.

Примѣчаніе. Въ Отдѣленіи Живописи назначается шее противъ прочихъ Отдѣленій число градъ, съ тою цѣлью, чтобы ученики тьяго и четвертаго курсовъ могли вознаграждаемы за отличные успѣ каждомъ изъ трехъ родовъ живописи

§ 55.

Объ ученикахъ, которые окажутъ особенно замѣча ные успѣхи въ рисованіи и художествахъ, Совѣтъ Ш доноситъ Попечителю Варшавскаго учебнаго округа, к рый представляетъ объ нихъ Императорской С.-Пе бургской Академіи Художествъ, съ препровожденіемъ от нѣйшихъ опытовъ трудовъ ихъ и съ засвидѣтельствован Совѣта, что произведенія эти совершены безъ посторон пособія. Академія, по разсмотрѣніи сихъ опытовъ, прис даетъ награды согласно съ установленіями оной, труды

czeń. Świadectwa wydawane uczniom, opuszczającym Szkołę przed ukończeniem całkowitego kursu nauk, opatrzone są pieczęcią Szkoły i podpisem tylko Dyrektora.

Rozdział VII.

O nagrodach i stypendyach.

§ 52.

Za dobre sprawowanie się i postęp w rysunkach i sztukach, uczniowie są wynagradzani książkami, listami pochwalnemi, przedmiotami pomocniczemi do rysunków i sztuk.

§ 53.

Listy pochwalne dają się uczniom ze wszystkich kursów. Liczbę ich każdego razu ustanawia Rada Szkoły.

§ 54.

Nagrody w pomocach naukowych dają się uczniom wszystkich kursów, po jednéj w każdym, a mianowicie: w Oddziale malarstwa 11-ście, a w Oddziale rzeźbiarstwa i architektury po 4-ry, wszystkich 19-ście. Lecz jeżeliby w jednym Oddziale pokazało się mniéj godnych jak w drugim, to pozostałe nagrody z jednego Oddziału mogą być użyte w drugim.

Uwaga. W Oddziale malarstwa wyznacza się więcéj jak w innych Oddziałach nagród, dla tego, żeby uczniowie trzeciego i czwartego kursu mogli być wynagradzani za celujące postępy w każdym z trzech rodzajów malarstwa.

§ 55.

O uczniach, którzy uczynią szczególne postępy w rysunkach i sztukach, Rada Szkoły przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego, który czyni przedstawienie o nich Cesarskiéj Akademii Sztuk Pięknych w St. Petersburgu, z załączeniem najlepszych ich prac i z poświadczeniem Rady, że prace te dokonane są bez obcéj pomocy. Akademia, po rozpoznaniu tych wypracowań, przyznaje im nagrody stosownie do

учениковъ возвращаетъ Попечителю, для поступленія съ ними на основаніи § 48 сего Положенія.

§ 56.

Для пособія совершенно бѣднымъ, но отличнымъ по дарованію ученикамъ, назначается пять стипендій по 100 руб. сер. въ годъ каждая: по двѣ для Отдѣленій Архитектуры и Живописи и одна для Отдѣленія Скульптуры,

§ 57.

Стипендіи назначаются съ утвержденія Попечителя, по представленію Совѣта Школы, въ Отдѣленіяхъ Живописи и Скульптуры ученикамъ 4-го курса, а въ Отдѣленіи Архитектуры ученикамъ 3-го и 4-го курсовъ, и производятся до окончанія полнаго курса и выдачи аттестатовъ, если стипендіатъ нерадѣніемъ или предосудительнымъ поведеніемъ не лишится на то права.

§ 58.

Ученикамъ низшихъ курсовъ, отличающимся особенными дарованіями и лишеннымъ средствъ къ содержанію, могутъ быть, по усмотрѣнію Попечителя, опредѣляемы единовременныя пособія изъ суммы, собираемой за ученіе.

Глава VIII.

Права и преимущества Художественной Школы.

§ 59.

Художественная Школа пользуется тѣми же правами и преимуществами, какія предоставлены среднимъ учебнымъ заведеніямъ Варшавскаго учебнаго округа.

§ 60.

Ученики Школы носятъ такіе же мундиры, какъ въ Варшавской Реальной Гимназіи, отличаясь только фуражкою, которая имѣетъ свѣтлозеленый околышъ.

§ 61.

На время продолженія наукъ, ученики освобождаются отъ военной конскрипціи.

§ 62.

Ученики Архитектурнаго Отдѣленія, кончившіе съ успѣхомъ полный курсъ ученія и удостоенные одобрительныхъ аттестатовъ, получаютъ званіе Архитекторовъ первой, т. е.

swojéj Ustawy i zwraca prace uczniów Kuratorowi, dla postąpienia z niemi wedle § 48-go niniejszéj Ustawy.

§ 56.

W celu dopomożenia zupełnie biednym, a odznaczającym się talentami uczniom, przeznacza się 5 stypendyów po 100 rub. sr. rocznie: po dwa w Oddziale architektury i malarstwa, a jedno w Oddziale rzeźbiarstwa.

§ 57.

Stypendya naznaczają się z decyzyi Kuratora na przedstawienie Rady Szkoły, w Oddziale malarstwa i rzeźbiarstwa uczniom kursu 4-go, a w Oddziale budownictwa uczniom 3-go i 4-go kursu, i służą do ukończenia całkowitego kursu nauk i wydania patentów, jeżeli stypendysta niedbalstwem lub złém sprawowaniem się nie utraci do tego prawa.

§ 58.

Uczniom niższych kursów, a odznaczającym się szczególnemi talentami i pozbawionym sposobów utrzymania się, mogą być wyznaczane, z decyzyi Kuratora, jednorazowe wsparcia z funduszu opłaty szkolnéj.

Rozdział VIII.

Prawa i przywileje Szkoły Sztuk Pięknych.

§ 59.

Szkoła Sztuk Pięknych używa tychże samych praw i prerogatyw, jakie przepisane są dla średnich zakładów naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 60.

Uczniowie Szkoły noszą takież same mundury, jak uczniowie w gimnazyum realném Warszawskiém, odróżniając się tylko czapką, która ma jasno-zieloną obwódkę.

§ 61.

Przez czas odbywania nauk, uczniowie uwalniają się od spisu wojskowego.

§ 62.

Uczniowie Oddziału budownictwa, którzy kończyli z korzyścią całkowity kurs nauk i zasłużyli na patenta, otrzymują stopień Budowniczego pierwszéj, t. j. najniższéj klassy, czyli Kon-

низшей степени, или Кондукторовъ; существующія же въ Царствѣ Польскомъ высшія Архитекторскія степени, пріобрѣтаются ими на основаніи особыхъ, существующихъ по сему предмету въ Царствѣ, постановленій.

§ 63.

Ученики всѣхъ Отдѣленій, удостоенные аттестатовъ и изъявившіе желаніе остаться въ Художественной Школѣ еще на одинъ годъ, для усовершенствованія, имѣютъ въ случаѣ бѣдности преимущественное право на полученіе стипендій.

§ 64.

Ученикамъ Варшавской Художественной Школы, кончившимъ въ оной курсъ ученія съ надлежащимъ успѣхомъ и получившимъ одобрительные аттестаты, предоставляется право продолжать ученіе въ Императорской С.-Петербургской Академіи Художествъ, и на основаніи установленій ея, искать званія Художниковъ, Академиковъ и Профессоровъ.

§ 65.

Ученики, кончившіе курсъ наукъ въ Варшавской Художественной Школѣ съ отличнымъ успѣхомъ и признанные первыми по дарованіямъ, могутъ быть отправляемы, съ разрѣшенія Намѣстника Царства Польскаго и Министра Народнаго Просвѣщенія, на счетъ Варшавскаго учебнаго округа, на два, и ни въ какомъ случаѣ, не болѣе, какъ на три года, въ Императорскую С.-Петербургскую Академію Художествъ для своего усовершенствованія.

§ 66.

Въ случаѣ, еслибы изъ учениковъ Художественной Школы въ Варшавѣ оказался способный войдти въ состязаніе съ учениками Академіи, для полученія золотой медали; то таковой можетъ прибыть въ Академію, для исполненія програмы. Поѣздку совершаетъ онъ на свой счетъ; но если по бѣдности не въ состояніи сего сдѣлать, а отличается особенно замѣчательнымъ дарованіемъ и успѣхами, то по усмотрѣнію Попечителя и съ разрѣшенія Намѣстника Царства Польскаго и Министра Народнаго Просвѣщенія, снабжается средствами прибыть въ С.-Петербургъ и жить тамъ во время исполненія програмы, а мастерскую для производства оной, и ху-

duktorów; istniejące zaś w Królestwie Polskiém wyższe stopnie Budowniczych, otrzymują na zasadzie oddzielnych w tym przedmiocie dla Królestwa przepisów.

§ 63.

Uczniowie wszystkich Oddziałów, którym przyznane zostały patenta, jeżeli objawią chęć zostania jeszcze na jeden rok w Szkole, dla dalszego doskonalenia się, mają w razie niezamożności pierwszeństwo przed innemi do otrzymania stypendyum.

§ 64.

Uczniowie Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie, którzy w niéj z korzyścią ukończyli kurs nauk i otrzymali patenta, mogą dalsze pobierać nauki w Cesarskiéj Akademii Sztuk Pięknych w St. Petersburgu i, na zasadzie postanowień dla niéj, ubiegać się o stopnie Artystów, Akademików i Professorów.

§ 65.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie z celującym postępem i uznani za pierwszych z talentów, mogą być wysyłani, z decyzyi Namiestnika Królestwa Polskiego i Ministra Oświecenia Narodowego, na koszt Okręgu Naukowego Warszawskiego, na dwa, a w żadnym razie, nie więcéj jak na trzy lata, do Cesarskiéj Akademii Sztuk Pięknych w St. Petersburgu, dla dalszego kształcenia się.

§ 66.

W razie, gdyby który z uczniów Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie okazał się zdolnym do współubiegania się z uczniami Akademii, celem uzyskania złotego medalu, to taki może przybyć do Akademii, dla wykonania prac objętych programmatem. Podróż odbywa on swoim kosztem, lecz jeżeli z powodu niedostatku nie może tego uskutecznić, a przytém odznacza się szczególnemi zdolnościami i postępami, to po uznaniu Kuratora i z decyzyi Namiestnika Królestwa Polskiego i Ministra Oświecenia Narodowego, wysyła się do Petersburga, i tam, przez czas wykonywania wyznaczonych prac, utrzymuje się kosztem Skarbu, a miejsce dla wykonywania swéj pracy i

жественныя потребности, наравнѣ съ прочими конкуре-ми, по назначенію Академическаго Совѣта получаетъ Академіи. Труды сихъ учениковъ, какъ удостоенные нагр такъ и неудостоенные, отсылаются въ Варшавскую Худ ственную Школу, какъ ея собственность.

§ 67.

Ученикъ, удостоившійся полученія отъ Академіи, за полненную программу, первой золотой медали, посылается печителемъ Варшавскаго учебнаго округа, съ разрѣшенія мѣстника Царства Польскаго и Министра Народнаго Про щенія, на счетъ округа, въ чужіе краи, и за тѣмъ, по ок ніи превосходныхъ успѣховъ за границею, пользуется преи ществами, предоставленными установленіями Академіи от нымъ пансіонерамъ ея.

§ 68.

Ученикъ, отправляемый на счетъ Варшавскаго учеб округа въ чужіе краи, получаетъ отъ Академіи Художе наставленіе, доноситъ ей о своихъ занятіяхъ и присылает усмотрѣніе ея свои труды, наравнѣ съ русскими пансіон ми. По разсмотрѣніи сихъ произведеній, Академія препро даетъ оныя, на счетъ Школы, къ Попечителю Варшавска чебнаго округа, съ заключеніемъ объ успѣхахъ, для пере въ собственность Школы.

Глава IX.

Часть хозяйственная.

§ 69.

Художественная Школа содержится на счетъ суммы предѣленной штатомъ, и платы, вносимой учениками и в нослушателями за обученіе.

§ 70.

Кабинеты: гипсовыхъ издѣлій, картинъ, эстамповъ, хитектурныхъ издѣлій, библіотека и другія учебныя пос принадлежащія Художественной Школѣ, находятся въ в ніи Директора, которому предоставляется нраво поручат ныя въ непосредственное завѣдываніе Учителей. Учит принявшій по описи кабинетъ, долженъ, подъ собствен отвѣтственностію, хранить всѣ находящіеся въ немъ пред

potrzebne do tego pomoce otrzymuje, narówni z innemi współubiegającemi się, od Akademii, z decyzyi Rady Akademicznéj. Prace uczniów, którym przyznano nagrody, i tych, którzy takowych nie otrzymali, zwracają się do Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie, jako jéj własność.

§ 67.

Uczeń, otrzymujący od Akademii za wykonany temat pierwszy złoty medal, wysyła się przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, z decyzyi Namiestnika Królestwa Polskiego i Ministra Oświecenia Narodowego, kosztem Okręgu, za granicę, a potém, po złożeniu dowodów celujących postępów tamże, używa prerogatyw, nadanych Ustawą Akademii dla celujących jéj pensyonarzy.

§ 68.

Uczeń wysłany kosztem Okręgu Naukowego Warszawskiego za granicę, otrzymuje od Akademii Sztuk Pięknych instrukcyę, donosi jéj o swych zajęciach i przesyła jéj do rozpoznania swoje prace narówni z Rossyjskiemi pensyonarzami. Po rozpoznaniu tych prac, Akademia przesyła je, kosztem Szkoły, wraz z opinią o postępie, Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego dla oddania ich na własność Szkoły Sztuk Pięknych.

Rozdział IX.

Część ekonomiczna.

§ 69.

Szkoła Sztuk Pięknych utrzymywaną jest z summy oznaczonéj etatem i z opłaty szkolnéj od uczniów i wolno przychodzących.

§ 70.

Gabinety: wyrobów gipsowych, obrazów, sztychów, wyrobów architektonicznych, biblioteka i inne pomoce naukowe, należące do Szkoły Sztuk Pięknych, zostają pod zarządem Dyrektora, któremu pozostawia się prawo poruczania ich bezpośredniemu zawiadywaniu Nauczycieli. Nauczyciel przyjmujący gabinet podług inwentarza, winien pilnować pod swoją odpowiedzialnością wszystkich w nim znajdujących się przedmiotów

ты и можетъ выдавать оные другимъ Учителямъ для в
меннаго употребленія, не иначе, какъ съ роспискою. Въ сл
чаѣ продолжительной болѣзни или отпуска Учителя, имѣ
щаго въ вѣдѣніи своемъ кабинетъ, Директоръ передаетъ
ный другому.

Примѣчаніе. Передача кабинетовъ, библіотеки и уч
ныхъ пособій вообще въ вѣдѣніе подле
щихъ Учителей, не освобождаетъ Директо
отъ отвѣтственности за ихъ цѣлость.

§ 71.

Издержки на стипендіи, награды и пособія ученика
относятся на счетъ платы за обученіе.

§ 72.

Остатки отъ вносимой за обученіе суммы употребляю
ежегодно, съ разрѣшенія Попечителя округа, на покупку
делей, образцевъ для рисованія, инструментовъ и вообще уч
ныхъ пособій, по части архитектуры, живописи и ску
птуры.

Министръ Народнаго Просвѣщенія

(подписано) *Князь Ширинскій-Шихматовъ.*

---

może wydawać takowe innym Nauczycielom, do czasowego użytku, nie inaczéj jednak jak za kwitami. W przypadku długiéj słabości albo oddalenia się Nauczyciela, mającego pod swoim nadzorem gabinet, Dyrektor oddaje go innemu.

Uwaga. Oddanie gabinetów, biblioteki i pomocy naukowych w ogólności pod zawiadywanie właściwych Nauczycieli, nie uwalnia Dyrektora od odpowiedzialności za ich całość.

§ 71.

Wydatki na stypendya, nagrody i wsparcia uczniom ponoszone być mają z funduszu opłaty szkolnéj.

§ 72.

Oszczędności pozostałe z wnoszonéj opłaty szkolnéj używają się każdego roku na zakupienie, z decyzyi Kuratora, modeli, wzorów rysunkowych, instrumentów i w ogóle pomocy naukowych do Oddziału architektury, malarstwa i rzeźbiarstwa.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Książę Szyryński-Szychmatow.*

Приложеніе 1-е къ № 7-му.

(Лит. А.)

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по Отдѣленію Архитектуры

№	Учебные предметы	Курсы I.	II.	III.	IV.
1	Законъ Божій	1	1	—	[illegible]
2	Русскій языкъ	3	3	2	[illegible]
3	Архитектурное черченіе	8	8	—	[illegible]
4	Композиція	—	—	6	[illegible]
5	Рисованіе орнаментовъ	3	3	—	[illegible]
6	Композиція орнаментовъ	—	—	2	[illegible]
7	Рисованіе человѣческихъ фигуръ	2	2	2	[illegible]
8	„ пейзажей	2	4	[illegible]	[illegible]
9	Гражданская архитектура	2	2	2	[illegible]
10	Сельская архитектура	—	1	2	[illegible]
11	Композиція сельскихъ строеній	—	—	2	[illegible]
12	Свѣдѣнія изъ строительнаго искусства	—	—	2	[illegible]
13	Узаконенія относительно построекъ	—	—	—	[illegible]
14	Составленіе смѣтъ	—	—	1	[illegible]
15	Начальная математика, съ землемѣріемъ, нивеллировкою и коническими сѣченіями	7	—	—	[illegible]
16	Начертательная геометрія, съ приложеніемъ къ перспективѣ, теоріи тѣней и проч.	—	4	3	[illegible]
17	Перспективное рисованіе	—	—	—	[illegible]
18	Механика, съ приложеніемъ къ архитектурѣ	2	3	2	[illegible]
19	Физика и химія, съ приложеніемъ	3	3	—	[illegible]
20	Древности и миѳологія	—	—	1	[illegible]
21	Исторія архитектуры	—	—	2	[illegible]
	всего часовъ	33	30	29	[illegible]

Примѣчаніе 1) Архитектурное черченіе преподается для 1 и [illegible] курсовъ, архитектурная же композиція для 3 и [illegible] курсовъ, вмѣстѣ.

2) Рисованію человѣческихъ фигуръ и пейзажей обу[illegible]чаются ученики сего Отдѣленія вмѣстѣ съ учени[illegible]ками Отдѣленія Живописи, въ часы, на это назна[illegible]ченные. Всѣ прочіе предметы преподаются им[illegible] отдѣльно.

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *Князь Ширинскій-Шихматовъ.*

1-y Annex do Nr. 7-go.

(Lit. A.)

ROZKŁAD PRZEDMIOTÓW NAUKOWYCH W ODDZIALE BUDOWNICTWA.

№.	Przedmioty naukowe	Kursy			
		I.	II.	III.	IV.
1	Religia	1	1	—	—
2	Język rossyjski	3	3	2	2
3	Rysunek architektoniczny	8	8	—	—
4	Kompozycya	—	—	6	6
5	Rysunek ornamentów	3	3	—	—
6	Kompozycya ornamentów	—	—	2	2
7	Rysunek figur ludzkich	2	2	2	—
8	Rysunek pejzaży	2	—	—	—
9	Architektura cywilna	2	2	2	4
10	Architektura wiejska	—	1	2	—
11	Kompozycya budowli wiejskich	—	—	2	2
12	Wiadomości z inżenieryi cywilnéj	—	—	2	4
13	Postanowienia tyczące się budowli	—	—	—	2
14	Anszlagowanie	—	—	1	2
15	Matematyka elementarna z miernictwem, niwellacyą i sekcyami konicznemi	7	—	—	—
16	Jeometrya opisująca, z zastosowaniem do perspektywy, teoryi cieniów i t. d.	—	4	3	—
17	Rysunek perspektywiczny	—	—	—	2
18	Mechanika, z zastosowaniem do budownictwa	2	3	2	—
19	Fizyka i chemia, z zastosowaniem	3	3	—	—
20	Starożytności i mitologia	—	—	1	—
21	Historya budownictwa	—	—	2	3
	W ogóle godzin	33	30	29	29

Uwaga 1) Rysunek architektoniczny wykłada się dla 1 i 2 kursu razem, kompozycya dla 3 i 4 kursu także razem.

2) Rysunku figur ludzkich i pejzaży, uczą się uczniowie tego Oddziału razem z uczniami Oddziału Malarstwa, w godzinach na to przeznaczonych. Wszystkie inne przedmioty wykładają się im osobno.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Książę Szyryński-Szychmatow.*

Приложеніе 2-е къ № 7-му.

(Лит. Б.)

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по Отдѣленію Живопис

№	Учебные предметы	Число часовъ въ недѣлю по курсамъ: I.	II.	III. Отдѣленія по родамъ живописи: историч.	III. пейзажей	III. перспект.	IV. двухгод. историч.	IV. пейзажей
1	Законъ Божій	1	1	1	1	1	1	1
2	Русскій языкъ	2	2	2	2	2	2	2
3	Рисованіе человѣческихъ фигуръ, съ эстамповъ, гипсовъ и съ натурщика, при дневномъ свѣтѣ и при лампѣ	12	12	12	12	12	12	12
	— пейзажей	6	6	—	—	—	—	—
	— орнаментовъ и перспективныхъ видовъ	6	—	—	—	—	—	—
4	Архитектурное черченіе	—	2	—	—	—	—	—
5	Живопись и композиція:							
	историческая и портретная, съ оригиналовъ и съ натуры	—	—	12	—	—	12	—
	пейзажей	—	—	4	12	6	4	12
	перспективныхъ видовъ	—	—	2	6	12	2	6
6	Анатомія: остеологія	1	—	—	—	—	—	—
	міологія	—	1	1	1	1	—	—
7	Теорія перспективы	1	1	—	—	—	—	—
8	Всеобщая исторія	—	—	1	1	1	—	—
9	Древности и миѳологія	—	—	—	—	—	1	1
10	Исторія изящныхъ искусствъ	—	—	—	—	—	1	1
	итого	29	25	35	35	35	35	35

Примѣчаніе 1) Для слушанія Закона Божія соединяются кур 1 съ 2-мъ, а 3 съ 4-мъ.

2) Рисованіе человѣческихъ фигуръ преподается уч никамъ всѣхъ 4-хъ курсовъ ежедневно съ 4-хъ д 6-ти часовъ, какъ лѣтомъ, такъ и зимою

2-gi Annex do Nr. 7-go.

(Lit. B.)

Rozkład przedmiotów naukowych w Oddziale Malarstwa.

N.	Przedmioty naukowe	Liczba godzin na tydzień podług kursów. I.	II.	III. Oddziały podług rodzajów malarstwa. Historycz.	III. Pejzaże	III. Perspek.	IV. dwuletni. Historycz.	IV. Pejzaże	IV. Perspek.
1	Religia	1	1	1	1	1	1	1	1
2	Język rossyjski	2	2	2	2	2	2	2	2
3	Rysunek figur ludzkich, ze sztychów, z gipsów i z modelów, przy świetle dzienném i przy lampach	12	12	12	12	12	12	12	12
	— pejzaży	6	6	—	—	—	—	—	—
	— ornamentów i widoków perspektywicznych	6	—	—	—	—	—	—	—
4	— architektoniczny	—	2	—	—	—	—	—	—
5	Malarstwo i kompozycya:								
	— historyczne i portretowe, z oryginałów i z natury . .	—	—	12	—	—	12	—	—
	— pejzaży	—	—	4	12	6	4	12	6
	— widoków perspektywicznych	—	—	2	6	12	2	6	12
6	Anatomia: osteologia	1	—	—	—	—	—	—	—
	— miologia	—	1	1	1	1	—	—	—
7	Teorya perspektywy	1	1	—	—	—	—	—	—
8	Historya powszechna	—	—	1	1	1	—	—	—
9	Starożytności i mitologia	—	—	—	—	—	1	1	1
10	Historya sztuk pięknych	—	—	—	—	—	1	1	1
	W ogóle godzin . .	29	25	35	35	35	35	35	35

Uwaga 1) Dla słuchania wykładu Religii łączy się kurs 1 z 2-m, a 3 z 4-m.

2) Rysunek ludzkich figur wykłada się uczniom wszystkich 4-ch kursów codziennie, od 4-téj godziny do 6-téj, tak latem jak i zimą.

Примѣчаніе 3) При переходѣ въ 3-ій курсъ ученики избир
по совѣту Учителей одинъ изъ 3 главныхъ р
живописи, которому желаютъ посвятить се
ключительно; но какъ пейзажная и перспект
живопись необходимы всѣмъ живописцамъ, т
ченіе оными въ нѣкоторой степени назначе
всѣхъ Отдѣленіяхъ.

4) Для русскаго языка назначаются часы, своб
отъ другихъ занятій, т. е. съ 2 до 4 послѣ
съ тою цѣлью, чтобы ученики всѣхъ курсов
ли быть размѣщены соотвѣтственно своимъ
ніямъ.

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *Князь Ширинскій-Шихматов*

Приложеніе 3-е къ №7-му.

(Лит. В.)

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по Отдѣленію Скульп

№	Учебные предметы	Число часовъ в дѣлю по курс I.	II.	III.
1	Законъ Божій	1	1	1
2	Русскій языкъ	2	2	2
3	Рисованіе человѣческихъ фигуръ съ образцовъ, съ гипсовъ и съ натуры . .	6	6	6
4	Архитектурное черченіе	—	2	—
5	Рисованіе орнаментовъ	3	3	—
9	Композиція орнаментовъ въ рисункѣ .	—	—	3
7	Лѣпленіе человѣческихъ фигуръ . . .	12	12	12
8	— орнаментовъ изъ рисунковъ и композиція оныхъ	—	—	—
9	Перспектива	1	1	—
10	Анатомія: остеологія	1	—	—
	міологія	—	1	1
11	Всеобщая исторія	—	—	1
12	Древности и миѳологія	—	—	—
13	Исторія изящныхъ искусствъ	—	—	—
	итого	26	28	26

Uwaga 3) Przy przejściu do 3-go kursu, uczniowie wybierają sobie, stosownie do rady Naúczycieli, jeden z trzech głównych rodzajów malarstwa, któremu chcą się wyłącznie poświęcić; że zaś rysunki pejzażów i perspektywiczne są dla każdego malarza niezbędne, dla tego też nauka ich w pewnym stopniu przepisana jest dla wszystkich oddziałów.

4) Na język rossyjski przeznaczają się godziny wolne od innych zajęć, to jest: od godziny 2-éj do 4-éj po południu, a to dla tego, ażeby uczniowie wszystkich kursów mogli być rozklassyfikowani stosownie do swojego usposobienia.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Książę Szyryński-Szychmatow.*

3-ci Annex do Nr. 7-go.

(Lit. C.)

ROZKŁAD PRZEDMIOTÓW NAÚKOWYCH W ODDZIALE RZEŹBIARSTWA.

N.	Przedmioty naúkowe	Liczba godzin na tydzień w kursie: I.	II.	III.	IV. dwuletni
1	Religia	1	1	1	1
2	Język rossyjski	2	2	2	2
3	Rysunek figur ludzkich z wzorów, z gipsów i natury	6	6	6	6
4	Rysunek architektoniczny	—	2	—	—
5	Rysunek ornamentów	3	3	—	—
6	Kompozycya ornamentów w rysunku . .	—	—	3	—
7	Modelowanie figur ludzkich	12	12	12	12
8	Modelowanie ornamentów z rysunków i ich kompozycya	—	—	—	3
9	Perspektywa	1	1	—	—
10	Anatomia: osteologia	1	—	—	—
	„ miologia	—	1	1	—
11	Historya powszechna	—	—	1	—
12	Starożytności i mitologia	—	—	—	1
13	Historya sztuk pięknych	—	—	—	1
	W ogóle godzin . .	26	28	26	26

Примѣчаніе 1) Рисованію человѣческихъ фигуръ обучаются ученики сего Отдѣленія вмѣстѣ съ учениками Отдѣленія Живописи.

2) Лѣпленіе преподается ученикамъ всѣхъ курсовъ вмѣстѣ. Кромѣ человѣческихъ фигуръ ученики лѣпятъ и орнаменты.

3) Всѣ прочіе предметы преподаются ученикамъ сего Отдѣленія вмѣстѣ съ учениками Отдѣленія Живописи, а рисованіе орнаментовъ и композиціонныхъ въ рисункѣ вмѣстѣ съ учениками Архитектурнаго Отдѣленія.

Министръ Народнаго Просвѣщенія

(подписано) *Князь Ширинскій-Шихматовъ.*

Приложеніе 4-е къ N° 7-му.

(Лит. Г.)

Форма аттестата.

NN Ученикъ Художественной Школы въ Варшавѣ, 00 лѣтъ отъ роду, 00 вѣроисповѣданія, принятый 00 года въ число учениковъ 00 Отдѣленія, во время пребыванія своего въ Школѣ, велъ себя 00. По окончательному испытанію, въ Декабрѣ мѣсяцѣ 00 года произведенному, оказалъ въ наукахъ и искусствахъ слѣдующіе успѣхи:

(Слѣдуетъ исчисленіе всѣхъ предметовъ по Отдѣленію).

По заданной программѣ 00 исполнилъ работу 00. Вслѣдствіе чего Совѣтъ Художественной Школы, въ засѣданіи своемъ отъ $\%_{0}$ 00 года, призналъ его NN достойнымъ Аттестата, который и выдается ему, на основаніи §§ 00 Высочайше 00 утвержденнаго Положенія о Художественной Школѣ: *а)* съ удостоеніемъ его NN званія Архитектора 1-й степени и предоставленіемъ всѣхъ правъ и преимуществъ, со званіемъ симъ сопряженныхъ, *б)* съ предоставленіемъ всѣхъ правъ и преимуществъ, упомянутымъ Положеніемъ ученикамъ, кончившимъ курсъ ученія въ Художественной Школѣ, дарованныхъ.

Во время пребыванія своего въ Школѣ ученикъ NN за отличные успѣхи въ наукахъ и искусствахъ удостоенъ былъ награжденія 00.

(Слѣдуетъ исчисленіе полученныхъ ученикомъ наградъ).

Варшава, $\%_{0}$ 000 года.

Директоръ, Учители:

(Печать)

Uwaga 1) Rysunku figur ludzkich uczą się uczniowie tego Oddziału, razem z uczniami Oddziału Malarstwa.

2) Modelowanie z gliny wykłada się uczniom wszystkich kursów razem. Oprócz ludzkich figur, uczniowie modelują i ornamenta.

3) Wszystkie inne przedmioty wykładają się uczniom tego Oddziału, razem z uczniami Oddziału Malarstwa, a rysunek ornamentów i kompozycye ich w rysunku, razem z uczniami Oddziału Budownictwa.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Książę Szyryński-Szychmatow.*

4-y Annex do Nr. 7-go.

(Lit. D.)

Wzór do patentu.

NN, uczeń Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie, liczący at . . religii . . . przyjęty roku . . . w poczet uczniów Oddziału . . w czasie pobytu swego w Szkole sprawował się . . Na examinie ostatecznym w miesiącu Listopadzie . . roku odbytym, okazał w naukach i sztukach postęp następujący:

(Tu następuje wyliczenie wszystkich przedmiotów właściwego Oddziału.)

Na zadany temat . . wykończył pracę . . Na zasadzie tego, Rada Szkoły Sztuk Pięknych, na posiedzeniu swojém z dnia . roku . . uznała NN za zasługującego na patent, który mu się wydaje na mocy §§ . . Najwyżéj w dniu . . roku . . zatwierdzonéj Ustawy o Szkole Sztuk Pięknych: *a*) z przyznaniem NN, stopnia Budowniczego 1 - klassy i z zapewnieniem wszystkich praw i przywilejów do tego stopnia przywiązanych; *b*) z zapewnieniem wszystkich praw i przywilejów powyższą Ustawą nadanych uczniom, którzy ukończyli kurs nauk w Szkole Sztuk Pięknych.

W czasie pobytu swego w Szkole uczeń NN, za celujące postępy w naukach i sztukach, zasłużył na nagrodę.

(Tu następuje wyliczenie otrzymanych przez ucznia nagród.)

Warszawa, dnia . . roku . .

Dyrektor — Nauczyciele:

(L. S.)

Приложеніе 5-е къ № 7-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Вели- чества рукою написано: *„Быть по сему.“*

Въ С.-Петербургѣ, 13 Декабря 1852 года.

Штатъ Варшавской Художественной Школы.

	Классы должностей и разряды мундировъ	Рубли	Примѣчанія
Директоръ	VI.	1,200	
Законоучитель	—	150	
Учители архитектуры: одинъ	—	900	
„ „ двое по 500	—	1,000	
Учители живописи: трое по 900	IX.	2,700	
„ „ одинъ	—	810	
Учитель скульптуры	—	750	
„ строительнаго искусства	—	600	
„ русскаго языка въ Архитектурномъ Отдѣленіи	—	270	
„ русскаго языка въ Отдѣленіи Живописи и Скульптуры	—	180	
„ механики	—	300	
„ элементарной математики, нивеллировки и коническихъ сѣченій	—	200	Преподаванія этихъ предметовъ поручается Учителямъ другихъ учебныхъ заведеній.
„ начертательной геометріи	—	200	
„ физики и химіи	—	150	
„ орнаментовъ и композиціи оныхъ	—	150	
„ анатоміи	—	100	
„ всеобщей исторіи	—	75	
„ древностей, миѳологіи и исторіи изящныхъ искусствъ	—	90	

5-ty Annex do Nr. 7-go.

Na oryginale własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano:

„*Быть по сему*“.

St. Petersburgu, d. 13 Grudnia 1852 r.

Etat dla Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie.

	Klassy urzędu i munduru	Rsr.	Uwagi
Dyrektor	VI	1,200	
Nauczyciel Religii	—	150	
Nauczyciele Budownictwa:			
jeden	—	900	
dwóch po 500 rs.	—	1,000	
Nauczyciele malarstwa:			
trzech po 900 rs.	IX	2,700	
jeden	—	810	
Nauczyciel rzeźbiarstwa	—	750	
„ inżenieryi cywilnéj	—	600	
„ języka rossyjskiego w Oddziale Budownictwa	—	270	Wykład tych przedmiotów porucza się Nauczycielom innych zakładów naukowych.
„ języka rossyjskiego w Oddziale Malarstwa i Rzeźbiarstwa	—	180	
„ mechaniki	—	300	
„ matematyki elementarnéj, niwellacyi i sekcyj konicznych	—	200	
„ jeometryi opisującéj	—	200	
„ fizyki i chemii	—	150	
„ ornamentów i ich kompozycyj	—	150	
„ anatomii	—	100	
„ historyi powszechnéj	—	75	
„ starożytności, mitologii i historyi sztuk pięknych	—	90	

	Классы должностей и разряды мундировъ	Рубли.	Примѣчаніе.
Надзиратель, онъ же и Письмоводитель	XII.	300	
Двумъ дядькамъ изъ отставныхъ унтеръ-офицеровъ	—	270	
Двумъ натурщикамъ, они же и сторожа	—	216	
На канцелярскіе припасы, отопленіе, освѣщеніе и прочія надобности .	—	400	
итого . .	—	11,011	

Примѣчаніе 1) Еслибы оказалось нужнымъ пригласить, для занятія должности Директора или Учителя художествъ, пользующагося знаменитостію въ Россіи, или въ чужихъ краяхъ, Художника, то таковому, соразмѣрно дарованіямъ и заслугамъ, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, можетъ быть увеличено жалованье на счетъ экстраординарной суммы Варшавскаго учебнаго округа.

2) Издержки на покупку книгъ, картинъ, гравюръ, моделей, инструментовъ и вообще учебныхъ пособій, на стипендіи, награды и пособія и на вознагражденіе учениковъ за произведенія, оставляемыя въ собственность Школы, покрываются, съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, изъ суммы, собираемой за ученіе, и остатковъ отъ штатной суммы; а въ случаѣ недостатка оныхъ, изъ экстраординарныхъ суммъ округа.

Министръ Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *Князь Ширинскій-Шихматовъ.*

	Klassy urzędu i munduru	Rsr.	Uwagi
Na zorca razem i Sekretarz . . .	XII	300	
Dw m dozorcom z dymissyonowany h podoficerów	—	270	
Dw m modelistom, którzy są zaraze i stróżami	—	216	
Na materyalia piśmienne, opał, świa tł i inne potrzeby	—	400	
Razem . . .	—	11,011	

Uwaga 1) Jeżeliby okazała się potrzeba powołać dla zajęcia posady Dyrektora albo Nauczyciela sztuk, artystę mającego wziętość w Rossyi lub w obcych krajach, to takiemu, stosownie do talentu i zasług, z decyzyi Ministra Oświecenia Narodowego, może być powiększoną pensya z funduszu ekstraordynaryów Okręgu Naukowego Warszawskiego.

2) Wydatki na zakupienie książek, obrazów, litografij, modelów, instrumentów i w ogóle pomocy naukowych, na stypendia, nagrody, wsparcia i wynagrodzenia uczniów za prace zostające na własność Szkoły, pokrywają się z decyzyi Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, z funduszu opłaty szkolnéj od uczniów, i z pozostałości summy etatowéj; w razie zaś gdyby one nie wystarczały, z funduszu ekstraordynaryów Okręgu.

Minister Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Książę Szyryński-Szychmatow.*

№ 8.

Учрежденіе Воскресно-Коммерческаго Училища.

(24 Ноября 1854 года.)

Попечителю Варшавскаго учебнаго округа.

Министерство Народнаго Просвѣщенія.

Вслѣдствіе представленія Вашего Превосходител отъ 12 (24) Іюля сего года и по соглашенію съ Господи Намѣстникомъ Царства Польскаго, разрѣшаю открыть въ дѣ Варшавѣ Воскресно-Коммерческое Училище, на основа изложенныхъ въ доставленномъ мнѣ Вами проектѣ По нія, съ тѣмъ только, чтобы для Богослуженія и препо нія Закона Божія, вмѣсто $^1/_2$ часа, назначено было част мени, и чтобы съ этою цѣлью увеличено было опред ное для ученья время на половину часа.

С.-Петербургъ, 24 Ноября 1854 года.

Министръ Народнаго Просвѣщенія (подписано) *А. Н*

№ 9,200.

№ 9.

Положеніе о Варшавскомъ Воскресно-Коммерческом Училищѣ.

(24 Ноября 1854 года.)

§ 1.

Учрежденіе Варшавскаго Воскресно-Коммерческа чилища имѣетъ цѣлію спеціальное образованіе купече учениковъ для опредѣленія ихъ въ Торговые Экспеди Корреспонденты и Бухгалтеры.

§ 2.

Воскресно-Коммерческое Училище, подобно Воскр Ремесленнымъ Школамъ, находится подъ вѣдѣніемъ П теля Варшавскаго учебнаго округа и подъ непосред нымъ надзоромъ Инспектора Варшавскихъ Воскресно- сленныхъ Училищъ.

№ 8.

O założeniu Niedzielno-Handlowéj Szkoły.

(d. 24 Listopada 1854 r.)

Do Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Ministeryum Oświecenia Narodowego.

W skutek przedstawienia Jaśnie Wielmożnego Pana z dnia 12/24) Lipca bieżącego roku, i za porozumieniem się z Jaśnie Oświeconym Namiestnikiem Królestwa Polskiego, zezwalam na założenie, w mieście Warszawie, Niedzielno-Handlowéj Szkoły, podług tych zasad, jakie są wyrażone przez Jaśnie Wielmożnego Pana w projekcie ustawy; z tém jednakże zastrzeżeniem, aby na nabożeństwo i lekcye nauki Religii, zamiast półgodziny, naznaczono godzinę, i z tego względu, aby czas poświęcony na nauki powiększono o półgodziny.

St. Petersburg, d. 24 Listopada 1854 roku.

Minister Oświecenia Narodowego (podpisano) *A. Norow.*

Nr. 9,200.

№ 9.

Ustawa dla Szkoły Niedzielno-Handlowéj w Warszawie.

(d. 24 Listopada 1854 r.)

§ 1.

Ustanowienie Szkoły Niedzielno-Handlowéj w Warszawie ma na celu specyalne usposobienie terminatorów kupieckich, na expedientów, korrespondentów i buchhalterów handlowych.

§ 2.

Szkoła Niedzielno-Handlowa, podobnie jak Szkoły Rzemieślniczo-Niedzielne, zostawać będzie pod zarządem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego i pod szczegółowym dozorem Inspektora Szkół Rzemieślniczo-Niedzielnych. Nauki zaś w niéj wykładane będą przez uzdolnionych Nauczycieli, przez Kurato-

Науки въономъ преподаютъ опредѣленные Попе
лемъ округа Учители.

Предоставляется Попечителю округа въ Преподав
ариѳметики, коммерческаго счетоводства, бухгалтеріи, век
наго права и коммерческой географіи избирать изъ числа
ставленныхъ Варшавскимъ Купеческимъ Обществомъ к
датовъ, практически съ этими науками ознакомленныхъ,
бы они не состояли въ числѣ казенныхъ Учителей, по
ніи справокъ о ихъ поведеніи, и удостовѣреніи, что он
влетворительно знаютъ свой предметъ, съ тѣмъ одна
чтобы они были подданными Имперіи или Царства Пол

§ 3.

Въ Воскресно-Коммерческомъ Училищѣ препод
слѣдующіе учебные предметы:

1) Законъ Божій,

2) русскій языкъ,

3) польскій языкъ,

4) нѣмецкій языкъ,

5) ариѳметика и коммерческое счетоводство,

6) свѣдѣнія изъ бухгалтеріи, вексельнаго права и
мерческой географіи.

§ 4.

Курсъ ученія въ семъ Училищѣ полагается четы
лѣтній. Уроки преподаются по воскреснымъ и празднич
днямъ по 4 часа, а именно: съ $7^1/_2$ до $11^1/_2$ часа утра.
мя съ $7^1/_2$ до $8^1/_2$ часа назначается на Богослуженіе и
подаваніе Закона Божія. Впослѣдствіи, при представив
ся возможности, назначено будетъ на ученіе больше вре

§ 5.

Законъ Божій преподается всѣмъ четыремъ Отдѣле
вмѣстѣ. Преподаваніе прочихъ учебныхъ предметовъ
предѣляется по Отдѣленіямъ слѣдующимъ образомъ:

А. Въ I-мъ Отдѣленіи:

1) Одинъ часъ для русскаго и польскаго языковъ,
продолженіе коего ученики упражняются въ чтеніи и п
на этихъ языкахъ и въ переводѣ съ русскаго на польскій яз
Ученики пріучаются къ красивому и правильному писа

2) Одинъ часъ для нѣмецкаго языка. Ученики упра

a nominowanych. Kurator ma sobie pozostawionym wybór na Nauczycieli arytmetyki, rachunkowości handlowéj, buchhalteryi, prawa wexlowego i geografii handlowéj, kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Kupieckie w Warszawie, praktycznie z temi przedmiotami obeznanych, chociażby ci nie byli z liczby Nauczycieli szkół rządowych, po zasięgnieniu opinii o ich konduicie i przekonaniu się, że dostatecznie znają swoją naukę, z tym jednak warunkiem, aby byli poddanymi Cesarstwa Rossyjskiego lub Królestwa Polskiego.

§ 3.

W Szkole Niedzielno-Handlowéj mają być wykładane następujące nauki:

1) nauka Religii,

2) język rossyjski,

3) język polski,

4) język niemiecki,

5) arytmetyka i rachunkowość handlowa,

6) wiadomości z buchhalteryi, prawa wexlowego i geografii handlowéj.

§ 4.

Kurs nauk w Szkole Niedzielno-Handlowéj będzie czteroletni. Lekcye odbywać się będą w każdą niedzielę i święto przez godzin 4, a mianowicie: od godziny $7^1/_2$ do $11^1/_2$ przed południem, z których pierwsza godzina od $7^1/_2$ do $8^1/_2$ przeznacza się stale na nabożeństwo kościelne i naukę Religii. W późniejszym czasie przy nadarzonéj sposobności, przeznaczoném będzie więcéj godzin na naukę.

§ 5.

Oprócz nauki Religii, udzielanéj wspólnie dla wszystkich czterech oddziałów, szczegółowy rozkład przedmiotów wykładanych w Szkole Niedzielno-Handlowéj, będzie następujący:

A. *W oddziale I.*

1) Język rossyjski i polski, lekcya 1-godzinna, w czasie któréj uczniowie wprawiać się będą w płynne czytanie i pisanie za dyktowaniem w obu tych językach, a następnie w tłómaczenie z języka rossyjskiego na polski, oraz w kalligraficzne i ortograficzne pisanie.

2) Język niemiecki, lekcya 1-godzinna, podczas któréj ucz-

ются въ чтеніи, обучаются красивому и вмѣстѣ съ тѣмъ правильному письму и занимаются переводомъ съ нѣмецкаго на польскій языкъ.

3) Одинъ часъ для коммерческой ариѳметики. Ученики знакомятся со всѣми важнѣйшими сокращеніями четырехъ ариѳметическихъ дѣйствій, а равно съ мѣстными и иностранными мѣрами и вѣсами, и упражняются въ такихъ дѣйствіяхъ съ числами сложными, съ простыми и десятичными дробями, которыя чаще всего могутъ быть употребляемы въ торговлѣ. При семъ ученики пріучаются къ четкому писанію чиселъ.

Б. Во II-мъ Отдѣленіи:

1) Одинъ часъ для русскаго и польскаго языковъ. Ученики практически проходятъ главнѣйшія грамматическія правила, занимаются письменнымъ переводомъ съ польскаго на русскій языкъ, при чемъ пріучаются къ красивому и правильному письму и знакомятся съ техническими словами и выраженіями, употребляемыми въ торговлѣ.

2) Одинъ часъ для нѣмецкаго языка. Ученики занимаются переводомъ съ польскаго на нѣмецкій языкъ разныхъ отрывковъ коммерческаго содержанія, при чемъ практически изучаютъ правила грамматическія и, составляя переводы письменно, упражняются въ правописаніи и чистописаніи.

3) Одинъ часъ для коммерческаго счетоводства. Ученики занимаются рѣшеніемъ разныхъ задачъ, относящихся къ правиламъ: тройному, простому и сложному, процентовъ простыхъ и сложныхъ, учета векселей, товарищества и смѣшенія, употребляя при томъ самые сокращенные и болѣе практическіе способы.

В. Въ III-мъ Отдѣленіи:

1) Одинъ часъ для русскаго и польскаго языковъ. Ученики упражняются въ переводѣ съ польскаго на русскій языкъ и въ производствѣ переписки по торговымъ дѣламъ, на обоихъ языкахъ.

2) Одинъ часъ для нѣмецкаго языка. Ученики, кромѣ у-

iowie powinni nabywać wprawy w czytaniu, oraz w pisaniu alligraficzném i ortograficzném, następnie zaś zajmować się bę- ą tłómaczeniem z niemieckiego na język polski.

3) Arytmetyka handlowa, lekcya 1-godzinna, w czasie któ- éj uczniowie obznajmiani będą ze wszystkiemi ważniejszemi króceniami w wykonaniu czterech działań arytmetycznych, z miarami i wagami, tak krajowemi, jakoteż zagranicznemi, oraz nabywać będą wprawy w przerabianiu działań z liczbami wie- lorakiemi, z ułamkami zwyczajnemi i dziesiętnemi, które naj- częściéj w handlu mogą mieć zastosowanie, przywykając ciągle do porządnego i wyraźnego pisania liczb.

B. *W oddziale II.*

1) Język rossyjski i polski, lekcya 1-godzinna, w czasie któ- réj uczniowie praktycznie obznajmiać się będą z główniejszemi prawidłami grammatycznemi, przy tłómaczeniu zaś piśmienném z języka polskiego na rossyjski, przywykać będą do porządne- go kalligraficznego i ortograficznego pisania, a zarazem oswajać się z technicznemi wyrażeniami rossyjskiemi, w handlu używa- nemi.

2) Język niemiecki, lekcya 1-godzinna, w czasie któréj ucz- niowie obok praktycznego obznajmiania się z prawidłami gram- matycznemi, zajmować się będą tłómaczeniem z języka polskie- go na niemiecki, różnych wyimków treści handlowéj i, odra- biając na piśmie toż tłómaczenie, nabywać będą wprawy w kal- ligraficzném i ortograficzném pisaniu.

3) Rachunkowość handlowa, lekcya 1-godzinna, na któréj uczniowie zajmować się będą przerabianiem rozmaitych zadań z reguły trzech: pojedyńczéj, złożonéj i łańcuchowéj, obliczą- niem procentów prostych i składanych, wyrachowaniem eskon- tu, rozwiązywaniem zadań z reguły współki i mięszaniny, uży- wając przy tém sposobów najprostszych i najdogodniejszych w zastosowaniu praktyczném.

C. *W oddziale III.*

1) Język rossyjski i polski, lekcya 1-godzinna, w czasie któ- réj uczniowie wprawiać się będą nietylko w tłómaczenie z pol- skiego na rossyjski, ale nadto w prowadzenie rozmaitych korres- pondencyj w interessach handlowych, w obu językach.

2) Język niemiecki, lekcya 1-godzinna, w ciągu któréj, o-

пражненій въ разговорѣ на этомъ языкѣ, занимаются производствомъ переписки по разнымъ торговымъ дѣламъ.

3) Одинъ часъ для коммерческаго счетоводства и бухгалтеріи. Ученики занимаются исчисленіемъ аннуитъ (annuit, потомъ изучаютъ основанія простой и двойной бухгалтеріи и проходятъ необходимыя свѣдѣнія изъ коммерческой географіи.

Г. Въ IV-мъ Отдѣленіи.

1) Одинъ часъ для русскаго и польскаго языковъ.

2) Одинъ часъ для нѣмецкаго языка.

Ученики четвертаго Отдѣленія упражняются преимущественно въ производствѣ разнаго рода переписки по дѣламъ торговымъ, на русскомъ, польскомъ и нѣмецкомъ языкахъ, и знакомятся съ техническими выраженіями, въ торговлѣ употребляемыми.

3) Одинъ часъ для бухгалтеріи и коммерческо-вексельнаго права. Дополненіе основаній бухгалтеріи, преподаваемыхъ въ предыдущемъ Отдѣленіи, и изложеніе главнѣйшихъ свѣдѣній изъ вексельнаго права, а именно: о существѣ векселей и ихъ важности въ торговлѣ, образцы векселей, главнѣйшія примѣты, составляющія важность векселей, вексельное объявленіе, признаніе (acceptatio), передаточная надпись (indossatio), разные экземпляры одного векселя, съ отличеніемъ копіи векселя отъ дупликата. О ручательствахъ, протестаціи, о поддѣлкахъ и подлогахъ, могущихъ произойдти въ векселяхъ. О торговлѣ векселей и арбитражѣ. Наконецъ, пополняются свѣдѣнія изъ коммерческой географіи.

§ 6.

Инспекторъ не только имѣетъ надзоръ за исправнымъ посѣщеніемъ Училища учениками и за ихъ поведеніемъ въономъ, но, сверхъ того, наблюдаетъ, чтобы Учители преподавали съ надлежащимъ успѣхомъ учебные предметы по предписаннымъ программамъ, давали преподаванію своему преимущественно практическое направленіе, съ примѣненіемъ къ торговому дѣлу, заставляли на урокахъ самихъ учениковъ заниматься, рѣшать задачи, вести книги, дѣлать переводы и проч.

wprawy w ustném tłómaczeniu się w tym języku, ucz- zajmować się będą pisaniem rozmaitych korrespondencyj eressach handlowych.

) Rachunkowość handlowa i buchhalterya, lekcya 1-go- , w ciągu któréj uczniowie zajmować się będą obliczaniem , a następnie poznają główne zasady buchhalteryi po- éj i pojedynczéj, a nadto nabędą niezbędnych wiadomości rafii handlowéj.

D. *W oddziale IV.*

) Język rossyjski i polski, lekcya 1-godzinna.

2) Język niemiecki, lekcya 1-godzinna.

Uczniowie oddziału czwartego głównie zajmować się będą eniami w prowadzeniu rozmaitego rodzaju korresponden- andlowych w rossyjskim, polskim i niemieckim językach, aby zostali obznajmieni ze wszelkiemi technicznemi wyra- mi, jakie im w praktyce handlowéj mogą być potrzeb- .

3) Buchhalterya i prawo wexlowo-handlowe, lekcya 1-go- a. W tym oddziale nastąpi uzupełnienie zasad buchhal- wykładanéj w kursie poprzednim, a nadto podane zostaną niejsze wiadomości z prawa wexlowego, a mianowicie: o na- wexli i ich ważności w handlu; wzory wexli i główne ce- nadające ważność wexlowi; zawiadomienie wexlowe, akcep- , indossacya; różne egzemplarze jednego wexlu, z rozróż- em kopij wexlowych od duplikatu. O zaręczeniach, pro- cyi, akceptacyi, o fałszerstwach i podstępach, przy wexlach mogących. O handlu wexlów i arbitrażu. W końcu uzu- one zostaną wiadomości z jeografii handlowéj.

§ 6.

Inspektor nietylko mieć będzie dozór nad uczniami, co do larnego przychodzenia ich do szkoły i zachowania się ich kole, ale nadto czuwać będzie i nad tém, aby przedmioty z Nauczycieli wykładane były korzystnie, podług przepisane- rogrammatu, aby ciż nadawali wykładowi swojemu prze- szystkiem kierunek praktyczny, z zastosowaniem do interes- handlowych, i zajmowali na lekcyach samych uczniów roz- ywaniem zadań, utrzymywaniem ksiąg, tłómaczeniem i t. p.

§ 7.

Кромѣ Законоучителя, который обязанъ отправ Богослуженіе, въ Воскресно-Коммерческомъ Училищѣ чаются еще шесть другихъ Учителей, а именно: два для скаго и польскаго языковъ, два для нѣмецкаго языка, для ариѳметики и коммерческаго счетоводства и один бухгалтеріи, вексельнаго права и коммерческой геогр

§ 8.

Сумма, необходимая на содержаніе Воскресно-Ком скаго Училища, дается Варшавскимъ Купеческимъ Об вомъ, а именно: оно опредѣляетъ на сей предметъ про отъ суммы 16,800 руб. сер., составляющей собственнос го Общества, которые передаются въ Городское Казн ство, въ распоряженіе Попечителя Варшавскаго учебна круга.

§ 9.

На жалованья Инспектору и Учителямъ, и вообщ содержаніе сего Училища назначается ежегодно 765 руб. которые распредѣляются слѣдующимъ образомъ:

1)	Инспектору	60 руб.
2)	Законоучителю	50 —
3)	Учителю польскаго и русскаго языковъ въ двухъ низшихъ Отдѣленіяхъ . . .	75 —
4)	Учителю русскаго и польскаго языковъ въ двухъ высшихъ Отдѣленіяхъ . .	90 —
5)	Учителю нѣмецкаго языка въ двухъ низшихъ Отдѣленіяхъ	75 —
6)	Учителю нѣмецкаго языка въ двухъ высшихъ Отдѣленіяхъ	90 —
7)	Учителю ариѳметики и коммерческаго счетоводства	90 —
8)	Учителю бухгалтеріи, вексельнаго права и коммерческой географіи . . .	150 —
9)	Служителю	20 —
10)	На отопленіе 4-хъ залъ	15 —
11)	на награды для учениковъ	50 —
	итого	765 руб.

§ 7.

Oprócz Nauczyciela Religii, który zarazem odprawiać będzie Nabożeństwo kościelne, do wykładu przedmiotów w Szkole Niedzielno-Handlowéj, będzie wyznaczonych sześciu innych Nauczycieli, a mianowicie: dwóch do języka rossyjskiego i polskiego, dwóch do języka niemieckiego, jeden do arytmetyki i rachunkowości handlowéj i jeden do buchhalteryi, prawa wexlowego i jeografii handlowéj.

§ 8.

Fundusz na utrzymanie Szkoły Niedzielno-Handlowéj przeznacza Zgromadzenie Kupców Warszawskich, a mianowicie: Zgromadzenie Kupców ofiaruje na ten cel procent od summy rs. 16,800, będącéj własnością Zgromadzenia, który przelewany będzie do kassy miejskiéj, pod dyspozycyę Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 9.

Na pensye Inspektora Szkoły i Nauczycieli, oraz na utrzymanie téjże Szkoły przeznacza się rocznie summa rubli sr. 765, z któréj to summy pobierać będzie:

1) Inspektor	rub. sr.	60,
2) Nauczyciel Religii	—	50,
3) Nauczyciel języka rossyjskiego i polskiego w dwóch niższych oddziałach	—	75,
4) Nauczyciel języka rossyjskiego i polskiego w dwóch wyższych oddziałach	—	90,
5) Nauczyciel języka niemieckiego w dwóch niższych oddziałach	—	75,
6) Nauczyciel języka niemieckiego w dwóch wyższych oddziałach	—	90,
7) Nauczyciel arytmetyki i rachunkowości handlowéj	—	90,
8) Nauczyciel buchhalteryi, prawa wexlowego i jeografii handlowéj	—	150,
9) Stróż	—	20,
10) Na opał czterech sal	—	15,
11) Nagrody dla uczniów	—	50,
	Ogółem rsr.	765.

§ 10.

Всѣ Варшавскіе купцы безъ исключенія обязаны посы… своихъ учениковъ въ Воскресно-Коммерческое Училище… блюденіе за исполненіемъ сего производится такимъ же… зомъ, какъ въ Воскресно-Ремесленныхъ Училищахъ.

§ 11.

Правила, предписанныя для Воскресно-Ремесленны… чилищъ въ отношеніи надзора за учениками и учили… дисциплины, вполнѣ примѣняются и къ Воскресно-Комм… скому Училищу.

§ 12.

Годичное испытаніе производится въ присутстві… мандированныхъ Попечителемъ Варшавскаго учебнаго … га училищныхъ чиновниковъ и лицъ, назначенныхъ д… го со стороны купеческаго сословія.

§ 13.

По окончаніи четырехлѣтняго курса выдаются у… камъ соотвѣтственныя свидѣтельства, безъ коихъ, по истеч… четырехъ лѣтъ со времени открытія Училища, никто из… печескихъ учениковъ не можетъ быть произведенъ въ ку… скіе гезели.

№ 10.

Положеніе о Варшавскомъ Раввинскомъ Училищѣ.

(13 Октября 1857 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго В… чества рукою написано: *„Быть по сему.“*

Въ Москвѣ,
13 Октября 1857 года.

Положеніе о Варшавскомъ Раввинскомъ Училищ…

Глава I.

Цѣль, составъ и общія основанія.

§ 1.

Варшавское Раввинское Училище имѣетъ двоякую …

§ 10.

Do Szkoły Niedzielno-Handlowéj obowiązani są posyłać woich terminatorów, wszyscy bez wyjątku, kupcy Warszawscy. Kontrollowanie i dopilnowanie tego odbywać się będzie w ten am sposób, jak względem uczęszczających do Szkół Rzemieślniczo-Niedzielnych.

§ 11.

Przepisy wydane dla Szkół Rzemieślniczo-Niedzielnych, dotyczące dozoru i karności uczniów, rozciągają się w zupełności do Szkoły Niedzielno-Handlowéj.

§ 12.

Egzamina roczne odbywać się będą w obec urzędników naukowych, przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego delegowanych, oraz w obec osób, przeznaczonych do tego od Zgromadzenia Kupieckiego.

§ 13.

Po ukończeniu czteroletniego kursu, uczniowie otrzymywać będą stosowne świadectwa, bez których po upływie czterech lat od otworzenia Szkoły, żaden z terminatorów kupieckich nie zostanie wyzwolonym na subjekta handlowego.

№ 10.

Ustawa dla Szkoły Rabinów w Warszawie.

(d. 13 Października 1857 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości ręką napisano: *„Ma być podług tego"*.

Moskwa,
d. 13 Października 1857 r.

Ustawa dla Szkoły Rabinów w Warszawie.

Rozdział I.

Cel, skład szkoły i ogólne zasady.

§ 1.

Szkoła Rabinów w Warszawie ma cel dwojaki: *a*) kształ-

а) образованіе Раввиновъ и Проповѣдниковъ, и *б*) приготовленіе Учителей для Еврейскаго юношества.

§ 2

Училище состоитъ подъ главнымъ вѣдѣніемъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 3.

Непосредственное управленіе Училищемъ ввѣряется Директору.

§ 4.

Директоръ избирается Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа изъ лицъ, отличающихся учеными познаніями. Онъ утверждается въ семъ званіи Министромъ Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Намѣстникомъ Царства Польскаго.

§ 5.

Въ помощь Директору, для надзора за учениками, назначается Помощникъ изъ Учителей Училища, съ производствомъ ему особаго за то жалованья. Помощникъ и Учители опредѣляются Попечителемъ округа. Выборъ кандидатовъ на учительскія должности по Еврейскимъ предметамъ, производится по конкурсу въ Совѣтѣ Раввинскаго Училища.

§ 6.

Для производства канцелярскихъ дѣлъ, полагается Писецъ, который будетъ вмѣстѣ съ тѣмъ и Смотрителемъ дома. Писецъ избирается Директоромъ, а утверждается Попечителемъ округа.

Глава II.

Часть учебная.

§ 7.

Въ Раввинскомъ Училищѣ имѣются три курса: Общій, или приготовительный, и два спеціальные: Раввинскій и Педагогическій.

§ 8.

Общій, или приготовительный курсъ, раздѣляется на четыре класса; въ каждомъ классѣ ученіе продолжается по одному году.

§ 9.

Въ немъ преподаются: изъ общихъ предметовъ: языки:

cenie Rabinów i Kaznodziejów, i b) sposobienie Nauczycieli dla młodzieży wyznania Mojżeszowego.

§ 2.

Szkoła pozostaje pod głównem zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 3.

Zarząd bezpośredni Szkołą porucza się Dyrektorowi.

§ 4.

Dyrektora wybiera Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego, z osób odznaczających się nauką; zatwierdza go zaś w tych obowiązkach Minister Oświecenia Narodowego, po zniesieniu się z Namiestnikiem Królestwa Polskiego.

§ 5.

Do pomocy Dyrektorowi dla dozoru uczniów, wyznacza się z pomiędzy Nauczycieli Szkoły Pomocnik, za oddzielną za to płacą. Pomocnika i Nauczycieli mianuje Kurator. Wybór kandydatów na posady Nauczycieli przedmiotów hebrajskich odbywa się sposobem kon kursu na Radzie nauczycielskiéj Szkoły Rabinów.

§ 6.

Do prowadzenia czynności kancellaryjnych Szkoły przeznacza się Pisarz, który ma być zarazem i Murgrabią Szkoły. Pisarza wybiera Dyrektor, zatwierdza go zaś w obowiązkach Kurator Okręgu Naukowego.

Rozdział II.

Część naukowa.

§ 7.

W Szkole Rabinów będą trzy kursa: ogólny czyli przygotowawczy, i dwa specyalne: rabiniczny i pedagogiczny.

§ 8.

Kurs ogólny czyli przygotowawczy dzieli się na cztery klassy; w każdéj z tych klass wykład nauk trwa rok jeden.

§ 9.

W kursie tym wykładają się: Z przedmiotów ogólnych:

русскій, польскій и нѣмецкій; исторія священная, всеобщая и русская; географія Палестины, всеобщая и русская; математика; свѣдѣнія изъ естественной исторіи, физики и химіи; географія математическая; чистописаніе. Изъ Еврейскихъ предметовъ: еврейскій языкъ, еврейскій законъ и нравоученіе, Священное Писаніе съ комментаріями, талмудъ.

§ 10.

Еврейскимъ предметамъ обучаютъ Учители изъ Евреевъ; общіе же предметы могутъ быть преподаваемы, безъ различія, Учителями изъ Христіанъ и Евреевъ, получившими на то право установленнымъ порядкомъ.

§ 11.

По окончаніи Общаго, или приготовительнаго курса, и выдержаніи надлежащаго испытанія, ученики переходятъ, по ихъ выбору, въ одинъ изъ спеціальныхъ курсовъ.

§ 12.

Въ Раввинскомъ курсѣ ученіе продолжается два года, а въ Педагогическомъ один годъ.

§ 13.

Въ спеціальныхъ курсахъ преподаются изъ общихъ предметовъ: повтореніе основаній русскаго, польскаго и нѣмецкаго языковъ, съ практическими упражненіями; повтореніе исторіи и географіи; повтореніе математики; повтореніе свѣдѣній изъ естественной исторіи, физики и химіи; свѣдѣнія изъ космографіи; педагогика съ пробными лекціями. Изъ Еврейскихъ предметовъ: повтореніе основаній еврейскаго языка и практическія упражненія; еврейская словесность; экзегетика; талмудъ съ высшими комментаріями; халдейскій языкъ; раввинскія науки по сочиненіямъ: Ядгахазака и Шульханъ-арухъ; духовное краснорѣчіе, а въ особенности гомилетика; общія понятія о мѣстныхъ законахъ и администраціи.

§ 14.

Учебные предметы въ Раввинскомъ Училищѣ, за исключеніемъ Еврейскихъ предметовъ, а также нѣмецкаго языка, преподаются на русскомъ или польскомъ языкахъ.

§ 15.

Курсъ спеціальный Раввинскій имѣетъ цѣлію доставить

języki: rossyjski, polski i niemiecki; historya święta, powszechna i rossyjska; jeografia Palestyny, powszechna i rossyjska; matematyka; wiadomości z historyi naturalnéj, fizyki i chemii; jeografia matematyczna; kalligrafia. Z przedmiotów hebrajskich: język hebrajski, nauka religii i moralności, Pismo Święte z komentarzami, talmud.

§ 10.

Do wykładu przedmiotów hebrajskich przeznaczają się Nauczyciele wyznający religię Mojżeszową; do innych zaś nauki użyci być mogą, bez różnicy, Nauczyciele tak wyznania Chrześciańskiego, jak i Mojżeszowego, posiadający do tego prawo, wedle ustanowionych przepisów.

§ 11.

Po ukończeniu kursu ogólnego, czyli przygotowawczego, i złożeniu odpowiedniego egzaminu, uczniowie, stosownie do własnego wyboru, przechodzą na jeden ze specyalnych kursów.

§ 12.

W kursie rabinicznym wykład nauk trwa dwa lata, w kursie zaś pedagogicznym rok jeden.

§ 13.

W kursach specyalnych, z przedmiotów ogólnych, powtarzają się: zasady języków: rossyjskiego, polskiego i niemieckiego z odpowiedniemi ćwiczeniami, historya, jeografia, matematyka, wiadomości z historyi naturalnéj, fizyki i chemii, i wykładają się: wiadomości z kosmografii, oraz pedagogika z dawaniem lekcyj przez uczniów, w sposobie próby. Z przedmiotów hebrajskich powtarzają się: zasady języka hebrajskiego z odpowiedniemi ćwiczeniami, i wykładają się: literatura hebrajska, egzegetyka, talmud z wyższemi komentarzami, język chaldejski, nauki rabiniczne podług dzieł Jadgahazaka i Szulham-Aruh; wymowa kaznodziejska, a w szczególności homiletyka, wiadomości ogólne z prawa miejscowego i administracyi.

§ 14.

Wykład nauk w Szkole Rabinów, wyjąwszy przedmioty hebrajskie i język niemiecki, odbywa się w języku rossyjskim lub polskim.

§ 15.

Kurs specyalny rabiniczny ma za cel usposobić uczniów

ученикамъ подробное и основательное знаніе предмето
необходимыхъ для Раввина, а Педагогическій — окончате
ное приготовленіе Учителей, какъ для Еврейскихъ Учили
такъ и для домашняго образованія Евреевъ. Ученики П
дагогическаго курса должны быть обучаемы не только
оретически, но и практически, правиламъ и способамъ пр
подаванія, на каковой конецъ они пріучаются давать урок
или въ своемъ заведеніи, или въ другихъ Еврейскихъ У
лищахъ, въ присутствіи Директора и подлежащихъ Учите

§ 15.

Въ распредѣленіи учебныхъ предметовъ и назначе
для каждаго числа уроковъ, какъ въ общемъ, такъ и специа
ныхъ курсахъ, начальство Училища руководствуется пр
ложенными у сего таблицами, подъ буквами А и Б. Вся
отступленіе отъ оныхъ допускается не иначе, какъ съ р
рѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 17.

Инструкціи для преподаванія предметовъ въ Раввинск
Училищѣ утверждаетъ Министръ Народнаго Просвѣщенія
представленію Попечителя учебнаго округа.

§ 18.

Ученіе въ Раввинскомъ Училищѣ бываетъ ежедневно
исключеніемъ еврейскихъ праздниковъ и табельныхъ дн
Въ праздничные и табельные дни ученики должны на
диться въ Синагогѣ при Богослуженіи и слушать пропов

Глава III.

О пріемѣ учениковъ, платѣ за ученіе, стипендіяхъ и наказаніяхъ.

§ 19.

Въ Раввинское Училище принимаются Евреи всѣхъ
стояній не моложе 15 лѣтъ, какъ изъ домашняго воспита
такъ и другихъ казенныхъ Училищъ, имѣющіе при бла
нравномъ поведеніи и добромъ здоровьѣ, потребныя для т
свѣдѣнія, какъ въ еврейскихъ, такъ и въ общихъ предмета

§ 20.

Пріемъ учениковъ производится однажды въ годъ,
теченіе восьми дней послѣ праздника Кущей; впрочемъ,

szczegółowo i gruntownie w przedmiotach potrzebnych dla Rabinów. Celem zaś kursu pedagogicznego jest zupełne usposobienie Nauczycieli, tak do szkół wyznania Mojżeszowego, jak i do edukacyi domowéj dzieci tego wyznania. Uczniowie kursu pedagogicznego mają się uczyć nietylko teoretycznie, lecz i praktycznie, zasad i sposobów nauczania; i w tym celu przyuczani być mają do dawania lekcyj, bądź w Szkole Rabinów, bądź w innych szkołach wyznania Mojżeszowego, w obecności Dyrektora i właściwych Nauczycieli.

§ 16.

Przy rozdziale przedmiotów naukowych i oznaczeniu dla każdego z nich liczby lekcyj, tak w ogólnym, jak i w specyalnych kursach, zwierzchność Szkoły stosuje się do załączonych przy niniejszéj Ustawie pod lit. A i B. rozkładów. Zmiany w tych rozkładach mogą być wprowadzone nie inaczéj, jak za decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 17.

Instrukcye do wykładu nauk w Szkole Rabinów zatwierdza Minister Oświecenia Narodowego, na przedstawienie Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 18.

Lekcye w Szkole Rabinów odbywają się codziennie, prócz świąt wyznania Mojżeszowego i dni galowych. W święta i dnie galowe uczniowie winni znajdować się w Synagodze na nabożeństwie i słuchać kazania.

Rozdział III.

O przyjmowaniu uczniów, opłacie szkolnéj, stypendyach i karach.

§ 19.

Do Szkoły Rabinów przyjmują się na uczniów starozakonni wszelkich stanów, nie młodsi jak lat 15 wieku, tak z edukacyi prywatnéj, jak i ze szkół rządowych, posiadający, przy odpowiedniém sprawowaniu się i dobrém zdrowiu, potrzebne naukowe usposobienie tak w hebrajskich, jakoteż i w ogólnych przedmiotach.

§ 20.

Zapis uczniów do Szkoły odbywa się raz do roku, w ciągu ośmiu dni po świętach Kuczek; wszakże i w innym czasie

воляется принимать желающихъ и въ другое время, если ни докажутъ на испытаніи, что имѣютъ достаточныя св дѣнія въ пройденной части курса, но не иначе, какъ съ р рѣшенія Попечителя округа.

§ 21.

Поступающіе въ Раввинское Училище ученики обяз ны представить свидѣтельства: 1) отъ общества, при кот ромъ записаны, о происхожденіи и лѣтахъ; 2) отъ врача, скрѣпою Врачебной Управы, о состояніи здровья и о том что не имѣютъ никакого природнаго недостатка, преп ствующаго быть Учителемъ, или Раввиномъ; 3) отъ нача ства того учебнаго заведенія, въ которомъ обучались, объ спѣхахъ въ наукахъ и поведеніи.

§ 22.

Желающіе поступить въ Училище, подвергаются пре варительному испытанію, въ присутствіи Директора и У телей.

§ 23.

Для поступленія въ первый классъ, должно умѣть ч тать и писать на русскомъ, польскомъ, нѣмецкомъ и евре скомъ языкахъ и первую часть грамматики, переводить л кія статьи съ нѣмецкаго языка на польскій, знать четы первыя правила ариѳметики, понимать легкія извлеченія Пашетъ-Гемара и знать Моисеево Пятикнижіе.

§ 24.

Плата за ученіе опредѣляется въ первомъ и второ классѣ по двѣнадцати, а въ третьемъ и четвертомъ по семнадцати рублей въ годъ. Отъ платы освобождаются д ти бѣдныхъ родителей, отличившіяся прилежаніемъ къ н укамъ и благонравнымъ поведеніемъ, и представившіе о бѣ ности своей надлежащія свидѣтельства. Эти свидѣтельст почитаемы будутъ дѣйствительными не иначе, какъ съ ра рѣшенія Попечителя округа.

§ 25.

За ученіе въ обоихъ спеціальныхъ курсахъ плата н взимается.

dozwala się przyjmować zgłaszających się, skoro udowodnią na egzaminie, że umieją tę część kursu, która już wyłożoną została, lecz nie inaczéj, jak za decyzyą Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 21.

Wchodzący do Szkoły Rabinów uczniowie obowiązani są złożyć następujące dowody: 1) świadectwo gminy, w któréj są zapisani, o pochodzeniu i wieku; 2) świadectwo Lekarza, potwierdzone przez Urząd Lekarski, o stanie zdrowia i że nie mają żadnéj ułomności, któraby im przeszkadzała w pełnieniu obowiązków Nauczyciela, lub Rabina; 3) świadectwo zwierzchności szkolnéj tego zakładu, w którym poprzednio zostawali, o postępie w naukach i sprawowaniu się.

§ 22.

Chcący się zapisać do Szkoły Rabinów winni złożyć wstępny egzamen, w obecności Dyrektora i Nauczycieli.

§ 23.

Wchodzący do klassy pierwszéj winien umieć czytać i pisać po rossyjsku, po polsku, po niemiecku i po hebrajsku i pierwszą część grammatyki, tudzież tłómaczyć łatwiejsze wyimki z języka niemieckiego na polski, umieć cztery działania arytmetyczne, rozumieć lżejsze wyimki z Paszet-Gemara i pięć ksiąg Mojżesza.

§ 24.

Opłata od ucznia ustanawia się w klassie pierwszéj i drugiéj rubli dwanaście, a w trzeciéj i czwartéj rubli ośmnaście rocznie. Od uiszczania takowéj opłaty uwalniają się synowie ubogich rodziców, odznaczający się pilnością w naukach i dobrém sprawowaniem, za złożeniem odpowiedniego świadectwa ubóstwa. Świadectwa takowe uznawane być mają za dostateczne nie inaczéj jak za decyzyą Kuratora Okręgu.

§ 25.

W obudwóch kursach specyalnych opłata szkolna nie pobiera się.

§ 26.

Ученикамъ, отличающимся особенными успѣхами въ укахъ и благонравнымъ поведеніемъ, назначаются стипен

§ 27.

Стипендіи могутъ быть предоставляемы только уче камъ 3 и 4 классовъ Общаго курса и ученикамъ обоихъ ціальныхъ курсовъ.

§ 28.

Всѣхъ стипендій полагается шестнадцать. Изъ нихъ семь, по 30 руб., назначается для учениковъ 3-го и 4-го са Общаго курса, четыре, по 50 руб., для курса Педагоги скаго, и четыре, по 60 руб., для курса Раввинскаго.

§ 29.

Стипендіи назначаются Попечителемъ округа, по пр ставленію Совѣта Училища. При выборѣ кандидатовъ стипендіи, при равныхъ свѣдѣніяхъ и способностяхъ, от ется преимущество сиротамъ и дѣтямъ Учителей.

§ 30.

Вообще, тѣ только ученики могутъ пользоваться стип діями, которые изъявятъ желаніе быть Раввинами или по тить себя Учительскому званію, въ обезпеченіе чего должны представить поручительство какого нибудь извѣст го лица. Въ случаѣ измѣненія ученикомъ намѣренія по тить себя одному изъ означенныхъ званій, поручитель вергается взысканію полученныхъ ученикомъ стипендіа ныхъ денегъ.

§ 31.

Ученики, обучавшіеся въ Раввинскомъ Училищѣ съ собіемъ отъ Казны, должны прослужить въ избранномъ званіи два года за каждый годъ полученной ими стипен Исключеніе изъ сего правила допускается только въ случ неизлечимой болѣзни стипендіата.

§ 32.

Въ отношеніи къ наказаніямъ за проступки учениковъ начальство Раввинскаго Училища руководствуется общи правилами для учебныхъ заведеній округа.

§ 26.

Uczniom, odznaczającym się szczególnym postępem w naukach i dobrém sprawowaniem, przeznaczają się stypendya.

§ 27.

Stypendya mogą być udzielane tylko uczniom trzeciéj i czwartéj klassy kursu ogólnego i uczniom obu kursów specyalnych.

§ 28.

Wszystkich stypendyów przeznacza się szesnaście; z tych ośm po rubli 30, dla uczniów klassy 3 i 4 kursu ogólnego, cztery po rubli 50, dla uczniów kursu pedagogicznego, i cztery po rubli 60, dla uczniów kursu rabinicznego.

§ 29.

Stypendya przyznaje Kurator Okręgu Naukowego, na przedstawienie Rady Szkoły. Przy wyborze kandydatów na stypendya, w razie równych kwalifikacyj, pierwszeństwo mieć będą sieroty i synowie Nauczycieli.

§ 30.

W ogóle, ci tylko uczniowie korzystać mogą ze stypendyów, którzy się zdeklarują zostać Rabinami, lub poświęcić się stanowi Nauczycielskiemu, na pewność czego winni złożyć poręczenie osoby znanéj. W razie, gdyby uczeń zmienił swój zamiar poświęcenia się jednemu z powyższych dwóch zawodów, poręczający pociągnięty będzie do zwrotu pobranego przez ucznia stypendyum.

§ 31.

Uczniowie, którzy ucząc się w Szkole Rabinów korzystali ze stypendyów, obowiązani są odsłużyć w obranym przez siebie zawodzie dwa lata, za każdy rok pobierania stypendyum. Wyjątek od tego przepisu może mieć miejsce tylko w razie nieuleczonéj choroby stypendysty.

§ 32.

W wymierzaniu kar za przewinienia uczniów, zwierzchność Szkoły Rabinów stosuje się do ogólnych przepisów, obowiązujących w innych zakładach naukowych Okręgu.

Глава IV.

Объ испытаніяхъ и выпускѣ учениковъ.

§ 33.

Испытанія въ Раввинскомъ Училищѣ, кромѣ предв-
тельныхъ (ст. 22), бываютъ двухъ родовъ: годичныя и о
чательныя.

§ 34.

Годичныя испытанія производятся въ концѣ учебн
года. При семъ, равно какъ и при оцѣнкѣ поведенія, у
ховъ, прилежанія и способностей учениковъ, и при удост
ніи ихъ перевода въ высшіе классы, выпуска и наградъ,
лежитъ руководствоваться общими по сему предмету пра
лами учебныхъ заведеній Варшавскаго округа. Главн
учебными предметами считаются: русскій, польскій, нѣмец
еврейскій и халдейскій языки, еврейская словесность, евр
скій законъ и нравоученіе, Священное Писаніе, талмудъ,
зегетика, раввинскія науки, духовное краснорѣчіе, гомил
ка и педагогика.

§ 35.

Ученики, отличавшіеся постояннымъ прилежаніемъ
благонравіемъ, награждаются книгами, или похвальными л
тами. Сверхъ того, въ спеціальныхъ курсахъ назнача
ежегодно темы, для соисканія наградъ серебряными ме
лями за лучшія сочиненія, которыя разсматриваются въ
вѣтѣ Училища. Медалей назначается двѣ, по одной въ ка
домъ изъ спеціальныхъ курсовъ; онѣ раздаются, съ утвер
денія Попечителя округа, на публичныхъ актахъ.

§ 36.

Ученики, предназначаемые къ Учительскому званію,
таваясь, по окончаніи Общаго или приготовительнаго кур
еще на одинъ годъ въ Училищѣ, для обученія педагогик
приспособленія къ практическому преподаванію, подвергаю
по истеченіи сего срока, окончательному испытанію, котор
производится изложеннымъ въ ст. 34 порядкомъ.

§ 37.

По окончаніи сего испытанія, въ засѣданіи Совѣта р
матриваются и принимаются въ соображеніе: *а*) списки у

Rozdział IV.

O egzaminach i kończeniu nauk przez uczniów w szkole.

§ 33.

Egzamina w Szkole Rabinów, prócz wstępnego (§ 22), są dwojakie: roczne i ostateczne.

§ 34.

Egzamina roczne odbywają się w końcu roku szkolnego. W tym względzie, jakoteż i w przedmiocie ocenienia sprawowania się, postępu w naukach, pilności i zdolności uczniów, oraz przyznawania im promocyj do klass wyższych, patentów z ukończonych nauk i nagród, trzymać się należy ogólnych przepisów, obowiązujących w innych zakładach Okręgu Naukowego Warszawskiego. Główne przedmioty naukowe są: języki: rossyjski, polski, niemiecki, hebrajski i chaldejski, literatura hebrajska, nauka religii i moralności, Pismo Święte, talmud, egzegetyka, nauki rabiniczne, wymowa kaznodziejska, homiletyka i pedagogika.

§ 35.

Uczniowie, odznaczający się ciągle pilnością i dobremi obyczajami, otrzymują nagrody w książkach lub listach pochwalnych. Oprócz tego, w kursach specyalnych wyznaczają się corocznie temata uczniom, dla pozyskania srebrnych medali, za najlepsze wypracowania, które rozpoznaje Rada Szkoły. Medali przeznacza się dwa, po jednym dla każdego ze specyalnych kursów, które, po nastąpionéj w tym względzie decyzyi Kuratora Okręgu Naukowego, rozdają się na akcie uroczystym.

§ 36.

Uczniowie sposobiący się do zawodu nauczycielskiego, pozostając, po ukończeniu kursu ogólnego czyli przygotowawczego jeszcze rok jeden w Szkole, dla usposobienia się w pedagogice i praktyczném nauczaniu, składają po upływie tego czasu ostateczny egzamen, który odbywa się podług porządku § 34-m wskazanego.

§ 37.

Po odbyciu tego egzaminu, roztrząsają się na posiedzeniu Rady nauczycielskiéj i biorą się na uwagę: *a*) listy uczniów

никовъ съ отмѣтками Учителей объ успѣхахъ и прилеж
во все время пребыванія въ Училищѣ; *б*) свѣдѣнія о по
ствіяхъ ежегодныхъ и окончательнаго испытаній; *в*) вѣдо
о поведеніи учениковъ во все время обученія ихъ; вс
ствіе чего ученики, по успѣхамъ и поведенію ихъ, раз
ются на два разряда: въ первомъ помѣщаются оказавшіе
бенные успѣхи и отличившіеся постояннымъ прилежан
и благонравіемъ, а во второмъ тѣ, кои при хорошихъ у
хахъ въ наукахъ, были прилежны и благонравны. Пе
выпускаются Учителями 2-го разряда, а послѣдніе Учит
ми 1-го разряда и получаютъ на сіи званія аттестаты.

§ 38.

Ученики, окончившіе спеціальный Раввинскій ку
прежде полученія званія Раввиновъ, обязаны пріобрѣсти
обходимыя практическія свѣдѣнія, для чего въ теченіе
го года прикомандировываются, съ разрѣшенія Попечи
и по сношенію его съ Правительственною Коммисіею В
треннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, къ Раввинамъ, въ видѣ
помощниковъ. Стипендіаты продолжаютъ въ это время
лучать свои стипендіи.

§ 39.

По окончаніи раввинской практики и полученіи на
свидѣтельства отъ Раввина, вышеозначенные кандидаты
вергаются окончательному испытанію въ Совѣтѣ Раввинс
Училища. Тѣ изъ нихъ, которые на таковомъ испыта
окажутъ отличные успѣхи, получаютъ аттестаты на зва
Раввина, а тѣ, которые выдержатъ экзаменъ не столь у
летворительно, выпускаются съ званіемъ Подраввиновъ. К
одни, такъ и другіе снабжаются аттестатами.

§ 40.

Ученики, оставляющіе заведеніе до окончанія четыр
лѣтняго Общаго, или приготовительнаго курса, или отказ
ющіеся, по окончаніи онаго, продолжать науки въ одно
изъ спеціальныхъ курсовъ, получаютъ свидѣтельства по
бой формѣ.

sopniami przez Nauczycieli oznaczonemi co do ich postę-
w naukach i pilności przez cały czas pobytu w Szkole;
sopnie z odbytych egzaminów rocznych i egzaminu osta-
ego; c) wykaz o sprawowaniu się uczniów przez cały
pozostawania ich w Szkole; w skutku czego uczniowie
ielają się, stosownie do ich postępu w naukach i sprawo-
a, na dwie kategorye: w pierwszéj pomieszczeni być winni
którzy uczynili w naukach postęp celujący i ciągle od-
zali się pilnością i dobremi obyczajami, w drugiéj zaś ta-
którzy przy pilności i dobrych zawsze obyczajach, uczy-
w naukach postęp dostateczny. Pierwsi otrzymują pa-
a na Nauczycieli 2-go stopnia, drudzy zaś na Nauczycieli
1-g stopnia.

§ 38.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs specyalny rabiniczny, m otrzymają stopień Rabina, obowiązani są nabyć potrzebh do tego praktycznych wiadomości, i w tym celu przeczają się, za decyzyą Kuratora Okręgu Naukowego, po zniesiu się tegoż z Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych uchownych, do praktykowania przy Rabinach na rok jeden, ja ich pomocnicy. Stypendyści przez ten czas pobierają sw je stypendya.

§ 39.

Po ukończeniu powyższéj praktyki i otrzymaniu na to od R bina świadectwa, kandydaci ci składają ostateczny egzamen w Radzie Szkoły Rabinów. Ci, którzy na takowym egzaminie o ażą celujący postęp, otrzymują stopień Rabina; tym zaś, k órzy nie okażą takiego usposobienia, przyznaje się stopień P drabina. Tak pierwsi jak i drudzy otrzymują patenta.

§ 40.

Uczniowie opuszczający Szkołę, przed ukończeniem czterotniego ogólnego, czyli przygotowawczego kursu, lub niechcąy, po ukończeniu takowego, kontynuować nauk w jednym kursów specyalnych, otrzymują świadectwa podług oddzielego wzoru.

§ 41.

Испытанія учениковъ, какъ годичныя, такъ и око... тельныя, производятся въ присутствіи Директора, Учите... Варшавскаго Раввина, нѣкоторыхъ извѣстнѣйшихъ Евр... и особо для того Попечителемъ округа назначаемыхъ л...

§ 42.

Именные списки Евреевъ, выпущенныхъ въ Равви... Подраввины, а также въ Учители, Попечитель округа п... ставляетъ Министру Народнаго Просвѣщенія и сообщ... Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовны... Дѣлъ.

Глава V.

Преимущества учениковъ.

§ 43.

Ученики, окончившіе спеціальный Педагогическій ку... и признанные достойными званія Преподавателей, имѣ... преимущество предъ другими кандидатами для полученія м... въ Еврейскихъ учебныхъ заведеніяхъ; по истеченіи же де... ти лѣтъ послѣ обнародованія настоящаго Положенія, ни... не можетъ быть опредѣленъ въ Учители Еврейскихъ пр... метовъ, кромѣ кончившихъ курсъ въ Раввинскихъ училища... и въ общихъ, высшихъ или среднихъ учебныхъ заведенія... и получившихъ изъ тѣхъ и другихъ заведеній узаконенн... свидѣтельства, или аттестаты.

§ 44.

Ученики, окончившіе спеціальный Раввинскій курсъ ... получившіе аттестаты на званіе Раввина, или Подраввин... имѣютъ преимущество предъ другими кандидатами къ зан... тію этой должности. Лица, не обучавшіяся въ Раввинско... Училищѣ, обязаны, для полученія означенныхъ должност... выдержать въ семъ заведеніи надлежащее испытаніе, котор... производится на основаніяхъ, установленныхъ по соглашен... начальства Варшавскаго учебнаго округа съ Правительстве... ною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ. По и... теченіи же десяти лѣтъ, со дня обнародованія настояща... Устава, никто не можетъ быть опредѣленъ въ Царствѣ Поль... скомъ въ Раввины или Подраввины, кромѣ окончивши...

§ 41.

Egzamina uczniów tak roczne, jak i ostateczne, odbywają się w obecności Dyrektora, Nauczycieli, Rabina Warszawskiego, niektórych znakomitszych starozakonnych, tudzież osób oddzielnie do tego przez Kuratora Okręgu Naukowego delegowanych.

§ 42.

Listy imienne uczniów, wychodzących ze Szkoły ze stopniem Rabinów, Podrabinów, tudzież Nauczycieli, Kurator Okręgu Naukowego przedstawia Ministrowi Oświecenia Narodowego i kommunikuje Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Rozdział V.

Prerogatywy uczniów.

§ 43.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs specyalny pedagogiczny i uznani będą za godnych stopnia Nauczycielskiego, mają pierwszeństwo przed innymi kandydatami w otrzymywaniu posad nauczycielskich w szkołach wyznania Mojżeszowego; po upływie zaś lat 10-ciu od ogłoszenia niniejszéj Ustawy, nikt nie może być przeznaczony na Nauczyciela przedmiotów hebrajskich, tylko ci, którzy ukończyli nauki w Szkole Rabinów, lub w ogólnych wyższych albo średnich zakładach naukowych, i którzy z tych zakładów otrzymali przepisane świadectwa, lub patenta.

§ 44.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs specyalny rabiniczny i otrzymali patenta na Rabinów lub Podrabinów, mają pierwszeństwo przed innymi kandydatami do otrzymania powyższych posad. Osoby, które się nie kształciły w Szkole Rabinów, winny, dla pozyskania takowych posad, złożyć w téj Szkole odpowiedni egzamen, który odbywa się wedle zasad ustanowionych, po zniesieniu się Władzy Okręgu Naukowego Warszawskiego z Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych. Po upływie zaś lat 10-ciu od dnia ogłoszenia niniejszéj Ustawy, nikt nie może być przeznaczony w Królestwie Polskiém na Rabina lub Podrabina, tylko ci, którzy ukoń-

курсъ въ Раввинскихъ Училищахъ и получившихъ изъ оныхъ узаконенные аттестаты.

§ 45.

Тѣ изъ учениковъ, которые, по пріобрѣтеніи права на званіе Раввина, или Подраввина, не поступятъ въ сіи должности, могутъ быть опредѣляемы Учителями Еврейскихъ предметовъ въ Раввинскомъ Училищѣ, или въ другихъ Еврейскихъ учебныхъ заведеніяхъ.

§ 46.

Ученики Раввинскаго Училища освобождаются отъ рекрутской повинности во время продолженія курса наукъ и состоянія при Раввинахъ, для пріобрѣтенія практическихъ свѣдѣній; по окончаніи же курса, право сіе простирается на нихъ въ такомъ только случаѣ, если они получатъ аттестаты на званіе Учителя, Раввина, или Подраввина.

Глава VI.

О Совѣтѣ Раввинскаго Училища.

§ 47.

Совѣтъ Раввинскаго Училища состоитъ изъ Директора, Помощника его и Учителей.

§ 48.

Предметы занятій Совѣта суть слѣдующіе: распредѣленіе уроковъ между Учителями; замѣчанія о способѣ преподаванія предметовъ и воспитанія учениковъ; сужденіе о способѣ преподаванія предметовъ и воспитанія учениковъ; сужденіе о способностяхъ, поведеніи и успѣхахъ учениковъ, переводѣ ихъ въ высшіе классы и назначеніи имъ наградъ; разсмотрѣніе сочиненій на задаваемыя темы и присужденіе наградъ медалями; годичныя и окончательныя испытанія учениковъ; испытаніе постороннихъ лицъ, желающихъ получить званіе Учителей Еврейскихъ предметовъ, или Раввиновъ и Подраввиновъ; разсмотрѣніе конкурсовыхъ сочиненій кандидатовъ на Учительскія должности по Еврейскимъ предметамъ въ Раввинскомъ Училищѣ; разсмотрѣніе донесеній относительно пріобрѣтенія предметовъ, нужныхъ для Училища; разсмотрѣніе списка кандидатовъ, долженствующихъ поступить въ Раввинское Училище, и выборъ оныхъ; выдача аттестатовъ ученикамъ, кончившимъ курсъ наукъ въ Раввинскомъ Учи-

zyli kurs nauk w Szkołach Rabinów i otrzymali przepisane atenta.

§ 45.

Ci z uczniów, którzy po otrzymaniu stopnia Rabina, lub Podrabina, nie będą powołani do tych obowiązków, mogą być rzeznaczani na Nauczycieli przedmiotów hebrajskich w Szkoe Rabinów, lub w innych szkołach wyznania Mojżeszowego.

§ 46.

Uczniowie Szkoły Rabinów wolni są od poboru wojskowego v czasie uczęszczania na nauki i pozostawania przy, Rabinach, la nabycia praktycznych wiadomości. Po ukończeniu zaś ursu nauk, z prawa tego ci tylko korzystają, którzy otrzynali patenta na stopień Nauczycieli, Rabinów lub Podrabinów.

Rozdział VI.

O Radzie Szkoły Rabinów.

§ 47.

Radę Szkoły Rabinów składają: Dyrektor, jego Pomocnik Nauczyciele.

§ 48.

Przedmioty zajęć Rady są następujące: rozdzielanie lekyj pomiędzy Nauczycieli; postrzeżenia o sposobie wykładu rzedmiotów i prowadzenia uczniów; ocenianie zdolności, sprawowania się i postępu w naukach uczniów; przyznawanie im romocyj do klass wyższych i nagród; rozpoznawanie wypraowań na zadane temata i przyznanie medali; egzamina rocze i ostateczne; egzaminowanie kandydatów nie należących do zkoły, a życzących otrzymać stopień Nauczycieli przedmioów hebrajskich, lub Rabinów i Podrabinów; rozpoznawanie ypracowań konkursowych kandydatów do posad nauczycielkich przedmiotów hebrajskich w Szkole Rabinów; rozpoznaanie przedstawień względem nabycia przedmiotów potrzebych dla Szkoły; roztrząsanie listy kandydatów, chcących częszczać do Szkoły Rabinów, i ich wybór; wydawanie patenów uczniom, którzy ukończyli kurs nauk w Szkole Rabinów,

лицѣ, и снабженіе свидѣтельствами посторонних лицъ, вы-державшихъ въ ономъ испытаніе; разсужденія о мѣрахъ, от-носящихся къ надзору за учениками; опредѣленіе наказан-за важнѣйшіе проступки учениковъ, и въ особенности за т-кіе, которые влекутъ за собою исключеніе изъ Училища, изысканіе средствъ къ улучшенію заведенія во всѣхъ отн-шеніяхъ.

§ 49.

Дѣла въ Совѣтѣ рѣшаются большинствомъ голосовъ. В случаѣ равенства ихъ, перевѣсъ остается на той сторонѣ, с которою согласенъ Директоръ.

§ 50.

Засѣданіямъ Совѣта ведется журналъ. Члены, не согла-ные съ общимъ рѣшеніемъ, могутъ подавать отдѣльныя мн-нія, которыя пріобщаются къ журналу.

§ 51.

Журналъ составляется, подъ руководствомъ Директор-однимъ изъ Учителей.

§ 52.

Обыкновенныя засѣданія Совѣта бываютъ одинъ ра-въ мѣсяцъ. Въ случаѣ надобности, могутъ быть назначаем-собранія чрезвычайныя. Меморіи о занятіяхъ Совѣта пре-ставляются за каждую треть года Попечителю округа.

Глава VII.

Обязанности и права Директора, Его Помощника и Учител-

§ 53.

Директоръ наблюдаетъ, чтобы всѣ постановленія и пре-писанія начальства были въ точности исполняемы и чтоб-всѣ науки были преподаваемы согласно съ цѣлію Правител-ства и предписанными для того правилами.

§ 54.

Онъ заботится о томъ, чтобы ученики оказывали бе-прекословное повиновеніе начальству и вели себя благ-нравно.

§ 55.

Въ надзорѣ за учениками помогаетъ Директору назн-ченный ему въ помощь Учитель.

i świadectw nienależącym do Szkoły osobom, które złożyły w tejże Szkole egzamen; obmyślanie środków ściągających się do dozoru nad uczniami; oznaczanie kar za ważniejsze wykroczenia uczniów, a szczególniéj za takie, które pociągają za sobą oddalenie ze Szkoły, i obmyślanie środków do ulepszenia Szkoły pod każdym względem.

§ 49.

Przedmioty decydują się w Radzie większością głosów. W razie równości głosów, przeważa ta strona, z którą zgadza się Dyrektor.

§ 50.

Z posiedzeń Rady prowadzi się protokół. Członkowie, niezgadzający się z ogólną decyzyą, mogą podawać oddzielne zdania, które dołączają się do protokółu.

§ 51.

Protokół prowadzi jeden z Nauczycieli, pod kierunkiem Dyrektora.

§ 52.

Zwykłe posiedzenia Rady odbywają się raz na miesiąc. W razie potrzeby, mogą być wyznaczane posiedzenia nadzwyczajne. Memorye o zajęciach Rady przedstawiają się co cztery miesiące Kuratorowi Okręgu.

Rozdział VII.

Obowiązki i przywileje Dyrektora, jego Pomocnika i Nauczycieli.

§ 53.

Dyrektor czuwa, aby wszelkie postanowienia i rozporządzenia władzy były ściśle wykonywane i aby wszystkie nauki wykładane były zgodnie z celem Rządu i wydanemi w tym względzie przepisami.

§ 54.

Dyrektor czuwa nad tém, aby uczniowie okazywali bezwarunkową uległość Zwierzchności i prowadzili się moralnie.

§ 55.

W dozorowaniu uczniów, pomaga Dyrektorowi przydany mu do pomocy Nauczyciel.

§ 56.

Директоръ наблюдаетъ, чтобы всѣ учебные предм… были преподаваемы по одобреннымъ книгамъ и програм… и чтобы въ Училищѣ не было недостатка въ учебныхъ… собіяхъ.

§ 57.

О важнѣйшихъ происшествіяхъ Директоръ немедл… доноситъ Попечителю округа, а въ Декабрѣ мѣсяцѣ предст… ляетъ ему годовой отчетъ о состояніи Училища, по пред… санной формѣ.

§ 58.

Директоръ можетъ увольнять подвѣдомственныхъ … лицъ, по домашнимъ надобностямъ, не болѣе какъ на 8 д… а объ отпускѣ на продолжительнѣйшій срокъ представл… Попечителю. Въ случаѣ отсутствія или болѣзни Учит… онъ распредѣляетъ учебные часы его между другими.

§ 59.

Въ случаѣ болѣзни или отсутствія Директора, дол… ность его исправляетъ или его Помощникъ, или оное л… назначаемое для сего Попечителемъ округа.

§ 60.

Учители обязаны, при всякомъ случаѣ, искоренять… ученикахъ предразсудки и предубѣжденія къ иновѣрца… утверждать въ ученикахъ правила нравственности, внуш… имъ любовь къ ближнему, повиновеніе начальству, благо… зумную умѣренность въ жизни, терпѣніе и другія качест… необходимыя для всякаго Учителя и Раввина.

§ 61.

Для достиженія одной цѣли съ Директоромъ, Учит… обязаны, по мѣрѣ возможности, помогать ему въ воспита… учениковъ и надзорѣ за ними, а также доносить ему о … упущеніяхъ и о всѣхъ, даже само-малѣйшихъ, проступка…

§ 62.

При изложеніи предметовъ, Учители должны старать… чтобы ученики изучили основательно тѣ части наукъ, кот… рыя впослѣдствіи сами будутъ преподавать въ училища… или частныхъ домахъ, и которыя будутъ имъ необходимы … званію Раввиновъ.

§ 56.

Dyrektor pilnuje, aby wszystkie przedmioty naukowe wykładane były podług przepisanych dzieł i programmatów, i aby w Szkole nie brakowało pomocy naukowych.

§ 57.

O ważniejszych zdarzeniach Dyrektor niezwłocznie donosi Kuratorowi Okręgu, a w miesiącu Grudniu zdaje o stanie Szkoły roczny rapport, podług przepisanéj formy.

§ 58.

Dyrektor może udzielać urlopy podwładnym swoim w interessach familijnych, nie więcéj jak na 8 dni; o udzielenie zaś urlopu na czas dłuższy, przedstawia Kuratorowi. W razie nieobecności, lub choroby Nauczyciela, rozdziela jego lekcye pomiędzy innych Nauczycieli.

§ 59.

W przypadku słabości, lub nieobecności Dyrektora, zastępuje go w obowiązkach albo jego Pomocnik, albo inna osoba, wyznaczona w tym celu przez Kuratora Okręgu.

§ 60.

Nauczyciele obowiązani są, przy każdéj sposobności, wykorzeniać z uczniów przesądy i uprzedzenia względem innych wyznań, utwierdzać w nich zasady moralne, wpajać w nich miłość bliźniego, posłuszeństwo zwierzchności, rozsądne umiarkowanie w życiu, cierpliwość i inne przymioty, niezbędne dla każdego Nauczyciela i Rabina.

§ 61.

Zmierzając do jednego celu z Dyrektorem, Nauczyciele winni, w miarę możności, nieść mu pomoc w prowadzeniu i dozorowaniu uczniów, a także zawiadamiać go o ich wykroczeniach i o wszelkich choćby najmniejszych uchybieniach.

§ 62.

Przy wykładzie przedmiotów, Nauczyciele starać się winni, aby uczniowie usposobili się dokładnie w tych gałęziach nauk, które następnie udzielać będą w szkołach, lub domach prywatnych, i które będą im niezbędne, jako Rabinom.

§ 63.

Сверхъ того, въ Педагогическомъ курсѣ, они дол ознакомить учениковъ съ методою успѣшнаго преподав наукъ и съ обязанностями будущаго ихъ званія, въ пр ческомъ отношеніи.

§ 64.

Для того, не довольствуясь теоретическимъ изложе наукъ, они обязаны задавать ученикамъ разные воп для разрѣшенія и заставлять ихъ объясняться подробн томъ, чему выучились, и, для вящщаго удостовѣренія успѣхахъ въ преподаваемыхъ имъ предметахъ и педаг ческихъ правилахъ, заставлять ихъ давать уроки въ разн учебныхъ предметахъ, въ своемъ присутствіи, или въ винскомъ Училищѣ, или въ другихъ Еврейскихъ учебн заведеніяхъ.

§ 65.

Сверхъ того, Учители часто заставляютъ учениковъ собенно Раввинскаго курса, рѣшать разныя ученыя за въ видѣ обыкновенныхъ упражненій и разсужденій.

§ 66.

Всякій Учитель долженъ вести списокъ ученикамъ, показаніемъ успѣховъ, прилежанія и поведенія ихъ. Сп сіи, представляемые Директору ежемѣсячно, принимают соображеніе при годичныхъ испытаніяхъ и переводѣ уч ковъ изъ одного класса въ другой.

§ 67.

Служащія при Раввинскомъ Училищѣ лица, изъ Хр тіанъ, пользуются правами и преимуществами соотвѣтс ющихъ имъ должностей при Гимназіяхъ, а Евреи на вр служенія при семъ заведеніи освобождаются отъ рекрут повинности и имѣютъ право носить вице-мундиръ Вар скаго учебнаго округа.

Глава VIII.

Объ осмотрахъ Раввинскаго Училища.

§ 68.

Для ближайшаго удостовѣренія о состояніи Училищ оно будетъ сколь можно чаще осматриваемо лицами, ком дируемыми на сей конецъ Попечителемъ округа.

§ 63.

Oprócz tego, w kursie pedagogicznym, Nauczyciele winni [o]znawać uczniów z metodą korzystnego wykładu nauk, i z obowiązkami przyszłego ich powołania, we względzie praktycznym.

§ 64.

Dla tego też, nie poprzestając na samym teoretycznym wykładzie nauk, powinni zadawać uczniom rozmaite pytania do rozwiązania, kazać im tłómaczyć się po szczególe z tego, czego się nauczyli, i dla tém większego przekonania się, o ile uczniowie z wyłożonych sobie nauk i pedagogicznych zasad korzystali, winni im w obecności swojéj kazać wykładać lekcye z różnych przedmiotów naukowych, bądź w Szkole Rabinów, bądź w innych szkołach wyznania Mojżeszowego.

§ 65.

Wreszcie, Nauczyciele obowiązani są często zadawać uczniom, mianowicie kursu rabinicznego, do rozwiązywania różne naukowe kwestye, w sposobie zwykłych ćwiczeń i rozpraw.

§ 66.

Każdy Nauczyciel powinien utrzymywać listę uczniów, z oznaczeniem ich postępu, pilności w naukach i sprawowania się. Listy te, składane co miesiąc Dyrektorowi, biorą się na uwagę przy rocznych egzaminach i udzielaniu promocyj z jednéj klassy do drugiéj.

§ 67.

Osoby wyznań Chrześciańskich, pozostające w służbie w Szkole Rabinów, korzystają z praw i prerogatyw odpowiednich posad przy gimnazyach, a osoby wyznania Mojżeszowego, w ciągu służby w Szkole, uwalniają się od popisu wojskowego i mają prawo nosić wice-mundur Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Rozdział VIII.

O wizytach Szkoły Rabinów.

§ 68.

Dla bliższego przekonywania się o stanie Szkoły, takowa, o ile można najczęściéj, wizytowaną będzie przez osoby, które w tym celu Kurator Okręgu delegować będzie.

§ 69.

Кромѣ того, Училище осматриваетъ Варшавскій Раввин
или заступающій его мѣсто. Замѣчанія ихъ, относящіяся
преподаванію Еврейскихъ предметовъ, записываются въ кн
гѣ посѣщеній и доводятся Директоромъ до свѣдѣнія Попеч
теля. Еслибы Раввинъ, или заступающій его мѣсто, из
явилъ съ своей стороны похвалу какому нибудь ученику,
о таковой благодарности можетъ быть упомянуто въ ат
статѣ сего ученика, при выпускѣ его изъ Училища.

Глава IX.

Объ учебныхъ пособіяхъ.

§ 70.

Раввинское Училище имѣетъ библіотеку и собраніе уче
ныхъ пособій, необходимыхъ для преподаванія наукъ. На
зоръ за оными возлагается на одного изъ Учителей, по на
значенію Директора.

§ 71.

Въ библіотекѣ, кромѣ необходимыхъ религіозныхъ кни
на Еврейскомъ языкѣ, должно находиться достаточное чи
нравственныхъ и другихъ полезныхъ сочиненій на евре
скомъ, русскомъ, польскомъ и нѣмецкомъ языкахъ, для у
требленія, какъ Учителей, такъ и учениковъ.

Глава X.

Общія правила.

§ 72.

Министру Народнаго Просвѣщенія предоставляется вв
дить въ курсѣ ученія и во внутреннемъ образованіи Учи
лища тѣ измѣненія и дополненія, какія окажутся необход
мыми на опытѣ, сообразуясь съ источниками, опредѣленны
ми на содержаніе Училища, по приложенному при сем
штату.

§ 73.

Правила, предписанныя для руководства въ другихъ у
чебныхъ заведеніяхъ Варшавскаго округа, поколику он
не противны настоящему Положенію, имѣютъ обязательну
силу и для Раввинскаго Училища.

§ 69.

Prócz tego zwiedzać będzie Szkołę Rabin Warszawski, lub zastępujący jego miejsce. Postrzeżenia ich, odnoszące się do wykładu przedmiotów hebrajskich, zapisywane być winny w księdze wizyt i Dyrektor donosi o nich Kuratorowi. Jeżeli by Rabin, lub jego Zastępca, objawił ze swéj strony pochwałę któremu z uczniów, to o takowéj może być uczynioną wzmianka w patencie, przy wyjściu tego ucznia ze Szkoły.

Rozdział IX.
O pomocach naukowych.

§ 70.

Szkoła Rabinów ma bibliotekę i zbiór pomocy naukowych, potrzebnych przy wykładzie nauk. Dozór nad takowemi mieć będzie jeden z Nauczycieli, wyznaczony przez Dyrektora.

§ 71.

W bibliotecę prócz niezbędnych książek religijnych w języku hebrajskim, powinna znajdować się dostateczna liczba moralnych i innych pożytecznych dzieł w językach: hebrajskim, rossyjskim, polskim i niemieckim, dla użytku tak Nauczycieli, jakotéż i uczniów.

Rozdział X.
Przepisy ogólne.

§ 72.

Ministrowi Oświecenia Narodowego pozostawia się możność wprowadzania w kursie nauk i w wewnętrznym urządzeniu Szkoły te zmiany i uzupełnienia, jakie okażą się z doświadczenia koniecznemi, z zastosowaniem się do funduszu, oznaczonego na utrzymanie Szkoły w załączonym przy niniejszém etacie.

§ 73.

Przepisy wydane dla innych zakładów naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego, o ile nie są przeciwne niniejszéj Ustawie, mają moc obowiązującą i dla Szkoły Rabinów.

Глава XI.

Постановленія временныя.

§ 74.

Для скорѣйшаго приготовленія способныхъ и просвѣщенныхъ Раввиновъ, дозволяется въ теченіе первыхъ четырехъ лѣтъ, со дня утвержденія настоящаго Положенія, принимать ежегодно, съ разрѣшенія Попечителя округа, нѣсколько Евреевъ, безъ различія возраста, прямо въ спеціальный Раввинскій курсъ.

§ 75.

Кандидаты сіи должны изъ общихъ предметовъ знать по крайней мѣрѣ то, что опредѣлено для первыхъ двухъ классовъ Общаго курса.

§ 76.

Лицамъ симъ, какъ во время продолженія курса науки въ Училищѣ, такъ и по выпускѣ изъ онаго съ аттестатами и званіе Раввина, предоставляются тѣ же преимущества, коими пользуются и другіе ученики Раввинскаго Училища.

§ 77.

По истеченіи четырехъ лѣтъ, со дня утвержденія настоящаго Положенія, никто не можетъ поступить прямо въ спеціальный Раввинскій курсъ. Исключеніе изъ сего правила допускается только при крайней надобности и не иначе, какъ съ разрѣшенія Попечителя округа.

Вѣрно: Директоръ Департамента Народнаго Просвѣщенія
(подписано) *П. Гаевскій.*

Rozdział XI.

Przepisy tymczasowe.

§ 74.

Dla rychlejszego usposobienia zdatnych i oświeconych Rabinów, dozwala się przez pierwsze cztery lata, od daty zatwierdzenia niniejszéj Ustawy, przyjmować do Szkoły co rok, za decyzyą Kuratora Okręgu, po kilku starozakonnych, bez względu na wiek, wprost na kurs specyalny rabiniczny.

§ 75.

Kandydaci tacy umieć powinni z ogólnych przedmiotów przynajmniéj to, co jest przepisane na dwie pierwsze klassy kursu ogólnego.

§ 76.

Kandydatom tym, tak w czasie pobierania nauk w Szkole Rabinów, jak i po wyjściu z niéj z patentami na Rabinów, zapewniają się też same prerogatywy, jakie służą zwykłym uczniom Szkoły.

§ 77.

Po upływie lat czterech od daty zatwierdzenia niniejszéj Ustawy, nikt wprost na kurs specyalny rabiniczny przyjęty być nie może. Wyjątek od tego przepisu dozwala się tylko w koniecznéj potrzebie, i nie inaczéj, jak za decyzyą Kuratora Okręgu.

Zgodno: Dyrektor Departamentu Oświecenia Narodowego

(podpisano) *P. Gajewski.*

Приложенie 1-е къ № 10-му.

(Лит. А.)

Росписанiе учебныхъ Предметовъ и часовъ для Общаго, и
приготовительнаго курса, въ Училищѣ Раввиновъ.

	Число часовъ въ недѣлю по классамъ.				[illegible]
Общiе предметы:	I.	II.	III.	IV.	
Языки: русскiй	3	3	4	4	[illegible]
нѣмецкiй	3	3	3	3	[illegible]
польскiй	3	3	3	3	[illegible]
Исторiя: Священная, всеобщая и русская	1	1	3	3	[illegible]
Географiя: Палестины, всеобщая и русская	2	2	1	—	[illegible]
Математика	3	5	4	4	[illegible]
Свѣдѣнiя изъ естественной исторiи, физики и химiи	2	2	2	3	[illegible]
Географiя математическая	—	—	—	1	[illegible]
Чистописанiе	3	2	1	—	[illegible]
Еврейскiе предметы:					
Еврейскiй языкъ	5	4	4	4	[illegible]
Еврейскiй законъ и нравоученiе . . .	2	2	2	—	[illegible]
Священное писанiе съ комментарiями .	3	3	3	—	[illegible]
Талмудъ	4	4	4	9	[illegible]
итого	34	34	34	34	[illegible]

1-y Annex do Nr. 10-go.

(Lit. A.)

R[illegible]ZKŁAD PRZEDMIOTÓW NAUKOWYCH I GODZIN W KURSIE OGÓLNYM CZYLI PRZYGOTOWAWCZYM SZKOŁY RABINÓW.

	Liczba godzin tygodniowo w klasach.				Ogólna liczba godzin w tygodniu.
	I.	II.	III.	IV.	
Przedmioty ogólne.					
ęzyk rossyjski	3	3	4	4	14
niemiecki	3	3	3	3	12
polski	3	3	3	3	12
istorya święta, powszechna i rossyjska	1	1	3	3	8
eografia Palestyny, powszechna i rossyjska	2	2	1	—	5
atematyka	3	5	4	4	16
iadomości z historyi naturalnéj, fizyki i chemii	2	2	2	3	9
eografia matematyczna	—	—	—	1	1
alligrafia	3	2	1	—	6
Przedmioty hebrajskie.					
ęzyk hebrajski	5	4	4	4	17
auka religii i moralności wyznania Mojżeszowego	2	2	2	—	6
ismo święte z komentarzami	3	3	3	—	9
almud	4	4	4	9	21
Razem	34	34	34	34	136

Приложеніе 2-е къ № 10-му.

(*Лит. Б.*)

Росписаніе учебныхъ предметовъ и часовъ для специальны
Педагогическаго и Раввинскаго курсовъ, въ Училищѣ Раввино

	Число часовъ въ недѣлю: Для обоихъ курсовъ вмѣстѣ	Для Педагогическаго курса исключительно	Для Раввинскаго курса исключительно	Общ[illegible]
Общіе предметы:				
Повтореніе основаній русскаго языка и практическія упражненія .	2	1	—	[illegible]
Повтореніе основаній польскаго языка и практическія упражненія .	2	1	—	[illegible]
Повтореніе основаній нѣмецкаго языка и практическія упражненія .	2	1	—	[illegible]
Повтореніе исторіи и географіи . .	2	—	—	[illegible]
Повтореніе математики	1	—	—	[illegible]
Повтореніе свѣдѣній изъ естественной исторіи, физики и химіи . .	1	—	—	[illegible]
Свѣдѣнія изъ космографіи	1	—	—	[illegible]
Педагогика съ пробными лекціями .	—	4	—	[illegible]
Еврейскіе предметы:				
Повтореніе основаній еврейскаго языка и практическія упражненія .	2	1	—	[illegible]
Еврейская словесность	—	5	—	[illegible]
Экзегетика	2	—	—	[illegible]
Талмудъ, а въ особенности свѣдѣнія о религіозныхъ обрядахъ . .	—	6	—	[illegible]
Талмудъ съ высшими комментаріями	—	—	8	[illegible]
Халдейскій языкъ	—	—	2	[illegible]
Раввинскія науки по сочиненіямъ Ядгахазака и Шуль-ханъ-Арухъ . .	—	—	15	[illegible]
Духовное краснорѣчіе, а въ особенности гомилетика	—	—	2	[illegible]
Общія понятія о мѣстныхъ законахъ и администраціи	—	—	2	[illegible]
итого . .	15	19	29	[illegible]
Прибавивъ число часовъ, назначенныхъ для обоихъ курсовъ вмѣстѣ, выйдетъ	—	34	44	—

Подлинное подписалъ: Директоръ *П. Гаевскій.*

2-gi Annex do Nr. 10-go.

(Lit. B.)

ROZKŁAD PRZEDMIOTÓW NAUKOWYCH I GODZIN W KURSACH SPECYALNYCH, PEDAGOGICZNYM I RABINICZNYM, SZKOŁY RABINÓW.

	Liczba godzin w tygodniu			Ogólna liczba godzin w tygodniu
	Dla obu kursów wspólnie	Dla kursu pedagogicznego wyłącznie	Dla kursu rabinicznego wyłącznie	
Przedmioty ogólne:				
Powtórzenie zasad języka rossyjskiego i ćwiczenia praktyczne	2	1	—	3
Powtórzenie zasad języka polskiego i ćwiczenia praktyczne	2	1	—	3
Powtórzenie zasad języka niemieckiego i ćwiczenia praktyczne . . .	2	1	—	3
Powtórzenie historyi i jeografii . .	2	—	—	2
Powtórzenie matematyki	1	—	—	1
Powtórzenie wiadomości z historyi naturalnéj, fizyki i chemii . . .	1	—	—	1
Wiadomości z kosmografii	1	—	—	1
Pedagogika z praktycznemi lekcyami	—	4	—	4
Przedmioty hebrajskie:				
Powtórzenie zasad języka hebrajskiego i ćwiczenia praktyczne . . .	2	1	—	3
Literatura hebrajska	—	5	—	5
Egzegetyka	2	—	—	2
Talmud, a w szczególności wiadomości o obrzędach religijnych . . .	—	6	—	6
Talmud z wyższemi komentarzami .	—	—	8	8
Język chaldejski	—	—	2	2
Nauki rabiniczne podług dzieł Jadgahazaka i Szul-chan-Aruch . .	—	—	15	15
Wymowa kaznodziejska, a w szczególności homiletyka	—	—	2	2
Ogólne wiadomości z prawa i administracyi krajowéj	—	—	2	2
Razem . .	15	19	29	63
Dodawszy liczbę godzin przeznaczonych dla obu kursów wspólnie, wypadnie	—	34	44	—

Na oryginale podpisano: Dyrektor *P. Gajewski.*

Приложенiе 3-е къ № 10-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Вели-ства рукою написано: *„Быть по сему.“*

Въ Москвѣ, 13 Октября 1857 года.

Штатъ Варшавскаго Раввинскаго Училища.

	Одному.	Вообще
	Рубли	Рубли
Директору	750	750
Учителю, назначаемому въ помощь Директору, прибавочнаго жалованья	200	200
Учителямъ общихъ предметовъ:		
Одному	450	450
Двумъ	360	720
Одному	330	330
Двумъ	300	600
Учителю педагогики	150	150
„ мѣстныхъ законовъ и администраціи	150	150
„ чистописанія	120	120
Учителямъ еврейскихъ предметовъ:		
Одному	450	450
Двумъ	360	720
Одному	330	330
Двумъ	300	600
Учителю пѣнія	100	100
Писцу и вмѣстѣ Смотрителю дома	120	120
Сторожу	75	75
На стипендіи для 16 учениковъ	—	680
На канцлеярскіе припасы, награды ученикамъ на физическіе и химическіе опыты	—	150
На отопленіе и освѣщеніе	—	150
На наемъ помѣщенія	—	540
итого	—	7,385.

Примѣчаніе 1. На покрытіе штата назначаются:

а) 6,264 руб., отпускаемые нынѣ Варшавскимъ Магистратомъ на содержаніе Раввинскаго Училища;

3-ci Annex do Nr. 10-go.

Na oryginale własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano:

„Ma być podług tego“.

W Moskwie, d. 13 Października 1857 r.

Etat dla Szkoły Rabinów w Warszawie.

	Jednemu Rubli	Razem Rubli
Dyrektor	750	750
Nauczycielowi przydanemu do pomocy Dyrektorowi, płacy dodatkowéj	200	200
Nauczyciele przedmiotów ogólnych:		
Jeden	450	450
Dwóch	360	720
Jeden	330	330
Dwóch	300	600
Nauczyciel pedagogiki	150	150
„ prawa i administracyi krajowéj	150	150
„ kalligrafii	120	120
Nauczyciele przedmiotów hebrajskich:		
Jeden	450	450
Dwóch	360	720
Jeden	330	330
Dwóch	300	600
Nauczyciel śpiewu	100	100
Pisarz i zarazem Murgrabia	120	120
Stróż	75	75
Na stypendya dla 16-u uczniów	—	680
Na potrzeby kancellaryjne, nagrody dla uczniów, doświadczenia fizyczne i chemiczne	—	150
Na opał i światło	—	150
Na najem lokalu	—	540
Ogółem	—	7,385

Uwaga 1. Na pokrycie etatu wyznacza się:

a) wypłacane obecnie przez Magistrat miasta Warszawy na utrzymanie Szkoły Rabinów rub. 6,264;

б) 450 руб., отпускаемые тѣмъ же Магистрат[...] на надзоръ за Раввинскимъ Училищемъ и д[...] гими Еврейскими учебными заведеніями;

в) плата за ученіе, вносимая учениками, [...] стоящая въ полномъ распоряженіи Попечи[...] ля Варшавскаго учебнаго округа.

Въ случаѣ недостатка сихъ суммъ на пок[...] тіе штата, Попечителю округа дозволяется [...] нести остальную часть на счетъ 540 руб., [...] казанныхъ въ штатѣ на наемъ помѣщенія, [...] ступающихъ въ пользу Варшавскаго учеб[...] округа, за занимаемое Раввинскимъ Училищ[...] зданіе, которое составляетъ собственность [...] круга.

Примѣчаніе 2. Въ случаѣ, еслибы одинъ Учитель не б[...] въ состояніи преподавать свѣдѣній изъ е[...] ственной исторіи, физики и химіи, преподава[...] этихъ предметовъ, какъ равно и опредѣлен[...] для того окладъ жалованья, могутъ быть ра[...] лены между другими Учителями.

3. При возможности и надобности, оклады жа[...] ванья Учителей, равно число и размѣръ сти[...] дій могутъ быть увеличены, съ разрѣше[...] Министра Народнаго Просвѣщенія, по со[...] шенію съ Намѣстникомъ Царства Польскаг[...]

4. Недостатки по одной какой либо статьѣ шт[...] могутъ быть пополняемы излишкомъ по д[...] гимъ, съ разрѣшенія Попечителя.

Вѣрно: Директоръ Департамента Народнаго Просвѣщен[...]
(подписано) *П. Гаевскій.*

b) wypłacane przez tenże Magistrat, na dozór nad Szkołą Rabinów i innemi szkołami wyznania Mojżeszowego, rub. 450;

c) opłata szkolna wnoszona przez uczniów, zostająca do zupełnego rozporządzenia Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Gdyby powyższe summy okazały się niedostatecznemi na pokrycie etatu, naówczas pozostawia się Kuratorowi Okręgu możność zaregulowania części niedostającéj, do summy rub. 540, zamieszczonéj w etacie na najem lokalu, a przelewającéj się na korzyść funduszu Okręgu Naukowego Warszawskiego, za zajmowany lokal przez Szkołę Rabinów, będący własnością Okręgu.

2. Gdyby jeden Nauczyciel nie był w możności wykładać wiadomości z historyi naturalnéj, fizyki i chemii, to wykład tych przedmiotów i płaca na to oznaczona mogą być rozdzielone pomiędzy innych Nauczycieli.
3. W razie możności i potrzeby, płace nauczycielskie, oraz liczba i wysokość stypendyów mogą być powiększone z decyzyi Ministra Oświecenia Narodowego, za wspólném zniesieniem się z Namiestnikiem Królestwa Polskiego.
4. Brakująca część z jakiéjkolwiek pozycyi etatu może być pokryta pozostałościami z innych pozycyj, za decyzyą Kuratora Okręgu Naukowego.

Za zgodność: Dyrektor Departamentu Oświecenia Narodowego
(podpisano) *P. Gajewski.*

№ 11.

Уставъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ и состоящей при немъ Сельской Школы.

(29 Декабря 1857 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Ве-личества рукою написано: *„Быть по сему“.*

Въ С.-Петербургѣ, 29 Декабря 1857 года.

Уставъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ и состоящей при немъ Сельской Школы.

Цѣль учрежденія и составъ Института.

§ 1.

Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Ма-римонтѣ имѣетъ цѣлію образовать способныхъ практически хозяевъ и лѣсоводовъ.

§ 2.

При Институтѣ находится Сельская Школа, цѣль ко-рой состоитъ въ приготовленіи молодыхъ людей къ низш званіямъ и должностямъ по части сельскаго хозяйства, да они могли быть съ пользою употребляемы въ помощь при хо-зяйствѣ, въ управленіи отдѣльными его частями, въ надзо за оными и т. п.

§ 3.

Институтъ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства, вмѣ съ состоящею при немъ Сельскою Школою, находится по начальствомъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 4.

При Институтѣ состоятъ: Директоръ, Инспекторъ во-спитанниковъ, Инспекторъ хозяйства, Учители, Комнатные На-дзиратели, Лекарь, Зубной Врачъ, Бухгалтеръ, Письмоводи-тель, Писцы, Экономъ, Смотритель Институтскихъ зданій Садовникъ, Дядьки и нижніе служители.

§ 5.

Директоръ Института избирается Попечителемъ уч

№ 11.

Ustawa dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie, tudzież dla Szkoły Wiejskiéj, przy tymże Instytucie będącéj.

(d. 29 Grudnia 1857 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości ręką napisano: „Бытъ по сему.“

d. 29 Grudnia 1857 roku, w St. Petersburgu.

Ustawa dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie tudzież dla Szkoły Wiejskiéj, przy tymże Instytucie będącéj.

Cel i skład Instytutu.

§ 1.

Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie ma na celu kształcenie zdolnych praktycznych gospodarzy i leśniczych.

§ 2.

Przy Instytucie znajduje się Szkoła Wiejska, któréj celem jest sposobienie młodzieży do niższych stopni i obowiązków w gospodarstwie wiejskiém, aby mogła być użytą z pożytkiem w pomoc przy gospodarstwie, w zarządzie oddzielnemi jego częściami, w dozorowaniu tychże i t. p.

§ 3.

Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa, wraz z znajdującą się przy nim Szkołą Wiejską, zostaje pod zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 4.

W Instytucie znajdują się: Dyrektor, Inspektor uczniów, Inspektor gospodarstwa, Nauczyciele, Guwernerowie, Lekarz, Dentysta, Buchhalter, Sekretarz, Kancelliści, Ekonom, Dozorca zabudowań instytutowych, Dozorcy uczniów i służba niższa.

§ 5.

Dyrektor Instytutu wybierany jest przez Kuratora Okrę-

наго округа и, по соглашенію Министра Народнаго Просвѣщенія съ Намѣстникомъ Царства Польскаго, утверждается въ этомъ званіи Высочайшимъ приказомъ по гражданскому вѣдомству.

§ 6.

Инспекторъ воспитанниковъ, Инспекторъ хозяйства, Учители, Комнатные Надзиратели, Лекарь и Зубной Врачъ опредѣляются Попечителемъ округа установленнымъ порядкомъ.

Примѣчаніе. Въ должность Инспектора хозяйства можетъ быть назначенъ и иностранецъ, достойный этого мѣста по своимъ познаніямъ и пріобрѣтенной въ хозяйствѣ опытности.

§ 7.

Бухгалтеръ, Письмоводитель, Писцы, Экономъ, Смотритель зданій и Садовникъ избираются Директоромъ Института и утверждаются Попечителемъ округа.

§ 8.

Дядьки и нижніе служители избираются Директоромъ Института.

Управленіе Институтомъ.

§ 9.

Непосредственное управленіе Институтомъ и всѣми состоящими при немъ заведеніями ввѣряется Директору. Для дѣлъ по частямъ нравственно-наблюдательной, учебной и технической, а также по части хозяйственной, по внѣшнему управленію Институтомъ, находится при Институтѣ Совѣтъ, который, подъ предсѣдательствомъ Директора, состоитъ изъ обоихъ Инспекторовъ и Старшихъ Учителей. Въ этотъ Совѣтъ могутъ быть приглашаемы и другія лица, по назначенію Попечителя учебнаго округа. Для дѣлъ же по хозяйственной части, по внутреннему управленію самимъ Институтомъ и Сельскою Школою, находится при Институтѣ Хозяйственный Комитетъ, который, подъ предсѣдательствомъ Директора, состоитъ изъ Инспектора воспитанниковъ и другихъ лицъ, назначаемыхъ Попечителемъ учебнаго округа.

§ 10.

Предметы занятій Совѣта Института суть: 1) сужде-

gu Naukowego i po zniesieniu się Ministra Oświecenia Narodowego z Namiestnikiem Królestwa Polskiego, zatwierdza się na ten urząd przez Najwyższy rozkaz do Zarządu Cywilnego.

§ 6.

Inspektora uczniów, Inspektora gospodarstwa, Nauczycieli, Guwernerów, Lekarza i Dentystę, mianuje Kurator Okręgu, wedle ustanowionego porządku.

Uwaga. Na Inspektora gospodarstwa może być przeznaczony i cudzoziemiec, mający do téj posady, przez swoje wiadomości i nabyte doświadczenie w gospodarstwie, potrzebne kwalifikacye.

§ 7.

Buchhaltera, Sekretarza, Kancellistów, Ekonoma, Dozorcę zabudowań i Ogrodnika, wybiera Dyrektor Instytutu, a zatwierdza Kurator Okręgu.

§ 8.

Dozorców uczniów i służbę niższą wybiera i przeznacza Dyrektor Instytutu.

Zarząd Instytutu.

§ 9.

Bezpośredni zarząd Instytutu i wszystkich do niego należących zakładów powierza się Dyrektorowi. Dla załatwienia przedmiotów dotyczących części wychowawczo-nadzorczéj, naukowéj i technicznéj, oraz części gospodarczéj w zewnętrznym zarządzie Instytutu, ustanawia się przy Instytucie Rada, która, pod prezydencyą Dyrektora, składa się z obu Inspektorów i Starszych Nauczycieli. Do téj Rady mogą być powoływane i inne osoby, wyznaczone przez Kuratora Okręgu Naukowego. Do czynności zaś, tyczących się części gospodarczéj w wewnętrznym zarządzie samego Instytutu i Szkoły Wiejskiéj, będzie przy Instytucie Komitet Gospodarczy, który, pod prezydencyą Dyrektora, składać się ma z Inspektora uczniów i innych osób wyznaczonych przez Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 10.

Do przedmiotów zajęć Rady Instytutu należy: 1) rozpo-

ніе о мѣрахъ къ усовершенствованію преподаванія наукъ въ Институтѣ и состоящей при немъ Школѣ; распредѣленіе курсовъ, времени преподаванія и разсмотрѣніе методъ онаго; 2) снабженіе Института учебными пособіями и распоряженіе ими; 3) разсмотрѣніе конкурсовыхъ задачъ и представляемыхъ по онымъ сочиненій воспитанниковъ Института и присужденіе за оныя медалей; 4) разсмотрѣніе разсужденій, предназначаемыхъ къ чтенію въ торжественныхъ собраніяхъ; 5) удостоеніе пріема воспитанниковъ Института и учениковъ Школы, переводъ ихъ въ высшіе курсы, награды, выдачи аттестатовъ при выпускѣ изъ заведенія, и вообще сужденіе о поведеніи и объ успѣхахъ учащихся; 6) сужденія по предположеніямъ Директора, вообще о дѣлахъ, требующихъ ученыхъ и техническихъ соображеній; 7) сужденіе по дѣламъ, касающимся до подробностей техническаго устройства хозяйства и лѣсоводства въ Институтскихъ фермахъ и лѣсахъ; 8) завѣдываніе хозяйственною и строительною частями по внѣшнему управленію Институтомъ, храненіе, расходъ и отчетность въ суммахъ, ежемѣсячныя ревизіи кассы Института и Институтскихъ фермъ по документамъ и книгамъ, а также денежныхъ и матеріальныхъ книгъ, веденіе коихъ поручено чиновникамъ, завѣдывающимъ отдѣльными частями; 9) разсмотрѣніе годовыхъ отчетовъ по всѣмъ частямъ.

§ 11.

При разсужденіи объ успѣхахъ и поведеніи воспитанниковъ Института и учениковъ Школы, о переводѣ ихъ въ высшіе курсы, объ удостоеніи наградъ, а равно при совѣщаніи и по другимъ предметамъ, входящимъ въ составъ занятій Совѣта, могутъ быть приглашаемы, по усмотрѣнію Директора, въ засѣданія Совѣта и другія лица, состоящія при Институтѣ, которыя въ составъ Совѣта не входятъ, если предметы сужденія непосредственно относятся до ввѣренныхъ имъ частей.

§ 12.

Засѣданія Совѣта назначаются въ свободное отъ преподаванія время и бываютъ не менѣе двухъ разъ въ мѣсяцъ; въ случаѣ же надобности, назначаются Директоромъ чрезвычайныя собранія. Разсужденія и опредѣленія Совѣта вносятся въ журналъ засѣданій онаго.

znawanie środków dla udoskonalenia wykładu nauk w Instytucie i będącéj przy nim Szkole, tudzież rozkład kursu nauk, wyznaczanie czasu do ich wykładu i roztrząsanie metody uczenia; 2) zaopatrywanie Instytutu w pomoce naukowe i zarządzanie niemi; 3) roztrząsanie zadań konkursowych i przedstawianych na nie wypracowań uczniów Instytutu, oraz przyznawanie za takowe medali; 4) roztrząsanie rozpraw przeznaczonych do czytania na aktach uroczystych; 5) kwalifikowanie kandydatów przyjąć się mających do Instytutu i Szkoły, promowanie uczniów na wyższe kursa, przyznawanie im nagród, patentów wychodzącym z Instytutu, i w ogólności ocenianie sprawowania się i postępu w naukach uczniów; 6) roztrząsanie przedstawianych przez Dyrektora przedmiotów, wymagających naukowego i technicznego rozpoznania; 7) roztrząsanie interessów dotyczących szczegółów technicznego urządzenia gospodarstwa i leśnictwa w folwarkach i lasach instytutowych; 8) zawiadywanie częścią gospodarczą i budowlaną w zewnętrznym zarządzie Instytutu, utrzymywanie funduszów, wydatki i kontrolla, każdomiesięczne rewizye kassy Instytutu i folwarków instytutowych, podług ksiąg i dowodów, oraz ksiąg kassowych i ekonomicznych, utrzymywanie których poruczoném jest osobom mającym pod swojém zawiadywaniem szczegółowe części zarządu; 9) roztrząsanie sprawozdań rocznych o wszelkich gałęziach zarządu Instytutu.

§ 11.

Przy rozpoznawaniu postępu w naukach i sprawowania się uczniów Instytutu i Szkoły, oraz promowaniu ich do kursów wyższych i przyznawaniu nagród, jak również przy naradzaniu się nad innemi przedmiotami, wchodzącemi w zakres zajęć Rady, mogą być, wedle uznania Dyrektora, wzywane na posiedzenia Rady i inne osoby, zostające przy Instytucie, które do składu Rady nie należą, jeżeli rozpoznawany przedmiot bezpośrednio odnosi się do powierzonych im części.

§ 12.

Posiedzenia Rady wyznaczają się w czasie wolnym od lekcyj i bywają najmniéj dwa razy na miesiąc; w razie zaś potrzeby, Dyrektor wyznacza nadzwyczajne zebrania. Narady i postanowienia wnoszą się do protokółów posiedzeń.

§ 13.

Совѣтъ не приступаетъ къ разсмотрѣнію и рѣшенію дѣл
если въ собраніи не находится по крайней мѣрѣ двухъ тр
тей наличныхъ Членовъ.

§ 14.

Дѣла въ Совѣтѣ рѣшаются большинствомъ голосовъ, п
общему коллегіальному порядку.

§ 15.

Журналы засѣданій Совѣта составляются и скрѣпляют
Секретаремъ Совѣта, каковую должность исправляетъ оди
изъ Учителей, по назначенію Директора. Письмоводство п
ручается Канцеляріи Института, исполненіе же по симъ жу
наламъ дѣлается отъ лица Директора.

§ 16.

Къ обязанностямъ Хозяйственнаго Комитета относит
все то, что составляетъ внутреннее управленіе самимъ И
ститутомъ и Сельскою Школою, и не касается внѣшняго х
зяйства Институтскихъ фермъ и ихъ принадлежностей,
именно: производство торговъ на поставку разныхъ предм
товъ, нужныхъ для содержанія воспитанниковъ Инстит
и учениковъ Сельской Школы, постройка для нихъ одежд
содержаніе въ порядкѣ и цѣлости зданій и всякаго имущест
принадлежащаго Институту и Сельской Школѣ и т. п.

§ 17.

Засѣданія Комитета назначаются въ часы свободные о
преподаванія и бываютъ не менѣе двухъ разъ въ мѣся
Назначеніе экстраординарныхъ засѣданій зависитъ отъ усм
рѣнія Директора. Опредѣленія Комитета вносятся въ жу
налъ засѣданій онаго, который составляется и скрѣпляет
Секретаремъ Комитета, каковая должность возлагается Д
ректоромъ на одного изъ Членовъ Комитета. Хозяйственн
Комитетъ обязанъ удовлетворять требованіямъ Совѣта Инст
тута, дѣлаемымъ симъ Совѣтомъ въ видахъ пользы учен
въ случаѣ же невозможности исполненія оныхъ, представл
етъ дѣло со всѣми подробностями Попечителю округа, д
окончательнаго рѣшенія въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщен

§ 18.

Сказанное выше въ § 11, а равно въ §§ 13 и 14

§ 13.

Rada nie przystępuje do rozpoznawania i decydowania interessów, jeżeli na posiedzeniu nie będzie obecnych przynajmniéj dwie trzecie części Członków.

§ 14.

Interessa na Radzie rozstrzygają się większością głosów, wedle ogólnego kollegialnego porządku.

§ 15.

Protokóły posiedzeń Rady prowadzi i poświadcza Sekretarz Rady, który to obowiązek sprawuje jeden z Nauczycieli, wyznaczony przez Dyrektora. Odrabianie czynności porucza się Kancellaryi Instytutu; korrespondencye zaś, wynikające z tych protokółów, wychodzą w imieniu Dyrektora.

§ 16.

Do obowiązków Komitetu Gospodarczego odnosi się to wszystko, co wewnętrzny zarząd samego Instytutu i Szkoły Wiejskiéj stanowi, a nie dotyczy się gospodarstwa zewnętrznego folwarków Instytutu i ich realności, a mianowicie: odbywanie licytacyj na dostawę różnych przedmiotów, potrzebnych do utrzymania uczniów Instytutu i Szkoły Wiejskiéj, sprawienie dla nich ubioru, utrzymywanie w porządku i całości zabudowań i wszelkiéj własności Instytutu i Szkoły Wiejskiéj i t. p.

§ 17.

Posiedzenia Komitetu wyznaczają się w godzinach wolnych od lekcyj i bywają najmniéj dwa razy na miesiąc. Wyznaczanie nadzwyczajnych posiedzeń zależy od uznania Dyrektora. Decyzye Komitetu wnoszą się do protokółu posiedzeń, który prowadzi i poświadcza Sekretarz Komitetu; obowiązek zaś ten porucza Dyrektor jednemu z Członków Komitetu. Komitet Gospodarczy obowiązany jest uskuteczniać żądania Rady Instytutowéj, czynione w widokach pożytku nauki. W razie niemożności uczynienia zadość tym żądaniom, Komitet przedstawia przedmiot takowy ze wszystkiemi szczegółami Kuratorowi Okręgu, dla ostatecznego zadecydowania w Radzie Wychowania Publicznego.

§ 18.

To co się powiedziało wyżéj w § 11, tudzież w §§ 13

Совѣтѣ Института, относится къ Хозяйственному Комит...

Пріемъ Воспитанниковъ.

§ 19.

Въ Институтѣ полагается 150 воспитанниковъ. Ч... это, въ случаѣ надобности и возможности, можетъ быть ...личено, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщ... по предварительномъ сношеніи съ Намѣстникомъ Царс...

§ 20.

Въ число 150 воспитанниковъ включаются и стипенд...ты, содержимые Правительственною Коммисіею Финансо... Казначейства, Ловичскимъ Княжествомъ и Варшавским... чебнымъ округомъ. Число стипендіатовъ опредѣляется ...мянутыми вѣдомствами. Затѣмъ выборъ кандидатовъ... стипендіаты и условія, на какихъ даются имъ стипенді... висятъ отъ подлежащихъ вѣдомствъ, съ соблюденіемъ ...вилъ, въ семъ Уставѣ опредѣленныхъ.

§ 21.

Пріемъ воспитанниковъ бываетъ одинъ разъ въ году, ... 3 (15) Августа по 20 Августа (1 Сентября).

§ 22.

Въ Институтъ принимаются молодые люди всѣхъ со...яній, не моложе семнадцати лѣтъ, имѣющіе достаточныя п...готовительныя познанія и дѣйствительное призваніе къ ...ченію сельскаго хозяйства, безъ испытанія и по испытані...

1) Безъ испытанія, окончившіе полный курсъ на... въ Гимназіяхъ, или въ Высшихъ Реальныхъ Училищахъ, ...же выслушавшіе съ успѣхомъ курсъ ученія въ первыхъ ...ти классахъ Реальной Гимназіи и представившіе въ ... вполнѣ одобрительные аттестаты.

2) По испытанію, въ самомъ Институтѣ производим... оказавшіе достаточные успѣхи въ наукахъ, входящихъ в... ставъ гимназическаго курса, за исключеніемъ древнихъ я...ковъ, согласно съ программою, Министромъ Народнаго П...свѣщенія утвержденною. Предметы, въ которыхъ канди... подвергаются испытанію суть: Законъ Божій, русскій, ...скій, французскій или нѣмецкій языки, математика въ об... гимназическаго курса, физика, естественныя науки, исто... всеобщая, русская и польская, и географія.

-m o Radzie Instytutu, stosuje się także i do Komitetu Gospodarczego.

Przyjmowanie uczniów.

§ 19.

W Instytucie ustanawia się liczba uczniów 150. Liczba ta, w razie potrzeby i możności, może być powiększoną, z decyzyi Ministra Oświecenia Narodowego, za poprzedniém zniesieniem się z Namiestnikiem Królestwa.

§ 20.

W powyższéj liczbie 150 uczniów mieszczą się i stypendyści, utrzymywani przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu, Księstwo Łowickie i Okrąg Naukowy Warszawski. Liczba stypendystów oznacza się przez pomienione władze. Wybór przeto kandydatów na stypendystów i warunki, wedle jakich wyznaczają się im stypendya, zależą od właściwych władz, przy zachowaniu przepisów niniejszą Ustawą objętych.

§ 21.

Przyjmowanie uczniów odbywa się raz do roku, od dnia 3 (15) Sierpnia do 20 Sierpnia (1 Września).

§ 22.

Do Instytutu przyjmują się młodzieńcy wszystkich stanów, nie młodsi nad lat siedmnaście, posiadający dostateczne przygotowawcze wiadomości i rzeczywiste powołanie do nauki gospodarstwa wiejskiego, bez examinu, i za złożeniem examinu,

1) Bez examinu, ci, którzy ukończyli zupełny kurs nauk w gimnazyach, lub szkołach wyższych realnych, albo też ci, którzy odbyli z korzyścią kurs nauk w pierwszych sześciu klasach gimnazyum realnego, i przedstawią w tym względzie dobre świadectwa.

2) Za złożeniem examinu, odbyć się mającego w samym Instytucie, ci, którzy okazali dostateczny postęp w naukach, wchodzących w zakres kursu gimnazyalnego, z wyjątkiem języków starożytnych, stosownie do programmatu zatwierdzonego przez Ministra Oświecenia Narodowego. Przedmioty, z których kandydaci examinowani będą, są następujące: Nauka religii, język rossyjski, polski lub niemiecki, matematyka w zakresie kursu gimnazyalnego, fizyka, nauki przyrodzone, historya powszechna, rossyjska i polska, tudzież geografia.

§ 23.

Поступающій въ Институтъ обязанъ, сверхъ поимено-ванныхъ въ предшедшей статьѣ документовъ, представить: а) метрическое свидѣтельство; б) медицинское свидѣтельство о состояніи здоровья и о томъ, что у него была природная или прививная оспа; в) свидѣтельство о поведеніи; г) обязательство, съ поручительствомъ лица, заслуживающаго довѣрія и живущаго постоянно въ Варшавѣ, въ томъ, что воспитанникъ будетъ имъ взятъ обратно, если начальство признаетъ нужнымъ уволить, или исключить его изъ заведенія. Таковое обязательство должно быть возобновляемо въ началѣ каждаго учебнаго года.

§ 24.

Если, при представленіи кандидата въ Институтъ, возникнетъ сомнѣніе на счетъ состоянія здоровья, то ему производится Врачемъ заведенія освидѣтельствованіе, въ присутствіи Директора и Инспектора, и когда окажутся признаки хронической, неизлечимой болѣзни, то онъ не принимается въ Институтъ.

§ 25.

Молодые люди, желающіе поступить въ Институтъ, подаютъ о томъ прошенія Директору, съ приложеніемъ означенныхъ въ §§ 22 и 23 сего Устава документовъ. Списокъ всѣмъ кандидатамъ и ихъ документы тщательно разсматриваются въ Совѣтѣ, который, произведя испытаніе тѣмъ изъ кандидатовъ, кои, на основаніи § 22 сего Устава, оному подлежатъ, удостоиваетъ пріема наиболѣе заслуживающихъ того, если для помѣщенія всѣхъ явившихся кандидатовъ и удовлетворяющихъ постановленнымъ для пріема условіямъ, не окажется достаточнаго числа вакансій. Молодымъ людямъ, предназначаемымъ въ стипендіаты и удовлетворяющимъ постановленнымъ для пріема условіямъ, отдается преимущество предъ всѣми прочими кандидатами. Помянутый выше списокъ, съ подлинными документами кандидатовъ, Совѣтъ, при своемъ заключеніи, представляетъ на окончательное рѣшеніе Попечителя учебнаго округа.

§ 26.

Плата въ Институтѣ съ своекоштнаго воспитанника...

§ 23.

Uczeń wstępujący do Instytutu obowiązany, oprócz wyszczególnionych w artykule poprzedzającym dowodów, przedstawić: a) metrykę urodzenia; b) świadectwo lekarskie o stanie zdrowia i o odbyciu ospy naturalnéj, lub szczepionéj; c) świadectwo o sprawowaniu się; d) deklaracyę z poręczeniem osoby zasługującéj na zaufanie i stale zamieszkałéj w Warszawie, że uczeń będzie przez nią przyjęty, w razie, jeżeli Władza uzna za konieczne uwolnić go lub usunąć z Instytutu. Takowa deklaracya winna być ponawianą z początkiem każdego roku szkolnego.

§ 24.

Jeżeli przy przedstawieniu kandydata do Instytutu, zajdzie wątpliwość co do stanu jego zdrowia, wówczas Lekarz Instytutu, w obec Dyrektora i Inspektora, odbędzie rewizyę i jeżeli okażą się oznaki chronicznéj, nieuleczonéj słabości, to taki kandydat nie może być przyjętym do Instytutu.

§ 25.

Młodzieńcy, pragnący wejść do Instytutu, podają o to prośbę do Dyrektora, z dołączeniem dowodów wymienionych w §§ 22 i 23-m niniejszéj Ustawy. Lista wszystkich kandydatów i ich dowody roztrząsają się ściśle w Radzie, która po odbyciu examinu z kandydatami, podlegającemi takowemu na zasadzie § 22 tejże Ustawy, kwalifikuje do przyjęcia najwięcéj na to zasługujących, jeżeli dla pomieszczenia wszystkich zgłaszających się kandydatów i czyniących zadość przepisanym co do przyjmowania warunkom, nie okaże się dostateczna liczba wakansów Młodzieńcom wybranym na stypendystów, którzy dopełnili warunki, jakie są ustanowione przy wstąpieniu do Instytutu, pozostawia się pierwszeństwo w przyjęciu przed wszystkiemi innemi kandydatami. Pomienioną wyżéj listę z dowodami oryginalnemi kandydatów, Rada, wraz z swoją opinią, przedstawia do ostatecznéj decyzyi Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 26.

Opłata w Instytucie od ucznia na koszcie własnym ustana-

значается по 250 руб. въ годъ. Воспитанники имѣютъ въ Институтѣ помѣщеніе, одежду, столъ, отопленіе, освѣщеніе, учебныя пособія и классныя потребности, врачебную помощь и прислугу. Бѣлье воспитанники обязаны имѣть свое собственное, въ количествѣ, опредѣленномъ упомянутою въ § 74 табелью.

§ 27.

Увеличеніе платы, въ случаѣ необходимости, можетъ быть сдѣлано не иначе, какъ съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, по предварительному соглашенію съ Намѣстникомъ Царства.

§ 28.

Плата вносится пополугодно впередъ съ 20 Августа (1 Сентября) по 29 Августа (10 Сентября) и съ 1 (13) Января по 11 (23) Января, и не возвращается, если воспитанникъ по какому либо поводу выбудетъ изъ Института до истеченія полугодія.

§ 29.

Если однакожъ въ теченіе первыхъ двухъ мѣсяцевъ пребыванія въ Институтѣ съ поступленія въ заведеніе, воспитанникъ, по усмотрѣнію начальства онаго, окажется неблагонадежнымъ и будетъ уволенъ, то деньги берутся только за два мѣсяца, хотя бы воспитанникъ и не пробылъ сего срока въ заведеніи, а за остальное время полугодія возвращаются. То же самое бываетъ, если воспитанникъ въ первые два мѣсяца пребыванія въ Институтѣ выбудетъ изъ онаго, по желанію родителей или опекуновъ.

§ 30.

Воспитанники, за которыхъ плата не будетъ внесена въ установленные сроки, отсылаются къ родителямъ или къ лицамъ, заступающимъ ихъ мѣсто, а за время, которое они находились въ Институтѣ, деньги взыскиваются съ родителей ихъ, или съ поручителей, на основаніи общаго положенія о казенныхъ взысканіяхъ.

§ 31.

За стипендіата вносится такая же плата, какая опредѣлена въ § 26.

wa się po rs. 250 rocznie. Uczniowie mają w Instytucie pomieszkanie, ubranie, stół, opał, światło, pomoce naukowe i potrzeby szkolne, pomoc lekarską i usługę. Bieliznę obowiązani są uczniowie mieć swoją własną w liczbie oznaczonéj w wykazie, o którym mowa w § 74-m.

§ 27.

Powiększenie opłaty, w razie koniecznym, może nastąpić nie inaczéj, jak za decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego, po poprzedniém zniesieniu się z Namiestnikiem Królestwa.

§ 28.

Opłata wnosi się w dwóch półrocznych ratach z góry, od dnia 20 Sierpnia (1 Września) do 29 Sierpnia (10 Września) i od 1 (13) do 11 (23) Stycznia, i nie zwraca się, jeżeli uczeń z jakiegokolwiekbądź powodu wyjdzie z Instytutu przed końcem półrocza.

§ 29.

Jeżeliby jednak uczeń w ciągu dwóch pierwszych miesięcy pobytu w Instytucie od czasu wejścia, wedle uznania Zwierzchności Instytutu, okazał się nieodpowiednim i był uwolniony, to opłata bierze się tylko za dwa miesiące, chociażby uczeń nie pozostawał przez ciąg tego czasu w Instytucie, a za resztę czasu półrocza zwraca się. To samo ma miejsce, jeżeli uczeń w ciągu dwóch pierwszych miesięcy pobytu w Instytucie, takowy opuści z wolą rodziców lub opiekunów.

§ 30.

Uczniowie, za których opłata nie będzie wniesioną w czasie przepisanym, odesłani zostaną do rodziców, lub do zastępujących ich miejsce, a za czas, w ciągu którego znajdowali się w Instytucie, należność egzekwuje się od rodziców lub poręczycieli, na zasadzie ogólnych przepisów co do rządowych należności.

§ 31.

Za stypendystę wnosi się taka sama opłata, jaka jest oznaczoną w § 26-m.

Часть учебная.

§ 32.

Въ Институтѣ преподаются: Законъ Божій; практичес
упражненія въ русскомъ словѣ; статистика главнѣйшихъ Е
ропейскихъ государствъ, преимущественно же Россійской Им
періи вмѣстѣ съ Царствомъ Польскимъ; популярное изложе
началъ науки о народномъ богатствѣ (политической экономі
сельское хозяйство, со всѣми отдѣльными отраслями, какъ-
полеводствомъ, луговодствомъ, скотоводствомъ, огородни-
ствомъ, садоводствомъ, искусственнымъ разведеніемъ рыб
пчеловодствомъ; домоводство съ изложеніемъ правилъ органи
ціи сельскаго хозяйства и управленія помѣстьями, оцѣнка по
мельныхъ угодій; сельская бухгалтерія; сельско-хозяйств
ная технологія и механика; сельская архитектура съ архи
тектурнымъ черченіемъ; землемѣріе съ практическимъ упраж
неніемъ въ съемкѣ, нивеллировкѣ и черченіи межевыхъ пла
новъ; свѣдѣнія по части кадастра и люстраціи; лѣсоводст
разведеніе лѣсовъ, лѣсная полиція, употребленіе лѣсовъ, на
чертаніе плана лѣснаго хозяйства, таксація и оцѣнка, лѣсна
администрація, лѣсной уставъ, охота и т. п.; физика, приме
ненная къ сельскому хозяйству; земледѣльческая химія, мине-
ралогія, ботаника, преимущественно хозяйственная; зоолог
съ приложеніемъ къ скотоводству и ветеринарной наукѣ; вете-
ринарія, гигіена; начала правовѣдѣнія и изученіе Россійских
и мѣстныхъ законовъ, съ примѣненіемъ къ сельскому быт

§ 33.

Всѣ исчисленные предметы преподаются въ системати-
ческой послѣдовательности, съ постояннымъ примѣненіемъ ихъ
къ практикѣ и со всевозможною повѣркою, объясненіемъ и у-
твержденіемъ оныхъ на практикѣ; съ этою цѣлію начальств
Института вмѣняется въ обязанность практически знакомит
учениковъ, какъ со всѣми земледѣльческими работами, так
въ особенности съ разными системами хозяйства, съ способа-
ми перехода отъ одной системы къ другой, съ различными
выгодами сихъ системъ и условіями примѣненія оныхъ къ
различнымъ мѣстнымъ обстоятельствамъ. Воспитанники дол-
жны также знакомиться практически со всѣми частями хозяй-
ства, съ разными производствами по части сельско-хозяйствен-

Część naukowa.

§ 32.

W Instytucie wykładają się: Nauka religii; język rossyj-
i w sposobie praktycznym; statystyka główniejszych państw
uropejskich, szczególniéj zaś Cesarstwa Rossyjskiego razem z
rólestwem Polskiém, popularny wykład nauki o bogactwie
rodów (ekonomii politycznéj), gospodarstwo wiejskie ze
szystkiemi oddzielnemi gałęziami, jako to: o uprawie gruntu,
k, o chodowaniu bydła, o ogrodnictwie, o sztuczném roz-
nażaniu ryb, o pszczolnictwie, o zarządzie domowym, z
yłożeniem prawideł urządzenia gospodarstwa wiejskiego i
rządu dobrami, o oszacowaniu majętności; buchhalterya
iejska; technologia wiejsko-gospodarcza; mechanika; archite-
ura wiejska z rysunkami planów architektonicznych; mier-
ictwo z praktycznemi ćwiczeniami w niwellacyi, w zdejmowa-
iu i rysunku planów mierniczych; wiadomości o kadastrach
lustracyi; leśnictwo, zaprowadzenie lasów, policya leśna, u-
ycie lasów, ułożenie planu gospodarstwa leśnego, taksacya i
szacowanie, administracya leśna, ustawa leśna, myśliwstwo
t. p.; fizyka zastosowana do gospodarstwa wiejskiego, chemia
olnicza; mineralogia; botanika, szczególniéj zastosowana do go-
podarstwa; zoologia zastosowana do nauki chodowli bydła i
eterynaryi; weterynarya; hygiena; wiadomości z nauki prawa
rawo rossyjskie i miejscowe, z zastosowaniem do gospodar-
twa wiejskiego.

§ 33.

Wszystkie wymienione przedmioty wykładają się w porząd-
u systematycznym, z ciągłém zastosowaniem ich do praktyki
o ile tylko można, ze sprawdzeniem, objaśnieniem i potwier-
zeniem takowych w praktyce; w tym celu wkłada się na
wierzchność Instytutu obowiązek praktycznie obznajmiać u-
zniów tak ze wszystkiemi robotami rolniczemi, jakoteż w szcze-
gólności z różnemi systemami gospodarstwa, ze sposobami przej-
ścia z jednego systemu do drugiego, z rozmaitemi korzyściami
ych systemów i warunkami zastosowania ich do różnych miej-
scowych okoliczności. Uczniowie powinni także obznajmiać się
raktycznie ze wszystkiemi częściami gospodarstwa i różnemi
wyrobami, z technologią gospodarsko-wiejską związek mającemi,

ной технологіи, съ винокуреннымъ, свеклосахарнымъ и другими производствами. Съ этою цѣлью Институтское начальство обязано распредѣлить изложеніе наукъ такимъ образомъ, чтобы въ зимніе мѣсяцы преподавалась теоретическая часть оныхъ; части же наукъ, требующія постоянной повѣрки практикою, излагались въ лѣтнее время. Сюда, между прочимъ, относится писцикультура (наука объ искусственномъ разведеніи рыбы). Однако и зимою воспитанники должны заниматься тѣми частями хозяйства, которыя возможны въ зимнее время, какъ-то: по части винокуренія, сахароваренія, а также знакомиться съ различными способами кормленія и содержанія крупнаго рогатаго скота и овецъ въ зимнее время, присмотромъ за молотьбою хлѣба и проч.

Примѣчаніе. Чтобы при одномъ какомъ нибудь практическомъ занятіи по сельскому хозяйству не собиралось значительное число учениковъ, Совѣтъ Института распредѣляетъ сіи занятія на цѣлую недѣлю и назначаетъ къ нимъ по извѣстному числу учениковъ, изъ которыхъ каждый имѣетъ книжку для отмѣтки въ оной ежедневно практическихъ своихъ занятій.

§ 34.

Въ свободное время, для развитія физическихъ силъ, ученики могутъ учиться, со взносомъ особаго съ ихъ стороны платежа, верховой ѣздѣ и плаванію, къ чему со стороны начальства Института сдѣланы будутъ на мѣстѣ всѣ возможныя облегченія.

§ 35.

Ученіе въ Институтѣ распредѣляется на три курса. Для каждаго курса назначается годичный срокъ, начинающійся для воспитанниковъ перваго, т. е. младшаго курса, съ 20 Августа (1 Сентября), для воспитанниковъ же прочихъ курсовъ, непосредственно послѣ годичныхъ испытаній и торжественнаго акта, т. е. съ 19 Іюня (1 Іюля).

§ 36.

Въ одни только праздники Рождества Христова, а именно съ 8 (20) Декабря по 1 (13) Января, воспитанники Ин-

z pędzeniem wódki, wyrobem cukru i innemi podobnemi przedmiotami. W tym celu zwierzchność Instytutu obowiązana jest rozkład nauk tak urządzić, ażeby w porze zimowéj wykładaną była część ich teoretyczna, w porze zaś letniéj, części nauk wymagające ciągłego poparcia praktyką. Tu między innemi odnosi się nauka o sztucznym chowie ryb. Jednakże i w zimie uczniowie Instytutu powinni zajmować się temi częściami gospodarstwa, które możliwe są w téj porze, jako to: sposobami pędzenia wódki, wyrobu cukru, tudzież obznajmiać się z rozmaitemi rodzajami karmienia i utrzymywania bydła i owiec w porze zimowéj, nadzorem nad omłotem zboża i t. d.

Uwaga. Aby przy jedném jakiémbądź praktyczném zajęciu w gospodarstwie wiejskiém, nie zbierała się naraz znaczna liczba uczniów, Rada Instytutu rozłoży te zajęcia na cały tydzień i wyznaczy do nich po pewnéj liczbie uczniów, z których każdy powinien mieć książeczkę dla zapisywania w niéj codziennie swoich praktycznych zatrudnień.

§ 34.

W czasie wolnym od nauk, dla rozwinięcia sił fizycznych uczniowie mogą uczyć się, za osobną opłatą, jeżdżenia konno i pływania, do czego wszelkie ułatwienia ze strony Władzy Instytutowéj będą zapewnione na miejscu.

§ 35.

Wykład nauk w Instytucie dzieli się na trzy kursa. Dla każdego kursu wyznacza się termin jednoroczny, zaczynający się dla uczniów pierwszego kursu z dniem 20 Sierpnia (1 Września), zaś dla uczniów innych kursów zaraz po ukończeniu rocznych examinów i aktu uroczystego, t. j. od 19 Czerwca (1 Lipca).

§ 36.

W jedne tylko święta Bożego Narodzenia, a mianowicie od dnia 8 (20) Grudnia do 1 (13) Stycznia, uczniowie In-

ститута могутъ быть отпускаемы къ родителямъ; во все же прочее время не дозволяется воспитанникамъ отлучаться изъ Института. Въ случаѣ важныхъ обстоятельствъ, Директоръ, по усмотрѣнію своему, можетъ уволить воспитанника не болѣе, какъ на шесть дней; на болѣе же продолжительное время испрашиваетъ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 37.

Науки въ Институтѣ излагаются по приложенному къ сему Уставу подъ лит. *A* плану. Введеніе новаго предмета, или же измѣненіе въ числѣ уроковъ, назначенныхъ для преподаванія извѣстнаго учебнаго предмета, можетъ послѣдовать не иначе, какъ съ особаго разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія. Измѣненія же въ частномъ распредѣленіи предметовъ, смотря по временамъ года, ни мало не нарушая предписаннаго числа уроковъ и количества предметовъ, въ случаѣ надобности, дѣлаются съ разрѣшенія Попечителя округа, по обсужденіи въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія.

§ 38.

Учебные предметы преподаются по утвержденнымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія программамъ.

§ 39.

Занятія воспитанниковъ, сообразно съ временемъ года, подробно распредѣлены будутъ въ наставленіи, упомянутомъ въ § 110 сего Устава.

§ 40.

Правила о дисциплинѣ и внутреннемъ порядкѣ, предписанныя для другихъ училищъ Варшавскаго учебнаго округа, вполнѣ примѣняются къ Институту.

§ 41.

За неодобрительное поведеніе, или неприлежаніе и безуспѣшность въ ученіи, а также въ случаѣ неизлечимыхъ болѣзней, воспитанники исключаются изъ Института, по опредѣленію Совѣта онаго, съ утвержденія Попечителя учебнаго округа.

§ 42.

Въ концѣ учебнаго года, т. е. во второй половинѣ Іюня, производятся воспитанникамъ, по даннымъ для Гимназій пра-

stytutu mogą być uwalniani do domów rodzicielskich; w innym zaś czasie nie dozwala się uczniom oddalać się z Instytutu. W razie ważnych okoliczności, Dyrektor Instytutu, wedle uznania swojego, może udzielić uczniowi urlop nie dłużéj, jak na dni sześć, na czas zaś dłuższy uprasza o decyzyę Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 37.

Wykład nauk w Instytucie odbywa się według dołączonego do niniejszéj Ustawy planu pod lit. *A*. Wprowadzenie nowego przedmiotu, lub zmiana w liczbie lekcyj, przeznaczonych na wykład jakiego przedmiotu, może nastąpić nie inaczéj, jak za osobną decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego. Zmiany zaś w szczegółowym rozkładzie przedmiotów, stosownie do pory roku, nie naruszając bynajmniéj przepisanéj liczby godzin i ilości przedmiotów, wprowadzają się, w razie potrzeby za decyzyą Kuratora Okręgu, po roztrząśnieniu tego przedmiotu w Radzie Wychowania Publicznego.

§ 38.

Przedmioty naukowe wykładają się według instrukcyj, zatwierdzonych przez Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 39.

Zajęcia uczniów odpowiednio do pory roku, będą po szczególe oznaczone w instrukcyi, o któréj mowa w § 110-m niniejszéj Ustawy.

§ 40.

Przepisy karności i porządku wewnętrznego, dla innych zakładów Okręgu Naukowego Warszawskiego wydane, w zupełności stosują się i do Instytutu.

§ 41.

Uczniowie za złe sprawowanie się, albo niedbalstwo i nieokazywanie postępu w naukach, tudzież w razie nieuleczonych chorób, usuwają się z Instytutu, z decyzyi Rady Instytutu, po zatwierdzeniu przez Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 42.

W końcu roku szkolnego, to jest w drugiéj połowie Czerwca odbywają się, wedle przepisów wydanych dla gimnazyów,

виламъ, во всѣхъ пройденныхъ ими предметахъ, а также всѣхъ практическихъ занятіяхъ, испытанія, которыми о... дѣляется степень успѣховъ, однихъ для выпуска изъ Ин... тута, другихъ для перевода въ высшіе курсы. Для при... ствованія при испытаніяхъ, Попечитель округа назнача... Членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія, или другія лица... чебнаго вѣдомства. Для сего командируется также, по с... шенію Попечителя съ Главнымъ Директоромъ Правительст... ной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, одинъ изъ чинов... ковъ Коммисіи, которому вмѣняется въ обязанность обра... особое вниманіе на преподаваніе лѣсоводства и успѣхи во... танниковъ по сей части.

§ 43.

Оцѣнка воспитанниковъ по поведенію, прилежанію, ... спѣхамъ въ наукахъ и способностямъ, равно удостоеніе ... перевода въ высшіе курсы, выдачи аттестата, а также нагр... производятся по даннымъ для другихъ учебныхъ завед... Варшавскаго округа правиламъ, поколику эти правила ... противны особымъ постановленіямъ сего Устава.

§ 44.

Списки удостоиваемыхъ къ выпуску воспитанниковъ, ... точнымъ означеніемъ числа балловъ, полученныхъ по каж... му предмету и по поведенію, представляются на усмотрѣ... Попечителя учебнаго округа.

§ 45.

Оставаться въ одномъ курсѣ болѣе одного года воспит... никамъ не дозволяется; исключеніе изъ сего правила може... быть сдѣлано только въ случаѣ тяжкой и продолжител... болѣзни.

§ 46.

Для поощренія учениковъ, Совѣтъ Института предл... етъ ежегодно задачу изъ главныхъ предметовъ преподав... съ назначеніемъ за лучшее сочиненіе одной золотой мед... за удовлетворительныя же сочиненія, двухъ серебряныхъ ... далей. Сверхъ того, воспитанникамъ, отличившимся по у... хамъ въ наукахъ и по поведенію, даются поощрительныя ... грады на общепринятыхъ основаніяхъ въ прочихъ учеб... заведеніяхъ Варшавскаго учебнаго округа.

ina uczniów ze wszystkich wyłożonych przedmiotów i prak-
ych zajęć, na których-to examinach oznaczają się stopnie
pu ich w naukach, a to dla przyznania jednym patentów
ńczenia kursu nauk w Instytucie, drugim promocyj do
zych kursów. Do attentowania na takowych examinach,
tor Okręgu wyznacza Członków Rady Wychowania Pu-
ego, lub inne osoby Władzy Naukowéj. W tym także
po zniesieniu się Kuratora z Dyrektorem Głównym w
nissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, delegowany zo-
eden z urzędników téjże Kommissyi, którego obowiązkiem
e zwracać szczególnie uwagę na wykład leśnictwa i po-
uczniów w tym przedmiocie.

§ 43.

Ocenianie uczniów pod względem sprawowania się, pilno-
ostępu w naukach i zdolności, tudzież przyznawanie im
ocyj do wyższych kursów, patentów i nagród, odbywają
edle przepisów wydanych dla innych zakładów nauko-
Okręgu Warszawskiego, o ile te przepisy nie są prze-
postanowieniom niniejszéj Ustawy.

§ 44.

Lista uczniów zasługujących na otrzymanie patentów, z
dném oznaczeniem stopni z każdego przedmiotu i ze spra-
nia, przedstawia się do uznania Kuratora Okręgu.

§ 45.

Nie dozwala się uczniom pozostawać w jednym kursie dłu-
ad rok jeden; wyjątek od tego prawidła może nastąpić
w razie ciężkiéj i długotrwającéj choroby.

§ 46.

Dla zachęcenia uczniów, Rada Instytutu zadaje corocznie
do wypracowań z głównych przedmiotów naukowych,
naczeniem za najlepsze wypracowanie jednego złotego
u, za odpowiednie zaś wypracowania, dwóch srebrnych me-
Prócz tego, uczniom, odznaczającym się postępem w na-
i sprawowaniem, udzielają się nagrody, na zasadach
ych, przyjętych w innych zakładach naukowych Okręgu
zawskiego.

§ 47.

Для раздачи наградъ, провозглашенія именъ воспита ковъ, назначенныхъ къ выпуску и къ переводу въ высшіе сы, и прочтенія годовыхъ отчетовъ, назначается еже послѣ испытаній торжественный актъ, къ которому приг ются мѣстныя начальства, родители и родственники восп никовъ, почетнѣйшіе жители и лица, извѣстныя по части скаго хозяйства и лѣсоводства.

§ 48.

Результаты наблюденій и опытовъ на счетъ хлѣбо ства и лѣсоводства, производимыхъ въ Институтѣ, обна ваются во всеобщее свѣдѣніе.

§ 49.

Воспитанники, окончившіе курсъ наукъ въ Инсти получаютъ аттестаты на званіе Агрономовъ, по прилагае подъ лит. *Б* и *В* формамъ. Аттестаты сіи бываютъ двухъ рядовъ, сообразно съ степенью поведенія и успѣховъ н укахъ воспитанниковъ. Аттестатовъ на званіе Агронома ваго разряда удостоиваются тѣ воспитанники, которые веденію и по успѣхамъ въ главныхъ предметахъ, т сельскомъ хозяйствѣ и лѣсоводствѣ, получатъ высшій (5), въ общемъ же выводѣ балловъ по успѣхамъ не мен и, сверхъ того, ни въ одномъ изъ преподаваемыхъ предме не будутъ имѣть посредственнаго балла (2). Аттеста званіе Агронома втораго разряда даются воспитанникамъ лучившимъ по поведенію, а равно въ общемъ выводѣ бал по успѣхамъ въ наукахъ, не менѣе 3-хъ и, сверхъ того, мѣющимъ ни въ одномъ предметѣ единицы.

§ 50.

Воспитанники, оставляющіе Институтъ до окончанія наго курса, снабжаются свидѣтельствами за подписью Д тора и печатью Института. Такія же свидѣтельства да и тѣмъ воспитанникамъ, которые хотя и прошли полный к въ Институтѣ, но не удостоились аттестата.

§ 51.

Учебныя пособія Института суть: образцовое хозя въ Институтскихъ фермахъ, съ коровниками и овчарнями теринарная клиника съ конюшнями; скелеты лошадей,

§ 47.

Po ukończeniu examinów, dla rozdania nagród, ogłosze- nazwisk uczniów otrzymujących patenta z ukończonych k i promocye do wyższych kursów, tudzież dla odczyta- sprawozdań rocznych, wyznacza się corocznie akt uroczy- na który zapraszają się Władze miejscowe, rodzice i kre- uczniów, znakomitsi mieszkańcy, tudzież osoby znane w odzie gospodarskim i leśnym.

§ 48.

Rezultaty o czynionych w Instytucie postrzeżeniach i do- dczeniach co do rolnictwa i leśnictwa, podają się do po- echnéj wiadomości.

§ 49.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w Instytucie, o- mują patenta na stopnie Agronomów, wedle dołączonych rów. Patenta te są dwojakiego rodzaju, odpowiednio do nia sprawowania się i postępu w naukach uczniów. Pa- a na stopień Agronoma pierwszéj klassy otrzymują ci ucz- vie, którzy ze sprawowania się i postępu w głównych przed- tach, t. j. w gospodarstwie wiejskiém i leśnictwie, otrzy- ą stopień celujący (5), w ogólnym zaś rezultacie z postę- w naukach mają najmniéj 4, i prócz tego w żadnym z wy- anych przedmiotów nie będą mieli miernego stopnia (2). nta na stopień Agronoma drugiéj klassy udzielają się ucz- n, którzy otrzymają ze sprawowania się i w ogólnym re- acie z postępu w naukach, niemniéj jak 3, i prócz tego będą mieli z żadnego przedmiotu jednostki.

§ 50.

Uczniowie opuszczający Instytut, przed ukończeniem cał- itego kursu, otrzymują świadectwa z podpisem Dyrekto- pieczęcią Instytutu. Takież same świadectwa wydają się m uczniom, którzy chociaż przeszli zupełny kurs nauk w ytucie, lecz nie zasłużyli na otrzymanie patentu.

§ 51.

Pomoce naukowe w Instytucie są: wzorowe gospodarstwo olwarkach Instytutowych, z oborami i owczarniami; klini- weterynaryjna ze stajniami; skielety koni, bydła rogatego

таго скота и овецъ; лѣсъ, принадлежащій Институту; оп-
ные клины или поля; собранія почвъ; дендрологическій
томникъ; пчельникъ; хозяйственно-ботаническій садъ; герб-
кабинетъ естественной исторіи; кабинетъ моделей хозяйст-
ныхъ орудій и машинъ; физическій кабинетъ; библіотека
мическая и технологическая лабораторіи; винокуренный
водъ; прудъ для опытовъ по рыбоводству.

§ 52.

За учебными пособіями Института, находящимися
главномъ завѣдываніи Директора, непосредственный над-
имѣютъ тѣ лица, служащія при Институтѣ, которымъ о
поручены будутъ по усмотрѣнію Директора.

Обязанности лицъ, къ Институту принадлежащихъ.

§ 53.

На Директорѣ лежитъ преимущественная обязанно
заботиться о благосостояніи Института во всѣхъ отношені
Онъ наблюдаетъ, чтобы науки въ Институтѣ излагались
предписанномъ порядкѣ и въ опредѣленные для того часы
обращеніемъ особеннаго вниманія, чтобы способъ препода
нія соотвѣтствовалъ своему назначенію, и чтобы Учит
строго придерживались программъ и преподавали по пред
саннымъ руководствамъ, или по утвержденнымъ запискам

§ 54.

Директору ввѣряется главный надзоръ за учебными
собіями и вообще за всѣмъ имуществомъ Института. Съ
цѣлью онъ производитъ осмотры Института, кромѣ сроч
годоваго, и внезапно, во всякое время, дабы убѣдиться, о
печена ли настоящимъ образомъ Институтская собственно
лицами, которымъ порученъ ближайшій за нею надзоръ.
ректоръ наблюдаетъ за внутреннимъ порядкомъ въ завед
и отвѣчаетъ за мѣры, принимаемыя имъ къ благосостоя
Института.

§ 55.

Директоръ представляетъ ежегодно на утвержденіе
печителя учебнаго округа планъ, по которому должно б
ведено хозяйство въ Институтскихъ фермахъ и по части
соводства, и наблюдаетъ за точнымъ исполненіемъ онаго.
случаѣ необходимости, по непредвидѣннымъ обстоятельства

wiec; las należący do Instytutu; pola do doświadczeń; zbiór
unków ziemi; szkółka drzew; pszczolnik; ogród gospodar-
-botaniczny; zielniki; gabinet historyi naturalnéj; gabinet
deli narzędzi i maszyn gospodarskich; gabinet fizyczny; bi-
oteka; laboratoryum chemiczne i technologiczne; gorzelnia,
dzież staw dla doświadczeń co do chowu ryb.

§ 52.

Nad pomocami naukowemi, zostającemi pod głównym
rządem Dyrektora, mają bezpośredni nadzór te osoby, będą-
w służbie przy Instytucie, którym pomoce takowe, wedle
nania Dyrektora, poruczone będą.

Obowiązki osób do składu Instytutu należących.

§ 53.

Szczególnym obowiązkiem Dyrektora jest starać się o
bry pod każdym względem stan Instytutu. On pilnuje, aby
uki w Instytucie wykładane były podług porządku przepi-
nego i w godzinach oznaczonych, zwracając szczególniejszą
wagę, aby sposób wykładu odpowiadał zamierzonemu celowi,
aby Nauczyciele ściśle trzymali się programmatów i wykła-
ali nauki podług dzieł przepisanych lub zatwierdzonych
kryptów.

§ 54.

Dyrektorowi porucza się główny nadzór nad pomocami
aukowemi i w ogóle nad całą własnością Instytutu. W tym
elu odbywa on rewizye Instytutu, oprócz terminowych rocz-
ych, i nadzwyczajne, w każdym czasie, dla przekonania się,
zyli zabezpieczona jest należycie własność Instytutowa przez
soby, którym poruczony został bliższy nad nią nadzór. Dy-
ektor przestrzega wewnętrznego porządku w zakładzie, przed-
siębierze środki dla zapewnienia dobrego stanu Instytutu i jest
a nie odpowiedzialnym.

§ 55.

Dyrektor przedstawia corocznie pod zatwierdzenie Kura-
tora Okręgu Naukowego plan, wedle którego winno być pro-
wadzone gospodarstwo w folwarkach Instytutowych, oraz go-
spodarstwo leśne, i pilnuje, ażeby takowy plan ściśle był wy-
konywany. W razie koniecznym odstąpienia dla nieprzewi-

отступить въ нѣкоторыхъ подробностяхъ отъ утвержденн плана, Директоръ, по обсужденіи дѣла въ Совѣтѣ Инстит та, представляетъ оное на окончательное рѣшеніе По чителя.

§ 56.

По учебной части Директоръ представляетъ Попечи лю ежегодно два подробныя донесенія о занятіяхъ въ Инс тутѣ, одинъ послѣ начатія курсовъ, а другой по оконча учебнаго года; по части же административной, именно от сительно устройства и хода хозяйственной и лѣсной част онъ представляетъ донесенія всякіе три мѣсяца. Наконец по истеченіи каждаго года, представляетъ отчетъ о состоя и занятіяхъ Института.

§ 57.

Въ случаѣ важныхъ и не терпящихъ отлагательст дѣлъ, Директоръ имѣетъ право увольнять подчиненныя ег лица въ отпускъ на 10 дней. На отсутствіе болѣе прод жительное, онъ испрашиваетъ разрѣщенія Попечителя.

§ 58.

Инспекторъ воспитанниковъ, подъ руководствомъ Ди ректора Института, имѣетъ неослабный надзоръ за нрав ственностію и поведеніемъ учениковъ; онъ отвѣчаетъ пре мущественно за порядокъ въ Институтѣ, исполняетъ прик занія Директора, ведущія къ этой цѣли, наконецъ, онъ завѣ дываетъ всѣми лицами, состоящими при Институтѣ для над зора за воспитанниками. Въ отсутствіе Директора, онъ испол няетъ его должность.

§ 59.

Должность Инспектора, въ случаѣ его отсутствія ил болѣзни, поручается Директоромъ, съ разрѣшенія Попечите ля округа, одному изъ Учителей, живущихъ въ Институтѣ.

§ 60.

Директоръ и Инспекторъ воспитанниковъ, кромѣ пря мыхъ своихъ обязанностей, могутъ, въ случаѣ надобности, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, препода вать извѣстные предметы, съ полученіемъ за сей трудъ по ловинныхъ окладовъ жалованья по исправляемымъ ими учи тельскимъ должностямъ.

[z]danych okoliczności, w niektórych szczegółach od planu zatwierdzonego, Dyrektor, po rozpoznaniu bliżéj stanu rzeczy w [R]adzie Instytutu, przedstawia to do ostatecznéj decyzyi Kuratora Okręgu.

§ 56.

Pod względem naukowym Dyrektor przedstawia Kuratorowi corocznie dwa szczegółowe rapporta o czynnościach Instytutu, jeden po rozpoczęciu kursów, drugi po skończeniu roku szkolnego; pod względem zaś administracyjnym, mianowicie co do urządzenia i prowadzenia części gospodarskiéj i leśnéj, przedstawia rapporta kwratalne. Nakoniec, po upływie każdego roku, przedstawia sprawozdanie o stanie Instytutu i jego działaniach.

§ 57.

Dla ważnych i niecierpiących zwłoki interessów, Dyrektor ma prawo udzielać podwładnym osobom urlop na dni 10, na czas zaś dłuższy uprasza o decyzyę Kuratora Okręgu.

§ 58.

Inspektor uczniów, pod kierunkiem Dyrektora Instytutu, powinien mieć baczny dozór nad moralnością i postępowaniem uczniów; on jest odpowiedzialnym szczególnie za porządek w Instytucie, wypełnia polecenia Dyrektora, prowadzące do tego celu, nakoniec zarządza wszystkiemi osobami, zostającemi przy Instytucie do dozoru nad uczniami. W czasie nieobecności Dyrektora, Inspektor pełni jego obowiązki.

§ 59.

W razie nieobecności lub słabości Inspektora, Dyrektor porucza jego obowiązki, za decyzyą Kuratora, jednemu z Nauczycieli mieszkających w Instytucie.

§ 60.

Dyrektor i Inspektor uczniów oprócz właściwych swoich obowiązków, mogą, w razie potrzeby, wykładać jaki przedmiot za decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego, z pobieraniem za to wynagrodzenia wyrównywającego połowie płacy wyznaczonéj dla Nauczycieli, których oni pełnią obowiązki.

§ 61.

Учители преподаютъ науки по утвержденнымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія программамъ и книгамъ. Они руководствуютъ практическими занятіями учениковъ.

§ 62.

Если для какого либо предмета не назначено печатнаго руководства, то Учитель, преподающій таковой предметъ, долженъ составить записки, которыя разсматриваются и утверждаются Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенія.

§ 63.

Если найдено будетъ нужнымъ, для пользы Института поручить Учителю преподаваніе двухъ, или болѣе учебныхъ предметовъ, то сіе можетъ быть сдѣлано не иначе, какъ съ разрѣшенія Попечителя учебнаго округа.

§ 64.

Всѣ вообще Преподаватели, кромѣ внимательнаго преподаванія своего предмета, обязаны помогать Директору и Инспектору въ надзорѣ за воспитанниками и содѣйствовать имъ въ другихъ мѣрахъ, стремящихся къ водворенію порядка и обезпеченію успѣховъ въ наукахъ. Обязанности Учителей въ подробности опредѣлены Училищнымъ Уставомъ.

§ 65.

Инспекторъ хозяйства обязанъ: 1) приводить въ исполненіе утвержденный Попечителемъ учебнаго округа планъ хозяйства на Институтскихъ фермахъ и по части лѣсоводства; 2) присутствовать при практическихъ занятіяхъ воспитанниковъ Института, руководствовать ихъ въ сихъ занятіяхъ и дѣлать надлежащія объясненія; 3) имѣть ближайшій надзоръ за хозяйственными и лѣсными служителями Института, равно какъ за хозяйственными и лѣсными орудіями.

§ 66.

Комнатные Надзиратели назначаются въ помощь Директору и Инспектору, для постояннаго и неослабнаго наблюденія за воспитанниками и вообще для исполненія возлагаемыхъ на нихъ Директоромъ по Институту порученій.

§ 67.

Для ближайшаго завѣдыванія хозяйственною частію по

§ 61.

Nauczyciele wykładają nauki podług zatwierdzonych przez inistra Oświecenia Narodowego programmatów i dzieł. Oni ierują praktycznemi zajęciami uczniów.

§ 62.

Jeżeli do wykładu jakiegobądź przedmiotu nie wskazano zieła drukowanego, to Nauczyciel, wykładający takowy przediot, winien ułożyć skrypta, które roztrząsają się i zatwierzają przez Radę Wychowania Publicznego.

§ 63.

W razie uznania potrzeby, dla dobra Instytutu, poruczeia jednemu Nauczycielowi wykładu dwóch lub więcéj przediotów naukowych, może to nastąpić nie inaczéj, jak za deyzyą Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 64.

Wszyscy w ogóle Nauczyciele oprócz gorliwego wykładaia swojego przedmiotu, obowiązani są pomagać Dyrektorowi Inspektorowi w dozorowaniu uczniów i w innych czynnościach, ażących do utrzymania porządku i zapewnienia postępu w aukach. Obowiązki Nauczycieli po szczególe są oznaczone w Ustawie Szkolnéj.

§ 65.

Inspektora gospodarstwa obowiązkiem jest: 1) wprowadzać w wykonanie zatwierdzony przez Kuratora Okręgu Naukowego plan gospodarstwa w folwarkach Instytutowych, oraz gospodarstwa leśnego; 2) być obecnym przy praktycznych zatrudnieniach uczniów w Instytucie, kierować niemi i czynić im potrzebne objaśnienia; 3) mieć bliższy dozór nad służbą ekonomiczną i leśną Instytutu, jak również nad narzędziami gospodarskiemi i leśnemi.

§ 66.

Guwernerowie przeznaczeni są do pomocy Dyrektorowi i Inspektorowi, dla ciągłego i nieustannego dozoru nad uczniami i w ogóle dla wypełniania dawanych im przez Dyrektora poruczeń co do Instytutu.

§ 67.

Dla bliższego zawiadywania częścią gospodarczą w we-

внутреннему управленію Института, назначается Эконом. Онъ имѣетъ смотрѣніе за имуществомъ, принадлежащимъ по внутреннему хозяйству Института. Въ вѣдѣніи его находятся Помощница Эконома, кастелянша, повара и вообще часть прислуги, которая состоитъ при экономической части Института по внутреннему управленію онаго.

§ 68.

Обязанности Письмоводителя тѣ же самыя, какъ и Письмоводителей Гимназій.

§ 69.

Бухгалтеръ завѣдываетъ счетоводствомъ и отчетностью въ суммахъ. Онъ исполняетъ также и обязанности Казначея.

§ 70.

Сверхъ Писцевъ при Канцеляріи Института, состоитъ одинъ Писецъ при Инспекторѣ хозяйства, въ помощь для письменной части и счетоводства.

§ 71.

Смотритель зданій имѣетъ смотрѣніе за безопасностью отъ огня, за чистотою оныхъ и вообще за полицейскою частію Института. Ему подчинены находящіеся при зданіяхъ нижніе служители.

Форма одежды.

§ 72.

Чиновники Института носятъ мундиры, установленные для Варшавскаго учебнаго округа. Разряды мундировъ означены въ штатѣ.

§ 73.

Преподаватели, приглашаемые изъ другихъ вѣдомствъ, сохраняютъ присвоенные тѣмъ вѣдомствамъ мундиры.

§ 74.

Подробности относительно обмундированія и снабженія воспитанниковъ разными принадлежностями опредѣляются приложенною къ сему Уставу подъ лит. *Е* табелью.

Помѣщеніе, содержаніе и отчетность Института.

§ 75.

Институтъ помѣщается въ принадлежащихъ ему зданіяхъ.

wewnętrznym zarządzie Instytutu, przeznacza się Ekonom. Ma on bliższy nadzór nad wszelką własnością, należącą do wewnętrznego gospodarstwa Instytutu. Pod jego kierunkiem zostają gospodyni, dozorczyni bielizny, kucharze i w ogóle ta część służby, która znajduje się przy gospodarstwie w wewnętrznym zarządzie Instytutu.

§ 68.

Obowiązki Sekretarza są też same, jak i Sekretarzy gimnazyów.

§ 69.

Buchhalter prowadzi rachunki i kontrollę funduszów; pełni on także obowiązki Kassyera.

§ 70.

Oprócz Kancellistów przy Kancellaryi Instytutu, znajduje się jeden Kancellista przy Inspektorze gospodarstwa, do pomocy w pisaniu i prowadzeniu rachunków.

§ 71.

Dozorca gmachów czuwa nad bezpieczeństwem od ognia, zachowaniem ich w czystości i w ogóle nad częścią policyjną Instytutu. Pod jego zarządem zostaje służba niższa, przy gmachach będąca.

Forma ubioru.

§ 72.

Urzędnicy Instytutu nosić mają mundury ustanowione dla Okręgu Naukowego Warszawskiego. Klassy mundurów oznaczone są w etacie.

§ 73.

Nauczyciele powołani do Instytutu z innych władz, zachowują mundury właściwe tymże władzom.

§ 74.

Szczegóły, co do ubioru i zaopatrzenia uczniów w różne potrzeby, wymienione są w wykazie dołączonym przy niniejszej Ustawie pod lit. B.

Pomieszczenie, utrzymanie i część rachunkowa Instytutu.

§ 75.

Instytut mieści się w należących do niego gmachach.

§ 76.

Директоръ, Инспекторъ, Младшій Учитель химіи, за-дывающій химическою лабораторіею, Комнатные Надзира-ли, Бухгалтеръ, Письмоводитель, Смотритель дома, Эконо-Дядьки, Садовникъ и служители, помѣщаются въ здані-Института. Сверхъ того, Учебное начальство, въ вид-пользы Института, предпринимаетъ мѣры, чтобы какъ мож-менѣе было Учителей, пріѣзжающихъ изъ города, и пото-старается, чтобы и Учители имѣли помѣщеніе въ Инстит-скихъ зданіяхъ.

§ 77.

Живущія въ Институтѣ лица пользуются казенным-топленіемъ; освѣщеніе же относится на ихъ собствен-счетъ.

§ 78.

Комнатные Надзиратели получаютъ столъ отъ Инсти-тута вмѣстѣ съ воспитанниками.

§ 79.

Съ разрѣшенія Директора, дозволяется давать пищу-холостымъ Учителямъ, живущимъ въ Институтѣ, со взно-сомъ каждымъ изъ нихъ того количества денегъ, котор-отпускается на пищу для воспитанника.

§ 80.

Содержаніе Института опредѣляется прилагаемым-сего штатомъ.

§ 81.

Назначенные по штату расходы покрываются сумм-отпускаемою изъ Казны Царства, въ количествѣ 9,470 руб., д-ходами Маримонтскихъ имѣній и платою, взимаемою съ во-питанниковъ.

§ 82.

Остатки отъ получаемыхъ Институтомъ суммъ и сбер-женія отъ штатныхъ назначеній, употребляются, съ разр-шенія Попечителя учебнаго округа, на разныя хозяйствен-ныя улучшенія и постройки, на пріобрѣтеніе учебныхъ -собій, на единовременное вознагражденіе, или прибавочн-жалованье достойнѣйшимъ чиновникамъ и служителямъ, и н-другія надобности Института и Институтскаго имѣнія.

§ 76.

Dyrektor, Inspektor, Młodszy Nauczyciel chemii zawiadujący laboratorium chemiczném, Guwernerowie, Buchhalter, Sekretarz, Dozorca gmachów, Ekonom, Dozorcy uczniów, Ogrodnik i służba niższa, mają pomieszczenia w gmachach Instytutu. Prócz tego władza naukowa, w widokach dobra Instytutu, ma przedsiębrać środki, ażeby o ile można było najmniéj Nauczycieli przyjeżdżających z miasta, i dla tego starać się będzie, ażeby i Nauczyciele mieli pomieszczenie w gmachach Instytutu.

§ 77.

Osoby mieszkające w Instytucie otrzymują od Rządu opał; oświetlenie zaś do nich samych należy.

§ 78.

Guwernerowie mają w Instytucie stół razem z uczniami.

§ 79.

Za decyzyą Dyrektora, dozwala się stołować w Instytucie i nieżonatych Nauczycieli tamże mieszkających, za opłatą przez każdego z nich takiéj saméj kwoty, jaka przypada za stołowanie ucznia.

§ 80.

Wydatki na utrzymanie Instytutu oznaczone są w załączonym tu etacie.

§ 81.

Objęte etatem wydatki pokrywają się z funduszu rs. 9,470, wyznaczonego ze Skarbu Królestwa, z dochodów dóbr Marymontskich i z opłaty pobieranéj od uczniów.

§ 82.

Pozostałości z funduszów Instytutowych i oszczędności z pozycyj etatowych używają się, za decyzyą Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, na różne ulepszenia w gospodarstwie i budowy, na zakupywanie pomocy naukowych, na jednorazowe wynagrodzenia albo dodatki do płac odznaczającym się urzędnikom i officyalistom, tudzież na inne potrzeby Instytutu i dóbr Instytutowych.

§ 83.

Слѣдующую изъ Казны сумму, плату за воспитанников и доходы съ Институтскихъ имѣній, принимаетъ самъ Директоръ и выдаетъ въ полученіи квитанціи, вырѣзываемыя изъ контрольной книги.

§ 84.

Поступившія въ Институтъ суммы кладутся немедленно въ особый сундукъ, снабженный тремя замками, отъ которыхъ ключи находятся у Директора, Инспектора и одного изъ Членовъ Совѣта Института. Лица сіи прикладываютъ къ сундуку и свои печати. Въ этомъ же сундукѣ хранятся и билеты на вносимые въ Кредитныя Установленія капиталы.

§ 85.

Въ сундукѣ не должно находиться наличными деньгами болѣе двухъ тысячъ рублей. Превышающія это количество суммы вносятся въ Банкъ, откуда требуются обратно, по мѣрѣ надобности.

§ 86.

Деньги и билеты кладутся и вынимаются изъ сундука не иначе, какъ въ присутствіи лицъ, означенныхъ въ § 84, и Бухгалтера.

§ 87.

Для текущихъ мелочныхъ расходовъ по Институту, можетъ быть оставляемо у Бухгалтера, въ распоряженіе Директора, до 300 руб.

§ 88.

На небольшія необходимыя починки въ зданіяхъ Института и въ строеніяхъ Институтскихъ имѣній, Директоръ можетъ употребить, по своему усмотрѣнію, до 200 руб. въ годъ изъ штатной суммы, на ремонтъ зданій назначенной.

§ 89.

Если нужно употребить на починки, или постройку болѣе значительную сумму, то Директоръ приглашаетъ Архитектора и, составивъ смѣту потребной на то суммы, вноситъ оную на разсмотрѣніе Совѣта Института, который, обсудивъ, какъ необходимость работы, такъ и правильность составленной смѣты, представляетъ о томъ Попечителю округа.

§ 83.

Przeznaczony ze Skarbu fundusz, opłatę od uczniów i dochód z dóbr Instytutowych, odbiera sam Dyrektor i wydaje z odbioru kwity wycinane z księgi sznurowéj.

§ 84.

Wpływające do Instytutu fundusze składają się niezwłocznie w osobną skrzynię, opatrzoną trzema zamkami, od których klucze winny się znajdować u Dyrektora, Inspektora i jednego z Członków Rady Instytutu. Osoby te opatrują skrzynię swojemi pieczęciami. W téjże skrzyni zachowują się i dowody na wniesione fundusze do instytucyj kredytowych.

§ 85.

W skrzyni nie powinno znajdować się gotowizną więcéj jak 2,000 rub.; przewyższająca zaś ilość przelewa się do Banku Polskiego, zkąd podnosi się w miarę potrzeby.

§ 86.

Pieniądze i dowody wkładają się do skrzyni i podnoszą się z niéj nie inaczéj, jak w obecności osób oznaczonych w § 84-m, tudzież Buchhaltera.

§ 87.

Na bieżące drobne wydatki Instytutu może być pozostawianą u Buchhaltera, do rozporządzenia Dyrektora, kwota do rub. 300.

§ 88.

Na niewielkie konieczne reparacye w gmachach Instytutu i w zabudowaniach dóbr Instytutowych, Dyrektor może wydatkować, wedle swojego uznania, do 200 rub. rocznie, z funduszu etatem na reparacyą gmachów oznaczonego.

§ 89.

Jeżeli zajdzie potrzeba użycia większéj summy na reparacyę lub budowę, to Dyrektor wzywa Budowniczego i, sporządziwszy na to anszlag kosztu, wnosi takowy pod roztrząśnienie Rady Instytutowéj, która, przekonawszy się tak o potrzebie roboty, jak i zasadności sporządzonego anszlagu, przedstawia to wszystko Kuratorowi Okręgu.

§ 90.

Совѣтъ Института свидѣтельствуетъ ежемѣсячно наличность суммъ. Сверхъ сего, Попечитель учебнаго округа можетъ во всякое время командировать отъ себя чиновника, для повѣрки кассы и имущества, и ревизіи счетныхъ книгъ.

§ 91.

Директоръ представляетъ Попечителю всякіе три мѣсяца рапортъ о состояніи суммъ Института. Если же Попечитель найдетъ нужнымъ, то можетъ требовать отъ Директора представленія ему во всякое время и подробнаго о суммахъ отчета.

§ 92.

Поставка одежды, обуви, съѣстныхъ припасовъ и другихъ надобностей, въ значительномъ количествѣ, производится по контрактамъ, заключаемымъ Хозяйственнымъ Комитетомъ Института, съ разрѣшенія Попечителя округа. На мелочные расходы выдается Эконому, изъ кассы Института, до 300 руб., расходъ коихъ онъ записываетъ въ выдаваемую ему ежегодно шнуровую книгу. По израсходованіи сей суммы, Экономъ представляетъ Хозяйственному Комитету шнуровую книгу, по повѣркѣ которой выдается ему вновь таковая же сумма.

§ 93.

Отчетность вообще производится по установленному въ Царствѣ порядку. Форма шнуровыхъ книгъ, вѣдомостей, описей и проч., равно какъ порядокъ полученія и расходованія суммъ, опредѣлены будутъ въ Наставленіи, о коемъ въ § 110 сего Устава упомянуто.

§ 94.

По истеченіи каждаго года, Директоръ представляетъ Попечителю учебнаго округа подробный отчетъ о приходѣ, расходѣ и остаткѣ суммъ Института, съ очищеніемъ каждой статьи прихода шнуровыми книгами, а расхода денегъ узаконенными документами. Сей отчетъ, по надлежащей повѣркѣ и сличеніи съ документами, долженъ быть засвидѣтельствованъ въ вѣрности Хозяйственнымъ Комитетомъ и Совѣтомъ Института. Послѣ повѣрки и первой ревизіи сего отчета въ Управленіи Варшавскаго учебнаго округа, и по скрѣпленіи Попечителемъ округа, вносится оный, согласно

§ 90.

Rada Instytutu sprawdza co miesiąc stan kassy. Prócz t..o Kurator Okręgu Naukowego może w każdym czasie de-..gować od siebie urzędnika dla sprawdzenia kassy i wła-..ości, oraz dla rewizyi ksiąg rachunkowych.

§ 91.

Dyrektor co kwartał przedstawia Kuratorowi rapport o ..nie funduszów Instytutu. Jeżeli zaś Kurator uzna potrze-.., to może żądać od Dyrektora przedstawienia sobie każdego ..su i szczegółowego z funduszów rachunku.

§ 92.

Dostawa ubioru, obuwia, zapasów żywności i innych po-..zeb w znacznéj ilości, odbywa się za rocznemi kontraktami, ..wieranemi przez Komitet Gospodarczy Instytutu, za decy-..ą Kuratora Okręgu. Na drobne wydatki zalicza się Ekono-..owi z kassy Instytutu do 300 rub., których rozchód zapisuje ..nże do księgi sznurowéj, wydawanéj mu corocznie. Po wy-..tkowaniu téj kwoty, Ekonom przedstawia sznurową księgę ..omitetowi Gospodarczemu, a po jéj sprawdzeniu, zalicza się ..u znów takaż sama kwota.

§ 93.

Rachunkowość w ogóle odbywa się według porządku u-..anowionego w Królestwie. Forma ksiąg sznurowych, wy-..zów, inwentarzy i t. p., jak również sposób przyjmowania ..wydatkowania funduszów, przepisane będą osobną Instruk-..ą, o któréj mowa w § 110-m niniejszéj Ustawy.

§ 94.

Po upływie każdego roku, Dyrektor przedstawia Kurato-..owi Okręgu Naukowego szczegółowy rachunek pieniężny z ..pływów, wydatków i remanentu funduszów Instytutowych, ..sprawiedliwiając każdą pozycyę dochodu księgami sznurowe-..i, a wydatki pieniędzy właściwemi dowodami. Rachunek ..n, po należytém sprawdzeniu i porównaniu z dowodami, wi-..ien być poświadczony za rzetelność przez Komitet Gospodar-..zy i Radę Instytutu. Po dopełnieniu pierwszéj rewizyi tego ..achunku w Zarządzie Okręgu Naukowego Warszawskiego, i ..o poświadczeniu takowego przez Kuratora Okręgu, przedsta-

существующимъ постановленіямъ, въ Высшую Счетную Палату на окончательную ревизію.

§ 95.

Статью расхода на пищу воспитанникамъ и Комн... нымъ Надзирателямъ очищаетъ Попечитель округа пере... Высшею Счетною Палатою вѣдомостью, сколько воспитанни... ковъ и Надзирателей состояло въ Институтѣ въ теченіе год... а равно квитанціями Хозяйственнаго Комитета въ получен... суммъ на вышеупомянутый предметъ. Подробный же о... четъ о закупкѣ, оборотѣ и употребленіи въ теченіе го... съѣстныхъ припасовъ, веденный и засвидѣтельствованный Х... зяйственнымъ Комитетомъ, повѣряется и утверждается око... чательно Попечителемъ учебнаго округа.

§ 96.

Опись всему имуществу Института составляется въ ... комъ же порядкѣ, какъ и въ другихъ учебныхъ заведенія... Варшавскаго округа.

§ 97.

Пища для воспитанниковъ приготовляется здоровая и ... достаточномъ количествѣ. Число блюдъ и что именно и ... какой день должно быть приготовлено опредѣляется Дире... торомъ Института.

§ 98.

Бѣлье на воспитанникахъ перемѣняется зимою по д... раза въ недѣлю, лѣтомъ же черезъ день; постельное бѣл... мѣняется одинъ разъ въ недѣлю.

§ 99.

Для пользованія больныхъ воспитанниковъ Института ... учениковъ Сельской Школы и служителей фермъ, при Инсти... тутѣ находится больница, завѣдываемая положеннымъ ... штату Врачемъ.

§ 100.

Врачъ, сверхъ завѣдыванія больницею, обязанъ польз... вать Учителей Института, живущихъ въ ономъ, а равно чи... новниковъ и служителей, и исполнять всѣ особыя порученія по медицинской части.

się, stosownie do obowiązujących przepisów, Najwyższéj Izbie Obrachunkowéj do ostatecznéj rewizyi.

§ 95.

Wydatek z pozycyi etatu na żywność dla uczniów i Guwernerów, Kurator Okręgu usprawiedliwia przed Najwyższą Izbą Obrachunkową złożeniem wykazu, ilu uczniów i Guwernerów w ciągu roku w Instytucie było, tudzież kwitami Komitetu Gospodarczego z podniesionych kwot na powyższy przedmiot. Szczegółowy zaś rachunek zakupu, obrotu i użycia w ciągu roku artykułów żywności, prowadzony i poświadczony przez Komitet Gospodarczy, sprawdza i zatwierdza ostatecznie Kurator Okręgu Naukowego.

§ 96.

Inwentarz wszelkiéj własności Instytutu sporządza się tak, jak w innych zakładach naukowych Okręgu Warszawskiego.

§ 97.

Żywność dla uczniów powinna być zdrowa i w dostatecznéj ilości. Ilość potraw, jakie mianowicie i w jakim dniu mają być dawane, oznacza Dyrektor Instytutu.

§ 98.

Bielizna, którą uczniowie noszą na sobie, ma być zmieniana w zimie po dwa razy na tydzień, w lecie zaś co drugi dzień; bielizna na pościeli zmienia się raz w tygodniu.

§ 99.

Dla leczenia chorych uczniów Instytutu i Szkoły Wiejskiéj, oraz służby folwarcznéj, znajduje się przy Instytucie infirmerya, zostająca pod zarządem Lekarza, etatem przeznaczonego.

§ 100.

Lekarz, oprócz zarządu infirmeryą, obowiązany jest leczyć Nauczycieli Instytutu w nim zamieszkałych, jak również urzędników i officyalistów, oraz wypełniać wszelkie szczegółowe poruczenia pod względem lekarskim.

Права и преимущества.

§ 101.

Институтъ пользуется общими правами и преимущест[вами] Гимназій.

§ 102.

Институтъ имѣетъ печать съ гербомъ Царства По[ль]скаго и съ надписью: „Институтъ Сельскаго Хозяйства и [Лѣ]соводства въ Маримонтѣ.„

§ 103.

Пакеты, письма и посылки, отправляемые за печат[ью] Института, принимаются на почтѣ, на общихъ правилахъ, [для] прочихъ казенныхъ учрежденій установленныхъ.

§ 104.

Въ производствѣ всякихъ дѣлъ, Институтъ освобожд[а]ется отъ употребленія гербовой бумаги.

§ 105.

Институтскія имѣнія съ принадлежностями освобожд[а]ются отъ квартирной повинности, какъ постоемъ, такъ [и] деньгами.

§ 106.

Директоръ, Инспекторъ воспитанниковъ, Инспекторъ [хо]зяйства, если онъ не изъ иностранцевъ, не принявшихъ при[сяги] на подданство Царства или Имперіи, Учители наукъ, Учители Сельской Школы, Комнатные Надзиратели, если он[и] также не изъ иностранцевъ, не принявшихъ присяги на по[дд]анство Царства или Имперіи, Бухгалтеръ, Письмоводител[ь], Врачъ, Смотритель дома и Писцы, считаются въ госуда[р]ственной службѣ. Права ихъ по чинопроизводству суть тѣ ж[е] какія предоставлены соотвѣтственнымъ должностямъ уче[б]ныхъ заведеній Имперіи. Званіе же и преимущества Стар[]шихъ Учителей, присвоиваются: первому Учителю сельска[го] хозяйства, Учителю лѣсоводства, первому Учителю земледѣл[ь]ческой химіи и сельско-хозяйственной технологіи, Учител[ю] хозяйственной механики и землемѣрія, Учителю сельской ар[]хитектуры, Учителю естественной исторіи и Учителю ру[с]скаго языка. Въ отношеніи пенсій и единовременныхъ п[]

Prawa i prerogatywy Instytutu.

§ 101.

Instytutowi służą też same prawa i prerogatywy, jakie nadane gimnazyom.

§ 102.

Instytut używa pieczęci z herbem Królestwa Polskiego z napisem: „Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie.“

§ 103.

Expedycye, listy i posyłki expedyowane pod pieczęcią Instytutu i za numerem Kancellaryi tegoż Instytutu, przyjmują się na poczcie, na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych dla innych zakładów rządowych.

§ 104.

Przy załatwianiu wszelkich interessów, Instytut wolny jest od używania papieru stemplowego.

§ 105.

Dobra Marymontskie z przyległościami wolne są od kwaterunku tak w naturze, jak i w pieniądzach.

§ 106.

Dyrektor, Inspektor uczniów, Inspektor gospodarstwa, jeżeli nie jest cudzoziemcem, który nie złożył przysięgi na poddaństwo Królestwa lub Cesarstwa, Nauczyciele przedmiotów naukowych, Nauczyciele Szkoły Wiejskiéj, Guwernerowie, jeżeli nie są także z cudzoziemców, którzy nie złożyli przysięgi na poddaństwo Cesarstwa lub Królestwa, Buchhalter, Sekretarz, Lekarz, Dozorca gmachów i Kancelliści, uważają się za zostających w służbie rządowéj. Prawa ich do otrzymywania rang są takież same, jakie zapewnione są odpowiednim urzędom w zakładach naukowych Cesarstwa. Stopień zaś i prawa Starszych Nauczycieli zapewniają się: pierwszemu Nauczycielowi gospodarstwa wiejskiego, Nauczycielowi leśnictwa, pierwszemu Nauczycielowi chemii rolniczéj i technologii gospodarsko-wiejskiéj, Nauczycielowi mechaniki gospodarczéj i miernictwa, Nauczycielowi architektury wiejskiéj, Nauczycielowi historyi naturalnéj i Nauczycielowi języka rossyjskiego. Co do pensyi emerytalnéj i jednorazowych wsparć, osoby urzędujące

собій, чиновники Института пользуются правами, постан-
ленными на сей конецъ для Варшавскаго учебнаго округа.

§ 107.

Комнатные Надзиратели изъ иностранцевъ, не приня-
шихъ присяги на подданство Имперіи или Царства Польск-
го, равно Учители плаванія, верховой ѣзды, Экономъ, Зу-
ной Врачъ и Садовникъ не считаются въ государствен-
службѣ.

§ 108.

Тѣ изъ Преподавателей, кои будутъ приглашаемы из
другихъ казенныхъ училищъ, или вѣдомствъ, съ остав-
ніемъ при прежнихъ должностяхъ, пользуются правами, пр-
своенными тѣмъ должностямъ, если эти права выше прав
предоставляемыхъ мѣстамъ, занимаемымъ ими въ Инсти-
тутѣ.

§ 109.

Воспитанники Института во время продолженія курс
наукъ, а равно тѣ, которые удостоятся полученія аттестата,
освобождаются отъ рекрутской повинности, если впослѣд-
ствіи, предосудительнымъ поведеніемъ, не лишатся на т
права.

§ 110.

По всѣмъ безъ изъятія предметамъ, въ семъ Уставѣ от-
дѣльно не поименованнымъ, Институтъ руководствуется по-
становленіями Училищнаго Устава Варшавскаго учебнаго ок-
руга, поколику они не измѣняютъ особой цѣли его учреж-
денія. Подробныя же правила относительно воспитанія, уче-
нія и управленія по всѣмъ частямъ Института, опредѣлены
будутъ въ особомъ наставленіи, съ утвержденія Министра
Народнаго Просвѣщенія.

О Сельской Школѣ.

§ 111.

Сельская Школа раздѣляется на два Отдѣленія: низшее
и высшее.

§ 112.

Низшее Отдѣленіе помѣщается въ деревнѣ Бураковѣ, а
высшее въ Рудѣ.

Instytucie korzystają z praw, ustanowionych w tym względzie dla Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 107.

Guwernerowie z cudzoziemców, którzy nie złożyli przysięgi na poddaństwo Cesarstwa lub Królestwa Polskiego, jak również Nauczyciele pływania, konnéj jazdy, Ekonom, Dentysta i Ogrodnik, nie korzystają z prerogatyw służby rządowéj.

§ 108.

Ci z Nauczycieli, którzy przybierani będą z innych szkół rządowych lub władz, z pozostawieniem ich przy dotychczasowych urzędach, korzystają z praw zapewnionych tymże urzędom, jeżeli takowe prawa wyższe będą od praw przywiązanych do zajmowanych przez nich w Instytucie urzędów.

§ 109.

Uczniowie Instytutu przez czas pobierania nauk, jak również ci, którzy otrzymają patenta, wolni będą od poboru do służby wojskowéj, jeżeli następnie, przez naganne postępowanie, prawa takowego nie utracą.

§ 110.

We wszystkich bez wyjątku przedmiotach w téj Ustawie oddzielnie nie wyszczególnionych, Instytut stosuje się do przepisów Ustawy Szkolnéj Okręgu Naukowego Warszawskiego, o ile one nie zmieniają właściwego celu założenia tegoż Instytutu. Szczegółowe zaś przepisy co do wychowania, nauki i zarządu we wszystkich częściach Instytutu, objęte będą osobną Instrukcyą, zatwierdzoną przez Ministra Oświecenia Narodowego.

O Szkole Wiejskiéj.

§ 111.

Szkoła Wiejska składa się z dwóch Oddziałów: niższego i wyższego.

§ 112.

Oddział niższy znajdować się będzie we wsi Burakowie, a wyższy w Rudzie.

§ 113.

Для преподаванія учебныхъ предметовъ, а равно д руководствованія практическими сельско-хозяйственными з нятіями и надзора за оными и за поведеніемъ ученико назначаются два Учителя, по одному для каждаго Отдѣленія.

§ 114.

Въ низшемъ Отдѣленіи Школы преподаются: катихизисъ, чтеніе по-русски и по-польски, умственное счисленіе и на чальная ариѳметика, свѣдѣнія изъ сельскаго хозяйства, чис тописаніе и рисованіе. Въ высшемъ Отдѣленіи: катихизисъ, чтеніе по-русски и по-польски, необходимѣйшія практическі свѣдѣнія изъ русской и польской грамматики, переводы и письменныя упражненія, съ наставленіемъ въ сочиненіи дѣ ловыхъ бумагъ, употребительныхъ въ хозяйствѣ, какъ-то касающихся отношеній гмины къ Уѣздному Начальнику и т. п.; ариѳметика съ упражненіемъ въ умственномъ счисленіи; наставленіе въ съемкѣ посредствомъ межеваго снура и цѣпи; практически въ полѣ (ученикамъ же, отличающимся способ ностью и прилежаніемъ, можетъ быть преподано практически въ полѣ наставленіе въ съемкѣ плановъ посредствомъ мензу лы); основанія простѣйшей нивеллировки, также практически въ полѣ; свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ; сельское хозяй ство въ связи съ понятіями о сельскомъ строительномъ ис кусствѣ, сельское счетоводство и свѣдѣнія изъ ветеринаріи; краткая географія Имперіи и Царства Польскаго; рисованіе, черченіе и чистописаніе.

Примѣчаніе. Такъ какъ ученики поступаютъ въ Школу въ различномъ возрастѣ, и притомъ одни съ большими, другіе съ меньшими пріуготовительными познаніями, и приготовляются въ Школѣ для занятія впослѣдствіи различныхъ должностей по хозяйству, то Директоръ Института долженъ имѣть сіе въ виду при распредѣленіи между ними занятій, какъ теоретическихъ, такъ и практическихъ.

§ 115.

Курсъ ученія полагается шестилѣтній, по три года въ каждомъ Отдѣленіи. Учебный годъ начинается съ 20 Ав-

§ 113.

Do wykładu przedmiotów naukowych, jak równie do kierowania praktycznemi gospodarsko-wiejskiemi zatrudnieniami i nadzoru nad temiż, tudzież nad sprawowaniem się uczniów, przeznacza się dwóch Nauczycieli, po jednemu dla każdego Oddziału.

§ 114.

W Oddziale niższym Szkoły wykładają się: katechizm, czytanie po rossyjsku i po polsku, rachunki pamięciowe i arytmetyka początkowa, wiadomości z gospodarstwa wiejskiego, kalligrafia i rysunki. W wyższym Oddziale: katechizm, czytanie po rossyjsku i po polsku, potrzebniejsze praktyczne wiadomości z grammatyki rossyjskiéj i polskiéj, tłómaczenia i ćwiczenia na piśmie, z obznajmieniem układania korrespondencyj, używanych w gospodarstwie, jako to: tyczących się stosunków gminy z Naczelnikiem Powiatu i t. p.; arytmetyka z wprawą w rachunkach pamięciowych; nauka o zdejmowaniu planów za pomocą sznura mierniczego i łańcucha, sposobem praktycznym w polu, (uczniom zaś odznaczającym się zdolnością i pilnością, może być wyłożona sposobem praktycznym w polu nauka o zdejmowaniu planów za pomocą stolika mierniczego); zasady najprostszéj niwellacyi, także sposobem praktycznym w polu; wiadomości z nauk przyrodzonych, gospodarstwo wiejskie w połączeniu z wiadomościami z budownictwa wiejskiego, rachunkowość wiejska i wiadomości z weterynaryi; geografia skrócona Cesarstwa i Królestwa Polskiègo; rysunki ręczne, linearne i kalligrafia.

Uwaga. Ponieważ uczniowie wchodzą do Szkoły w różnym wieku, a przy tém jedni z większém, drudzy z mniejszém usposobieniem przygotowawczém i kształcą się w Szkole dla zajęcia następnie rozmaitych obowiązków w gospodarstwie, przeto Dyrektor Instytutu powinien to mieć na względzie przy rozkładzie zajęć uczniów, tak teoretycznych, jakoteż i praktycznych.

§ 115.

Kurs nauk ustanawia się sześcioletni, po trzy lata w każdym Oddziale. Rok szkolny zaczyna się od 20 Sierpnia (1

густа (1 Сентября) и оканчивается 19 Іюня (1 Іюля). Вак
цій не полагается, ибо Іюль и Августъ исключительно п
священы на практическія сельско-хозяйственныя занят

§ 116.

На преподаваніе учебныхъ предметовъ, поименованны
въ § 114, назначается лѣтомъ въ низшемъ Отдѣленіи
два, въ высшемъ по три часа въ день; а зимою въ низше
Отдѣленіи по три, въ высшемъ по четыре часа въ день.

§ 117.

Свободное отъ ученія время обращается на практичес
сельско-хозяйственныя занятія, которыя производятся по
руководствомъ и наблюденіемъ Учителей Школы, или ли
завѣдывающихъ отдѣльными частями сельско-хозяйственн
управленія Институтскихъ фермъ. Ученики проходятъ о
чередно и систематически всѣ полевыя и огородныя работ
а равно все то, что касается разведенія лошадей, рогат
скота и овецъ, и сами занимаются работами, пріобрѣт
практическій навыкъ въ употребленіи хозяйственныхъ ор
дій и машинъ. Свободное отъ ученія время посвящает
также, преимущественно зимою, на обученіе воспитаннико
разнымъ ремесламъ, необходимымъ въ сельскомъ хозяйст
Для сего имѣются при Школѣ опытные ремесленники.

§ 118.

Учебные предметы преподаются въ Школѣ по програ
мамъ, утверждаемымъ Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенія.

§ 119.

Занятія учениковъ Школы, сообразно съ временемъ го
подробно распредѣлены будутъ въ Наставленіи, упомянут
въ § 110 Устава.

§ 120.

Учебныя пособія Школы состоятъ въ образцахъ сельс
хозяйственныхъ орудій, находящихся въ общемъ употреб
ніи въ Царствѣ Польскомъ, и моделяхъ сельско-хозяйстве
ныхъ строеній.

§ 121.

Въ Сельской Школѣ полагается шестьдесятъ ученико
въ томъ числѣ девять на казенномъ содержаніи. Въ кажд
Отдѣленіи назначается по 30 учениковъ; дозволяется одна

Września) i kończy się 19 Czerwca (1 Lipca). Wakacyj nie przeznacza się, gdyż miesiące Lipiec i Sierpień poświęcają się wyłącznie na praktyczne zajęcia gospodarsko-wiejskie.

§ 116.

Na wykład przedmiotów naukowych, wymienionych w § 1..-m, przeznacza się w lecie w Oddziale niższym po dwie, w wyższym po trzy godziny dziennie; a w zimie w Oddziale niższym po trzy, w wyższym po cztery godziny dziennie.

§ 117.

Czas wolny od nauk ma być użyty na praktyczne zajęcia gospodarsko-wiejskie, które odbywają się pod kierunkiem i nadzorem Nauczycieli Szkoły, lub też osób zawiadujących oddzielnemi częściami gospodarsko-wiejskiego zarządu w folwarkach Instytutowych. Uczniowie przechodzić winni kolejno i systematycznie wszystkie roboty polne i ogrodowe, tudzież to wszystko co się odnosi do chowu koni, bydła i owiec; i sami zajmować się mają temi robotami dla nabycia praktycznéj wprawy w użyciu narzędzi i maszyn gospodarskich. Czas wolny od nauk poświęcać się ma także, szczególniéj w porze zimowéj, na uczenie różnych rzemiosł, niezbędnych w gospodarstwie wiejskiém. W tym celu przy Szkole utrzymywani będą należycie uzdatnieni rzemieślnicy.

§ 118.

Przedmioty naukowe wykładają się w Szkole podług programmatów zatwierdzanych przez Radę Wychowania Publicznego.

§ 119.

Zatrudnienia uczniów Szkoły stosownie do pory roku, oznaczone będą po szczególe w Instrukcyi, o któréj mowa w § ..0-m Ustawy.

§ 120.

Pomoce naukowe Szkoły stanowić będą modele narzędzi gospodarsko-wiejskich, powszechnie używanych w Królestwie Polskiém, i modele budowli gospodarsko-wiejskich.

§ 121.

W Szkole wiejskiéj ustanawia się liczba uczniów 60, licząc w to 9-u na koszcie rządowym. W każdym Oddziale naznacza się po 30 uczniów; dozwala się jednakże mieć w Oddziale

имѣть въ Отдѣленіи большее или меньшее число учащих
лишь бы только общее число учениковъ въ Школѣ не п
вышало 60.

§ 122.

Въ Сельскую Школу принимаются дѣти всѣхъ состоян
не моложе 13 и не старѣе 17 лѣтъ, здоровые, знающіе о
нованія катихизиса, а равно умѣющіе читать и писать
польски; посему желающіе поступить въ Школу своекошт
ми учениками обязаны представить метрическое и медиц
ское свидѣтельства и подвергнуться испытанію въ вы
означенныхъ предметахъ; кромѣ того, родители, или опек
обязываются подпискою въ томъ, что они возьмутъ обра
во всякое время дѣтей, или питомцевъ своихъ, если нача
ство признаетъ нужнымъ по какому либо поводу исключ
ихъ изъ Школы.

Примѣчаніе. Въ случаѣ, еслибы, для поступленія
Школу, явились сельскіе мальчики, здо
вые и расторопные, таковыхъ дозволяе
принимать въ Школу, хотя бы они и
умѣли читать и писать.

§ 123.

Желающіе поступить въ Сельскую Школу казенны
учениками, должны, кромѣ документовъ, поименованных
ст. 122, представить еще свидѣтельство о своей бѣдност
подписку родителей, или опекуновъ своихъ въ томъ, что
слѣ окончанія полнаго курса въ Сельской Школѣ, воспит
ники прослужатъ въ казенной службѣ Царства Польскаго
сять лѣтъ, если начальство признаетъ нужнымъ назнач
ихъ на какое либо мѣсто по сельскому хозяйству. Преим
щество къ поступленію въ Школу на казенный счетъ им
ютъ сыновья бѣдныхъ управителей имѣній и вообще всяка
рода служителей по части сельскаго хозяйства.

§ 124.

Прошенія о поступленіи въ Сельскую Школу, съ пр
ложеніемъ исчисленныхъ выше документовъ, подаются
имя Директора Института, который, по произведеніи исп
танія кандидатамъ и обсужденіи представленныхъ докум
товъ въ Совѣтѣ Института, списокъ всѣмъ кандидата

niejszą lub większą liczbę uczniów, aby tylko ogólna liczba uczniów w Szkole nie przenosiła 60.

§ 122.

Do Szkoły wiejskiéj przyjmują się chłopcy wszystkich stanów, nie młodsi nad lat 13, i nie starsi nad 17, zdrowi, znający zasady katechizmu i umiejący czytać i pisać po polsku. Pragnący być przyjętymi na uczniów do Szkoły na koszt własny, obowiązani są przedstawić metrykę urodzenia i świadectwo lekarskie, tudzież złożyć egzamen z wymienionych wyżéj przedmiotów; prócz tego rodzice lub opiekunowie składają deklaracyę, iż każdego czasu odbiorą napowrót swoich synów lub pupillów, jeżeli zwierzchność z jakiegokolwiek powodu uzna za potrzebne usunąć ich ze Szkoły.

Uwaga. W razie, jeżeliby, w celu przyjęcia do Szkoły, zgłosili się chłopcy wiejscy, zdrowi i roztropni, takowych dozwala się przyjąć, chociażby nie umieli czytać i pisać.

§ 123.

Uczniowie pragnący być przyjętymi do Szkoły wiejskiéj na koszt Rządu, obowiązani są oprócz dowodów wyszczególnionych w § 122-m, złożyć jeszcze świadectwo ubóstwa i deklaracyę rodziców lub opiekunów, że po ukończeniu zupełnego kursu nauk w Szkole wiejskiéj, odsłużą lat dziesięć w służbie rządowéj w Królestwie Polskiém, jeżeli Zwierzchność uzna za potrzebne użycie ich do jakich obowiązków w gospodarstwie wiejskiém. Pierwszeństwo do pomieszczenia w Szkole na koszt Rządu mają synowie biednych zarządców dóbr i w ogóle każdego rodzaju officyalistów gospodarsko-wiejskich.

§ 124.

Prośby o przyjęcie do Szkoły wiejskiéj, z dołączeniem wymienionych wyżéj dowodów, mają być podawane na imię Dyrektora Instytutu, który, po odbyciu egzaminu kandydatów i rozpoznaniu przedstawionych dowodów w Radzie Instytutu,

вмѣстѣ съ своимъ заключеніемъ, представляетъ на ок... тельное рѣшеніе Попечителя округа.

§ 125.

За ученіе и содержаніе ученика въ Сельской Школ... лагается плата по 50 руб. въ годъ. Ученики получаютъ ... мѣщеніе, столъ, одежду, бѣлье, учебныя пособія и врачеб... помощь.

§ 126.

Плата вносится за полгода впередъ и не возвращае... если ученикъ, до истеченія этого срока, по какимъ ни... причинамъ оставитъ Школу.

§ 127.

Ученики Школы носятъ: 1) зимою двубортную курт... сѣраго сукна, съ отложнымъ воротникомъ суконнымъ тако... же цвѣта, съ костяными пуговицами по четыре на кажд... бортѣ; лѣтомъ такую же куртку сѣраго холста; 2) пантал... ны, зимою суконные сѣрые, а лѣтомъ изъ сѣраго хол... 3) фуражку изъ сѣраго сукна, съ козыркомъ безъ околыш... 4) байковую бурку темнаго цвѣта съ капишономъ, съ ... боемъ изъ зеленой фланели.

§ 128.

На годичныхъ испытаніяхъ присутствуетъ одинъ и... Членовъ Совѣта Института, по назначенію Директора; ... окончательномъ же испытаніи, равно какъ на испытаніи у... никовъ при переводѣ ихъ изъ низшаго Отдѣленія въ вы... шее, присутствуетъ Директоръ. Торжественный Ак... производится одновременно съ Актомъ Маримонтскаго И... ститута.

§ 129.

Ученики, окончившіе полный курсъ въ Сельской Шк... лѣ, получаютъ свидѣтельства за подписью Директора Инс... тута и обоихъ Учителей Сельской Школы, по прилагаемы... подъ лит. *Г* и *Д* формамъ. Свидѣтельства сіи двухъ родо... ученикамъ, получившимъ среднимъ числомъ во всѣхъ пре... метахъ баллъ не менѣе четырехъ (4), даются свидѣтельс... съ званіемъ Агрономическихъ Помощниковъ перваго разр... тѣ же, которыхъ среднее число балловъ менѣе 4-хъ, пол...

zedstawia listę wszystkich kandydatów, wraz ze swoją opinią, decyzyi Kuratora Okręgu.

§ 125.

Opłata za naukę i utrzymanie uczniów w Szkole wiejskiéj znacza się po rs. 50 rocznie. Uczniowie otrzymują pomieszanie, stół, odzież, bieliznę, pomoce naukowe i pomoc lekarską.

§ 126.

Opłata wnosi się w półrocznych ratach z góry, i nie zwraa się, jeżeli uczeń, przed upływem tego czasu, opuści z jakiebądź powodu Szkołę.

§ 127.

Ubranie uczniów składa się: 1) na zimę z kurtki zapianéj na dwa rzędy, z sukna koloru szaraczkowego, z kołnieem sukiennym wykładanym takiegoż samego koloru, z gukami rogowemi, po cztery na każdéj stronie, a na lato z taiéjże saméj kurtki z szarego płótna; 2) ze spodni sukiennych zaraczkowego koloru na zimę, a na lato z płótna szarego;) z furażerki z sukna szaraczkowego z daszkiem bez obwódi; 4) z burki bajowéj koloru ciemnego z kapturem, podszytéj lanelą koloru zielonego.

§ 128.

Na egzaminach rocznych obecnym będzie jeden z Członów Rady Instytutu, wyznaczony przez Dyrektora; na ostacznym zaś egzaminie, również na egzaminie uczniów przy promowaniu ich z Oddziału niższego do wyższego, obecnym będzie Dyrektor. Akt uroczysty odbywa się jednocześnie z ktem Instytutu Marymonckiego.

§ 129.

Uczniowie, którzy ukończyli kurs nauk w Szkole wiejskiéj, otrzymują świadectwa z podpisem Dyrektora Instytutu i obu Nauczycieli Szkoły wiejskiéj, wedle dołączonych wzotów. Świadectwa te są dwojakiego rodzaju: uczniom, którzy w ogólnym rezultacie ze wszystkich przedmiotów naukowych otrzymają nie mniéj, jak czwórkę, wydają się świadectwa na stopień Pomocników Agronomicznych 1-éj klassy; tym zaś, którzy w ogólnym rezultacie otrzymają mniéj jak czwórkę, wy-

чаютъ свидѣтельства съ званіемъ Агрономическихъ Помощни-ковъ втораго разряда. Ученики, получившіе въ среднемъ выводѣ балловъ менѣе 3-хъ, не удостоиваются свидѣтельства объ окончаніи курса наукъ въ Сельской Школѣ. Такимъ у-ченикамъ, равно какъ и тѣмъ, которые оставятъ заведеніе до истеченія положеннаго срока, выдаются свидѣтельства только о пребываніи ихъ въ Школѣ.

§ 130.

Ученики Сельской Школы, отличившіеся во время пре-быванія въ оной поведеніемъ, прилежаніемъ, способностію, и удостоившіеся притомъ свидѣтельства начальства объ успѣш-номъ окончаніи курса и изученіи ремесла, освобождаются отъ рекрутской повинности, если впослѣдствіи предосуди-тельнымъ поведеніемъ не лишатся на то права.

Вѣрно: Директоръ *П. Гаевскій.*

dają się świadectwa na stopień Pomocników Agronomicznych 2-éj klassy. Uczniowie, którym w ogólnym rezultacie nie wypadnie trójka, nie otrzymują świadectwa z ukończonego kursu nauk w Szkole wiejskiéj. Takim uczniom, równie jak i tym, którzy opuszczą Szkołę, przed upływem przepisanych lat, wydają się tylko świadectwa z pobytu w Szkole.

§ 130.

Uczniowie Szkoły wiejskiéj, którzy w ciągu pobytu w niéj odznaczali się sprawowaniem, pilnością, zdolnością i przytem otrzymali świadectwa zwierzchności o ukończeniu z korzyścią kursu nauk i wyuczeniu się jakiego rzemiosła, wolni będą od poboru do służby wojskowéj, jeżeli przez naganne późniéj postępowanie prawa takowego nie utracą.

Zgodno z oryginałem: Dyrektor (podpisano) *P. Gajewski.*

Приложеніе 1-е къ № 11-му.

(Лит. А.)

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по курсамъ въ Инстит[illegible] тѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ.

Учебные предметы	Число уроков въ недѣлю. Курсы I.	II.	III.
Законъ Божій	1	1	—
Практическія упражненія въ русскомъ словѣ	2	2	2
Статистика важнѣйшихъ Европейскихъ государствъ, преимущественно Имперіи вмѣстѣ съ Царствомъ Польскимъ, и популярное изложеніе началъ науки о народномъ богатствѣ (политической экономіи)	—	—	2
Сельское хозяйство, со включеніемъ свѣдѣній по части кадастра и люстраціи	5	5	5
Лѣсоводство	3	3	3
Сельская бухгалтерія	3	2	—
Сельско-хозяйственная технологія	—	2	2
Хозяйственная механика съ упражненіями	2	2	—
Землемѣріе, съ практическимъ упражненіемъ въ съемкѣ, нивеллировкѣ и черченіи межевыхъ плановъ	2	3	1
Сельская архитектура, съ практическимъ упражненіемъ въ черченіи архитектурныхъ плановъ	3	2	2
Физика, примѣненная къ сельскому хозяйству	3	2	—
Земледѣльческая химія	3	2	2
Естественная исторія, примѣненная къ сельскому хозяйству	4	2	—
Садоводство и огородничество	2	—	—
Ветеринарія	—	2	4
Искусственное разведеніе рыбы	—	2	—
Гигіена	—	—	2
Начала правовѣдѣнія и Россійскіе и мѣстные законы, съ примѣненіемъ къ сельскому быту	—	2	2
итого	33	34	27

Примѣчаніе. Классное преподаваніе наукъ воспитанникамъ 3-[illegible] курса оканчивается съ послѣднимъ числомъ Ма[illegible] мѣсяца; съ 1-го же Апрѣля они занимаются исклю[illegible]чительно практикою въ Институтскихъ фермахъ и вмѣстѣ съ тѣмъ приготовляются къ окончатель[illegible]ному испытанію.

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловскій.*

1-y Annex do Nr. 11-go.

(Lit. A.)

Rozkład przedmiotów naukowych na kursa w Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie.

Przedmioty naukowe	Liczba lekcyj w tygodniu. Kursa I.	II.	III.	Razem
Nauka religii	1	1	—	2
Ćwiczenia praktyczne w języku rossyjskim	2	2	2	6
Statystyka główniejszych państw Europejskich, szczególniéj Cesarstwa wraz z Królestwem Polskiém, i popularny wykład zasad nauki o bogactwie narodowém (ekonomii politycznéj)	—	—	2	2
Gospodarstwo wiejskie wraz z wiadomościami o kadastrze i lustracyi	5	5	5	15
Leśnictwo	3	3	3	9
Buchhalterya wiejska	3	2	—	5
Technologia wiejsko-gospodarcza	—	2	2	4
Mechanika gospodarcza z ćwiczeniami	2	2	—	4
Miernictwo z praktycznemi ćwiczeniami w niwelacyi, w zdejmowaniu i rysunku planów mierniczych	2	3	1	6
Architektura wiejska z praktycznemi ćwiczeniami w rysunku planów architektonicznych	3	2	2	7
Fizyka zastosowana do gospodarstwa wiejskiego	3	2	—	5
Chemia rolnicza	3	2	2	7
Historya naturalna zastosowana do gospodarstwa wiejskiego	4	2	—	6
Ogrodnictwo	2	—	—	2
Weterynarya	—	2	4	6
Sztuczne rozmnażanie ryb	—	2	—	2
Hygiena	—	—	2	2
Wiadomości z nauki prawa, prawa rossyjskie i miejscowe, ze względem na stosunki wiejskie	—	2	2	4
Ogółem	33	34	27	94

Uwaga. Wykład nauk uczniom kursu 3-go kończy się z dniem ostatnim Marca; od 1-go zaś Kwietnia zajmują się oni wyłącznie praktyką w folwarkach Instytutu i zarazem przygotowują się do ostatniego egzaminu.

Dyrektor Kancellaryi (podpisano) *Kisłowski.*

Приложеніе 2-е къ № 11-му. **2-gi Annex do Nr. 11**

(Лит. Б.)

АТТЕСТАТЪ.

Предъявитель сего, воспитанникъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ (имя, отчество и фамилія) родомъ изъ . . . . губерніи, имѣющій отъ роду ——— лѣтъ, изъ . . . . , исповѣданія . . . . . , поступилъ въ Институтъ (число и мѣсяцъ) 18 . . года и состоя въ ономъ по . . Іюня 18 . . года, окончилъ полный курсъ ученія. Въ продолженіе сего времени поведенія былъ ——— и въ преподанныхъ предметахъ оказалъ слѣдующіе успѣхи:

(*Исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ.*)

Посему, на основаніи § 49 Устава Института, ВЫСОЧАЙШЕ утвержденнаго въ 29 день Декабря 1857 года, удостоенъ званія *Агронома* ПЕРВАГО разряда. Въ увѣреніе чего и данъ ему, ... , сей Аттестатъ, на основаніи разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, за надлежащею подписью и съ приложеніемъ печати Института.

(Lit.

PATENT.

Okaziciel niniejszego, ucz stytutu Gospodarstwa Wiejsk Leśnictwa w Marymoncie (im nazwisko), syn . . . . . , dem z . . . . , gub . . . . , mający w lat ———, stanu . . . , wy nia . . . . . , wszedł do stytutu (dzień i miesiąc) 18 i pozostając w nim do . . . Czerwca 18 . . r., ukończył całk ty kurs nauk. W ciągu tego su sprawował się ———, wykładanych nauk uczynił po następujący:

(*Wymienienie wszystkich prz miotów naukowych.*)

W skutku tego, na zasadzie § 49 Ustawy NAJWYŻEJ zatwierdz dla Instytutu w dniu 29 Grud 1857 roku, otrzymuje patent stopień *Agronoma* PIERWSZ klassy. Na dowód czego wyda zostaje . . . . niniejszy p tent, na zasadzie decyzyi Ku tora Okręgu Naukowego Warsz skiego, za właściwym podpise przyłożeniem pieczęci Instytutu.

Маримонтъ, (число, мѣсяцъ и годъ).

Директоръ

Инспекторъ

Учители:

(М. П.)

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловскій.*

Приложеніе 3-е къ № 11-му.

(*Лит. В.*)

Аттестатъ.

Предъявитель сего, воспитанникъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ (имя, отчество и фамилія), родомъ изъ . . . . губерніи, имѣющій отъ роду ____ лѣтъ, изъ . . . . . , исповѣданія . . . . , поступилъ въ Институтъ (число и мѣсяцъ) 18 . . года и состоя въ ономъ по . . Іюня 18 . . года, окончилъ полный курсъ ученія. Въ продолженіе сего времени поведенія былъ ____ и въ преподанныхъ предметахъ оказалъ слѣдующіе успѣхи:

(*Исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ.*)

Посему, на основаніи § 49 Устава Института, Высочайше утвержденнаго въ 29 день Декабря 1857 года, удостоенъ званія *Агронома* втораго разряда. Въ увѣреніе чего и данъ ему, . . . , сей Аттестатъ, на основаніи разрѣшенія Попе-

3-i Annex do Nr. 11-go.

(*Lit. C.*)

Patent.

Okaziciel niniejszego, uczeń Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie (imię i nazwisko), syn . . . . . . , rodem z . . . . gubernii . . . . , mający wieku lat ____, stanu . . . . , wyznania. . . . . , wszedł do Instytutu (dzień i miesiąc) 18 . . roku, i pozostając w nim do . . Czerwca 18 . . r., ukończył całkowity kurs nauk. W ciągu tego czasu sprawował się ____, a z wykładanych nauk uczynił postęp następujący:

(*Wymienienie wszystkich przedmiotów naukowych.*)

W skutku tego, na zasadzie § 49-go Ustawy Najwyżéj zatwierdzonéj dla Instytutu w d. 29 Grudnia 1857 r., otrzymuje patent na stopień *Agronoma* drugiéj klassy. Na dowód czego wydany zostaje . . . . niniejszy patent na zasadzie de-

чителя Варшавскаго Учебнаго округа, за надлежащею подписью и съ приложеніемъ печати Института.

czyi Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, za własciwym podpisem i przyłożeniem pieczęci Instytutu.

Маримонтъ (число, мѣсяцъ и годъ).

Директоръ

Инспекторъ

Учители:

(М. П.)

Правитель дѣлъ (подписано *Кисловскій*.

Пр.ложеніе 4-е къ № 11-му.

(*Лит. Г.*)

Свидѣтельство.

.редъявитель сего, уче-
..ъ Сельской Школы, состоя-
..й при Институтѣ Сельскаго
Х.зяйства и Лѣсоводства въ
М.римонтѣ (имя, отчество и
ф.милія), родомъ изъ . . . .
..берніи, имѣющій отъ роду
______ лѣтъ изъ . . . . ,
..повѣданія . . . . , за-
..санъ въ число учениковъ (чи-
.. и мѣсяцъ) 18 . . года и
..стоя въ оной по . . . Іюня
.8 . . года, окончилъ полный
..рсъ ученія. Въ продолже-
..е сего времени поведенія
..лъ ______ и въ преподан-
..ыхъ предметахъ оказалъ слѣ-
..ющіе успѣхи:

(*Исчисленіе всѣхъ учебныхъ .редметовъ.*)

.осему, на основаніи § 129
.става Института Сельска-
.о Хозяйства и состоящей при
..емъ Сельской Школы, Вы-
..очайше утвержденнаго въ 29
..ень Декабря 1857 года, у-
..остоенъ званія *Агрономиче-*
..каго Помощника перваго раз-
..яда. Въ увѣреніе чего и
..дано ему, ... сіе
.видѣтельство, на основаніи

4-ty Annex do Nr. 11-go.

(*Lit. D.*)

Świadectwo.

Okaziciel niniejszego, uczeń Szkoły Wiejskiéj, przy Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie będącéj, (imię i nazwisko), syn . . . . . . , rodem . . . . . . z . . . . . , gubernii . . . . , mający wieku lat ______, stanu . . . . . , wyznania . . . . . , zapisany w poczet uczniów (dzień i miesiąc) 18 . . r. i pozostając w Szkole do dnia . . Czerwca 18 . . r., ukończył całkowity kurs nauk. W ciągu tego czasu sprawował się ______, a z wyłożonych przedmiotów okazał postęp następujący:

(*Wymienienie wszystkich przedmiotów naukowych.*)

W skutku tego, na zasadzie § 129 Ustawy Najwyżéj zatwierdzonéj w dniu 29 Grudnia 1857 roku dla Instytutu gospodarstwa wiejskiego i Szkoły wiejskiéj, przy tymże Instytucie będącéj, przyznanym mu zostaje stopień *Pomocnika Agronomicznego* pierwszéj klassy. Na dowód czego wydaje się . . . . niniejsze

разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, за надлежащею подписью и съ приложеніемъ печати Института.

Świadectwo, na zasadzie de
Kuratora Okręgu Nauko
Warszawskiego, za właści
podpisem i przyłożeniem p
ci Instytutu.

Маримонтъ, (число, мѣсяцъ и годъ).

Директоръ Инспекторъ

Учители:

(М. П.)

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловскій.*

Приложеніе 5-е къ N° 11-му.

(Лит. Д.)

Свидѣтельство.

Предъявитель сего, ученикъ Сельской Школы, состоящей при Институтѣ Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ, (имя, отчество и фамилія), родомъ изъ . . . . губерніи, имѣющій отъ роду ______ лѣтъ, изъ . . . . . . , исповѣданія . . . . , записанъ въ число учениковъ (число и мѣсяцъ) 18 . . года и состоя въ оной по . . Іюня 18 . . года, окончилъ полный курсъ ученія. Въ продолженіе сего времени поведенія былъ ______ и въ преподанныхъ предметахъ оказалъ слѣдующіе успѣхи:

(Исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ.)

Посему, на основаніи § 129 Устава Института Сельскаго Хозяйства и состоящей при немъ Сельской Школы, Высочайше утвержденнаго въ 29 день Декабря 1857 года, удостоенъ званія *Агрономическаго Помощника* второго разряда.

5-y Annex do Nr. 11-go.

(Lit. E.)

Świadectwo.

Okaziciel niniejszego, uczeń Szkoły Wiejskiéj, przy Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie będącéj, (imię i nazwisko), syn . . . . . , rodem z . . . . . , gubernii . . . . , mający wieku lat ______, stanu . . . . , wyznania . . . . , zapisany w poczet uczniów (dzień i miesiąc) 18 . . roku i pozostając w Szkole do dnia . . Czerwca 18 . . roku, ukończył całkowity kurs nauk. W ciągu tego czasu sprawował się ______, a z wyłożonych przedmiotów okazał postęp następujący:

(Wymienienie wszystkich przedmiotów naukowych.)

W skutku tego, na zasadzie § 129-go Ustawy Najwyżéj zatwierdzonéj w dniu 29 Grudnia 1857 roku dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Szkoły Wiejskiéj, przy tymże Instytucie będącéj, przyznanym mu zostaje stopień *Pomocnika Agronomicznego* drugiéj klassy.

Въ увѣреніе чего и дано ему, ... , сіе Свидѣтельство, на основаніи разрѣшенія Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа, за надлежащею подписью и съ приложеніемъ печати Института.

Na dowód czego wydaje się . . . . niniejsze Świadectwo, na zasadzie decyzyi Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, za właściwym podpisem i przyłożeniem pieczęci Instytutu.

Маримонтъ (число, мѣсяцъ и годъ).

Директоръ — Инспекторъ

Учители:

(М. П.)

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловскій.*

Приложенiе 6-е къ № 11-му.

(Лит. Е.)

ТАБЕЛЬ

Суммамъ на содержание воспитанниковъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ и учениковъ состоящей при Институтѣ Сельской Школы.

6-ty Annex do Nr. 11-go.

(Lit. F.)

WYKAZ

kosztów na utrzymanie uczniów Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie, tudzież dla uczniów Szkoły Wiejskiéj, przy tymże Instytucie będącéj.

I. *На пищу.*	Въ годъ			
	Одному		Всѣмъ	
	Р.	к.	Руб.	к.
На пищу 150 воспитанникамъ и двумъ Компатнымъ Надзирателямъ, полагая на каждаго по 21 к. с. въ сутки	76	65	11,650	80
На пищу 60 ученикамъ Сельской Школы, полагая на каждаго по 12 коп. с. въ сутки . .	43	80	2,628	—

Сроки	II. *На обмундированіе и на бѣлье для 150 воспитанниковъ.*	Число вещей	Полагая за вещи		На одинъ годъ	
			Руб.	к.	Руб.	к.
3 года.	Пальто изъ темно-зеленаго сукна, двубортное, по общей формѣ. Воротникъ на пальто отложный суконный такого же цвѣта, съ петлицами суконными, свѣтло-синяго цвѣта. Пуговицъ такихъ же, какъ на полукафтанахъ, по шести на каждомъ бортѣ и по одной на петлицахъ воротника; подбой изъ чернаго стамеда и другой фланелевый съ ватою, полагая по 17 руб. 30 к. за каждое пальто, съ работою	150	2,595	—	865	—
1 1/2 года.	Двубортный мундирный сюртукъ темно-зеленаго сукна, съ свѣтлосинимъ воротникомъ, съ бѣлою выпушкою; пуговицы тѣ же, какъ на мундирныхъ полукафтанахъ, полагая за каждый сюртукъ съ работою по 9 руб. . . .	150	1,350	—	900	—
1 1/2	Полукафтанъ темно-зеленаго сукна, съ свѣтло-синимъ воротникомъ, съ бѣлою выпушкою, съ двумя серебряными, изъ галуна, петлицами на воротникѣ; пуговицы металлическія бѣлыя, съ изображеніемъ герба Царства Польскаго, полагая за каждый полукафтанъ съ работою по 10 руб.	150	1,500	—	1,000	—
1 годъ	Панталоновъ суконныхъ темно-сѣрыхъ каждому двое, по 4 руб. 24 коп.	300	1,272	—	1,272	

I. Na żywność.	Rocznie			
	dla jednego		dla wszystkich	
	Rsr.	k.	Rsr.	k.
Na żywność dla 150 uczniów i dwóch guwernerów, licząc na każdego po kopiejek 21 dziennie	76	65	11,650	80
Na żywność dla 60 uczniów Szkoły wiejskiéj, licząc na każdego po kop. 12 dziennie . . .	43	80	2,628	—

[Na] jaki [c]zas	II. Na umundurowanie i bieliznę dla 150 uczniów.	Ilość rzeczy	Licząc za rzeczy		Rocznie	
			Rub.	k.	Rub.	k.
3 [la]ta	Palto z sukna ciemno-zielonego, zapinane na dwa rzędy, podług ogólnéj formy. Kołnierz u palta wykładany, sukienny, takiegoż koloru, z petlicami sukiennemi koloru jasno-niebieskiego. Guzików takich samych, jak u półkaftana, po sześć na każdéj stronie i po jednym na petlicach kołnierza; podszewka z czarnego kamlotu i druga flanelowa na wacie, licząc za każde palto z robotą po rub. 17 kop. 30	150	2,595	—	865	—
1½ [ro]ku	Surdut mundurowy zapinany na dwa rzędy z sukna ciemno-zielonego, z kołnierzem koloru jasno-niebieskiego, z białą wypustką; guziki takież same, jak u półkaftana mundurowego, licząc za każdy surdut z robotą po rub. 9 . .	150	1,350	—	900	—
1½	Półkaftan z sukna ciemno-zielonego, z kołnierzem koloru jasno-niebieskiego, z białą wypustką, z dwoma srebrnemi galonkami na kołnierzu; guziki metalowe białe z herbem Królestwa Polskiego, licząc za każdy półkaftan z robotą po rub. 10	150	1,500	—	1,000	—
[ro]k	Spodni sukiennych koloru ciemno-szaraczkowego po 2 pary każdemu, po rub. 4 kop. 24	300	1,272	—	1,272	—

Сроки		Число вещей	Полагая за вещи		На одинъ годъ
			Руб.	к.	Руб.
1 годъ	Лѣтнихъ панталоновъ каждому двое, одни фламскаго бѣлаго полотна, а другіе сѣрой нанки, полагая за панталоны по 1 руб. 60 коп. съ работою.	300	480	—	480
1	Фуражекъ темнозеленаго сукна съ свѣтло-синимъ околышкомъ, бѣлою на верху выпушкою и съ козырькомъ, каждому одна, полагая по 1 руб., съ работою	150	150	—	150
1	Галстуковъ съ манишками чернаго сукна, каждому по два, полагая за каждый по 35 коп., съ работою . .	300	105		105
1	Жилетовъ темно-зеленаго сукна, полагая каждому одинъ, по 2 руб. 13 коп., съ работою	150	319	50	319
1	Перчатокъ замшевыхъ каждому по одной парѣ, по 60 коп. за пару . .	150	90	—	90
1	Перчатокъ зимнихъ каждому по одной парѣ, 75 коп. за пару	150	112	50	112
1	Лосинныхъ подтяжекъ съ пружинами, по 1 руб. за пару	150	150	—	150
1	Сапоговъ каждому три пары, съ двумя новыми головками, полагая по 8 руб. на воспитанника, со включеніемъ работы и починки	450	1,200	—	1,20
3 года	Сапоговъ большихъ съ длинными голенищами, для практическихъ занятій, каждому по одной парѣ, полагая по 9 руб. за пару	150	1,350	—	45
3	Наволочекъ бѣлаго полотна, каждому по четыре, полагая по 60 коп. за наволочку, съ работою.	600	360	—	120
3	Простынь бѣлаго полотна, для подшиванія одѣялъ, каждому по три, полагая по 1 руб. 10 коп.	450	495	—	165
3	Простынь, для покрытія тюфяковъ, каждому по три, полагая по 1 руб. 10 коп. за простыню, съ работою. .	450	495	—	16

	Ilość rzeczy	Licząc za rzeczy Rsr.	k.	Rocznie Rsr.	k.
Spodni letnich po 2 pary każdemu, jedne z flamanckiego białego płótna, drugie z szaraczkowego nankinu, licząc za parę razem z robotą po rub. 1 kop. 60	300	480	—	480	—
Czapek z sukna ciemno zielonego z lampasem jasno-niebieskim, z wypustką białą u wierzchu, z daszkiem, jedna dla każdego, licząc z robotą po rub. 1	150	150	—	150	—
Halsztuków z zasłonką z czarnego sukna po 2 każdemu, licząc za jeden z robotą po kop. 35	300	105	—	105	—
Kamizelek z sukna ciemno-zielonego, po jednéj dla każdego, licząc z robotą po rub. 2 kop. 13	150	319	50	319	50
Rękawiczek zamszowych, każdemu po jednéj parze, po kop. 60 za parę	150	90	—	90	—
Rękawiczek zimowych, każdemu po jednéj parze, po kop. 75 za parę . .	150	112	50	112	50
Szelek łosiowych na sprężynach, po rub. 1 za parę	150	150	—	150	—
Butów każdemu po trzy pary, z dwoma podszyciami, licząc razem z robotą i naprawami po rub. 8 rocznie na ucznia	450	1,200	—	1,200	—
Butów dużych, z długiemi cholewami, do zajęć praktycznych, każdemu po jednéj parze, licząc po rub. 9 za parę	150	1,350	—	450	—
Powłóczek z białego płótna, każdemu cztery, licząc za jedną powłóczkę razem z robotą po kop. 60	600	360	—	120	—
Prześcieradeł z białego płótna, dla podszycia kołder, po trzy dla każdego, licząc po rub. 1 kop. 10	450	495	—	165	—
Prześcieradeł do przykrycia materaców, po trzy dla każdego, licząc za jedno z robotą po rub. 1 kop. 10 . .	450	495	—	165	—

Сроки		Число вещей	Полагая за вещи Руб.	к.	На… Руб.
1 годъ	На шелкъ, нитки и другія потребности для починки и передѣлки обмундированія, полагая по 75 коп. на каждаго	150	112	50	11…
20 лѣтъ	Кроватей желѣзныхъ съ желѣзными прутьями и жестяными бляхами, полагая 9 руб. за одну	150	1,350	—	6…
10	Тюфяковъ толстаго тика, набитыхъ конскимъ волосомъ, состоящихъ изъ трехъ подушекъ, каждому одинъ, полагая по 10 руб. за тюфякъ, съ работою	150	1,500	—	15…
6	Подушекъ кожаныхъ, набитыхъ конскимъ волосомъ, каждому по одной, полагая за подушку по 2 руб. 50 коп.	150	375	—	62…
6	Подушекъ тиковыхъ, набитыхъ морскою травою, полагая за каждую 1 руб. 10 коп.	150	165	—	27…
9	Одѣялъ байковыхъ, каждому одно, полагая по 3 руб. 60 коп. за одѣяло	150	540	—	6…
3 года	Одѣялъ лѣтнихъ бѣлыхъ, каждому одно, полагая по 1 руб. 50 коп. за одѣяло	150	225	—	7…
3	Соломенниковъ, покрытыхъ холстиною, каждому одинъ, полагая по 1 руб. 80 коп. за соломенникъ . . .	150	270	—	9…
					8,18…

Примѣчаніе. Каждый воспитанникъ обязанъ имѣть собственныхъ:

6 рубахъ,
6 подштанниковъ,
6 платковъ носовыхъ,
12 паръ получулокъ,
6 утиральниковъ.

	Ilość rzeczy	Licząc za rzeczy		Rocznie	
		Rsr.	k.	Rsr.	k.
Na jedwab', nici i inne potrzeby do naprawy i przeróbki ubiorów, licząc na każdego po kop. 75	150	112	50	112	50
Łóżek żelaznych z żelaznemi prętami i żelaznemi pasami, licząc za jedno po rub. 9	150	1,350	—	67	50
Materacy z grubego drelichu, wysłanych końskim włosem, składających się z trzech poduszek, dla każdego jeden, licząc za materac z robotą po rub. 10	150	1,500	—	150	—
Poduszek skórzanych, wypchanych końskim włosem, dla każdego jedna, licząc za poduszkę po rub. 2 kop. 50 .	150	375	—	62	50
Poduszek drelichowych, wypchanych morską trawą, licząc za jedną po rub. 1 kop. 10	150	165	—	27	50
Kołder wełnianych, dla każdego jedna, licząc za kołdrę po rub. 3 kop. 60	150	540	—	60	—
Kołder białych letnich, dla każdego jedna, licząc po rub. 1 kop. 50 . . .	150	225	—	75	—
Sienników pokrytych płótnem, dla każdego jeden, licząc po rub. 1 kop. 80	150	270	—	90	—
				8,189	—

Uwaga. Każdy uczeń obowiązany jest mieć swoich własnych:

Koszul 6,
Gatek 6,
Chustek do nosa 6,
Skarpetek par . . 12,
Ręczników . . . . 6.

Сроки		Число вещей	Полагая за вещи Руб.	к.	На … г… Руб.
	III. На обмундированіе и на бѣлье для 60 учениковъ Сельской Школы.				
2 года	Байковая бурка темнаго цвѣта съ капишономъ и съ подбоемъ изъ зеленой фланели, полагая за каждую по 5 руб. 73 коп.	60	343	80	[illegible]
1 годъ	Двубортная куртка сѣраго сукна, съ отложнымъ воротникомъ суконнымъ такого же цвѣта, съ костяными пуговицами, по 4 руб. 8½ коп. . .	60	245	10	[illegible]
1	Панталоновъ суконныхъ сѣрыхъ каждому двое, полагая за панталоны по 2 руб. 31 коп., съ работою. . . .	120	277	20	[illegible]
1	Фуражекъ сѣраго сукна безъ околыша, съ козырькомъ, каждому одна, полагая по 30 коп.	60	18	—	[illegible]
1	Сапоговъ вмѣстѣ съ починками, полагая на ученика по 5 руб. . .	60	300	—	[illegible]
2 года	Рубахъ каждому по шести, полагая по 75 коп. за одну съ шитьемъ	360	270	—	[illegible]
2	Утиральниковъ, по два каждому, полагая по 20 коп. за одинъ . . .	120	24	—	[illegible]
6 лѣтъ	Одѣялъ шерстяныхъ, каждому одно, полагая по 3 руб. за одѣяло .	60	180	—	[illegible]
6	Соломенниковъ, каждому одинъ, полагая по 86 коп. за соломенникъ.	60	51	60	[illegible]
2 года	Простынь, каждому по двѣ, полагая по 89 коп. за простыню	120	106	80	[illegible]
2	Наволочекъ, каждому по двѣ, полагая 40 коп. за наволочку, съ работою	120	48	—	[illegible]
1 годъ	Куртокъ сѣраго холста и панталоновъ такого же холста, по 2 руб. 8 коп.	60	124	80	[illegible]
					1,40[illegible]

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловскій.*

Na jaki czas		Ilość rzeczy	Licząc za rzeczy Rub.	k.	Rocznie Rub.	k.
	III. Na ubranie i bieliznę dla 60 uczniów Szkoły Wiejskiéj.					
2 lata	Burka bajowa koloru ciemnego, z kapturem, podszyta flanelą koloru zielonego, licząc za jedną po rub. 5 kop. 73	60	343	80	171	90
1 rok	Kurtka zapinana na dwa rzędy z sukna szaraczkowego, z kołnierzem wykładanym sukiennym takiegoż koloru, z guzikami rogowemi, po rub. 4 kop. 8 ½	60	245	10	245	10
1	Spodni sukiennych koloru szaraczkowego, każdemu po dwie pary, licząc za parę z robotą po rub. 2 kop. 31 . .	120	277	20	277	20
1	Czapek z sukna szaraczkowego, bez lampasa, z daszkiem, dla każdego jedna, po kop. 30	60	18	—	18	—
1	Butów wraz z naprawą, licząc na ucznia po rub. 5	60	300	—	300	—
2 lata	Koszul dla każdego sześć, licząc za jedną z uszyciem po kop. 75	360	270	—	135	—
2	Ręczników, każdemu po dwa, licząc za jeden po kop. 20	120	24	—	12	—
6 lat	Kołder wełnianych, każdemu jedna, licząc po rub. 3	60	180	—	30	—
6	Sienników, każdemu jeden, licząc po kop. 86	60	51	60	8	60
2 lata	Prześcieradeł, każdemu dwa, licząc za jedno po kop. 89	120	106	80	53	40
2	Poszewek, każdemu dwie, licząc za jedną z robotą po kop. 40 . . .	120	48	—	24	—
1 rok	Kurtek i spodni z płótna szarego po rub. 2 kop. 8	60	124	80	124	80
					1,400	—

Dyrektor Kancellaryi (podpisano) *Kisłowski.*

Приложеніе 7-е къ № 11-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

„Быть по сему."

Въ С.-Петербургѣ, 29 Декабря 1857 года.

Штатъ Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ и состоящей при немъ Сельской Школы.

	Число лицъ	Классы должностей	Разряды мундировъ	Одному Руб.	Одному к.	Всѣмъ Руб.	Всѣмъ к.
Директоръ	1	VI	VI	1,500	—	1,500	—
Инспекторъ воспитанниковъ	1	VIII	VIII	750	—	750	—
ему столовыхъ	1	—	—	250	—	250	—
Инспекторъ хозяйства	1	VIII	VIII	600	—	600	—
Законоучитель	1	—	—	180	—	180	—
Учители сельскаго хозяйства:							
первый	1	IX	IX	750	—	750	—
второй	1	X	X	450	—	450	—
Учитель лѣсоводства	1	IX	IX	750	—	750	—
Учитель земледѣльческой химіи и сельско-хозяйственной технологіи	1	IX	IX	600	—	600	—
Учитель хозяйственной механики, землемѣрія и практическихъ упражненій въ съемкѣ, нивеллировкѣ и черченіи межевыхъ плановъ	1	IX	IX	600	—	600	—
Учитель сельской архитектуры и архитектурнаго черченія	1	IX	IX	400	—	400	—
Учитель естественной исторіи, физики, садоводства и огородничества	1	IX	IX	600	—	600	—
Учитель русскаго языка	1	IX	IX	450	—	450	—
Учитель ветеринаріи	1	X	X	500	—	500	—
Учитель статистики и началъ науки о народномъ богатствѣ	1	—	—	200	—	200	—

7-y Annex do Nr. 11-go.

Na oryginale własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano:

„Ma być podług tego.“

w St. Petersburgu, d. 29 Grudnia 1857 r.

Etat Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie, tudzież Szkoły Wiejskiéj, przy tymże Instytucie będącéj.

	Liczba osób	Klassa urzędu	Klassa mundùru	Dla jednego Rsr.	Dla jednego k.	Dla wszystkich Rsr.	Dla wszystkich k.
Dyrektor	1	VI	VI	1,500	—	1,500	—
Inspektor uczniów	1	VIII	VIII	750	—	750	—
temuż na stołowanie . . .	1	—	—	250	—	250	—
Inspektor gospodarstwa	1	VIII	VIII	600	—	600	—
Nauczyciel religii	1	—	—	180	—	180	—
Nauczyciele gospodarstwa wiejskiego:							
pierwszy . . .	1	IX	IX	750	—	750	—
drugi	1	X	X	450	—	450	—
Nauczyciel leśnictwa	1	IX	IX	750	—	750	—
Nauczyciel chemii rolniczéj i technologii gospodarczo-wiejskiéj	1	IX	IX	600	—	600	—
Nauczyciel mechaniki gospodarczéj, miernictwa i praktycznych ćwiczeń w niwellacyi, w zdejmowaniu i rysowaniu planów mierniczych	1	IX	IX	600	—	600	—
Nauczyciel architektury wiejskiéj i rysunków architektonicznych	1	IX	IX	400	—	400	—
Nauczyciel historyi naturalnéj, fizyki i ogrodnictwa	1	IX	IX	600	—	600	—
Nauczyciel języka rossyjskiego	1	IX	IX	450	—	450	—
Nauczyciel weterynaryi . . .	1	X	X	500	—	500	—
Nauczyciel statystyki i zasad nauki o bogactwie narodowém .	1	—	—	200	—	200	—

	Число лицъ	Классы должностей	Разряды мундировъ	Одному Руб.	Одному к.	Всѣмъ Руб.	Всѣмъ к.
Учитель сельской бухгалтеріи	1	—	—	150	—	150	—
Учитель законовѣдѣнія . . .	1	X	X	300	—	300	—
Учитель гигіены	1	—	—	100	—	100	—
Младшій Учитель химіи . .	1	X	X	300	—	300	—
Учитель искусственнаго разведенія рыбы	1	—	—	200	—	200	—
Комнатные Надзиратели . .	2	XII	X	450	—	900	—
Бухгалтеръ	1	XII	X	600	—	600	—
Письмоводитель	1	XII	X	400	—	400	—
Писцы	2	—	—	180 / 150	—	330	—
Лекарь	1	IX	IX	450	—	450	—
Фельдшеръ	1	—	—	90	—	90	—
Зубной врачъ	1	—	—	45	—	45	—
Экономъ	1	—	—	600	—	600	—
Смотритель дома	1	XIV	X	180	—	180	—
Дядьки: тремъ изъ нихъ по 120, тремъ по 150 . .	6	—	—	—	—	810	—
Садовникъ	1	—	—	450	—	450	—
Огородникъ	1	—	—	150	—	150	—
Учители Сельской Школы:							
въ высшемъ Отдѣленіи	1	X	X	360	—	360	—
въ низшемъ Отдѣленіи	1	XIV	X	300	—	300	—
На церковныя потребности .	—	—	—	—	—	25	—
На медикаменты и другіе по больницѣ расходы, для воспитанниковъ Института и учениковъ Сельской Школы	—	—	—	—	—	200	—
На письменные матеріалы, печатаніе бланковъ и объявленій и на другія надобности Канцеляріи	—	—	—	—	—	300	—
На учебныя пособія и классныя потребности воспитанниковъ Института и учениковъ Сельской Школы	—	—	—	—	—	840	—
На пріумноженіе библіотеки	—	—	—	—	—	300	—
На пополненіе кабинетовъ и другихъ, состоящихъ при Ин-							

	Liczba osób	Klassa urzędu	Klassa munduru	Dla jednego Rsr.	k.	Dla wszystkich Rsr.	k.
uczyciel buchhalteryi wiejskiéj	1	—	—	150	—	150	—
auczyciel prawa	1	X	X	300	—	300	—
auczyciel higieny	1	—	—	100	—	100	—
łodszy Nauczyciel chemii . .	1	X	X	300	—	300	—
auczyciel sztucznego rozmnażania ryb	1	—	—	200	—	200	—
uwernerowie	2	XII	X	450	—	900	—
uchhalter	1	XII	X	600	—	600	—
ekretarz	1	XII	X	400	—	400	—
ancelliści	2	—	—	180 150	—	330	—
ekarz	1	IX	IX	450	—	450	—
elczer	1	—	—	90	—	90	—
entysta	1	—	—	45	—	45	—
konom	1	—	—	600	—	600	—
ozorca gmachów	1	XIV	X	180	—	180	—
ozorcy uczniów: trzem z nich po rub. 120 trzem „ „ 150	6	—	—	—	—	810	—
grodnik	1	—	—	450	—	450	—
grodnik do warzyw	1	—	—	150	—	150	—
auczyciele Szkoły Wiejskiéj:							
w oddziale wyższym . .	1	X	X	360	—	360	—
w oddziale niższym . .	1	XIV	X	300	—	300	—
a potrzeby kościelne . . .	—	—	—	—	—	25	—
a lekarstwa i inne wydatki infirmeryi dla uczniów Instytutu i Szkoły Wiejskiéj . . .	—	—	—	—	—	200	—
a materyały piśmienne, drukowanie blankietów i ogłoszeń, i inne potrzeby kancellaryi . .	—	—	—	—	—	300	—
a potrzeby i pomoce naukowe dla uczniów Instytutu i Szkoły Wiejskiéj	—	—	—	—	—	840	—
a powiększenie biblioteki . .	—	—	—	—	—	300	—
a uzupełnienie gabinetów i innych zbiorów, znajdujących się							

	Число лицъ	Классы должностей	Разряды мундировъ	Одному Руб.	Одному к.	Всѣмъ Руб.
ститутѣ, собраній	—	—	—	—	—	300
На опыты агрономическіе, физическіе и по части лѣсоводства, а равно на опыты въ химической и технической лабораторіи	—	—	—	—	—	600
На награды воспитанникамъ Института и ученикамъ Сельской Школы и на расходы при публичномъ Актѣ	—	—	—	—	—	250
На содержаніе воспитанниковъ:						
а) на пищу 150 воспитанникамъ и двумъ Комнатнымъ Надзирателямъ, полагая на каждаго по 21 коп. въ сутки, или по 76 руб. 65 коп. въ годъ	—	—	—	—	—	11,65[illegible]
б) на одежду и постель 150 воспитанникамъ . .	—	—	—	—	—	8,18[illegible]
в) на мытье бѣлья, полагая на каждаго по 6 руб.	—	—	—	—	—	900
На ремонтъ столоваго бѣлья, чайной и столовой посуды .	—	—	—	—	—	200
На ремонтъ и луженіе кухонной посуды	—	—	—	—	—	200
На наемъ вахтеровъ, поваровъ, дворниковъ и другихъ служителей, а равно на жалованье кастелянши и помощницы Эконома	—	—	—	—	—	3,196
На форменную одежду швейцару и прочимъ служителямъ	—	—	—	—	—	450
На внутреннее и наружное освѣщеніе зданія	—	—	—	—	—	1,000
На отопленіе	—	—	—	—	—	2,025
На внутреннюю и наружную чистоту зданія, содержаніе						

	Liczba osób	Klassa urzędu	Klassa mun-duru	Dla jednego Rsr.	Dla jednego k.	Dla wszystkich Rsr.	Dla wszystkich k.
przy Instytucie	—	—	—	—	—	300	—
Na doświadczenia agronomiczne, fizyczne i do leśnictwa odnoszące się, tudzież na doświadczenia w laboratorium chemiczném i techniczném	—	—	—	—	—	600	—
Na nagrody dla uczniów Instytutu i Szkoły Wiejskiéj, oraz na wydatki przy akcie uroczystym	—	—	—	—	—	250	—
Na utrzymanie uczniów:							
a) na żywność dla 150 uczniów i 2-ch Guwernerów, licząc na każdego po kop. 21 dziennie, czyli po rub. 76 kop. 65 rocznie	—	—	—	—	—	11,650	80
b) na ubranie i pościel dla 150 uczniów	—	—	—	—	—	8,189	—
c) na pranie bielizny, licząc na każdego po rub. 6	—	—	—	—	—	900	—
Na uzupełnienie bielizny stołowéj, naczyń do herbaty i przyborów do stołu	—	—	—	—	—	200	—
Na uzupełnienie i pobielanie naczyń kuchennych	—	—	—	—	—	200	—
Na opłatę wachterów, kucharzy, stróżów i innéj służby, tudzież na płacę dla dozorczyni bielizny i gospodyni	—	—	—	—	—	3,196	—
Na ubranie dla szwajcara i innéj służby	—	—	—	—	—	450	—
Na wewnętrzne i zewnętrzne oświetlenie gmachu	—	—	—	—	—	1,000	—
Na opał	—	—	—	—	—	2,025	—
Na utrzymanie wewnętrznego i zewnętrznego porządku gma-							

	Число лицъ	Классы должностей	Разряды мундировъ	Одному Руб.	Одному к.	Всѣмъ Руб.	Всѣмъ к.
трубочиста, огнегасительныхъ орудій и проч.	—	—	—	—	—	200	—
На ремонтъ зданій	—	—	—	—	—	1,000	—
На содержаніе ботаническаго сада и виноградника . . .	—	—	—	—	—	400	—
На ремонтъ классной и прочей мебели	—	—	—	—	—	300	—
На мыло, ваксу, щетки, гребенки, стрижку волосъ . . .	—	—	—	—	—	220	—
На содержаніе двухъ лошадей	—	—	—	—	—	360	—
На содержаніе учениковъ Сельской Школы:							
а) на пищу 60 ученикамъ, считая на каждаго по 12 коп. въ сутки, или по 43 руб. 80 коп. въ годъ	—	—	—	—	—	2,628	—
б) на одежду 60 учениковъ, на постель и другія надобности, считая на каждаго по 23 руб. 33 ½ коп. въ годъ . . .	—	—	—	—	—	1,400	—
На подати и экстраординарные расходы	—	—	—	—	—	2,009	—
На веденіе образцоваго хозяйства въ Институтскихъ фермахъ и на издержки по управленію оными	—	—	—	—	—	5,000	—
итого . .	—	—	—	—	—	59,437	80

Примѣчаніе 1) Исчисленная по штату сумма покрывается изъ слѣдующихъ источниковъ:

изъ Казны Царства . . . . . . 9,470 руб.
платою за воспитанниковъ Института и учениковъ Сельской Школы 40,050 руб.
доходами съ Маримонтскихъ имѣній 9,917 руб. 80 к.

2) Расходы на содержаніе воспитанниковъ произ-

	Klassa urzędu	Liczba osób	Klassa munduru	Dla jednego Rsr.	Dla jednego k.	Dla wszystkich Rsr.	Dla wszystkich k.
chów, oraz na utrzymanie kominiarza, narzędzi ogniowych i t. p.	—	—	—	—	—	200	—
Na reparacyę gmachów . . .	—	—	—	—	—	1,000	—
Na utrzymanie ogrodu botanicznego i winnicy	—	—	—	—	—	400	—
Na uzupełnienie utensyliów klassowych i innych mebli . . .	—	—	—	—	—	300	—
Na mydło, szuwaks, szczotki, grzebienie, strzyżenie włosów	—	—	—	—	—	220	—
Na utrzymanie dwóch koni . .	—	—	—	—	—	360	—
Na utrzymanie uczniów Szkoły Wiejskiéj:							
a) na żywność dla 60-ciu uczniów, licząc na każdego po kop. 12 dziennie, czyli po rub. 43 kop. 80 rocznie	—	—	—	—	—	2,628	—
b) na ubiór dla 60-ciu uczniów, na pościel i inne potrzeby, licząc na każdego po rub. 23 kop 33 $^1/_2$ rocznie	—	—	—	—	—	1,400	—
Na opłatę podatków i extraordynarya	—	—	—	—	—	2,009	—
Na prowadzenie wzorowego gospodarstwa w folwarkach Instytutowych i na wydatki administracyi temiż folwarkami.	—	—	—	—	—	5,000	—
Ogółem	—	—	—	—	—	59,437	80

Uwaga 1) Objęta etatem summa pokrywa się z następujących źródeł:

ze Skarbu Królestwa . . . rub. 9,470,

z opłat od uczniów Instytutu i Szkoły Wiejskiéj . . . . rub. 40,050,

z dochodów dóbr Marymonckich rub. 9,917 k. 80.

2) Wydatki na utrzymanie uczniów uskuteczniają się odpowiednio do znajdującéj się ich liczby w Instytucie,

водятся соразмѣрно наличному числу ихъ, по назначенному здѣсь разсчету.

Примѣчаніе 3) Остатки по однимъ статьямъ могутъ быть употребляемы на покрытіе недостатковъ по другимъ, съ разрѣшенія Попечителя учебнаго округа; но общій расходъ не долженъ превышать суммы, штатомъ опредѣленной.

4) Расходы на веденіе образцоваго хозяйства на Институтскихъ фермахъ производятся по составляемой ежегодно Директоромъ Института подробной смѣтѣ, которая утверждается, по разсмотрѣніи въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія, Попечителемъ учебнаго округа.

5) Жалованье Инспектора хозяйства, если для сей должности будетъ приглашенъ иностранецъ, извѣстный своею ученостію и пріобрѣтенною опытностію въ хозяйствѣ, равно втораго Преподавателя сельскаго хозяйства, смотря по способностямъ и спеціальному образованію лица, занимающаго эту должность, можетъ быть увеличено, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, изъ общихъ суммъ Института.

Вѣрно: Директоръ (подписано) *П. Гаевскій.*

№12.

Положеніе о Земледѣльческихъ Школахъ въ Царствѣ Польскомъ.

(2 Ноября 1859 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему“.*

Въ Гатчинѣ, 2 Ноября 1859 года.

Положеніе о Земледѣльческихъ Школахъ въ Царствѣ Польскомъ.

Цѣль учрежденія, составъ и управленіе Школъ.

§ 1.

Земледѣльческія Школы имѣютъ цѣлію распространять между поселянами необходимѣйшія свѣдѣнія по части сель-

podług wskazanego niniejszym etatem obliczenia kosztu na każdego.

Uwaga 3) Oszczędności na jednych pozycyach mogą być używane na pokrycie braku, jakiby się okazał na innych pozycyach, za decyzyą Kuratora; jednakże ogólny wydatek nie powinien przewyższać summy etatem oznaczonéj.

4) Wydatki, na prowadzenie wzorowego gospodarstwa w folwarkach Instytutowych, uskuteczniają się podług szczegółowego etatu, corocznie przez Dyrektora Instytutu sporządzanego, a zatwierdzanego przez Kuratora, po roztrząśnieniu w Radzie Wychowania Publicznego.

5) Płaca dla Inspektora gospodarstwa, jeżeli do tych obowiązków będzie powołany cudzoziemiec, znany ze swéj nauki i nabytego doświadczenia w gospodarstwie, tudzież płaca dla drugiego Nauczyciela gospodarstwa wiejskiego, ze względu na zdolności i specyalne wykształcenie osoby zajmującéj tę posadę, może być powiększoną, za decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego, z ogólnych funduszów Instytutu.

Za zgodność: Dyrektor (podpisano) *P. Gajewski.*

№ 12.

Ustawa dla Szkół Rolniczych w Królestwie Polskiém.

(d. 2 Listopada 1859 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości ręką napisano: *„Ma być podług tego.“*

w Gatczynie, d. 2 Listopada 1859 r.

Ustawa dla Szkół Rolniczych w Królestwie Polskiém.

Cel, skład i zarząd Szkół Rolniczych.

§ 1.

Szkoły Rolnicze mają na celu upowszechnienie pomiędzy ludnością włościańską niezbędnych wiadomości z gospodarstwa

скаго хозяйства, образовать способныхъ земледѣльцевъ и хозяевъ, и приготовить низшихъ служителей по разнымъ частямъ хозяйственнаго управленія.

§ 2.

Въ каждой изъ губерній Царства Польскаго учреждается на первый разъ по одной Земледѣльческой Школѣ, по мѣрѣ прiисканія необходимыхъ для сего мѣстностей. Въ случаѣ возможности, можетъ быть учреждено и большее число Земледѣльческихъ Школъ, по взаимному соглашенію Намѣстника Царства Польскаго и Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 3.

Для каждой Земледѣльческой Школы предназначается потребный участокъ земли, съ соотвѣтственнымъ жильемъ и хозяйственными строеніями, а также все то, что необходимо для веденія на этомъ участкѣ надлежащаго хозяйства.

§ 4.

Въ видахъ скорѣйшаго учрежденія Земледѣльческихъ Школъ, онѣ могутъ быть, по усмотрѣнію Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, на основаніяхъ, установленныхъ въ семъ Положеніи, открываемы и въ частныхъ имѣніяхъ, въ коихъ устроено образцовое во всѣхъ отношеніяхъ хозяйство. Для сего заключается Попечителемъ округа, съ разрѣшенія Совѣта Управленія Царства Польскаго, съ владѣльцами таковыхъ имѣній договоръ, въ которомъ подробно опредѣляются взаимныя отношенія и обязанности владѣльцевъ и учебнаго начальства по содержанію помянутыхъ Школъ.

§ 5.

Земледѣльческія Школы находятся подъ начальствомъ Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 6.

Непосредственное управленіе Земледѣльческою Школою, веденіе хозяйства на фермѣ, если таковая предназначена въ собственность Школы, преподаваніе въ Школѣ учебныхъ предметовъ, руководство практическими сельско-хозяйственными занятіями учениковъ и надзоръ за поведеніемъ учащихся ввѣряются Учителю. При немъ состоитъ Помощникъ, пре-

wiejskiego, kształcenie uzdatnionych gospodarzy i rolników, oraz sposobienie niższych oficyalistów do rozmaitych gałęzi gospodarstwa.

§ 2.

W każdéj gubernii Królestwa Polskiego urządza się na pierwszy raz po jednéj Szkole Rolniczéj, a to w miarę obmyślenia potrzebnych na ten cel lokalności. W razie możności, może być zaprowadzona i większa liczba Szkół Rolniczych, po wzajemném zgodzeniu się Namiestnika Królestwa Polskiego i Ministra Oświecenia Narodowego.

§ 3.

Dla każdéj Szkoły Rolniczéj wyznacza się potrzebna ilość gruntu z odpowiednim lokalem, budowlami gospodarskiemi i z tém wszystkiém, co jest niezbędném do prowadzenia na tym gruncie należytego gospodarstwa.

§ 4.

W celu rychlejszego zaprowadzenia Szkół Rolniczych, takowe, podług uznania Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, mogą być, na zasadach objętych w niniejszéj Ustawie, urządzane i w majętnościach prywatnych, w których wzorowe pod każdym względem gospodarstwo jest zaprowadzone. W takim razie Kurator Okręgu, za decyzyą Rady Administracyjnéj Królestwa, zawiera z właścicielami takich majętności kontrakt, w którym mają być szczegółowo oznaczone wzajemne stosunki i obowiązki właścicieli i władzy naukowéj, pod względem utrzymywania Szkół wspomnionych.

§ 5.

Szkoły Rolnicze zostają pod zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 6.

Bezpośredni zarząd Szkoły Rolniczéj, prowadzenie gospodarstwa w folwarku, jeżeli Szkoła takowy ma sobie na własność dany, wykład przedmiotów naukowych w Szkole, kierowanie praktycznemi gospodarczo-wiejskiemi zatrudnieniami uczniów i nadzór nad ich prowadzeniem się, powierza się Nauczycielowi. Ma on dodanego Pomocnika, mianowicie do wy-

имущественно для преподаванія въ Школѣ общихъ учебныхъ предметовъ. Сверхъ того, при Школѣ находится прислуга, а если Школа имѣетъ собственную свою ферму, то при оной состоитъ также соотвѣтственное число низшихъ служителей, необходимыхъ для веденія хозяйства.

§ 7.

По усмотрѣнію Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, ближайшее наблюденіе за Земледѣльческою Школою можетъ быть поручено одному изъ помѣщиковъ губерніи, извѣстному познаніями по части сельскаго хозяйства и усердіемъ въ семъ отношеніи.

§ 8.

Учитель и Помощникъ его назначаются Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа. Нижніе служители избираются и опредѣляются Учителемъ Школы.

Пріемъ учениковъ.

§ 9.

Въ каждой Земледѣльческой Школѣ полагается по 2[…] учениковъ. Въ случаѣ надобности и возможности, число это можетъ быть увеличено, съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа.

§ 10.

Пріемъ учениковъ въ Земледѣльческія Школы производится съ 20 Октября (1 Ноября) по 29 Октября (10 Ноября). Въ случаѣ имѣющихся вакансій, могутъ быть принимаемы ученики и въ другое время.

§ 11.

Въ Земледѣльческую Школу принимаются дѣти всѣхъ сословій, преимущество же отдается дѣтямъ поселянъ. Желающіе поступить въ Школу должны быть не моложе 13-ти и не старѣе 18-ти лѣтъ. При томъ они должны быть совершенно здоровы. Дѣти слабаго здоровья, или одержимыя хроническими болѣзнями, въ Школу не принимаются. Умѣющіе читать и писать по-польски и по-русски и знающіе катихизисъ и четыре первыя правила ариѳметики, могутъ быть приняты прямо въ высшее Отдѣленіе; не имѣющіе сихъ знаній принимаются въ низшее Отдѣленіе.

ładu w Szkole ogólnych przedmiotów naukowych. Prócz tego, przy Szkole znajduje się służba niższa; jeżeli zaś Szkoła ma własny folwark, w takim razie utrzymywaną w niéj będzie odpowiednia liczba służby niższéj, potrzebnéj do prowadzenia gospodarstwa.

§ 7.

Podług uznania Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, bliższy nadzór nad Szkołą Rolniczą może być powierzonym jednemu z Obywateli właściwéj gubernii, znanemu z posiadanych wiadomości w gospodarstwie wiejskiém i z zamiłowania w tym względzie.

§ 8.

Nauczyciela i Pomocnika jego mianuje Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego. Służbę niższą wybiera i przyjmuje Nauczyciel Szkoły.

Przyjmowanie uczniów.

§ 9.

W każdéj Szkole Wiejskiéj ustanawia się liczba uczniów 25. W razie potrzeby i możności, liczba ta może być powiększona, za decyzyą Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 10.

Przyjmowanie uczniów do Szkół Rolniczych odbywa się od dnia 20 Października (1 Listopada) do 29 Października (10 Listopada). W razie wakansów, mogą być przyjmowani uczniowie i w innym czasie.

§ 11.

Do Szkoły Rolniczéj przyjmują się chłopcy wszelkich stanów; pierwszeństwo mają synowie włościan. Pragnący zapisać się do Szkoły winni być nie młodsi nad lat 13, nie starsi nad 18, obok tego powinni być zupełnie zdrowi; dzieci słabowitego zdrowia, lub z oznakami chorób chronicznych przyjmowane nie będą. Umiejący katechizm, czytać i pisać po polsku i po rossyjsku, tudzież cztery działania arytmetyczne, mogą być przyjęci wprost do oddziału wyższego; nie posiadający zaś tych wiadomości przyjmują się do oddziału niższego.

§ 12.

Желающій поступить въ Земледѣльческую Школу обязанъ представить метрическое свидѣтельство, медицинское свидѣтельство о состояніи здоровья и о томъ, что у него была природная или прививная оспа, легитимаціонную книжку или видъ отъ мѣстнаго начальства, и письменное обязательство родителей или опекуновъ объ исправномъ взносѣ установленной въ Школѣ платы.

§ 13.

Прошенія о поступленіи въ Земледѣльческую Школу съ приложеніемъ исчисленныхъ выше документовъ, подаются на имя Учителя Школы, который, по испытаніи кандидатовъ и разсмотрѣніи представленныхъ ими документовъ, дѣлаетъ распоряженіе о пріемѣ ихъ.

§ 14.

За ученіе и содержаніе ученика въ Земледѣльческой Школѣ полагается плата по 50 руб. въ годъ. Ученики получаютъ помѣщеніе, столъ, одежду, отопленіе, освѣщеніе, бѣлье, учебныя пособія и врачебную помощь. Для послѣдней или приглашается ближайшій мѣстный врачъ, или ученикъ помѣщается въ ближайшую казенную больницу.

§ 15.

Количество платы можетъ быть измѣнено съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго учебнаго округа, по обсужденіи сего предмета въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія.

§ 16.

Плата вносится пополугодно впередъ съ 20 Октября (1 Ноября) по 29 Октября (10 Ноября) и съ 19 Апрѣля (1 Мая) по 28 Апрѣля (10 Мая), и не возвращается, если ученикъ до истеченія этого срока, по какимъ нибудь причинамъ, выбудетъ изъ Школы.

§ 17.

Въ случаѣ поступленія ученика въ Школу не въ началѣ полугодія, плата берется по разсчету съ 1 числа того мѣсяца, въ которомъ онъ поступилъ, до начала слѣдующаго полугодія.

§ 18.

Ученики, за которыхъ плата не будетъ внесена въ уста-

§ 12.

Pragnący być przyjętym do Szkoły Rolniczéj winien złożyć metrykę urodzenia, świadectwo lekarskie o stanie zdrowia o odbyciu ospy naturalnéj lub szczepionéj; książeczkę legitymacyjną lub świadectwo miejscowéj władzy, i deklaracyę na piśmie rodziców lub opiekunów, iż akuratnie wnosić będą ustanowioną opłatę szkolną.

§ 13.

Prośby o przyjęcie do Szkoły Rolniczéj, wraz z wymienionemi wyżéj dowodami, podają się do Nauczyciela Szkoły, który, po wyegzaminowaniu kandydatów i rozpoznaniu dowodów, przyjmuje ich do Szkoły.

§ 14.

Za naukę i utrzymanie ucznia w Szkole Rolniczéj ustanawia się opłata po rub. sr. 50 rocznie. Uczniowie otrzymują pomieszkanie, stół, odzież, opał, światło, bieliznę, pomoce naukowe i pomoc lekarską; w razie słabości ucznia, wzywany będzie najbliższy Lekarz miejscowy, lub uczeń umieszczony zostanie w najbliższym szpitalu rządowym.

§ 15.

Wysokość opłaty może być zmienioną, za decyzyą Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, po rozpoznaniu tego przedmiotu w Radzie Wychowania Publicznego.

§ 16.

Opłata wnosi się w półrocznych ratach z góry od 20 Października (1 Listopada) do 29 Października (10 Listopada) i od 19 Kwietnia (1 Maja) do 28 Kwietnia (10 Maja), i nie zwraca się, jeżeli uczeń przed upływem tego czasu opuści z jakiegobądź powodu Szkołę.

§ 17.

W razie przyjęcia ucznia do Szkoły nie z początkiem półrocza, opłata pobiera się w téj ilości, jaka przypada od 1-go tego miesiąca, w którym został przyjęty, do początku następnego półrocza.

§ 18.

Uczniowie, za których opłata szkolna nie będzie wniesiona

новленные сроки, отсылаются къ лицамъ, которыя предст вили упомянутое въ § 12 обязательство, а за время, котор они находились въ Школѣ, деньги взыскиваются съ этих лицъ, на основаніи общаго положенія о казенныхъ взыск ніяхъ.

Часть учебная.

§ 19.

Обученіе въ Земледѣльческихъ Школахъ есть двояк классное, состоящее изъ уроковъ, на которыхъ сообщаютс мальчикамъ свѣдѣнія изъ сельскаго хозяйства и преподаютс необходимѣйшіе званію ихъ общіе предметы, и практичес заключающееся въ сельско-хозяйственныхъ занятіяхъ на пр надлежащей Школѣ фермѣ или въ имѣніи, гдѣ помѣще Школа, въ упражненіяхъ въ черченіи, въ съемкѣ, въ нивел ровкѣ, въ сельскомъ счетоводствѣ и въ упражненіяхъ, могущи дать понятіе о строительномъ искусствѣ. Предметы спеціальн го обученія, соотвѣтственно предназначенію учениковъ, су сельское хозяйство, садоводство, огородничество, скотоводс разведеніе домашнихъ птицъ, пчеловодство, рыбоводство, св дѣнія изъ лѣсоводства, необходимѣйшія познанія скотовраче нія, наставленіе въ съемкѣ, основанія простѣйшей нивеллир ки, понятія о сельскомъ строительномъ искусствѣ. Къ общи предметамъ обученія принадлежатъ: катихизисъ и Свяще ная исторія, чтеніе и письмо по-русски и по-польски, начал ная ариѳметика, необходимѣйшія свѣдѣнія изъ начальной ге ометріи, нужнѣйшія свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ, пр мѣненныя къ сельскому хозяйству, краткая географія Импе ріи и Царства Польскаго, чистописаніе и черченіе. Учен ки, смотря по познаніямъ своимъ, раздѣляются на два Отдѣл нія: низшее и высшее. Въ низшемъ Отдѣленіи они обуч ются катихизису, чтенію, письму, счисленію, чистописані черченію и знакомятся съ доступными имъ свѣдѣніями по ча сти сельскаго хозяйства и съ практическими сельско-хозя ственными занятіями. Обученіе прочимъ предметамъ и даль нѣйшее совершенствованіе въ томъ, чему ученики обучал въ низшемъ Отдѣленіи, производится въ Отдѣленіи высшемъ

czasie przepisanym, odesłani być mają do tych osób, które złożyły deklaracyę, zastrzeżoną w § 12-m, a za czas, przez który znajdowali się w Szkole, należność egzekwuje się od tych-że osób, na zasadzie ogólnych przepisów co do rządowych należności.

Część naukowa.

§ 19.

Nauka w Szkołach Rolniczych odbywa się w sposób dwojaki: pierwszy na lekcyach, w których wykładają się uczniom wiadomości z gospodarstwa wiejskiego i potrzebniejsze w ich stanie przedmioty ogólne, drugi praktyczny, a mianowicie: uczniowie zajmują się czynnościami gospodarczo-wiejskiemi w folwarku należącym do Szkoły, lub w majętności, gdzie Szkoła jest pomieszczona, wprawiają się w rysunki techniczne, w zdejmowanie planów mierniczych i niwellacyjnych, w prowadzenie rachunkowości wiejskiéj, i w rysunki, mogące im dać wyobrażenie o budownictwie wiejskiém. Przedmioty specyalne, wykładane w Szkole odpowiednio do przeznaczenia uczniów, są następujące: gospodarstwo wiejskie, ogrodnictwo, o uprawie warzywa, o hodowli bydła, o chodowaniu ptastwa domowego, pszczolnictwo, rybołówstwo, wiadomości z leśnictwa, potrzebniejsze wiadomości z weterynaryi, nauka zdejmowania planów mierniczych, zasady najprostszéj niwellacyi, wiadomości z budownictwa wiejskiego. Z ogólnych zaś przedmiotów uczniowie uczą się: katechizmu i historyi Ś-téj; czytania i pisania po polsku i po rossyjsku; arytmetyki początkowéj; niezbędnych wiadomości: z geometryi początkowéj, z nauk przyrodzonych z zastosowaniem do gospodarstwa wiejskiego; jeografii Cesarstwa Rossyjskiego i Królestwa Polskiego w krótkości, kalligrafii i rysunków linearnych. Uczniowie, stosownie do usposobienia, dzielą się na dwa oddziały: niższy i wyższy. W Oddziale niższym uczą się: katechizmu, czytania i pisania, rachunków, kalligrafii, rysunków, oraz obeznawani są z przystępnemi dla nich wiadomościami z nauki gospodarstwa wiejskiego i z praktycznemi zajęciami gospodarczo-wiejskiemi. Wykład pozostałych przedmiotów i dalsze udoskonalenie się w tém, czego się uczniowie uczyli w niższym oddziale, odbywa się w Oddziale wyższym.

§ 20.

Курсъ ученія въ низшемъ Отдѣленіи полагается годичный или двухгодичный, смотря по познаніямъ и успѣхамъ учениковъ; въ высшемъ же Отдѣленіи продолжается отъ трехъ до четырехъ лѣтъ, смотря по способностямъ, прилежанію и успѣхамъ учащихся. Учебный годъ начинается съ 20 (Октября (1 Ноября) и оканчивается 19 (31) Октября. Вакацій не полагается.

§ 21.

На преподаваніе учебныхъ предметовъ, поименованныхъ въ § 19, назначается зимою, въ низшемъ Отдѣленіи по три, въ высшемъ—по четыре часа въ день, а лѣтомъ, въ низшемъ Отдѣленіи по два, въ высшемъ—по три часа въ день.

§ 22.

Какъ самое преподаваніе учебныхъ предметовъ, такъ и вообще обученіе учениковъ въ Земледѣльческихъ Школахъ должно быть преимущественно практическое, а посему свободное отъ класснаго ученія время обращается на практическія сельско-хозяйственныя занятія, которыя производятся подъ руководствомъ и наблюденіемъ Учителя Школы. Ученики проходятъ поочередно и систематически всѣ полевыя и огородныя работы, а равно все то, что касается хожденія за лошадьми, рогатымъ скотомъ и овцами и разведенія оныхъ, и сами занимаются работами, пріобрѣтая практическій навыкъ въ употребленіи хозяйственныхъ орудій и машинъ. Сверхъ того, ученики, преимущественно зимою, по возможности, обучаются ремесламъ, необходимымъ въ сельскомъ хозяйствѣ.

§ 23.

Обученіе въ Земледѣльческихъ Школахъ Закону Божію Римско-Католическаго исповѣданія возлагается на мѣстныхъ Священниковъ, по примѣру Первоначальныхъ Училищъ. Ежели въ Школахъ сихъ находятся ученики другихъ вѣроисповѣданій, то, по мѣрѣ мѣстныхъ способовъ, доставляется имъ возможность поучаться правиламъ исповѣдуемой ими вѣры.

§ 24.

Сельско-хозяйственныя работы на принадлежащей Школѣ фермѣ должны быть производимы самими учениками, при помощи наемныхъ работниковъ, сообразно обширности фермы. Производство таковыхъ работъ, при надлежащемъ объясн-

§ 20.

Kurs nauk w Oddziale niższym może być jednoroczny lub ż dwuletni, a to stosownie do usposobienia i postępu uczniów; Oddziale zaś wyższym trwa od lat trzech do czterech, w iarę zdolności, pilności i postępu uczniów. Rok szkolny rozczyna się z dniem 20 Października (1 Listopada), a kończy ę z dniem 19 (31) Października. Wakacyj szkolnych niema.

§ 21.

Na wykład przedmiotów naukowych, wymienionych w § 9-m, przeznacza się w zimie, w Oddziale niższym po trzy, w yższym po cztery godziny dziennie; a w lecie, w Oddziale iższym po dwie, a w wyższym po trzy godziny dziennie.

§ 22.

Tak wykład przedmiotów, jak w ogóle i nauka w Szkoch Rolniczych powinny być przedewszystkiém praktyczne, i a tego czas wolny od nauk ma być użyty na praktyczne zacia gospodarsko-wiejskie, które odbywają się pod kierunkiem nadzorem Nauczyciela Szkoły. Uczniowie przechodzić winni lejno i systematycznie wszystkie roboty polne i ogrodowe, dzież to wszystko, co się odnosi do chowu koni, bydła rotego i owiec, i sami zajmować się mają temi robotami, dla bycia praktycznéj wprawy w użyciu narzędzi i maszyn rolczych. Prócz tego uczniowie, szczególniéj w porze zimowéj, miarę możności, uczą się rzemiosł, niezbędnych w gospodarwie wiejskiém.

§ 23.

Wykład nauki Religii Rzymsko-Katolickiéj w Szkołach olniczych porucza się miejscowym duchownym, jak to ma iejsce w szkołach elementarnych. Jeżeli w Szkołach Rolniych znajdować się będą uczniowie innych wyznań, to, w miae możności miejscowéj, podaną im będzie sposobność uczenia ę zasad swojéj wiary.

§ 24.

Roboty gospodarczo-wiejskie w folwarku, należącym do zkoły, powinny być uskuteczniane przez samych uczniów przy omocy najemników, stosownie do obszerności folwarku. Wy-

ніи со стороны Учителя, послужитъ ученикамъ вѣрнѣйши[м]
средствомъ къ изученію сельскаго хозяйства. По усмотрѣ[нію]
Учителя Школы и съ утвержденія Попечителя округа, пр[и]
лежные ученики высшаго Отдѣленія, пріобрѣвшіе надле[жа]
щій навыкъ въ работахъ, получаютъ за трудъ свой плату [въ]
соразмѣрности $^1/_3$ или $^1/_2$ платы, какая дается наемнымъ [ра]
ботникамъ. Этой платѣ ведется разсчетъ, и она выдается [у]
ченикамъ при выпускѣ ихъ изъ Школы. Преимуществ[омъ]
симъ лѣнивые и неисправные ученики не пользуются.

§ 25.

Учебные предметы преподаются по программамъ, утвер[ж]
деннымъ Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенія; занятія же у[че]
никовъ, сообразно съ временемъ года, подробно распредѣле[ны]
будутъ въ Наставленіи, упомянутомъ въ § 64 сего Поло[же]
нія.

§ 26.

Правила о дисциплинѣ и внутреннемъ порядкѣ, предп[и]
санныя для другихъ Училищъ Варшавскаго учебнаго округ[а]
вполнѣ примѣняются къ Земледѣльческимъ Школамъ.

§ 27.

Учебныя пособія Школы суть: хозяйство на принадле[жа]
щей Школѣ фермѣ, или въ имѣніи, гдѣ Школа помѣщает[ся,]
коровники, овчарни, конюшни, дендрологическій питомни[къ,]
пчельникъ, садъ и огородъ, собранія почвъ, образцы сельс[ко-]
хозяйственныхъ орудій, находящихся въ общемъ употребл[е]
ніи въ Царствѣ Польскомъ, модели сельско-хозяйственны[хъ]
строеній и соотвѣтственная библіотека.

§ 28.

Въ концѣ учебнаго года производятся ученикамъ во всѣ[хъ]
пройденныхъ ими предметахъ, а также во всѣхъ практич[е]
скихъ занятіяхъ, испытанія: годичныя — для опредѣленія ст[е]
пени успѣховъ учениковъ, не окончившихъ еще положенна[го]
курса наукъ, и окончательныя — для выпуска изъ Школ[ы]
тѣхъ, кои пробыли установленный срокъ и прошли положе[н]
ный курсъ ученія. При испытаніяхъ сихъ присутствую[тъ]
упомянутый въ § 7 Блюститель Школы, командированные П[о]
печителемъ округа чиновники учебнаго вѣдомства и пригл[а]
шенныя лица, извѣстныя по части сельскаго хозяйства. П[о]

…ywanie takowych robót, obok należytego objaśnienia ze strony Nauczyciela, będzie dla uczniów najlepszym środkiem wy…enia się gospodarstwa-wiejskiego. Wedle uznania Nauczyciela Szkoły, za decyzyą Kuratora Okręgu, pilni uczniowie Oddziału wyższego, ktorzy nabyli należytéj wprawy w robotach, będą za swą pracę wynagradzani w stosunku $1/3$ lub $1/2$ płacy, …ą pobierają robotnicy najemni. Z przyznawanych w tym sposobie wynagrodzeń utrzymuje się osobny rachunek, i należność ztąd pochodząca wypłaca się uczniom, przy wyjściu ich ze Szkoły. Z takowego wynagrodzenia nie mogą korzystać uczniowie leniwi i niedbali.

§ 25.

Przedmioty naukowe wykładają się podług programmätów, zatwierdzonych przez Radę Wychowania Publicznego; zatrudnienia zaś uczniów, stosownie do pory roku, oznaczone będą po szczególe w Instrukcyi, o której mowa w § 64-m niniejszéj Ustawy.

§ 26.

Przepisy karności i porządku wewnętrznego, dla innych zakładów Okręgu Naukowego Warszawskiego wydane, w zupełności stosują się do Szkół Rolniczych.

§ 27.

Pomoce naukowe Szkoły Rolniczéj są: gospodarstwo w folwarku, należącym do Szkoły, lub w majętności, w której Szkoła pomieszczona, obory, owczarnie, stajnie, szkółka drzew, pszczolnik, ogród owocowy i warzywny, zbiór gatunków ziemi, modele gospodarczo-rolniczych narzędzi, powszechnie używanych w Królestwie Polskiém, modèle budynków gospodarskich i odpowiednia biblioteka.

§ 28.

W końcu roku szkolnego odbywają się z uczniami ze wszystkich wyłożonych przedmiotów, jakoteż i z zatrudnień praktycznych, egzamina: roczne, dla ocenienia postępu w naukach …ch uczniów, którzy nie ukończyli jeszcze całego kursu nauk, i ostateczne — tych uczniów, którzy przebyli w Szkole ustanowiony przeciąg czasu i przeszli przepisany kurs nauk. Na egzaminach tych obecni będą: wymieniony w § 7-m Opiekun Szkoły, delegowani przez Kuratora Okręgu urzędnicy władzy nauko-

окончаніи испытаній, въ присутствіи тѣхъ же лицъ, а так
родителей и родственниковъ учениковъ, производится Тор
ственный Актъ, на которомъ раздаются ученикамъ нагр
и свидѣтельства тѣмъ изъ нихъ, которые назначены къ
пуску.

§ 29.

Оцѣнка учениковъ по поведенію, прилежанію, успѣх
въ наукахъ и способностямъ, равно удостоеніе ихъ наград
и свидѣтельствъ, производятся по даннымъ для другихъ у
чебныхъ заведеній Варшавскаго округа правиламъ. Наград
ученикамъ, отличившимся по успѣхамъ въ наукахъ и пов
веденію, даются на общепринятыхъ основаніяхъ въ сихъ
заведеніяхъ.

§ 30.

Ученики, окончившіе полный курсъ въ Земледѣльческ
Школѣ, получаютъ свидѣтельства за подписью Блюстите
Школы и Учителей, по приложеннымъ подъ лит. *А* и *Б*
мамъ. Свидѣтельства сіи суть двухъ родовъ: ученикамъ,
лучившимъ среднимъ числомъ во всѣхъ предметахъ балл
менѣе четырехъ (4), даются свидѣтельства съ званіемъ Агр
номическихъ Помощниковъ перваго разряда; тѣ же, которы
среднее число балловъ менѣе 4-хъ, получаютъ свидѣтельства с
званіемъ Агрономическихъ Помощниковъ втораго разряд
Ученики, получившіе въ среднемъ выводѣ балловъ менѣе 3
удостоиваются свидѣтельства объ окончаніи курса наукъ в
Земледѣльческой Школѣ. Такимъ ученикамъ, равно какъ
тѣмъ, которые оставляютъ заведеніе до истеченія положенн
го срока, выдаются свидѣтельства только о пребываніи и
въ Школѣ.

Обязанности лицъ, къ Земледѣльческимъ Школамъ принадле-жащихъ.

§ 31.

Учителю Земледѣльческой Школы ввѣряется непосред
ственное управленіе оною. Онъ преподаетъ въ Школѣ учеб
ные предметы, руководствуетъ практическими и сельско-х
зяйственными занятіями учениковъ, если Школа имѣетъ со
ственную свою ферму; если же она помѣщена въ частномъ и
мѣніи, то при производящихся въ ономъ сельско-хозяйствен-

j, tudzież zaproszone osoby znane w zawodzie gospodarskim. ukończeniu egzaminów, odbywa się w obec tychże osób, o- rodziców i krewnych uczniów, akt uroczysty, na którym zdawane są uczniom nagrody i świadectwa tym z nich, którzy byli całkowity kurs nauk.

§ 29.

Ocenianie uczniów pod względem sprawowania się, pilno-, postępu w naukach i zdolności, tudzież przyznawanie im gród i świadectw, odbywa się wedle przepisów wydanych innych zakładów naukowych Okręgu Warszawskiego. Na-ody dla uczniów, odznaczających się postępem w naukach sprawowaniem się, udzielane będą podług przyjętych zasad tychże zakładach.

§ 30.

Uczniowie, którzy ukończyli całkowity kurs nauk w Szko- Rolniczéj, otrzymują świadectwa z podpisem Opiekuna Szko- i Nauczycieli, wedle dołączonych tu pod lit. *A* i *B* wzorów. wiadectwa te są dwojakiego rodzaju: uczniom, którzy w ogól-ym rezultacie ze wszystkich przedmiotów naukowych otrzy-ają nie mniéj jak czwórkę (4), wydają się świadectwa na opień Pomocników Agronomicznych 1-éj klassy; tym zaś, któ-y w ogólnym rezultacie otrzymają mniéj jak czwórkę, wy-ają się świadectwa na stopień Pomocników Agronomicznych -éj klassy. Uczniowie, którym w ogólnym rezultacie nie wy-ada trójka, nie otrzymują świadectwa z ukończonego kursu auk w Szkole Rolniczéj. Takim uczniom, równie jak i tym, tórzy opuszczą Szkołę przed upływem przepisanych lat, wy-ują się tylko świadectwa z pobytu w Szkole.

Obowiązki osób, do Szkoły Rolniczéj należących.

§ 31.

Nauczycielowi Szkoły Rolniczéj porucza się bezpośredni za-ząd Szkoły. Wykłada on przedmioty naukowe, kieruje prak-ycznemi gospodarsko-wiejskiemi zatrudnieniami uczniów, jeśli zkoła posiada własny folwark; jeżeli zaś mieści się w majętno-i prywatnéj, to przy odbywaniu w niéj robót gospodarczo-iejskich, udziela uczniom potrzebne objaśnienia; ma nadzór

ныхъ работахъ, дѣлаетъ имъ надлежащія объясненія; онъ имѣетъ надзоръ за поведеніемъ учащихся, ведетъ хозяйство на принадлежащемъ Школѣ участкѣ земли, имѣетъ надзоръ за всѣмъ имуществомъ Школы и заботится о благосостояніи заведенія во всѣхъ отношеніяхъ.

§ 32.

Учитель Школы, имѣющей собственную свою ферму, представляетъ ежегодно на утвержденіе Попечителя учебнаго округа составленный имъ, съ общаго согласія съ Блюстителемъ Школы, планъ, по которому должно быть ведено хозяйство на принадлежащей Школѣ землѣ, и приводитъ этотъ планъ въ исполненіе. Въ случаѣ необходимости, по непредвидѣннымъ обстоятельствамъ, отступить въ нѣкоторыхъ подробностяхъ отъ утвержденнаго плана, Учитель испрашиваетъ на то разрѣшенія Попечителя.

§ 33.

Въ Земледѣльческой Школѣ, какъ имѣющей собственную свою ферму, такъ и учрежденной въ частномъ имѣніи, ведется журналъ производимымъ каждый день сельско-хозяйственнымъ работамъ. Журналъ сей ведутъ назначенные для сего Учителемъ ученики, подъ ближайшимъ его наблюденіемъ и руководствомъ.

§ 34.

По учебной части, Учитель представляетъ Попечителю ежегодно два подробныя донесенія о занятіяхъ въ Школѣ: одно послѣ начатія курсовъ, а другое, по окончаніи учебнаго года; по части же административной, именно, относительно устройства и хода хозяйственной части, онъ представляетъ донесенія всякіе три мѣсяца. Наконецъ, по истеченіи каждаго года, представляетъ отчетъ о состояніи и занятіяхъ Школы.

§ 35.

Въ случаѣ важныхъ и не терпящихъ отлагательства дѣлъ Учитель имѣетъ право увольнять подчиненныя ему лица въ отпускъ на 6 дней. На отсутствіе болѣе продолжительное онъ испрашиваетъ разрѣшенія Попечителя.

§ 36.

Помощнику Учителя Земледѣльческой Школы поручае-

ad ich sprawowaniem się, prowadzi gospodarstwo na gruntach o Szkoły należących, strzeże własności szkolnéj i stara się o obry pod każdym względem stan Szkoły.

§ 32.

Nauczyciel Szkoły, posiadającéj własny folwark, przedstawia corocznie do zatwierdzenia Kuratorowi Okręgu Naukowego łożony przez niego, za wspolném zgodzeniem się z Opiekunem zkoły, plan, wedle którego winno być prowadzone gospodartwo na gruntach do Szkoły należących, i wprowadza plan ten wykonanie. W razie koniecznym odstąpienia, dla nieprzewiłzianych okoliczności, w niektórych szczegółach od planu zawierdzonego, Nauczyciel uprasza o decyzyę Kuratora.

§ 33.

W Szkole Rolniczéj tak mającéj własny folwark, jakoteż będącéj w majętności prywatnéj, utrzymywany być winien dziennik wykonywanych codziennie robót gospodarczo-wiejskich. Dziennik ten prowadzą wyznaczani do tego przez Nauczyciela uczniowie, pod jego bliższym nadzorem i kierunkiem.

§ 34.

Pod względem naukowym, Nauczyciel przedstawia Kuratorowi corocznie dwa szczegółowe rapporta o czynnościach w Szkole: jeden po rozpoczęciu kursów, drugi po skończeniu roku szkolnego; pod względem zaś administracyjnym, mianowicie co do urządzenia i prowadzenia części gospodarskiéj, przedstawia rapporta kwartalne. Nakoniec, po upływie każdego roku, przedstawia sprawozdanie o stanie Szkoły i jéj działaniach.

§ 35.

Dla ważnych i nie cierpiących zwłoki interessów, Nauczyciel ma prawo udzielać podwładnym osobom urlop na dni 6. Na czas zaś dłuższy wyjednywa decyzyę Kuratora Okręgu.

§ 36.

Pomocnik Nauczyciela Szkoły Rolniczéj zajmuje się szcze-

ся преимущественно преподаваніе общихъ предмстовъ. Сверх того, онъ помогаетъ Учителю въ надзорѣ за учениками и со-дѣйствуетъ ему въ другихъ мѣрахъ, для водворенія порядка и обезпеченія успѣховъ въ наукахъ. Ему вмѣняется также въ обязанность помогать Учителю по письменной части и счетоводству.

§ 37.

Обязанности Учителя и Помощника его по учебной и нравственно-наблюдательной части, въ подробности опредѣлены Училищнымъ Уставомъ.

§ 38.

Блюститель Земледѣльческой Школы имѣетъ общій надзоръ за ходомъ управленія и состояніемъ оной, посѣщаетъ Школу по возможности чаще, присутствуетъ на испытаніяхъ, но не дѣлаетъ никакихъ распоряженій и только сообщаетъ Учителю словесно или письменно свои замѣчанія, въ случаѣ же, если найдетъ это нужнымъ, представляетъ о своихъ замѣчаніяхъ Попечителю учебнаго округа.

Форма одежды.

§ 39.

Учитель Земледѣльческой Школы и Помощникъ его носятъ мундиры, установленные для Варшавскаго учебнаго округа.

§ 40.

Ученики Земледѣльческихъ Школъ носятъ: 1) зимою двубортную куртку сѣраго сукна, съ отложнымъ воротникомъ суконнымъ такого же цвѣта, съ костяными пуговицами, по четыре на каждомъ бортѣ; лѣтомъ такую же куртку сѣраго холста; 2) панталоны, зимою суконные сѣрые, а лѣтомъ изъ сѣраго холста; 3) фуражку изъ сѣраго сукна съ козырькомъ, безъ околышка: 4) байковую бурку темнаго цвѣта съ капишономъ и съ подбоемъ изъ зеленой фланели.

Содержаніе и отчетность Земледѣльческихъ Школъ.

§ 41.

Лица, принадлежащія къ Земледѣльческимъ Школамъ, помѣщаются въ строеніяхъ сихъ Школъ и пользуются казеннымъ отопленіемъ. Помощникъ Учителя пользуется также

gólniéj wykładem przedmiotów ogólnych. Prócz tego pomaga Nauczycielowi w dozorze uczniów i w tém wszystkiém, co ma na celu utrzymanie porządku i zapewnienie należytéj korzyści w naukach. Obowiązkiem jest także jego pomagać Nauczycielowi w prowadzeniu korrespondencyi i rachunków.

§ 37.

Obowiązki Nauczyciela i jego Pomocnika tak pod względem naukowym, jakoteż wychowawczym, po szczególe są określone w Ustawie szkolnéj.

§ 38.

Opiekun Szkoły ma nadzór ogólny nad prowadzeniem i stanem Szkoły, zwiedza ją, o ile możności najczęściéj, jest obecnym przy egzaminach, lecz sam nie czyni żadnych rozporządzeń, udziela tylko Nauczycielowi ustnie lub na piśmie swoje uwagi; w razie zaś, jeżeli uzna to za potrzebne, kommunikuje takowe Kuratorowi Okręgu Naukowego.

Forma ubioru.

§ 39.

Nauczyciel Szkoły Rolniczéj i Pomocnik jego noszą mundury ustanowione dla Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 40.

Ubranie uczniów Szkoły Rolniczéj składa się: 1) na zimę, z kurtki zapinanéj na dwa rzędy, z sukna koloru szaraczkowego, z kołnierzem sukiennym wykładanym, takiegoż samego koloru, z guzikami rogowemi po cztery na każdéj stronie; a na lato z takiéjże saméj kurtki z szarego płótna; 2) ze spodni sukiennych szaraczkowego koloru na zimę, a na lato z płótna szarego; 3) z czapki z sukna szaraczkowego, z daszkiem, bez obwódki; 4) z burki bajowéj koloru ciemnego z kapturem, podszytéj flanelą koloru zielonego.

Utrzymanie i część rachunkowa Szkoły Rolniczéj.

§ 41.

Osoby, należące do składu Szkół Rolniczych, mają pomieszczenie w zabudowaniach tych Szkół i otrzymują opał i światło. Pomocnik Nauczyciela ma także stół razem z ucznia-

столомъ, вмѣстѣ съ учениками, или же ему отпускаются ... ловыя деньги въ соразмѣрности того количества, какое ... детъ отпускаемо на одного ученика. Учителю же дозво... ся пользоваться для своего стола овощами изъ принадлежа... Школѣ огорода. Нижніе служители, смотря по мѣстны... удобствамъ, или получаютъ продовольствіе натурою, или ... пользуются столомъ съ кухни учениковъ.

§ 42.

Учитель Земледѣльческой Школы получаетъ жалова... 450 руб., Помощникъ его — 120 руб. Затѣмъ другіе расходы ... содержанію Земледѣльческой Школы и на веденіе хозяйст... если Школа имѣетъ собственную ферму, опредѣляются соста... ляемою ежегодно смѣтою, которая утверждается, по разсм... рѣніи въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія, Попечителемъ ... чебнаго округа. При опредѣленіи расходовъ на пищу, ... обмундированіе и на бѣлье для учениковъ Школы, приним... ется въ руководство табель, приложенная къ Высочай... утвержденному въ 29 день Декабря 1857 г. Уставу Инст... тута Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ и ... стоящей при немъ Сельской Школы.

§ 43.

Расходы на содержаніе Земледѣльческихъ Школъ ... крываются суммою, отпускаемою на сей предметъ изъ Казн... Царства и помѣщенною въ бюджетѣ Варшавскаго учебн... округа, въ количествѣ 10,000 руб., платою, взимаемою съ у... никовъ, а въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ Школа имѣетъ свою собстве... ную ферму, и доходами, получаемыми съ этой фермы.

§ 44.

Деньги, назначенныя на содержаніе Земледѣльческ... Школы, ассигнуются чрезъ ближайшее къ оной Казначейств... и расходуются установленнымъ въ Царствѣ Польскомъ п... рядкомъ. Въ это же Казначейство вносится плата съ у... никовъ тѣмъ же порядкомъ, какой предписанъ для други... учебныхъ заведеній Варшавскаго учебнаго округа. Мог... щіе быть доходы съ имѣнія, принадлежащаго Школѣ, так... вносятся въ означенное Казначейство.

§ 45.

Поставка одежды, обуви, съѣстныхъ припасовъ и други...

lub otrzymuje pieniądze na stół, w stosunku kwoty wyczonéj na stołowanie jednego ucznia. Nauczycielowi dozwala na swoją potrzebę używać warzywa z ogrodu szkolnego. Służba niższa, w miarę jak to będzie dogodniéj, albo otrzymuje artykuły do życia w naturze, lub też ma stół z kuchni dla uczniów.

§ 42.

Nauczyciel Szkoły Rolniczéj pobiera rocznéj płacy rsr. 450, Pomocnik jego rsr. 120. Inne wydatki na utrzymanie Szkoły i na prowadzenie gospodarstwa, jeżeli Szkoła posiada własny folwark, uskuteczniają się podług szczegółowego etatu, corocznie sporządzanego i zatwierdzanego przez Kuratora Okręgu, po roztrząśnieniu w Radzie Wychowaia Publicznego. Przy oznaczeniu wydatków na żywność, ubranie i bieliznę dla uczniów Szkoły, ma się na względzie wykaz dołączony do Najwyżéj zatwierdzonéj pod dniem 29 Grudnia 1857 roku Ustawy dla Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Marymoncie młodzież dla Szkoły Wiejskiéj, przy tymże Instytucie będącéj.

§ 43.

Wydatki na utrzymanie Szkół Rolniczych pokrywają się z funduszu wyznaczonego na ten cel ze Skarbu Królestwa i zamieszczonego na budżecie Okręgu Naukowego Warszawskiego w wysokości rsr. 10,000, z opłaty od uczniów, a w miejscach, gdzie Szkoła posiada własny folwark, i z dochodów tegoż folwarku.

§ 44.

Fundusze wyznaczone na utrzymanie Szkoły Rolniczéj assygnują się na najbliższą kassę i wydatkują się według przepisów obowiązujących w Królestwie Polskiém. Do téjże kassy wnosi się opłata za uczniów, podług porządku przyjętego w innych zakładach Okręgu Naukowego Warszawskiego, tudzież wpływy otrzymywane z gruntów, do Szkoły Rolniczéj należących.

§ 45.

Dostawa ubioru, obuwia, zapasów żywności i innych po-

надобностей въ значительномъ количествѣ производится по контрактамъ, заключаемымъ съ общаго согласія съ Влас[illegible]телемъ Школы и съ разрѣшенія Попечителя округа. [illegible] Школахъ, учрежденныхъ въ частныхъ имѣніяхъ, поста[illegible] всѣхъ сихъ надобностей будетъ зависѣть отъ условій зак[illegible]ченнаго съ владѣльцами сихъ имѣній договора.

§ 46.

Отчетность вообще производится по установленном[illegible] Царствѣ Польскомъ порядку. Форма шнуровыхъ книгъ, [illegible]домостей, описей и проч., равно какъ порядокъ получені[illegible] расходованія суммъ, опредѣлены будутъ въ Наставлені[illegible] коемъ въ § 64 сего Положенія упомянуто.

§ 47.

Такъ какъ, согласно § 44, всѣ доходы и расходы су[illegible] для Земледѣльческихъ Школъ опредѣленныхъ, сосредото[illegible]ются въ ближайшихъ къ онымъ Казначействахъ, то от[illegible] о сихъ суммахъ, на основаніи существующихъ постановл[illegible] представляется на ревизію въ Высшую Счетную Палат[illegible]ми Казначействами, вмѣстѣ съ общимъ отчетомъ.

§ 48.

На пищу для учениковъ и лицъ, принадлежащих[illegible] Земледѣльческимъ Школамъ, если продовольствованіе [illegible]жено будетъ на Учителя, онъ получаетъ ежемѣсячно [illegible] подлежащаго Казначейства причитающуюся по смѣтном[illegible] сей предметъ назначенію сумму, расходъ которой очищ[illegible] вѣдомостью, сколько учениковъ и другихъ лицъ, имѣвши[illegible] право пользоваться казеннымъ столомъ, состояло въ З[illegible]дѣльческой Школѣ.

§ 49.

Для текущихъ расходовъ по Земледѣльческой Ш[illegible] если Школа имѣетъ собственное свое хозяйство, выдает[illegible] распоряженіе Учителя до 150 руб., расходъ коихъ онъ [illegible]сываетъ въ выдаваемую ему ежегодно шнуровую книгу[illegible] израсходованіи сей суммы; Учитель представляетъ По[illegible]телю учебнаго округа шнуровую книгу, по повѣркѣ [illegible]рой выдается ему вновь таковая же сумма.

§ 50.

Въ видахъ доставленія большихъ средствъ для [illegible]

rzeb w znacznéj ilości odbywa się za kontraktami, zawiera-
iemi za wspólną zgodą Nauczyciela z Opiekunem Szkoły, z
lecyzyi Kuratora Okręgu. W Szkołach pomieszczonych w ma-
etnościach przywatnych, dostawa tych wszystkich potrzeb bę-
lzie zależała od umowy zawartéj z właścicielami tychże po-
siadłości.

§ 46.

Rachunkowość w ogóle odbywa się według porządku u-
stanowionego w Królestwie Polskiém. Forma ksiąg sznuro-
wych, wykazów, inwentarzy i t. d., jak również sposób pod-
noszenia i wydatkowania funduszów, przepisane będą oddziel-
ną instrukcyą, o któréj wzmianka w § 64-m niniejszéj Ustawy.

§ 47.

Ponieważ wedle § 44-go wszelkie wpływy i wydatki fundu-
szów, na Szkoły Rolnicze oznaczonych, koncentrują się w naj-
bliższych kassach skarbowych, rachunek zatém z obrotu tych
funduszów, stosownie do obowiązujących przepisów, też kassy
w ogólnym swoim rachunku przedstawiają Najwyższéj Izbie
Obrachunkowéj do rewizyi.

§ 48.

Na żywność dla uczniów i osób do Szkół Rolniczych na-
leżących, jeżeli żywienie ich poruczoném będzie Nauczycielo-
wi, tenże otrzymuje co miesiąc z właściwéj kassy odpowied-
ni fundusz, przypadający wedle oznaczenia etatowego, wyda-
tek którego to funduszu usprawiedliwia złożeniem imiennéj
listy uczniów i osób, jakie istotnie były w Szkole i miały
prawo do korzystania ze stołu szkolnego.

§ 49.

Na bieżące wydatki Szkoły Rolniczéj, jeżeli ta ma wła-
sne swoje gospodarstwo, udziela się Nauczycielowi do rozpo-
rządzenia jego rsr. 150, których rozchód zapisuje tenże w
księdze sznurowéj, corocznie mu wydawanéj. Po wydatkowa-
niu téj kwoty, Nauczyciel przedstawia Kuratorowi Okręgu Na-
ukowego księgę sznurową, a po jéj sprawdzeniu, zalicza mu
się takaż sama kwota.

§ 50.

W celu podania tém więcéj środków do prowadzenia gos-

хозяйства на фермѣ, составляющей собственность Школы, можетъ быть, по усмотрѣнію Попечителя округа, тамъ, гдѣ это сочтено будетъ нужнымъ, отпущена изъ общихъ суммъ округа, сообразно обширности фермы, сумма отъ 500 до 1,500 руб., которая будетъ составлять оборотный капиталъ фермы и имѣетъ быть со временемъ, по возможности, возвращена округу изъ доходовъ фермы.

§ 51.

Отчетъ о суммѣ, на веденіе хозяйства въ принадлежащемъ Земледѣльческой Школѣ участкѣ земли опредѣленной, и о оборотѣ продуктовъ, Учитель представляетъ, вмѣстѣ съ узаконенными документами, по истеченіи каждаго года, Попечителю учебнаго округа. Послѣ повѣрки и первой ревизіи сего отчета въ Управленіи Варшавскаго учебнаго округа, и по скрѣпленіи Попечителемъ округа, вносится оный въ Высшую Счетную Палату на окончательную ревизію.

§ 52.

Ежели, въ видахъ сбереженія казенныхъ суммъ и полученія болѣе вѣрнаго дохода съ фермы, составляющей собственность Школы, а также для сокращенія многосложной отчетности, найдено будетъ для Школы полезнымъ отдать принадлежащую ей ферму въ арендное содержаніе Учителю, то сіе можетъ воспослѣдовать съ разрѣшенія Попечителя округа, по разсмотрѣніи дѣла въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія, съ тѣмъ однако условіемъ, чтобы и въ такомъ случаѣ представляемъ былъ Учителемъ упомянутый въ § 32 сего Положенія планъ хозяйства, который долженъ быть составляемъ съ цѣлью удобнѣйшаго изученія учениками сельскаго хозяйства, и чтобы планъ сей былъ въ точности имъ исполняемъ. Однимъ изъ условій контракта, который по сему предмету будетъ заключаемъ съ Учителемъ, должно быть предоставленіе Учебному начальству права прекратить аренду во всякое время, когда это найдено будетъ нужнымъ.

§ 53.

Остатки отъ получаемыхъ Земледѣльческою Школою суммъ, и сбереженія отъ смѣтныхъ назначеній, употребляются, съ разрѣшенія Попечителя учебнаго округа, на раз-

podarstwa na folwarku, będącym własnością Szkoły, podług uznania Kuratora, może być tam, gdzie tego zajdzie potrzeba, stosownie do obszerności folwarku, zaforszusowana z ogólnych funduszów Okręgu, kwota od 500 do 1,500 rubli, która stanowić będzie kapitał obrotowy folwarku i z czasem, w miarę możności, ma być zwróconą Okręgowi z dochodów tegoż folwarku.

§ 51.

Rachunek z obrotu funduszów, na prowadzenie gospodarstwa w należącym do Szkoły folwarku przeznaczonych, oraz produktów, przedstawia Nauczyciel wraz z wszelkiemi dowodami Kuratorowi Okręgu, po upływie każdego roku. Po sprawdzeniu i dopełnieniu pierwszéj rewizyi w Zarządzie Okręgu Naukowego Warszawskiego, i po poświadczeniu takowego przez Kuratora Okręgu, rachunek ten przedstawionym zostaje Najwyższéj Izbie Obrachunkowéj, do ostatecznéj rewizyi.

§ 52.

Jeżeli w widokach oszczędności funduszów skarbowych i otrzymania pewniejszego dochodu z folwarku, będącego własnością Szkoły, tudzież dla skrócenia rozgałęzionéj rachunkowości, będzie uznaném za pożyteczne dla Szkoły należący do niéj folwark wypuścić w dzierżawę Nauczycielowi, to takowe wydzierżawienie może nastąpić, za decyzyą Kuratora Okręgu Naukowego, po rozstrząśnieniu tego przedmiotu w Radzie Wychowania Publicznego, z warunkiem jednakże, aby w takim razie był przedstawiany przez Nauczyciela zastrzeżony w § 32-m niniejszéj Ustawy plan gospodarstwa, który winien być sporządzany, w celu podania uczniom sposobności tém łatwiejszego nauczenia się gospodarstwa wiejskiego, i aby plan takowy był z dokładnością przez niego wykonany. Jednym z warunków kontraktu dzierżawnego, zawartego z Nauczycielem, powinno być pozostawienie Władzy naukowéj prawa wymówienia dzierżawy każdego czasu, skoro to za potrzebne uznaném będzie.

§ 53.

Pozostałości z funduszów Szkoły Rolniczéj i oszczędności z pozycyj etatowych używają się, za decyzyą Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, na różne ulepszenia w gospo-

ныя хозяйственныя улучшенія и постройки, на пріобрѣтеніе учебныхъ пособій, на единовременное вознагражденіе или прибавочное жалованье достойнѣйшимъ изъ лицъ, служащихъ при Школѣ, и на другія надобности оной.

§ 54.

Опись всему имуществу Земледѣльческой Школы составляется въ такомъ же порядкѣ, какъ и въ другихъ учебныхъ заведеніяхъ Варшавскаго округа.

§ 55.

Пища для учениковъ должна быть простая, но здоровая и въ достаточномъ количествѣ. Число блюдъ и что именно и въ какой день должно быть приготовлено, опредѣляется Учителемъ Школы.

§ 56.

Бѣлье на ученикахъ перемѣняется зимою разъ, лѣтомъ же два раза въ недѣлю; постельное бѣлье мѣняется одинъ разъ въ двѣ недѣли.

Права и преимущества.

§ 57.

Земледѣльческія Школы причисляются къ 3-му разряду учебныхъ заведеній.

§ 58.

Каждая Земледѣльческая Школа имѣетъ печать съ гербомъ Царства Польскаго и съ соотвѣтственною надписью.

§ 59.

Пакеты, письма и посылки, отправляемые за печатью Земледѣльческой Школы, принимаются на почтѣ на общихъ правилахъ, для прочихъ казенныхъ учрежденій установленныхъ.

§ 60.

Въ производствѣ всякихъ дѣлъ, Земледѣльческія Школы освобождаются отъ употребленія гербовой бумаги.

§ 61.

Имѣнія, составляющія собственность Земледѣльческихъ Школъ, съ принадлежностями, освобождаются отъ квартирной повинности, какъ постоемъ, такъ и деньгами.

§ 62.

Учители Земледѣльческихъ Школъ и Помощники ихъ

rstwie i budowy, na zakupywanie pomocy naukowych, na jednorazowe wynagrodzenia albo dodatki do płac odznaczającym się osobom, do składu Szkoły należącym, i na inne potrzeby szkolne.

§ 54.

Inwentarz wszelkiéj własności Szkoły Rolniczéj sporządza się i prowadzi podobnie jak w innych zakładach naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 55.

Żywność dla uczniów powinna być prosta, ale zdrowa i w dostatecznéj ilości. Ilość potraw, jakie mianowicie i w jakim dniu winny być dawane, oznacza Nauczyciel Szkoły.

§ 56.

Bielizna, którą uczniowie noszą na sobie, ma być zmieniana w zimie raz, a w lecie dwa razy na tydzień; bielizna na pościeli zmienia się raz na dwa tygodnie.

Prawa i prerogatywy.

§ 57.

Szkoły Rolnicze zaliczają się do zakładów naukowych rzędu III-go.

§ 58.

Każda Szkoła Rolnicza używa pieczęci z herbem Królestwa Polskiego i z stosownym napisem.

§ 59.

Ekspedycye, listy i posyłki, ekspedyowane pod pieczęcią Szkoły Rolniczéj, przyjmują się na poczcie na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych dla innych zakładów rządowych.

§ 60.

Przy załatwianiu wszelkich interessów, Szkoły Rolnicze wolne są od używania papieru stemplowego.

§ 61.

Folwarki z przyległościami, będące własnością Szkół Rolniczych, wolne są od kwaterunku tak w naturze, jak w pieniądzach.

§ 62.

Nauczyciele Szkół Rolniczych i ich Pomonicy uważają się

считаются въ Государственной службѣ и пользуются всѣми правами оной. Учитель полагается по должности и по мундиру въ X классѣ, Помощникъ его по должности въ XII, по мундиру въ X классѣ. Въ отношеніи пенсій и единовременныхъ пособій, они пользуются правами, постановленными на сей конецъ для Варшавскаго учебнаго округа.

Примѣчаніе. Въ Учители Земледѣльческихъ Школъ или въ ихъ Помощники могутъ быть назначаемы соотвѣтственныя лица по найму; въ семъ однако случаѣ, эти лица не считаются въ Государственной службѣ и не пользуются правами оной.

§ 63.

Ученики Земледѣльческихъ Школъ на время продолженія курса наукъ, освобождаются отъ рекрутской повинности.

§ 64.

По предметамъ, въ семъ Положеніи не поименованнымъ, Земледѣльческія Школы руководствуются постановленіями Училищнаго Устава Варшавскаго учебнаго округа, поколику они не измѣняютъ особой цѣли учрежденія Земледѣльческихъ Школъ. Подробныя же правила относительно воспитанія, ученія и управленія по всѣмъ частямъ Земледѣльческихъ Школъ, опредѣлены будутъ въ особомъ Наставленіи, утвержденномъ Попечителемъ Варшавскаго учебнаго округа.

Вѣрно: Директоръ Департамента Народнаго Просвѣщенія (подписано) *Ребиндеръ.*

zostających w służbie rządowéj i korzystają ze wszystkich praw.

Nauczyciel ma klassę urzędu i munduru X; Pomocnik jego klassę urzędu XII, a munduru X.

Co do pensyi emerytalnéj i jednorazowych wsparć, osoby te korzystają z praw ustanowionych w tym względzie dla Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Uwaga. Na Nauczycieli Szkół Rolniczych lub ich Pomocników mogą być przeznaczane odpowiednie osoby za kontraktem; w tym jednak razie, osoby te nie uważają się za zostające w służbie rządowéj, i z praw jéj nie korzystają.

§ 63.

Uczniowie Szkół Rolniczych przez czas pobierania nauk wolni są od poboru wojskowego.

§ 64.

W przedmiotach, w téj Ustawie oddzielnie nie wyszczególnionych, Szkoły Rolnicze stosują się do przepisów Ustawy Szkolnéj Okręgu Naukowego Warszawskiego, o ile one nie są przeciwne właściwemu celowi założenia tychże Szkół. Szczegółowe zaś przepisy co do wychowania, nauki i zarządu we wszystkich gałęziach Szkół Rolniczych, objęte będą osobną instrukcyą, zatwierdzoną przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Zgodno: Dyrektor Departamentu Oświecenia Narodowego
(podpisano) *Rebinder.*

Приложенie 1-е къ № 12-му.

(*Лит. А.*)

Свидѣтельство.

Предъявитель сего, воспитанникъ Земледѣльческой Школы, состоящей . . . . (имя, отчество и фамилiя), родомъ изъ . . . . . . губернiи, отъ роду [redacted] лѣтъ, изъ . . . . , исповѣданiя . . . . , записанъ въ число учениковъ (число и мѣсяцъ) 18 . . года и состоя въ оной по . . . 18 . . года, окончилъ полный курсъ ученiя.

Въ продолженiе сего времени поведенiя былъ [redacted] и въ преподанныхъ предметахъ оказалъ слѣдующiе успѣхи:

(*Исчисленiе всѣхъ учебныхъ предметовъ.*)

Посему, на основанiи § 30 Устава Земледѣльческихъ Школъ, Высочайше утвержденнаго во 2-й день Ноября 1859 года, удостоенъ званiя Агрономическаго Помощника первaго разряда.

Въ увѣренiе чего и дано ему . . . . . . сiе свидѣтельство, за надлежащимъ подписанiемъ и съ приложенiемъ печати Школы.

(Число, мѣсяцъ и годъ.)

Блюститель Школы

(М. П.)

1-y Annex do Nr. 12-go.

(*Lit. A.*)

Świadectwo.

Okaziciel niniejszego, ucz. Szkoły Rolniczéj, będącéj . . . . (imię i nazwisko), syn . . . . rodem z . . . . gubernii . . . . mający wieku lat [redacted], stanu . . . . wyznania . . . . zapisany w poczet uczniów (dzień i miesiąc) 18 . . r. i pozostając w Szkole do dnia . . . . . 18 . . roku, ukończył całkowity kurs nauk.

W ciągu tego czasu sprawował się [redacted], a z wyłożonych przedmiotów okazał p... stęp następujący:

(*Wymienienie wszystkich przedmiotów naukowych.*)

W skutku tego, na zasadzie § 30-go Ustawy o Szkołach Rolniczych, Najwyżéj zatwierdzonej w dniu 2 Listopada 1859 roku, przyznanym mu zostaje stopień Pomocnika Agronomicznego pierwszéj klassy.

Na dowód czego wydaje się . . . . niniejsze świadectwo, za właściwym podpisem i przyłożeniem pieczęci Szkoły.

(dzień, miesiąc i rok.)

Учители

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловской.*

Приложеніе 2-е къ № 12-му.

(Лит. Б.)

Свидѣтельство.

Предъявитель сего, воспитанникъ Земледѣльческой Школы, состоящей . . . . , (имя, отчество и фамилія), родомъ изъ . . . . губерніи, имѣющій отъ роду ______ лѣтъ, изъ . . . . . , исповѣданія . . . . , записанъ въ число учениковъ (число и мѣсяцъ) 18 . . года и состоя въ оной по . . . 18 . . года, окончилъ полный курсъ ученія.

Въ продолженіе сего времени поведенія былъ ______ и въ преподанныхъ предметахъ оказалъ слѣдующіе успѣхи:

(*Исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ.*)

Посему, на основаніи § 30 Устава Земледѣльческихъ Школъ, Высочайше утвержденнаго во 2-й день Ноября 1859 года, удостоенъ званія *Агрономическаго Помощника* втораго разряда.

Въ увѣреніе чего и дано ему, ... , сіе Свидѣтельство, за надлежащимъ подписаніемъ и съ приложеніемъ печати Школы.

(Число, мѣсяцъ и годъ).

Блюститель Школы

(М. П.)

2-i Annex do Nr. 12-go.

(*Lit. B.*)

Świadectwo.

Okaziciel niniejszego, uczeń Szkoły Rolniczéj, będącéj . . . . (imię i nazwisko), syn . . . . rodem z . . . . guberníi . . . . mający wieku lat ______, stanu . . . . . wyznania. . . . . . . zapisany w poczet uczniów (dzień i miesiąc) 18 . . r. i pozostając w Szkole do dnia . . . . 18 . . roku, ukończył całkowity kurs nauk.

W ciągu tego czasu sprawował się ______, a z wyłożonych przedmiotów okazał postęp następujący:

(*Wymienienie wszystkich przedmiotów naukowych.*)

W skutku tego, na zasadzie § 30-go Ustawy o Szkołach Rolniczych, Najwyżéj zatwierdzonéj w dniu 2 Listopada 1859 roku, przyznanym mu zostaje stopień Pomocnika Agronomicznego drugiéj klassy.

Na dowód czego wydaje się . . . . niniejsze świadectwo, za właściwym podpisem i przyłożeniem pieczęci Szkoły.

(dzień, miesiąc i rok.)

Uczyciele

Правитель дѣлъ (подписано) *Кисловскій.*

№13.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ Институтѣ.

(8 (20) Мая 1862 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорско-Царскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему."*

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Уставъ о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ

Раздѣлъ IV.

Высшія Спеціальныя Заведенія и Земледѣльческія Училища.

ГЛАВА I.

Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной.

Ст. 169.

Вмѣсто Варшавской Реальной Гимназіи и Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ, учреждается Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной в зданіи Института воспитанія Дѣвицъ въ Новой Александріи.

Ст. 170.

Всѣ кабинеты, собранія библіотеки бывшаго Института Сельскаго Хозяйства и Лѣсоводства въ Маримонтѣ и б. Варшавской Реальной Гимназіи, а равно минералогическій кабинетъ нынѣшней Медико-Хирургической Академіи, составятъ основаніе кабинета Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго въ Новой Александріи.

Ст. 171.

На счетъ общихъ эдукаціонныхъ суммъ куплено будетъ соотвѣтственное количество смежныхъ пахатныхъ полей и лѣсовъ для практическихъ упражненій въ сельскомъ хозяйствѣ и лѣсоводствѣ.

Ст. 172.

При Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣ

№ 13.

Wyciąg z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy o wychowaniu publiczném, o Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym.

(d. 8 (20) Maja 1862 r.)

Na oryginale własną ręką Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości napisano: *„Ma być według tego“.*

w Carskiém Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

Ustawa o wychowaniu publiczném w Królestwie Polskiém.

Dział IV.

Zakłady Wyższe Specyalne i Szkoły Rolnicze.

Rozdział I.

Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny.

Art. 169.

W miejsce Gimnazyum Realnego Warszawskiego i Instytutu Gospodarstwa i Leśnictwa w Marymoncie, ustanawia się Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny w gmachu Instytutu Wychowania Panien w Nowéj Aleksandryi.

Art. 170.

Wszystkie gabinety, zbiory, biblioteki b. Instytutu Gospodarstwa i Leśnictwa w Marymoncie i b. Gimnazyum Realnego w Warszawie, oraz gabinet mineralogiczny dzisiejszej Akademii Medyko-Chirurgicznéj, posłużyć mają za podstawę gabinetu Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego w Nowéj Aleksandryi.

Art. 171.

Z ogólnych funduszów edukacyjnych zakupioną być ma odpowiednia ilość przyległych pól ornych i lasów, dla użytku nauki gospodarstwa i leśnictwa.

Art. 172.

Przy Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym w No-

номъ въ Новой Александріи устроены будутъ механическія мастерскія, изъ таковыхъ же бывшей Варшавской Реальной Гимназіи, въ которыхъ между прочими механическими работами будутъ выдѣлываемы образцовыя земледѣльческія орудія.

Ст. 173.

Въ посадѣ Новой Александріи, при Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ учреждается Училище Садоводства. Его устройство и развитіе по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, будутъ опредѣлены Совѣтомъ Управленія.

ГЛАВА II.

Составъ Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго, предметы преподаванія, управленіе.

Ст. 174.

Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной состоитъ изъ пяти Отдѣленій, а именно:

1) Отдѣленіе Механиковъ,
2) Отдѣленіе Гражданскихъ Инженеровъ,
3) Отдѣленіе Химическо-Горное,
4) Отдѣленіе Земледѣльческое,
5) Отдѣленіе Лѣсное.

Въ первыхъ трехъ Отдѣленіяхъ курсъ наукъ продолжается три года, въ двухъ послѣднихъ, курсъ теоретическій будетъ двухлѣтній.

Ст. 175.

Въ Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ будутъ преподаваемы слѣдующіе предметы:

1) высшая математика, заключающая высшую алгебру, аналитическую геометрію, дифференціальное и интегральное исчисленіе;

2) межеваніе, а именно: низшее межеваніе, съ нивеллировкой, подземное межеваніе, геодезія, орошеніе и дренажъ;

3) описательная геометрія съ теоріею тѣней, перспективы, разрѣзкою камней и обтескою брусковъ;

4) общая физика, съ метеорологіей и климатологіей и промышленная физика съ теоріею паровыхъ машинъ;

5) химія минеральная, органическая и аналитическая:

...éj Aleksandryi urządzone zostaną warsztaty mechaniczne z ...stanowionych pierwotnie dla gimnazyum realnego w Warszawie, w których, między innemi mechanicznemi pracami, wyrabiane będą wzorowe narzędzia rolnicze.

Art. 173.

W osadzie Nowéj Aleksandryi przy Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym ustanawia się Szkoła Ogrodnicza. Urządzenie jéj i rozwinięcie, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, postanowienie Rady Administracyjnéj przepisze.

ROZDZIAŁ II.

Oddział Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, przedmioty wykładu, zarząd.

Art. 174.

Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny dzieli się na pięć Oddziałów, a mianowicie:

1) Oddział Mechaników,
2) Oddział Inżenierów Cywilnych,
3) Oddział Chemików-Górników,
4) Oddział Rolniczy,
5) Oddział Leśny.

W trzech pierwszych kurs nauk trwać będzie przez lat trzy, w dwóch ostatnich kurs teoretyczny będzie dwuletni.

Art. 175.

W Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym wykładane będą następujące przedmioty:

1) matematyka wyższa, obejmująca algebrę wyższą, jeometryę analityczną i rachunek różniczkowy i całkowy;

2) miernictwo, a mianowicie: miernictwo niższe z niwelacyą, miernictwo podziemne, geodezyę, irrygacyę i drenowanie;

3) jeometrya opisująca z teoryą cieniów, perspektywy, z kamieniarką i ciosełką;

4) fizyka ogólna z meteorologią i klimatologią i fizyka przemysłowa z teoryą machin parowych;

5) chemia mineralna, organiczna i chemia analityczna;

6) аналитическая механика съ курсомъ о прочности матеріаловъ и устойчивости тѣлъ;

7) прикладная механика, заключающая: теорію машинъ и гидравлику, конструкцію машинъ, рисованіе машинъ и проектированіе машинъ;

8) земледѣльческая механика;

9) гражданское инженерство, заключающее науку о матеріалахъ, въ архитектурѣ и при конструкціи машинъ употребляемыхъ, городское инженерство или канализацію, водопроводы, освѣщеніе газомъ, конструкцію шоссейныхъ дорогъ, желѣзныя дороги, конструкцію мостовъ, электрическіе телеграфы, инженерныя композиціи;

10) архитектура промышленная и сельская, съ наукою о составленіи смѣтъ;

11) технологія механическая, химическая, земледѣльческая, лѣсная;

12) эксплоатація рудниковъ;

13) наука о вытапливаніи рудъ и стеколъ;

14) земледѣльческое хозяйство въ самомъ обширномъ объемѣ;

15) лѣсоводство въ самомъ обширномъ объемѣ;

16) ветеринарія, съ предварительнымъ изложеніемъ анатоміи и физіологіи домашнихъ животныхъ;

17) зоологія;

18) ботаника;

19) минералогія и геогнозія;

20) бухгалтерія;

21) гигіена;

22) общія основанія юриспруденціи и мѣстная администрація;

23) законодательство промышленное, горное и строительная полиція;

24) политическая экономія и статистика, съ преимущественнымъ примѣненіемъ къ торговлѣ и промышленности;

25) французскій языкъ;

26) нѣмецкій языкъ;

27) англійскій языкъ;

28) рисованіе графическое и ручное;

Сверхъ того, ученики будутъ заниматься: работами въ

6) mechanika analityczna z kursem o wytrzymałości materyałów i stateczności ciał;

7) mechanika stosowana, obejmująca: teoryę machin i hidraulikę, konstrukcyę machin, rysowanie machin, projektowanie machin;

8) mechanika rolnicza;

9) inżenierya cywilna, obejmująca: naukę o materyałach używanych w budownictwie i przy konstrukcyi machin, inżenieryę miejską czyli kanalizacyę miast, wodociągi, oświetlanie gazem, konstrukcyę dróg bitych, drogi żelazne, konstrukcyę mostów, telegrafię elektryczną, kompozycye inżenierskie;

10) architektura przemysłowa i wiejska wraz z anszlagowaniem;

11) technologia mechaniczna, chemiczna, rolnicza, leśna;

12) exploatacya kopalń;

13) hutnictwo;

14) gospodarstwo rolne w całej obszerności;

15) leśnictwo w całej obszerności;

16) weterynarya, poprzedzona anatomią i fizyologią zwierząt domowych;

17) zoologia;

18) botanika;

19) mineralogia z geognozyą;

20) buchhalterya;

21) higiena;

22) ogólne zasady prawa i administracya krajowa;

23) prawodawstwo przemysłowe, górnicze i policya budownicza;

24) ekonomia polityczna i statystyka, ze szczególném zastosowaniem do handlu i przemysłu;

25) język francuzki;

26) „ niemiecki;

27) „ angielski;

28) rysunek graficzny i ręczny.

Oprócz powyższych wykładów, uczniowie zajmować się bę-

лабораторіяхъ и механическихъ мастерскихъ, съемкою плановъ, экскурсіями ботаническими, лѣсными, посѣщеніемъ рудниковъ, промышленныхъ заведеній, извѣстныхъ хозяйствъ и т. д.

Ст. 176.

Для преподаванія вышеисчисленныхъ предметовъ, Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной будетъ имѣть 17 Профессоровъ, изъ нихъ 8 входящихъ въ составъ Совѣта, 10 Учителей, 2 Препараторовъ и 2 Управляющихъ мастерскими. Кромѣ того, ежегодно будутъ приглашаемы на извѣстное время лица, посвящающія себя нѣкоторымъ спеціальностямъ, состоящимъ въ связи съ преподаваемыми предметами, но не требующихъ продолжительнаго изложенія.

Ст. 177.

Курсы наукъ будутъ полугодовые.

Первое полугодіе начинается съ 1-го Октября и продолжается до 15 Марта; второе полугодіе продолжается отъ 15 Марта до 15 Августа. Время отъ 1-го до 15-го Августа назначается на экзамены; вторая же половина Августа и Сентябрь составляютъ вакаціонное время.

Ст. 178.

Въ Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной, въ теченіе первыхъ четырехъ лѣтъ, принимаемы будутъ такіе ученики, которые выдержатъ пріемный экзаменъ по программѣ, имѣющей быть изданною отъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія; по истеченіи же сего времени, принимаемы будутъ лишь ученики, имѣющіе свидѣтельство зрѣлости (maturitatis).

Ст. 179.

По выслушаніи предписаннаго для каждаго Отдѣленія курса наукъ и по выдержаніи экзамена, ученики получаютъ свидѣтельства объ окончаніи курса наукъ въ Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ.

Ст. 180.

Ученики, имѣющіе такія свидѣтельства, ежели съ успѣхомъ совершатъ двухлѣтнюю практику въ имѣніяхъ, извѣстныхъ образцовымъ хозяйствомъ, или однолѣтнюю практику въ фабричныхъ заведеніяхъ, рудникахъ, какъ казенныхъ, такъ и частныхъ, могутъ подвергаться испытанію практи-

łą pracami w laboratoryach, w warsztatach mechanicznych, zdejmowaniem planów, exkursyami botanicznemi, leśnemi, zwiedzaniem kopalń, zakładów przemysłowych, gospodarstw słynnych i t. p.

Art. 176.

Do wykładu wymienionych przedmiotów, Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny mieć będzie 17-tu Professorów; z tych 8-u Radnych, 10-ciu Nauczycieli, 2-ch Preparatorów, 2-ch Zawiadowców warsztatów. Nadto wzywane będą corocznie na pewien czas osoby, poświęcające się pewnym specyalnościom, mającym związek z naukami wykładanemi, a które dłuższego wykładu nie potrzebują.

Art. 177.

Kursa nauk będą półroczne. Pierwsze półrocze rozpoczynać się ma od 1-go Października i trwać do 15-go Marca; drugie półrocze od 15-go Marca trwać będzie do 15-go Sierpnia. Dni od 1-go do 15-go Sierpnia przeznaczają się na egzamina połowa Sierpnia i Wrzesień na wakacye.

Art. 178.

Do Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, przez cztery pierwsze lata, przyjmowani będą tacy uczniowie, którzy złożą egzamin wstępny, według programmatu, przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przepisać się mającego; po upływie zaś tego czasu, tylko uczniowie opatrzeni świadectwami dojrzałości.

Art. 179.

Po wysłuchaniu nauk, przepisanych dla każdego Oddziału i złożeniu egzaminu, uczniowie otrzymywać będą świadectwa z ukończonych kursów w Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym.

Art. 180.

Opatrzeni takiemi świadectwami uczniowie, jeżeli odbędą z korzyścią dwuletnią praktykę w dobrach znanych ze wzorowego gospodarstwa, lub jednoroczną praktykę w zakładach fabrycznych, kopalniach, bądź rządowych, bądź prywatnych, mogą przystępować do składania egzaminów praktyczno-teore-

ческо-теоретическому, и по оказаніи удовлетворительных свѣдѣній удостоиваются патентовъ Агронома, Гражданскаго Инженера, или же Агронома и Инженера съ особенною пользою для края.

Ст. 181.

На окончательномъ испытаніи для полученія патента кромѣ Профессоровъ заведенія, могутъ присутствовать лица командируемыя вѣдомствомъ Путей Сообщенія и Правительственною Коммисіею Финансовъ.

Ст. 182.

Тѣ изъ учениковъ трехъ техническихъ Отдѣленій, которые съ особенною для края пользою, выдержатъ въ Политехническомъ Институтѣ испытаніе практическо-теоретическое, с разрѣшенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, могутъ быть высылаемы за границу, для дальнѣйшаго усовершенствованія. Число высылаемыхъ учениковъ и время ихъ пребыванія за границею опредѣляетъ Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 183.

Порядокъ замѣщенія Профессорскихъ каѳедръ въ Институтѣ Политехническомъ и Земледѣльческо-Лѣсномъ, порядокъ испытанія учениковъ, взносъ за ученіе, правила о дисциплинѣ между учениками, будутъ тѣ же самыя, какія и въ Главной Школѣ Варшавской. Объемъ же преподаваемыхъ предметовъ, число уроковъ на каждые изъ нихъ, подробныя ихъ программы, опредѣлены будутъ Совѣтомъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 184.

Ученики Института не носятъ мундира и во все время ученія освобождаются отъ рекрутской повинности.

Ст. 185.

Институтъ Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной состоитъ подъ непосредственнымъ завѣдываніемъ Директора.

Ст. 186.

Директоръ, вмѣстѣ съ двумя Инспекторами и 8-ю Про-

cznych, i za udowodnieniem dostatecznych wiadomości, uzyskają patenta na Agronomów, Inżenierów Cywilnych, lub Agronomów i Inżenierów, ze szczególnym dla kraju pożytkiem.

Art. 181.

Przy ostatecznych egzaminach na patenta, oprócz Professorów zakładu, assystować mogą osoby, wyznaczone przez Zarząd Okręgu Kommunikacyj i przez Kommissyę Skarbu.

Art. 182.

Ci z uczniów trzech Oddziałów technicznych, którzy ze szczególnym pożytkiem dla kraju ukończyli praktyczno-teoretyczne egzamina w Instytucie Politechnicznym, za uznaniem Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, mogą być wysyłani za granicę, celem dalszego kształcenia się. Liczbę uczniów, mających się wysyłać, i liczbę lat ich pobytu za granicą, postanowienie Rady Administracyjnéj, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, określi.

Art. 183.

W Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym sposób obsadzania katedr professorskich, sposób egzaminowania uczniów, opłata za naukę, przepisy karności dla uczniów, będą takie same, jak w Szkole Głównéj Warszawskiéj. Zakres zaś wykładanych przedmiotów, liczba godzin na każdy przedmiot, szczegółowe ich programmata, ustanowione zostaną postanowieniem Rady Administracyjnéj, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 184.

Uczniowie Instytutu nie noszą żadnego munduru i przez czas nauk wolni są od stawania do spisu i zaciągu wojskowego.

Art. 185.

Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny zostaje pod bezpośredniém zawiadywaniem Dyrektora.

Art. 186.

Dyrektor wraz z dwoma Inspektorami i 8-u Professora-

фессорами, избираемыми всѣми Преподавателями Института и утверждаемыми Правительственною Коммисіею Духовных Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, составятъ Совѣтъ Института, который занимается разсмотрѣніемъ дѣлъ касательно учениковъ, какъ-то: пріемомъ, переводомъ, опредѣленіемъ стипендій и т. д. Кромѣ того, Совѣту сему принадлежатъ права входить въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія съ представленіями, касающимися блага и усовершенствованія заведенія. При обсуживаніи учебныхъ предметовъ, Директоръ можетъ приглашать въ Совѣтъ тѣхъ Профессоровъ, которые занимаются преподаваніемъ наукъ, состоящихъ въ связи съ обсуживаемымъ предметомъ. Протоколы засѣданій Совѣта ведетъ одинъ изъ его Членовъ, избираемый Директоромъ.

Ст. 187.

Всѣ дѣла касательно внутренняго управленія Институтомъ, земледѣльческаго хозяйства, содержанія кассы, вѣряются Правленію Института, состоящему изъ Директора, двухъ Инспекторовъ и Секретаря, который ведетъ протоколы засѣданій.

Ст. 188.

Кромѣ вышеисчисленныхъ лицъ, въ составъ Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго входятъ: Профессоры, Учители, Библіотекарь, Управляющій хозяйствомъ на фольваркахъ, Управляющіе мастерскими, Контролеръ, Казначей, канцелярскіе чиновники и нижняя служба, Институтская и экономическая. Обязанности и взаимную зависимость сихъ лицъ опредѣлитъ особымъ постановленіемъ Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 189.

Классъ должности и оклады входящихъ въ составъ Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго лицъ, опредѣляетъ прилагаемый при семъ штатъ.

ГЛАВА III.

Земледѣльческія Училища.

Ст. 190.

Земледѣльческія Училища въ Неглосахъ подъ Плоцкомъ

mi radnymi, przez grono Nauczycielskie Instytutu wybieranymi, a przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdzonymi, stanowić będą Radę Instytutu, do której należyć ma rozpoznawanie czynności, dotyczących uczniów, jako to: przyjmowanie, promowanie, przysądzanie kar za przewinienia, kwalifikowanie do stypendyów i t. p., a nadto inicyatywa wniosków do Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, mających na celu dobro i postęp zakładu. Przy rozbiorze przedmiotów naukowych, Dyrektor może zawezwać na Radę tych Professorów, którzy zajmują się wykładem nauk, związek z przedmiotem dyskussyi mających. Protokóły posiedzeń Rady prowadzi jeden z Członków Rady, wybrany przez Dyrektora.

Art. 187.

Wszelkie czynności, dotyczące wewnętrznego zarządu Instytutu, gospodarstwa rolnego, prowadzenia kassy, poruczają się Zarządowi Instytutu, złożonemu z Dyrektora, dwóch Inspektorów i Sekretarza, protokóły posiedzeń prowadzącego.

Art. 188.

Oprócz wyżej wymienionych osób, do składu Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego wchodzą: Professorowie, Nauczyciele, Bibliotekarz, Zarządzający gospodarstwem na folwarkach, Zawiadowcy warsztatów, Kontroller, Płatnik, Kancelliści i służba niższa instytutowa i ekonomiczna. Obowiązki i wzajemną zależność tych osób określi postanowienie Rady Administracyjnej, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 189.

Klassę w hierarchii urzędowej i płacę osób, do składu Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego wchodzących, oznacza etat, poniżej zamieszczony.

ROZDZIAŁ III.

Szkoły rolnicze.

Art. 190.

Szkoły rolnicze w Niegłosach pod Płockiem, w Radomsku

въ Радомскѣ и Сельское Училище въ Бураковѣ, будутъ называться Училищами низшихъ сельскихъ служителей и назначаются на исключительное образованіе молодыхъ людей для низшихъ хозяйственныхъ занятій. Два остальныя Земледѣльческія Училища подъ Люблиномъ и Радомомъ упраздняются.

Ст. 191.

Въ Училища низшихъ сельскихъ служителей, кромѣ пансіонеровъ, которые будутъ вносить въ годъ по 50 руб. сер. за столъ и одежду, могутъ быть принимаемы и приходящіе ученики изъ смежныхъ деревень. Сіи приходящіе ученики не вносятъ за ученіе никакой платы, однако вмѣстѣ съ пансіонерами обязаны производить работы въ Училищныхъ хозяйствахъ.

Ст. 192.

Казенныя стипендіи въ Училищахъ низшихъ сельскихъ служителей упраздняются.

Ст. 193.

Училища низшихъ сельскихъ служителей остаются впредь подъ начальствомъ Директора Института Политехническаго и Земледѣльческо-Лѣснаго; ближайшій же надзоръ за каждымъ изъ сихъ Училищъ ввѣряется двумъ помѣщикамъ, избираемымъ Уѣздными Совѣтами тѣхъ уѣздовъ, въ которыхъ Училища находятся, и утверждаемымъ Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 194.

Помѣщики, избираемые для надзора за благосостояніемъ и надлежащимъ направленіемъ Училищъ, будутъ носить названіе: первый Опекуна Училища, а другой Заступающаго его мѣсто.

Ст. 195.

По предложенію Губернскихъ Совѣтовъ и представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, Совѣтъ Управленія можетъ разрѣшать открытіе новыхъ Училищъ для низшихъ сельскихъ служителей.

Ст. 196.

При представленіяхъ Губернскихъ Совѣтовъ въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Про-

i szkoła wiejska w Burakowie, nazywać się będą Szkołami niższych oficyalistów wiejskich i przeznaczają się na wyłączne kształcenie się młodych ludzi do niższych posług gospodarskich. Pozostałe dwie szkoły rolnicze, pod Lublinem i Radomiem, rozwiązują się.

Art. 191.

Do Szkół niższych oficyalistów wiejskich, oprócz uczniów pensyonarzy, którzy mają płacić po 50 rs. na życie i ubranie, mogą być przyjmowani i uczniowie przychodni z otaczających włości. Tacy externi nie wnoszą za naukę żadnéj opłaty, są jednak obowiązani, łącznie z pensyonarzami, do wykonywania robót w gospodarstwach szkolnych.

Art. 192.

Stypendya rządowe w Szkołach niższych oficyalistów wiejskich znoszą się.

Art. 193.

Szkoły dla niższych oficyalistów wiejskich pozostają nadal pod zwierzchnictwem Dyrektora Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, bliższy wszakże nadzór nad każdą z tych szkół powierza się dwóm właścicielom ziemskim, wybranym przez Rady Powiatowe tych powiatów, w których znajdują się szkoły, a potwierdzonym przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 194.

Wybrani właściciele ziemscy do czuwania nad pomyślnością i dobrym kierunkiem Szkoły, nosić będą tytuł Opiekuna i Zastępcy Opiekuna Szkoły.

Art. 195.

Na przedstawienie Rad Gubernialnych, a na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rada Administracyjna zatwierdzać może urządzenie nowych Szkół dla niższych oficyalistów wiejskich.

Art. 196.

Przy podaniu Rad Gubernialnych, zaniesioném do Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego,

свѣщенія, должно быть приложено обязательство помѣщика имѣющаго въ своемъ имѣніи образцовое хозяйство въ томъ, что онъ, для пользы Училища низшихъ сельскихъ служителей, безвозмездно предоставляетъ соотвѣтственное, обширное помѣщеніе съ отопленіемъ, и четыре морги земли для Училищныхъ огородовъ и фруктовыхъ садовъ. Прочіе расходы, какъ-то: жалованье Учителямъ, издержки на внутреннее устройство Училища, на садовыя орудія и т. д. будутъ покрываемы изъ эдукаціонныхъ суммъ.

Ст. 197.

Въ новоучреждаемыхъ Училищахъ для низшихъ сельскихъ служителей, Учитель можетъ держать пансіонеровъ, отдаваемыхъ родителями или помѣщиками, по добровольному соглашенію.

Ст. 198.

Ученики новоучреждаемыхъ Училищъ для низшихъ сельскихъ служителей не платятъ за ученіе, но въ опредѣленное въ планѣ время обязаны производить работы въ Училищномъ саду и на фольваркѣ помѣщика. За сію послѣднюю работу, производимую урочно, они должны быть вознаграждаемы $\frac{1}{2}$ или $\frac{3}{4}$ поденной платы, соотвѣтственно мѣстнымъ цѣнамъ. Заработанныя каждымъ ученикомъ деньги вручаются ему на годичномъ испытаніи.

Ст. 199.

Жалованье Учителей при Училищахъ для низшихъ сельскихъ служителей, ихъ обязанности, распредѣленіе наукъ, обязанности опекуновъ, опредѣлены будутъ Совѣтомъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

inna być dołączona deklaracya właściciela ziemskiego, posiadającego w swych dobrach gospodarstwo postępowe, mocą której zobowiąże się, na użytek Szkoły dla niższych wiejskich oficyalistów, dostarczyć bezpłatnie odpowiedni obszerny lokal, opał i cztery morgi gruntu pod ogrody szkolne, warzywne i owocowe. Inne wydatki, jako to; płace dla dwóch Nauczycieli, koszta wewnętrznego urządzenia Szkoły, narzędzia ogrodnicze i t. p. pokryte będą z funduszów edukacyjnych.

Art. 197.

W nowo zakładanych Szkołach dla niższych oficyalistów wiejskich, mogą być przez Nauczyciela utrzymywani pensyonarze, oddawani przez rodziców lub właścicieli wiejskich, za dobrowolną umową.

Art. 198.

Uczniowie nowych zakładających się Szkół dla niższych oficyalistów nie płacą za naukę, lecz, w czasie przepisanym w planie, obowiązani są do robót około ogrodu szkolnego i na folwarku właściciela. Za tę ostatnią pracę, odbywaną na wymiar, winni być wynagradzani w $1/2$ lub $3/4$ płacy dziennéj, a to stosownie do wartości. Pieniądze, uzbierane przez każdego ucznia, oddają się im na egzaminie rocznym.

Art. 199.

Płace Nauczycieli Szkół dla niższych oficyalistów wiejskich, ich obowiązki, plan nauk, obowiązki Opiekunów, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, postanowienie Rady Administracyjnéj oznaczy.

Приложеніе къ № 13-му.

Извлеченіе изъ Высочайше утвержденнаго штата учебныхъ заведеній и состоящихъ съ ними въ связи учрежденій въ Царствѣ Польскомъ.

Государь Императоръ изволилъ разсматривать.

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Министръ Статсъ-Секретарь (подписано) *Тымовскій.*

Штатъ учебныхъ заведеній и состоящихъ съ ними въ связи учрежденій въ Царствѣ Польскомъ.

№	Статьи расходовъ.	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ одному Руб.	к.	всѣмъ Руб.	к.	Примѣчанія
	Политехническій и Земледѣльческо-Лѣсной Институтъ и принадлежащія къ нему Земледѣльческія Училища.							
1	Директоръ	VI	1	1,800		1,800		
2	Инспекторы	VII	2	1,200		2,400		
3	Профессоры, Члены Совѣта	VII	8	1,200		9,600		
4	Профессоры	VIII	9	900		8,100		
5	Учители	IX	10	600		6,000		
6	Вознагражденіе Профессору, завѣдывающему библіотекою	—	—	—		200		
7	Лаборанты	X	2	500		1,000		
8	Завѣдывающіе мастерскими	X	2	450		900		
9	Вознагражденіе лицамъ, знакомящимъ учениковъ съ пчеловодствомъ и шелководствомъ	—	—	—		450		
10	Педели	—	2	200		400		
11	Контролеръ, онъ же Казначей	IX	1	750		750		
12	Секретарь Совѣта и Правленія	IX	1	750		750		
13	Управляющій хозяйствомъ	IX	1	600		600		
14	Писецъ	XII	1	300		300		
15	Писецъ	XII	1	225		225		
16	Смотритель зданія	XII	1	225		225		
17	Садовникъ	—	1	450		450		
18	Помощники садовника	—	3	100		300		

Annex do Nr. 13-go.

Wyciąg z Najwyżéj zatwierdzonego etatu zakładów naukowych i w związku z niemi będących instytucyj w Królestwie Polskiém.

Najjaśniejszy Pan przeglądać raczył.

Carskiém Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *J. Tymowski.*

Etat zakładów naukowych i w związku z niemi będących instytucyj w Królestwie Polskiém.

№		Klassa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna				Uwagi
				jednego		wszystkich		
				Rsr.	k.	Rsr.	k.	
	Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny oraz należące do niego Szkoły niższe rolnicze.							
1	Dyrektor	VI	1	1,800		1,800		
2	Inspektorowie	VII	2	1,200		2,400		
3	Professorowie radni	VII	8	1,200		9,600		
4	Professorowie	VIII	9	900		8,100		
5	Nauczyciele	IX	10	600		6,000		
6	Wynagrodzenie dla Professora utrzymującego bibliotekę	—	—	—		200		
7	Laboranci	X	2	500		1,000		
8	Zawiadowcy warsztatów	X	2	450		900		
9	Wynagrodzenie dla osób, obznajmiających uczniów z pszczolnictwem i jedwabnictwem	—	—	—		450		
10	Pedele	—	2	200		400		
11	Kontroller-płatnik	IX	1	750		750		
12	Sekretarz Rády i Zarządu	IX	1	750		750		
13	Zarządzający gospodarstwem	IX	1	600		600		
14	Kancellista	XII	1	300		300		
15	Kancellista	XII	1	225		225		
16	Dozorca gmachów	XII	1	225		225		
17	Ogrodnik	—	1	450		450		
18	Ogrodniczki	—	3	100		300		

№	Статьи расходовъ.	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ одному Руб.	к.	всѣмъ Руб.	к.
19	Курьеръ	—	1	120		120	
20	Швейцаръ	—	1	150		150	
21	Служители при аудиторіяхъ и кабинетахъ.	—	4	100		400	
22	Кучеры	—	2	100		200	
23	Сторожа	—	6	90		540	
24	Трубочистъ, онъ же Смотритель пожарныхъ инструментовъ.	—	1	150		150	
25	На надобности Институтской Римско-Католической церкви	—		—		150	
26	На увеличеніе библіотеки . .	—		—		500	
27	На пополненіе кабинетовъ . .	—		—		600	
28	На производство физическихъ, химическихъ и технологическихъ опытовъ	—		—		1,000	
29	На содержаніе мастерскихъ . .	—		—		2,000	
30	„ сада	—		—		600	
31	На содержаніе четырехъ лошадей	—		—		900	
32	На производство агрономическихъ и лѣсныхъ опытовъ въ фольваркахъ и на пополненіе скота	—		—		2,000	
33	На освѣщеніе зданій	—		—		600	
34	На отопленіе залъ и квартиръ					1,800	
35	На ремонтъ зданій	—		—		1,000	
36	На содержаніе мебели и всякаго рода снарядовъ и на внутреннюю и наружную чистоту	—		—		300	
37	На канцелярскіе расходы и печатаніе бланковъ	—		—		500	
38	На непредвидѣнные расходы .	—		—		1,390	
	итого . . .	—	61	—		49,350	
	Низшія Земледѣльческія Училища	—		—		10,000	
	всего . . .	—		—		59,350	

		Klassa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna				Uwagi
				jednego		wszystkich		
				Rsr.	k.	Rsr.	k.	
19	Woźny	—	1	120		120		
20	Szwajcar	—	1	150		150		
21	Posługacze przy audytoryach i gabinetach	—	4	100		400		
22	Fornale	—	2	100		200		
23	Stróże	—	6	90		540		
24	Kominiarz i zarazem dozorca narzędzi ogniowych	—	1	150		150		
25	Na potrzeby kaplicy Rzymsko-Katolickiéj	—		—		150		
26	Na zwiększenie biblioteki	—		—		500		
27	Na uzupełnienie gabinetów	—		—		600		
28	Na doświadczenia fizyczne, chemiczne i technologiczne	—		—		1,000		
29	Na prowadzenie warsztatów	—		—		2,000		
30	Na utrzymanie ogrodu	—		—		600		
31	Na utrzymanie czterech koni	—		—		900		
32	Na prowadzenie w folwarkach doświadczeń agronomicznych i leśnych, tudzież na dokupywanie inwentarzy	—		—		2,000		
33	Na oświetlenie gmachów	—		—		600		
34	Na opał sal i pomieszkań	—		—		1,800		
35	Na reperacyę gmachów	—		—		1,000		
36	Na utrzymanie utensyliów i wszelkich narzędzi, tudzież zewnętrznego i wewnętrznego porządku	—		—		300		
37	Na potrzeby kancellaryjne i różne druki	—		—		500		
38	Na nieprzewidziane wydatki	—		—		1,390		
	Łącznie	—	61	—		49,350		
	Szkoły niższe rolnicze	—		—		10,000		
	Ogółem	—		—		59,350		

№ 14.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава о общественномъ воспитанiи въ Царствѣ Польскомъ, о Художественной Школѣ.

(8 (20) Мая 1862 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорско-Царскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему.“*

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Уставъ о общественномъ воспитанiи въ Царствѣ Польскомъ.

Раздѣлъ IV.

Высшія Спеціальныя Заведенія и Земледѣльческія Училища.

ГЛАВА IV.

Художественная Школа.

Ст. 200.

Существующая въ Варшавѣ Художественная Школа раздѣляется на три Отдѣленія: 1) Архитектуры, 2) Живописи, 3) Ваянія и Рѣзьбы. Въ первомъ Отдѣленіи полагается четырехлѣтній курсъ наукъ; въ Отдѣленіяхъ же Живописи и Ваянія съ Рѣзьбою время нахожденія учениковъ въ заведеніи должно быть не короче 3-хъ и не болѣе 6-и лѣтъ соотвѣтственно способностямъ и прилежанію каждаго ученика.

Ст. 201.

Въ Художественной Школѣ преподаваемы будутъ слѣдующіе предметы:

1) архитектура гражданская и сельская съ составленіемъ проектовъ зданій;

2) наука о смѣтахъ и строительные уставы;

3) курсъ о строительныхъ ремеслахъ;

4) прикладная механика, заключающая въ себѣ курсъ о прочности матеріаловъ и устойчивости строеній;

5) свѣдѣнія изъ технологіи въ примѣненіи къ архитектурѣ;

№ 14.

Wyciąg z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy o wychowaniu publiczném, o Szkole Sztuk Pięknych.

(d. 8 (20) Maja 1862 r.)

Na oryginale własną ręką Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości napisano: „*Ma być według tego.*"

W Carskiém Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

Ustawa o wychowaniu publiczném w Królestwie Polskiém.

Dział IV.

Zakłady Wyższe Specyalne i Szkoły Rolnicze.

Rozdział IV.

Szkoła Sztuk Pięknych.

Art. 200.

Szkoła Sztuk Pięknych, istniejąca w Warszawie, rozdziela się na trzy Oddziały: 1) Budownictwa, 2) Malarstwa, 3) Rzeźby i Rytownictwa. W pierwszym Oddziale kurs nauk będzie czteroletni, w Oddziałach zaś malarstwa i rzeźby z rytownictwem, czas pobytu naznacza się nie krótszy od 3-ch, nie dłuższy nad lat sześć, a to stosownie do talentu i pracy ucznia.

Art. 201.

W Szkole Sztuk Pięknych wykładane będą następujące nauki:

1) architektura cywilna i wiejska z projektowaniem budowli;

2) anszlagowanie i ustawy budownicze;

3) kurs o rzemiosłach budowlanych;

4) mechanika stosowana, obejmująca kurs o wytrzymałości materyałów i o stateczności budowli;

5) wiadomości z technologii, zastosowane do budownictwa;

6) свѣдѣнія изъ гражданскаго инженерства, необходимыя для Архитекторовъ;

7) перспектива въ примѣненіи къ изящнымъ искусствамъ;

8) художественная анатомія (остеологія и міологія);

9) рисованіе человѣческихъ фигуръ съ картинъ, съ гипсовыхъ моделей и съ натуры;

10) архитектоническое рисованіе и эскизы зданій, снимаемые съ натуры;

11) историческая живопись;

12) пейзажная живопись;

13) перспективная живопись;

14) моделлировка человѣческихъ фигуръ съ гипсовыхъ изображеній и съ натуры;

15) моделлировка орнаментовъ;

16) рѣзьба на мѣди, гравированіе, ксилографія и литографія;

17) Священное Писаніе и всеобщая исторія въ примѣненіи къ живописи.

Ст. 202.

Слѣдующіе предметы:

а) геометрію и высшее исчисленіе,

б) описательную геометрію,

в) теоретическую механику,

г) межеваніе и нивеллировку,

д) эстетику, въ примѣненіи ея къ изящнымъ искусствамъ,

е) древности и миѳологію,

ученики Художественной Школы слушать будутъ въ Отдѣленіяхъ Главной Школы.

Ст. 203.

Для преподаванія предметовъ въ Художественной Школѣ назначаются 10 Профессоровъ, изъ нихъ 6 входящихъ въ составъ Совѣта, и 4 Учителя.

Ст. 204.

Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по своему усмотрѣнію, опредѣляетъ Профессоровъ и Учителей, или же объявляетъ конкурсъ для замѣщенія вакантной каѳедры.

6) wiadomości z inżenieryi cywilnéj, potrzebne dla Budowniczych;

7) perspektywa zastosowana do sztuk pięknych;

8) anatomia artystyczna ciała ludzkiego (osteologia i miologia);

9) rysunek figur ludzkich ze sztychów, z gipsów i z modelów żywych;

10) rysunek architektoniczny i szkicowanie budowli z natury;

11) malarstwo historyczne;

12) malarstwo krajobrazów (pejzaży);

13) malarstwo perspektywiczne;

14) modelowanie figur ludzkich z gipsów, z modelu żywego;

15) modelowanie ornamentów;

16) miedziorytnictwo, sztycharstwo, drzeworytnictwo i litografia;

17) Pismo Święte i historya powszechna, wykładana obrazowo.

Art. 202.

Na następujące przedmioty:

a) geometryę analityczną i rachunek wyższy,

b) geometryę opisującą,

c) mechanikę teoretyczną,

d) miernictwo i niwelacyę,

e) estetykę w jéj zastosowaniu do sztuk pięknych,

f) starożytności i mitologię,

uczniowie Szkoły Sztuk Pięknych uczęszczać będą do Wydziałów Szkoły Głównéj.

Art. 203.

Do wykładu nauk w Szkole Sztuk Pięknych przeznacza się 10 Professorów, z tych 6-u Radnych, i 4-ch Nauczycieli.

Art. 204.

Kommissya Rządowa, według uznania swego, lub naznacza sama Professorów i Nauczycieli, lub ogłasza konkurs dla obsadzenia wakującéj posady.

Ст. 205.

Въ Художественной Школѣ курсы раздѣлены будутъ на полугодія. Первое полугодіе продолжается отъ 1-го Октября до 15 Марта, второе полугодіе отъ 15-го Марта до 30-го Іюля. Время отъ 1-го до 15-го Августа назначается на производство экзаменовъ и на выставку ученическихъ работъ; вторая половина Августа и Сентябрь составляютъ вакаціонное время.

Ст. 206.

Въ Отдѣленія Художественной Школы, въ теченіе первыхъ четырехъ лѣтъ, будутъ принимаемы ученики, по выдержаніи пріемнаго экзамена, на основаніи программы, которая съ сею цѣлію будетъ составлена. По истеченіи сего времени, въ каждое изъ Отдѣленій могутъ быть принимаемы только такіе ученики, которые представятъ свидѣтельство зрѣлости (maturitatis).

Ст. 207.

По выслушаніи предписаннаго курса наукъ и по выдержаніи соотвѣтственнаго экзамена, ученики Художественной Школы получаютъ свидѣтельства объ окончаніи курсовъ Архитектуры, Живописи или Ваянія.

Ст. 208.

Ученики Архитектурнаго Отдѣленія, получившіе означенное въ предыдущей статьѣ свидѣтельство, послѣ годовой практики въ качествѣ кондукторовъ при зданіяхъ казенныхъ или частныхъ, могутъ подвергаться испытанію практическо-теоретическому, и по оказаніи требуемыхъ познаній, получаютъ патенты на Архитекторовъ III-го класса или Архитекторскихъ кондукторовъ.

Ст. 209.

Ученики Отдѣленія Живописи и Ваянія съ Рѣзьбою, черезъ два года послѣ окончанія училищныхъ курсовъ представившіе работы, доказывающія ихъ способности и успѣхи въ искусствѣ, могутъ получать патенты на степени свободныхъ Художниковъ.

Ст. 210.

Въ Художественной Школѣ учреждаются казенныя стипендіи, для высылки за границу, съ цѣлью дальнѣйшаго

Art. 205.

W Szkole Sztuk Pięknych kursa rozłożone będą na półrocza. Półrocze pierwsze rozpoczyna się od 1-go Października trwa do 15-go Marca; drugie półrocze trwać ma od 15-go Marca do 30-go Lipca. Dni od 1-go do 15-go Sierpnia przeznaczają się na egzamina i wystawę prac uczniów. Połowa Sierpnia i Wrzesień przeznaczają się na czas wakacyjny.

Art. 206.

Na Wydziały Szkoły Sztuk Pięknych przez pierwsze lat cztery przyjmowani będą uczniowie, po egzaminie wstępnym, według programmatu, na ten cel ułożyć się mającego. Po upływie tego czasu, przedstawiający tylko świadectwo dojrzałości na którybądź Wydział przyjmowani być mogą.

Art. 207.

Po wysłuchaniu przepisanych nauk i złożeniu odpowiedniego egzaminu, uczniowie Szkoły Sztuk Pięknych otrzymywać będą świadectwa z ukończonych kursów budownictwa, malarstwa lub rzeźby.

Art. 208.

Opatrzeni takiém świadectwem uczniowie Oddziału budownictwa, po rocznéj praktyce w obowiązkach Konduktora, przy budowlach rządowych lub prywatnych, stawać mogą do egzaminów praktyczno-teoretycznych i, za udowodnieniem wymaganych wiadomości, otrzymują dopiero patenta na Budowniczych klassy 3-éj, czyli Koduktorów budownictwa.

Art. 209.

Uczniowie Oddziału malarstwa, rzeźby i rytownictwa, jeżeli, we dwa lata po odbyciu kursów szkolnych, przedstawią prace, świadczące o ich talencie i postępie w sztuce, mogą otrzymywać patenta na stopnie Artystów wyzwolonych.

Art. 210.

W Szkole Sztuk Pięknych ustanawiają się stypendya rządowe, dla wysyłania za granicę, celem dalszego kształcenia

усовершенствованія такихъ свободныхъ Художниковъ или Архитекторовъ III-го класса, которые, по мнѣнію Профессоровъ, въ Школѣ преподающихъ, оказываютъ отличныя способности.

Ст. 211.

Картины и статуи, выдѣлываемыя стипендіатами за границею, а равно заказываемыя имъ копіи съ знаменитыхъ произведеній, могутъ быть пріобрѣтаемы для музея за отдѣльное вознагражденіе, опредѣляемое Совѣтомъ Художественной Школы.

Ст. 212.

Время пребыванія казенныхъ стипендіатовъ за границею будетъ зависѣть отъ работъ, присылаемыхъ ими на выставку, которую Школа обязана устраивать ежегодно.

Ст. 213.

Во время пребыванія въ Художественной Школѣ, ученики не носятъ мундира и освобождаются отъ рекрутской повинности.

Ст. 214.

На окончательномъ экзаменѣ для полученія патентовъ, кромѣ Профессоровъ Художественной Школы, могутъ присутствовать лица, командируемыя Строительнымъ Совѣтомъ а также лица, приглашаемыя Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 215.

Объемъ преподаванія предметовъ въ Художественной Школѣ, число уроковъ въ недѣлю, порядокъ производства экзаменовъ въ Отдѣленіяхъ и количество платы за ученіе опредѣлитъ Совѣтъ Управленія по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 216.

Художественная Школа состоитъ подъ Управленіемъ Директора, который, ежели избирается Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія изъ среды Профессоровъ, обязанъ излагать по крайней мѣрѣ четыре урока своего предмета въ недѣлю. Директоръ вмѣстѣ съ 6-ю Профессорами, по два изъ каждаго Отдѣленія, выбира-

[ta]kich Artystów wyzwolonych lub Budowniczych, którzy, według opinii zgromadzenia Professorów, w Szkole nauczających, [p]osiadają szczególne zdolności.

Art. 211.

Obrazy i posągi, przez stypendystów za granicą wykonane, a także kopie znakomitych dzieł, do zrobienia im polecone, nabywane być mogą do Muzeum, za osobném wynagrodzeniem, przez Radę Szkoły Sztuk Pięknych oznaczyć się mającém.

Art. 212.

Czas pobytu za granicą stypendystów rządowych zależeć będzie od prac, przez nich nadsyłanych na wystawę, którą Szkoła corocznie obowiązana jest urządzać.

Art. 213.

W czasie pobytu w Szkole Sztuk Pięknych, uczniowie nie noszą żadnego munduru i przez ten czas wolni są od spisu i poboru wojskowego.

Art. 214.

Przy ostatecznym egzaminie na patenta, oprócz Professorów Szkoły Sztuk Pięknych, assystować mogą osoby wyznaczone przez Radę Budowniczą, lub inne, przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaproszone.

Art. 215.

Zakres przedmiotów, wykładanych w Szkole Sztuk Pięknych, liczba godzin w tygodniu, forma egzaminów w Oddziałach i wysokość opłaty za naukę, oznaczone będą w osobném postanowieniu Rady Administracyjnéj, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 216.

Szkoła Sztuk Pięknych pozostaje pod zwierzchnictwem Dyrektora, który, jeżeli jest przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z grona Professorów wybrany, winien poświęcać nauce przynajmniéj cztery godzin tygodniowo. Dyrektor łącznie z 6 Professorami, po 2-ch z każdego Oddziału, wybieranemi przez wszystkie osoby nauczające

емыми всѣми лицами, въ Школѣ преподающими, и утверждаемыми Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, составляетъ Совѣтъ Школы, который занимается: пріемомъ учениковъ, ихъ переводомъ, присужденіемъ наказаній, оцѣнкою присылаемыхъ работъ, признаніемъ казенныхъ стипендій и представленіемъ въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія своихъ предположеній, имѣющихъ въ виду усовершенствованія въ Школѣ, въ отношеніи ученомъ и художественномъ.

Ст. 217.

Въ Совѣтъ Школы могутъ быть Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія приглашаемы также лица, не принадлежащія къ заведенію, но извѣстныя въ краѣ артистическими произведеніями, или любовью къ изящнымъ искусствамъ. Такіе Члены Совѣта, при рѣшеніи вопросовъ, касающихся оцѣнки работъ учениковъ Художественной Школы, имѣютъ голосъ, наравнѣ съ Профессорами заведенія.

Ст. 218.

Кромѣ Профессоровъ и Учителей въ составъ Художественной Школы будутъ входить: Секретарь Школы, наблюдающій вмѣстѣ съ тѣмъ за ея имуществомъ, канцелярскій чиновникъ и нижняя прислуга, какъ-то: натурщики, служители. Обязанности сихъ лицъ опредѣлитъ Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 219.

Классы должностей и оклады входящихъ въ составъ Художественной Школы лицъ опредѣляются прилагаемымъ при семъ штатомъ.

Oddziale, a zatwierdzonymi przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, stanowić będzie Radę Szkoły, która zajmować się będzie: przyjmowaniem uczniów, ich promowaniem, zasądzaniem kar, ocenianiem prac nadesłanych, kwalifikowaniem do stypendyów rządowych i czynieniem wniosków do Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, mających na celu ulepszenia, tyczące się Szkoły, pod względem naukowym i artystycznym.

Art. 217.

Do Rady Szkoły mogą być przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego powoływane także osoby zakładowi obce, lecz znane w kraju z prac artystycznych lub zamiłowania w sztukach pięknych. Tacy Członkowie Rady, w kwestyach, dotyczących oceniania prac uczniów Szkoły Sztuk Pięknych, mieć będą głos narówni z Professorami Zakładu.

Art. 218.

Oprócz Professorów i Nauczycieli, do składu Szkoły Sztuk Pięknych należy: Sekretarz Szkoły, czuwający zarazem nad jéj własnościami, Kancellista, oraz służba niższa, jako to: modele, posługacze. Obowiązki tych osób wskaże osobne postanowienie Rady Administracyjnéj, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 219.

Klassy w hierarchii urzędowéj i płace osób, należących do składu Szkoły Sztuk Pięknych, oznacza etat przy niniejszém załączony.

Приложеніе къ № 14-му.

Извлеченіе изъ Высочайше утвержденнаго штата учебныхъ заведеній и состоящихъ съ ними въ связи учрежденій въ Царствѣ Польскомъ.

Государь Императоръ изволилъ разсматривать.

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Министръ Статсъ-Секретарь (подписано) *Тымовскій.*

Штатъ заведеній и состоящихъ съ ними въ связи учрежденій въ Царствѣ Польскомъ.

№	Статьи расходовъ.	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ одному Руб.	одному к.	всѣмъ Руб.	всѣмъ к.	Примѣчанія
	Художественная Школа.							
1	Директоръ	VI	1	1,200	—	1,200	—	
2	Профессоры	VII	6	900	—	5,400	—	
3	Профессоры	VIII	4	600	—	2,400	—	
4	Учители	IX	4	450	—	1,800	—	
5	Вознагражденіе Профессорамъ, составляющимъ Совѣтъ Школы	—	—	—	—	600	—	
6	Секретарь	IX	1	600	—	600	—	
7	Натурщики	—	2	180	—	360	—	
8	Служители	—	2	120	—	240	—	
9	На отопленіе, освѣщеніе, канцелярскія потребности и т. п.	—	—	—	—	600	—	
	итого	—	20			13,200		

Annex do Nr. 14-go.

Wyciąg z Najwyższéj zatwierdzonego etatu zakładów naukowych i w związku z niemi będących instytucyj w Królestwie Polskiém.

Najjaśniejszy Pan przeglądać raczył.

w Carskiém Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *J. Tymowski.*

Etat zakładów naukowych i w związku z niemi będących instytucyj w Królestwie Polskiém.

No		Klassa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna jednego Rsr.	Płaca roczna jednego k.	Płaca roczna wszystkich Rsr.	Płaca roczna wszystkich k.	Uwagi
	Szkoła Sztuk Pięknych.							
1	Dyrektor	VI	1	1,200	—	1,200	—	
2	Professorowie	VII	6	900	—	5,400	—	
3	Professorowie	VIII	4	600	—	2,400	—	
4	Nauczyciele	IX	4	450	—	1,800	—	
5	Wynagrodzenie dla Professorów, składających Radę Szkoły	—	—	—	—	600	—	
6	Sekretarz	IX	1	600	—	600	—	
7	Modeliści	—	2	180	—	360	—	
8	Posługacze	—	2	120	—	240	—	
9	Na opał, światło, potrzeby kancellaryjne i t. p.	—	—	—	—	600	—	
	Łącznie	—	20	—	—	13,200	—	

№ 15.

О переходѣ Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ въ управ- леніе вѣдомства Народнаго Просвѣщенія (*).

(27 Августа (8 Сентября) 1863 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польска-

Божіею Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,

Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

Принявъ во вниманіе, что находящійся въ Варшавѣ Ин- ститутъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ, по силѣ 58-ой статьи Высочайшаго указа 18 Февраля (2 Марта) 1842 года, посту- пившій въ вѣдѣніе Главнаго Попечительнаго Совѣта Благо- творительныхъ Заведеній, въ основаніи своемъ есть заведе- ніемъ учебнымъ и по сему для надлежащаго на этомъ пути развитія соотвѣтственнѣе долженъ быть ввѣренъ Правитель- ственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣ- щенія, въ завѣдываніи коей находился въ первое время сво- его существованія, по представленію Совѣта Управленія Н- шего Царства Польскаго постановили Мы и постановляемъ

Ст. 1.

Варшавскій Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ, состо- ящій нынѣ въ вѣдѣніи Главнаго Попечительнаго Совѣта Бла-

(*) *Примѣчаніе.* Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ учрежденъ въ г. Варшавѣ на основаніи постановленія Правительствен- ной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Про- свѣщенія отъ 12 Іюня 1816 года. Особаго для него Устава, въ то время, издано не было, и онъ находил- ся подъ управленіемъ Ксендза Якова Фальковскаго, который первый подалъ мысль объ основаніи сего за- веденія. Въ 1842 году, въ силу Высочайшаго указа, отъ 18 Февраля (2 Марта), Институтъ этотъ перешелъ въ завѣдываніе Главнаго Попечительнаго Совѣта Благотво- рительныхъ Заведеній и былъ управляемъ на основаніи Устава о больницахъ.

№15.

O przejściu Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych pod zarząd Władzy Edukacyjnéj (*).

(d. 27 Sierpnia (8 Września) 1863 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożéj Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
Wielki Xiążę Finlandzki,
etc., etc., etc.

Zważywszy, że Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie, z mocy artykułu 58-go Ukazu Najwyższego z dnia 18 Lutego (2 Marca) 1842 roku, oddany pod zawiadywanie Rady Głównéj Opiekuńczéj Zakładów Dobroczynnych, w zasadzie swéj jest zakładem naukowym; że zatém dla odpowiedniego na téj drodze rozwoju, najwłaściwiéj powierzonym być winien Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, pod zwierzchnictwem któréj w początkach swego istnienia zostawał, na przedstawienie Rady Administracyjnéj Naszego Królestwa Polskiego postanowiliśmy i stanowimy.

Art. 1.

Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie, dotąd pod zawiadywaniem Rady Głównéj Opiekuńczéj Zakła-

---

(*) *Uwaga.* Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych utworzony został w Warszawie na mocy upoważnienia Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 12 Czerwca 1816 r. Ustawy oddzielnéj wówczas dlań nie przepisano i pozostawał on pod zarządem Xiędza Jakóba Falkowskiego, który pierwszy myśl utworzenia onego podał. W r. 1842, z mocy Najwyższego Ukazu z dnia 18 Lutego (2 Marca) przeszedł Instytut ten pod zawiadywanie Rady Głównéj Opiekuńczéj Zakładów Dobroczynnych i był administrowany na zasadzie Ustawy Szpitalnéj.

готворительныхъ Заведеній, вмѣстѣ со всѣми недвижимостями и денежными суммами, на содержаніе его назначенными переходитъ въ непосредственное управленіе Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 2.

Изданіе особаго Устава и утвержденіе нормальнаго штата сего Института предоставляется Совѣту Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 3.

Исполненіе настоящаго указа Нашего, который долженъ быть внесенъ въ Дневникѣ Законовъ, возлагаемъ на Совѣтъ Управленія Царства Польскаго, предоставляя ему и надлежащія по сему предмету распоряженія.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Августа 27 (Сентября 8) дня 1863 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ".

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь
В. Платоновъ.

№ 16.

Высочайшій указъ, утверждающій Уставъ Варшавскаго Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ.

(28 Іюня (10 Іюля) 1866 года.)

Божіею Милостію
МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,
Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій.
и проч., и проч., и проч.

Вслѣдствіе преобразованій, введенныхъ указами Нашими отъ 30 Августа (11 Сентября) 1864 года объ устройствѣ Учебной части въ Царствѣ Польскомъ и утвержденными На-

ów Dobroczynnych zostający, przechodzi wraz z wszelkiemi ealnościami i funduszami, na uposażenie jego przeznaczonemi, od bezpośredni Zarząd Kommissyi Rządowéj Wyznań i Oświecenia Publicznego.

Art. 2.

Przepisanie oddzielnéj Ustawy i zatwierdzenie normalnego atu dla tegoż Instytutu, pozostawia się Radzie Administracyjnéj, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego, który w Dzienniku Praw zamieszczonym być ma, polecamy Radzie Administracyjnéj Królestwa, pozostawiając jéj wydanie stosownych w téj mierze rozporządzeń.

Dan w Carskiém Siele, dnia 27 Sierpnia (8 Września) 1863 roku.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ."

przez Cesarza i Króla,

p. o. Ministra Sekretarza Stanu

(podpisano) *W. Płatonow.*

№ 16.

Ukaz Najwyższy, zatwierdzający Ustawę Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie.

(d. 28 Czerwca (10 Lipca) 1866 r.)

Z Bożéj Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,

Wielki Książe Finlandzki,

etc., etc., etc.

W skutku reform, wprowadzonych Ukazami Naszemi z dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku o urządzeniu gałęzi naukowéj w Królestwie Polskiém, i zatwierdzonemi przez

ми 5 (17) Января 1866 года Уставами средних учебн
заведеній, оказалось необходимым согласовать с сими за
ноположеніями устройство и порядок управленія существ
щаго в Варшавѣ Института Глухонѣмых и Слѣпых.

Утвердив составленные с сею цѣлію Совѣтом Упра
ленія и Комитетом по дѣлам Царства Польскаго ра
смотрѣнные, Устав и Штат означеннаго Института, М
постановили и постановляем:

Ст. 1.

Новые Устав и Штат Варшавскаго Института Гл
хонѣмых и Слѣпых вводятся в дѣйствіе с начала наст
пающаго 186$^6/_7$ учебнаго года.

Ст. 2.

Означенные Устав и Штат должны быть внесены в
Дневник Законов. Всѣ несогласныя с сими Уставом и
Штатом постановленія и распоряженія отмѣняются.

Ст. 3.

Исполненіе сего указа возлагается на Совѣт Управле
нія Царства и Правительственную Коммисію Народнаго Пр
свѣщенія.

Дан в Красном Селѣ, 28 Іюня (10 Іюля) 1866 года.
На подлинном Собственною Его Императорскаго Величества
рукою подписано: „АЛЕКСАНДР“.

Контрасигнировал: Главный Начальник Собственной
Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣлам Цар
ства Польскаго, Статс-Секретарь *Н. Милютин.*

Na w d. 5 (17) Stycznia 1866 Ustawami średnich zakładów naukowych, okazało się niezbędném zastosowanie do tych praw urządzenia i zarządu istniejącego w Warszawie Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych.

Zatwierdziwszy ułożoną w tym celu przez Radę Administracyjną i w Komitecie do spraw Królestwa Polskiego rozpoznaną ustawę i etat rzeczonego Instytutu, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Nowa ustawa i etat Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie mają być wprowadzone z początkiem następującego $186^6/_7$ roku szkolnego w wykonanie.

Art. 2.

Ustawa ta i etat wniesione być winny do Dziennika Praw. Wszelkie niezgodne z tą Ustawą i etatem postanowienia i rozporządzenia znoszą się.

Art. 3.

Wykonanie Ukazu niniejszego Radzie Administracyjnéj i Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego polecamy.

Dan w Krasném Siole, d. 28 Czerwca (10 Lipca) 1866 r.

Na oryginale własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano:

„АЛЕКСАНДРЪ".

Kontrassygnował: Główny Naczelnik Własnéj Jego Cesarskiéj Mości Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego, Sekretarz Stanu *M. Milutin.*

Приложеніе къ № 16-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему."

Въ Красномъ Селѣ,
28 Іюня (10 Іюля) 1866 года.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго
Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

Уставъ Варшавскаго Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ.

Глава Первая.

Общія положенія.

Ст. 1.

Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ есть закрытое учебно-воспитательное заведеніе, имѣющее цѣлію дать дѣтямъ обоего пола, лишеннымъ слуха и зрѣнія, религіозно-нравственное и умственное образованіе, и вмѣстѣ съ тѣмъ обучить ихъ ремесламъ и рукодѣліямъ, дабы они могли впослѣдствіи собственнымъ трудомъ пріобрѣтать средства къ жизни.

Примѣчаніе. Въ Институтѣ дозволяется обучаться и вольноприходящимъ ученикамъ и ученицамъ.

Ст. 2.

Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ состоитъ изъ двухъ Отдѣленій: изъ Отдѣленія для Глухонѣмыхъ и Отдѣленія для Слѣпыхъ. Каждое изъ этихъ Отдѣленій подраздѣляется на мужское и женское.

Ст. 3.

При обоихъ Отдѣленіяхъ этого заведенія имѣются мастерскія, въ которыхъ учащіеся упражняются въ ремеслахъ и рукодѣліяхъ.

Ст. 4.

При Институтѣ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ состоитъ Воскресно-ремесленное Училище.

Annex do Nr. 16-go.

Na oryginale Własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano:
„Ma być podług tego.“

w Krasném Siole,
28 Czerwca (10 Lipca) 1866 r.

Główny Naczelnik Własnéj Jego Cesarskiéj Mości Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego,
Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

Ustawa Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie.

Rozdział Pierwszy.

Przepisy ogólne.

Art. 1.

Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych jest zakładem naukowo-wychowawczym zamkniętym, mającym na celu udzielenie dzieciom obojéj płci, pozbawionym słuchu lub wzroku, religijno-moralnego i umysłowego wykształcenia, i zarazem nauczenie ich rzemiosł i rękodzieł, aby z czasem własną pracą mogły nabywać środków utrzymania.

Uwaga. Dozwala się również pobierać nauki w Instytucie uczniom i uczennicom przychodnim.

Art. 2.

Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych składa się z dwóch Oddziałów: z Oddziału Głuchoniemych i Oddziału Ociemniałych. Każdy z tych Oddziałów rozdziela się jeszcze na męzki i żeński.

Art. 3.

Przy obu Oddziałach Instytutu urządzone być mają warsztaty, w których uczący się sposobić się będą w rzemiosłach i rękodziełach.

Art. 4.

Przy Instytucie Głuchoniemych i Ociemniałych urządzoną będzie Szkoła niedzielno-rzemieślnicza.

Ст. 5.

Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ состоитъ въ вѣдѣніи Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 6.

Начальникъ Варшавской Учебной Дирекціи имѣетъ обязанность посѣщать Институтъ, для обозрѣнія онаго, какъ въ педагогическомъ, такъ и въ другихъ отношеніяхъ. Замѣчанія свои онъ предлагаетъ Директору заведенія для зависящихъ распоряженій, а въ случаяхъ важныхъ представляетъ и Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 7.

Институтъ содержится на счетъ Казны Царства и отчасти на суммы, получаемыя за пансіонеровъ города Варшавы, а также на счетъ процентовъ съ пожертвованныхъ капиталовъ и на другія спеціальныя средства.

Глава Вторая.

Должностныя лица.

Ст. 8.

При Институтѣ состоятъ слѣдующія должностныя лица: 1) Директоръ, 2) Помощникъ Директора, 3) старшая Надзирательница, 4) Учители и Учительницы, 5) Учительскіе Помощники и Помощницы, 6) Надзиратели и Надзирательницы, 7) Врачъ, 8) Письмоводитель, онъ же и Бухгалтеръ, и 9) Экономъ, онъ же и Смотритель зданія.

I. Директоръ, его Помощникъ и старшая Надзирательница.

Ст. 9.

Директоръ Института избирается изъ лицъ, получившихъ образованіе въ Университетѣ, или въ другомъ высшемъ учебномъ заведеніи, и пріобрѣвшихъ педагогическую опытность и знакомство съ методами обученія и воспитанія глухонѣмыхъ и слѣпыхъ. Онъ утверждается въ должности, по представленію Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, Совѣтомъ Управленія Царства.

Ст. 10.

Директору Института подчиняются всѣ служащія въономъ лица.

Art. 5.

Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych zostaje w zawiadywaniu Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego.

Art. 6.

Naczelnik Warszawskiéj Dyrekcyi Naukowéj ma obowiązek zwiedzać Instytut, w celu kontrollowania go, tak pod względem pedagogicznym, jak i pod innemi względami. Spostrzeżenia swoje winien objawić Dyrektorowi Instytutu, dla wydania przez niego stosownych zarządzeń, a w wypadkach ważnych, przedstawiać je i Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego.

Art. 7.

Instytut utrzymywany będzie kosztem Skarbu Królestwa, oraz w części z funduszów pobieranych za pensyonarzy miasta Warszawy, w części z procentów od kapitałów pochodzących z ofiar, tudzież z innych specyalnych dochodów.

Rozdział Drugi.

Osoby do składu Instytutu należące.

Art. 8.

Przy Instytucie znajdować się mają następujące osoby: 1) Dyrektor, 2) Pomocnik Dyrektora, 3) Dozorczyni starsza, 4) Nauczyciele i Nauczycielki, 5) Pomocnicy nauczycielscy i Pomocniczki, 6) Dozorcy i Dozorczynie, 7) Lekarz, 8) Sekretarz, zarazem Buchhalter, i 9) Ekonom, zarazem Dozorca gmachu.

Dyrektor, jego Pomocnik i Starsza Nadzorczyni.

Art. 9.

Dyrektor Instytutu wybierany być winien z osób, które pobierały nauki w Uniwersytecie lub w innym wyższym zakładzie naukowym i nabyły doświadczenia pedagogicznego, tudzież obeznane są z metodami uczenia i wychowania głuchoniemych i ociemniałych. Zatwierdza go w obowiązkach, na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, Rada Administracyjna Królestwa.

Art. 10.

Dyrektorowi Instytutu podlegać mają wszystkie osoby, przy tym zakładzie w służbie zostające.

Ст. 11.

Главная обязанность Директора состоитъ въ надзорѣ, как за ходомъ преподаванія и воспитанія, такъ и за внѣшни порядкомъ и матеріальнымъ благосостояніемъ ввѣреннаго ему Института, и вообще за точнымъ исполненіемъ всѣхъ постановленій, касающихся онаго.

Ст. 12.

Директору предоставляется:

1) предсѣдательствовать въ Педагогическомъ Совѣтѣ и Хозяйственномъ Комитетѣ Института;

2) избирать изъ лицъ, способныхъ и имѣющихъ на то право, Учителей и другихъ должностныхъ лицъ Института и представлять ихъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія;

3) аттестовать всѣхъ служащихъ подъ его вѣдѣніемъ лиц и представлять ихъ къ наградамъ;

4) представлять подчиненныхъ ему лицъ къ увольненію отъ должности за выслугою срока на пенсію или за неспособностію;

5) представлять объ увольненіи служащихъ при Институтѣ лицъ въ отпускъ, на основаніи дѣйствующихъ по этому предмету въ Царствѣ узаконеній;

6) сноситься съ мѣстными начальствами по всѣмъ дѣлам не требующимъ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія; и

7) опредѣлять и увольнять, какъ писцовъ, такъ и низшихъ служителей, и назначать имъ жалованье изъ общей суммы, положенной на этотъ предметъ по штату.

Ст. 13.

По званію Предсѣдателя Педагогическаго Совѣта, Директоръ опредѣляетъ время обыкновенныхъ его засѣданій, созываетъ Совѣтъ въ чрезвычайныхъ случаяхъ, предлагаетъ на обсужденіе свои предположенія по учебной и воспитательн части, соблюдаетъ очередь при разсмотрѣніи вопросовъ, вносимыхъ другими членами, направляетъ пренія, слѣдитъ за правильностью и порядкомъ засѣданій и объявляетъ опредѣлен Совѣта.

Art. 11.

Główny obowiązek Dyrektora polega na czuwaniu tak nad biegiem wykładu nauk i wychowania, jakoteż nad porządkiem wewnętrznym i dobrym bytem materyalnym powierzonego mu Instytutu, a w szczególności nad ścisłém wykonywaniem wszystkich postanowień, dotyczących tegoż Instytutu.

Art. 12.

Dyrektorowi służy prawo:

1) prezydować w Radzie Pedagogicznéj i w Komitecie Gospodarczym Instytutu;

2) wybierać, z pomiędzy osób zdolnych i posiadających kwalifikacyę, Nauczycieli, oraz inne osoby, należące do składu Instytutu, i przedstawiać je do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego;

3) attestować wszystkie osoby, w służbie pod jego zawiadywaniem zostające, i przedstawiać je do nagród;

4) przedstawiać podwładne mu osoby do uwolnienia od obowiązków, z powodu wysłużenia przez nie lat przepisanych na pensyę, lub dla niezdolności;

5) przedstawiać osoby służące przy Instytucie do urlopów, na zasadzie obowiązujących w Królestwie pod tym względem przepisów;

6) znosić się z miejscowemi władzami we wszystkich interessach, nie wymagających decyzyi Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego;

7) przyjmować i uwalniać tak pisarzy, jakoteż i służbę niższą, i wyznaczać im płacę z ogólnego funduszu, w etacie na ten cel zamieszczonego.

Art. 13.

Dyrektor, jako prezydujący w Radzie Pedagogicznéj, wyznacza termina zwyczajnych jéj posiedzeń, zwołuje Radę w wypadkach nadzwyczajnych, podług swego uznania, oddaje pod rozwagę wnioski swoje, części naukowéj i wychowawczéj dotyczące, przestrzega kolejnego roztrząsania kwestyj wnoszonych przez innych członków, kieruje dyskussyą, pilnuje regularności i porządku posiedzeń i ogłasza uchwały Rady.

Ст. 14.

По званію Предсѣдателя Хозяйственнаго Комитета, Директоръ наблюдаетъ за правильнымъ ходомъ засѣданій Комитета и за своевременною повѣркою отчетности, согласно существующимъ на сей предметъ постановленіямъ.

Ст. 15.

Помощникъ Директора избирается Директоромъ изъ числа отличающихся педагогическою опытностію Учителей и утверждается въ этомъ званіи Правительственною Коммиссіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 16.

Помощникъ Директора, въ случаѣ болѣзни или отсутствія Директора, вступаетъ во всѣ его права и обязанности.

Ст. 17.

Помощникъ Директора Института, будучи вмѣстѣ съ тѣмъ и Учителемъ, получаетъ штатное жалованье по одной лишь должности Помощника Директора.

Ст. 18.

Старшая Надзирательница избирается Директоромъ изъ лицъ, пріобрѣвшихъ опытность въ дѣлѣ начальнаго обученія и утверждается въ должности Правительственною Коммиссіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 19.

Старшая Надзирательница, будучи вмѣстѣ съ тѣмъ и Учительницею Института, получаетъ штатное жалованье по одной лишь должности старшей Надзирательницы.

Ст. 20.

Старшая Надзирательница находится постоянно при воспитанницахъ, какъ во время занятій ихъ, такъ и въ часы отдыха и прогулокъ. На ея обязанности лежитъ ближайшій надзоръ за поведеніемъ и опрятностію воспитанницъ, за чистотою одежды и бѣлья, за порядкомъ въ классныхъ комнатахъ, въ спальняхъ и въ больницѣ.

II. Учители и ихъ Помощники.

Ст. 21.

Предметы ученія въ Институтѣ распредѣляются между штатными Преподавателями. Таковые Преподаватели су-

Art. 14.

Dyrektor, jako prezydujący w Komitecie Gospodarczym, czuwa nad regulàrném odbywaniem posiedzeń Komitetu i nad sprawdzaniem we właściwym czasie rachunków, stosownie do istniejących w téj mierze przepisów.

Art. 15.

Pomocnika Dyrektora wybiera Dyrektor z grona odznaczających się doświadczeniem pedagogiczném Nauczycieli, zatwierdza go zaś w tych obowiązkach Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Art. 16.

Pomocnik Dyrektora, w razie choroby tegoż, lub nieobecności, wstępuje we wszystkie jego prawa i obowiązki.

Art. 17.

Pomocnik Dyrektora Instytutu, będąc w nim zarazem i Nauczycielem, pobiera płacę etatową, jedynie do posady Pomocnika Dyrektora przywiązaną.

Art. 18.

Dozorczynię starszą wybiera Dyrektor z osób mających doświadczenie w zawodzie początkowego uczenia, a zatwierdza ją w tych obowiązkach Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Art. 19.

Dozorczyni starsza, będąc zarazem Nauczycielką w Instytucie, pobierać ma płacę etatową, jedynie do posady starszéj Dozorczyni przywiązaną.

Art. 20.

Dozorczyni starsza znajdować się ma nieodstępnie przy uczennicach, tak podczas ich zajęcia, jakoteż w chwilach spoczynku i przechadzek. Do obowiązków jéj należy bliższy nadzór nad sprawowaniem i ochędóstwem uczennic, nad czystością ich odzieży i bielizny, nad porządkiem w izbach klasowych, w sypialniach i w infirmeryi.

II. Nauczyciele i ich Pomocnicy.

Art. 21.

Przedmioty naukowe w Instytucie rozdzielane być mają pomiędzy Nauczycieli etatowych. Nauczycielami takimi są:

1) Законоучители, изъ коихъ одинъ для Отдѣленія Глух-нѣмыхъ, а другой для Отдѣленія Слѣпыхъ;

2) Учители и Учительницы предметовъ;

3) Учительскіе Помощники и Помощницы; и

4) Учители искусствъ и ремеслъ.

Ст. 22.

Законоучители Института назначаются Главнымъ Дире-торомъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣще-нія, по соглашенію съ Главнымъ Директоромъ Правител-ственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, изъ лицъ свѣтскаго духовенства Римско-Католическаго исповѣданія.

Ст. 23.

Законоучители Института, сверхъ преподаванія Зак-Божія и очереднаго служенія въ Институтской церкви, обяза-ны раздѣлять съ Надзирателями надзоръ за учениками.

Ст. 24.

Въ Учители и Учительницы предметовъ опредѣляютс-Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, п-представленію Директора Института, лица, приготовившія се-бя къ этому званію въ Варшавскомъ Институтѣ Глухонѣ-мыхъ и Слѣпыхъ, или въ другихъ подобныхъ заведеніяхъ.

Ст. 25.

Учители и Учительницы предметовъ, кромѣ преподаван-въ классахъ и приготовленія учениковъ и ученицъ во вне-класное время къ урокамъ, обязаны помогать начальству Ин-ститута въ наблюденіи за нравственностію и поведеніемъ у-чащихся.

Ст. 26.

Въ Учительскіе Помощники и Помощницы опредѣляютс-Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, п-представленію Директора Института, лица, выдержавшія ис-пытаніе на званіе начальнаго Учителя или Учительницы и до-казавшія на практикѣ знакомство съ методами обученія.

Ст. 27.

Учительскіе Помощники и Помощницы, какъ лица, при-готовляющіяся къ занятію Учительскихъ должностей, обяза-присутствовать на урокахъ Учителей или Учительницъ д-

1) Nauczyciele religii, z których jeden będzie dla Oddziału Głuchoniemych, a drugi dla Oddziału Ociemniałych;

2) Nauczyciele i Nauczycielki przedmiotów;

3) Pomocnicy nauczycielscy i Pomocniczki;

4) Nauczyciele sztuk i rzemiosł.

Art. 22.

Nauczycieli religii w Instytucie mianuje Dyrektor Główny Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, za porozumieniem się z Dyrektorem Głównym Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, z pomiędzy osób duchowieństwa świeckiego Rzymsko-Katolickiego wyznania.

Art. 23.

Nauczyciele religii w Instytucie, oprócz wykładu nauki religii i kolejnego odbywania nabożeństwa w kościele Instytutowym, obowiązani są wspólnie z Dozorcami mieć nadzór nad uczniami.

Art. 24.

Nauczycielami i Nauczycielkami przedmiotów mianuje Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora Instytutu, osoby usposobione do tego zawodu w Warszawskim Instytucie Głuchoniemych i Ociemniałych, lub w innych podobnych zakładach.

Art. 25.

Nauczyciele i Nauczycielki przedmiotów, oprócz wykładu nauk w klassach i przygotowania uczniów i uczennic w godzinach poklassowych do lekcyj, obowiązani są pomagać Zwierzchności Instytutu w czuwaniu nad moralnością i sprawowaniem uczących się.

Art. 26.

Pomocnikami i Pomocniczkami nauczycielskiemi Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora Instytutu, mianować będzie osoby, które złożyły egzamin na stopień elementarnego Nauczyciela lub Nauczycielki i udowodniły praktycznie posiadanie znajomości metod uczenia.

Art. 27.

Pomocnicy Nauczycielscy i Pomocniczki, jako osoby sposobiące się do zajęcia posad nauczycielskich, obowiązani są być obecnymi na lekcyach Nauczycieli lub Nauczycielek, dla

изученія пріемовъ преподаванія, заниматься съ учениками и ученицами повтореніемъ уроковъ и помогать Надзирателямъ и Надзирательницамъ въ надзорѣ за учащимися.

Ст. 28.

Учители искусствъ и ремеслъ и Учительница рукодѣлія избираются изъ лицъ, спеціально знакомыхъ съ искусствомъ или ремесломъ, которому они должны будутъ обучать, и опредѣляются порядкомъ, указаннымъ въ ст. 26.

III. Прочія должностныя лица.

Ст. 29.

Надзиратели и Надзирательницы избираются и утверждаются въ должности Директоромъ Института изъ лицъ, получившихъ начальное образованіе.

Ст. 30.

При Институтѣ состоитъ Врачъ, утверждаемый въ должности Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, по представленію Директора Института.

Ст. 31.

Обязанности Врача, кромѣ пользованія воспитанниковъ и воспитанницъ и постоянной заботливости объ ихъ здоровьи, заключаются въ наблюденіи: *а)* чтобы въ размѣщеніи воспитывающихся и въ распредѣленіи времени занятій ихъ, а также въ снабженіи ихъ пищею соблюдались гигіеническія условія и *б)* чтобы упражненія воспитанниковъ и воспитанницъ въ гимнастикѣ соображались съ требованіями правильнаго развитія и укрѣпленія физическихъ силъ. Врачъ обязанъ замѣчанія свои по симъ предметамъ представлять Директору Института и предъявлять оныя Педагогическому Совѣту и Хозяйственному Комитету, по принадлежности, для обсужденія и внесенія въ протоколы ихъ засѣданій. Кромѣ того, на Врачѣ лежитъ обязанность пользовать также безвозмездно всѣхъ служащихъ при заведеніи лицъ.

Ст. 32.

Письмоводитель, онъ же и Бухгалтеръ, по представленію Директора, утверждается въ должности Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 33.

Экономъ, утверждаемый въ должности Правительствен-

oeznania się ze sposobem wykładu nauk, mają oraz zajmo-
ać się z uczennicami powtarzaniem lekcyj i pomagać Dozor-
om i Dozorczyniom w dozorze nad uczącymi się.

Art. 28.

Nauczyciele sztuk i rzemiosł, tudzież Nauczycielka robót ęcznych, wybiera się z osób specyalnie obeznanych ze sztuą lub rzemiosłem, których uczyć mają, i mianowani będą orządkiem, wskazanym w art. 26-m.

III. Inne osoby, należące do składu Instytutu.

Art. 29.

Dozorców i Dozorczynie wybiera i zatwierdza w obowiązkach Dyrektor Instytutu, z pomiędzy osób, które otrzymały początkowe wykształcenie.

Art. 30.

Przy Instytucie ma być Lekarz, którego zatwierdza w obowiązkach Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora Instytutu.

Art. 31.

Oprócz leczenia uczniów i uczennic i ciągłéj troskliwości o ich zdrowie, obowiązkiem jest Lekarza pilnować:) żeby w rozlokowaniu uczących się i w rozkładzie czasu ich atrudnień, tudzież w dostarczeniu im żywności, zachowane były warunki hygieniczne, i b) żeby ćwiczenia uczniów i uczennic gimnastyczne zastosowane były do potrzeby regularnego rozwijania się i wzmocnienia sił ich fizycznych. Lekarz postrzeżenia swoje w tych przedmiotach kommunikować ma Dyrektorowi Instytutu i przedstawiać je Radzie Pedagogicznéj i Komitetowi Gospodarczemu, w czém do kogo należy, dla rozpoznania takowych i wniesienia do protokółów ich posiedzeń. Oprócz tego Lekarz obowiązany jest leczyć również bezpłatnie wszystkie osoby, w służbie przy zakładzie zostające.

Art. 32.

Sekretarza a zarazem Buchhaltera zatwierdza w obowiązkach Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora.

Art. 33.

Ekonom, którego zatwierdza w obowiązkach Kommissya

ною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, по представле[нію] Директора Института, исполняетъ распоряженія Хозяйстве[н]наго Комитета по хозяйственной части Института. Онъ [же] какъ Смотритель зданія наблюдаетъ за порядкомъ и чисто[]тою въ зданіи, за безопасностью отъ огня, и исполняетъ [по]лицейскія постановленія, относящіяся къ управленію дома

Ст. 34.

Въ непосредственномъ распоряженіи Эконома состо[ятъ] садовникъ и вся Институтская прислуга.

Глава Третья.

Учебная часть.

Ст. 35.

Въ составъ обученія въ Институтѣ Глухонѣмыхъ и Сл[ѣ]пыхъ входятъ слѣдующіе предметы:

А. Въ Отдѣленіи Глухонѣмыхъ:

1) Законъ Божій;

2) произношеніе звуковъ и словъ, чтеніе и письмо;

3) счисленіе умственное, письменное и на счетахъ; озна[]комленіе съ употребительными мѣрами, вѣсами и монетам[и];

4) ознакомленіе съ главными обязанностями человѣка, [по] отношенію къ Правительству и обществу;

5) свѣдѣнія изъ географіи и исторіи;

6) свѣдѣнія изъ естественной исторіи;

7) свѣдѣнія изъ геометріи, примѣнительно къ ремесла[мъ];

8) чистописаніе;

9) рисованіе и черченіе.

Сверхъ означенныхъ предметовъ, глухонѣмые, смотря [по] ихъ способностямъ и наклонностямъ, обучаются: *а)* искус[]ствамъ: ваянію, литографіи и ксилографіи; *б)* ремесламъ: ст[о]лярному, токарному, слесарному, переплетному, портняжн[о]му и другимъ.

Примѣчаніе. Дѣвочки пріучаются къ домашнему хозя[й]ству и упражняются въ женскихъ рук[о]дѣліяхъ.

Б. Въ Отдѣленіи Слѣпыхъ:

1) Законъ Божій;

2) чтеніе, письмо и главнѣйшія правила грамматики;

rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Dyrektora Instytutu, spełniać ma rozporządzenia Komitetu Gospodarczego, odnoszące się do części gospodarczéj Instytutu. Do niego też, jako do Dozorcy gmachu, należy czuwać nad porządkiem i czystością w gmachu, nad zabezpieczeniem tegoż od ognia, i wykonywać przepisy policyjne, dotyczące zarządu domu.

Art. 34.

Pod bezpośrednim zarządem Ekonoma zostaje ogrodnik i cała służba niższa Instytutu.

Rozdział Trzeci.

Część naukowa.

Art. 35.

W zakres nauki w Instytucie Głuchoniemych i Ociemniałych wchodzą następujące przedmioty:

A. W Oddziale głuchoniemych.

1) nauka religii;

2) wymawianie dźwięków i wyrazów, czytanie i pisanie;

3) liczenie z pamięci i na piśmie, oraz na szczotach i obchodzenie się z będącemi w użyciu miarami, wagami i monetami;

4) obznajomienie z głównemi obowiązkami człowieka, w stosunku jego do Rządu i społeczeństwa;

5) wiadomości z geografii i historyi;

6) wiadomości z historyi naturalnéj;

7) wiadomości z geografii w zastosowaniu do rzemiosł;

8) kalligrafia;

9) rysunki ręczne i techniczne.

Oprócz wymienionych wyżéj przedmiotów, głuchoniemi, według ich usposobienia i skłonności, uczyć się będą: *a*) sztuk: rzeźbiarstwa, litografowania i drzeworytnictwa; *b*) rzemiosł: stolarstwa, tokarstwa, ślusarstwa, introligatorstwa, krawiectwa, szewiectwa i innych.

Uwaga. Dziewczęta przyuczane być mają do gospodarstwa domowego i ćwiczone w kobiecych robótach ręcznych.

B. W Oddziale ociemniałych:

1) nauka religii;

2) czytanie, pisanie i główniejsze prawidła grammatyki;

3) счисленіе умственное и на счетахъ, а также ознак-
леніе съ употребительными мѣрами, вѣсами и монетами;

4) ознакомленіе съ главными обязанностями человѣка
отношенію къ Правительству и обществу;

5) свѣдѣнія изъ географіи и исторіи;

6) свѣдѣнія изъ естественной исторіи;

7) музыка и пѣніе.

Сверхъ того, мальчики обучаются плетенію корзинъ
ревокъ и стульевъ, а также другимъ рукодѣліямъ, доступ-
нымъ для слѣпыхъ, а дѣвочки—женскимъ рукодѣліямъ.

Ст. 36.

Время распредѣленія ежедневныхъ занятій въ Инстит-
тѣ опредѣляется особою инструкціею отъ Правительствен-
Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 37.

Учебный годъ начинается 4 (16) Августа и оканчивает-
18 (30) Іюня.

Ст. 38.

Въ концѣ Іюня мѣсяца производятся испытанія, на к-
торыя приглашаются родители, опекуны и вообще лица, и-
тересующіяся успѣхами Института. Во все продолженіе
пытаній выставляются издѣлія учениковъ и ученицъ, а п-
кончаніи экзаменовъ происходитъ публичный актъ, на котор-
читается отчетъ о состояніи и дѣятельности Института за
нувшій годъ, объявляются имена учениковъ и ученицъ, у-
стоенныхъ перевода въ высшіе классы, раздаются нагр-
учащимся, отличившимся успѣхами и поведеніемъ, и аттес-
ты окончившимъ съ успѣхомъ курсъ ученія.

Ст. 39.

Институтъ имѣетъ: 1) библіотеку, состоящую: *а)*
книгъ, могущихъ способствовать обогащенію Учителей поз-
ніями, и *б)* изъ книгъ, предназначаемыхъ для употребленія
чащимися; 2) необходимыя пособія по естественной истор-
3) достаточное количество географическихъ картъ и глобусо-
чертежей, рисунковъ и моделей для рисованія и ваянія.

3) liczenie pamięciowe i na szczotach, obeznanie się z będącemi w użyciu miarami, wagami i monetami;

4) obznajomienie z głównemi obowiązkami człowieka, w stosunkach jego do Rządu i społeczeństwa;

5) wiadomości z geografii i historyi;

6) wiadomości z historyi naturalnéj;

7) muzyka i śpiew.

Oprócz tego chłopcy uczyć się będą wyplatania koszyków, krzeseł i powroźnictwa, niemniéj innych rękodzieł dostępnych dla ślepych, a dziewczęta kobiecych robót ręcznych.

Art. 36.

Rozkład codziennych zajęć w Instytucie oznaczy osobna instrukcya, mająca się wydać przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 37.

Rok szkolny zaczyna się dnia 4 (16) Sierpnia, a kończy się z dniem 18 (30) Czerwca.

Art. 38.

W końcu miesiąca Czerwca odbywać się mają egzamina, do które zapraszani będą rodzice, opiekunowie i w ogólności osoby, interesujące się pomyślnym rozwojem Instytutu. Przez cały czas odbywania się egzaminów, miejsce mieć będzie wystawa wyrobów wykonanych przez uczniów i uczennice, a po ukończeniu egzaminów odbędzie się akt uroczysty, na którym zostanie odczytaném sprawozdanie za rok ubiegły, o stanie działalności Instytutu, ogłoszone będą nazwiska uczniów i uczennic, którym przyznano promocyę do klass wyższych, rozdawane będą nagrody uczniom i uczennicom, odznaczającym się postępem w naukach i sprawowaniem, oraz attestaty tym, którzy z pożytkiem ukończyli kurs nauk.

Art. 39.

Instytut winien posiadać: 1) bibliotekę składającą się: a) z dzieł, mogących posłużyć uczącym do rozszerzania swych wiadomości, i b) z książek, przeznaczonych do użytku uczących się; 2) przedmioty pomocnicze, niezbędne przy wykładzie historyi naturalnéj; 3) dostateczną liczbę mapp geograficznych globusów, rysunków, wzorów i modeli do rysowania i rzeźby;

гимнастическіе снаряды; 5) музыкальные инструменты и ноты; и 6) необходимые ремесленные снаряды и инструменты.

Ст. 40.

Библіотека поручается Библіотекарю, избираемому Педагогическимъ Совѣтомъ на два года изъ числа Учителей; классныя учебныя пособія состоятъ въ вѣдѣніи Надзирателей и Надзирательницъ, а ремесленными принадлежностями завѣдываетъ Надзиратель мастерскихъ, избираемый Педагогическимъ Совѣтомъ на два года, изъ числа Учителей; Библіотекарь и Надзиратель мастерскихъ получаютъ особую плату, опредѣленную въ штатѣ Института.

Глава Четвертая.

Учащіеся.

Ст. 41.

Въ Институтъ принимаются глухонѣмыя и слѣпыя обоего пола дѣти, всѣхъ состояній, не моложе восьми и не старше—глухонѣмыя 13, а слѣпыя 15 лѣтъ.

Ст. 42.

Поступающіе въ Институтъ должны представить Директору заведенія: свидѣтельство о своемъ возрастѣ и званіи; медицинское свидѣтельство въ томъ: 1) что поступающій есть дѣйствительно глухонѣмой или слѣпой; 2) что имѣлъ натуральную или прививную оспу; 3) что не подверженъ болѣзнямъ препятствующимъ къ поступленію въ Институтъ; 4) что не лишенъ умственныхъ способностей до степени идіотства.

Ст. 43.

Воспитанники Института раздѣляются на пансіонеровъ и приходящихъ учениковъ. Пансіонеровъ, содержимыхъ на счетъ Казны Царства, полагается 108 (глухонѣмыхъ 78, слѣпыхъ 30); на счетъ города Варшавы 15 (глухонѣмыхъ 12 и слѣпыхъ 3). Число пансіонеровъ, воспитывающихся на счетъ пожертвованій частныхъ лицъ, и своекоштныхъ обусловливается удобствомъ помѣщенія и пользою для учащихся. Что касается до приходящихъ учениковъ, то они принимаются въ такомъ только случаѣ, если въ классѣ есть свободное мѣсто, полагая въ Отдѣленіи Глухонѣмыхъ всѣхъ учениковъ въ классѣ по 10, а въ Отдѣленіи Слѣпыхъ не болѣе 30.

) przyrządy do gimnastyki; 5) instrumenta muzyczne i nuty; 6) przyrządy i narzędzia, potrzebne do rzemiosł.

Art. 40.

Biblioteka ma być powierzoną Bibliotekarzowi, wybieranemu przez Radę Pedagogiczną na lat dwa z grona Nauczycieli; pomoce naukowe szkolne zostawać mają w zawiadywaniu Dozorców i Dozorczyń, a przedmioty pomocnicze do rzemiosł utrzymywać będzie Dozorca warsztatów, wybierany przez Radę Pedagogiczną z grona Nauczycieli, również na lat dwa. Bibliotekarz i Dozorca warsztatów pobierają oddzielną płacę, w etacie Instytutu oznaczoną.

Rozdział Czwarty.

Uczący się.

Art. 41.

Do Instytutu przyjmowane być mają głuchonieme i ociemniałe dzieci, obu płci, wszelkiego stanu, nie młodsze jak lat ośmiu i nie starsze: głuchonieme nad lat 13, a ociemniałe nad lat 15 wieku.

Art. 42.

Wstępujący do Instytutu powinni przedstawić Dyrektorowi zakładu świadectwo co do wieku i pochodzenia, świadectwo lekarskie: 1) że wstępujący do Instytutu jest rzeczywiście głuchoniemym albo ociemniałym; 2) że miał naturalną lub szczepioną ospę; 3) że nie podlega chorobom tamującym wstąpienie do Instytutu; i 4) że nie jest pozbawiony zdolności umysłowych aż do stopnia idiotyzmu.

Art. 43.

Uczniowie Instytutu dzielą się na pensyonarzy i na uczniów przychodnich. Pensyonarzy, utrzymywanych kosztem Skarbu Królestwa, ma być 108 (głuchoniemych 78, ociemniałych 30), kosztem miasta Warszawy 15 (głuchoniemych 12 i ociemniałych 3); liczba zaś pensyonarzy, utrzymywanych z ofiar prywatnych osób i na własnym koszcie, zależeć będzie od dogodności lokalu i od korzyści uczących się. Co się tyczy uczniów przychodnich, ci przyjmowani być mają w takim tylko razie, jeśli w klassie jest miejsce wolne, przyjąwszy za zasadę, że w Oddziale głuchoniemych ma być w każdéj klassie nie więcéj nad 10 uczniów, a w Oddziale ociemniałych nie więcéj nad 30.

Ст. 44.

Для поступленія въ пансіонеры на счетъ Казны Царства подается просьба Директору Института, съ приложеніемъ уважительнаго свидѣтельства о бѣдности, сверхъ означенныхъ въ ст. 42 документовъ. Выборъ кандидатовъ, на основаніи представленныхъ документовъ, предоставляется Педагогическому Совѣту, который представляетъ избранныхъ кандидатовъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 45.

Пансіонеры города Варшавы назначаются Варшавскимъ Городовымъ Магистратомъ и принимаются въ Институтъ Педагогическимъ Совѣтомъ, если удовлетворяютъ требованіямъ изложеннымъ въ ст. 42.

Ст. 46.

При пріемѣ пансіонеровъ требуется письменное обязательство лица, заслуживающаго довѣрія и живущаго постоянно въ Варшавѣ, въ томъ, что воспитанникъ или воспитанница, въ случаѣ увольненія изъ Института, будутъ приняты къ нему въ домъ. Относительно же своекоштныхъ пансіонеровъ требуется, сверхъ того, отъ того же лица, поручительство въ исправномъ взносѣ платы за содержаніе.

Ст. 47.

Плата за полное содержаніе пансіонера и пансіонерки полагается по 150 рублей сер. въ годъ; но она можетъ быть возвышена, по представленію Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія и съ разрѣшенія Совѣта Управленія Царства. Плата эта вносится въ кассу Института, впередъ за каждое полугодіе, въ Январѣ и въ Августѣ. Неудовлетворившіе этому требованію по истеченіи сего срока увольняются изъ Института, при чемъ съ нихъ взыскиваются слѣдующія по разсчету деньги, считая первое полугодіе съ 1 Января, а второе полугодіе съ 1 Іюля.

Ст. 48.

За пансіонера, поступающаго не съ начала полугодія, плата должна взиматься по разсчету, считая съ 1 числа того мѣсяца, въ которомъ поступилъ воспитанникъ.

Art. 44.

Dla postąpienia na pensyonarza Skarbu Królestwa, należy podać prośbę do Dyrektora Instytutu, z załączeniem, oprócz dowodów w art. 42-m wymienionych, świadectwa ubóstwa. Wybór kandydatów, na podstawie przedstawionych dowodów, pozostawia się Radzie Pedagogicznéj, która wybranych kandydatów przedstawia do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego.

Art. 45.

Pensyonarzy miasta Warszawy naznacza Magistrat tego miasta, a Rada Pedagogiczna przyjmuje ich, jeśli zadość uczynili warunkom, wskazanym w art. 42-m.

Art. 46.

Przy przyjmowaniu pensyonarzy wymaganą być ma deklaracya piśmienna osoby, zasługującéj na zaufanie i stale zamieszkałéj w Warszawie, że uczeń lub uczennica, w razie uwolnienia ich z Instytutu, będą przez nią przyjęci do domu. Co zaś do pensyonarzy na własnym koszcie, żądane nadto będzie od téj saméj osoby poręczenie za regularne wnoszenie przypadającéj od nich opłaty.

Art. 47.

Opłata za całe utrzymanie pensyonarza lub pensyonarki naznacza się po 150 rs. na rok; lecz z decyzyi Rady Administracyjnéj Królestwa, na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, może być podwyższoną. Opłata takowa wnoszona być winna do kassy Instytutu, za każde półrocze z góry, w Styczniu i w Sierpniu. Nieczyniący zadość temu warunkowi, po upływie powyższego terminu, mają być uwolnieni z Instytutu, przyczém ściągniętą z nich być ma kwota pieniężna, jaka przypadnie z rachunku, licząc pierwsze półrocze od d. 1 Stycznia, a drugie od d. 1 Lipca.

Art. 48.

Od pensyonarza, przyjętego nie na początku półrocza, opłata ma być pobraną stosunkowo, licząc od dnia 1-go tego miesiąca, w którym wstąpił do Instytutu.

Ст. 49.

Въ случаѣ выбытія воспитанника изъ Института до и- течения полугодія, деньги, полученныя за него, ни въ какомъ случаѣ не возвращаются.

Ст. 50.

За приходящихъ учениковъ и ученицъ вносится въ кассу Института по 15 руб. сер. въ годъ въ два срока: въ Январѣ и Августѣ. Въ случаѣ выбытія ученика или ученицы до конца полугодія, деньги эти не возвращаются.

Ст. 51.

Педагогическому Совѣту предоставляется освобождать отъ платы за ученіе недостаточныхъ изъ приходящихъ учениковъ и ученицъ, заслуживающихъ того прилежаніемъ и поведеніемъ.

Ст. 52.

Общій пріемъ учащихся бываетъ каждый годъ предъ началомъ учебнаго курса; но Педагогическій Совѣтъ, по уважительнымъ причинамъ, можетъ дозволять пріемъ и въ теченіе учебнаго года.

Примѣчаніе. Учащіеся въ Институтѣ носятъ установленную для нихъ форменную одежду.

Ст. 53.

Правила о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ учащихся составляются Педагогическимъ Совѣтомъ и утверждаются Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, причемъ высшую степень наказанія составляетъ исключеніе изъ заведенія, каковому наказанію учащіеся подвергаются лишь по опредѣленію Педагогическаго Совѣта.

Ст. 54.

Учащіеся, окончившіе съ успѣхомъ курсъ ученія, получаютъ аттестатъ за подписью членовъ Педагогическаго Совѣта и съ приложеніемъ печати Института.

Глава Пятая.

Педагогическій Совѣтъ.

Ст. 55.

Для основательнаго обсужденія вопросовъ, относящихся къ учебной и воспитательной части Института, состоитъ при семъ заведеніи Педагогическій Совѣтъ.

Art. 49.

W razie wybycia ucznia z Instytutu, przed upływem półrocza, wniesiona za niego opłata w żadnym przypadku nie zwraca się.

Art. 50.

Od przychodnich uczniów i uczennic wnoszoną być ma do kassy Instytutu opłata w ilości rs. 15 na rok, w dwóch ratach: w Styczniu i w Sierpniu. W razie wybycia z Instytutu ucznia lub uczennicy, przed upływem półrocza, opłata ta nie zwraca się.

Art. 51.

Rada Pedagogiczna możną będzie uwalniać od opłaty za naukę niedostatnich uczniów przychodnich i uczennice, zasługujących na to pilnością i sprawowaniem.

Art. 52.

Ogólny zapis uczących się odbywać się będzie corocznie, przed rozpoczęciem kursu nauk; wszelako Rada Pedagogiczna, z powodów na wzgląd zasługujących, może dozwalać przyjęcia w ciągu roku szkolnego.

Uwaga. Uczący się w Instytucie nosić mają ubranie formy dla nich przepisanéj.

Art. 53.

Przepisy o karach dyscyplinarnych na uczących się ułoży Rada Pedagogiczna, a zatwierdzi je Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, przyczém najwyższy stopień kary stanowić ma wydalenie z zakładu, której to karze podlegają uczący się jedynie na zasadzie decyzyi Rady Pedagogicznéj.

Art. 54.

Uczący się, którzy z pożytkiem ukończyli kurs nauk, otrzymują attestaty, za podpisem Członków Rady Pedagogicznéj i opatrzone pieczęcią Instytutu.

Rozdział Piąty.

Rada Pedagogiczna.

Art. 55.

Dla gruntownego rozważenia kwestyj, dotyczących części naukowéj i wychowawczéj Instytutu, znajdować się ma przy tym zakładzie Rada Pedagogiczna.

Ст. 56.

Педагогическій Совѣтъ Института составляютъ, подъ предсѣдательствомъ Директора: Помощникъ Директора, старшая Надзирательница, Законоучители, Учители предметовъ, Учитель чистописанія и рисованія и Институтскій Врачъ. Протоколы засѣданій Педагогическаго Совѣта ведетъ Помощникъ Директора.

Ст. 57.

Предметы занятій Педагогическаго Совѣта:

1) пріемъ учениковъ и ученицъ и переводъ ихъ изъ класса въ классъ;

2) выдача аттестатовъ ученикамъ и ученицамъ, съ успѣхомъ окончившимъ полный курсъ ученія въ Институтѣ;

3) опредѣленіе наградъ ученикамъ и ученицамъ, отличающимся поведеніемъ, прилежаніемъ и успѣхами;

4) заключеніе по прошеніямъ о пріемѣ дѣтей на казенное содержаніе;

5) освобожденіе отъ платы за ученіе бѣднѣйшихъ изъ приходящихъ учениковъ и ученицъ;

6) избраніе изъ Учителей Членовъ Хозяйственнаго Комитета и Надзирателя мастерскихъ;

7) избраніе изъ Преподавателей Библіотекаря;

8) выборъ книгъ для библіотеки, а равно учебныхъ руководствъ и пособій;

9) разсмотрѣніе и одобреніе программы преподаванія по каждому предмету;

10) разсмотрѣніе росписанія еженедѣльныхъ уроковъ по классамъ, составляемаго Директоромъ къ началу учебнаго года;

11) составленіе правилъ о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ учащихся;

12) разсмотрѣніе годичныхъ отчетовъ по учебной части, составляемыхъ Директоромъ; и

13) изысканіе и обсужденіе мѣръ, клонящихся къ улучшенію учебной и воспитательной части Института.

Ст. 58.

Заключенія Педагогическаго Совѣта по предметамъ, означеннымъ въ пунктахъ: 4, 6, 8, 9, 11, 12 и 13, представля-

Art. 56.

Radę Pedagogiczną Instytutu, pod przewodnictwem Dyrektora, składają: Pomocnik Dyrektora, starsza Dozorczyni, Nauczyciele Religii, Nauczyciele przedmiotów, Nauczyciel kaligrafii i rysunków, oraz Lekarz Instytutu. Protokóły posiedzeń Rady Pedagogicznéj utrzymuje Pomocnik Dyrektora.

Art. 57.

Przedmioty zajęć Rady Pedagogicznéj:

1) przyjmowanie uczniów i uczennic i promocya ich z jednéj klassy do drugiéj;

2) przyznawanie attestatów uczniom i uczennicom, którzy z pożytkiem ukończyli pełny kurs nauk w Instytucie;

3) przyznawanie nagród uczącym się za wzorowe sprawowanie, pilność i postęp w naukach;

4) udzielanie opinii co do próśb o przyjęcie dzieci na koszt skarbu;

5) uwalnianie od opłaty za naukę uboższych z pomiędzy uczniów i uczennic przychodnich;

6) wybieranie z pomiędzy Nauczycieli Członków Komitetu Gospodarczego i Dozorcy warsztatów;

7) wybieranie z grona wykładających nauki Bibliotekarza;

8) wybór dzieł do biblioteki, oraz przewodników naukowych i pomocy naukowéj;

9) roztrząsanie i przyjmowanie programmów wykładu każdego przedmiotu;

10) roztrząsanie rozkładu tygodniowego lekcyj na klassy, sporządzanego przez Dyrektora, z początkiem roku szkolnego;

11) ułożenie przepisów o karach dyscyplinarnych na uczących się;

12) przejrzenie sprawozdań rocznych z części naukowéj, składanych przez Dyrektora; i

13) obmyślanie i ocenianie środków zmierzających do ulepszeń części naukowéj i wychowawczéj Instytutu.

Art. 58.

Uchwały Rady Pedagogicznéj, dotyczące przedmiotów oznaczonych w punktach 4, 6, 8, 9, 11, 12 i 13-m, mają być przez

ются Директоромъ въ Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія, а опредѣленія Совѣта по остальнымъ пунктамъ объявляются Директоромъ и приводятся немедленно въ исполненіе.

Ст. 59.

Педагогическій Совѣтъ собирается въ теченіе учебнаго года по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ мѣсяцъ, а въ случаѣ надобности, онъ можетъ быть созываемъ Предсѣдателемъ и чаще.

Ст. 60.

Для обсужденія и рѣшенія дѣлъ въ Совѣтѣ требуется присутствіе не менѣе двухъ третей его Членовъ.

Ст. 61.

Дѣла рѣшаются въ Совѣтѣ по большинству голосовъ. При равенствѣ голосовъ, перевѣсъ даетъ голосъ Предсѣдателя. Предсѣдатель, въ случаѣ несогласія его съ мнѣніемъ Педагогическаго Совѣта, представляетъ о томъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, а если дѣло не терпитъ отлагательства и не превышаетъ власти, предоставленной Совѣту, то распоряжается по собственному усмотрѣнію и немедленно доноситъ о своемъ распоряженіи Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, представляя ей, вмѣстѣ съ тѣмъ, и журналъ Педагогическаго Совѣта.

Ст. 62.

Протоколы засѣданій Педагогическаго Совѣта представляются въ копіяхъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія. Въ случаѣ разногласія Членовъ, и если меньшинство пожелаетъ, мнѣніе онаго доводится до свѣдѣнія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Глава Шестая.

Хозяйственный Комитетъ.

Ст. 63.

Для завѣдыванія хозяйственною частію состоитъ при Институтѣ Хозяйственный Комитетъ.

Ст. 64.

Хозяйственный Комитетъ, подъ предсѣдательствомъ Ди-

Dyrektora przedstawiane Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego; uchwały zaś téjże Rady co do reszty punktów, Dyrektor ogłasza i niezwłocznie wprowadza w wykonanie.

Art. 59.

Rada Pedagogiczna zbierać się będzie w ciągu roku szkolnego przynajmniéj raz na miesiąc, lecz w razie potrzeby może być i częściéj przez Prezydującego zwoływaną.

Art. 60.

Do roztrząsania i decydowania przedmiotów w Radzie potrzebną jest obecność przynajmniéj dwóch trzecich jéj członków.

Art. 61.

Przedmioty decydowane być mają w Radzie większością głosów. W razie równości zdań, przeważa głos Prezydującego. Jeśli Prezydujący nie podziela opinii Rady Pedagogicznéj, czyni o tém przedstawienie do Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, a jeśli przedmiot nie cierpi zwłoki i nie przewyższa attrybucyj służących Radzie, wtedy załatwia go według swego przekonania i o wydaném przez siebie rozporządzeniu donosi niezwłocznie Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, przedstawiając jéj zarazem i protokół posiedzenia Rady Pedagogicznéj.

Art. 62.

Protokoły posiedzeń Rady Pedagogicznéj przedstawiane być winny w kopii Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego. W razie różności zdań Członków, i jeśli mniejszość zażąda, zdanie jéj ma być poniesione do wiadomości téjże Kommissyi Rządowéj.

Rozdział Szósty.

Komitet Gospodarczy.

Art. 63.

Do zawiadywania częścią gospodarczą ustanowiony ma być przy Instytucie Komitet Gospodarczy.

Art. 64.

Komitet Gospodarczy, pod przewodnictwem Dyrektora, skła-

ректора, состоитъ изъ Помощника Директора, старшей Надзирательницы и двухъ Учителей Института, избираемыхъ Педагогическимъ Совѣтомъ на два года.

Ст. 65.

Предметы занятій Хозяйственнаго Комитета:

1) составленіе проекта ежегодной смѣты прихода и расхода суммъ, назначенныхъ на содержаніе Института;

2) заключеніе условій на поставку разныхъ матеріаловъ и припасовъ, необходимыхъ для Института, и освидѣтельствованіе всего доставляемаго Институту;

3) расходованіе суммъ на содержаніе Института;

4) составленіе, при участіи Институтскаго Врача, еженедѣльнаго росписанія кушаній для воспитанниковъ;

5) распоряженіе и надзоръ по ремонтному исправленію зданій Института;

6) составленіе правилъ относительно пріема заказовъ въ мастерскихъ и продажи издѣлій учениковъ;

7) ежемѣсячная повѣрка приходо-расходныхъ книгъ и свидѣтельствованіе кассы Института, а также повѣрка расходовъ и приходовъ по мастерскимъ;

8) составленіе годоваго отчета по хозяйственной части;

9) наблюденіе за цѣлостію имущества Института и за правильнымъ веденіемъ инвентаря, который въ концѣ года представляется въ Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія; и

10) изысканіе мѣръ къ улучшенію хозяйственной части Института.

Ст. 66.

Заключенія Хозяйственнаго Комитета по пунктамъ предыдущей статьи: 1, 2 (если заключаются условія съ однимъ лицомъ на сумму свыше 1,000 рублей), 6, 8, 9 и 10 представляются Директоромъ въ Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 67.

Хозяйственный Комитетъ имѣетъ свои засѣданія одинъ разъ въ недѣлю. Дѣла въ засѣданіи Комитета рѣшаются

ją: Pomocnik Dyrektora, starsza Dozorczyni i dwóch Nauczycieli, wybranych na dwa lata przez Radę Pedagogiczną.

Art. 65.

Przedmioty zajęć Komitetu Gospodarczego:

1) układanie projektu corocznego budżetu dochodów i wydatków, z funduszów na utrzymanie Instytutu przeznaczonych;

2) zawieranie umów o dostawę różnych materyałów i produktów, potrzebych dla Instytutu, i sprawdzenie wszelkiéj uskutecznionéj dostawy dla tegoż Instytutu;

3) wydatkowanie funduszów na utrzymanie Instytutu;

4) układanie, wspólnie z Lekarzem Instytutu, tygodniowego rozkładu potraw dla pensyonarzy;

5) zarząd i doglądanie restauracyi gmachu Instytutowego;

6) ułożenie przepisów co do przyjmowania zamówień w warsztatach i sprzedaży przedmiotów, przez uczących się wyrabianych;

7) sprawdzanie co miesiąc ksiąg kassowych i rewizya kassy Instytutu, oraz sprawdzanie wydatków i dochodów w warsztatach;

8) ułożenie sprawozdania rocznego z części gospodarczéj;

9) czuwanie nad całością własności Instytutu i nad porządném prowadzeniem inwentarza, który w końcu roku winien być przedstawiony Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego; i

10) obmyślanie środków ulepszenia części gospodarczéj Instytutu.

Art. 66.

Wnioski Komitetu Gospodarczego co do punktów 1, i 2-go, artykułu poprzedzającego (jeśli umowa zawiera się z jedną osobą, na summę wyższą nad 1,000 rubli), i co do punktów 6, 8, 9 i 10-go Dyrektor przedstawiać ma Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego.

Art. 67.

Komitet Gospodarczy miewać będzie swe posiedzenia raz na tydzień. Interessa na posiedzeniach Komitetu decydują

большинствомъ голосовъ. Протоколъ засѣданій Комитета составляется Бухгалтеромъ Института.

Ст. 68.

Отчетность по приходу и расходу суммъ Института, получаемыхъ изъ разныхъ источниковъ, ведется, согласно установленнымъ въ Царствѣ Польскомъ правиламъ и особымъ инструкціямъ.

Глава Седьмая.

Права и преимущества Института.

Ст. 69.

Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ имѣетъ свою печать съ гербомъ Царства и съ надписью: „Варшавскій Институтъ Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ".

Ст. 70.

Институтъ освобождается отъ употребленія гербовой бумаги и отъ уплаты штемпельныхъ пошлинъ по совершаемымъ как отъ имени его, такъ и въ пользу его актамъ, и вообще по всѣмъ касающимся до него дѣламъ.

Ст. 71.

Посылаемыя подъ печатью Института офиціальныя бумаги и посылки принимаются на почту на основаніи общихъ установленныхъ по сему предмету для казенныхъ пакетовъ правилъ.

Ст. 72.

Зданія Института, по отношенію къ освобожденію ихъ отъ квартирной повинности, какъ денежной, такъ и натуральной, а равно и отъ другихъ податей, подчиняются существующимъ по сему предмету въ Царствѣ Польскомъ постановленіямъ относительно всѣхъ вообще казенныхъ зданій.

Ст. 73.

Лица, служащія при Институтѣ по учебной части, пользуются эмеритальными правами, предоставленными служащимъ по этой части.

Ст. 74.

Прочія должностныя лица, служащія при Институтѣ, пользуются въ отношеніи къ эмеритурѣ правами и преимуществами, предоставленными служащимъ по гражданской части въ Царствѣ Польскомъ.

się większością głosów. Protokół posiedzeń Komitetu utrzymywać ma Buchhalter Instytutu.

Art. 68.

Kontrolla wpływów i wydatków z funduszów Instytutu, otrzymanych z różnych źródeł, prowadzoną być ma według ustanowionych w Królestwie Polskiém przepisów, oraz oddzielnych instrukcyj.

Rozdział Siódmy.

Prawa i prerogatywy Instytutu.

Art. 69.

Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych mieć będzie swoją pieczęć z herbem Królestwa i z napisem: Warszawski Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych.

Art. 70.

Instytut wolny jest od użycia papieru stemplowego i od opłat stemplowych, przy sporządzaniu aktów, tak w jego imieniu, jakoteż i na rzecz jego, tudzież w ogóle we wszystkich interessach, dotyczących tego zakładu.

Art. 71.

Przesyłające się pod pieczęcią Instytutu urzędowe ekspedycye i posyłki mają być przyjmowane na pocztę na zasadzie przepisów, ustanowionych dla rządowych zakładów naukowych.

Art. 72.

Gmachy Instytutowe, pod względem uwolnienia ich od powinności kwaterunkowéj, tak w naturze, jakoteż w pieniądzach, również i od innych podatków, korzystają z praw służących wszystkim w ogóle gmachom rządowym.

Art. 73.

Osoby, zostające w służbie przy Instytucie, po części naukowéj, korzystają z praw emerytalnych, zapewnionych służącym w téj gałęzi.

Art. 74.

Inne osoby, służące przy Instytucie, pod względem emerytury korzystają z praw i prerogatyw, zapewnionych osobom, zostającym w służbie cywilnéj w Królestwie Polskiém.

Глава Восьмая.

Воскресно-ремесленное Училище.

Ст. 75.

При Институтѣ состоитъ Воскресно-ремесленное Училище для глухонѣмыхъ, находящихся у ремесленниковъ и на фабрикахъ и заводахъ.

Ст. 76.

Обученіе въ Воскресно-ремесленномъ Училищѣ производится Учителями Института, по воскреснымъ и праздничнымъ днямъ.

Ст. 77.

Предметы обученія въ Воскресно-ремесленномъ Училищѣ суть: 1) Законъ Божій, 2) произношеніе звуковъ и словъ, 3) чтеніе и письмо, 4) счисленіе, и 5) техническое черченіе.

Ст. 78.

За занятія по Воскресно-ремесленному Училищу Учители Института получаютъ особое вознагражденіе, изъ суммы, положенной по штату на содержаніе этого Училища.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,
Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

Приложеніе къ № 16-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему“.*

Въ Красномъ-Селѣ, 28 Іюня (10 Іюля) 1866 г.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,
Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

Штатъ Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ.

№	Наименованіе статей расхода.	Число лицъ	Жалованье одному Руб.	Жалованье одному к.	Жалованье всѣмъ Руб.	Жалованье всѣмъ к.	Классы должностей	Эмеритальныя права.
1	Директору	1	1,000		1,000		VI	По учебной службѣ
2	Помощнику Директора	1	750	—	750		VIII	
3	Старшей Надзирательницѣ	1	400		400			

Rozdział Ósmy.

Szkoła Niedzielno-Rzemieślnicza.

Art. 75.

Przy Instytucie ma być urządzoną Szkoła Niedzielno-rzemieślnicza dla głuchoniemych, zostających w terminie u rzemieślników, oraz w fabrykach i zakładach.

Art. 76.

Lekcye w Szkole Niedzielno-rzemieślniczéj wykładane będą przez Nauczycieli Instytutu w dnie niedzielne i świąteczne.

Art. 77.

Przedmioty naukowe w Szkole Niedzielno-rzemieślniczéj są następujące: 1) nauka religii, 2) wymawianie dźwięków i wyrazów, 3) czytanie i pisanie, 4) liczenie, i 5) rysunki techniczne.

Art. 78.

Za wykład w Szkole Niedzielno-rzemieślniczéj Nauczyciele pobierać będą osobne wynagrodzenie, z funduszu, w etacie na utrzymanie téj Szkoły zamieszczonego.

Główny Naczelnik własnéj Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego, Sekretarz Stanu
(podpisano) *M. Milutin.*

Annex do Nr. 16-go.

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości ręką napisano: *„Ma być podług tego“.*

W Krasném Siole, d. 28 Czerwca (10 Lipca) 1866 r.

Główny Naczelnik własnéj Jego Cesarskiéj Mości Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego, Sekretarz Stanu
(podpisano) *M. Milutin.*

Etat Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie.

No.	Wyszczególnienie pozycyj etatowych	Liczba osób	Płaca jednemu Rsr.	Płaca jednemu k.	Płaca wszystkim Rsr.	Płaca wszystkim k.	Klassa urzędu	Prawa do emerytury
1	Dyrektor	1	1,000		1,000		VI	Zapewnione służbie naukowéj.
2	Pomocnik Dyrektora	1	750		750		VIII	
3	Dozorczyni starsza	1	400		400			

№	Наименованіе статей расхода.	Число лицъ	Жалованье одному Руб.	к.	Жалованье всѣмъ Руб.	к.	Классы должностей	Эмериталь-[illegible]
4	Законоучителю въ Отдѣленіи Глухонѣмыхъ . .	1	450		450			По учебной службѣ
5	Законоучителю въ Отдѣленіи Слѣпыхъ	1	400		400			
6	Девяти Учителямъ предметовъ	1	750		750		IX	
		2	700		1,400		IX	
		1	650		650		X	
		1	600		600		X	
		1	550		550		X	
		1	500		500		X	
		1	450		450		X	
		1	400		400		X	
7	Учительскимъ Помощникамъ и Помощницамъ .	2	150		300		XII	
8	Учителю черченія и рисованія	1	400		400		X	
9	Учителямъ музыки и пѣнія	2	300		600		—	
10	Учителю ваянія	1	225		225		—	
11	Учителю ксилографіи .	1	200		200		—	
12	Учителю чистописанія .	1	200		200		—	
13	На добавочное жалованье двумъ Учителямъ предметовъ за преподаваніе въ Отдѣленіи Слѣпыхъ	—	—		380		—	
14	На обученіе ремесламъ и рукодѣліямъ . . .	—	—		2,375			
15	Надзирателямъ: одному .	1	225		225			
	„ другому .	1	150		150			
16	Двумъ Надзирательницамъ	2	150		300			
17	Врачу	1	250		250		VIII	
18	Письмоводителю (онъ же и Бухгалтеръ) . . .	1	500		500		X	По гражданской службѣ
19	Эконому	1	225		225		—	
20	Курьеру	1	150		150		—	
21	Садовнику	1	120		120		—	
22	На содержаніе воспитанниковъ и воспитанницъ:							

№	Wyszczególnienie pozycyj etatowych	Liczba osób	Płaca jednemu Rsr.	k.	Płaca wszystkim Rsr.	k.	Klassa urzędu	Prawa do emerytury
4	Nauczyciel religii w Oddziale Głuchoniemych .	1	450		450			Zapewnione służbie naukowej
5	Nauczyciel religii w Oddziale Ociemniałych . .	1	400		400			
6	Dziewięciu Nauczycieli przedmiotów	1	750		750		IX	
		2	700		1,400		IX	
		1	650		650		X	
		1	600		600		X	
		1	550		550		X	
		1	500		500		X	
		1	450		450		X	
		1	400		400		X	
7	Kollaboratorowie i Kollaboratorki	2	150		300		XII	
8	Nauczyciel rysunków ręcznych i technicznych . .	1	400		400		X	
9	Nauczyciele muzyki i śpiewu	2	300		600		—	
10	Nauczyciel rzeźbiarstwa .	1	225		225		—	
11	Nauczyciel drzeworytnictwa	1	200		200			
12	Nauczyciel kalligrafii . .	1	200		200			
13	Na płacę dodatkową dla 2-ch Nauczycieli przedmiotów, za wykład w Oddziale Ociemniałych . .	—	—	—	380		—	
14	Na naukę rzemiosł i rękodzieł	—	—	—	2,375		—	
15	Dozorcom: jednemu . .	1	225		225			
	" drugiemu .	1	150		150			
16	Dwie Dozorczynie . .	2	150		300			
17	Lekarz	1	250		250		VIII	
18	Sekretarz zarazem Buchhalter	1	500		500		X	Służbie administracyjnéj zapewnione.
19	Ekonom	1	225		225		—	
20	Woźny	1	150		150		—	
21	Ogrodnik	1	120		120		—	
22	Na utrzymanie uczniów i uczennic, jako to:							

№	Наименованіе статей расхода.	Число лицъ	Жалованье одному Руб.	к.	Жалованье всѣмъ Руб.	к.	Класы должностей
	а) на пищу, одежду, бѣлье, обувь, постель, стирку бѣлья, баню и лекарства		11,660	—			
	б) на отопленіе и освѣщеніе		2,900	—			
	в) на содержаніе прислуги		1,180	—	15,740		
23	На учебныя пособія, библіотеку и награды ученикамъ		—		400		
24	На канцелярскія принадлежности и на наемъ писцевъ		—		500		
25	На вознагражденіе Библіотекарю		—		50		
26	На вознагражденіе Надзирателю мастерскихъ . .		—		150		
27	На Воскресно-ремесленное Училище		—		300		
28	а) На содержаніе церкви		50				
	б) на ремонтъ зданія и содержаніе въ немъ чистоты		682	96			
	в) на печатаніе руководствъ для слѣпыхъ .		200				
	г) на ремонтъ посуды и мебели		300				
	д) на уплату городскихъ и общественныхъ повинностей		500		1,732	96	
	всего . .		—		33,772	96	

Примѣчаніе 1) Содержаніе Института Глухонѣмыхъ и Слѣпыхъ по вышепоказанному штату производится на счетъ:

А) суммъ, отпускаемыхъ:

а) Казною . . . . 29,040 руб. „

б) городомъ Варшавою за 15 пансіонеровъ . . . . . 2,250 „

Wyszczególnienie pozycyj etatowych	Liczba osób	Płaca jednemu Rsr.	k.	Płaca wszystkim Rsr.	k.	Klassa urzędu	Prawa do emerytury
a) na żywność, odzież, bieliznę, obuwie, pościel, pranie bielizny, na kąpiele i lekarstwa		11,660	—				
b) na opał i światło		2,900	—				
c) na utrzymanie służby niższéj		1,180	—	15,740			
Na pomoce naukowe, na bibliotekę i na nagrody dla uczniów		—		400			
Na materyały piśmienne i na najem pisarzy . . .		—		500			
Na wynagrodzenie dla Bibliotekarza		—		50			
Na wynagrodzenie dla Nadzorcy warsztatów .		—		150			
Na Szkołę Niedzielno-rzemieślniczą		—		300			
a) Na utrzymanie kaplicy.		50					
b) Na reparacyę gmachu i utrzymanie w nim porządku i czystości . .		682	96				
c) Na drukowanie podręczników naukowych dla ociemniałych		200					
d) Na reparacyę sprzętów i mebli		300					
e) Na opłatę podatków miejskich i skarbowych .		500		1,732	96		
Razem . .		—		33,772	96		

Uwaga I. Instytut Głuchoniemych i Ociemniałych utrzymuje się podług etatu wyżéj oznaczonego, z następujących funduszów:

A) Wydzielanych:

a) ze Skarbu . . . . . . rsr. 29,040 kop. —

b) przez miasto Warszawę za 15 pensyonarzy . . . . . „ 2,250 „ —

Б) процентовъ съ капиталовъ, Институту принадлежащихъ	2,408	руб.	12	коп.
В) чиншей	74	„	84	„
итого . .	33,772	руб.	96	коп.

Примѣчаніе 2) Въ случаѣ увеличенія процентовъ съ капиталовъ или чиншей, вышепоказанныхъ (Примѣчаніе 1-ое), Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія дозволяется обращать таковое превышеніе въ доходахъ Института на улучшеніе учебно-воспитательной и хозяйственной частей онаго.

3) Спеціальныя средства Института, получаемыя отъ мастерскихъ, сада, своекоштныхъ пансіонеровъ и другихъ источниковъ, обращаются въ собственность Института и должны быть расходуемы, съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, на веденіе мастерскихъ, содержаніе своекоштныхъ пансіонеровъ, на награды усерднѣйшимъ Учителямъ и прочимъ служащимъ въ Институтѣ, и вообще на улучшеніе всѣхъ частей заведенія.

4) Директоръ, Помощникъ Директора, старшая Надзирательница, Учительскіе Помощники, Надзиратели и Надзирательницы, Надзиратель мастерскихъ, Экономъ и Садовникъ имѣютъ квартиры въ зданіи заведенія. Лица эти пользуются также и общимъ съ воспитанниками столомъ, но пища съ Институтской кухни никому на квартиру не отпускается. Исключеніе изъ этого правила допускается только въ случаѣ болѣзни, и притомъ съ разрѣшенія Директора.

5) Прислуга помѣщается въ зданіи Института и получаетъ отъ него пищу.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго, Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

B) Pochodzących z procentów od kapitałów, należących do Instytutu rsr. 2,408 k. 12,
C) Pochodzących z czynszów . . „ 74 „ 84,

Razem . . rsr. 33,772 k. 96.

Uwaga II. Gdyby czynsze albo procenta od kapitałów (p. uwagę I-szą B.) zostały powiększone, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego mocną będzie używać funduszów, przewyższających obecny stały dochód Instytutu w ilości rs. 33,772 k. 96, na ulepszenie naukowo-wychowawczéj i gospodarskiéj części Instytutu.

III. Dochody specyalne, pobierane przez Instytut z warsztatów, z ogrodu, od pensyonarzy, na własnym koszcie będących, i z innych źródeł, otworzyć się mogących, zamieniane będą na własność Instytutu i wydatkowane być mają, za decyzyą Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, na prowadzenie warsztatów, utrzymanie pensyonarzy na własnym koszcie będących, na nagrody dla gorliwych Nauczycieli i dla innych osób, w służbie przy Instytucie zostających, i w ogóle na ulepszenie zakładu pod wszelkiemi względami.

IV. Dyrektor, Pomocnik Dyrektora, Dozorczyni starsza, Kollaboratorowie, Dozorcy i Dozorczynie, Nadzorca warsztatów, Ekonom i Ogrodnik, mają mieszkania w gmachu zakładu. Osoby te korzystają ze wspólnego z wychowańcami stołu; wszakże żywność z kuchni Instytutowéj nikomu do mieszkania wydzielaną nie będzie. Wyjątki pod tym względem dozwolone być mają jedynie w razie choroby i nie inaczéj, jak za decyzyą Dyrektora.

V. Służba niższa mięści się w gmachu Instytutowym i ma stół rządowy.

Główny Naczelnik własnéj Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego, Sekretarz Stanu
(podpisano) *M. Milutin.*

ОТДѢЛЪ III.

О КАЗЕННЫХЪ ЖЕНСКИХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

№1.

Учрежденіе Школы Гувернантокъ.

(18 Апрѣля 1825 года.)

Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Впредь до введенія въ дѣйствіе проекта объ учрежденіи Института Гувернантокъ, имѣющаго цѣлью полное образованіе лицъ, посвятившихъ себя обученію и воспитанію юношества женскаго пола, открывается въ Варшавѣ, съ 1 Мая текущаго года, Школа Гувернантокъ, предназначенная для ознакомленія ихъ съ методою преподаванія наукъ въ женскихъ училищахъ и пансіонахъ, по предписанной въ положеніи о внутреннемъ устройствѣ программѣ. Означенная Школа будетъ находиться подъ ближайшимъ управленіемъ и покровительствомъ Дозора Пансіоновъ и высшихъ женскихъ Училищъ въ столицѣ.

§ 1.

Въ Школѣ Гувернантокъ полагается 6 Учителей, изъ коихъ:

одинъ, въ продолженіе одного часа въ недѣлю будетъ излагать методу преподаванія дѣвицамъ Закона Божія и нравственности;

другой будетъ объяснять педагогическія правила, въ примѣненіи ихъ къ юношеству женскаго пола;

третій изложитъ методу преподаванія языка, теоріи словесности и польской литературы, съ присовокупленіемъ основныхъ правилъ общей грамматики и съ особеннымъ примѣненіемъ ея къ языкамъ французскому и нѣмецкому;

DZIAŁ III.

O ZAKŁADACH NAUKOWYCH ŻEŃSKICH RZĄDOWYCH.

№ 1.

Urządzenie Szkoły Guwernantek.

(d. 18 Kwietnia 1825 r.)

KOMMISSYA RZĄDOWA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

Nim projekt zaprowadzenia Instytutu Guwernantek, obejmujący całkowite ukształcenie osób, mających się poświęcić edukacyi i instrukcyi młodzieży płci żeńskiéj przyjdzie do skutku, otworzoną zostanie w Warszawie, z dniem 1 Maja roku bieżącego, Szkoła dla Guwernantek, któréj celem będzie obeznanie tychże z metodą udzielania nauk dla szkół i pensyj żeńskich, w wewnętrznem urządzeniu przepisanych. Szkoła wspomniona zostawać będzie pod bliższém zarządzeniem i troskliwością Dozoru pensyj i szkół wyższych płci żeńskiéj w stolicy.

§ 1.

Szkoła Guwernantek mieć będzie 6-ciu Nauczycieli, z których:

pierwszy, w jednéj godzinie na tydzień, nauczać będzie, w jaki sposób nauka religii i moralności ma być uczennicom udzielaną;

drugi objaśniać będzie prawidła pedagogiczne, zastosowane do młodzieży płci żeńskiéj;

trzeci wskaże metodę o nauczaniu języka, stylu i literatury polskiéj, z dołączeniem zasad grammatyki ogólnéj, zastosowanéj mianowicie do francuzkiego i niemieckiego języka;

четвертый займется упражненіями въ преподаваніи ариеметики;

пятый займется преподаваніемъ всеобщей и польской исторіи и географіи;

шестой будетъ преподавать свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ.

§ 2.

Для полнаго курса назначается одинъ годъ, согласно особымъ правиламъ, изданнымъ, по сему предмету, для Преподавателей.

§ 3.

Гувернантки, занимающіяся, по настоящее время, въ здѣшней столицѣ, репетиціями или преподаваніемъ учебныхъ предметовъ, въ пансіонахъ и женскихъ училищахъ, обязаны посѣщать сію Школу, а Содержательницы, подъ опасеніемъ личной отвѣтственности, должны строго наблюдать за исполненіемъ этой обязанности. Отъ настоящаго постановленія изъемлются гувернантки, освобожденныя Дозоромъ.

§ 4.

Гувернантки, доказавшія на испытаніи, въ концѣ учебнаго года, основательныя познанія, получаютъ формальное позволеніе заниматься преподаваніемъ уроковъ въ пансіонахъ и высшихъ женскихъ училищахъ.

§ 5.

Гувернантки, не оказавшія по крайней мѣрѣ достаточныхъ успѣховъ, должны остаться въ Школѣ на второй годъ, если онѣ не перемѣнили намѣренія приготовиться къ избранному ими званію.

§ 6.

Кромѣ гувернантокъ, имѣющихъ право на это званіе, никакія постороннія лица въ Школу не допускаются, развѣ если они будутъ совмѣщать необходимыя для сего качества и исходатайствуютъ на это особое разрѣшеніе Дозора.

§ 7.

Гувернантки должны собираться два раза въ недѣлю въ назначенномъ для сего мѣстѣ и въ опредѣленное время, гдѣ по очереди должна также находиться одна изъ Содержательницъ.

czwarty wprawiać będzie w nauczanie arytmetyki;
piąty zajmie się wykładem historyi powszechnéj i jeografii;
szósty udzielać będzie wiadomości nauk przyrodzonych.

§ 2.

Na kurs cały wyznacza się rok czasu, podług oddzielnych w téj mierze dla Nauczycieli przepisów.

§ 3.

Guwernantki, dotąd po pensyach i szkołach płci żeńskiéj w tutejszéj stolicy, powtarzaniem lub też dawaniem przedmiotów naukowych trudniące się, będą obowiązane uczęszczać do téj Szkoły, a Ochmistrzynie, pod własną odpowiedzialnością, czuwać, iżby tego obowiązku ściśle dopełniały. Wyjmują się z pod niniejszego przepisu te guwernantki, które przez Dozór uwolnione zostaną.

§ 4.

Guwernantki, które, podczas odbywać się mającego w końcu roku egzaminu, okażą się należycie usposobionemi, otrzymają formalne upoważnienie do dawania lekcyj po pensyach i szkołach wyższych płci żeńskiéj.

§ 5.

Guwernantki, które nie udowodnią przynajmniéj dostatecznego postępu, pozostaną w téj Szkole na rok drugi, jeżeli trwać będą w przedsięwzięciu usposobienia się na guwernantki uczące.

§ 6.

Prócz guwernantek dotąd upoważnionych, inne osoby nie będą miały wstępu do téj Szkoły, chybaby okazały potrzebną do tego kwalifikacyę i zyskały szczególne na to pozwolenie od Dozoru.

§ 7.

Guwernantki zbierać się mają dwa razy w tygodniu w miejscu i czasie na ten koniec wyznaczonym, gdzie kolejno jedna z Ochmistrzyń znajdować się będzie.

§ 8.

Гувернантки, имѣющія свидѣтельства объ отличномъ окончаніи курса, пользуются особеннымъ вниманіемъ при выдачѣ имъ впослѣдствіи разрѣшеній и патентовъ на Содержательницъ пансіоновъ и высшихъ женскихъ училищъ.

§ 9.

Дозоръ пансіоновъ и высшихъ женскихъ училищъ въ столицѣ составитъ и предпишетъ подробную инструкцію, въ которой будутъ указаны порядокъ и время сбора на уроки, росписаніе наукъ по часамъ въ недѣлю, и условія для пріема слушательницъ, такъ, чтобы во всѣхъ отношеніяхъ строго соблюдалось приличіе и обезпечена была польза, имѣющаяся въ виду при учрежденіи сего заведенія.

Вѣдомости о прилежаніи и успѣхахъ въ наукахъ гувернантокъ представляются, посредствомъ Дозора, въ Правительственную Коммисію, въ концѣ Декабря мѣсяца.

Варшава, 18 Апрѣля 1825 года.

Министръ Предсѣдательствующій

(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

№ 2.

Штатъ Школы Гувернантокъ.

(12 Мая 1826 года.)

№	Статьи расходовъ.	Злотые польск.	Примѣчан.
	Статья I. Жалованье Учителямъ.		
1	Преподавателю Закона Божія . . .	432	
2	Учителю всеобщей и польской исторіи	432	
3	Учителю польскаго языка и словесности	864	
4	Учителю естественныхъ наукъ . .	864	
5	Учителю французскаго языка и литературы	864	
6	Учителю нѣмецкаго языка и литературы	864	
7	Учителю педагогіи	432	

§ 8.

Guwernantki, opatrzone świadectwem odbytego z zaletą kursu, doznawać będą szczególnych względów w pozyskiwaniu czasem upoważnień i patentów na Ochmistrzynie pensyj i szkół wyższych płci żeńskiéj.

§ 9.

Dozór pensyj i szkół wyższych płci żeńskiéj w stolicy łoży i przepisze szczegółową instrukcyę, obejmującą porządek czasie schodzenia się na lekcye, rozkład godzin w tygodniu, sposób przyjmowania słuchaczek, aby w tém wszystkiém zachowany był najściślejszy wzgląd na przystojność, oraz zapewnioną została zamierzona w takowém urządzeniu korzyść.

Rapporta o pilności i postępie w naukach guwernantek, pośrednictwem Dozoru, składane będą Kommissyi Rządowéj końcem miesiąca Grudnia.

Warszawa, dnia 18 Kwietnia 1825 r.

Minister Prezydujący (podpisano) *Stanisław Grabowski.*

№ 2.

Etat Szkoły Guwernantek.

(d. 12 Maja 1826 r.)

N.	Tytuły i wyszczególnienie pozycyj	Złp.	Uwagi
	Tytuł I-y. Pensye Nauczycieli.		
1	Dającemu naukę religii	432	
2	Dającemu historyę powszechną i polską	432	
3	Professorowi języka i literatury polskiéj	864	
4	Professorowi nauk przyrodzonych .	864	
5	Professorowi języka i literatury francuzkiéj	864	
6	Nauczycielowi języka i literatury niemieckiéj	864	
7	Professorowi pedagogiki	432	

№	Статьи расходовъ.	Злотые польск.	Примѣчанія
8	Учителю ариѳметики	432	
9	Учителю географіи	432	
10	Возному	100	
	Статья 2. Наемъ помѣщенія.		
11	На наемъ помѣщенія	500	
	Статья 3. Чрезвычайные расходы.		
12	На чрезвычайные расходы . . .	500	
	итого . .	6,716	

Настоящій штатъ Школы Гувернантокъ, на 1826 годъ всего на сумму шесть тысячъ семьсотъ шестнадцать злотыхъ польскихъ утверждаю.

Варшава, 12 Мая 1826 года.

Министръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія,
(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

№ 3.

Учрежденіе Казеннаго Института воспитанія женскаго пола.

(22 Ноября 1826 года.)

Въ видахъ доведенія воспитанія женскаго пола до цвѣтущаго состоянія, какъ въ частныхъ домахъ, такъ и въ Институтахъ, Школа Гувернантокъ, достигшая уже надлежащей степени развитія, преобразовывается, въ силу настоящаго постановленія, въ постоянный Институтъ, именуемый Казеннымъ Институтомъ воспитанія женскаго пола.

ГЛАВА I.

Назначеніе Института.

Ст. 1.

Назначеніе сего Института состоитъ въ окончательномъ

№	Tytuły i wyszczególnienie pozycyj	Złp.	Uwagi
8	Nauczycielowi arytmetyki	432	
9	Nauczycielowi jeografii	432	
10	Woźnemu	100	
	Tytuł II. Lokal szkoły.		
11	Lokal szkoły	500	
	Tytuł III. Nadzwyczajne wydatki.		
12	Nadzwyczajne wydatki	500	
	Summa ogólna . .	6,716	

Minister Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Wyznań ligijnych i Oświecenia Publicznego.

Niniejszy etat Szkoły Guwernantek na rok 1826 w sum- e złotych polskich sześć tysięcy siedmset szesnaście zatwierdza.

w Warszawie, d. 12 Maja 1826 roku.

(podpisano) *Stanisław Grabowski.*

№ 3.

Urządzenie Instytutu Rządowego wychowania płci żeńskiéj.

(d. 22 Listopada 1826 r.)

W celu zapewnienia pomyślnego stanu edukacyi płci żeń- iéj, tak w domach prywatnych, jakoteż w instytutach jéj święconych, zaprowadzona Szkoła Guwernantek, po otrzy- aniu przyzwoitego już rozwinięcia, zamienia się niniejszém ządzeniem na Instytut stały, pod tytułem Instytutu Rządo- go wychowania płci żeńskiéj.

Dział I.

Zamiar Instytutu.

Art. 1.

Zamiarem tego Instytutu jest zupełne pod względem o-

образованіи, въ учебномъ и нравственномъ отношеніяхъ, лицъ посвятившихъ себя воспитанію женскаго пола, а также т тѣхъ, которыя, не приготовляясь къ сему важному званію желаютъ только, ради собственной пользы, пріобрѣсть осно-вательныя и необходимыя познанія.

Ст. 2.

Основаніемъ воспитанія въ Институтѣ должно служить благочестіе и истекающая изъ него нравственность, а равно приличное женскому полу просвѣщеніе, въ полномъ смыслѣ этого слова.

Ст. 3.

Всѣ Начальники и Учители Института должны поста-вить себѣ задачею внушеніе добродѣтелей и качествъ, слу-жащихъ украшеніемъ женскаго пола, а средствомъ къ дости-женію этой цѣли считать науки, которыя должны быть преподаваемы такимъ образомъ, чтобы возбудить въ воспи-танницахъ религіозныя и нравственныя чувства, уяснить имъ обязанности ихъ званія и состоянія, и пріучить ихъ въ ис-полненіи оныхъ находить отраду, обращая на полезныя за-нятія то время, которое обыкновенно поглащаютъ праздность и скука.

Ст. 4.

Институтъ состоитъ:

1) изъ лицъ, имѣющихъ надзоръ надъ Институтомъ;

2) изъ лицъ, приглашенныхъ для преподаванія науки;

3) изъ воспитанницъ, приготовляющихся въ Учительни-цы, или слушающихъ лекціи для собственной пользы.

Глава II.

Начальство Института.

Ст. 5.

Институтъ состоитъ подъ главнымъ управленіемъ и по-печительствомъ Дозора пансіоновъ и высшихъ женскихъ у-чилищъ. Ему принадлежитъ наблюденіе за точнымъ ис-полненіемъ всего, что можетъ содѣйствовать къ достиженію главной цѣли, а равно дополненіе и развитіе настоящаго у-чрежденія изданіемъ подробныхъ правилъ и инструкцій.

yczajowym i naukowym usposobienie osób, edukacyi płci żeńskiéj oddać się mających, jakoteż tych, które, nie poświęcając się tak ważnemu powołaniu, zechcą tylko dla samych siebie powziąść gruntowną i przyzwoitą naukę.

Art. 2.

Zasadą takowego wychowania w Instytucie jest bogobojność i wynikająca z niéj obyczajność, oraz właściwe téj płci oświecenie, w całém wyrazu tego znaczeniu.

Art. 3.

Zaszczepienie cnót i przymiotów, płeć niewieścią zdobiących, jest usiłowaniem wszystkich Przełożonych i Nauczycieli Instytutu, a środkiem do tego celu wiodącym są nauki tak prowadzone, aby wzbudzały religijne i moralne uczucia, wyjaśniały obowiązki przeznaczenia i stanu, a razem uprzyjemniały ich spełnianie, zajmując użytecznie te chwile, które zwykle próżność lub tęsknota zabiera.

Art. 4.

Instytut składa się:

1) z osób czuwających nad Instytutem;

2) z osób do udzielania nauk wezwanych;

3) z uczennic sposobiących się na Nauczycielki, lub słuchających kursów dla własnego udoskonalenia.

DZIAŁ II.

Zwierzchność Instytutu.

Art. 5.

Dozór pensyj i szkół wyższych żeńskich ma zwierzchni kierunek i opiekę nad Instytutem. Do niego należy czuwanie nad ścisłém wykonywaniem wszystkiego, cokolwiek do dopięcia głównego celu zmierzać może, tudzież uzupełnienie urządzenia niniejszego, przez rozwinięcie go w szczegółowych przepisach i instrukcyach.

Ст. 6.

Дозоръ входитъ также съ своими представленіями въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія о назначеніи Учителей и прочихъ лицъ, по-надлежащихъ въ составу Института. Безъ согласія Дозора никто не можетъ поступить въ Институтъ.

Ст. 7.

Дозоръ, наконецъ, разсматриваетъ и окончательно состав-ляетъ штатъ всѣхъ расходовъ по Институту.

Ст. 8.

Такъ какъ эти обязанности, по своей многосложности, требуютъ постоянныхъ занятій и особеннаго вниманія, ко-торыхъ не возможно возложить на весь личный составъ, то учреждается особая Дирекція Института, состоящая изъ Предсѣдательствующаго въ Дозорѣ, въ качествѣ Директора Института, и изъ одной приглашенной для сего дамы Дозора. Въ помощь Дирекціи назначается Секретарь Дозора.

Ст. 9.

Къ Дирекціи относится наблюденіе за точнымъ испол-неніемъ всего того, что можетъ способствовать пользамъ, по-успѣянію и постепенному усовершенствованію Института. Во всѣхъ отношеніяхъ Дирекція составляетъ непосредственное начальство, которое заботится объ удовлетвореніи нуждъ Ин-ститута и рѣшаетъ случающіяся недоумѣнія. Поэтому на обя-занность Дирекціи возлагается посѣщать, какъ можно чаще Институтъ.

Ст. 10.

Для ближайшаго присмотра за поведеніемъ квартиру-ющихъ въ Институтѣ и приходящихъ воспитанницъ, избира-ются Дозоромъ и назначаются Правительственною Коммисіею Надзирательница и Помощница Надзирательницы.

Ст. 11.

Кромѣ основательнаго образованія, знанія свѣтскихъ при-личій, свойственныхъ высшему обществу, кромѣ французска-го языка и точныхъ опытомъ оправданныхъ понятій о вос-питаніи женскаго пола, Надзирательница должна еще знать домашнее хозяйство, умѣть управлять домомъ и руководить воспитанницами не только помощью однихъ наставленій и

Art. 6.

Dozór także przedstawia Nauczycieli i wszystkie osoby, do ...du Instytutu należące, do nominacyi Kommissyi Rządowéj ...nań i Oświecenia Publicznego; bez upoważnienia Dozoru ...a osoba do Instytutu przyjętą być nie może.

Art. 7.

Dozór nakoniec roztrząsa i ostatecznie układa etat wszyst... potrzeb Instytutu.

Art. 8.

Że zaś takowe obowiązki, w szczegółach swoich rozważone ...zebują ciągłego poświęcenia się i baczności, czego niepodob... wymagać od całego zgromadzenia, utworzoną więc będzie ...ególna Dyrekcya Instytutu, składająca się z Prezydujące... w Dozorze, jako Dyrektora Instytutu, i jednéj z Dam Do... do tego uproszonéj. Dyrekcya mieć będzie dodanego so... w pomoc Sekretarza Dozoru.

Art. 9.

Do téj Dyrekcyi należy czuwanie nad wykonaniem tego ...ystkiego, co do dobra, pomyślności i stopniowego udosko...enia Instytutu zmierzać może. We wszystkich zdarzeniach ...dzie to najpierwsza władza, zaradzająca potrzebom Instytutu, ...oteż rozstrzygająca zdarzające się wątpliwości. Najczęstsze więc ...edzanie Instytutu należeć będzie do obowiązków Dyrekcyi.

Art. 10.

W celu najbliższego czuwania nad postępowaniem uczen...., tak mieszkających w Instytucie, jakoteż przychodzących, ...brana zostanie przez Dozór a przez Kommissyę Rządową mia...wana Dozorczyni, wraz z przydaną sobie Poddozorczynią.

Art. 11.

Dozorczyni, oprócz gruntownego wychowania i tonu wła...wego najlepszym towarzystwom, oprócz umiejętności języka ...ncuzkiego, oprócz wyobrażeń dokładnych o wychowaniu ...i żeńskiéj, praktycznemi dowodami popartych, powinna być ...eznaną z gospodarstwem i zarządzeniem domu, powinna być ...olną przewodniczyć drugim, i nietylko przez prawidła i rady,

совѣтовъ, но и пріучать ихъ собственнымъ примѣромъ к порядку и приличному поведенію, въ предѣлахъ свойствен- ныхъ призванію женщины; сверхъ того, она должна отли- чаться истиннымъ благочестіемъ, кротостію характера и лю- безностію въ обращеніи. Хотя объясненіе и повтореніе уро- ковъ не относится къ обязанностямъ Надзирательницы, одна- ко въ случаѣ надобности, она должна рѣшать возникшія со- мнѣнія, исправлять ложныя сужденія, однимъ словомъ — дѣйствовать всячески на образованіе ума и сердца.

Ст. 12.

Такъ какъ попеченію Надзирательницы ввѣряются не однѣ только квартирующія въ Институтѣ, но и приходящія на уроки воспитанницы, то, для вѣрнѣйшаго и постояннаго присмотра за ними въ Институтѣ, назначается Помощница Надзирательницы, которая, находясь въ полной зависимости отъ сей послѣдней, обязана исполнять только даваемыя ей по- рученія и отвѣчаетъ за неисполненіе оныхъ.

Ст. 13.

Въ случаѣ отлучки Надзирательницы изъ Института для посѣщенія квартиръ приходящихъ воспитанницъ, Помощ- ница Надзирательницы заступаетъ ея мѣсто въ Институтѣ и потому, по степени своего образованія, она должна мало от- личаться отъ самой Надзирательницы.

Ст. 14.

Надзирательница должна наблюдать за всѣми подробно- стями, касающимися внутренняго устройства заведенія, какъ за своимъ собственнымъ семействомъ. Отъ нея зависитъ пріемъ прислуги, и на нее возлагается заботливость о всѣхъ нуждахъ лицъ, принадлежащихъ къ составу Института, однимъ сло- вомъ — управленіе всѣмъ хозяйствомъ заведенія. Деньги на содержаніе прислуги и на ремонтъ домашней мебели отпус- каются ей на руки, въ удостовѣреніе же произведенныхъ рас- ходовъ представляются ею росписки получателей. Подробности по сему предмету будутъ изложены въ особой инструкціи.

Ст. 15.

Учители, приглашаемые для преподаванія въ Институтѣ должны быть избираемы съ особенною осмотрительностію. Д-

wzorem własnym prowadzić do dobrego porządku i zachowania się w obrębach właściwych przeznaczeniu płci żeńskiéj. Nadto zalecać się ma bogobojnością prawdziwą, charakterem łagodnym, uprzejmym. Objaśnianie nauk lub powtarzanie nie należy do obowiązków Dozorczyni, przy podanéj wszakże sposobności winna będzie objaśnić wątpliwość, prostować zdanie, słowem wpływać, tak na ukształcenie serca, jakoteż rozumu.

Art. 12.

Ponieważ troskliwości Dozorczyni polecają się nietylko osoby w Instytucie mieszkające, ale i te, które dochodzić będą do Instytutu, dla zapewnienia przeto nieustającego dozoru w Instytucie, przydana będzie Poddozorczyni, zupełnie pod kierunkiem pierwszéj będąca, to tylko pełnić obowiązana, co jéj poleconém zostanie, i tylko za dopełnienie poleceń odpowiedzialna.

Art. 13.

Gdy Dozorczyni oddali się z Instytutu, celem zwiedzania mieszkań przychodnich uczennic, wtedy Poddozorczyni zastępować będzie jéj miejsce w Instytucie; dla tego w uzdolnieniu swojém mało się różnić powinna od Dozorczyni.

Art. 14.

Dozorczyni czuwać będzie nad tém wszystkiém, co tylko do wewnętrznego urządzenia Instytutu należy, jak gdyby kierowała własną familią. Do niéj należy przyjmowanie osób służących, pamiętanie o wszystkich potrzebach osób do Instytutu należących, słowem, zarządzanie całém gospodarstwem Instytutu. Potrzebne na opłatę służących pieniądze, tudzież na naprawę sprzętów domowych, na jéj ręce składane będą; wydatek zaś kwitami udowodni. Szczegóły w tym względzie osobną instrukcyą objęte zostaną.

Art. 15.

Nauczyciele, którzy mają być do tego Instytutu użytemi, z wielką troskliwością wybieranemi być powinni.

зоръ долженъ преимущественно обращать вниманіе на основательность ихъ познаній и педагогическую опытность, на поведеніе, зрѣлый возрастъ, нравственность характера и образъ жизни; чтобы они, имѣя въ виду указанное выше назначеніе Института и сознавая его важность, умѣли вполнѣ оправдать свое призваніе.

Ст. 16.

Такъ какъ опредѣленіе въ учительскую должность въ Институтѣ считается особеннымъ отличіемъ въ нравственномъ и учебномъ отношеніи, и Учителямъ предстоитъ исполненіе одной изъ самыхъ важнѣйшихъ задачъ, то каждому изъ приглашенныхъ для занятія въ Институтѣ постоянной должности Учителя присвояется званіе Профессора Казеннаго Института.

Глава III.

Преподаватели.

Ст. 17.

Въ Институтѣ полагаются слѣдующіе Преподаватели:

1) Учитель Закона Божія и нравственности;

2) Учитель педагогіи (науки о воспитаніи дѣтей);

3) Учитель всеобщей и польской исторіи;

4) Учитель географіи;

5) Учитель ариѳметики;

6) Учитель естественныхъ наукъ и началъ технологическихъ по хозяйственной части;

7) Учитель польскаго языка, теоріи польской словесности и литературы;

8) Учитель французскаго языка и литературы;

9) Учитель нѣмецкаго языка и литературы;

10) Учитель рисованія;

11) Учитель музыки;

12) Учитель пѣнія;

13) обученіе женскимъ рукодѣліямъ, въ полномъ ихъ объемѣ, возлагается на Надзирательницу;

14) кромѣ этихъ предметовъ, будетъ преподаваться курсъ нравоученія, съ особеннымъ примѣненіемъ къ женскому полу, о чемъ будетъ сказано ниже, въ ст. 25.

Dozór mieć będzie pierwszy wzgląd na usposobienie naukowe, pedagogiczne, które być powinno ze wszech miar gruntownem, na obyczaje, wiek przyzwoity, charakter moralny, sposób życia, pomnąc zawsze na cel Instytutu powyżéj wskazany, żeby się ważnością jego przenikněli i odpowiedzieć mu byli zdolnymi.

Art. 16.

Umieszczanie w stopniu Nauczycieli w Instytucie, będąc …y skutkiem szczególnéj zasługi, pod względem naukowym i moralnym, a przeznaczenie ich, będąc jedném z najważniejszych, każdy więc z nich, na stałą posadę do tego Instytutu wezwany, mieć będzie tytuł Professora Instytutu Rządowego.

Dział III.

Osoby uczące.

Art. 17.

Nauczyciele w Instytucie będą następujący:

1) Nauczyciel religii i moralności;

2) Nauczyciel podający naukę o wychowaniu dzieci (pedagogiki);

3) Nauczyciel historyi powszechnéj i polskiéj;

4) Nauczyciel jeografii;

5) Nauczyciel arytmetyki;

6) Nauczyciel nauk przyrodzonych oraz wiadomości technicznych we względzie gospodarskim;

7) Nauczyciel języka, stylu i literatury polskiéj;

8) Nauczyciel języka i literatury francuzkiéj;

9) Nauczyciel języka i literatury niemieckiéj;

10) Nauczyciel rysunków;

11) Nauczyciel muzyki;

12) Nauczyciel śpiewu;

13) roboty kobiece w całéj obszerności należeć będą do Dozorczyni;

14) oprócz tych nauk, będzie jeszcze kurs osobnéj moralnéj nauki, do płci żeńskiéj szczególnie zastosowanéj, o któréj …j w art. 25-m.

Ст. 18.

Учитель Закона Божія исполняетъ вмѣстѣ съ тѣмъ и обязанности Институтскаго Настоятеля. На него возлагается совершеніе духовныхъ требъ и обученіе Закону Божію, въ духѣ, наиболѣе соотвѣтствующемъ прямой его цѣли. Сознательное и истинное благочестіе женщинъ служитъ залогомъ общественнаго счастія. Женщина, не понимающая священныхъ религіозныхъ истинъ, не будетъ хорошею женою, хозяйкою, а тѣмъ болѣе хорошею матерью. Имѣя въ виду столь важное призваніе женщины въ обществѣ, Учитель Закона Божія долженъ стараться, преподаваніемъ этой святой и существенной въ дѣлѣ воспитанія науки, плѣнить умъ и сердце воспитанницъ и укрѣпить въ нихъ правила вѣры до такой степени, чтобы, проникнутыя чувствами благочестія, онѣ были въ состояніи внушить оныя, въ свое время, своимъ воспитанницамъ.

Ст. 19.

Какъ Учитель Закона Божія, такъ и Надзирательницы и всѣ лица, принадлежащія къ составу Института, должны во всѣхъ отношеніяхъ подавать собою примѣръ и укрѣплять такимъ образомъ религіозныя чувства, пріобрѣтенныя ученіемъ. Учители языковъ и наукъ, не упуская изъ виду этой главной цѣли, должны, во всѣхъ случаяхъ, стремиться къ ней.

Ст. 20.

Всѣ Учители, въ преподаваніи своихъ предметовъ, не должны пускаться въ глубокія изслѣдованія и въ пространное объясненіе началъ каждой науки, такъ какъ это выходитъ за предѣлы призванія женщинъ. Имѣя въ виду будущее назначеніе своихъ воспитанницъ и общее призваніе женщины, они обязаны примѣняться въ своемъ преподаваніи къ этимъ двойнымъ требованіямъ, и ограничиваться самыми существенными свѣдѣніями. Кромѣ того, Учители обязаны внушать воспитанницамъ и укрѣплять въ нихъ чувство скромности и воздержности, въ научномъ отношеніи, основанной на сознаніи собственнаго достоинства, помня, что если самоувѣренность на ученомъ поприщѣ становится несносною въ мужчинахъ, то она гораздо непріятнѣе въ женщинѣ. Отъ этого можетъ отчасти охранить основательное преподаваніе

Art. 18.

Nauczyciel religii będzie oraz Kapelanem Instytutu. Do obowiązków jego należeć będą wszelkie ćwiczenia religijne, nauka religii, tak kierowana, iżby najtrafniéj celowi swemu odpowiedziała. Gruntowna i prawdziwa pobożność kobiet jest rękojmią szczęścia towarzyskiego. Bez przejęcia się zasadami świętéj religii, nie będzie kobieta ani dobrą żoną, ani dobrą gospodynią, a cóż dopiero matką. Pomnąc na tak ważne płci téj w społeczności przeznaczenie, Nauczyciel religii starać się będzie w wykładzie téj świętéj, a w wychowaniu istotnéj nauki, iby zniewolił serce, ujął rozum, słowem, tak je ugruntował w zasadach religii, iżby bogobojném uczuciem przejęte, toż samo z czasem w uczennice swoje przelać zdołały.

Art. 19.

Jak Nauczyciel religii, tak Dozorczyni i wszystkie osoby do Instytutu należące, przykładem swoim przewodniczyć obowiązane, wzmacniając tym sposobem uczucia bogobojne przez naukę zaszczepiane. Nauczyciele nauk i języków ten główny cel zawsze mając przed oczyma, wszystko do niego odnosić będą.

Art. 20.

Wszyscy Nauczyciele w wykładzie nauk przez siebie dawanych, nie będą się zapuszczać w głębokie badania, w rozwijaniu w całéj obszerności zasad każdéj nauki, bo to przechodzi powołanie kobiet. Mając na widoku przyszłe przeznaczenie swoich uczennic, tudzież ogólne powołanie płci żeńskiéj, do potrzeb tego podwójnego stanu wykład swój zastosują, ograniczając się istotnie tylko potrzebnemi wiadomościami.

Obok tego obowiązkiem będzie Nauczycieli zaszczepiać i umacniać uczucie skromności i wstrzemięźliwości naukowéj, na szczerém i wewnętrznem przeświadczeniu zasadzonéj, pomnąc na to, że jeżeli zarozumiałość w zawodzie naukowym niemiłą jest w mężczyźnie, jakże odrażającą być musi w kobiecie? Od tego uchroni po części gruntowny wykład tego, co kobiecie umieć należy, lub umieć przystoi; bo wadom powyższym ule-

того, что въ самомъ дѣлѣ женщинѣ знать нужно, или пр... лично, такъ какъ вышеуказаннымъ недостаткамъ подлежат... преимущественно люди, которые привыкли довольствовать... поверхностными познаніями.

Ст. 21.

Каждый предметъ раздѣляется на два годичные кур... преподаваемые въ двухъ классахъ. Въ третьемъ году, ... значенномъ для практическихъ упражненій, воспитанницы ... слушаютъ особаго курса наукъ, но занимаются, или практи... ческими упражненіями, предписанными для корепетиторок... находящихся въ Институтѣ, то есть повтореніемъ уроков... воспитанницамъ перваго и втораго курса, или преподаван... наукъ, въ присутствіи и подъ руководствомъ своихъ Учите... въ образцовомъ Училищѣ, которое, съ этою цѣлью, учре... дено будетъ при Институтѣ, на основаніи общаго положені... Сверхъ того, воспитанницы собираются на ученыя конф... ренціи съ Учителями, въ назначенные для сего часы, и так... восполняютъ свои познанія по предметамъ, недостаточно из... ченнымъ въ двухъ предыдущихъ курсахъ, рѣшаютъ затру... ненія и сомнѣнія, встрѣченныя ими въ практичныхъ заня... тіяхъ, и, наконецъ, дѣлаютъ свои замѣчанія о прочитанных... сочиненіяхъ религіознаго, нравственнаго, историческаго и пе... дагогическаго содержанія. Независимо отъ сего, онѣ должн... писать на заданную тему сочиненія по части педагогіи и по... другимъ отраслямъ наукъ. Такимъ образомъ онѣ въ состоя... ніи будутъ усвоить себѣ всѣ качества хорошей наставниц... о которыхъ начальство должно удостовѣриться заблагов... менно, предъ выдачею диплома на это званіе.

Испытанія по всѣмъ наукамъ будутъ двоякаго рода... одно полугодичное, а другое годичное, въ присутствіи лиц... приглашенныхъ Дозоромъ.

Глава IV.

Науки.

Ст. 22.

Науки, преподаваемыя въ духѣ, достаточно уясненном... уже предыдущими статьями, разсматриваются здѣсь еще в... двоякомъ отношеніи: въ чисто учебномъ, въ видахъ дальнѣй...

ają szczególniéj ci, którzy na powierzchownem obeznaniu się rzeczami poprzestawać zwykli.

Art. 21.

Każda nauka w dwuroczným kursie, między dwie klasy rozłożoną będzie. W roku zaś trzecim, wprawie praktycznéj poświęconym, już nie będą miały uczennice osobnego kursu nauk, lecz albo zajmą się praktyczną wprawą, przepisaną dla korepetytorek, jakie w Instytucie już są ustanowione, przez powtarzanie lekcyj uczennicom pierwszoletnim lub drugoletnim, albo w obecności Nauczycieli swoich dawać będą lekcye, pod kierunkiem Nauczycieli w wzorowéj szkole, umyślnie w tym celu przy Instytucie stosownie do ogólnych przepisów urządzić się mającéj. Obok tego mieć będą konferencye naukowe z Nauczycielami w przeznaczonych na to godzinach, w czasie których uzupełniać będą rzeczy w poprzednich dwóch kursach mniéj dobrze objęte, lub rozwiązywać trudności i wątpliwości w praktyce ich natrafione, lub nareszcie czynić uwagi i postrzeżenia nad dziełami w materyach religijnych, moralnych, historycznych i pedagogicznych, które im do czytania dawane będą. Nadto wypracowywać będą zadawane ćwiczenia pedagogiczne i naukowe. Tym sposobem obeznają się bliżéj z właściwemi dobréj nauczycielki przymiotami, o których powinna się poprzednio zapewnić Zwierzchność, nim wyda jéj potrzebny do tego zawodu patent.

Examina z nauk i umiejętności będą dwojakie: jeden półroczny, drugi zaś roczny, w przytomności osób przez Dozór zaproszonych.

Dział IV.

Nauki.

Art. 22.

W duchu, który poprzedzające artykuły dostatecznie wskazują, prowadzone nauki uważane jeszcze będą pod dwoma względami, to jest: właściwie naukowym, dla dalszego

шаго развитія и болѣе основательнаго преподаванія наук предписанныхъ для женскихъ Институтовъ положеніемъ внутреннемъ ихъ устройствѣ,—и въ педагогическомъ, имѣю щемъ цѣлью ознакомленіе съ способами ихъ преподаванія.

Распредѣленіе наукъ въ Институтѣ будетъ слѣдующ

Законъ Божій.

Ст. 23.

Предметъ этотъ, столь существенный, столь общ ный и столь занимательный, какъ въ теоріи, такъ и въ пр мѣненіи къ жизни, требуетъ въ преподаваніи особеннаго сердія, точности и обдуманности. Воспитанницы, поступая Институтъ изъ другихъ учебныхъ заведеній, приносятъ съ собою основныя начала этой науки, извѣстныя кажд христіанину. Слѣдовательно здѣсь главная задача долж состоять въ развитіи и укрѣпленіи этихъ началъ, во внуш ніи воспитанницамъ сознанія всей святости сего Божеств наго ученія, въ возбужденіи любви къ возвышеннымъ и т гательнымъ его истинамъ, въ примѣненіи ихъ ко вседнев жизни и въ сліяніи оныхъ съ нравственною природою ч ловѣка. Въ этомъ отношеніи весьма много можетъ содѣйст вать основательное изложеніе правилъ вѣры и Священн исторіи, и объясненіе соотвѣтственныхъ отрывковъ изъ Св щеннаго Писанія, Евангелій, Святыхъ Отцовъ и церковн исторіи. Сообразно съ этимъ, Законоучитель самъ долже начертать программу и порядокъ преподаванія, такъ какъ этому, столь священному предмету легче преподать общ указанія, чѣмъ входить въ подробное описаніе.

Наука нравственности.

Ст. 24.

Цѣль этого курса состоитъ въ приготовленіи воспитан ницъ къ ихъ будущему званію, посредствомъ изложенія обя занностей, особенно требуемыхъ отъ женщины и вытека ющихъ изъ ея назначенія, добродѣтелей и качествъ, коими благовоспитанная женщина должна отличаться въ домашнем и общественномъ быту, и пороковъ, которыхъ она должна тщательно избѣгать. Желательно, чтобы къ преподавані

winięcia i gruntowniejszego wykładu nauk przepisanych wnętrznem urządzeniem na Instytuta żeńskie, i pedagoznym, dla okazania sposobu udzielania téjże nauki. Rozd nauk będzie następujący:

Nauka religii.

Art. 23.

Przedmiot ten tak istotny, tak obszerny, tak w teoryi zastosowaniach swoich zajmujący, nie może być dość troswie, dość dokładnie, dość rozważnie wykładanym. Uczennice stytutu przychodzą z edukacyi poprzedniczéj, przynoszą już z bą zasady téj nauki każdemu chrześcijaninowi wiadome. Idzie więc mianowicie o rozwinięcie i umocnienie tych zasad, o zeniknienie serca całą świętością téj Boskiéj nauki, o zailowanie jéj prawd wzniosłych razem i czułych, o wdrożenie ich praktykę codzienną i przelanie w naturę moralną człowieka. tym względzie wykład gruntowny prawd wiary i historyi więtéj, wykład stosownych miejsc z pisma Świętego i Ewanelii, Ojców ŚŚ. i historyi kościelnéj, może być nader pomocym; do tego zastosuje Nauczyciel rozkład i porządek naukoy, który w tak świętym przedmiocie łatwiéj wskazanym niż pisanym być może.

Dołączy Nauczyciel dla starszych uczennic krótki wykład techetyki, czyli sposobu uczenia przepisów Religii świętéj.

Nauka moralna.

Art. 24.

Celem tego kursu jest bliższe przygotowanie uczennic do przyszłego ich powołania, przez wykład powinności, płeć żeńską szczególniéj obowiązujących i z przeznaczenia jéj wynikłych, cnót i przymiotów, które w towarzystwie ludzkiém i w pożyciu domowém niewiastę dobrze wychowaną szczególnie odznaczać mają, oraz wad, których troskliwie unikać należy.

этого предмета и къ исполненію столь важной гражданской обязанности, приглашена была одна изъ дамъ Дозора.

Педагогія.

Ст. 25.

Въ педагогіи, преподаваемой по предписанному руководству излагаются основанныя на опытѣ и наблюденіяхъ правила о воспитаніи дѣтей. Въ 1-омъ Отдѣленіи о воспитаніи дѣтей во 2-омъ о наукахъ и способахъ ихъ преподаванія, съ соотвѣтственнымъ примѣненіемъ оныхъ къ каждому предмету въ особенности.

Польскій языкъ и литература.

Ст. 26.

Въ первомъ Отдѣленіи Учитель начинаетъ преподаваніе съ общей грамматики, по изданному учебнику, обращая вниманіе воспитанницъ на разборъ мыслей, послѣдовательность понятій и на свойства человѣческой рѣчи, и проходя съ ними въ соотвѣтственномъ изложеніи ту часть логики, которая имѣетъ связь съ грамматикою.

Затѣмъ онъ долженъ перейти къ начальнымъ основаніямъ слога и различнымъ его родамъ и къ общему обзору отечественной литературы съ разборомъ писателей. Вообще же во все продолженіе этого курса онъ долженъ указывать на особенные способы изложенія предмета, съ объясненіемъ, какихъ изъ нихъ слѣдуетъ придерживаться, а какихъ избѣгать въ преподаваніи.

Въ обоихъ Отдѣленіяхъ, для пріобрѣтенія навыка въ различныхъ родахъ слога, назначаются домашнія сочиненія.

Языки французскій и нѣмецкій.

Ст. 27.

Въ I-омъ Отдѣленіи:

а) дополнительныя свѣдѣнія изъ грамматики для усовершенствованія пріобрѣтенныхъ уже познаній, съ соотвѣтственными педагогическими замѣчаніями;

б) наука о слогѣ.

życzeniem jest, aby kurs takowy dawany był przez jedną z Dam Dozoru, do téj ważnéj posługi obywatelskiéj uproszoną.

Nauka o wychowaniu.

Art. 25.

Podług dzieła przepisanego wykładana, wskaże uwagi na postrzeżeniach i doświadczeniu gruntowane, co do edukacyi dzieci. W Oddziale 1-ym o wychowaniu; w Oddziale 2-im o naukach i sposobach ich udzielania, z właściwém zastosowaniem do każdéj w szczególności.

Język i literatura polska.

Art. 26.

W Oddziale 1-ym zaczynać się będzie od grammatyki ogólnéj według dzieła elementarnego, zajmując uwagę nad rozbiorem myśli i porządkiem wyobrażeń, oraz nad naturą mowy ludzkiéj, przy stosownym wykładzie téj części logiki, która ma związek z grammatyką.

Zasady stylu w rozmaitych jego rodzajach. Rys ogólny literatury ojczystéj, z rozbiorem autorów; w całym zaś wykładzie uwagi szczególne względem sposobu uczenia, czego pilnować, czego zaś wystrzegać się należy, podawane będą.

W obu Oddziałach naznaczone będą wypracowania domowe, służące do wprawy pisania w różnych rodzajach stylu.

Język francuzki i niemiecki.

Art. 27.

W Oddziale 1-szym:

a) uzupełnienie nabytych wiadomości z grammatyki, przy wykładzie stosownych uwag pedagogicznych;

b) nauka o stylu;

Во 2-омъ Отдѣленіи: литература и разборъ классическихъ писателей.

Для упражненія въ слогѣ назначаются въ обоихъ классахъ соотвѣтственныя сочиненія.

Учители языковъ должны стараться, чтобы ихъ воспитанницы усвоили себѣ хорошее произношеніе, и, не щадя для этого особенныхъ съ своей стороны усилій, должны назначить особый урокъ для упражненія ихъ въ правильномъ чтеніи.

Кромѣ домашнихъ упражненій, Учители заставляютъ воспитанницъ своихъ писать сочиненія въ классѣ безъ приготовленія, на заданную тему. Занимаясь потомъ разборомъ этихъ сочиненій, Учители вмѣстѣ съ тѣмъ излагаютъ и правила правописанія.

Ариѳметика.

Ст. 28.

Преподаваніе этого предмета въ Институтѣ имѣетъ цѣлью основательное изложеніе ариѳметическихъ дѣйствій и способовъ, облегчающихъ воспитанницамъ изученіе оныхъ, а также ознакомленіе ихъ съ исчисленіями, необходимыми въ домашнемъ быту. Учитель, пополнивъ свѣдѣнія, пріобрѣтенныя уже воспитанницами въ прежнемъ воспитаніи, и предписанныя въ положеніи о внутреннемъ устройствѣ для пансіоновъ и высшихъ женскихъ учебныхъ заведеній, объясняетъ имъ основательнѣе причины разныхъ дѣйствій, особенно съ дробями и пропорціями.

Во 2-омъ Отдѣленіи онъ присовокупитъ практическія свѣдѣнія о часто случающихся въ домашнемъ хозяйствѣ измѣреніяхъ, мѣрахъ и вѣсахъ, прибѣгая къ теоретическому изложенію на столько, на сколько оно необходимо и понятно безъ глубокихъ геометрическихъ разсужденій. При этомъ Учитель долженъ объяснить формы для веденія обыкновенныхъ хозяйственныхъ и купеческихъ счетовъ. Назначая разныя по этому предмету задачи, онъ долженъ постоянно примѣнять оныя къ вседневнымъ занятіямъ въ домашнемъ быту и стараться всѣми мѣрами ознакомить воспитанницъ съ основаніями практическаго вычисленія, которое должно руко-

W Oddziale 2-im, literatura i rozbiór autorów klassycznych. W obu klassach stosowne ćwiczenia dla wprawy do stylu dawane będą.

Nauczyciele języków starać się będą o dobrą prononcyacyę swoich uczennic, do czego szczególniejszéj dołożyć trzeba pilności i w osobnéj godzinie przez czytanie wprawiać.

Oprócz ćwiczeń domowych, do wypracowania naznaczonych, Nauczyciele języków wprawiać będą uczennice do pisania od razu na lekcyach w zadawanych im przedmiotach. Takowe ćwiczenia przez samych Nauczycieli rozważane, posłużą razem do wprawy w ortografiję.

Arytmetyka.

Art. 28.

Celem téj nauki w Instytucie jest poznanie w sposobie gruntownym działań arytmetycznych i sposobów ułatwiających ich pojęcie dla uczennic, oraz nabycia znajomości rachunkowych w domowém użyciu potrzebnych. Nauczyciel, uzupełniwszy wiadomości w poprzedzającéj już edukacyi nabyte, a w wewnętrznem urządzeniu dla pensyj i szkół wyższych płci żeńskiéj przepisane, okaże w sposobie gruntowniejszym przyczyny działań, mianowicie w traktatach o ułomkach i proporcyach.

W Oddziale 2-m przyda wiadomość praktyczną o trafiających się w użyciu domowém rozmiarach, tudzież miarach i wagach, używając tyle tylko demonstracyi, ile do zrozumienia bez zapuszczania się w głębokie rozumowania jeometryczne trzeba.

Okaże wzory utrzymywania rachunków gospodarskich i kupieckich zwyczajnych. Wszelkie zadawane w téj mierze ćwiczenia do praktyki życia domowego stosować będzie, trafiając wszelkiemi sposobami do ugruntowania owego to rachunku, który gospodyniom przewodnikiem we wszelkich działaniach być powinien, aby rozchód był zawsze mniejszy od

дить хозяйками во всѣхъ ихъ дѣйствіяхъ, то есть, чтобы рас-ходъ всегда былъ меньше прихода, такъ какъ на этомъ осно-вывается истинное домашнее благоустройство, а отчасти даже и самая нравственность.

Всеобщая и польская исторія.

Ст. 29.

Эта наука можетъ сдѣлаться полезною не столько въ про-странномъ изложеніи фактовъ, сколько въ примѣненіи ихъ къ нравственнымъ истинамъ. Учитель, слѣдуя общей програм-мѣ, предписанной для женскихъ Институтовъ, по этому пред-мету, и придерживаясь порядка, указаннаго въ принят... руководствѣ, представитъ, въ общихъ чертахъ, ходъ всеоб-ныхъ событій, характеръ вѣковъ, и людей, знаменовавшихъ свое время. Изображая частныя событія, свойственныя каж-дой эпохѣ, онъ долженъ примѣняться къ призванію жен-щинъ и къ потребностямъ воспитанницъ. Проходя такимъ образомъ весь курсъ этой науки и подтверждая, историчес-ми фактами и дѣяніями отдѣльныхъ личностей вѣковыя ре-лигіозныя и нравственныя истины, онъ придастъ выводамъ своей науки практическій нравоучительный характеръ. Пра-вило это должно быть въ особенности примѣняемо къ препо-даванію отечественной исторіи.

На этихъ основаніяхъ преподается:

въ 1-омъ Отдѣленіи древняя исторія;

во 2-омъ Отдѣленіи новая исторія.

Въ этомъ же Отдѣленіи, сверхъ педагогическихъ замѣ-чаній, сообщаемыхъ въ продолженіе цѣлаго курса, излагает-ся особо по изданному руководству методологія или способъ пре-подаванія всеобщей исторіи.

Географія.

Ст. 30.

Предметъ этотъ, преподаваемый въ женскихъ учебныхъ заведеніяхъ согласно программѣ, начертанной въ вышеприве-денномъ положеніи, разсматривается въ Институтѣ относи-тельно способа преподаванія съ особой точки зрѣнія.

Въ 1-омъ Отдѣленіи Учитель пополняетъ и распростра-няетъ пріобрѣтенныя уже свѣдѣнія, подробно проходя физи-

przychodu, na czém prawdziwa rządność, a po części i moralność zależy.

Historya powszechna i polska.

Art. 29.

Nauka ta nietyle w obszernym zdarzeń wykładzie, jako raczéj w zastosowaniach moralnych stanie się pożyteczną. Nauczyciel, pilnując się przepisów w ogólności dla Instytutów płci żeńskiéj co do téj nauki podanych, i idąc koleją w przyjętém dziele elementárném wskazaną, w ogólnych obrazach porządek dziejów świata, charakter wieków i ludzi je odznaczających wystawi. Zdarzenia szczególne w każdym okresie, stosownie do stanu płci żeńskiéj i potrzeby uczennic wykaże; tak całą naukę prowadząc, aby przykładem świata i ludzi pojedyńczych stwierdził odwieczne prawdy religii i moralności, i tym to sposobem naukę moralną praktycznie z nauki swojéj rozwinął. Prawidło to do historyi ojczystéj szczególniéj zastosowaném będzie.

W tym sposobie:

w Oddziale 1-m, historyę starożytną;

w Oddziale 2-m, historyę nowożytną poda.

W tymże Oddziale, oprócz uwag pedagogicznych w ciągu nauki udzielanych, osobno metodykę czyli sposób uczenia historyi powszechnéj z traktatu w dziele elementarném zawartego wyłoży.

Jeografia.

Art. 30.

Przedmiot ten w edukacyi poprzedniczéj stosownie do urządzenia wyżéj przywiedzionego wykładany, w Instytucie zaś rządowym pod względem sposobu uczenia szczególnie uważanym będzie.

W Oddziale 1-m uzupełni Nauczyciel i rozwinie wiadomości z téj nauki już powzięte, a szczególniéj zastanawiać się

ческую географію, почти не тронутую въ пансіонахъ и высшихъ женскихъ училищахъ, и необходимую для объясненія обыкновенныхъ явленій. Излагая важнѣйшія части по этому предмету, Учитель употребляетъ простыя и ясныя доказательства и не пускается въ глубокія изслѣдованія.

Во 2-омъ Отдѣленіи преподается политическая географія Европейскихъ государствъ и прочихъ частей Свѣта.

Естественныя науки.

Ст. 31.

Согласно съ предписанною для женскихъ Институтовъ подробною программою, относящіяся сюда свѣдѣнія должны быть направлены не къ одному только просвѣщенію ума, относительно предметовъ, насъ окружающихъ, но преимущественно къ примѣненію ихъ въ домашнемъ и сельскомъ хозяйствѣ къ возвышенію нашему въ собственномъ сознаніи и къ услажденію тѣхъ занятій, которыя въ кругу обязанностей истинной хозяйки считаются наиболѣе соотвѣтственными назначенію женщины. Примѣняясь къ этому и придерживаясь руководства Учитель излагаетъ свѣдѣнія изъ физики, химіи и естественной исторіи, болѣе практически, на столько останавливаясь на теоріи, сколько она нужна, чтобы объяснить обыкновенныя явленія и способы примѣненія оныхъ къ дѣлу.

Кромѣ хозяйственныхъ примѣненій, коими должно сопровождаться теоретическое изложеніе, будетъ еще преподаваема особо хозяйственная технологія въ примѣненіи къ ремесламъ и искусствамъ свойственнымъ женщинамъ. По сему предмету должно быть составлено особое руководство. Въ преподаваніи этихъ наукъ Учитель обращаетъ постоянно вниманіе на педагогическую часть, то есть на способъ изложенія оныхъ, въ слѣдующемъ порядкѣ:

въ 1-омъ Отдѣленіи, свѣдѣнія изъ физики, химіи, минералогіи и ботаники;

во 2-омъ Отдѣленіи: зоологія и хозяйственная технологія.

Черченіе и рисованіе.

Ст. 32.

Черченіе и рисованіе преподается съ особеннымъ при-

będzie nad jeografią fizyczną, w pensyach i szkołach wyższych mało co dotkniętą, a do wytłómaczenia codziennych zjawień potrzebną. Pod takowym względem wyłoży Nauczyciel z pomienionego traktatu istotniejsze rzeczy, używając prostych i jasnych dowodzeń, nie zapuszczając się w głębokie rozumowanie.

W Oddziale 2-m wyłoży jeografię polityczną państw europejskich i innych części świata.

Nauki przyrodzone.

Art. 31.

Podług wskazanego w przepisach szczegółowych dla Instytutów żeńskich zamiaru, wiadomości pod tym tytułem objęte prowadzić mają nietylko do oświecenia umysłu względem rzeczy nas otaczających, ale też szczególniéj do zastosowania w domowém gospodarstwie i rolniczém, do podniesienia w własném uznaniu i uprzyjemnienia tych zatrudnień, które w zakresie obowiązków gospodyni rządnéj są najbliższemi przeznaczenia kobiety. W tym tedy widoku, stosując się do dzieła elementarnego, wiadomości z fizyki, chemii i historyi naturalnéj wyłoży Nauczyciel najwięcéj w sposobie praktycznym, o tyle się zatrzymując nad teoryą, ile zrozumienie zjawień pospolicie zdarzających się i trafne zastosowanie do praktyki wymaga.

Oprócz umieszczonych przy samym wykładzie naukowym zastosowań gospodarskich, osobna technologia gospodarska co do przyzwoitych dla płci rzemiósł i kunsztów dawaną będzie, do czego osobne dziełko być ma przygotowaném. W całym wykładzie część pedagogiczna, pod względem sposobu uczenia tego przedmiotu, będzie zawsze troskliwie rozwinięta tym porządkiem:

w Oddziale 1-m, wiadomości z fizyki, chemii, tudzież z mineralogii i botaniki;

w 2-m, wiadomości z zoologii i technologii gospodarskiéj wyłoży.

Rysunki.

Art. 32.

Szczególniéj stosowane będą do potrzeb i zatrudnień płci

мѣненіемъ его къ занятіямъ и потребностямъ женскаго пола, не исключая однакожъ усовершенствованія таланта съ изящной его стороны, если таковой окажется.

Инструментальная и вокальная музыка.

Ст. 33.

Музыка въ Институтѣ, особенно относительно главныхъ ея началъ, будетъ преподаваема такимъ образомъ, чтобы будущія гувернантки могли приготовиться къ основательному обученію оной. Замѣтивъ въ которой либо изъ воспитанницъ особенныя дарованія, Учители постараются довести оныя до надлежащей степени развитія. Изданныя въ этомъ отношеніи для пансіоновъ и училищъ подробныя правила примѣняются и къ Институту.

Рукодѣлія.

Ст. 34.

Рукодѣлія всѣхъ родовъ, преимущественно же приносящія пользу, какъ-то: покрой и шитье бѣлья и платья, не ограничиваются никакими правилами. Составляя предметъ занятій свойственныхъ женщинамъ, они должны быть изучаемы и преподаваемы въ самомъ обширномъ объемѣ.

Распредѣленіе наукъ по часамъ.

Предметы	Число часовъ въ недѣлю			Примѣчанія.
	Въ 1-омъ Отдѣленіи	Во 2-омъ Отдѣленіи	Въ 3-емъ Отдѣленіи	
Законъ Божій	2	2	1	Музыка инструментальная и вокальная преподается воспитанницамъ всѣхъ Отдѣленій въ особые часы соотвѣтственно способностямъ и надобности.
Наука нравственности	1	1	—	
Педагогія	1	1	1	
Польскій языкъ и литература	1	2	1	
Французскій языкъ и литература	2	2	—	
Нѣмецкій языкъ и литература	2	2	—	
Ариѳметика	1	1	—	
Всеобщая и польская исторія	1	2	1	
Географія	1	1	—	
Естественныя науки	2	2	1	
Рисованіе	2	2	—	
Женскія рукодѣлія	2	2	—	
Инструментальная и вокальная музыка	„	„	„	
всего	18	20	5	

właściwych, nie wyłączając ukształcenia talentu, pod względem przyjemności, zwłaszcza gdzie ten się okaże.

Muzyka instrumentalna i głosowa.

Art. 33.

Jako w Instytucie edukacyjnym, mianowicie co do zasad swoich głównych, tak będzie wykładaną, aby przyszłe guwernantki mogły być usposobione do uczenia tych przedmiotów gruntownie. Gdzie tylko zaś szczególna okaże się sposobność, jum staraniem będzie Nauczycieli doprowadzić talent do przystoitego rozwinięcia. Przepisy szczegółowe, pod tym względem dla szkół i pensyj wydane, służyć tu będą.

Roboty ręczne.

Art. 34.

Roboty ręczne wszelkiego rodzaju, a mianowicie rodzaju pożytecznego, co do krojów i szycia bielizny i sukien, nie ograniczają się żadnym przepisem. Jako właściwe kobiet zatrudnienie, mają być uważane i uczone w jak najobszerniejszym okresie.

Rozkład na godziny.

Przedmioty	Liczba godzin w tygodniu: w 1-m Oddziale	w 2-m Oddziale	w 3-m Oddziale	Uwagi
Nauki Religii	2	2	1	Muzyka instrumentalna i głosowa, w oddzielnych godzinach, stosownie do usposobienia i potrzeby, uczennicom wszystkich trzech Oddziałów udzielaną będzie.
Nauki moralnéj	1	1	—	
Nauki pedagogiki	1	1	1	
Języka i literatury polskiéj	1	2	1	
Języka i literatury francuzkiéj	2	2	—	
Języka i literatury niemieckiéj	2	2	—	
Arytmetyki	1	1	—	
Historyi powszechnéj i polskiéj	1	2	1	
Jeografii	1	1	—	
Nauk przyrodzonych	2	2	1	
Rysunków	2	2	—	
Robót ręcznych	2	2	—	
Muzyki instrumentalnéj i głosowéj	„	„	„	
Ogół	18	20	5	

Глава V.

Воспитанницы.

Ст. 35.

Въ Институтѣ полагается 30 воспитанницъ; изъ ни 10 состоятъ на казенномъ содержаніи, остальныя же 20 вносятъ никакой платы за ученіе и, смотря по средства Института, бѣднѣйшія получаютъ единовременно денеж пособіе, въ опредѣленномъ размѣрѣ.

Кромѣ того, дозволяется посѣщать Институтъ дѣвица желающимъ усовершенствовать себя въ наукахъ, за уплат 50 польскихъ злотыхъ за четверть года, въ пользу Инст тута.

Ст. 36.

Всѣ воспитанницы, принадлежащія Институту, под няются, безъ малѣйшаго исключенія, одинаковымъ правил

Ст. 37.

Срокъ пребыванія въ Институтѣ долженъ быть не м нѣе трехъ лѣтъ, и потому не принимаются въ Инстит воспитанницы моложе 14 лѣтъ. По окончаніи полнаго Инст тутскаго курса, воспитанницы, приготовляющіяся въ гу нантки, подвергаются особому испытанію, въ присутст Дозора. О тѣхъ изъ нихъ, которыя будутъ признаны впол способными, дѣлается представленіе въ Правительствен Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, выдачи имъ установленнаго диплома.

Ст. 38.

На обязанность Дозора возлагается помѣстить казен коштную гувернантку въ пансіонѣ или въ женскомъ учил гдѣ бы, въ воздаяніе Правительству долга благодарност полученное образованіе, она занималась, по крайней мѣрѣ, года воспитаніемъ дѣвицъ. Приходящія воспитанницы И ститута, достаточно подготовленныя, помѣщаются такимъ образомъ, по крайней мѣрѣ на одинъ годъ. Но еслибы удалось исполнить этого, то сама кандидатка, или ея родн должны озаботиться о помѣщеніи ея при какомъ либо сем ствѣ. Другія же остаются въ Институтѣ, для дальнѣйш усовершенствованія въ наукахъ; если же пожелают

Dział V.

Uczennice.

Art. 35.

Instytut mieć będzie uczennic 30. Z tych dziesięć utrzywane będą kosztem Rządu, drugie dwadzieścia mieć będą płatną naukę, a w miarę zamożności Instytutu, zasiłek pieniężny, na raz jeden, lub w oznaczonéj ilości, uboższe z nich odbiorą.

Prócz tego dozwolony będzie przystęp do Instytutu uczennicom, w celu udoskonalenia własnego uczęszczającym, za opłatą 50 złotych polskich na kwartał, na potrzeby Instytutu.

Art. 36.

Wszystkie uczennice, do Instytutu należące, równym przeświadczeniom bez najmniejszego wyjątku podlegać mają.

Art. 37.

Czas pobytu w Instytucie oznacza się najmniéj lat trzy. Dla tego nie będą do Instytutu przyjmowane uczennice młodsze nad lat 14 skończonych. Po odbyciu całego kursu w Instytucie, te, które się na guwernantki sposobią, ulegną szczególnemu examinowi w przytomności Dozoru. Te, które za uzdolnione uznane będą, przedstawione zostaną Kommissyi Rządowéj Wyznań i Oświecenia do otrzymania formalnego patentu.

Art. 38.

Staraniem będzie Dozoru guwernantkę, usposobioną kosztem Rządu, umieścić na pensyi lub w szkole płci żeńskiéj, iżeby zawdzięczając dobrodziejstwa Rządu, przynajmniéj lat trudniła się edukacyą uczennic. Dochodzące do Instytutu w nim ostatecznie usposobione, podobnież umieszczone zostaną przynajmniéj na rok jeden. Gdyby to atoli uskutecznić się nie dało, wtedy sama kandydatka lub krewni jéj starać się będą o umieszczenie przy jakowéj familii. Inne albo w Instytucie pozostaną dla lepszego usposobienia, albo jeśli go opuścić zechcą, lub przez Dozór do oddalenia zniewolone będą, otrzymają od Dozoru świadectwa, zdolnościom ich odpo-

ставить оный, или будутъ заставлены Дозоромъ удалиться изъ заведенія, получаютъ отъ Дозора свидѣтельство, соответственное ихъ способностямъ. Подобныя свидѣтельства выдаются и воспитанницамъ, вынужденнымъ оставить Институтъ въ продолженіе учебнаго курса по особымъ и непредвидѣннымъ обстоятельствамъ; однакожъ это допускается только въ крайнихъ случаяхъ и съ разрѣшенія Дозора. Еслибы случилось кандидаткѣ, приготовившей себя въ гувернантки, выйти замужъ, то сіе не должно быть ей возбраняемо Дозоромъ, такъ какъ, сдѣлавшись со временемъ хозяйкою и матерью, она употребитъ съ пользою пожатые въ Институтѣ плоды добродѣтели и науки.

Ст. 39.

Пріемъ воспитанницъ въ Институтъ производится только одинъ разъ въ годъ; срокъ пріема публикуется въ газетахъ, съ означеніемъ числа вакантныхъ мѣстъ по каждому Отдѣленію.

Ст. 40.

Рѣшеніе о пріемѣ кандидатокъ Дозоръ постановляетъ въ полномъ собраніи всѣхъ членовъ.

Ст. 41.

При пріемѣ въ Институтъ на казенное содержаніе воспитанницъ съ одинаковыми способностями, принимаются въ уваженіе заслуги бѣднѣйшихъ родителей.

Ст. 42.

Для полученія права на поступленіе въ Институтъ кандидатки обязаны, въ опредѣленный срокъ, представить:

a) свидѣтельство объ успѣшномъ окончаніи курса 3-го класса, въ пансіонѣ или въ высшемъ женскомъ училищѣ. Это однакожъ не освобождаетъ ихъ отъ подробнаго испытанія;

b) достовѣрныя свидѣтельства о нравственномъ поведеніи и приличномъ воспитаніи;

c) желающія поступить въ Институтъ на правахъ приходящихъ воспитанницъ должны представить подписку родителей или содержательницы пансіона въ томъ, что онѣ будутъ исправно посѣщать уроки, въ продолженіе всего курса и подчиняться безусловно всѣмъ обязательнымъ для Института правиламъ.

dające. Podobne świadectwa otrzymają te, które w ciągu rsów dla nieprzewidzianéj i nadzwyczajnéj okoliczności z stytutu oddalić się będą zmuszone, co w nadzwyczajnym tylko przypadku, za uznaniem Dozoru, miejsce mieć może.

Gdyby się zaś trafiło usposobionéj na guwernantkę pójść mąż, Dozór tamować jéj losu nie będzie. Wszakże zostawszy czasem gospodynią, matką, korzystnie użyć potrafi owoców oty i nauki w Instytucie zebranych.

Art. 39.

Przyjmowanie uczennic raz tylko na rok odbywać się będzie; termin ogłoszony zostanie przez pisma publiczne, z wymienieniem miejsc wakujących w każdym Oddziale.

Art. 40.

Upoważnienie do przyjęcia wydaje Dozór, w wielkim komplecie zebrany.

Art. 41.

Dla przyjęcia do Instytutu na koszt Rządu, przy równych zdolnościach uczennic, zasługi uboższych rodziców będą na względzie.

Art. 42.

Ażeby uzyskać prawo umieszczenia w Instytucie, podająca się winna w oznaczonym terminie złożyć:

a) zaświadczenie odbytych z pożytkiem nauk w klasie 3-éj pensyi lub szkoły wyższéj, co jednak nie uwolni jéj od szczegółowego examinu;

b) świadectwa wiarygodne moralnego postępowania, udowodniające przyzwoite wychowanie;

c) dochodzące do Instytutu złożą od rodziców lub ochmistrzyń deklaracye, iż regularnie na cały kurs uczęszczać będą i do wszelkich urządzeń Instytutu we wszystkiém jak najściśléj się zastosują.

Ст. 43.

При выборѣ приходящихъ воспитанницъ должна быть соблюдаема величайшая осторожность. Въ Институтъ допускаются только тѣ, которыя, находясь при родителяхъ или содержательницахъ пансіона, извѣстныхъ Дозору нравственнымъ поведеніемъ и отличными качествами, представляютъ надежное ручательство въ строгомъ и постоянномъ за ними присмотрѣ, и въ томъ, что домашнее ихъ воспитаніе будетъ вполнѣ соотвѣтствовать порядку и правиламъ, соблюдаемымъ въ Институтѣ.

Ст. 44.

Хотя приходящія воспитанницы, оставаясь на попеченіи собственныхъ матерей или заслуживающихъ довѣрія содержательницъ пансіоновъ, будутъ находиться подъ самымъ тщательнымъ присмотромъ, но такъ какъ въ общественномъ дѣлѣ основательнаго образованія будущихъ учительницъ умѣстна даже и преувеличенная въ этомъ отношеніи заботливость, то по сему уваженію Надзирательница, кромѣ всedневнаго присмотра, во время уроковъ, должна распространить за этими воспитанницами свой надзоръ и внѣ Института, посѣщая поочередно ихъ квартиры и вникая подробно, какъ онѣ проводятъ время, и нѣтъ ли какихъ либо мѣстныхъ обстоятельствъ, препятствующихъ достиженію предположенной цѣли хорошо направленнаго образованія; ибо въ такомъ случаѣ, если тому иначе пособить невозможно, воспитанница должна быть тотчасъ удалена изъ Института.

Ст. 45.

Квартиры приходящихъ воспитанницъ и отношенія ихъ домашней жизни должны быть всегда извѣстны Дозору. Никакая предстоящая въ этомъ отношеніи перемѣна не можетъ послѣдовать безъ согласія Дозора; иначе воспитанница теряетъ право на посѣщеніе Института.

Ст. 46.

Всѣ воспитанницы раздѣляются на три отдѣленія. По окончаніи учебнаго года, воспитанницы перваго курса, оказавшія удовлетворительные успѣхи по всѣмъ предметамъ, и хорошимъ поведеніемъ въ Институтѣ удостоившіяся даль-

Art. 43.

Uczennice dochodzące z jak największą troskliwością wybierane będą. Te tylko zostaną przyjęte, które, mieszkając przy rodzicach lub ochmistrzyniach, znanych dobrze Dozorowi ze swego moralnego postępowania i przymiotów prawdziwie zalecających, podadzą w téj mierze wszelkie zapewnienie ścisłego i ciągłego nad sobą dozorowania, oraz zaręczenie, iż wychowanie ich domowe we wszystkiém odpowiadać będzie porządkowi i zasadom w Instytucie przyjętym.

Art. 44.

Gdy nie można być dosyć troskliwym w tém wszystkiém co ogólnéj sprawy gruntownego wychowania przyszłych nauczycielek dotyczyć się może, z tego względu chociaż uczennice przychodnie pod najtroskliwszym dozorem, bo opieką własnych matek, lub zaszczyconych zaufaniem ochmistrzyń zostawać będą, przecież Dozorczyni obok codziennégo czuwania nad niemi w czasie lekcyj, rozciągnie swoją troskliwość i po za Instytut, zwiedzając kolejno mieszkania uczennic, wchodząc szczegółowo jak czasu w wolnych od zatrudnień chwilach używać umieją, i czy nie zachodzą jakowe miejscowe okoliczności, któreby mogły stawać na przeszkodzie w osiągnieniu zamierzonego celu dobrze skierowanéj edukacyi; w takim bowiem przypadku, gdyby się temu inaczéj zaradzić nie dało, uczennica natychmiast będzie oddaloną z Instytutu.

Art. 45.

Uczennic dochodzących mieszkania i stosunki pożycia domowego powinny być zawsze Dozorowi wiadome. Ilekroć jakakolwiek względem nich zmiana zachodzić będzie, ta bez zezwolenia Dozoru nastąpić nie może, i inaczéj uczennica traci prawo uczęszczania do Instytutu.

Art. 46.

Wszystkie uczennice dzielić się będą na trzy oddziały. Po ukończonym roku szkolnym te tylko z pierwszoletnich otrzymają promocye, które ze wszystkich nauk udowodnią odniesiony pożytek, nadto przez przykładne zachowanie się w Instytucie,

нѣйшаго попеченія Правительства переводятся въ высшее о- дѣленіе. Перешедшимъ на второй курсъ воспитанницам излагается продолженіе начатыхъ наукъ, преподаваніе кото- рыхъ должно быть совершенно окончено во второмъ год

Въ третье отдѣленіе избираются Учителями тѣ толь воспитанницы, которыя кончили съ успѣхомъ курсъ препода- ваемыхъ имъ наукъ и изъявятъ согласіе поступить въ зва гувернантокъ и учительницъ. Занятія воспитанницъ это отдѣленія указаны въ ст. 12 и ниже въ ст. 50, 64 и 67.

Глава VI.

Внутреннее устройство Института.

Ст. 47.

Квартиры въ Институтѣ имѣютъ слѣдующія лица:

1 Надзирательница;

2 Помощницы Надзирательницы;

10 воспитанницъ, приготовляющихся въ гувернантки;

5 служанокъ: изъ нихъ 3 горничныя и 2 кухарки;

1 садовникъ;

2 сторожа, изъ коихъ одинъ исполняетъ должность в наго.

Всего 20 человѣкъ. Къ нимъ можно еще прибавит одну служанку для Надзирательницы, если того будетъ н премѣнно требовать; но жалованье ей она должна платит отъ себя.

Ст. 48.

Начальство надъ всѣми этими лицами принадлежитъ Над- зирательницѣ; она должна руководить ими, какъ своимъ со- ственнымъ семействомъ. Все, относящееся къ внутреннему домашнему устройству, отъ нея зависитъ, и безъ ея согла измѣнено быть не можетъ; такъ какъ она за все отвѣчает Она обязана строжайше наблюдать за порядкомъ, чистото и опрятностью, во всѣхъ отношеніяхъ; но вмѣстѣ съ тѣм должна избѣгать назойливости, которая, кромѣ домашней с матохи, не доставляетъ никакой пользы. Спокойствіе, умѣре- ность во всѣхъ отношеніяхъ, кротость и благоразуміе — вот главныя черты, которыми должно отличаться ея управлен

służą sobie na dalszą opiekę Rządu. Drugoletnim uczennicom udzielane będą nauki w dalszym ich ciągu, których wykład w drugim roku zupełnie już ukończonym być powinien.

Na uczennice trzecioletnie, te tylko przez Nauczycieli wybrane będą, które z korzyścią ukończyły wykładane im nauki, oprócz tego okażą jeszcze gotowość zupełnego nadal poświęcania się powołaniu guwernantek i nauczycielek. Zatrudnienia tych uczennic wskazane są w artykule 12-m i poniżéj w art. 50, 64 i 67-m.

Dział VI.

Wewnętrzne urządzenia Instytutu.

Art. 47.

Osoby mieszkające w Instytucie są:

1-a Dozorczyni,

2-e Poddozorczynie,

10-ć uczennic sposobiących się na guwernantki,

5-ć służących, to jest: trzy do usług pokojowych, a dwie do kuchni,

1-n ogrodnik,

2-ch stróżów, z których jeden miejsce woźnego zastępować będzie.

W ogóle osób 20, do których możnaby przydać jedną służącą Dozorczyni, jeżeliby tego koniecznie potrzebowała; tę jednak sama opłacać powinna.

Art. 48.

Zwierzchnictwo nad wszystkiemi osobami należy do Dozorczyni, ma ona niemi tak kierować, jak własną familią. Wszystko, cokolwiek należy do wewnętrznego urządzenia domu, od niéj zawisło, i za jéj tylko wiedzą zmienionem być może; ona bowiem za wszystko jest odpowiedzialną. Przestrzegać więc obowiązana porządku, ochędóstwa i czystości jak największéj w każdéj rzeczy, wystrzegać się jednak zrzędności, która, prócz zamięszania w domu, żadnéj innéj korzyści nie przynosi. Cichość, umiarkowanie we wszystkiém, łagodność i

Однимъ словомъ—Надзирательница должна быть образцомъ всѣхъ достоинствъ распорядительной хозяйки.

Ст. 49.

Двѣ Помощницы Надзирательницы, одна для французскаго, другая для нѣмецкаго языка, обязаны заступать мѣсто Надзирательницы во всѣхъ подробностяхъ домашняго хозяйства. По усмотрѣнію Дозора и по представленію Надзирательницы, можетъ быть, со временемъ, назначена еще экономка. Всегда однакожъ слѣдуетъ имѣть въ виду, что такъ какъ этотъ Институтъ долженъ быть образцовымъ во всѣхъ отношеніяхъ, слѣдовательно и въ отношеніи благоразумной экономіи, то и число прислуги должно ограничиваться въ немъ не однимъ удобствомъ, но строгою и существенною необходимостью. Эти условія особенно важны для Гувернантокъ, которыя должны привыкать довольствоваться тѣмъ, что имъ ниспосылаетъ Провидѣніе, мириться съ судьбою, назначенною Богомъ и терпѣливо переносить всѣ невзгоды человѣческой жизни.

Ст. 50.

Чтобы ознакомиться со всѣми статьями домашняго хозяйства, съ цѣнами припасовъ, со способомъ выгоднѣйшей покупки и легчайшаго приготовленія оныхъ, а также съ кухнею, стиркою бѣлья и всѣми принадлежностями женскаго воспитанія, каждая воспитанница 3-го отдѣленія должна по очереди въ продолженіе одной недѣли, содержать книгу домашнихъ счетовъ въ величайшей исправности, со внесеніемъ въ нее малѣйшихъ подробностей. Счеты эти повѣряются Надзирательницею, въ засѣданіяхъ, о коихъ сказано ниже, подписываются ею и передаются слѣдующей по порядку воспитанницѣ.

Ст. 51.

Надзирательница и ея Помощницы садятся съ воспитанницами за однимъ столомъ, безъ всякаго отличія. Воспитанницы должны всѣ вмѣстѣ кушать въ одномъ залѣ и ничего не разносить по комнатамъ.

Ст. 52.

Такимъ образомъ, кромѣ кухни, кладовой, прачечной и прочихъ хозяйственныхъ принадлежностей, кромѣ спаленъ, столовой, въ Институтѣ будутъ находиться еще два классные

rządek ma znamionować jéj zwierzchnictwo. Słowem powinna być wzorem wszystkich przymiotów rządnéj gospodyni.

Art. 49.

Dwie Poddozorczynie, przeznaczone: jedna szczególniéj do języka francuzkiego, druga do języka niemieckiego, obowiązane będą wyręczać Dozorczynię we wszelkich okolicznościach gospodarstwa domowego. Gdyby z czasem Dozór uznał tego potrzebę, na przedstawienie Dozorczyni, przydaną jéj będzie szafarka. Zawsze jednak to na pamięci miéć należy, iż Instytut ten ma być wzorem we wszystkiém, a zatém i w rozsądnéj oszczędności, w liczbie więc nawet służących ograniczać się ma nie zawsze wygodą, lecz częściéj istotną i niezbędną potrzebą. Ważną bowiem dla guwernantek nauką ma być przyzwyczajanie się do przestawania na tém, co Opatrzność udzieli, do kontentowania się losem, jaki Bóg przeznaczy, słowem, do znoszenia wszelkich przygód życia ludzkiego.

Art. 50.

W celu obeznawania się ze wszystkiemi artykułami gospodarstwa domowego, z ich ceną, sposobem najtańszego nabycia i najłatwiejszego przysposobienia, tudzież z kuchnią i pralnią, co wszystko należy do wychowania kobiecego, każda z 3-cio letnich uczennic kolejno utrzymywać będzie przez jeden tydzień księgę rachunków domowych, w sposobie jak najporządniejszym, jak być może najdrobniejsze szczegóły obejmującym. Takowe rachunki przez Dozorczynię na zgromadzeniach, okazanych niżéj, sprawdzone, podpisane i następnéj z kolei uczennicy oddane będą.

Art. 51.

Dozorczyni i Poddozorczynie do jednego stołu z uczennicami siadają, w niczém nie szukają dla siebie różnicy. Uczennice zawsze wspólnie w jednéj sali jeść będą, nic nigdy po pokojach nie roznosząc.

Art. 52.

Tym sposobem, oprócz kuchni, spiżarni, pralni i innych artykułów do gospodarstwa należących, oprócz pokojów sypialnych i sali do jadania, będą jeszcze w Instytucie dwie sa-

зала, для занятій воспитанницъ перваго и втораго отдѣленія. Воспитанницы третьяго отдѣленія собираются на конференціи, о которыхъ упомянуто выше, въ одномъ изъ этихъ залъ, не занятомъ другими воспитанницами. На молитвы будетъ отведенъ особый залъ.

Ст. 53.

Для больныхъ должны быть устроены особыя и соотвѣтственныя комнаты, по возможности самыя отдаленныя и не имѣющія сообщенія съ прочими комнатами Института. Прислуга для больныхъ назначается совершенно отдѣльная, преимущественно же въ случаѣ прилипчивыхъ болѣзней.

Ст. 54.

Состоящій при Институтѣ, по назначенію Дозора, Врачъ обязанъ имѣть постоянное наблюденіе за здоровьемъ воспитанницъ и пользовать ихъ въ случаѣ болѣзни. Онъ же, въ 3-мъ отдѣленіи, излагаетъ воспитанницамъ способы устройства и содержанія домашней аптеки, а также преподаетъ имъ практическія наставленія, какъ помочь во внезапныхъ и обыкновенныхъ болѣзненныхъ припадкахъ.

Ст. 55.

Физическое воспитаніе, имѣющее цѣлью сохраненіе и развитіе тѣлесныхъ силъ рядомъ съ развитіемъ умственныхъ способностей, должно составлять предметъ особенной заботливости Дирекціи, которой вмѣняется въ этомъ отношеніи въ обязанность слѣдующее:

a) начертать вмѣстѣ съ Институтскимъ Врачемъ правила относительно домашняго порядка и устройства помѣщенія, служащія къ поддержанію и укрѣпленію здоровья;

b) въ распредѣленіи уроковъ и дневныхъ занятій, при составленіи котораго долженъ присутствовать Врачъ, назначить соотвѣтственное время для отдохновенія;

c) наконецъ, совмѣстно съ Врачемъ Института опредѣлить упражненія и игры, способствующія сохраненію здоровья и развитію физическихъ силъ.

Ст. 56.

Институтское зданіе должно оставаться всегда закрытымъ; входъ въ оное мужчинамъ рѣшительно воспрещается, за исключеніемъ членовъ Дозора, коль скоро они пожелаютъ

naukowe, jedna dla pierwszoletnich, druga dla drugoletnich. Trzecioletnie odbywać będą wspomnione wyżéj konferencye w jednéj z tych dwóch sal, w czasie gdy przez inne uczennice zajęte nie będą. Na modlitwę osobna sala urządzoną będzie.

Art. 53.

Dla chorych osobno i stosownie urządzone zostaną pokoje ile być może jak najbardziéj odosobnione od innych pokojów Instytutu. Usługa dla chorych zupełnie odosobnioną będzie, mianowicie też w razie obawy zarazy.

Art. 54.

Lekarz umówiony będzie przez Dozór do dawania ciągłéj łączności na Instytut pod względem zdrowia, tudzież dla zaradzenia w przypadkach choroby. Tenże wyłoży uczennicom trzecioletnim sposób założenia, utrzymywania apteczki domowéj, i razem poda wiadomości praktyczne zaradzenia w nagłych i zwyczajnych przypadkach co do zdrowia.

Art. 55.

Edukacya fizyczna, końcem utrzymania i rozwinięcia sił ciała, w miarę doskonalenia władz umysłowych, będzie przedmiotem szczególnéj troskliwości, która się poleca Dyrekcyi pod następującemi względami:

a) Dyrekcya wraz z Lekarzem Instytutu ułoży przepisy co do porządku domowego i mieszkania, do zachowania i umocnienia zdrowia służące;

b) przy ułożeniu godzin i zatrudnień dziennych, któremu Lekarz ma być przytomny, o chwilach wypoczynku nie zapomni;

c) nakoniec wraz z Lekarzem Instytutu przepisze ćwiczenia i zabawy, pod względem zdrowia i sił fizycznych pomocne.

Art. 56.

Dom Instytutu zawsze zamknięty będzie; przystęp mężczyznom zupełnie wzbroniony, wyjąwszy osoby należące do Dozoru, gdy z mocy swego urzędowania zwiedzić Instytut ze-

посѣтить Институтъ по долгу службы и съ разрѣшен Предсѣдательствующаго въ Дозорѣ. Дамамъ Дозора дозв ляется посѣщать заведеніе во всякое время, и по ихъ желані Надзирательница обязана показать имъ малѣйшія подроб сти и дать требуемыя объясненія. Постороннія дамы могут также посѣщать Институтъ, но только въ сопровожденіи торой либо изъ дамъ Дозора. Эти посѣщенія однакожъ должны мѣшать урокамъ, ни нарушать въ чемъ, либо заве денный въ Институтѣ порядокъ. При квартирѣ Надзирате ницы должна находиться особая комната со входомъ, не имѣ ющимъ прямаго сообщенія съ прочими залами, въ которую мо жетъ входить всякій, имѣющій дѣло въ Институтѣ.

Подробное распредѣленіе дома будетъ означено въ осо бой инструкціи.

Посѣщеніе заведенія, безъ вѣдома Надзирательницы и въ ея отсутствіе, не допускается.

Глава VII.

Богослуженіе и праздники.

Ст. 57.

Всякій день, утромъ и вечеромъ, всѣ воспитанницы, исключая и служанокъ, собираются на общую молитву, время которой, кромѣ молитвы Господней и другихъ обык венныхъ молитвъ, читается еще утренняя или вечерняя мо литва; въ первой испрашивается у Всевышняго благослове на дневные труды, въ послѣдней возсылается благодаре Богу за благополучно проведенный день. При этомъ такж не должно быть упускаемо весьма важное для нравственна усовершенствованія и одобряемое церковью обыкновеніе, стоящее въ созерцаніи совѣсти.

Въ высокоторжественные дни, посвященные праздно нію годовщинъ Августѣйшаго Дома, къ этимъ молитвамъ при соединяются еще молитвы о здравіи, многолѣтіи и благоде ствіи Всей Царствующей Фамиліи. Въ Рождественскій и Ве ликій постъ молитвы сопровождаются болѣе продолжительны ми размышленіями о великихъ таинствахъ Святой Вѣры.

Ст. 58.

Институтъ празднуетъ торжественнѣе обыкновенна

cą, za upoważnieniem Prezydującego w Dozorze. Damy Do-
ru w każdym czasie wolny wstęp mają; na ich żądanie Do-
rczyni obowiązana najdrobniejsze okazać szczegóły i wszel-
e dać objaśnienia. Inne damy, chcąc zwiedzić Instytut, mo-
przez właściwą damę Dozoru być wprowadzone. Takowe
li wizyty nie powinny przeszkadzać lekcyom, ani mięszać
rządku dziennego w Instytucie.

Przy pomieszkaniu Ochmistrzyni będzie osobny pokój,
wejściem jak najmniéj styczności z innemi salami mającém,
którego wstęp będzie wolny dla każdego, mającego interess
Instytutu.

Szczególne rozrządzenia domu objęte będą w osobnéj in-
ukcyi. Wizyty bez wiedzy i przytomności Ochmistrzyni
iejsca mieć nie mogą.

Dział VII.

Nabożeństwo i uroczystości.

Art. 57.

Co dzień rano i na wieczór zgromadzają się wszystkie
nny, nie wyjmując i służących, na modlitwę wspólną, przy
óréj, prócz zwyczajnego pacierza i modlitw, dołączoną będzie
odlitwa poranna i wieczorna: pierwsza dla uproszenia od
oga błogosławieństwa dla zatrudnień całego dnia, druga dla
dziękowania Bogu za szczęśliwie przepędzony dzień. Waż-
y dla doskonalenia moralnego i wielce przez religię zalecony
wyczaj rachunku sumienia zaniedbanym nie będzie.

W dni poświęcone na uczczenie pamiątek Familii Monar-
éj, do powyższych modłów dołączone jeszcze będą modlit-
: za zdrowie, długie życie i pomyślność Członków Rodziny
anującéj. W dni adwentowe i postu, modlitwy te połączo-
będą z dłuższém rozpamiętywaniem tak wielkich tajemnic
eligii Świętéj.

Art. 58.

Dwie będą uroczystości Instytutu: jedna w rocznicę za-

два праздника: годовщину основанія Института и Тезои-нитство Ея Величества Государыни Императрицы. Кр... того, всѣ воскресные и праздничные дни посвящаются Б...служенію и отдохновенію. Порядокъ Богослуженія долж... начертать Учитель Закона Божія и представить на утвер...деніе Дозора. Обязанности Законоучителя въ этомъ случ... состоятъ главнымъ образомъ въ произнесеніи назидательн... слова о торжествуемомъ праздникѣ и въ объясненіи содержан... Святаго Евангелія, назначеннаго на этотъ день. Обряды ...быкновенной службы, особенно пѣніе священныхъ пѣсенъ, ...шедшихъ во всеобщее употребленіе и освященныхъ Цер...вью, должны быть сохранены въ Институтѣ, для назидател...наго упражненія.

Въ дѣлѣ религіознаго образованія ума и сердца восп...танницъ, весьма важное имѣютъ значеніе благочестивыя у...пражненія, необходимыя въ постоянныхъ сношеніяхъ съ лю...ми, а именно: человѣколюбивыя дѣянія, которыя особенно пр...личны извѣстному своимъ благочестіемъ женскому полу, ...особенно содѣйствуютъ его усовершенствованію. Похвальн... обыкновеніе жертвовать своимъ трудомъ въ пользу бѣдны... заслуживаетъ того, чтобы ввести его въ употребленіе.

Ст. 59.

Святая Литургія служится ежедневно въ Инстит...ской часовнѣ, или въ ближайшей церкви.

Всѣ воспитанницы должны исповѣдываться въ слѣдую... праздники:

1) Рождества Пресвятыя Богородицы, 8 Сентября;

2) Безсѣменнаго зачатія Пресв. Богородицы, 8 Дека...

3) Срѣтенія Господня, 2 Февраля;

4) Великій Четвергъ;

5) Божіей Матери Скаплерной, 16 Іюля;

6) Божіей Матери Милосердія, во второе воскрес... мѣсяца Мая;

7) на новый годъ.

Исповѣдь въ иные, неуказанные уставомъ празднич... дни предоставляется собственному благочестію воспитанн...

nia Instytutu, druga w dzień Imienin Najjaśniejszéj Cesarzowéj. Prócz tego wszystkie niedziele i święta uroczyste święcone będą nabożeństwu i odpoczynkowi. Porządek tego żeństwa ułoży JMX. Nauczyciel religii i do zatwierdzenia orowi poda. Rozmyślanie nad uroczystością dnia, nad angelią przypadającą, będzie główną częścią tych zatrudnień; ktyki zwyczajnego nabożeństwa, mianowicie śpiewy nabożktóre zwyczaj upowszechnił, a Kościół poświęcił, będą zawane w Instytucie, dla pożytecznéj wprawy.

Nie można przytém dość zalecić istotnych, dla ułożenia żnego serc i umysłów, ćwiczeń pobożnych, w drodze poia z ludźmi ustawicznie potrzebnych, jako to: uczynki mierne, mianowicie też płci pobożną zwanéj takowa wprawa stoi, a do jéj ukształcenia wiele się przykłada. Chwalé zwyczaj poświęcania rąk dla ubogich wprowadzić potrzeba.

Art. 59.

Msza Ś-ta będzie codzień w kaplicy Instytutowéj lub najższym kościele.

Spowiedź odbywać będą wszystkie panny:

1) na Narodzenie Najświętszéj Panny, dnia 8-go Wrzeia;

2) na Niepokolane poczęcie Najświętszéj Panny, dnia 8-go udnia;

3) na Oczyszczenie Najświętszéj Panny, dnia 2-go Luo;

4) na Wielki Czwartek;

5) na Najświętszą Pannę Szkaplerzną, dnia 16-go Lipca;

6) na Najświętszą Pannę Łaskawą, w drugą niedzielę ja;

7) na Nowy-Rok.

Zostawując własnemu nabożeństwu spowiedzie w inne roku, przepisami niewskazane.

Глава VIII.

Наказанія и награды.

Ст. 60.

Въ Институтѣ, состоящемъ изъ лицъ, поступающихъ въ оный по окончаніи предварительнаго воспитанія, съ достаточнымъ уже образованіемъ, въ нравственномъ отношеніи, и посвятившихъ себя столь важному званію, не допускаются другія наказанія, какъ: за первый обыкновенный проступокъ —частный выговоръ отъ Дирекціи, во второй разъ—выговоръ отъ лица Дозора, въ присутствіи Института, въ третій же разъ—удаленіе изъ Института. Чѣмъ осмотрительнѣе назначаются наказанія, тѣмъ они болѣе приносятъ пользы.

Ст. 61.

Награды назначаются слѣдующія:

Для воспитанницъ двухъ первыхъ отдѣленій:

похвальный отзывъ, прочитанный на испытаніи, и переводъ въ высшее отдѣленіе;

печатныя свидѣтельства о прилежаніи, за подписью Предсѣдательствующаго въ Дозорѣ, раздаваемыя при испытаніи.

Для воспитанницъ 3-го отдѣленія:

званіе Коррепетиторки;

полезное сочиненіе, съ вдѣланною въ переплетъ медалью, съ соотвѣтственною надписью.

Послѣднихъ двухъ наградъ удостоиваются тѣ изъ воспитанницъ, которыя, по самомъ строгомъ обсужденіи, признаны будутъ всѣми Учителями, Надзирательницею и Дирекціею отличнѣйшими въ отношеніи благочестія, нравственности и успѣховъ въ наукахъ.

Глава IX.

Особыя правила.

Ст. 62.

Воспитанницы 3-го отдѣленія, отличившіяся особеннымъ прилежаніемъ, нравственностью и успѣхами въ наукахъ, удостоиваются званія коррепетиторки, со всѣми присвоенными оному преимуществами, а именно:

DZIAŁ VIII.

Kary i nagrody.

Art. 60.

W Instytucie, złożonym z osób, które z dostateczném uposobieniem moralném przychodzą już z edukacyi poprzedzającéj i poświęcają się tak ważnemu powołaniu, inne kary używane być nie mogą, jak za pierwszém zwyczajném wykroczeniem—upomnienie prywatne przez Dyrekcyę; za drugiém—upomnienie w obec Instytutu, przez Dozór; za trzeciém zaś—oddalenie z Instytutu. Im ostrożniéj te kary wymierzane będą, tém większy zapewniają skutek.

Art. 61.

Nagrody przeznaczają się następujące:

Dla uczennic dwóch pierwszych oddziałów:

pochwała przy egzaminie czytana;

promocya;

świadectwa pilności drukowane, z podpisem Prezydującego w Dozorze, rozdawane przy egzaminie.

Dla uczennic trzecioletnich:

stopień Korrepetytorki;

dzieło użyteczne z medalem oprawionym, z stosownym napisem.

Te dwie ostatnie nagrody, po najściślejszém roztrząśnieniu, zgodą wszystkich Nauczycieli, Dozorczyni i Dyrekcyi, uczennicom prawdziwie bogobojnością, obyczajami i postępkiem w naukach celującym udzielane będą.

DZIAŁ IX.

Szczegółowe przepisy.

Art. 62.

Uczennice trzecioletnie, które się szczególną pilnością, obyczajnością i postępkiem w naukach odznaczają, mieć będą przeznaczony sobie zaszczyt korrepetytorek z odznaczeniami, do tego stopnia przywiązanemi, mianowicie zaś:

a) въ праздничные дни онѣ въ правѣ носить голу[illegible] шарфъ;

b) въ свидѣтельствѣ, выданномъ на званіе Гувернан[illegible] дѣлается оговорка, что онѣ удостоились въ Институтѣ зв[illegible] Коррепетиторки;

c) предоставляется имъ, предпочтительно предъ други[illegible] право на полученіе почетныхъ наградъ, раздаваемыхъ отл[illegible] нѣйшимъ Коррепетиторкамъ, во время годичнаго экзамена.

Ст. 63.

Число Коррепетиторокъ должно соотвѣтствовать чи[illegible] воспитанницъ перваго и втораго класса, такъ, чтобы на ка[illegible] дую изъ нихъ приходилось по 4 воспитанницы.

Ст. 64.

Обязанности Коррепетиторокъ суть слѣдующія:

a) приготовлять своихъ воспитанницъ къ урокамъ;

b) при повтореніи послѣдняго урока предлагать, въ пр[illegible] сутствіи Учителя, соотвѣтственные вопросы, объемлющіе [illegible] держаніе всего урока, которые, смотря по надобности, У[illegible] тель исправляетъ, дѣлая при семъ педагогическія замѣча[illegible] могущія принести пользу воспитанницамъ;

c) предварительное разсмотрѣніе и разборъ домашни[illegible] упражненій воспитанницъ, которыя окончательно разсмат[illegible] ваются и исправляются Учителемъ.

Воспитанницы должны оказывать своимъ Коррепети[illegible] камъ подобающее почтеніе и питать къ нимъ благодарн[illegible] за ихъ труды; взаимныя же ихъ отношенія другъ къ д[illegible] гу, какъ младшихъ сестеръ къ старшимъ.

Ст. 65.

Приходящія воспитанницы должны провести больш[illegible] часть дня въ Институтѣ: поэтому онѣ должны собирать[illegible] въ зимнее время, въ 8 часовъ утра и оставаться до 12, и [illegible] 2 часовъ по полудни до 4-хъ; въ лѣтнее же время, отъ 7 д[illegible] часовъ утра, и отъ 3 до 7, по полудни.

Ст. 66.

Порядокъ дневныхъ занятій и расписаніе уроковъ о[illegible] дѣлены будутъ въ особомъ постановленіи, которое всякій го[illegible] препровождается Дозоромъ въ Институтъ для исполненія.

a) używania w czasie uroczystości szarfy błękitnéj;

b) wzmianka szczególna w świadectwie wydaném na guwernantkę, iż jéj ten stopień był w Instytucie przyznany;

c) pierwsze prawo do nagrody honorowéj, która celującym między korrepetytorkami przy egzaminie rocznym rozdawaną będzie.

Art. 63.

Liczba korrepetytorek będzie stosowna do liczby uczennic pierwszéj i drugiéj klassy, tak aby na każdą przypadało po 4 uczennice.

Art. 64.

Obowiązkiem korrepetytorek jest:

a) przygotować uczennice swoje przed godzinami lekcyj;

b) przy powtarzaniu lekcyi poprzedzającéj, w obecności Nauczyciela, zadawać pytania stosowne, treść lekcyi obejmujące, które Nauczyciel według potrzeby sprostuje i uwagi właściwe dla pożytku pedagogicznego uczennic poda;

c) rozbiór poprzedniczy i uwagi nad ćwiczeniami domowemi, przez uczennice przygotowanemi, które Nauczyciel ostatecznie przejrzy i poprawi.

Uczennice do korrepetytorek należące, winne są im wdzięczność i szacunek za ich starania, stosunki zaś między niemi są te same, jakie zachodzą między siostrami młodszemi i starszemi.

Art. 65.

Uczennice przychodzące powinny jak największą część dnia przepędzić w Instytucie, dla tego zgromadzać się będą w zimie o 8-éj rano i bawić do 12-éj w południe, od 2-éj po południu bawić do 4-éj. W porze zaś letniéj od 7-éj rano bawić do 12-éj w południe, od 3-éj po południu do 7-éj w wieczór.

Art. 66.

Porządek dzienny, rozkład lekcyj i zatrudnień domowych osobne rozporządzenia obejmą, i co rok przez Dozór do wykonania Instytutowi podawane będą.

Ст. 67.

Всякую субботу воспитанницы 3-го отдѣленія собираются въ засѣданіе, подъ предсѣдательствомъ Надзирательницы и въ присутствіи ея Помощницы.

Цѣль засѣданія слѣдующая:

a) распредѣленіе еженедѣльныхъ занятій;

b) повѣрка отчетности въ расходахъ;

c) представленіе Надзирательницѣ Коррепетиторками замѣчаній о поведеніи, наклонностяхъ, прилежаніи и успѣхахъ въ наукахъ ввѣренныхъ имъ воспитанницъ.

Ст. 68.

Важнѣйшіе обсуждаемые въ этихъ засѣданіяхъ вопросы Надзирательница вноситъ въ заведенную на этотъ предметъ книгу, съ поименованіемъ присутствующихъ воспитанницъ и съ означеніемъ фамиліи воспитанницы, исправлявшей недѣльное дежурство, а равно той, которой оно затѣмъ передано, съ присовокупленіемъ своего мнѣнія относительно надзора дежурной. Каждый таковой протоколъ скрѣпляется подписями Надзирательницы, ея Помощницы и одной изъ присутствующихъ воспитанницъ. Книга эта будетъ составлять нѣкотораго рода матеріалъ для исторіи Института, и никто пересматривать ее не въ правѣ, кромѣ Членовъ Дирекціи и лицъ имѣющихъ на то особое разрѣшеніе Дозора.

Ст. 69.

Одинъ разъ въ мѣсяцъ, послѣ послѣдняго еженедѣльнаго засѣданія, собирается Совѣтъ, состоящій изъ всѣхъ Учителей подъ предсѣдательствомъ Директора Института и въ присутствіи Надзирательницы и ея Помощницы. Все, что касается обученія, поведенія воспитанницъ и благосостоянія Института, въ какомъ бы то ни было отношеніи, составляетъ предметъ засѣданій Совѣта.

Ст. 70.

Въ эти засѣданія, по окончаніи каждаго полугодія, вносятся на обсужденіе общія статьи отчета, который немедленно послѣ совѣщаній составляется Надзирательницею и представляется для подписи Директору, а симъ послѣднимъ передается Дозору. Дозоръ, получивъ отчетъ, назначаетъ сроки испытаніямъ, повѣряетъ то, что по его мнѣнію требуетъ повѣр-

Art. 67.

W każdą sobotę odbędzie się, pod kierunkiem Dozorczyni, [z]gromadzenie uczennic 3-cio letnich, wraz z Poddozorczynią. Przedmiotem zaś jego będzie:

a) oznaczenie tygodniowych zatrudnień;

b) sprawdzenie rachunku z wydatków;

c) uwagi nad prowadzeniem się, skłonnościami, pilno[ś]cią i postępkiem w naukach, które korrepetytorki przełożą [D]ozorczyni, względem uczennic ich staraniu powierzonych.

Art. 68.

Ważniejsze szczegóły, w tém zgromadzeniu roztrząsane, [D]ozorczyni spisze w księgę tym końcem sporządzoną, wymieni [n]azwiska uczennic obecnych, następnie téj, która miała dozór [ty]godniowy, i któréj go zdała? jak się sprawiła w tym dozo[rze]? Każdy takowy protokół podpisze Dozorczyni, Poddozorczy[ni] i jedna z uczennic obecna. Księga ta tworzyć będzie nie[ja]ko historyę Instytutu i, prócz Dyrekcyi, nikt inny przeglądać [jej] nie będzie mógł, chyba za szczególném pozwoleniem Dozoru.

Art. 69.

Raz na miesiąc, po ostatniém tygodniowém zgromadzeniu, [od]bierze się zgromadzenie wszystkich Nauczycieli, pod kierun[ki]em Dyrektora Instytutu, w obecności Dozorczyni i Poddozor[cz]yni. Wszystko co się tyczy nauk, sprawowania się uczennic, [co] zmierza do dobra Instytutu w jakikolwiek bądź sposób, [pr]zedmiotem będzie tego posiedzenia.

Art. 70.

Na takowych zgromadzeniach raz co pół roku składane [bę]dą ogólne punkta do rapportu, który niezwłocznie po takowéj [ko]nferencyi ułożony, przez Dozorczynię podpisany, Dyrektoro[wi] złożony będzie, który go Dozorowi odda. Dozór, po ode[br]aniu takowych rapportów, oznaczy termin examinu, a spraw[dzi]wszy co mu się zdawać będzie sprawdzenia godném, uwagi

ки, и сообщаетъ свои замѣчанія Институту или письменно, или посредствомъ Директора.

Ст. 71.

Къ отчету прилагается вѣдомость о расходахъ, составленная на основаніи матеріаловъ, доставленныхъ Надзирательницею и по предписанной формѣ.

Глава X.

Вакаціонное время.

Ст. 72.

На вакаціонное время въ Институтѣ назначается Августъ мѣсяцъ. Все оно посвящается отдыху, съ тѣмъ однакожъ, чтобы досугъ не превратился въ праздность и воспитанницы не устранялись отъ строгаго присмотра.

Ст. 73.

Во время вакацій прекращается преподаваніе наукъ кромѣ рисованія и женскихъ рукодѣлій. Разъ въ недѣлю всякій Учитель приходитъ на ученую конференцію со всѣми воспитанницами, чтобы узнать, не забываютъ ли онѣ пройденныхъ предметовъ.

Ст. 74.

Назначаются прогулки, подъ присмотромъ Надзирательницы, съ цѣлью осмотрѣть какой либо хозяйственный предметъ, кабинеты, или учебныя заведенія.

Ст. 75.

Еслибы состояніе здоровья, или домашнія обстоятельства заставляли которую либо изъ воспитанницъ удалиться изъ города, то сіе допускается только съ дозволенія Дирекціи, которая, оцѣнивъ важность побудительныхъ причинъ, укажетъ способъ отлучки и устроитъ дѣла такимъ образомъ, чтобы можно было вполнѣ положиться на то, что за воспитанницею и въ это время будетъ учрежденъ приличный присмотръ. Эта отлучка однакоже не можетъ продолжаться болѣе двухъ недѣль, за исключеніемъ развѣ уважительныхъ причинъ, по усмотрѣнію Дозора.

woje, albo na piśmie prześle, lub przez Dyrektora objawi.

Art. 71.

Przy takowych rapportach przesyłane będą także rachun- do których materyały dostarczy Dozorczyni i ułoży je według form przepisać się mających.

Dział X.

O wakacyach.

Art. 72.

Przez cały miesiąc Sierpień będą w Instytucie wakacye; cały ten czas oddany wypoczynkowi, tak jednak, aby wypoczynek nie zamienił się w próżnowanie, i aby uczennice nie wychodziły z pod troskliwego dozorowania.

Art. 73.

Przez ten czas wszystkie nauki, wyjąwszy rysunki i roboty ręczne, ustaną. Raz w tydzień każdy z Professorów odbędzie jednak naukową konferencyę z uczennicami wszystkich klass, dla przekonania się, czyli nie zapominają przedmiotów naukowych.

Art. 74.

Urządzone zostaną przechadzki pod przewodnictwem Dozorczyni, mające na celu albo jaki gospodarski przedmiot, albo zwiedzenie zbiorów, gabinetów i zakładów naukowych.

Art. 75.

Gdyby dla istotnéj potrzeby zdrowia, lub interessu familijnego, która z uczennic oddalić się z miasta potrzebowała, nie inaczéj to wykonać może, jak za pozwoleniem Dyrekcyi, która ważność i potrzebę wprzód oceni i sposób oddalenia się jego ułoży, tak aby o przyzwoitém dozorowaniu w ciągu onego miała dostateczne przekonanie. Oddalenie to jednak nie może być dłuższém nad dwa tygodnie, wyjąwszy nadzwyczajne powody, których uznanie do Dozoru należeć będzie.

Приложеніе къ № 3-му.

Годовой штатъ Казеннаго Института воспитанія женскаго пола.

№	Статьи расхода	Число уроковъ въ Отдѣленіи I.	II.	III.	Злот. польск.	Примѣчанія.
1	Помѣщеніе и отопленіе	—	—	—	6,000	
2	Надзирательница	—	—	—	4,000	
3	Первая Помощница Надзирательницы	—	—	—	1,500	
4	Вторая Помощница Надзирательницы	—	—	—	1,500	
5	Учителя Закона Божія и нравственности	2	2	1	1,200	
6	Учительница нравоученія	—	—	—	—	Жалованья не получаетъ.
7	Учитель педагогіи	1	1	1	1,000	
8	Учитель польскаго языка и литературы	1	2	1	1,200	
9	Учитель естественныхъ наукъ	2	2	1	1,200	
10	Учитель всеобщей и польской исторіи	1	2	1	1,200	
11	Учитель географіи	1	1	—	600	
12	Учитель ариѳметики	1	1	—	600	
13	Учитель французскаго языка	2	2	—	1,200	
14	Учитель нѣмецкаго языка	2	2	—	1,200	
15	Учитель рисованія	2	2	—	1,000	
16	Учительница рукодѣлій	2	2	—	—	
	10 воспитанницъ, квартирующихъ въ Институтѣ, на казенномъ содержаніи	—	—	—	10,000	О расходахъ долженъ быть представленъ подробный отчетъ.
	На канцелярскія потребности, учебныя пособія, книги и экстраординарныя издержки	—	—	—	1,600	
	итого	17	19	5	35,000	

Настоящее учрежденіе Казеннаго Института воспитанія

Annex do Nr. 3-go.

Etat roczny Instytutu Rządowego wychowania płci żeńskiéj.

	Przedmiot pozycyi	Liczba godzin w Oddziale I.	II.	III.	Złp.	Uwagi
1	Lokal z opałem	—	—	—	6,000	
2	Dozorczyni	—	—	—	4,000	
3	Poddozorczyni	—	—	—	1,500	
4	2-ga Poddozorczyni	—	—	—	1,500	
5	Nauczyciel religii i moralności.	2	2	1	1,200	
6	Nauczycielka nauki obyczajowéj	—	—	—	—	(Pozycya bezpłatna.)
7	Nauczyciel pedagogiki . . .	1	1	1	1,000	
8	Nauczyciel języka i literatury polskiéj	1	2	1	1,200	
9	Nauczyciel nauk przyrodzonych.	2	2	1	1,200	
10	Nauczyciel historyi powszechnéj i polskiéj	1	2	1	1,200	
11	Nauczyciel jeografii	1	1	—	600	
12	Nauczyciel arytmetyki . . .	1	1	—	600	
13	Nauczyciel języka francuzkiego.	2	2	—	1,200	
14	Nauczyciel języka niemieckiego.	2	2	—	1,200	
15	Nauczyciel rysunków	2	2	—	1,000	
16	Nauczycielka robót ręcznych .	2	2	—	—	
	10 stypendystek, mieszkających w Instytucie i utrzymywanych kosztem Rządu . .	—	—	—	10,000	Salvo calculo
	Materyalia, zbiory naukowe, książki i ekstraordynarya .	—	—	—	1,600	
	Razem . .	17	19	5	35,000	

Minister Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego niniejsze urządzenie Insty-

женскаго пола утверждаетъ, предписывая Дозору Пансіоновъ и женскихъ Училищъ привести оное въ исполненіе.

Варшава, 22 Ноября 1826 года.

Министръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія,

(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

Примѣчаніе. Казенный Институтъ воспитанія женскаго пола называемъ былъ также въ официальной переписке Казеннымъ Институтомъ Гувернантокъ.

№ 4.

Учрежденіе Образцоваго Пансіона при Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ.

(25 Іюля 1828 года.)

Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Согласно 21 ст. учрежденія Казеннаго Института Гувернантокъ, Правительственная Коммисія, желая воспитанницамъ сего Института, оканчивающимъ курсъ ученія и приготовляющимся въ учительское званіе, доставить возможность примѣненія теоріи къ практикѣ и, съ другой стороны, пособить жителямъ края въ воспитаніи ихъ дочерей, правильнымъ преподаваніемъ наукъ, свойственныхъ женскому полу, отъ начала до окончанія ихъ въ Казенномъ Институтѣ, подъ ближайшимъ и строгимъ надзоромъ Учебнаго вѣдомства, учреждаетъ при семъ же Институтѣ Образцовый Пансіонъ, на слѣдующихъ основаніяхъ.

§ 1.

Содержательница пансіона или женскаго училища, извѣстная начальству съ отличной стороны и имѣющая право на ученіе, по приглашенію Дозора пансіоновъ и высшихъ женскихъ училищъ, будетъ содержать, возлѣ Казеннаго Института, Образцовый Пансіонъ, въ которомъ воспитанни-

...u Rządowego wychowania płci żeńskiéj zatwierdza, z poleceniem do wykonania Dozorowi pensyj i szkół żeńskich.

w Warszawie, dnia 22 Listopada 1826 roku.

(podpisano) *Stanisław Grabowski.*

Uwaga. Instytut Rządowy wychowania płci żeńskiéj nazywano także w korrespondencyi urzędowéj Instytutem Rządowym Guwernantek.

№ 4.

...rządzenie Pensyi Wzorowéj przy Instytucie Rządowym Guwernantek.

(d. 25 Lipca 1828 r.)

...ommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Stosownie do 21-go artykułu wewnętrznego urządzenia Instytutu Rządowego Guwernantek, Kommissya Rządowa, chcąc ...czennicom tegoż Instytutu, kończącym kurs nauk i sposobiącym się do zawodu nauczycielskiego, podać sposobność praktycznego zastosowania teoryi, pragnąc z drugiéj strony ułatwić obywatelom kraju wychowanie ich córek przez porządne nabywanie nauk płci téj właściwych, od początku, aż do zupełnego ich ukończenia w Instytucie Rządowym, pod blizkim i troskliwym Władzy Edukacyjnéj dozorem, zaprowadzoną będzie przy tymże Instytucie pensya wzorowa, według zasad następujących:

§ 1.

Ochmistrzyni dostatecznie znana Rządowi z przykładnego prowadzenia pensyi lub szkoły, przyzwoicie ukwalifikowana i wezwana przez Dozór pensyj i szkół wyższych płci żeńskiéj, utrzymywać będzie obok Instytutu Rządowego Pensyę Wzorową, w któréj uczennice, po zupełném ukończeniu kursu

цы Института, по совершенномъ окончаніи учебнаго курса будутъ заниматься преподаваніемъ наукъ, предписанныхъ для пансіоновъ и высшихъ женскихъ училищъ, положеніемъ о внутреннемъ устройствѣ, начиная преподаваніе отъ первоначальныхъ основаній и продолжая оное до окончанія курса, въ объемѣ, указанномъ тѣмъ же положеніемъ. То же самое относится и къ искусствамъ, приличнымъ женскому полу, какъ-то: рукодѣліямъ, рисованію, музыкѣ, пѣнію и танцованію, преподаваемымъ тѣми же воспитанницами Института.

§ 2.

Образцовый Пансіонъ долженъ быть такъ устроенъ и завѣдываемъ, чтобы въ самомъ дѣлѣ могъ служить образцомъ для пансіоновъ и женскихъ училищъ, примѣняясь во всемъ къ правиламъ изданнаго для нихъ устава.

§ 3.

Образцовый Пансіонъ, находясь въ тѣсной связи съ Казеннымъ Институтомъ Гувернантокъ и занимая ближайшее къ нему помѣщеніе, подчиняется непосредственному начальству Дирекціи Института и долженъ исполнять всѣ ея распоряженія.

§ 4.

Дозоръ пригласитъ Профессоровъ, преподающихъ въ Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ:

1) Законъ Божій и науку нравственности,
2) польскій языкъ,
3) нѣмецкій „
4) французскій „
5) всеобщую и польскую исторію,
6) географію,
7) ариѳметику,
8) свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ,

для преподаванія поименованныхъ предметовъ, по одному часу въ недѣлю въ каждомъ классѣ Образцоваго Пансіона за особое добавочное вознагражденіе, положенное по штату сего же Пансіона. Остальные часы, назначенные положеніемъ объ устройствѣ пансіоновъ и женскихъ училищъ, на

ńk w Instytucie, dawać będą nauki, wewnętrzném urządzeniem dla pensyj i szkół wyższych przepisane, poczynając wykład onych od pierwszych elementów i prowadząc go aż do ostatecznego kursu, wskazanego témże urządzeniem. Toż samo rozumiéć należy i co do talentów płci żeńskiéj właściwych, jako to: robót ręcznych, rysunków, muzyki, śpiewu i tańca, których udzielaniem zajmą się wyżéj wspomniane uczennice Instytutu.

§ 2.

Pensya Wzorowa tak urządzoną i prowadzoną będzie, aby mogła służyć za wzór pensyom i szkołom płci żeńskiéj, odpowiadając we wszystkiém przepisom dla nich wydanym.

§ 3.

Pensya Wzorowa ściśle połączona z Instytutem Rządowym Guwernantek, najbliżéj jego umieszczona, zostawać będzie pod wyższém zwierzchnictwem Dyrekcyi Instytutu i do jéj rozporządzeń we wszystkiém stosować się winna.

§ 4.

Wezwani zostaną przez Dozór Professorowie Instytutu Rządowego Guwernantek, dający naukę:

1) religii i moralności,

2) języka polskiego,

3) „ niemieckiego,

4) „ francuzkiego,

5) historyi powszechnéj i polskiéj,

6) jeografii,

7) arytmetyki,

8) wiadomości z nauk przyrodzonych,

aby wymienione tu nauki dawali po jednéj godzinie na dzień w każdéj klassie Pensyi Wzorowéj, a to za wynagrodzeniem dodatkowém w etacie téjże Pensyi przeznaczonym. Resztę zaś godzin na nauki, urządzeniem pensyj i szkół przepisanych,

преподаваніе учебныхъ предметовъ, распредѣляются меж воспитанницами Института, которыя будутъ заниматься преподаваніемъ подъ руководствомъ своихъ Профессоровъ, приложенному здѣсь росписанію.

§ 5.

Нѣкоторыя изъ воспитанницъ Института, по назна нію Дирекціи будутъ квартировать въ этомъ же Пансіон будучи назначены въ помощь Содержательницѣ, онѣ полняютъ обязанности гувернантокъ и наблюдаютъ за нр ственнымъ поведеніемъ пансіонерокъ, и должны содержат на счетъ Содержательницы Пансіона. Обязанности ихъ б дутъ опредѣлены въ особой инструкціи.

§ 6.

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по часамъ соста ляется ежегодно вмѣстѣ съ распредѣленіемъ наукъ въ К зенномъ Институтѣ; послѣ чего не допускаются въ немъ же никакія измѣненія, безъ предварительнаго сношенія Дирекціею Института.

§ 7.

При распредѣленіи уроковъ слѣдуетъ обратить особ ное вниманіе на то, чтобы преподать воспитанницамъ К зеннаго Института какъ можно болѣе средствъ къ практ ческому примѣненію свѣдѣній, пріобрѣтенныхъ въ Инсти тѣ; чтобы онѣ такимъ образомъ выходили оттуда дѣльны наставницами и были въ состояніи обучать юношество все вообще предметамъ, а не извѣстнымъ только отраслямъ зна ній, такъ какъ сіе послѣднее не соотвѣтствовало бы глав цѣли Казеннаго Института Гувернантокъ.

§ 8.

Каждый изъ Профессоровъ, присутствуя при урока учительницы, по своему предмету, долженъ обращать ст гое вниманіе на соотвѣтственное направленіе преподава на его духъ и примѣненіе къ потребностямъ и назначе женщины. Собранныя въ этомъ отношеніи замѣчанія со щаются затѣмъ Профессоромъ учительницамъ въ свое вр на особой съ ними конференціи, съ самыми подробными ясненіями, при чемъ онъ даетъ имъ необходимые совѣт относительно способовъ и пріемовъ, помощью которыхъ

biorą uczennice Instytutu, ucząc pod kierunkiem tychże fessorów, a to stosownie do dołączonego tu rozkładu.

§ 5.

Niektóre z tych uczennic, wezwane przez Dyrekcyę, mieać będą w téjże Pensyi; dodane w pomoc Ochmistrzyni mą się dopełnianiem obowiązków Guwernantek, około prodzenia moralnego uczennic Pensyi; te jednak na koszcie hmistrzyni zostawać mają. Obowiązki ich obejmie osobna trukcya.

§ 6.

Rozkład godzin na nauki przeznaczonych corocznie razem rozkładzie Instytutu Rządowego ułożonym będzie, i żadzmiana czyniona w nim być nie może, bez poprzedniego esienia się z Dyrekcyą Instytutu.

§ 7.

W powyższym rozkładzie szczególniejszy wzgląd zwrócon będzie, aby nastręczyć uczennicom Instytutu Rządowego największą sposobność zastosowania w praktyce nauk w Intucie nabytych, aby tym sposobem kształciły się na Nazycielki, do ogólnego usposobienia młodzieży zdolne, a nie owe, któreby w szczególnych tylko wiadomościach kształmłodzież mogły, bo to ostatnie nie zgadzałoby się z główm celem Instytutu Rządowego.

§ 8.

Każdy z Professorów, obecny przy wykładzie swojéj nauki zez Nauczycielkę, jak najściśléj przestrzegać będzie właściwejéj kierunku, ducha, zastosowania do potrzeb i przeznaczepłci żeńskiéj, zebrane zaś w téj mierze spostrzeżenia zachoa do osobnéj z Nauczycielkami konferencyi; takowe zaś w właiwym czasie udzieliwszy, przy najdokładniejszém rzeczy objaśeniu, poda im zarazem potrzebne rady i przestrogi, jakim osobem najłatwiéj i najzrozumialéj trudniejsze miejsca w nae wyłożyć i rozwinąćby należało, z zachowaniem przyzwoi-

но легче и удобопонятнѣе объяснить и преподать са... трудныя правила науки, сообразно съ возрастомъ, спо... ностями и подготовкою учащихся; излагая способы, кот... онъ усвоилъ себѣ въ этомъ отношеніи, опираясь на ... ственное знаніе и пріобрѣтенную опытность, онъ долж... ссылаться на основныя начала науки, преподаваемой въ ... Институтѣ.

§ 9.

Замѣчанія свои, относительно поведенія Учитель... Образцоваго Пансіона, Содержательница сообщаетъ Дир... Института, которая принимаетъ ихъ къ свѣдѣнію и польз... ется ими въ случаѣ признанной надобности.

§ 10.

Въ Образцовомъ Пансіонѣ помѣщается 30 учениц, ко... торыя принимаются отъ 9 до 12 лѣтъ. Дозоръ предпиш... въ особой инструкціи, правила для руководства, при пр... воспитанницъ, и объявитъ оныя во всеобщее свѣдѣніе вмѣ... съ публикаціею о времени пріема.

§ 11.

Оцѣнка правъ на поступленіе въ Пансіонъ принадлеж... Дирекціи Института. Родители, посылающіе дѣтей свои... въ Пансіонъ, обязаны представить подписку въ томъ, ч... подчиняются всѣмъ обязательнымъ для Пансіона устав... а главное, что намѣрены оставить въ немъ дѣтей до оконч... нія полнаго курса наукъ. Изъ вышеозначеннаго числа, ... сять бѣдныхъ ученицъ принимается на казенное содержа... Выборъ ихъ зависитъ отъ усмотрѣнія Дозора, который ... этомъ долженъ имѣть особенно въ виду бѣдныхъ учени... дочерей заслуженныхъ родителей, которыя, смотря по и... способностямъ, могли бы со временемъ посвятить себя учите... скому званію. Такимъ воспитанницамъ оказывается пред... чтеніе при переводѣ въ Казенный Институтъ Гувернанто... по окончаніи полнаго курса наукъ, предписаннаго для Обр... цоваго Пансіона.

§ 12.

Что же касается остальныхъ 20 дѣвицъ, то онѣ вносят... въ пользу Содержательницы, годичную плату 1,000 польск...

względu na wiek, pojęcie i uzdolnienie uczennic; wskaże by, jakie mu w téj mierze własne światło i doświadcze astręczają, odwołując się do zasad nauki, przez siebie w Incie Rządowym prowadzonéj.

§ 9.

Co do prowadzenia się Nauczycielek Pensyi Wzorowéj nistrzyni spostrzeżenia swoje udzielać będzie Dyrekcyi Intu, a ta użyje ich w miarę uznanéj tego potrzeby.

§ 10.

Pensya Wzorowa mieścić w sobie będzie 30 uczennic, któprzyjmowanemi będą w wieku od 9 do 12 lat. Dozór osob instrukcyą opisze kwalifikacye przyjmować się mających nnić i takowe przy ogłoszeniu zapisu do publicznéj wiadoci poda.

§ 11.

Uznanie o dopełnieniu takowych kwalifikacyj należeć bęe do Dyrekcyi Instytutu. Przy oddawaniu dzieci, rodzice owiązani będą złożyć deklaracyę, że do wszystkich urządzeń że Pensyi ściśle się zastosują, a nadewszystko, że przed ończeniem zupełném klass odbierać ich nie będą. Z liczby wyższéj, dziesięć ubogich panienek utrzymywane będą kosz Rządu; o wyborze ich stanowi Dozór, zwracając troskli względ na uczennice ubogie, rodziców w kraju zasłużonych, oreby pod względem zdolności mogły się z czasem poświę zawodowi nauczycielskiemu. Dla takowych ułatwioném dzie przejście do Instytutu Rządowego Guwernantek, po ukońeniu całkowitego kursu nauk, przepisanego dla Pensyi Wzowéj.

§ 12.

Co do pozostałych dwudziestu uczennic, te będą na korzyść Ochmistrzyni opłacały rocznie złp. 1,000, otrzymując za

злот. и получаютъ за то столъ, квартиру, всѣ выгоды, уче
и приличную прислугу, сообразно условіямъ, которыя До
предпишетъ Содержательницѣ, со всею заботливостью о бл
учениць.

§ 13.

Правила, предписанныя уставомъ для пансіоновъ и н
шихъ женскихъ училищъ, и особою инструкціею отно
тельно способа преподаванія наукъ въ женскихъ учебн
заведеніяхъ, имѣютъ также и для Образцоваго Пансіона
зательную силу, во всѣхъ отношеніяхъ.

§ 14.

Дозоръ составитъ распредѣленіе дневныхъ занятій
подробную инструкцію для Содержательницы и Гуверн
токъ объ исполненіи лежащихъ на нихъ обязанностей.

§ 15.

Въ Образцовомъ Пансіонѣ бываютъ два испытанія: пе
вое въ исходѣ Іюля, полугодичное, частное, въ присутст
Дозора; второе—годичное, послѣднихъ чиселъ Декабря;
производимыя вмѣстѣ съ Институтскими экзаменами н
основаніи тѣхъ же правилъ.

§ 16.

Переводъ изъ низшаго класса въ высшій будетъ единствен
ною наградою за прилежаніе въ наукахъ и хорошее поведен
Воспитанницы, окончившія курсъ наукъ въ этомъ Пансіо
съ удовлетворительнымъ успѣхомъ, доказаннымъ на испыт
ніи, и получившія свидѣтельство объ отличномъ поведені
принимаются въ Казенный Институтъ, безъ предварительн
го въ немъ экзамена.

§ 17.

Трехмѣсячныя вѣдомости объ ученицахъ составляют
Учительницами, назначенными Дирекціею для преподаван
наукъ и для надзора въ Образцовомъ Пансіонѣ. Вѣдомост
эти предназначены не для того исключительно, чтобы прин
мались за основаніе при оцѣнкѣ успѣховъ учениць, но чтоб
свидѣтельствовали о меткости взгляда наставниць въ собира
ніи различнаго рода замѣчаній, касающихся обученія и вос
питанія юношества. Эти вѣдомости должны заключать как

[d]o stół, mieszkanie, wszelkie wygody, nauki i usługę przy[z]woitą, a to podług warunków, jakie Dozór Ochmistrzyni prze[pi]sze, z wszelką o dobro takowych uczennic troskliwością.

§ 13.

Przepisy, urządzeniem dla pensyj i szkół wyższych płci [ż]eńskiéj objęte, tudzież wskazane szczegółową instrukcyą wzglę[d]em sposobu wykładania nauk po instytutach płci żeńskiéj, [s]ą obowiązujące dla téjże Pensyi w całéj swojéj rozciągłości.

§ 14.

Dozór przepisze rozkład całodziennego zatrudnienia uczen[n]ic, tudzież szczegółowe instrukcye dla Ochmistrzyni i Guwer[n]antek dozorujących, co do spełniania przyjętych na siebie obo[w]iązków.

§ 15.

Dwa będą examina w Pensyi Wzorowéj: jeden ku końco[w]i Lipca, półroczny, prywatny, w obecności Dozoru, drugi ku [k]ońcowi Grudnia, roczny; obadwa łącznie z examinami Insty[t]utu i podług tychże prawideł.

§ 16.

Postęp z klassy do klassy będzie jedyną pilności i dob[r]ego sprawowania się nagrodą. Uczennice, kończące kurs na[u]k w téjże Pensyi, jeżeli examinem powyższym postęp swój [w] nich należycie udowodnią, a oprócz tego miéć będą świa[d]ectwa z przykładnego sprawowania się, przyjęte będą do Insty[t]utu Rządowego, bez oddzielnego już w téj mierze examinu.

§ 17.

Rapporta kwartalne o uczennicach składać będą Nauczycielki [d]o udzielania nauk i dozorowania w Pensyi Wzorowéj przez [D]yrekcyę powołane. Nie-żeby takowe rapporta koniecznie słu[ż]yć już miały za zasadę w ocenianiu uczennic, lecz, żeby oka[z]ywały trafność Nauczycielek w zbieraniu wszelkiego rodzaju [s]postrzeżeń, dotyczących się instrukcyi i wychowania młodzieży. [D]la tego, rapporta takowe obejmować mają jak najwięcéj szcze[gó]łów, nigdy nie przestając na ogólnych terminach, lecz wyka-

можно болѣе подробностей; не ограничиваясь общими выраженіями, онѣ должны давать ясное понятіе о степени способностей каждой ученицы, о большей или меньшей легкости въ пониманіи разныхъ наукъ, объ ихъ прилежаніи и поведеніи. Сверхъ того, каждая Учительница, изъ приглашенныхъ для преподаванія наукъ или присмотра за ученицами должна вести особый журналъ и заносить въ оный свои замѣчанія объ ученицахъ, о способахъ, употребляемыхъ ею, въ разныхъ случаяхъ, съ цѣлью развитія замѣченныхъ способностей и нравственныхъ качествъ, исправленія погрѣшностей и уничтоженія явныхъ, дурныхъ наклонностей.

§ 18.

Одинъ разъ въ мѣсяцъ, Учительницы, подъ предсѣдательствомъ Содержательницы Образцоваго Пансіона, собираются въ обыкновенныя засѣданія, въ которыхъ онѣ сообщаютъ свои замѣчанія и наблюденія, которыми Содержательница пользуется по своему усмотрѣнію. Сверхъ того, преподавая будущимъ Наставницамъ и Гувернанткамъ средства къ постепенному усовершенствованію въ наукахъ и пріучая ихъ замѣчать разныя наклонности и оттѣнки характера, Содержательница должна всегда примѣняться къ изданнымъ по сему предмету общимъ постановленіямъ и особымъ инструкціямъ.

Приложеніе 1-е къ №. 4-му.

Штатъ Образцоваго Пансіона.

№	Статьи Расходовъ.	Злот. польск.
1	Жалованье Содержательницы Образцоваго Пансіона.	2,000
2	Стипендія для 5 бѣдныхъ ученицъ, находящихся на казенномъ содержаніи.	3,000
3	Жалованье для 8 Институтскихъ Профессоровъ, руководящихъ преподаваніемъ наукъ въ Образцовомъ Пансіонѣ	5,900
4	На экстренные расходы, по распоряженію Дозора, съ представленіемъ отчета	1,100
	итого	12,000

zując zdolność każdéj uczennicy, obok tego oznaczyć mają jéj stopień, większą lub mniejszą łatwość w pojmowaniu każdéj nauki, pilność i sprawowanie się. Oprócz tego, każda z wspomnionych Nauczycielek, powołanych tak do dozorowania, jakoteż do uczenia, utrzymywać będzie oddzielny dziennik, w którym zapisywać powinna spostrzeżenia swoje o uczennicach zebrane względem sposobów, jakich w każdym przypadku używała, już to w rozwijaniu okazujących się zdolności i przymiotów, jakoteż w sprostowaniu natrafionych uchybień i przytłumieniu wad dostrzeżonych.

§ 18.

Raz co miesiąc, pod kierunkiem Ochmistrzyni Pensyi Wzorowéj, Nauczycielki odbywać mają zwyczajne posiedzenie, na którém spostrzeżenia swoje i uwagi przedstawiać jéj będą, a ta użyje ich według uznanéj tego potrzeby. Podając zaś sposoby stopniowego kształcenia się przyszłych Nauczycielek i Guwernantek, już to wprawiając je w rozpoznawanie rozmaitych skłonności i charakterów, zawsze odnosić się będzie do wydanych w téj mierze ogólnych przepisów i szczegółowych instrukcyj.

1-y Annex do Nr. 4-go.

Etat Pensyi Wzorowéj.

№	Tytuł pozycyj	zł. pol.
1	Pensya Ochmistrzyni Pensyi Wzorowéj	2,000
2	Stypendya dla 5-ciu ubogich uczennic, kosztem Rządu utrzymywanych	3,000
3	Wynagrodzenie dla 8-u Professorów Instytutu, kierujących instrukcyą w Pensyi Wzorowéj	5,900
4	Extraordynarya Pensyi Wzorowéj do zarządzenia Dozoru, salvo calculo	1,100
	Co czyni razem . .	12,000

Приложеніе 2-е къ N° 4-му.

Распредѣленіе часовъ, назначенныхъ для преподаванія уроковъ въ Образцовомъ Пансіонѣ, при Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ.

N°	Поименованіе предметовъ.	Часы, занимаемые					
		Профессорами	Учительницами	Профессорами	Учительницами	Профессорами	Учительни-
		Классъ 1-й		Классъ 2-й		Классъ 3-й	
1	Законъ Божій и наука нравственности.	1	2	1	3	1	3
2	Польскій языкъ	1	3	1	2	1	2
3	Французскій языкъ . . .	1	4	1	3	1	2
4	Нѣмецкій языкъ	1	2	1	2	1	2
5	Всеобщая исторія . . .	—	—	1	2	2	2
6	Польская исторія . . .	—	—	1	2	1	2
7	Географія	1	2	1	2	1	2
8	Ариѳметика.	1	2	1	2	1	2
9	Естественная исторія . .	1	2	1	1	1	2
	всего . .	7	17	9	19	9	20

Настоящій проектъ одобренъ въ общемъ засѣданіи и будетъ внесенъ въ бюджетное засѣданіе, для помѣщенія въ Штатъ.

Варшава, 25 Іюля 1828 года.

Министръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

2-gi Annex do Nr. 4-go.

Rozkład godzin przeznaczonych na przedmioty naukowe, w Pensyi Wzorowej przy Instytucie Rządowym Guwernantek udzielać się mające.

Nº	Wyszczególnienie przedmiotów	Godziny dawane przez					
		Professorów	Nauczycielki	Professorów	Nauczycielki	Professorów	Nauczycielki
		w klassie 1.		w klassie 2.		w klassie 3.	
1	Nauka religii i moralności	1	2	1	3	1	3
2	Język polski	1	3	1	2	1	2
3	Język francuzki	1	4	1	3	1	3
4	Język niemiecki	1	2	1	2	1	2
5	Wiadomości z historyi powszechnéj	—	—	1	2	1	2
6	Wiadomości z historyi polskiej	—	—	1	2	1	2
7	Jeografia	1	2	1	2	1	2
8	Arytmetyka	1	2	1	2	1	2
9	Historya naturalna	1	2	1	1	1	2
	Ogółem	7	17	9	19	9	20

Niniejszy projekt przyjęty na posiedzeniu ogólném, i przedstawiony będzie na sessyi budżetowéj dla pomieszczenia w etacie.

Warszawa, dnia 25 Lipca 1828 roku.

Minister Prezydujący (podpisano) *Stanisław Grabowski.*

№ 5.

О введеніи въ Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ преподаванія русскаго языка.

(29 Августа (10 Сентября) 1833 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царст…

Соображаясь съ Высочайше утвержденнымъ планомъ преподаванія наукъ въ общественныхъ училищахъ Царства Польскаго, въ коихъ имѣетъ быть преподаваемъ и русскій языкъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія признала соотвѣтственнымъ ввести преподаваніе сего языка и въ Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ, — но какъ по штату онаго не положено суммы на содержаніе Учителя, котораго для сего слѣдовало бы опредѣлить, то Правительственная Коммисія отъ 15 (27) Августа с. г., за № 14,318, проситъ дозволенія употребить на сіе изъ общаго запаснаго капитала 3,000 злотыхъ въ годъ, а на будущее время внести таковой окладъ въ подлежащую смѣту.

Совѣтъ, находя представленіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ основательнымъ, положилъ предписать Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства объ ассигнованіи изъ запаснаго капитала на жалованье Учителя русскаго языка въ Казенномъ Институтѣ Гувернантокъ слѣдующихъ по исходъ текущаго года денегъ, въ соразмѣрности оклада 3,000 злотыхъ въ годъ, съ тѣмъ, чтобы окладъ сей внесенъ былъ на будущее время въ смѣту по принадлежности.

Варшава, 29 Августа (10 Сентября) 1833 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *О. Тымовскій.*

№ 23,129.

№ 5.

zaprowadzeniu wykładu języka rossyjskiego w Instytucie Rządowym Guwernantek.

(d. 29 Sierpnia (10 Września) 1833 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Stosując się do planu nauk przez Najjaśniejszego Pana la szkół publicznych w Królestwie Polskiém zatwierdzonego, órym objętą została nauka języka rossyjskiego, Kommissya ządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia ublicznego znalazła właściwém takową również do Instytutu ządowego Guwernantek zaprowadzić, poczynając od roku zkolnego;— że zaś na etacie tego Instytutu nie masz oznaczoego funduszu na opłacenie Nauczyciela, w tym celu przyjąć ię winnego, przeto pomieniona Kommissya Rządowa upraszaa Radę pod dniem 27 Sierpnia roku bieżącego, Nr. 14,318, o zwolenie na użycie funduszu rezerwy ogólnéj summy złoych polskich 3,000 rocznie i wprowadzenie takowéj na przyzłość na etat właściwy.

Rada, znalazłszy wniosek Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych uzasadnionym, wyrzekła, że upoważnia Komnissyę Rządową Przychodów i Skarbu do wyassygnowania z funduszu rezerwowego, płacy Nauczyciela języka rossyjskiego w Instytucie Rządowym Guwernantek, do końca roku bieżącego, w stosunku złotych polskich 3,000 rocznie, i że do wniesienia téjże summy na etat właściwy na przyszłość zezwala.

w Warszawie, dnia 29 Sierpnia (10 Września) 1833 r.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu (podpisano) *I. Tymowski.*

N° 23,129.

№ 6.

О поступленіи Казеннаго Института воспитанія дѣвицъ подъ покровительство Ея Величества Государыни Императрицы подъ наименованіемъ „Александринскаго."

(5 (17) Іюля 1838 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Намѣстникъ Царства объявилъ Совѣту Управленія, что Его Величество Государь Императоръ, во время посѣщенія Своего, Варшавскаго Института Дѣвицъ, оставшись совершенно доволенъ, какъ успѣхами воспитанницъ, такъ и общимъ порядкомъ этого заведенія, Высочайше повелѣть соизволилъ: Институту воспитанія дѣвицъ, который назначенъ къ перемѣщенію въ Пулавы, состоять подъ покровительствомъ Ея Величества Государыни Императрицы и именоваться „Александринскимъ Институтомъ." Въ Институтѣ семъ на будущее время содержать, сверхъ нынѣшняго комплекта дѣвицъ четырехъ воспитанницъ на собственномъ Его Императорскаго Величества иждивеніи.

Совѣтъ опредѣлилъ: о таковой Высочайшей Его Императорскаго Величества волѣ увѣдомить Главнаго Директора Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, возложивъ на него избрать воспитанницъ, которыя бы могли воспользоваться означенною Монаршею милостью, а Главному Директору Финансовъ и Казначейства предписать, чтобы необходимые на сей предметъ расходы относимы были ежегодно на счетъ суммы, состоящей въ непосредственномъ Его Императорскаго Величества распоряженіи.

Варшава, 5 (17) Іюля 1838 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *Тымовскій.*

№ 19,664.

№ 6.

O oddaniu Instytutu Rządowego wychowania panien pod opiekę Najjaśniejszéj Cesarzowéj Jejmości, z tytułem Alexandryńskiego.

(d. 5 (17) Lipca 1838 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Xiąże Namiestnik Królewski oznajmił Radzie Administracyjnéj, iż Najjaśniejszy Cesarz, zwiedzając w czasie ostatniego pobytu Swego w Warszawie Instytut Rządowy wychowania panien, objawił zupełne zadowolenie Swe, tak z postępów uczennic, jakoteż z ogólnego znalezionego tamże porządku, i w skutek tego rozkazać raczył, ażeby Instytut powzmiankowany, mający być przeniesionym do Puław, zostawał pod opieką Najjaśniejszéj Cesarzowéj Jejmości i nosił imię Instytutu Aleksandryńskiego, tudzież żeby w nim obok dotychczasowego kompletu panien, utrzymywane były jeszcze cztery, kosztem Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości.

O powyższéj decyzyi Najjaśniejszego Pana Rada poleciła zawiadomić Dyrektora Głównego Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, któremu poruczyła jednocześnie uskutecznienie wyboru osób z powyższego Najjaśniejszego Pana dobrodziejstwa korzystać mających, tudzież Dyrektora Głównego Przychodów i Skarbu, w celu zarządzenia, iżby wydatki, które ztąd wynikną, oparte bywały na funduszach, corocznie do dyspozycyi Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości zachowywanych.

w Warszawie, d. 5 (17) Lipca 1838 r.

Za zgodność:

Sekretarz Stanu (podpisano) *Tymowski.*

№ 19,664.

№ 7.

Уставъ Александринскаго Института воспитанія дѣвицъ (въ Пулавахъ).

(25 Іюня 1840 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“

На пароходѣ Богатырь,
25 Іюня 1840 года.

Уставъ Александринскаго Института воспитанія дѣвицъ.

I. *Положенія общія.*

§ 1.

Для воспитанія дѣвицъ въ Царствѣ Польскомъ учрежденъ Институтъ подъ названіемъ Александринскаго, который Государыня Императрица Всемилостивѣйше соизволила принять подъ Высочайшее Свое покровительство.

§ 2.

Цѣль учрежденія Александринскаго Института состоитъ:

а) въ доставленіи приличнаго воспитанія, на казенномъ иждивеніи, дочерямъ недостаточныхъ чиновниковъ гражданскаго и военнаго вѣдомства, служащихъ въ Царствѣ Польскомъ;

б) въ приготовленіи изъ нихъ нѣкотораго числа, по педагогическимъ правиламъ, для исполненія обязанностей наставницъ дѣтей; и

в) въ доставленіи возможности частнымъ лицамъ воспитывать дочерей своихъ въ семъ заведеніи за умѣренную плату.

§ 3.

Для помѣщенія Александринскаго Института назначается особое зданіе съ садомъ и другими къ оному принадлежностями. На содержаніе сего зданія опредѣлена по штату особая ремонтная сумма.

§ 4.

Сверхъ того, Институтъ получаетъ ежегодно отъ Правительства на содержаніе опредѣленную штатомъ сумму.

№ 7.

Ustawa Alexandryńskiego Instytutu wychowania panien (w Puławach).

(d. 25 Czerwca 1840 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano: „*Tak ma być.*“

Na parostatku Bohater,
d. 25 Czerwca 1840 r.

Ustawa dla Instytutu Alexandryńskiego wychowania panien.

I. Przepisy ogólne.

§ 1.

Dla wychowania panien w Królestwie Polskiém utworzony został Instytut, pod nazwiskiem Alexandryńskiego, który Najjaśniejsza Cesarzowa Jéjmość Najmiłościwiéj raczyła przyjąć pod Swą Najwyższą opiekę.

§ 2.

Cel urządzenia Instytutu Alexandryńskiego zasadza się:

a) na udzielaniu przyzwoitego wychowania, kosztem rządowym, córkom niezamożnych urzędników władz cywilnych i wojskowych, w Królestwie Polskiém służących;

b) na usposobieniu z pomiędzy tychże pewnéj liczby, podług zasad pedagogicznych, do pełnienia obowiązków guwernantek; i

c) na nastręczeniu osobom prywatnym możności wychowywania swych córek w tym zakładzie, za umiarkowaną opłatą.

§ 3.

Na pomieszczenie Instytutu Alexandryńskiego przeznacza się osobny gmach, z ogrodem i innemi przynależnościami. Fundusz potrzebny na utrzymanie tego gmachu corocznemi etatami wskazany będzie.

§ 4.

Prócz tego Instytut pobierać ma corocznie od Rządu, na utrzymanie, przeznaczoną etatem summę.

§ 5.

Институтъ имѣетъ свою печать съ изображніемъ Госу-
дарственнаго герба и надписью: „Печать Александринска-
Института Воспитанія Дѣвицъ.“ Пакеты, запечатанные
печатью, принимаются на почту какъ казенные, безъ плате-
вѣсовыхъ денегъ.

§ 6.

Служащіе при Александринскомъ Институтѣ воспит-
дѣвицъ считаются въ дѣйствительной Государственной слу-
бѣ и пользуются всѣми правами, предоставленными слу-
щимъ по Учебному вѣдомству въ Царствѣ.

§ 7.

Зданія, принадлежащія Институту или занимаемыя
по найму, равно какъ домы всѣхъ его чиновниковъ, освобо-
даются отъ квартирной повинности.

II. О Совѣтѣ Института.

§ 8.

Главное мѣстное управленіе Институтомъ ввѣряется
вѣту, который подъ предсѣдательствомъ Главнаго Дирек
Внутреннихъ Дѣлъ, состоитъ изъ Попечителя Варшавска-
чебнаго округа, Гражданскаго Губернатора той губер-
гдѣ находиться будетъ Институтъ, Начальницы Инсти-
и двухъ особо назначенныхъ Членовъ, одного для управле-
учебною, а другаго—хозяйственною частями.

§ 9.

Сверхъ сего могутъ быть назначаемы особые Члены
присутствованія въ Совѣтѣ, съ утвержденія Ея Императорс-
го Величества.

§ 10.

Объ утвержденіи Членовъ Главный Директоръ, Пред-
дательствующій въ Совѣтѣ, ходатайствуетъ чрезъ Намѣстни-
Царства у Ея Императорскаго Величества и доноситъ разо-
мѣрно о ихъ выбытіи.

§ 11.

Въ отсутствіе Предсѣдателя, должность его исправл-
старшій изъ наличныхъ Членовъ, если съ утвержденія На-
мѣстника Царства не будетъ назначено другое лицо.

§ 5.

Instytut posiadać będzie własną pieczęć z herbem Państwa i napisem: „Pieczęć Instytutu Alexandryńskiego Wychowania Panien“. Pakiety opatrzone tą pieczęcią przyjmowane być mają na poczcie jak skarbowe, bez opłaty portoryi.

§ 6.

Osoby, umieszczone przy Instytucie Alexandryńskim wychowania panien, uważają się jako zostające w rzeczywistéj służbie rządowéj i używać mają wszystkich praw, nadanych osobom służącym w wydziale naukowym w Królestwie.

§ 7.

Domy należące do Instytutu, lub przezeń najmowane, również jak domy wszystkich jego urzędników, wolne są od kwaterunku.

II. O Radzie Instytutu.

§ 8.

Główny Zarząd miejscowy Instytutu porucza się Radzie, która, pod prezydencyą Dyrektora Głównego Spraw Wewnętrznych, składa się z Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, Gubernatora Cywilnego téj gubernii, gdzie się Instytut znajdować będzie, Ochmistrzyni Instytutu i dwóch osobno wyznaczonych Członków, jednego dla zarządzania wydziałem naukowym, a drugiego dla zarządzania wydziałem ekonomicznym.

§ 9.

Oprócz tego mogą być mianowani osobni Członkowie do zasiadania w Radzie, za potwierdzeniem Jéj Cesarskiéj Mości.

§ 10.

Do Dyrektora Głównego, Prezydującego w Radzie, będzie należeć czynienie, przez pośrednictwo Namiestnika Królestwa, do Jéj Cesarskiéj Mości przedstawień, w przedmiocie powoływania osób do składu Rady, tudzież donoszenie o tych, które do niéj należeć zaprzestają.

§ 11.

Pod niebytność Prezydującego, obowiązki jego sprawuje starszy z obecnych Członków, jeśli Namiestnik Królestwa nie powierzy ich komu innemu.

§ 12.

Обыкновенныя засѣданія Совѣта бываютъ по одному разу въ мѣсяцъ, въ случаяхъ же важныхъ, не терпящихъ отлагательства, собираются засѣданія чрезвычайныя по назначенію Предсѣдателя или занимающаго его мѣсто.

§ 13.

Совѣтъ приглашаетъ въ засѣданіе Инспектора классовъ, когда бываетъ разсужденіе о предметахъ, до учебной части относящихся.

§ 14.

Обязанности Совѣта суть:

1) совѣщаніе о всѣхъ дѣлахъ, предлагаемыхъ на его разсужденіе Предсѣдателемъ или занимающимъ его мѣсто;

2) разсмотрѣніе вѣдомостей и отчетовъ, представляемыхъ Членами, управляющими учебною и экономическою частями, и Начальницею Института;

3) ежемѣсячное свидѣтельство денежной казны и донесеніе о томъ Ея Императорскому Величеству, а также Намѣстнику Царства;

4) сужденіе о наградахъ, назначаемыхъ воспитанницамъ при выпускѣ;

5) увольненіе чиновниковъ въ отпускъ;

6) увольненіе ихъ отъ службы и опредѣленіе въ оную;

7) представленіе Намѣстнику Царства, для всеподданнѣйшаго доклада Ея Императорскому Величеству, объ увольненіи отъ службы и опредѣленіи тѣхъ, которые по силѣ Устава увольняются и утверждаются Ея Императорскимъ Величествомъ;

8) представленія Намѣстнику Царства къ наградамъ, къ повышенію чинами и къ пенсіямъ лицъ, служащихъ при Институтѣ;

9) изслѣдованіе дѣлъ, возникшихъ отъ нарушенія или упущенія обязанностей чиновниками Института.

Дѣла такого рода могутъ быть разсматриваемы и особымъ Комитетомъ изъ трехъ Членовъ Совѣта, по его назначенію.

§ 12.

Zwyczajne posiedzenia Rady odbywać się mają raz na miesiąc; w przypadkach zaś ważnych, zwłoki niecierpiących, zwoływane być mogą posiedzenia nadzwyczajne na wezwanie Prezesa, lub jego zastępcy.

§ 13.

Ilekroć mają się odbywać narady w przedmiotach naukowości dotyczących, Rada przyzywać ma na swe posiedzenia Inspektora klass.

§ 14.

Obowiązki Rady są następujące:

1) naradzanie się we wszystkich przedmiotach, wnoszonych pod jéj rozpoznanie przez Prezesa, lub jego zastępcę;

2) roztrząsanie wykazów i rachunków przedstawianych przez Członków, dyrygujących częścią naukową i ekonomiczną, tudzież przez Ochmistrzynią Instytutu;

3) każdo-miesięczna rewizya kassy i doniesienie o tém Jéj Cesarskiéj Mości, jakoteż Namiestnikowi Królestwa;

4) przyznawanie nagród dawanych uczennicom przy wyjściu z Instytutu;

5) urlopowanie urzędników;

6) uwalnianie ich ze służby i przyjmowanie do niéj;

7) czynienie przedstawień Namiestnikowi Królestwa, w celu wyjednania u Jéj Cesarskiéj Mości uwolnienia ze służby i przyjęcia do niéj osób, które, na mocy Ustawy, uwalniane i zatwierdzane być mają przez Jéj Cesarską Mość;

8) przedstawianie Namiestnikowi Królestwa do nagród, do awansu i do pensyj emerytalnych, osób służących przy Instytucie;

9) śledztwa w przypadkach przestąpienia lub uchybienia obowiązków, przez urzędników Instytutu.

Sprawy tego rodzaju mogą być rozpoznawane i przez osobny Komitet, złożony z trzech Członków Rady, przez nią wyznaczonemi być mających.

§ 15.

Въ дѣлахъ, превышающихъ власть Совѣта, онъ входитъ съ представленіемъ къ Намѣстнику Царства.

III. Объ учебной части.

§ 16.

Одинъ изъ Членовъ Совѣта завѣдываетъ въ особенности учебною частію, а подъ его надзоромъ и руководствомъ ближайшее управленіе лежитъ на Инспекторѣ классовъ, которому подчинены всѣ Учители.

§ 17.

Инспекторъ классовъ опредѣляется и увольняется Совѣтомъ по представленію Члена, управляющаго учебною частію и съ Высочайшаго утвержденія Ея Императорскаго Величества.

§ 18.

Должность Инспектора классовъ возлагаетъ на него надзоръ за добросовѣстнымъ исполненіемъ Учителями своихъ обязанностей, какъ въ отношеніи къ точному и своевременному преподаванію лекцій, такъ и къ самой методѣ преподаванія и направленія онаго, согласно съ узаконеніями, съ цѣлію заведенія и съ видами Правительства; раздѣленіе и росписаніе учебныхъ предметовъ и часовъ по классамъ и наблюденіе за прилежаніемъ и успѣхами дѣвицъ.

§ 19.

Предметы ученія въ Институтѣ суть:

1) Законъ Божій Православнаго и Римско-Католическаго исповѣданія, а когда случатся воспитанницы Лютеранскаго и Реформатскаго исповѣданія, то для нихъ приглашаются особые Законоучители;

2) языки: русскій, польскій, французскій и нѣмецкій и словесность;

3) ариѳметика;

4) исторія и географія, какъ всеобщая, такъ въ особенности русская и польская;

5) нужнѣйшія и полезнѣйшія свѣдѣнія изъ естественной исторіи и физики;

§ 15.

W przypadkach przechodzących zakres władzy Rady, ta-
wa czynić winna przedstawienia do Namiestnika Królestwa.

III. O części naukowéj.

§ 16.

Jeden z Członków Rady ma zawiadywać wyłącznie częścią
ukową, a pod jego okiem i przewodnictwem, bliższy zarząd
a należeć do Inspektora klass, któremu podwładni są wszys-
Nauczyciele.

§ 17.

Inspektor klass ma być mianowany i uwalniany przez
dę, na przedstawienie Członka, dyrygującego częścią nau-
wą, i za Najwyższém Jéj Cesarskiéj Mości zatwierdzeniem.

§ 18.

Inspektor klass obowiązany jest mieć nadzór nad sumien-
m wypełnianiem przez Nauczycieli ich obowiązków, tak pod
zględem dokładnego i w swoim czasie wykładania lekcyj, ja-
też względem saméj metody wykładania, tudzież skierowa-
e jéj, stosownie do przepisów, celu zakładu i widoków Rządu;
dział i rozkład przedmiotów naukowych i godzin dla klass,
az czuwanie nad pilnością i postępami panien.

§ 19.

Przedmioty nauk, w Instytucie wykładać się mających, są
astępujące:

1) nauka Religii Grecko-Rossyjskiego i Rzymsko-Katolickie-
wyznania, a gdy się zdarzą uczennice wyznania Ewange-
ckiego i Reformowanego, mają być dla nich przyzywani o-
obni Nauczyciele Religii;

2) języki rossyjski, polski, francuzki i niemiecki, oraz ich
iteratura;

3) arytmetyka;

4) historya i jeografia, tak powszechna jako i w szczegól-
ości rossyjska oraz polska;

5) potrzebniejsze i użyteczniejsze wiadomości z historyi
aturalnéj i fizyki;

6) педагогика;
7) чистописаніе;
8) рисованіе;
9) музыка и пѣніе;
10) танцованіе;
11) женскія рукодѣлія.

§ 20.

Воспитанницы могутъ обучаться и другимъ предметам въ Институтѣ непреподаваемымъ, посредствомъ частных уроковъ, по особому разрѣшенію Начальницы Института подъ ея наблюденіемъ.

§ 21.

Ученіе въ классахъ начинается отъ 9 часовъ утра 12, а послѣ обѣда отъ 3 до 6. Музыка, танцованіе и ру дѣлія могутъ быть назначены и въ другіе часы, по обс тельствамъ и удобности.

§ 22.

Дѣвицы раздѣляются на шесть классовъ, и для пребы ванія въ каждомъ, или для курса ученія одного класса, предѣляется годичный срокъ; слѣдовательно полный ку ученія и воспитанія въ Институтѣ продолжается шесть лѣ Согласно сему, каждый годъ воспитанницы переводятся, мѣрѣ успѣховъ, въ послѣдующіе высшіе классы; нахо шіяся въ шестомъ классѣ выпускаются изъ Института, младшій наполняется новымъ пріемомъ дѣвицъ.

Примѣчаніе. Казенныя воспитанницы, если по пребы тіи въ одномъ классѣ одного года, не кажутъ достаточныхъ успѣховъ для пер вода въ высшій, могутъ быть оставлен въ томъ же классѣ на другой годъ; бол же сего срока въ одномъ классѣ остава ся не могутъ и таковыя воспитанниц возвращаются родителямъ, или родствен никамъ, за неспособностію.

§ 23.

На семъ основаніи Инспекторъ классовъ, соображаясь конспектами Учителей, составляетъ ежегодно, для кажда

6) pedagogika;
7) kalligrafia;
8) rysunki;
9) muzyka i śpiew;
10) tańce;
11) roboty kobiece.

§ 20.

Wychowanice mogą się uczyć i innych przedmiotów, w ...stytucie niewykładanych, biorąc lekcye prywatne, za szcze... ...ném dozwoleniem Ochmistrzyni Instytutu i pod jéj nad... ...rem.

§ 21.

Wykładanie nauk w klassach zaczynać się będzie od go... ...ny 9-éj z rana i trwać do 12-éj, a po obiedzie, od 3-éj do ...ej. Muzyka, tańce i robótki mogą być dawane w inne go... ...ny, podług okoliczności i dogodności.

§ 22.

Panny dzielą się na sześć klass, a na zostawanie w każdéj, ...li na kurs w jednéj klassie, przeznacza się przeciąg czasu ...czny; zupełny zatém kurs nauk i wychowania w Instytucie ...wać będzie lat sześć. Stosownie do tego co rok wychowanice ...suwane być mają, w miarę swego postępu, do klassy wyż... ...ej; te które odbyły klassę 6-ą wychodzą z Instytutu, a klas... najniższa uzupełnia się nowoprzybyłemi pannami.

Uwaga. Wychowanice, na koszcie rządowym będące, które, po zostawaniu przez rok w jednéj klassie, nie okażą postępów, potrzebnych do promocyi do klassy wyższéj, mogą być pozostawione w téjże saméj klassie na rok drugi; lecz dłużéj nad ten zakres w jednéj klassie zostawać nie mogą, i w razie przeciwnym odsyłane być mają do rodziców, lub krewnych, z powodu braku zdolności.

§ 23.

Na téj zasadzie, Inspektor klass, stosownie do programma... ...w Nauczycieli, sporządza co rok, dla każdéj klassy, rozkład

класса, росписаніе учебныхъ предметовъ и часовъ на нов
курсъ, и представляетъ Члену Совѣта по учебной части,
торый, по разсмотрѣніи и одобреніи онаго, представляетъ С
вѣту Института.

§ 24.

Годовой учебный курсъ начинается съ 7 Января и
канчивается 15-го Декабря; Іюль мѣсяцъ назначается
лѣтней вакаціи.

§ 25.

Въ концѣ учебнаго года производятся сначала частны
испытанія во всѣхъ классахъ Института, въ присутствіи
подъ руководствомъ Члена Совѣта по учебной части и И
спектора классовъ, который и самъ вопросами участвуетъ
испытаніи. При сихъ испытаніяхъ могутъ присутствова
и другіе Члены Совѣта, которые пожелаютъ. По оконча
частныхъ экзаменовъ производится общее испытаніе
всѣхъ воспитанницъ, въ присутствіи всего Совѣта, пригл
шенныхъ къ тому почетныхъ особъ, родителей и родст
никовъ дѣвицъ.

§ 26.

По окончаніи годоваго экзамена Совѣтъ подноситъ
сударынѣ Императрицѣ чрезъ Намѣстника Царства имени
списки всѣмъ воспитанницамъ Института, съ показаніемъ б
ловъ, ими заслуженныхъ въ каждомъ предметѣ ученія
свидѣтельству Учителей, подтвержденному Инспекторомъ к
совъ и Начальницею Института, а въ поведеніи особенно
свидѣтельству Начальницы Института, за подписаніемъ Ч
на Совѣта, управляющаго учебною частію, Начальницы
Инспектора классовъ.

§ 27.

Предъ публичнымъ испытаніемъ подобные списки
носятся Совѣтомъ чрезъ Намѣстника Царства Ея Императ
скому Величеству въ особомъ докладѣ, въ которомъ Совѣ
представляетъ свое мнѣніе объ отличнѣйшихъ воспитан
цахъ шестаго класса, по числу балловъ въ наукахъ и пове
нія удостоиваемыхъ къ наградамъ, и докладъ сей долже
быть поднесенъ такъ благовременно, чтобы по воспослѣдов
ніи Высочайшаго утвержденія, награды могли быть роздан

[prz]edmiotów naukowych i godzin na kurs nowy, i przedstawia [C]złonkowi Rady, kierującemu wydziałem naukowym, który po [ro]ztrząśnieniu i przyjęciu tegoż przedstawia go Radzie In[s]tytutu.

§ 24.

Roczny kurs nauk ma się zaczynać 7-go Stycznia, a kończyć 15 Grudnia. Miesiąc Lipiec przeznacza się na wakacye letnie.

§ 25.

Przy końcu roku naukowego odbywają się examina, na[p]rzód prywatne po wszystkich klassach Instytutu w obec i pod [p]rzewodnictwem Członka Rady z wydziału naukowego i In[s]pektora klass, który także pytania zadaje. Na tych exami[n]ach mogą się znajdować i inni Członkowie Rady, z własnéj [w]oli. Po ukończeniu examinów częściowych, odbywa się exa[m]en ogólny wszystkich wychowanic, w obec całéj Rady, zapro[s]zonych na to znakomitych osób, rodziców i krewnych panien.

§ 26.

Po ukończeniu examinu rocznego, Rada składa Najjaśniejszéj Pani, przez Namiestnika Królestwa, listy imienne wszystkich wy[c]howanic Instytutu, z oznaczeniem kresek, na jakie zasłużyły [z] każdego przedmiotu nauki, podług świadectwa Nauczycieli [p]otwierdzonego przez Inspektora klass i Ochmistrzynię Instytu[t]u, a co do postępowania osobliwie przez Ochmistrzynię In[s]tytutu, z podpisem Członka Rady dyrygującego częścią nau[k]ową, Ochmistrzyni i Inspektora klass.

§ 27.

Przed examinem publicznym podobne listy składa Rada, przez Namiestnika Królestwa, Jéj Cesarskiéj Mości, w osobnym rapporcie, w którym Rada przedstawia swoją opinię o wychowanicach celujących z klassy szóstéj, podług liczby kresek, w naukach i postępowaniu, którym mają być przyznane nagrody, a przedstawienie to powinno być złożone tak wcześnie, iżby po nastąpieniu Najwyższego zatwierdzenia nagrody mogły być

въ день выпуска, въ концѣ Декабря, въ торжественномъ со-
браніи Института.

§ 28.

Награды, къ которымъ отличнѣйшія въ успѣхахъ и по-
веденіи воспитанницы при выпускѣ удостоены быть могутъ,
суть:

1) золотое вензеловое изображеніе Ея Императорскаго
Величества, для ношенія на лѣвомъ плечѣ съ бантомъ изъ
ленты съ бѣлыми и голубыми полосами, таковыхъ вензелей
полагается три;

2) золотыя медали, каковыхъ равномѣрно полагается
три.

Для остальныхъ 5-ти классовъ полагаются книги въ
переплетѣ и другіе подарки съ приличною надписью. Какъ
какъ выпускаемымъ воспитанницамъ выдаются отъ Совѣта
свидѣтельства, то въ нихъ прописываются и полученныя на-
грады.

Примѣчаніе. Число трехъ вензелей и трехъ медалей полагается въ такомъ случаѣ, когда полное число воспитанницъ и пансіонерокъ въ Институтѣ составляетъ не менѣе ста восьмидесяти дѣвицъ, и число выпускаемыхъ не менѣе тридцати, а когда менѣе, то и число наградъ соразмѣрно уменьшается.

§ 29.

При удостоеніи къ наградамъ обращается особенное вни-
маніе на поведеніе, которое предпочитается успѣхамъ въ
предметахъ ученія, такъ, что не только при равномъ числѣ
балловъ, по предметамъ ученія, преимущество дается той дѣ-
вицѣ, которая лучше аттестована въ поведеніи, но и при не-
равенствѣ общаго числа балловъ, по предметамъ ученія, пре-
имущество дается той дѣвицѣ, у которой недостатокъ въ
нихъ замѣняется превосходствомъ балловъ по поведенію.

§ 30.

Въ случаѣ болѣзни или отсутствія Учителя, Инспек-
торъ классовъ, съ разрѣшенія Члена Совѣта по учебной час-

dane w dniu wyjścia z Instytutu przy końcu Grudnia, na uroczystém posiedzeniu Instytutu.

§ 28.

Nagrody, które otrzymywać mogą celujące w nauce i postępowaniu wychowanice przy wyjściu z Instytutu, są następne:

1) cyfra złota Jéj Cesarskiéj Mości do noszenia na lewém ramieniu, z kokardą ze wstążki w białe i błękitne pasy; takich cyfer rozdaje się trzy;

2) medale złote, których również rozdaje się trzy.

Dla innych klass 5-u przeznaczają się książki oprawne i inne podarunki ze stosownym napisem. Że zaś wychodzącym z Instytutu wychowanicom wydawane być mają od Rady świadectwa, przeto w tychże wyszczególniać się będą i nagrody otrzymane.

Uwaga. Liczba trzech cyfer i trzech medali dopuszcza się w takim razie, kiedy całkowita liczba wychowanic i pensyonarek w Instytucie wynosi najmniéj sto ośmdziesiąt panien, a liczba wyjść mających, najmniéj trzydzieści; jeśli zaś mniéj, natenczas i liczba nagród stosownie się zmniejsza.

§ 29.

W rozdawaniu nagród zwraca się szczególny wzgląd na obyczaje, które pierwszeństwo trzymają przed postępami w naukach, tak dalece, iż nietylko, że przy równéj liczbie kresek z przedmiotów naukowych przyznaje się pierwszeństwo téj pannie, która co do sprawowania się lepiéj jest poświadczoną, ale nawet i przy nierówności ogólnéj liczby kresek z przedmiotów naukowych, daje się pierwszeństwo téj pannie, u któréj brak naukowych kresek zastępuje przewyżka kresek za sprawowanie się.

§ 30.

W przypadku słabości lub nieobecności Nauczyciela, Inspektor klass, z mocy decyzyi Członka Rady co do wydziału na-

ти, принимаетъ мѣры къ его замѣщенію; на мѣсто же у-вольняемаго вовсе отъ службы Учителя, Совѣтъ распоряжается о назначеніи другаго, способнаго къ занятію его мѣста.

§ 31.

Инспекторъ классовъ, по предварительнымъ разрѣшеніямъ Совѣта, покупаетъ и хранитъ въ своемъ завѣдываніи всѣ учебныя книги, пособія и потребности, получая, по распоряженію Совѣта, нужную на то сумму изъ положенной по штату, и шнуровую (приходо-расходную) книгу, которую въ концѣ года чрезъ своего начальника представляетъ въ Совѣтъ съ своимъ отчетомъ.

§ 32.

Каждый мѣсяцъ Инспекторъ, по разсмотрѣніи Начальницею, представляетъ Члену Совѣта, управляющему учебною частію, вѣдомость о пройденныхъ въ теченіе мѣсяца предметахъ съ отмѣткою числа пропущенныхъ Учителями уроковъ. Вѣдомости сіи, за подписаніемъ Члена Совѣта по учебной части, Начальницы и Инспектора, представляются Совѣту. Каждые три мѣсяца Начальница Института представляетъ Совѣту вѣдомости о воспитанницахъ, отличившихся прилежаніемъ, также и самыхъ нерадивыхъ; присовокупляя къ тому показаніе объ отличившихся поведеніемъ.

Примѣчаніе. Переписка вѣдомостей, Инспекторомъ составляемыхъ, и вообще всѣ офиціальныя его сношенія, производятся въ Канцеляріи Института.

IV. О воспитанницахъ.

§ 33.

Александринскій Институтъ воспитанія дѣвицъ учреждается на двѣсти воспитанницъ, а именно: сто штатныхъ, то есть: состоящихъ на полномъ иждивеніи Института, и сто пансіонерокъ, за содержаніе и воспитаніе которыхъ родители, родственники, опеки, попечители, или благотворители вносятъ ежегодно по тысячѣ двѣсти злотыхъ, или 180 рублей серебромъ.

§ 34.

Штатныя воспитанницы принимаются не моложе деся-

kowego, rozporządza jego zastępstwem; w miejsce zaś uwolionego zupełnie ze służby Nauczyciela, Rada wydaje nominaę innemu, zdolnemu do zajęcia jego posady.

§ 31.

Inspektor klass, w skutku poprzedniéj decyzyi Rady, zapywać ma i utrzymywać pod swém zawiadywaniem, wszystę książki naukowe, oraz inne rekwizyta naukowe, otrzymuc, z rozporządzenia Rady, potrzebną na to summę, z funduszu tem przeznaczonego, tudzież księgę sznurową (przychodów i chodów), którą przy końcu roku, przez swojego zwierzchni. składać powinien Radzie, wraz ze swém sprawozdaniem.

§ 32.

Co miesiąc Inspektor przedstawia Członkowi Rady, dyryjącemu częścią naukową, rozpoznany przez Ochmistrzynią ykaz wyłożonych w ciągu miesiąca przedmiotów, z nadmieeniem o liczbie opuszczonych przez Nauczycieli lekcyj. Wyzy takowe, z podpisem Członka Rady co do naukowości, Ochistrzyni i Inspektora, przedstawiane być mają Radzie. Co trzy iesiące Ochmistrzyni Instytutu przedstawia Radzie listy wyhowanic, odznaczających się pilnością, tudzież niepilnych, yszczególniając zarazem odznaczające się postępem.

Uwaga. Przepisywanie wykazów przez Inspektora sporządzanych i w ogólności wszelkie jego odezwy urzędowe, załatwiają się w Kancellaryi Instytutu.

IV. O wychowanicach.

§ 33.

Instytut Alexandryński wychowania panien ustanawia ę na dwieście wychowanic, jako to: sto etatowych, to jest a zupełnym koszcie Instytutu zostających, i sto pensyonarek, utrzymanie i edukacyę których, rodzice, krewni, opiekunoie, lub dobroczyńcy wnoszą corocznie po tysiąc dwieście złoych, czyli 180 rubli srebrem.

§ 34.

Wychowanice etatowe przyjmowane być mają nie młod-

ти и не старѣе двѣнадцати лѣтъ, а пансіонерокъ дозволяется принимать и моложе, но не старѣе однакоже четырнадцати лѣтъ, и притомъ не менѣе какъ на три года; таковыя воспитанницы должны быть такъ хорошо приготовлены, чтобы могли съ пользою и безъ остановки участвовать въ ученіи того класса, въ который помѣщаются.

§ 35.

Какъ воспитанницы раздѣляются на шесть классовъ, и въ каждомъ классѣ остаются по одному году, по истеченіи котораго переходятъ, по успѣхамъ, въ послѣдующій высшій классъ, то изъ сего слѣдуетъ, что пріемъ вновь воспитанницъ въ младшій классъ производится каждый годъ по числу имѣющихся вакантныхъ мѣстъ. Штатныя должны поступать всѣ въ одно время, а пансіонерки могутъ быть дополняемы и послѣ общаго пріема.

§ 36.

Родители, родственники и заступающія ихъ мѣста лица, желающіе опредѣлить дѣвицъ въ число воспитанницъ Института, должны, по учиненіи Совѣтомъ заблаговременно публикаціи о предстоящемъ пріемѣ, присылать прошенія въ Совѣтъ Института, съ приложеніемъ свидѣтельствъ о законномъ рожденіи и крещеніи, о здоровьѣ и привитіи оспы и о пріобрѣтенныхъ уже предварительныхъ познаніяхъ, а въ разсужденіи помѣщаемыхъ пансіонерками, представляется, сверхъ того, надлежащее обезпеченіе или поручительство въ исправномъ платежѣ пансіонныхъ денегъ по полугодно впередъ. Прошенія сіи должны быть присылаемы такъ благовременно, чтобы могли поступить въ Совѣтъ не позже 1 Января.

§ 37.

Совѣтъ въ первыхъ числахъ Января разсматриваетъ всѣ вступившія прошенія, по изготовленнымъ между тѣмъ спискамъ: одному прошеніямъ, относящимся къ штатнымъ мѣстамъ, а другому—касающимся до пансіонерокъ. Изъ перваго на имѣющіяся штатныя ваканціи, назначаются подходящія подъ узаконенныя правила, недостаточныя круглыя сироты, отца и матери лишившіяся, и если за тѣмъ еще остаются незамѣщенныя штатныя ваканціи, то на оныя производится балотированіе между прочими, представленными къ прі-

jak lat dziesięć, ani też starsze nad lat dwanaście; pen-
onarki zaś dozwala się przyjmować nawet młodsze, ale nie
rsze nad lat czternaście, a przytém nie na krócéj jak na
y lata; wychowanice te powinny być tak dobrze usposobio-
iżby mogły z korzyścią i bez zwłoki pobierać nauki w téj
assie, do któréj będą przyjęte.

§ 35.

Gdy wychowanice dzielą się na sześć klass, w każdéj
assie zostają po roku i po upływie tegoż przechodzą, sto-
wnie do okazanego postępu, do klassy wyższéj, przeto ztąd
ynika, że przyjmowanie wychowanic do klassy niższéj od-
wać się powinno co rok stosownie do liczby wakansów.
atowe powinny wstępować wszystkie w jednym czasie, a
nsyonarki mogą być kompletowane i po ogólném przyjmo-
niu.

§ 36.

Rodzice, krewni i zastępujące ich osoby, życzące sobie
ieścić panny w Instytucie, powinni, po wydaniu przez Ra-
wcześnie ogłoszenia o mającém nastąpić przyjmowaniu,
syłać podania do Rady Instytutu, z załączeniem świadectw
rawém urodzeniu i chrzcie kandydatek, o ich zdrowiu
szczepionéj ospie, tudzież nabytych już początkowych wia-
mościach; co się zaś tycze panien umieszczonych jako pen-
narki, składane być ma oprócz tego należyte zapewnienie
o rękojmia punktualnego wnoszenia opłaty półrocznéj z gó-
Podania takowe mają być nadsyłane tak wcześnie, iżby
gła je otrzymywać Rada nie późniéj, jak w dniu 1 Stycznia.

§ 37.

Rada w pierwszych dniach Stycznia roztrząsa wszystkie
one podania, podług przygotowanych poprzednio list: jed-
podań, dotyczących miejsc etatowych, a drugiéj podań, co
pensyonarek. Z pierwszéj listy, na wakanse etatowe, wy-
ane być mają przedewszystkiém czyniące zadosyć przepi-
ubogie sieroty zupełne, ojca i matki pozbawione; a jeśli
to pozostają wakanse etatowe, wówczas na takowe odbywa
losowanie innych podanych do przyjęcia panien, podcho-
ych pod przepisy. O wszystkich tym sposobem wybranych

му дѣвицами, подходящими подъ правила. О всѣхъ назна-
ченныхъ такимъ образомъ къ принятію дѣвицахъ, Совѣтъ
публикуетъ съ указаніемъ ближайшаго срока для ихъ пред-
ставленія въ Институтъ, а документы оставшихся неприня-
тыми возвращаетъ кому слѣдуетъ. Если и число представля-
емыхъ къ принятію пансіонерками превышаетъ число имѣ-
ющихся мѣстъ, то Совѣтъ съ ними наблюдаетъ тотъ же по-
рядокъ, а въ противномъ случаѣ, когда просящихъ менѣе чѣмъ
ваканцій, то по принятіи всѣхъ представленныхъ, подходя-
щихъ подъ правила, остальныя пансіонерскія ваканціи оста-
ются для замѣщенія впредь по мѣрѣ поступленія о томъ про-
шеній.

§ 38.

Если, по представленіи въ Институтъ, назначенная къ
принятію дѣвица окажется одержимою болѣзнію, или тѣлес-
нымъ недостаткомъ, препятствующими, по общимъ правиламъ,
поступленію въ учебное заведеніе, такая возвращается пред-
ставившимъ ее, со всѣми объ ней документами, а на ея мѣ-
сто избирается другая изъ оставшихся за балотированіемъ, [illegible]
буде есть въ виду; за неимѣніемъ же такихъ, ваканція оста-
ется незанятою впредь до случая.

§ 39.

Въ продолженіе воспитанія въ Институтѣ, никакая вос-
питанница, ни пансіонерка изъ онаго никуда не отпускает-
ся, выключая тяжкой болѣзни, смерти родителей, или ближай-
шихъ родственниковъ, или же какихъ либо особенно уважи-
тельныхъ обстоятельствъ, но во всякомъ случаѣ не иначе, какъ
въ сопровожденіи классной Дамы.

§ 40.

О всѣхъ поступающихъ въ Институтъ и выбывающихъ
изъ онаго дѣвицахъ, какъ штатныхъ, такъ и пансіонеркахъ,
Совѣтъ немедленно доноситъ Намѣстнику Царства, для [illegible]
подданнѣйшаго доклада Государынѣ Императрицѣ.

V. О внутреннемъ управленіи и надзорѣ за воспитанницами.

§ 41.

Внутреннее управленіе Института и надзоръ за воспи-
танницами ввѣряется Начальницѣ сего заведенія.

do przyjęcia pannach, Rada czyni obwieszczenie, z wyznaczeniem najbliższego terminu do ich przedstawienia w Instytucie; dokumenta zaś, należące do panien nieprzyjętych, zwraca komu wypada. Jeżeli liczba przedstawionych do przyjęcia na pensyonarki przewyższa liczbę znajdujących się miejsc, natenczas Rada zachowuje względem nich tenże sam porządek; a w przeciwnym razie, kiedy podających się jest mniéj niżeli wakansów, to po przyjęciu wszystkich przedstawionych, zgodnie z przepisami, reszta wakansów na pensyonarki pozostaje do zamieszczenia nadal, w miarę zanoszonych próśb w téj mierze.

§ 38.

Jeśli, po przedstawieniu w Instytucie, wybrana do przyjęcia panna okaże się dotkniętą słabością, lub ułomnością ciała, niedozwalającą, podług przepisów ogólnych, wejścia do zakładu naukowego, takowa zwraca się tym, co ją przedstawili, ze wszystkiemi ją dotyczącemi dokumentami; a w jéj miejsce wybraną ma być inna, z pozostałych od losowania, jeżeli się znajduje; w przeciwnym zaś razie, wakans pozostaje niezajętym do późniejszego czasu.

§ 39.

Przez ciąg edukacyi w Instytucie, żadna wychowanica, ani pensyonarka nigdzie z niego wyjść nie może, wyjąwszy przypadki ciężkiéj słabości, śmierci rodziców, lub najbliższych krewnych, lub też w innych szczególnie ważnych wydarzeniach; wszakże w każdym razie nieinaczéj jak w towarzystwie Poddozorczyni.

§ 40.

O wszystkich przyjmowanych do Instytutu i wydalających się z niego pannach, tak etatowych, jakoteż i pensyonarkach, Rada niezwłocznie ma donosić Namiestnikowi Królestwa, w celu złożenia stosownego rapportu Najjaśniejszéj Pani.

V. *O zarządzie wewnętrznym i nadzorze nad wychowanicami.*

§ 41.

Zarząd wewnętrzny Instytutu i nadzór nad wychowanicami porucza się Ochmistrzyni tego zakładu.

§ 42.

Начальница Института опредѣляется Высочайшимъ повелѣніемъ Государыни Императрицы и увольняется съ Высочайшаго же утвержденія; а по увольненіи, или смерти Начальницы, Совѣтъ испрашиваетъ на опредѣленіе на ея мѣсто другой, Высочайшее Ея Императорскаго Величества соизволеніе чрезъ Намѣстника Царства.

§ 43.

На Начальницѣ лежитъ важная обязанность пещи о наилучшемъ воспитаніи и образованіи ввѣренныхъ ей дѣвицъ, во всѣхъ отношеніяхъ, какъ просвѣщеніемъ ума ихъ полезными познаніями и направленіемъ душевныхъ качествъ и чувствованій по правиламъ Закона Божія и Христіанскаго нравоученія, такъ и попеченіемъ о наружной ихъ образованности. Вслѣдствіе чего она должна часто посѣщать классы и примѣчать образъ преподаванія Учителей и прилежаніе ученицъ и вообще какъ можно чаще обращаться съ воспитанницами, дабы, при сохраненіи нужной по званію важности, свободнымъ и ласковымъ обхожденіемъ, подобно нѣжной, заботливой матери, пріобрѣсть ихъ любовь и довѣріе, и чрезъ то узнать ихъ нравы, наклонности и поведеніе.

§ 44.

Начальница часто бываетъ въ больницѣ и съ особенною заботливостію печется о хорошемъ содержаніи больныхъ и присмотрѣ за ними, а когда оказывается какая либо прилипчивая болѣзнь, принимаетъ немедленно нужныя мѣры для прекращенія сообщенія такихъ больныхъ съ другими, и всевозможнаго предохраненія отъ распространенія заразы по Институту, въ чемъ, въ случаѣ нужды, проситъ содѣйствія Члена Совѣта, управляющаго хозяйственною частію.

§ 45.

Начальница наблюдаетъ, чтобы пища воспитанницъ была здоровая, хорошо приготовленная и въ достаточномъ количествѣ. А какъ всѣ вещи и товары, покупаемые для одежды и обуви воспитанницъ, поступаютъ въ вѣдѣніе Начальницы, которая распоряжаетъ ихъ употребленіемъ, то она наблюдаетъ также, чтобы были хорошей доброты. О замѣчаемыхъ по обѣимъ симъ частямъ упущеніяхъ и неисправностяхъ, она

§ 42.

Ochmistrzyni Instytutu naznaczoną będzie przez Najwyż-y rozkaz Najjaśniejszéj Pani, i uwalnianą być ma także z ajwyższego zatwierdzenia, po uwolnieniu zaś, lub śmierci chmistrzyni, Rada upraszać ma o wybranie w jéj miejsce néj Jéj Cesarską Mość, przez Namiestnika Królestwa.

§ 43.

Na Ochmistrzyni polega ważny obowiązek starania się najlepsze wychowanie i ukształcenie powierzonych jéj pa-ien, pod wszelkiemi względami, tak przez oświecenie ich u-ysłu, pożytecznemi wiadomościami, i skierowanie przymio-w duszy i uczuć, podług zasad Religii i moralności Chrześ-ańskiéj, jak równie przez czuwanie nad powierzchowném ułożeniem. Z tego powodu Ochmistrzyni powinna często edzać klassy i zważać na sposób wykładania nauk przez Na-zycieli oraz pilność uczennic, i w ogólności jak można naj-ściéj przebywać z wychowanicami, iżby obok zachowania sownéj do swego stopnia powagi, przez swobodne i łagodne chodzenie się, nakształt czułéj troskliwéj matki, zjednała bie ich przywiązanie i zaufanie, a przeto poznała ich charak-, skłonności i postępowanie.

§ 44.

Ochmistrzyni ma bywać często w infirmeryi, i ze szcze-lną troskliwością czuwać nad dobrém utrzymaniem chorych dozorem koło nich; a gdy się okaże jaka choroba zaraź-a, ma przedsiębrać niezwłocznie środki do przerwania kom-unikacyi pomiędzy takiemi choremi a innemi, i do zapo-żenia, ile możności, rozszerzeniu się zarazy w Instytucie, czego, w razie potrzeby, wzywa pomocy Członka Rady, rygującego częścią ekonomiczną.

§ 45.

Ochmistrzyni ma wglądać w to, aby jedzenie dla wy-owanic było zdrowe, dobrze przygotowane i w dostatecznéj ści. Że zaś wszystkie rzeczy i towary, zakupywane na o-enie i obuwie wychowanic, zostają w zawiadywaniu Ochmi-zyni, która rozporządza ich użyciem, przeto czuwać ma ona że nad tém, aby były w dobrym gatunku. Z powodu u-ybień, jakieby dostrzegła w obu tych względach, powinna

дѣлаетъ Эконому замѣчанія, требуя перемѣны негоднаго, а въ случаѣ надобности доводитъ до свѣдѣнія Члена Совѣта, управляющаго хозяйственною частію.

§ 46.

Рукодѣльная, швейная и прачечная находятся въ главномъ управленіи Начальницы. Всѣ служительницы и употребляемые внутри дома нижніе служители Института, состоятъ подъ ея начальствомъ, и она должна строго съ нихъ взыскивать сохраненіе чистоты, порядка, тишины и благоустройства въ домѣ.

§ 47.

Помощницами въ исполненіи лежащихъ на ней обязанностей, Начальница имѣетъ двухъ Инспектрисъ и двѣнадцать классныхъ дамъ, при каждомъ классѣ по двѣ. Всѣ онѣ, состоя подъ непосредственнымъ вѣдѣніемъ Начальницы, должны быть у нея въ полномъ повиновеніи.

§ 48.

Инспектрисы, какъ ближайшія Помощницы Начальницы Института, обязаны вообще надзирать за порядкомъ, какъ въ классахъ, такъ и внѣ оныхъ, за поведеніемъ воспитанницъ и ихъ успѣхами; въ особенности же онѣ должны имѣть неослабное наблюденіе за исполненіемъ классными Дамами обязанностей ихъ.

§ 49.

Классныя Дамы обязаны имѣть безпрерывный надзоръ за воспитанницами, за ихъ поведеніемъ, обхожденіемъ, прилежаніемъ и нравомъ; имѣть общій съ ними столъ, присутствовать въ классахъ во время преподаванія, наблюдать за повтореніемъ уроковъ; быть съ ними во время отдохновенія, игръ и прогулокъ; словомъ, никогда не оставлять ихъ безъ своего присмотра.

§ 50.

Для облегченія имъ исполненія сей многотрудной должности, установляется очередное дежурство между двумя классными Дамами каждаго класса. Дежурная классная Дама во все продолженіе своего дежурства не отлучается отъ своихъ воспитанницъ, а свободной отъ дежурства дозволено не только отлучаться въ свою комнату, но и на нѣсколько часовъ изъ Института, съ вѣдома Начальницы.

dzielać naganę Ekonomowi, żądać od niego zmiany tego, co zlém, a w razie potrzeby zawiadamiać o tém Członka ady, dyrygującego częścią ekonomiczną.

§ 46.

Pracownia, szwalnia i pralnia zostają pod głównym zadem Ochmistrzyni. Wszystkie służące i używani wewnątrz omu niżsi służący Instytutu zostają pod jéj naczelnictwem, ona winna jest surowo karcić w nich uchybienia przeciwko chowaniu czystości, porządku, cichości i systematyczności w omu.

§ 47.

Do pomocy w pełnieniu włożonych na siebie obowiązków Ochmistrzyni ma dwie Dozorczynie i dwanaście Poddorczyń, na każdą klassę po dwie; wszystkie one, zostając pod bezpośrednią wiedzą Ochmistrzyni, winny jéj zupełne posłuszeństwo.

§ 48.

Dozorczynie, jako najbliższe Pomocnice Ochmistrzyni Instytutu, obowiązane są w ogólności przestrzegać porządku, ak w klassach, jako i za klassami, sprawowania się wychowanic i ich postępów; szczególniéj zaś powinny mieć pilne oko na wypełnienie przez Poddozorczynie ich obowiązków.

§ 49.

Poddozorczynie obowiązane są mieć ustawiczny nadzór nad wychowanicami, nad ich postępowaniem, obchodzeniem się, pilnością i obyczajami; mieć spólny z niemi stół, bywać obecnemi w klassach podczas wykładu lekcyj, czuwać nad powtarzaniem tychże lekcyj, bywać z niemi w czasie rekreacyi, zabaw i spaceru; słowem, nigdzie ich z oka nie spuszczać.

§ 50.

Dla ulżenia im w pełnieniu tak mozolnych obowiązków, ustanowione być ma kolejne deżurowanie, między dwiema Poddozorczyniami każdéj klassy. Deżurna Poddozorczyni, przez cały ciąg swojego deżuru nie powinna odstępować od swoich wychowanic, wolna zaś od deżuru może nietylko oddalać się do swego pokoju, ale i na kilka godzin z Instytutu, za wiedzą Ochmistrzyni.

§ 51.

Послѣ каждаго выпуска составляется такъ называем Пепиньеръ, изъ штатныхъ воспитанницъ недостаточнаго стоянія, хорошо успѣвшихъ въ ученіи и рукодѣліяхъ, особ но отличившихся поведеніемъ и благонравіемъ, съ собствен наго ихъ и родителей согласія. Онѣ обязаны оставаться Пепиньерѣ одинъ годъ, то есть, до слѣдующаго выпуска, долѣе сего срока Совѣтъ не въ правѣ ихъ удерживать. Есл же въ продолженіе сего времени представится хорошій слу чай вступить въ супружество, имъ дозволяется прекратить сл женіе и до источенія годоваго срока.

§ 52.

Дѣвицъ Пепиньера полагается не менѣе шести, кото рыя, по пробытіи года въ семъ званіи, могутъ, если пож лаютъ, съ разрѣшенія Начальницы, остаться въ немъ ещ одинъ годъ, при наступленіи же выпуска дополняется тол ко положенное число, выборомъ новыхъ на мѣсто выбы шихъ.

§ 53.

Дѣвицы Пепиньера употребляются по распоряженію назначенію Начальницы, въ помощь Учителямъ и классным Дамамъ, исправляютъ ихъ должность въ случаѣ болѣзни, ил необходимой отлучки, помогаютъ при повтореніи уроков упражненіи въ музыкѣ и танцахъ, присмотрѣ за рукодѣлі ми, и занимаются пріуготовленіемъ вновь поступающихъ мало лѣтнихъ пансіонерокъ, дабы онѣ могли съ пользою продол жать ученіе въ классахъ, на ряду съ прочими воспитанни цами. Дѣвицы Пепиньера, отличающіяся особеннымъ усер діемъ, оставляя Институтъ, по представленіямъ Начальницы онаго, съ разрѣшенія Совѣта, получаютъ изъ экономическихъ суммъ Института приличное денежное награжденіе.

§ 54.

Классныя Дамы избираются Начальницею и по ея пред ставленію утверждаются Совѣтомъ. По учрежденіи Пепинье ра Начальница можетъ, для замѣщенія открывшейся вакан ціи классной Дамы, представлять изъ дѣвицъ, оный состав ляющихъ, если найдетъ способную къ занятію сей должности.

§ 51.

Po każdém wypuszczeniu panien z Instytutu, tworzy się
piniera, z wychowanic niedostatnich, które dobre uczyni-
postępy w naukach i robotach ręcznych, a szczególnie od-
czyły się postępowaniem i obyczajnością, za własną ich i
dziców zgodą. Wychowanice te obowiązane są zostawać
Pepinierze przez rok jeden, to jest, do następnego wypu-
zenia panien; dłużéj zaś nad ten przeciąg czasu Rada nie
prawa ich zatrzymywać. Jeśli zaś w ciągu tego czasu
arzy się im sposobność wyjścia dobrze za mąż, to pozwala
im opuścić służbę i przed upływem roku.

§ 52.

Panien należących do Pepiniery ma być najmniéj sześć
pozostawaniu tamże przez rok, mogą jeśli zechcą, z dozwo-
nia Ochmistrzyni, pozostać w Pepinierze jeszcze rok jeden;
nadejściem zaś terminu wypuszczania z Instytutu, uzupeł-
a się tylko postanowiona liczba Pepinierystek, przez wybra-
ie nowych w miejsce wyszłych.

§ 53.

Należące do Pepiniery używane być mają, z rozporządze-
ia i wyznaczenia Ochmistrzyni, do pomocy Nauczycielom i
oddozorczyniom, zastępować tychże w razie słabości, lub ko-
ecznéj potrzeby oddalenia się, pomagać w powtarzaniu lek-
ij, ćwiczeń w muzyce i tańcach, doglądaniu robót ręcznych,
zajmować się przygotowywaniem nowo wchodzących nielet-
ich pensyonerek, iżby te mogły z korzyścią odbywać nauki
klassach, narówni z innemi wychowanicami. Te z Pepi-
ierystek, które się odznaczają szczególną gorliwością, opu-
czając Instytut, na przedstawienia Ochmistrzyni, z rozporzą-
zenia Rady, otrzymują z funduszów ekonomicznych Instytutu
sowną pieniężną nagrodę.

§ 54.

Poddozorczynie obierane są przez Ochmistrzynią, i na jéj
rzedstawienie zatwierdzane przez Radę. Po urządzeniu Pepi-
iery, Ochmistrzyni może, dla zamieszczenia zdarzonego wa-
ansu na Poddozorczynią, przedstawiać jedną z należących
o Pepiniery, jeśli znajdzie zdolną do pełnienia tych obo-
iązków.

§ 55.

Воспитанницы встаютъ ежедневно въ шесть часовъ; в 7 часовъ собираются въ залу для общей молитвы, получают завтракъ и пользуются свободою до 8 часовъ; потомъ при готовляются къ урокамъ до 9 часовъ, тогда начинается пре подаванie въ классахъ и продолжается до 12. Въ 1 час обѣдаютъ, послѣ обѣда пользуются отдыхомъ или гулянiем и приготовляются къ урокамъ, которые начинаются въ 3 ча са и оканчиваются въ 6 часовъ. Послѣ часа отдохновенiя ил гулянiя, отъ 7 до 9 часовъ занимаются рукодѣлiями, музы кою или танцами и повторенiемъ уроковъ, въ 9 часовъ у жинъ, потомъ молитва, а въ 10 часовъ ложатся спать.

§ 56.

Члены Совѣта имѣютъ свободный входъ въ Институт въ теченiе цѣлаго дня, до 9 часовъ вечера, равно какъ и Ин спекторъ классовъ, Смотритель и Экономъ, а Учители в опредѣленные для ихъ уроковъ часы. Постороннiя лица н иначе допускаются, какъ съ предварительнаго доклада Началь ницѣ, кромѣ воскресныхъ и праздничныхъ дней, въ кото рые воспитанницы имѣютъ свиданiе съ родственниками, в назначенные для сего часы.

§ 57.

Письма къ воспитанницамъ и отъ нихъ къ родственникам доставляются не иначе, какъ чрезъ Начальницу.

VI. О хозяйственной части.

§ 58.

Наблюденiе за хозяйственною частiю препоручается в особенности одному изъ Членовъ Совѣта.

§ 59.

Подъ его руководствомъ завѣдываетъ непосредственно сею частiю Экономъ Института, онъ же и Смотритель, которому подчинены всѣ нижнiе служители, къ ней принадлежащiе, который самъ состоитъ подъ непосредственнымъ начальствомъ Начальницы Института.

§ 60.

Кассиръ, онъ же Бухгалтеръ, имѣетъ подъ сохраненiемъ суммы Института и завѣдываетъ всѣмъ счетоводствомъ.

§ 55.

Wychowanice wstawać mają coddziennie o godzinie 6-téj, -méj zgromadzać się do sali na spólną modlitwę i dosta- śniadanie; wolne są do 8-méj, potém przygotowują się lekcye do 9-téj, o któréj zaczyna się wykład kursów klassach i trwa do 12-téj. O godzinie 1-éj jeść mają d; po obiedzie mają wypoczynek lub wychodzą na spacer rzygotowują się do lekcyj, które zaczynają się o godzinie ej, a kończą się o 6-téj. Po godzinie odpoczynku lub spa- , od 7-méj do 9-téj zajmować się powinny robotami ręcz- i, muzyką lub tańcami i powtarzaniem lekcyj, o 9-téj wie- za, potém modlitwa, a o 10-téj udają się na spoczynek.

§ 56.

Członkowie Rady mają wolny wstęp do Instytutu, przez n cały, do godziny 9-téj wieczór, równie jako Inspektor s, Dozorca domu i Ekonom, a Nauczyciele w godzinach, na ve ich przeznaczonych, Osoby obce nie inaczéj wchodzić , jak po poprzedniém zameldowaniu się Ochmistrzyni, wy- szy dni niedzielne i świąteczne, w które wychowanice wi- ać się mogą z krewnemi w wyznaczone na to godziny.

§ 57.

Listy do wychowanic i od nich do krewnych przechodzić ą przez Ochmistrzynią.

VI. O części ekonomicznéj.

§ 58.

Czuwanie nad częścią ekonomiczną porucza się w ogól- i jednemu z Członków Rady.

§ 59.

Pod jego przewodnictwem, zawiaduje bezpośrednio tą czę- Ekonom Instytutu, który zarazem jest Dozorcą domu, pod sobą wszystkich służących niższych, do téj części na- cych, sam zaś zostaje pod bezpośredniém zwierzchnictwem mistrzyni Instytutu.

§ 60.

Kassyer, będący zarazem Buchhalterem, ma w swojém za- waniu summy instytutowe i zawiaduje całą rachunkowo-

§ 61.

Экономъ, имѣя обязанность снабжать Институтъ вс… припасами и потребностями, долженъ пещись о благовре… номъ ихъ заготовленіи, въ достаточномъ количествѣ и на… жащей доброты, въ удобнѣйшее время и по выгоднѣй… цѣнамъ.

§ 62.

Вслѣдствіе сего, онъ представляетъ заблаговременно … ну Совѣта по хозяйственной части о тѣхъ предметахъ, … рые почитаетъ выгоднѣе заготовлять подрядомъ, и съ его … рѣшенія приступаетъ къ вызову поставщиковъ къ торг… которые производятся въ Канцеляріи Инстутута, въ пр… ствіи Письмоводителя и Кассира. О состоявшихся цѣна… Экономъ, чрезъ начальника своего, представляетъ вѣдом… на разсмотрѣніе Совѣта, который, если признаетъ цѣны … ными, утверждаетъ оныя и разрѣшаетъ заключеніе конт… та; въ противномъ же случаѣ, назначаетъ переторжку, въ … емъ ли присутствіи, или въ Канцеляріи же при Членѣ … хозяйственной части.

§ 63.

Съ разрѣшенія Члена Совѣта по хозяйственной час… Экономъ заботится о покупкѣ тѣхъ припасовъ, товаровъ и … щей, которые предпочтено заготовить хозяйственнымъ рас… ряженіемъ, и печется о ихъ пріобрѣтеніи въ надлеж… добротѣ выгоднѣйшими цѣнами.

§ 64.

Всѣ матеріалы и вещи, принадлежащіе къ одеждѣ … буви воспитанницъ, покупаются или подряжаются не ин… какъ по образцамъ, которые одобрены Начальницею и утвер… дены Членомъ Совѣта по хозяйственной части, или сам… Совѣтомъ.

§ 65.

Въ суммахъ, выдаваемыхъ Эконому, по распоряже… Совѣта, на расходы по Институту, Экономъ отдаетъ еже… сячно отчетъ, который, по повѣркѣ Бухгалтеромъ, пред… ляетъ Начальницѣ Института, а сія послѣдняя Совѣту.

§ 66.

Кассиръ и Бухгалтеръ принимаетъ изъ подлежащаго …

§ 61.

Ekonom, którego obowiązkiem jest zaopatrywać Instytut wszystkie zapasy i potrzeby, winien mieć staranie około [illegible]śnego przysposobienia tychże w ilości dostatecznéj i nale[illegible]j dobroci, w porze dogodniejszéj i po cenach przystępniej[illegible]ch.

§ 62.

Z tego powodu, ma on przedstawiać wcześnie Członkowi [illegible]dy co do części ekonomicznéj, potrzebę nabycia tych arty[illegible]łów, w które zdaniem jego korzystniéj byłoby zaopatrzyć przez dostarczycieli, i, za dozwoleniem tegoż Członka, wzy[illegible]życzących podjąć się dostawy, na licytacye, które się mają [illegible]bywać w Kancellaryi Instytutu, w obec Sękretarza i Kas[illegible]ra. Wykaz cen, jakie wypadną, Ekonom ma przez swé Naczelnika przedstawiać pod rozwagę Rady, która, jeśli [illegible]zna być stosownemi, zatwierdza je i upoważnia do za[illegible]rcia kontraktu; w przeciwnym zaś razie naznacza przetarg, [illegible]yć się mający, bądź w obecności Rady, bądź też w Kancella[illegible] przy Członku co do części ekonomicznéj.

§ 63.

Za wiedzą Członka Rady co do części ekonomicznéj, Eko[illegible]n starać się ma o zakupienie tych wiktuałów, towarów i rzę[illegible], które uchwalono przygotować drogą ekonomiczną, i starać [illegible]ma o ich nabycie w dobrym gatunku i po cenie najprzy[illegible]pniejszéj.

§ 64.

Wszelkie materyały i przedmioty, należące do odzienia [illegible]buwia wychowanic, mają być zakupywane, lub przez liwe[illegible]ek dostarczane, nie inaczéj, jak podług próbek, które przez [illegible]mistrzynią przyjęte, a przez Członka Rady co do części [illegible]nomicznéj, lub przez samą Radę zatwierdzone zostaną.

§ 65.

Z summ wydawanych Ekonomowi, z rozporządzenia Ra[illegible]na wydatki Instytutowe, tenże składać ma co miesiąc ra[illegible]nek, i takowy, po sprawdzeniu przez Buchhaltera, przed[illegible]iać Ochmistrzyni, a ta następnie Radzie.

§ 66.

Kassyer a razem Buchhalter podnosi z właściwéj kassy,

начейства, каждые три мѣсяца впередъ, всѣ суммы, штатом на жалованье и содержаніе Института, въ теченіе сего ка опредѣленныя, а также всѣ поступающія отъ разныхъ и по почтѣ суммы Института, выдаетъ оныя по распоря ніямъ Совѣта подъ росписки тѣхъ, кому ассигнованы, всему этому по кассѣ исправный счетъ и ежемѣсячно етъ о приходѣ, расходѣ и остаткѣ денегъ вѣдомость Члену Совѣта по хозяйственной части, а сей послѣдній Совѣту, торый, наличными своими Членами, приступаетъ по ней поверкѣ денежной кассы и о томъ доноситъ Ея Императ скому Величеству чрезъ Намѣстника Царства.

§ 67.

Въ случаѣ накопленія въ казнѣ суммы въ значитель номъ количествѣ, она, согласно съ общимъ узаконені отдается въ Кредитное Установленіе на приращеніе.

§ 68.

Къ Кассиру, по должности Бухгалтера, стекаются счеты и отчеты по всѣмъ частямъ управленія Институ онъ, по надлежащей ихъ поверкѣ съ кассою и документ вноситъ ихъ въ заведенныя для сего книги, составляе ежемѣсячно, по данной формѣ, общую вѣдомость о прихо и расходѣ по Институту, и за своею скрѣпою подаетъ Чл Совѣта по экономіи, который, разсмотрѣвъ и подписав ную, представляетъ Совѣту для поднесенія Ея Императ скому Величеству и представленія Намѣстнику Царства.

Такимъ же порядкомъ и въ концѣ года составляетс довой отчетъ о приходѣ и расходѣ по Институту, котор по окончательной поверкѣ и утвержденіи Совѣтомъ, под сится Ея Императорскому Величеству и Намѣстнику ства, при рапортахъ Совѣта.

§ 69.

Кассиръ и Бухгалтеръ, получая по первой должн приказы о выдачѣ денегъ, а по послѣдней всѣ счеты и ты о ихъ расходѣ, обязанъ наблюдать: не превышаетъ расходъ въ какой либо статьѣ, положенную на то пошта сумму, или не требуется ли больше, чѣмъ по штату жено, и въ такомъ случаѣ доноситъ о томъ Члену Совѣта хозяйственной части, котораго предваряетъ равномѣрно,

o trzy miesiące z góry, wszystkie summy, etatem przeznaczo-
e na płace i utrzymanie Instytutu, przez ten przeciąg czasu, akoteż wszelkie od różnych osób wpływające i pocztą nadesłane summy Instytutowe; wydaje one podług rozporządzeń Rady, za kwitami tych, którym są assygnowane; utrzymuje tego wszystkiego ścisły rachunek kassowy i co miesiąc składa Członkowi Rady co do części ekonomicznéj rapport o przychodzie, rozchodzie i pozostałości, Członek zaś składa następnie rapport Radzie, która w obec swych Członków przystępuje do rewizyi kassy podług tegoż, i donosi o tém Jéj Cesarskiéj Mości, przez Namiestnika Królestwa.

§ 67.

W razie zebrania się w kassie znacznéj summy, ta, stosownie do ogólnych przepisów, składaną być ma w zakładach kredytowych, na przyrost przez procenta.

§ 68.

U Kassyera, jako Buchhaltera, schodzą się wszystkie rachunki i likwidacye ze wszystkich części zarządu Instytutu, które on, po należytém sprawdzeniu ich z kassą i dokumentami, zaciąga do ksiąg na to przeznaczonych, sporządza co miesiąc, podług danego wzoru, wykaz ogólny przychodu i rozchodu Instytutowego, i z podpisem swym składa go Członkowi Rady co do części ekonomicznéj; ten zaś następnie wnosi go na Radę, dla przedstawienia Jéj Cesarskiéj Mości i Namiestnikowi Królestwa.

Tymże trybem i przy końcu roku sporządza się sprawozdanie roczne z przychodu i rozchodu Instytutowego, które po ostatecznem sprawdzeniu i zatwierdzeniu przez Radę, przedstawia się Jéj Cesarskiéj Mości i Namiestnikowi Królestwa, przy rapportach Rady.

§ 69.

Kassyer a zarazem Buchhalter, odbierając, z pierwszego swego obowiązku, polecenia względem wypłat, a z drugiego, wszystkie rachunki i likwidacye rozchodu, winien jest przestrzegać, czy rozchód nie przewyższa w jakimkolwiek artykule przepisaną etatem summę lub czy nie potrzeba więcéj, aniżeli etatem postanowiono, a w takim razie donosić ma o tém Członkowi Rady co do części ekonomicznéj, którego także uprze-

замѣтитъ, что положенная на какую либо статью сумма, за мѣсяцъ или болѣе до окончанія года, истощена или приближается къ истощенію, такъ, что можетъ сдѣлаться недостаточною на предвидимый еще по той статьѣ расходъ, дабы во всѣхъ такихъ случаяхъ Членъ Совѣта могъ принять нужныя мѣры, сокращеніемъ, или отложеніемъ расхода менѣе необходимаго, или замѣномъ недостатка по одной статьѣ изъ остатковъ по другимъ, или представленіемъ Совѣту на разсмотрѣніе и разрѣшеніе.

§ 70.

Экономъ, онъ же и Смотритель, посредствомъ подчиненныхъ ему для сего нижнихъ служителей, печется о сохраненіи во всемъ пространствѣ Институтскихъ принадлежностей, порядка и чистоты, объ исправности и приличіи амуниціи нижнихъ служителей и добропорядочномъ ихъ поведеніи, о содержаніи пожарныхъ инструментовъ въ цѣлости и всегдашней готовности къ употребленію, о соблюденіи вездѣ мѣръ осторожности отъ пожарныхъ случаевъ; вообще онъ имѣетъ неусыпное стараніе обо всемъ томъ, что служитъ къ сохраненію вездѣ благоустройства, тишины и безопасности.

§ 71.

Въ началѣ весны Экономъ и Архитекторъ осматриваютъ прилежно всѣ строенія Института, составляютъ опись всѣмъ необходимымъ въ теченіе лѣта починкамъ и, за общимъ подписаніемъ, представляютъ Члену Совѣта по хозяйственной части. По разсмотрѣніи, одобреніи, или исправленіи описи, Членъ Совѣта передаетъ ее Архитектору, для составленія смѣты, которую потомъ представляетъ Совѣту для разрѣшенія на счетъ производства работъ и ассигнованія потребной суммы.

Статсъ-Секретарь по дѣламъ Управленія Учрежденій Императрицы МАРІИ (подписано) *Григорій Вилламовъ.*

[...]ać powinien, skoro dostrzeże, iż naznaczona na jakikolwiek [ar]tykuł summa, na miesiąc lub więcéj przed upływem roku [w]yczerpaną została, lub tak blizką jest wyczerpania, że nie [wy]starczy na przewidywany jeszcze tego artykułu rozchód, [a]by we wszystkich takich przypadkach, Członek Rady mógł [p]rzedsięwziąść stosowne środki, przez przerwanie lub zawiesze[n]ie rozchodu mniéj koniecznego, albo zastąpienie niedostatków [w] jednym artykule, pozostałością z innych, albo też przez [p]rzedstawienie Radzie do rozpoznania i decyzyi.

§ 70.

Ekonom, będący razem i Dozorcą domu, za pośrednic[t]wem swych podwładnych w tym celu sług niższych, czuwać [m]a nad zachowaniem w całéj obszerności Instytutowych przy[n]ależności, porządku i czystości, nad okrzętnością i przystojno[ś]cią ubrania tychże sług i dobrą ich konduitą, nad utrzyma[n]iem narzędzi pożarnych w całości i ciągłéj gotowości do uży[c]ia, nad zachowaniem wszędy środków ostróżności od przypad[k]ów ognia, i w ogólności winien nieustanne mieć staranie o tém [w]szystkiém, co służy do utrzymania wszędzie porządku, spokoj[n]ości i bezpieczeństwa.

§ 71.

Z początkiem wiosny Ekonom i Budowniczy obowiązani [s]ą pilnie obejrzeć wszystkie zabudowania Instytutowe, sporzą[d]zić wykaz wszystkich nieodzownie w ciągu lata potrzebnych [r]eparacyj, i z podpisami obu złożyć takowy wykaz Członkowi [R]ady co do części ekonomicznéj. Po przejrzeniu, przyjęciu [l]ub poprawieniu wykazu, Członek Rady odda go Budowniczemu, dla ułożenia anszlagu, który następnie przedstawi Radzie [d]o decyzyi, względem dokonania robót i zaassygnowania potrzebnéj summy.

Sekretarz Stanu do spraw Zarządu Instytucyj Cesarzowéj MARYI, (podpisano) *Grzegorz Willamow.*

Приложеніе къ № 7-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему.“*

На пароходѣ Богатырь,
15 Іюня 1840 года.

Штатъ Александринскаго Института воспитанія дѣвицъ въ Пулавахъ.

	Число лицъ.	Расходъ на одного Злот.	Расходъ на всѣхъ Злот.
Внутреннее управленіе и надзоръ.			
Начальница	1	12,000	12,000
Инспектрисъ	2	4,000	8,000
Класcныхъ Дамъ	13	2,000	26,000
Церковь.			
Православная: Священникъ (онъ же Законоучитель)	1	5,000	5,000
Псаломщиковъ	2	1,200	2,400
На церковный расходъ	—	—	1,000
Римско-католическая: Священникъ (онъ же Законоучитель)	1	4,000	4,000
Причетникъ	1	600	600
На церковный расходъ	—	—	1,000
Учебная часть.			
Инспекторъ классовъ	1	6,000	6,000
На Учителей (въ томъ числѣ и Закона Божія Евангелическаго исповѣданія)	—	—	85,000
Учительница вышиванія и женскихъ рукодѣлій	1	3,000	3,000
Ей Помощница	1	1,000	1,000
На учебныя пособія, классныя потребности и матеріалы для рукодѣлій	—	—	12,000
Больница.			
Лекарь	1	8,000	8,000

Annex do Nr. 7-go.

Na oryginale Własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano: „*Tak ma być.*"

Na parostatku Bohater,
d. 15 Czerwca 1840 r.

Etat Aleksandryńskiego Instytutu wychowania panien w Puławach.

	Liczba osób	Rozchód w szczególe złote	Rozchód w ogóle złote
Wewnętrzny zarząd i nadzór Instytutu.			
Ochmistrzyni	1	12,000	12,000
Dozorczyń	2	4,000	8,000
Poddozorczyń	13	2,000	26,000
Część religijna.			
Nauczyciel Religii Grecko-Rossyjskiéj i Kapelan Instytutu	1	5,000	5,000
Posługaczów kościelnych	2	1,200	2,400
Na potrzeby kościelne	—	—	1,000
Nauczyciel Religii Rzymsko-Katolickiéj i Kapelan Instytutu	1	4,000	4,000
Zakrystyan	1	600	600
Na potrzeby kościelne	—	—	1,000
Część naukowa.			
Inspektor klass	1	6,000	6,000
Nauczyciele, w téj liczbie i Nauczyciel Religii Ewangelickiego wyznania	—	—	85,000
Nauczycielka robót ręcznych	1	3,000	3,000
Pomocnica	1	1,000	1,000
Na naukowe, szkolne i do ręcznych robót potrzeby	—	—	12,000
Szpital.			
Lekarz Instytutu	1	8,000	8,000

	Число лицъ	Расходъ на одного Злот.	Расходъ на всѣхъ Злот.
Хирургъ	1	2,000	2,000
Лазаретныхъ Надзирательницъ	2	1,000	2,000
На медикаменты и другіе потребные расходы	—	—	3,000
Канцелярія.			
Секретарь 1-го класса	1	4,000	4,000
Секретарь 2-го класса	1	3,000	3,000
Казначей, онъ же Бухгалтеръ	1	3,600	3,600
Канцелярскій Чиновникъ	1	2,000	2,000
Канцелярскій служитель	1	1,800	1,800
Возный	1	600	600
Пища.			
Для 200 воспитанницъ и лицъ, составляющихъ надзоръ и прислугу за ними			94,413
Для Пепиньерокъ			3,000
Одежда и обувь.			
Воспитанницамъ	—	—	120,000
Пепиньеркамъ	—	—	4,800
На одежду швейцара и служителей	—	—	4,000
На столовое бѣлье	—	—	2,000
Хозяйственная часть.			
Экономъ (онъ же Смотритель дома)	1	3,000	3,000
Ключница	1	1,000	1,000
Кухарокъ	4	200	800
Судомоекъ	2	180	360
На столовую и кухонную посуду	—	—	2,000
Гардеробная и прачешная.			
Завѣдывающая гардеробомъ	1	800	800
Завѣдывающая бѣльемъ	1	800	800
Швей	3	400	1,200
Завѣдывающая прачешною	1	600	600
Прачекъ	8	300	2,400
На мытье бѣлья	—	—	6,000

	Liczba osób	Rozchód	
		w szczególe	w ogóle
		złote	złote
Chirurg	1	2,000	2,000
Dozórczynie chorych	2	1,000	2,000
Na lekarstwa i inne potrzeby lekarskie	—	—	3,000
Kancellarya.			
Sekretarz 1-éj klassy	1	4,000	4,000
Sekretarz 2-éj klassy	1	3,000	3,000
Kassyer i Buchhalter	1	3,600	3,600
Urzędnik kancellaryi	1	2,000	2,000
Kancellista	1	1,800	1,800
Woźny	1	600	600
Stół.			
Dla 200 wychowanic i osób składających nadzór i usługę	—	—	94,413
Dla Pepinierystek	—	—	3,000
Ubranie i obuwie.			
Dla wychowanic	—	—	120,000
Dla Pepinierystek	—	—	4,800
Dla szwajcara i służących	—	—	4,000
Na stołową bieliznę	—	—	2,000
Część ekonomiczna.			
Ekonom i Dozorca domu	1	3,000	3,000
Gospodyni	1	1,000	1,000
Kucharek	4	200	800
Pomywaczek	2	180	360
Na stołowe i kuchenne naczynia	—	—	2,000
Garderoba i pralnia.			
Dozorująca garderobą	1	800	800
Dozorująca bielizną	1	800	800
Szwaczek	3	400	1,200
Dozorująca pralnią	1	600	600
Praczek	8	300	2,400
Na pranie bielizny	—	—	6,000

	Число лицъ	Расходъ	
		на одного	на всѣхъ
		Злот.	Злот.
Прислуга.			
Швейцаръ	1	1,000	1,000
Садовниковъ: *а*) старшій	1	2,000	2,000
б) младшихъ	4	500	2,000
Женской прислуги	15	166	3,333
Лакей для Начальницы	1	600	600
Полотеръ	1	600	600
Буфетчикъ	1	600	600
Сторожей (они же истопники)	6	360	2,160
Содержаніе дома.			
На отопленіе	—	—	15,000
На освѣщеніе	—	—	6,000
На ремонтъ строеній	—	—	10,000
На содержаніе лошадей	—	—	6,000
На содержаніе сада	—	—	2,000
На разные, мелочные и непредвидимые расходы	—	—	8,000
всего	—	—	503,466

Примѣчаніе. Всѣ остатки и сбереженія, какіе въ теченіе года окажутся отъ суммъ, штатомъ симъ опредѣленныхъ, не могутъ быть употребляемы ни на какой другой предметъ, какъ только на устройство и улучшеніе самаго Института, по разрѣшеніямъ Совѣта онаго. Если къ концу года окажется остатокъ отъ штатныхъ суммъ, не получившій особаго на покрытіе расходовъ по Институту назначенія, то таковый долженъ быть причисленъ къ суммѣ слѣдующаго года и составлять особый экономическій капиталъ, расходуемый не иначе, какъ по распоряженіямъ Совѣта Института.

Статсъ-Секретарь по дѣламъ Управленія Учрежденій Императрицы МАРІИ (подписано) *Григорій Вилламовъ.*

	Liczba osób	Rozchód	
		w szczególe	w ogóle
		złote	złote
Usługa.			
...ajcar	1	1,000	1,000
...rodnik	1	2,000	2,000
...rodniczków	4	500	2,000
...ących płci żeńskiéj	15	166	3,333
...kaj Ochmistrzyni	1	600	600
...oter	1	600	600
...edencerz	1	600	600
...óżów	6	360	2,160
Utrzymanie domu.			
...opał	—	—	15,000
...światło	—	—	6,000
...utrzymanie w porządku zabudowań Instytutu	—	—	10,000
...utrzymanie koni	—	—	6,000
...utrzymanie ogrodu	—	—	2,000
...różne szczególne i nieprzewidziane potrzeby	—	—	8,000
Ogółem	—	—	503,466

Uwaga. Reszta pozostała z oszczędności w ciągu roku, od summy niniejszym etatem naznaczonéj, na nic innego nie może być użytą, jak tylko na urządzenie i polepszenie Instytutu. Jeżeliby w końcu roku reszta pozostała od etatowéj summy nie była naznaczoną na pokrycie potrzeb Instytutu, to ma być dołączoną do summy na następny rok naznaczonéj i składać osobny kapitał, który tylko za rozporządzeniem Rady Instytutu może być użytym.

Sekretarz Stanu do spraw Zarządu Instytucyj Cesarzowéj MARYI, (podpisano) *Grzegorz Willamow.*

№ 8.

О фундушѣ, пожертвованномъ Муниципальнымъ Управленіемъ города Варшавы на содержаніе въ Александринскомъ Институтѣ воспитанія дѣвицъ восьми пансіонерокъ.

(22 Октября (3 Ноября) 1840 года.)

По указу Его Величества
НИКОЛАЯ I-го,
Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаг
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Варшавская Муниципальная Управа, желая сохрани въ позднѣйшія времена воспоминаніе о Высочайшемъ преб ваніи въ городѣ Варшавѣ въ 1840 году Государя Импе тора, Государыни Императрицы и Высочайшихъ Особъ И ператорской Фамиліи, ходатайствовала, дабы въ ознамено ніи столь вожделеннаго для жителей Варшавы событія, зволено ей было содержать въ Александринскомъ Институ воспитанія дѣвицъ, процвѣтающемъ подъ благотворнымъ кровительствомъ Ея Императорскаго Величества, восемь п сіонерокъ по коллегіальному избранію Муниципалитета семействъ, принадлежащихъ къ постоянному народонаселе города Варшавы, съ отдѣленіемъ на содержаніе сихъ пан нерокъ изъ городскихъ суммъ постояннаго капитала 288. злот., приносящаго процентовъ по 14,400 злотыхъ въ г

По воспослѣдованіи нынѣ Всемилостивѣйшаго Ихъ ператорскихъ Величествъ одобренія сей просьбы, объяв наго Муниципальной Управѣ въ предписаніи Намѣс Его Императорско-Царскаго Величества въ Царствѣ П скомъ 4 (16) Октября т. г., за № 9,335, Совѣтъ Управ нія Царства для приведенія въ исполненіе таковаго предло нія Муниципальной Управы, на изъясненныхъ ею и предст ленныхъ Совѣту Правительственною Коммисіею Внутрен и Духовныхъ Дѣлъ основаніяхъ, постановилъ и постановл

№ 8.

funduszu, przez Urząd Municypalny miasta Warsza- ofiarowanym, na utrzymanie w Instytucie Alexan- dryńskim wychowania panien 8-iu pensyonarek.

(d. 22 Października (3 Listopada) 1840 r.)

W imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I-go,

Cesarza Wszech Rossyj, Króla Polskiego,

etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Urząd Municypalny miasta Warszawy, pragnąc zachować najodleglejsze czasy pamiątkę pobytu w tém mieście w ro- 1840 Najjaśniejszych Cesarza i Cesarzowéj, tudzież dostoj- ch Członków Rodziny Cesarskiéj, zaniósł prośbę, iżby na zenie tak drogiego dla tutejszych mieszkańców wypadku, u- ażniony został do utrzymywania w Instytucie Alexandryń- m, rozkwitującym pod błogą Opieką Najjaśniejszéj Pani, iu pensyonarek wybieralnych kollegialnie przez Urząd Mu- ypalny z pomiędzy familij należących do stałéj ludności sta Warszawy i do wydzielenia na utrzymanie tych pensyo- ek z funduszów miejskich stałéj summy złotych polskich 000, od któréj roczny procent wynosić ma złp. 14,400.

Gdy prośba ta zyskała Najwyższe zadowolenie Ich Ce- skich Mości, co Urzędowi Municypalnemu przez oddzielny rypt JO. Xięcia Namiestnika Królestwa z dnia 4 (16) dziernika roku bieżącego, Nr. 9,335, objawionem już zostało, a Administracyjna Królestwa, dla przyprowadzenia do skut- powziętego przez Urząd Municypalny zamiaru, na zasadach z tenże Urząd podanych, a przez Kommissyę Rządową aw Wewnętrznych i Duchownych Radzie przedstawionych, anowiła:

Ст. 1.

Въ Александринскомъ Институтѣ воспитанія дѣви
будутъ постоянно воспитываемы на счетъ города Варша
и на основаніяхъ, Уставомъ сего заведенія опредѣленны
восемь пансіонерокъ, избираемыхъ Совѣтомъ Института
числа кандидатокъ, назначаемыхъ по общему совѣщанію М
ниципальной Управы города Варшавы. Кандидатки
должны быть Христіанскаго исповѣданія, родомъ изъ горо
Варшавы и изъ такихъ Варшавскихъ семействъ, кои пр
надлежатъ къ постоянному народонаселенію Варшавы.

Ст. 2.

На содержаніе въ Институтѣ восьми пансіонерокъ, с
тая на каждую по 1,800, а на всѣхъ 14,400 злотыхъ
годъ, назначается изъ собственныхъ капиталовъ города В
шавы, находящихся нынѣ въ Варшавскомъ Ломбардѣ,
жертвованная имъ въ пользу Александринскаго Инстит
сумма 288,000 злотыхъ, отъ коей процентъ по пяти со с
всего 14,400 злотыхъ составлять будетъ годичный фунду
и долженъ быть вносимъ въ штатъ Городской Экономич
кой Кассы.

Ст. 3.

Муниципальной Управѣ, для приведенія въ дѣйствіе
шеозначеннаго пожертвованія ея, предоставляется войти
сношеніе съ Совѣтомъ Александринскаго Института и
дать въ пользу сего заведенія соотвѣтственную формаль
облигацію, на капитальную сумму 288,000 злотыхъ съ пр
центомъ по пяти со ста, равно заключить формальный
актъ отчужденія сего капитала, посредствомъ уполномоч
ныхъ своего и со стороны Совѣта Александринскаго Ин
тута. Составленный соотвѣтственно сему актъ долж
быть представленъ на утвержденіе Совѣта Управленія.

Ст. 4.

Пожертвованный городомъ Варшавою въ пользу Инст
тута капиталъ останется для приращенія процентами
Варшавскомъ Ломбардѣ, доколѣ Ломбардъ будетъ суще
вать или пока будетъ имѣть надобность въ ономъ для
ихъ оборотовъ. Процентъ отъ сего капитала долженъ
уплачиваемъ Городскою Экономическою Кассою прямо Ал

konomiczną miasta Warszawy wprost Aleksandryńskiemu Instytutowi z namienionych etatów Miasta wypłacany będzie.

Art. 5.

Jeżeli Lombard Warszawski istnieć przestanie, lub dla bywania swych operacyj ofiarowanego kapitału potrzebować e będzie, natenczas Urząd Municypalny za poprzedniém upoważnieniem Rady Administracyjnéj Królestwa, z wiedzą Rady stytutu Alexandryńskiego, obowiązany będzie kapitał tako- ulokować hypotecznie na pierwszéj połowie wartości dóbr mskich albo na pierwszéj połowie i w pierwszych numerach ypotek nieruchomości miejskich w Warszawie, za opłatą do Kassy Ekonomicznéj procentu po 5 od sta anticipative, który astępnie taż Kassa kwartalnie z góry ratami Instytutowi wypłacać będzie.

Art. 6.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być zamieszczone, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, oraz Radzie Alexandryńskiego Instytutu, w czém do któréj należy, poleca.

Działo się w Warszawie, dnia 22 Października (3 Listopada) 1840 roku.

Jenerał-Feldmarszałek (podpisano) *Xiążę Warszawski.*

№ 9.

) Najwyższéj woli co do urządzenia zakładów naukowych rządowych żeńskich w Królestwie Polskiém.

(d. 14 (26) Października 1856 r.)

Do
Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Ministeryum Oświecenia Narodowego. Za Najwyższym rozkazem.

Jego Cesarska Mość raczył zwrócić uwagę Swoją na to,

вниманіе, что принятыя доселѣ мѣры къ образованію дѣтей женскаго пола, не вполнѣ удовлетворяютъ потребностямъ настоящаго времени.

Заведенія, обязанныя существованіемъ своимъ и успѣхами высокимъ попеченіямъ Августѣйшаго Дома, предназначены для дочерей одного сословія дворянъ и чиновниковъ. Лица средняго сословія въ губернскихъ и уѣздныхъ городахъ лишены средствъ дать дочерямъ своимъ необходимое образованіе, соотвѣтственное скромному ихъ быту.

Между тѣмъ, отъ этого, безъ сомнѣнія, зависитъ, какъ развитіе нравственныхъ понятій о обязанностяхъ каждаго, такъ и всевозможныя улучшенія семейныхъ нравовъ и вообще всей гражданственности, на которые женщина имѣетъ столь сильное вліяніе. Поэтому учрежденіе открытыхъ школъ для дѣвицъ въ губернскихъ и уѣздныхъ городахъ, и даже большихъ селеніяхъ, дополнило бы великую и стройную систему народнаго образованія, обнимая собою общія и частныя нужды всѣхъ состояній и обоихъ половъ.

Его Императорское Величество въ 5 день истекшаго Марта Высочайше соизволилъ повелѣть: приступить къ соображеніямъ объ устройствѣ на первый разъ въ губернскихъ городахъ женскихъ школъ, приближенныхъ по курсу преподаванія къ Гимназіямъ, по мѣрѣ способовъ, которые могутъ къ тому представиться.

Какъ въ настоящее время въ Царствѣ Польскомъ имѣется только одно казенное учебное заведеніе для воспитанія дѣвицъ—Александринскій Институтъ, въ который поступаютъ дѣти дворянъ и богатыхъ чиновниковъ, то я полагаю, что учрежденіе въ Варшавскомъ Учебномъ округѣ казенныхъ женскихъ школъ, принесло бы существенную пользу. Посему покорнѣйше прошу Ваше Превосходительство предложить этотъ предметъ на ближайшее обсужденіе Совѣта Народнаго Просвѣщенія и доставить мнѣ его соображенія, съ Вашимъ заключеніемъ, о возможности учрежденія по Варшавскому Учебному округу женскихъ школъ и объ основаніяхъ, какія въ семъ случаѣ должны быть приняты, а именно: въ какихъ преимущественно городахъ представляется болѣе настоятельная надобность въ подобныхъ школахъ, какіе предметы

Art. 1.

W Instytucie Alexandryńskim wychowania panien, ośm ensyonarek z miasta Warszawy, wybieranych przez Radę Instytutu z liczby kandydatek proponowanych kollegialnie przez rząd Municypalny, stale i ciągle w téj ilości wychowywanych dzie kosztem tegoż miasta i na zasadach, organizacyą rzeczonemu Instytutowi przepisanych. Kandydatki te powinny być wyznań chrześcijańskich, rodem z miasta Warszawy i z takich Warszawskich familij, które do stałéj ludności tutejszéj należą.

Art. 2.

Na koszta utrzymania w tym Instytucie pomienionych ośmiu pensyonarek, licząc na każdą po złotych polskich 1,800 rocznie, czyli razem summę złotych polskich 14,400 na rok czyniącą, przeznacza się z własnych kapitałów miasta Warszawy, obecnie w Lombardzie Warszawskim lokowanych, ofiarowany przez miasto na rzecz Instytutu Alexandryńskiego kapitał złotych polskich 288,000, od którego pięć od sta procent, czyniący złotych polskich 14,400, stanowić będzie roczny stały fundusz, na etatach Kassy Ekonomicznéj miejskiéj domieszczany.

Art. 3.

Urząd Municypalny miasta Warszawy, celem urzeczywistnienia powyższéj ofiary, upoważniony zostaje do zniesienia się w tym przedmiocie z Radą Alexandryńskiego Instytutu i wystawienia na rzecz tegoż Instytutu odpowiedniéj urzędowéj obligacyi na summę kapitalną złp. 288,000 z 5% procentu, oraz do sporządzenia również urzędownie aktu alienacyjnego, przez pośrednictwo swego plenipotenta, niemniéj plenipotenta ze strony Rady Instytutu umocowanego. Przygotowany akt alienacyjny do zatwierdzenia Radzie Administracyjnéj przedstawiony być winien.

Art. 4.

Ofiarowany kapitał pozostanie dla procentowania w Lombardzie Warszawskim, dopóki tenże Lombard istnieć, lub dla odbywania swych operacyj potrzebować go będzie. Procent od tegoż kapitału w ratach kwartalnych z góry przez Kassę

сандринскому Институту по четвертямъ года впередъ, со-гласно назначенію по городскимъ штатамъ.

Ст. 5.

Если Варшавскій Ломбардъ упразднится, или же не будетъ нуждаться въ семъ капиталѣ для своихъ оборотовъ,— въ такомъ случаѣ Муниципальная Управа по предварительномъ разрѣшеніи Совѣта Управленія, съ вѣдома Совѣта Института, обязана будетъ таковой капиталъ обезпечить ипотечески на первой половинѣ стоимости земскихъ имѣній, или на первой половинѣ стоимости и въ первыхъ нумерахъ ипотеки городскихъ недвижимостей въ Варшавѣ, со взносомъ процента по пяти со ста anticipative въ Экономическую Кассу, которая впередъ по четвертямъ года будетъ уплачивать оный Институту.

Ст. 6.

Исполненіе сего постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, а равно Совѣту Александринскаго Института, по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, 22 Октября (3 Ноября) 1840 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Фельдмаршалъ

(подписано) *Князь Варшавскій.*

№ 9.

Сообщеніе Высочайшей воли относительно учрежденія казенныхъ женскихъ учебныхъ заведеній въ Царствѣ Польскомъ.

(14 (26) Октября 1856 года.)

Г. Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа.

Министерство Народнаго Просвѣщенія. По Высочайшему повелѣнію.

Его Императорское Величество изволилъ обратить Свое

wykładać się przedmioty, jak ma być poprowadzona nauka robót ręcznych, czy we wszystkich miastach kurs ma być jednostajny, albo pewnéj ulegać zmianie, stosownie do miejscowych okoliczności, jak urządzić część gospodarczą, jakie są konieczne środki dla otwarcia i utrzymania szkół takowych, i nakoniec, jakie znajdują się źródła, na pokrycie przewidywanych wydatków.

Jestem przekonany, że patryotyczne uczucia Jaśnie Wielmożnego Pana, i doświadczenie jego w sprawie wychowania, najlepszemi będą przewodnikami w tym razie i ułatwią mu wszechstronne ocenienie tego ważnego przedmiotu, wskazując mi zarazem środki osiągnięcia w téj mierze pożądanych rezultatów.

w Warszawie, d. 14 (26) Października 1856 roku.

Minister Oświecenia Publicznego (podpisano) *A. Norow.*

№ 68.

№ 10.

Ustawa dla Pensyi Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie.

(d. 4 Grudnia 1857 r.)

Na oryginale Własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano:

„Быть по сему."

w St. Petersburgu,
d. 4 Grudnia 1857 r.

Ustawa dla Pensyi Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie.

I. Cel ustanowienia i skład Pensyi.

§ 1.

Pensya Żeńska Rządowa w Warszawie ma na celu podać rodzicom wyższéj i średniéj klassy możność wychowania

дать своимъ дочерямъ соотвѣтствующее званію ихъ, согласн
съ предназначеніемъ женщины, воспитаніе.

§ 2.

Въ Пансіонѣ полагается 66 воспитанницъ. Число это, в
случаѣ надобности и возможности, можетъ быть увеличено
съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, по согла
шенію съ Намѣстникомъ Царства Польскаго.

§ 3.

Пансіонъ состоитъ подъ начальствомъ Попечителя Вар
шавскаго Учебнаго округа.

§ 4.

При Пансіонѣ находятся: Директрисса, Гувернантк
Учители и Учительницы, Врачъ, Письмоводитель (онъ же
Смотритель дома), Экономка, Надзирательница больницы, слу
жители и служительницы.

§ 5.

Директрисса Пансіона избирается Попечителемъ Уче
наго округа и утверждается въ семъ званіи Министро
Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Намѣстнико
Царства.

§ 6.

Учители и Учительницы, Гувернантки, Врачъ и Пи
моводитель опредѣляются Попечителемъ округа.

§ 7.

Экономка и Надзирательница при больницѣ избираютс
Директриссою и утверждаются Попечителемъ округа.

§ 8.

Служители и служительницы избираются и опредѣля
ются Директриссою Пансіона.

II. Управленіе.

§ 9.

Непосредственное управленіе Пансіономъ ввѣряется Ди
ректриссѣ.

§ 10.

При Пансіонѣ находится Совѣтъ, подъ предсѣдательством
Директриссы, состоящій изъ четырехъ Учителей, по назна
ченію Попечителя округа, и изъ старшихъ Гувернантокъ.

przedsiębrano dotąd środki, zmierzające do wychowania młodzieży płci żeńskiéj, nie odpowiadają wcale wymaganiom obecnego czasu.

Zakłady, zawdzięczające byt swój i wzrost wysokiéj troskliwości Najjaśniejszego Cesarskiego Domu, wyłącznie są przeznaczone dla jednego tylko stanu, dla szlachty i urzędników. Osoby stanu średniego, w miastach gubernialnych lub powiatowych, pozbawione są środków udzielania córkom swoim stosownego wychowania, odpowiedniego ich skromnemu położeniu. Wszakże od tego zależy niewątpliwie nietylko rozwój pojęć moralnych o własnych obowiązkach, ale i wszelkie wykształcenie cnót rodzinnych społeczeństwa, zostającego pod tak potężnym wpływem niewiasty. Z tego więc względu zaprowadzenie szkół żeńskich w miastach gubernialnych i powiatowych, a nawet i w większych miasteczkach, uzupełniłoby wielki i harmonijny system publicznego wychowania, mieszcząjąc w sobie powszechne i osobiste potrzeby różnych stanów i płci obojga.

Jego Cesarska Mość w dniu 5-tym Marca raczył rozkazać, aby na pierwszy początek przystąpić do ułożenia projektu otwarcia szkół żeńskich w miastach gubernialnych, w zakresie kursu gimnazyalnego, w miarę środków, jakie się mogą ku temu nastręczyć.

Ponieważ dotąd w Królestwie Polskiém jest tylko jeden zakład naukowy dla wychowania płci żeńskiéj, a mianowicie Instytut Aleksandryński, do którego wstęp mają tylko dzieci szlachty i zamożnych urzędników, uważam przeto, że otworzenie w Okręgu Naukowym Warszawskim kilku szkół rządowych, dla młodzieży płci żeńskiéj, przyniosłoby rzeczywistą korzyść.

W takiém rzeczy położeniu, zechcesz Jaśnie Wielmożny Pan przedmiot ten oddać pod bliższe rozpoznanie Radzie Wychowania Publicznego i zawiadomić mnie w swoim czasie o jéj postanowieniu, z zamieszczeniem własnego zdania: co do możności zaprowadzenia w Okręgu Naukowym Warszawskim szkół żeńskich; co od zasad, jakie w tym względzie przyjąć wypada, to jest: w jakich mianowicie miastach daje się czuć silniéj potrzeba takowych zakładów, jakie w nich ma-

должны быть въ оныхъ преподаваемы, какимъ искусствамъ и рукодѣліямъ необходимо обучать дѣвицъ, во всѣхъ ли городахъ курсъ долженъ быть одинаковъ, или же, по мѣстнымъ обстоятельствамъ, подлежать нѣкоторымъ измѣненіямъ, какія основанія слѣдуетъ принять по хозяйственной и административной частямъ, какія необходимы средства, для учрежденія и содержанія сихъ школъ и, наконецъ, какіе могутъ быть способы на покрытіе предстоящихъ издержекъ.

Я вполнѣ увѣренъ, что патріотическія чувства Вашего Превосходительства и опытность въ дѣлѣ воспитанія будутъ Вамъ наилучшими руководителями, и укажутъ Вамъ на всѣ стороны предпринимаемаго дѣла, на возможные способы къ устройству онаго и къ достиженію желаемыхъ послѣдствій.

Варшава, 14 (26) Октября 1856 года.

Министръ Народнаго Просвѣщенія (подписано) *А. Норовъ.*

№ 68.

№ 10.

Положеніе о Пансіонѣ для дѣвицъ въ Варшавѣ, содержимомъ отъ Правительства.

(4 Декабря 1857 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему.“*

Въ С.-Петербургѣ,
4 Декабря 1857 года.

Положеніе о Пансіонѣ для дѣвицъ въ Варшавѣ, содержимомъ отъ Правительства.

I. *Цѣль учрежденія и составъ.*

§ 1.

Пансіонъ для дѣвицъ въ Варшавѣ имѣетъ цѣлію доставить родителямъ высшаго и средняго сословій возможность

wych córek stosownie do ich stanu i zgodnie z przeznaczeniem kobiety.

§ 2.

Liczba uczennic w Pensyi ustanawia się 60. W razie potrzeby i możności, liczba ta może być powiększoną z decyzyi Ministra Oświecenia Narodowego, za poprzedniém zniesieniem się z Namiestnikiem Królestwa.

§ 3.

Pensya zostaje pod zwierzchnictwem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 4.

Do składu Pensyi należą: Przełożona, Guwernantki, Nauczyciele i Nauczycielki, Lekarz, Sekretarz (zarazem i Dozorca gmachu), Gospodyni, Dozorczyni przy infirmeryi i służba niższa.

§ 5.

Przełożoną Pensyi, na przedstawienie Kuratora Okręgu Naukowego, zatwierdza Minister Oświecenia Narodowego, za poprzedniém zniesieniem się z Namiestnikiem Królestwa.

§ 6.

Nauczycieli i Nauczycielki, Guwernantki, Lekarza i Sekretarza mianuje Kurator Okręgu.

§ 7.

Gospodynię i Dozorczynię przy infirmeryi wybiera Przełożona Pensyi, a potwierdza Kurator Okręgu Naukowego.

§ 8.

Służbę niższą wybiera i przeznacza sama Przełożona Pensyi.

II. Zarząd Pensyi.

§ 9.

Bezpośredni zarząd Pensyi należy do Przełożonéj.

§ 10.

Przy Pensyi ustanawia się Rada, pod przewodnictwem Przełożonéj, składająca się z czterech Nauczycieli, wyznaczonych przez Kuratora, i z Guwernantek starszych.

§ 11.

Къ обязанностямъ Совѣта относятся: 1) разсужденіе дѣлахъ, касающихся до преподаванія наукъ, нравственно успѣховъ воспитанницъ и снабженія Пансіона учебн пособіями; 2) пріемъ воспитанницъ, переводъ ихъ въ высш классы, награды и выдача аттестатовъ по окончаніи кур и 3) всѣ распоряженія по хозяйственной части, производст торговъ на поставку разныхъ предметовъ и на исполненіе р ботъ по Пансіону; храненіе, расходъ и отчетность въ суммах

§ 12.

Въ началѣ каждаго мѣсяца бываетъ обыкновенное с раніе Совѣта, въ случаѣ же надобности назначается Дире триссою собраніе чрезвычайное. Дѣла въ Совѣтѣ рѣшают по большинству голосовъ, а въ случаѣ равенства голосов разрѣшаются оныя Директриссою. Разсужденія и опредѣл нія Совѣта вносятся въ журналъ засѣданій.

§ 13.

Должность Секретаря Совѣта исправляетъ одинъ из Учителей, по назначенію Попечителя.

III. Пріемъ пансіонерокъ.

§ 14.

Въ Пансіонъ принимаются дѣвицы высшаго и средня сословій, христіанскихъ вѣроисповѣданій. Первенство отд ется дочерямъ дворянъ и чиновниковъ.

§ 15.

Пріемъ воспитанницъ производится однажды въ годъ, с 20 Іюля (1 Августа) по 3 (15) Августа. Только по уваже нію особенныхъ причинъ, въ случаѣ открытія вакансій, м гутъ быть принимаемы воспитанницы и въ другое время, н иначе однако, какъ съ разрѣшенія Попечителя округа, и есл выдержатъ испытаніе въ пройденной уже части предметов преподаванія.

§ 16.

Лица, желающія помѣстить дочерей своихъ въ Пансіонъ обращаются къ Директриссѣ съ прошеніями, съ приложе ніемъ къ онымъ документовъ: 1) о происхожденіи; 2) о рож

§ 11.

Do obowiązków Rady należą: 1) roztrząsanie przedmio-
[illegible]w tyczących się wykładu nauk, moralności i postępu w na-
[illegible]ach uczennic, a także zaopatrywania Pensyi w pomoce na-
[illegible]kowe; 2) przyjmowanie uczennic, promocye do klass wyż-
[illegible]ych, nagrody i wydawanie patentów po ukończeniu kursu
[illegible]uk; 3) wszelkie rozporządzenia, dotyczące części gospodar-
[illegible]ej, licytacye na różne dostawy i na roboty, które mają być
[illegible]la Pensyi dokonane, zachowywanie, wydatki i kontrollowa-
[illegible]ie funduszów.

§ 12.

W początku każdego miesiąca odbywa się zwyczajne po-
[illegible]iedzenie Rady; w razie zaś potrzeby, Przełożona zwołuje po-
[illegible]iedzenie nadzwyczajne. Wszelkie przedmioty narad decydo-
[illegible]ane są w Radzie większością głosów, w razie zaś równości
[illegible]łosów rozstrzyga Przełożona. Narady i postanowienia Rady
[illegible]apisują się do protokółów posiedzeń.

§ 13.

Obowiązek Sekretarza Rady pełni jeden z Nauczycieli,
wyznaczony przez Kuratora.

III. Przyjmowanie pensyonarek.

§ 14.

Na pensyę przyjmują się panny klassy wyższéj i śred-
[illegible]niej, wyznań chrześciańskich. Pierwszeństwo mają córki szlach-
[illegible]ty i urzędników.

§ 15.

Przyjmowanie uczennic odbywa się raz do roku, a mia-
[illegible]nowicie od 20 Lipca (1 Sierpnia) do 3 (15) Sierpnia. Z u-
[illegible]wagi tylko na szczególne powody, w razie mogących odkryć
się wakansów, mogą być przyjmowane uczennice i w innym
czasie, nie inaczéj jednak jak z decyzyi Kuratora Okręgu
Naukowego, i jeżeli złożą egzamin z części nauk już wyłożonéj.

§ 16.

Osoby pragnące pomieścić swoje córki na Pensyi podają
w tym celu prośby do Przełożonéj, z załączeniem dowodów
następujących: 1) świadectwa pochodzenia; 2) metryki uro-

деніи и крещеніи; 3) о здоровомъ состояніи и привитіи осны за подписью врача; 4) обязательства, съ ручательствомъ лица, заслуживающаго довѣріе и живущаго постоянно въ Варшавѣ, въ томъ, что воспитанница будетъ имъ принята, если начальство признаетъ нужнымъ уволить, или исключить ее изъ Пансіона (Такое обязательство должно быть возобновляемо въ началѣ каждаго учебнаго года); 5) училищнаго свидѣтельства о поведеніи и успѣхахъ въ наукахъ кандидатки, если она находилась уже въ какомъ либо учебномъ заведеніи.

§ 17.

Для поступленія дѣвицъ въ Пансіонъ назначается возрастъ: для перваго класса отъ 9 до 11 лѣтъ, для втораго—отъ 10 до 13, для третьяго—отъ 11 до 14, для четвертаго—отъ 12 до 15 лѣтъ.

§ 18.

Пріемный экзаменъ производится въ присутствіи Директриссы Учителями Пансіона. Для поступленія въ 1 классъ, кандидатки должны умѣть читать и писать по-польски, знать катихизисъ и первыя четыре дѣйствія ариѳметическія. Отъ желающихъ поступить въ прочіе классы требуется знаніе тѣхъ предметовъ и въ той степени, какіе необходимы для надлежащаго прохожденія наукъ въ тѣхъ классахъ. При пріемномъ испытаніи могутъ присутствовать родители или опекуны кандидатокъ, подавшіе прошенія о принятіи дѣтей.

§ 19.

Всѣмъ подвергавшимся испытанію кандидаткамъ составляется общій списокъ, по разсмотрѣніи котораго, Совѣтъ рѣшаетъ пріемъ тѣхъ дѣвицъ, которыя получили высшее число баловъ, если для помѣщенія всѣхъ, выдержавшихъ испытаніе, не окажется достаточнаго числа вакансій, принимая притомъ въ соображеніе статью 14 сего Положенія. Таковой списокъ, съ своимъ заключеніемъ, Совѣтъ представляетъ на утвержденіе Попечителя округа.

§ 20.

За ученіе, учебныя пособія, содержаніе воспитанницы кромѣ одежды и постели, кои относятся на счетъ родителей) (илеченіе, полагается по 150 руб. сер. въ годъ. Сверхъ сего,

dzenia i chrztu; 3) świadectwa o dobrym stanie zdrowia i szczepionéj ospie, wydanego przez Lekarza; 4) deklaracyi z podpisaniem osoby zasługującéj na zaufanie i stale zamieszkałéj w Warszawie, jako uczennica będzie przez nią przyjęta, jeżeli Zwierzchność uzna za potrzebne uwolnić ją lub też usunąć z Pensyi. (Taka deklaracya powinna być ponawiana z początkiem każdego roku szkolnego); 5) świadectwa szkolnego o sprawowaniu się i postępie w naukach kandydatki, jeżeli ta była już w jakim zakładzie naukowym.

§ 17.

Kandydatki, mające być na Pensyi umieszczone, powinny mieć wieku: do klassy pierwszéj od 9 do 11 lat, do drugiéj od 10 do 13, do trzeciéj od 11 do 14, do czwartéj od 12 do 15.

§ 18.

Egzamin wstępny odbywa się, pod przewodnictwem Przełożonéj, przez Nauczycieli Pensyi. Kandydatka do klassy I-éj powinna umieć czytać i pisać po polsku, znać katechizm i umieć pierwsze cztery działania arytmetyczne. Od kandydatek do innych klass wymaga się znajomość właściwych przedmiotów w takim zakresie, jaki jest niezbędny do należytego słuchania nauk w tychże klassach. Przy egzaminie wstępnym mogą być obecni rodzice lub opiekunowie, którzy prośby o przyjęcie kandydatek podali.

§ 19.

Ogólną listę kandydatek, które składały egzamin, rozstrząsa Rada i stanowi co do przyjęcia onych, oddając pierwszeństwo tym, które otrzymały wyższe stopnie, jeżeli dla przyjęcia wszystkich egzaminowanych nie okaże się dostatecznéj ilości wakansów, biorąc przy tém na uwagę artykuł 14-y téj Ustawy. Lista kandydatek z wnioskami Rady przedstawia się na zatwierdzenie Kuratora Okręgu.

§ 20.

Za naukę, pomoce naukowe i utrzymanie uczennic (oprócz odzieży i pościeli, które należą do rodziców) i leczenie, oznacza się opłata po rs. 150 rocznie. Oprócz tego, w pier-

при опредѣленіи, вносится единовременно на первоначальное обзаведеніе 15 руб. сер.

Примѣчаніе. Постель для воспитанницъ доставляется родителями или опекунами по принятой въ Пансіонѣ формѣ и при выбытіи воспитанницы изъ Пансіона возвращается, кому слѣдуетъ.

§ 21.

Возвышеніе платы, въ случаѣ необходимости, можетъ быть сдѣлано не иначе, какъ съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Намѣстникомъ Царства.

§ 22.

Плата вносится пополугодно впередъ: съ 3 (15) по 13 (25) Августа и съ 20 Декабря (1 Января) по 29 Декабря (11 Января); единовременный же взносъ на первое обзаведеніе воспитанницы взимается вмѣстѣ съ первымъ взносомъ денегъ за содержаніе.

§ 23.

Въ случаѣ поступленія воспитанницы въ пансіонъ не въ началѣ полугодія, плата производится по разсчету съ 1-го числа того мѣсяца, въ которомъ она поступила, до начала слѣдующаго полугодія.

§ 24.

Если воспитанница выбудетъ изъ Пансіона до истеченія полугодія, то сумма, однажды внесенная, не возвращается. Если однакожъ, въ первые два мѣсяца пребыванія въ Пансіонѣ, воспитанница, по усмотрѣнію начальства онаго, окажется неблагонадежною и будетъ уволена, то деньги удерживаются только за два мѣсяца, хотя бы воспитанница и не пробыла сего срока въ заведеніи, а за остальное время полугодія возвращаются. То же самое бываетъ, если воспитанница въ первые два мѣсяца пребыванія въ Пансіонѣ выбудетъ изъ онаго по желанію родителей, или опекуновъ. Въ томъ и другомъ случаѣ единовременный взносъ на первоначальное обзаведеніе не возвращается.

§ 25.

Воспитанницы, за которыхъ плата не будетъ внесена

[pier]wszym roku uiszcza się jednorazowo rsr. 15 na początkowe [p]otrzeby.

Uwaga. Pościel dla uczennicy dostarczają rodzice lub opiekunowie, podług formy przyjętéj na Pensyi; pościel ta zwraca się im przy wyjściu uczennicy z Pensyi.

§ 21.

Powiększenie opłaty w razie konieczności może nastąpić nie inaczéj, jak z decyzyi Ministra Oświecenia Narodowego, po poprzedniém zniesieniu się z Namiestnikiem Królestwa.

§ 22.

Opłata uiszcza się w dwóch ratach półrocznych z góry, od 3 (15) do 13 (25) Sierpnia i od 20 Grudnia (1 Stycznia), do 29 Grudnia (10 Stycznia); jednorazowa zaś kwota na początkowe potrzeby uczennicy ma być pobraną razem z pierwszą ratą opłaty.

§ 23.

W razie przyjęcia uczennicy na Pensyę nie w początku półrocza, opłata pobiera się podług obliczenia od 1 tego miesiąca, w którym przyjętą została, do początku następnego półrocza.

§ 24.

Jeżeli uczennica opuści Pensyę przed upływem półrocza, to opłata uiszczona zwróconą być nie może. Jeżeliby jednak uczennica w ciągu dwóch pierwszych miesięcy pobytu na Pensyi, od czasu przyjęcia, uznaną była przez Zwierzchność Pensyi za nieodpowiednią i była uwolnioną, w takim razie opłata zatrzymuje się tylko za dwa miesiące, chociażby uczennica nie cały ten czas na Pensyi zostawała, a za resztę półrocza opłata zwraca się. Toż samo ma miejsce, jeżeli uczennica, w ciągu dwóch pierwszych miesięcy pobytu swego na Pensyi, takową opuści za wolą rodziców lub opiekunów. Opłata jednak jednorazowa na początkowe potrzeby w żadnym razie się nie zwraca.

§ 25.

Uczennice, za które opłata nie będzie uiszczoną w termi-

въ установленные сроки, отсылаются къ родителямъ или къ лицамъ, заступающимъ ихъ мѣсто, а за время, которое онѣ находились въ Пансіонѣ, деньги взыскиваются съ родителей ихъ, или съ поручителей, на основаніи общаго положенія о казенныхъ взысканіяхъ.

IV. *Воспитаніе.*

§ 26.

Въ направленіи и ходѣ воспитанія нравственнаго и физическаго, Пансіонъ руководствуется особымъ наставленіемъ (ст. 79).

§ 27.

Курсъ ученія раздѣляется на пять классовъ, съ назначеніемъ для каждаго по одному году. Въ нихъ преподаются: Законъ Божій и Священная исторія, педагогика, языки: русскій, польскій, французскій и нѣмецкій, ариѳметика и общія понятія объ измѣреніяхъ, свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и изъ домоводства, географія, исторія, чистописаніе, рисованіе и рукодѣлія.

Отъ обученія одному изъ двухъ новѣйшихъ иностранныхъ языковъ, преподаваемыхъ въ Пансіонѣ, т. е. французскаго и нѣмецкаго, воспитанницы могутъ быть увольняемы по желанію родителей, или опекуновъ.

Музыкѣ, пѣнію и танцованію обучаются воспитанницы за особую плату. Желающія могутъ также учиться англійскому и италіянскому языкамъ. Для сего приглашаются особые Учители за установленную плату, которая относится на счетъ родителей.

§ 28.

При распредѣленіи учебныхъ предметовъ по классамъ и назначеніи числа уроковъ, Пансіонъ руководствуется приложенною къ сему Положенію таблицею, въ которой измѣненія могутъ быть допускаемы только съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 29.

Учебные предметы въ Пансіонѣ преподаются по утверждаемымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія программамъ Учителями или Учительницами, при чемъ Училищное началь-

...e oznaczonym, odesłane zostaną do rodziców lub osób, któ...e ich miejsce zastępują; za czas zaś pobytu ich na Pensyi ...ależność egzekwuje się od rodziców lub od poręczycieli, na ...sadzie ogólnych przepisów o należnościach skarbowych.

IV. Wychowanie.

§ 26.

Co do kierunku i postępowania w wychowaniu moralném ...fizyczném, Pensya ma trzymać się osobnéj Instrukcyi (§ 79).

§ 27.

Kurs nauk na Pensyi dzieli się na pięć klass, przeznaczając ...a każdą rok jeden czasu. W nich wykładają się: Nauka Religii ...historya Święta, pedagogika, języki: rossyjski, polski, francuzki ...niemiecki, arytmetyka i ogólne pojęcia o pomiarach, wiado...mości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego, je...grafia, historya, kalligrafia, rysunki i roboty ręczne.

Na żądanie rodziców lub opiekunów uczennice mogą ...yć zwolnione od uczenia się jednego z dwóch języków za...granicznych, na Pensyi wykładanych, t. j. francuzkiego lub ...niemieckiego.

Muzyki, śpiewu i tańca uczennice uczą się za osobną o...płatą. Życzący mogą się także uczyć języków angielskiego ...włoskiego, do wykładu których mają być wzywani oddzielni ...nauczyciele, za wyznaczoném wynagrodzeniem, które idzie na ...rachunek rodziców.

§ 28.

Przy rozdziale przedmiotów naukowych na klassy i ozna...czeniu liczby lekcyj, Pensya stosuje się do rozkładu, przy ni...niejszéj Ustawie załączonego, w którym mogą być wprowadzo...ne zmiany nie inaczéj, jak z decyzyi Ministra Oświecenia Na...rodowego.

§ 29.

Nauki wykładają się na Pensyi przez Nauczycieli lub ...Nauczycielki, podług programmatów zatwierdzanych przez Mi...nistra Oświecenia Narodowego; przyczém Władza Edukacyj-

ство старается, чтобы преподаванiе сколь возможно болѣе по-
ручаемо было симъ послѣднимъ. Для преподаванiя въ двухъ
низшихъ классахъ, Учительница должна быть снабжена уста-
новленнымъ свидѣтельствомъ на званiе низшей Наставницы,
въ высшихъ же классахъ—на званiе высшей Наставницы.

§ 30.

Въ Пансiонѣ, кромѣ учебныхъ пособiй для преподаванiя,
должны быть: библiотека, собранiе естественныхъ произве-
денiй и необходимѣйшiе физическiе инструменты.

§ 31.

Ученiе производится ежедневно, кромѣ воскресныхъ,
праздничныхъ и табельныхъ дней и вакацiоннаго времени,
продолжающагося съ 19 Iюня (1 Iюля) по 3 (15) Августа.

§ 32.

Время и занятiя воспитанницъ распредѣляются сообразно
времени года, на основанiи Наставленiя, упомянутаго въ ст.
79 Положенiя.

§ 33.

Въ свободные отъ ученiя дни, благонравныя и прилежныя
воспитанницы отпускаются въ домы родителей, или заступаю-
щихъ ихъ мѣсто, не иначе однако, какъ въ сопровожденiи при-
сылаемыхъ за ними, извѣстныхъ Директриссѣ благонадеж-
ныхъ лицъ.

§ 34.

Для исправленiя неприлежныхъ и неблагонравныхъ вос-
питанницъ, употребляются начальствомъ Пансiона соотвѣт-
ственныя мѣры, указанныя въ Наставленiи, о коемъ упомя-
нуто въ ст. 79 Положенiя. Если же мѣры сiи окажутся
безполезными, то воспитанница исключается изъ Пансiона, по
опредѣленiю Совѣта онаго, съ утвержденiя Попечителя округа.

§ 35.

Въ концѣ учебнаго года производятся испытанiя воспи-
танницамъ, по правиламъ, указаннымъ въ Наставленiи, о ко-
емъ упомянуто въ ст. 79 Положенiя. Попечителю округа
предоставляется командировать на сiи испытанiя Членовъ Со-
вѣта Народнаго Просвѣщенiя, или другiя лица Учебнаго вѣ-
домства.

...starać się będzie, aby wykład nauk o ile możności powierzony był Nauczycielkom. Dla wykładu nauk w dwóch niższych klassach Nauczycielka powinna posiadać stosowne świadectwo na stopień Guwernantki niższéj, a w wyższych klassach, Guwernantki wyższéj.

§ 30.

Na Pensyi oprócz pomocy naukowych, do wykładu potrzebnych, powinny być: biblioteka, zbiory do historyi naturalnéj i potrzebniejsze instrumenta fizyczne.

§ 31.

Lekcye na Pensyi odbywają się codziennie, oprócz dni niedzielnych, świątecznych i galowych, tudzież wakacyj, trwających od 19 Czerwca (1 Lipca) do 3 (15) Sierpnia.

§ 32.

Rozkład czasu i zatrudnień uczennic urządza się stosownie do pory roku, na zasadzie Instrukcyi, o któréj wzmianka w § 79-m niniejszéj Ustawy.

§ 33.

W dni wolne od lekcyj, dobrze sprawujące się i pilne uczennice otrzymują pozwolenie wyjścia do domu rodziców lub zastępujących ich miejsce, nie inaczéj jednak, jak pod dozorem znanych Przełożonéj i zasługujących na zaufanie osób, które dla zabrania ich przysyłane będą.

§ 34.

Dla poprawy niepilnych i nieprzyzwoitego obejścia się uczennic, Zwierzchność Pensyi przedsiębierze stosowne środki, wskazane w Instrukcyi, o któréj się mówi w § 79-m niniejszéj Ustawy. Jeżeli zaś środki te okażą się bezskutecznemi, w takim razie uczennica wydaloną zostaje z Pensyi, za postanowieniem Rady téjże Pensyi i decyzyą Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 35.

W końcu roku szkolnego odbywają się egzamina uczennic, wedle przepisów objętych Instrukcyą, o któréj mowa w § 79-m niniejszej Ustawy. Kurator Okręgu wyznacza na te egzamina Członków Rady Wychowania Publicznego lub inne osoby Władzy Naukowéj.

§ 36.

Списки удостоиваемыхъ къ выпуску воспитанницъ, съ точнымъ означеніемъ числа баловъ, полученныхъ по каждому предмету и по поведенію, представляются на усмотрѣніе Попечителя округа.

§ 37.

Воспитанницы въ одномъ и томъ же классѣ могутъ оставаться не болѣе двухъ лѣтъ.

§ 38.

Отличающіяся успѣхами и поведеніемъ воспитанницы награждаются книгами и похвальными листами. Первая же по выпуску воспитанница получаетъ серебряную медаль и имя ея изображается на мраморной доскѣ въ залѣ Пансіона.

§ 39.

Послѣ испытаній назначается день торжественнаго акта, къ которому приглашаются родители и родственники воспитанницъ и вообще любители просвѣщенія. На актѣ читается отчетъ о дѣйствіяхъ и состояніи Пансіона. Учители и воспитанницы читаютъ свои сочиненія, въ заключеніе провозглашаются имена воспитанницъ, назначаемыхъ къ выпуску, къ переводу въ высшіе классы и удостоиваемыхъ наградъ, которыя тутъ же раздаются. Кончившія курсъ воспитанницы получаютъ аттестаты, по прилагаемой формѣ, а оставляющія Пансіонъ, до окончанія полнаго курса, снабжаются свидѣтельствами, за подписью Директриссы и печатью Пансіона.

V. Обязанности лицъ къ Пансіону принадлежащихъ.

§ 40.

Директрисса преимущественно обязана заботиться о внутреннемъ благосостояніи Пансіона. Она имѣетъ главный надзоръ за зданіемъ, имуществомъ, за хозяйственною частію и за порядкомъ во всѣхъ отношеніяхъ.

§ 41.

Директриссѣ ввѣряется полное непосредственное воспитаніе и образованіе дѣвицъ, а потому предметомъ неусыпныхъ ея попеченій должно быть постепенное, правильное развитіе умственныхъ способностей воспитанницъ, въ особенно-

§ 36.

Lista uczennic, które uznane zostaną za kwalifikujące się do otrzymania patentów, przedstawia się, wraz z dokładném oznaczeniem stopni otrzymanych z każdego przedmiotu i ze sprawowania, do uznania Kuratora Okręgu.

§ 37.

Uczennice w jednéj i téjże klassie nie mogą pozostawać dłużéj nad lat dwa.

§ 38.

Uczennice odznaczające się pod względem postępu w naukach i sprawowania otrzymują nagrody w książkach i listach pochwalnych. Najlepsza zaś uczennica z kończących całkowity kurs nauk, otrzymuje medal srebrny, a nazwisko jéj zapisuje się na marmurowéj tablicy w sali Pensyi.

§ 39.

Po ukończonych egzaminach oznacza się dzień aktu uroczystego, na który zapraszają się rodzice i krewni uczennic i w ogóle miłośnicy nauk. Na akcie odczytuje się sprawozdanie z czynności i stanu Pensyi. Nauczyciele i uczennice czytają własne rozprawy i wypracowania, a w końcu ogłaszają się nazwiska uczennic, kończących całkowity kurs nauk, promowanych do klass wyższych i otrzymujących nagrody, które się na tymże akcie rozdają. Uczennice, kończące całkowity kurs nauk na Pensyi, otrzymują patenta według załączającéj się formy; opuszczające zaś Pensyę, przed ukończeniem całkowitego kursu nauk, otrzymują świadectwa z podpisem Przełożonéj i pieczęcią Pensyi.

V. Obowiązki osób, do składu Pensyi należących.

§ 40.

Szczególnym obowiązkiem Przełożonéj jest dbać o wewnętrzny dobry stan Pensyi. Ona ma główny nadzór nad gmachem, własnością Pensyi, nad częścią ekonomiczną, tudzież nad porządkiem pod każdym względem.

§ 41.

Do Przełożonéj należy zupełne i bezpośrednie wychowanie i kształcenie panien; dla tego ma się ona z całą troskliwością starać o stopniowe i zasadne rozwijanie władz umy-

сти же, образованіе ихъ сердца, внушеніе христіанскаго благочестія и просвѣщенія, неразрывно связаннаго съ доброю нравственностію и приверженностію къ Престолу; практическое ознакомленіе воспитанницъ съ необходимѣйшими и ближайшими къ ихъ предназначенію свѣдѣніями, полезными въ жизни домашней и хозяйственной, и съ веденіемъ счетовъ; внушеніе имъ любви къ домоводству, порядку, трудолюбію, опрятности и бережливости.

§ 42.

Для достиженія изложенной въ предшедшей статьѣ цѣли Директрисса принимаетъ на себя всѣ обязанности благоразумной матери, посѣщаетъ воспитанницъ въ часы ученія, приготовленія къ урокамъ и отдохновенія, замѣчаетъ свойства, наклонности и прилежаніе каждой и требуетъ, чтобы Гувернантки и Учители исполняли свои обязанности безъ упущенія.

§ 43.

Директрисса обязана пещись о здоровьѣ воспитанницъ, заботиться о сохраненіи чистаго воздуха въ помѣщеніи и о доставленіи свѣжей, здоровой и достаточной пищи. Обязанности Директриссы подробнѣе опредѣляются Наставленіемъ, упомянутымъ въ ст. 79 Положенія.

§ 44.

Въ случаѣ важныхъ и не терпящихъ отлагательства дѣлъ, Директрисса имѣетъ право увольнять служащихъ при Пансіонѣ лицъ и воспитанницъ въ отпускъ на десять дней. На отсутствіе, болѣе продолжительное, она испрашиваетъ разрѣшенія Попечителя округа.

§ 45.

Обязанности Учителей и Учительницъ опредѣляются вообще Училищнымъ Уставомъ, а въ подробности упомянутымъ въ ст. 79 Положенія, Наставленіемъ.

§ 46.

Гувернантки назначаются въ помощь Директриссѣ, для постояннаго и непрерывнаго наблюденія за воспитанницами и вообще для исполненія возлагаемыхъ на нихъ Директрис-

łowych uczennic, a szczególniéj o należyte kształcenie ich ser-
a, wpajanie pobożności chrześcijańskiéj i oświaty, połączonych
nierozerwanym węzłem z dobrą moralnością i przywiązaniem
do Tronu; o praktyczne obznajmianie uczennic z najpotrzeb-
niejszemi i najbliższemi ich przyszłemu powołaniu wiadomo-
ściami, pożytecznemi w życiu domowém i gospodarstwie, tu-
dzież z prowadzeniem rachunku; o wpajanie zamiłowania do
zarządu domowego, do porządku, pracowitości ochędóstwa i
oszczędności.

§ 42.

Dla osiągnięcia celu określonego w poprzedzającym paragra-
fie, Przełożona winna przejąć się obowiązkami rozsądnéj matki,
odwiedzać uczennice podczas lekcyj, przysposabiania się do nich i
w czasie wypoczynku, zwracać uwagę na ich przymioty, skłon-
ności i pilność każdéj z nich, przestrzegając, ażeby Guwernant-
ki i Nauczyciele wypełniali swe obowiązki z należytą akurat-
nością.

§ 43.

Przełożona powinna mieć staranie o zdrowiu uczennic, o
utrzymaniu czystego powietrza w lokalu Pensyi i o dostar-
czaniu uczennicom świeżego, zdrowego i w dostatecznéj ilości
pokarmu. Obowiązki Przełożonéj szczegółowo określone są
Instrukcyą, o któréj mowa w § 79-m niniejszéj Ustawy.

§ 44.

Dla ważnych, niecierpiących zwłoki interessów, Przełożo-
na ma prawo udzielać osobom, do składu Pensyi należącym,
i uczennicom Pensyi urlop na dni 10; na czas zaś dłuższy u-
prasza o decyzyę Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 45.

Obowiązki Nauczycieli i Nauczycielek określone są w o-
gólności Ustawą Szkolną, w szczególności zaś Instrukcyą, o
któréj mowa w § 79-m niniejszéj Ustawy.

§ 46.

Guwernantki przeznaczone są do pomocy Przełożonéj, dla
ciągłego i nieustannego czuwania nad uczennicami i w ogó-
le dla wypełniana wkładanych na nie przez Przełożoną ty-

сою по Пансіону порученій. Затѣмъ занятія ихъ распредѣляются Директриссою Пансіона.

§ 47.

Въ Гувернантки избираются лица благовоспитанныя, образованныя и во всѣхъ отношеніямъ неукоризненныя, преимущественно такія, которыя свободно объясняются на языкахъ французскомъ или нѣмецкомъ. Притомъ въ должность младшихъ Гувернантокъ опредѣляются только тѣ, кои снабжены установленнымъ свидѣтельствомъ на званіе по крайней мѣрѣ низшихъ Наставницъ, въ должность же старшихъ Гувернантокъ, имѣющія званіе высшихъ Наставницъ.

§ 48.

Обязанности Гувернантокъ опредѣляются важнымъ ихъ назначеніемъ. Онѣ имѣютъ постоянный надзоръ за воспитанницами, какъ въ классахъ, такъ и внѣ оныхъ; всегда и вездѣ наблюдаютъ за поведеніемъ воспитанницъ; находясь при нихъ безотлучно, даютъ имъ полезныя наставленія; при всѣхъ случаяхъ стараются разговорами съ воспитанницами приносить имъ пользу, какъ въ нравственномъ, такъ и въ учебномъ отношеніи, и требуютъ отъ нихъ строгаго соблюденія предписаннаго во всѣхъ отношеніяхъ порядка. Онѣ упражняютъ воспитанницъ практически въ иностранныхъ языкахъ, наблюдаютъ за приготовленіемъ уроковъ и помогаютъ въ томъ воспитанницамъ; въ случаѣ болѣзни или отсутствія Учителей или Учительницъ, по назначенію Директриссы, заступаютъ ихъ мѣсто. Отношенія младшихъ Гувернантокъ къ старшимъ и вообще обязанности Гувернантокъ будутъ подробнѣе опредѣлены въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ ст. 79 Положенія.

§ 49.

Въ случаѣ отсутствія или болѣзни Директриссы, должность ея поручается, съ разрѣшенія Попечителя округа, одной изъ старшихъ Гувернантокъ.

§ 50.

Письмоводитель и вмѣстѣ съ тѣмъ Смотритель зданія занимается письменною частію по Пансіону; сверхъ того, онъ имѣетъ смотрѣніе за чистотою зданія, за безопасностію отъ огня и завѣдываетъ полицейскою частію Пансіона.

...ych się Pensyi obowiązków. Zatrudnienia ich więc wskazuje Przełożona.

§ 47.

Na Guwernantki wybierają się osoby dobrze wychowane, ...ztałcone i pod każdym względem nie podlegające zarzu...i, a szczególniéj takie, które płynnie mówią po francuzku ...po niemiecku. Przytém na Guwernantki niższe wybiera się tylko takie, które posiadają odpowiednie świadectwa przy...imniéj na stopień Guwernantek niższych, zaś na Guwer...ntki wyższe, mające stopień Guwernantek wyższych.

§ 48.

Obowiązki Guwernantek wskazuje ważność ich powoła...a. Do nich należy ciągłe czuwanie nad uczennicami, tak ...klassach jak i po za klassami; wszędzie i zawsze powinny ...e przestrzegać przyzwoitego i moralnego zachowywania się ...zennic; znajdując się przy nich nieodstępnie, mają dawać ...w każdym razie stosowne przestrogi, starać się w rozmo...e z niemi przynosić im korzyść tak pod względem moral...m, jako i naukowym, tudzież wymagać od nich ścisłego za...owywania we wszystkiém należytego porządku. Guwernant... wprawiają uczennice praktycznie w konwersacyę w językach ...granicznych; pilnują, aby uczennice były przysposobione na ...kcye i pomagają im do przygotowania się na nie; w razie ...bości czy nieobecności Nauczycieli lub Nauczycielek, zastę...ją ich miejsce, podług wskazania Przełożonéj. Stosunki po...iędzy młodszemi i starszemi Guwernantkami, i w ogólności ...owiązki Guwernantek będą szczegółowo wskazane w Instruk...i, o któréj mowa w § 79-m niniejszéj Ustawy.

§ 49.

W razie nieobecności lub słabości Przełożonéj, obowiązki ... pełni z decyzyi Kuratora jedna ze starszych Guwernantek.

§ 50.

Sekretarz i zarazem Dozorca gmachu zajmować się będzie ...ścią kancellaryjną Pensyi; prócz tego do niego należy czu...anie nad zachowaniem czystości w gmachu, nad bezpieczeń...wem od ognia i w ogóle nad częścią policyjną Pensyi.

§ 51.

Для ближайшаго завѣдыванія хозяйственною части назначается Экономка. Въ вѣдѣніи ея состоятъ: Кастелянша, буфетчица, кухарка и часть прислуги, равно всѣ вещи принадлежащія къ хозяйственной части. Обязанности Экономки опредѣляются въ подробности въ Наставленіи, упомянутомъ въ ст. 79 Положенія.

§ 52.

Родители, родственники и опекуны воспитанницъ допускаются въ Пансіонъ не иначе, какъ съ предварительнаго разрѣшенія Директриссы, и могутъ имѣть свиданіе съ ними въ свободные отъ ученія часы, въ присутствіи Директриссы или одной изъ Гувернантокъ.

§ 53.

Письма къ воспитанницамъ и отъ нихъ къ родственникамъ доставляются не иначе, какъ чрезъ Директриссу.

VI. Форма одежды.

§ 54.

Учители, Врачъ и Письмоводитель носятъ установленные для Варшавскаго Учебнаго округа мундиры. Разряды мундировъ означены въ штатѣ.

§ 55.

Воспитанницы Пансіона имѣютъ однообразную одежду, предписанную въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ ст. 79 Положенія.

VII. Помѣщеніе, содержаніе и отчетность.

§ 56.

Пансіонъ помѣщается въ казенномъ зданіи.

§ 57.

Директрисса, Гувернантки, Письмоводитель, Экономка, Надзирательница при больницѣ, Кастелянша, служители и служительницы помѣщаются въ зданіи Пансіона.

§ 58.

Живущія въ домѣ Пансіона лица, пользуются казенными отопленіемъ и освѣщеніемъ.

§ 59.

Директрисса, Гувернантки, Экономка, Надзирательница при больницѣ и Кастелянша получаютъ столъ отъ Пансіона.

§ 51.

Dla bliższego zarządu częścią ekonomiczną przeznacza się spodyni. Pod jéj kierunkiem zostają: Dozorczyni bielizny, ietowa, kucharka i pewna część służących; pod jéj także orem pozostają wszystkie przedmioty, należące do części eko-micznéj Pensyi. Obowiązki Gospodyni oznaczone są szcze-łowo w Instrukcyi, o któréj mowa w § 79-m niniejszéj U-awy.

§ 52.

Rodzice, krewni lub opiekunowie uczennic mogą odwie-ac je na Pensyi nie inaczéj, jak za pozyskaném poprzednio wzwoleniem Przełożonéj, i mogą widzieć się z uczennicami w dziny wolne od nauki, w obecności Przełożonéj, lub jednéj Guwernantek.

§ 53.

Listy do uczennic i od uczennic do krewnych winny yć przesyłane nie inaczéj, jak za pośrednictwem Przełożonéj.

VI. Forma ubioru.

§ 54.

Nauczyciele, Lekarz i Sekretarz noszą mundury przepisa-e dla Okręgu Naukowego Warszawskiego. Klassy mundurów znaczone są w etacie.

§ 55.

Uczennice Pensyi nosić będą jednakowe ubranie, przepisa-e Instrukcyą, o któréj mowa w § 79-m niniejszéj Ustawy.

VII. Pomieszczenie, utrzymanie i część rachunkowa Pensyi.

§ 56.

Pensya mieści się w gmachu rządowym.

§ 57.

Przełożona, Guwernantki, Sekretarz, Gospodyni, Dozor-czyni przy infirmeryi, Dozorczyni bielizny i służba niższa ma-ą mieszkanie w gmachu Pensyi.

§ 58.

Osoby mieszkające w gmachu Pensyi otrzymują od Rzą-du opał i światło.

§ 59.

Przełożona, Guwernantki, Gospodyni, Dozorczyni przy infirmeryi i Dozorczyni bielizny mają stół na Pensyi.

§ 60.

Назначенные по штату расходы покрываются сумм[ою], отпускаемою изъ Казны Царства въ количествѣ 3,660 р[уб.] сер., и платою за воспитанницъ.

§ 61.

Остатки отъ получаемыхъ Пансіономъ суммъ и сбер[е]женія отъ штатныхъ назначеній поступаютъ въ экономиче[с]кую сумму, которая, съ разрѣшенія Министра Народна[го] Просвѣщенія, употребляется на разныя хозяйственныя у[]лучшенія и постройки, на пріобрѣтеніе учебныхъ пособі[й], на единовременное вознагражденіе или добавочное жалованье достойнѣйшимъ должностнымъ лицамъ и на прочія надобност[и] Пансіона.

§ 62.

Слѣдующую изъ Казны сумму и плату за воспитанниц[ъ] принимаетъ Директрисса и выдаетъ въ полученіи квитанціи, вырѣзываемыя изъ контрольной книги.

§ 63.

Поступившія въ Пансіонъ суммы кладутся немедленно въ особый сундукъ за двумя замками, отъ которыхъ ключи находятся у Директриссы и у Гувернантки, занимающейся счетоводствомъ. Лица сіи прикладываютъ къ сундуку и свои печати. Въ томъ же сундукѣ хранятся и билеты на внесенныя въ Кредитныя Установленія суммы.

§ 64.

Въ сундукѣ не должно находиться наличными деньгами болѣе 500 руб. сер. Превышающая это количество сумма вносится немедленно въ Банкъ, откуда требуется обратно по мѣрѣ надобности.

§ 65.

Деньги и билеты кладутся въ сундукъ и вынимаются изъ онаго не иначе, какъ въ присутствіи лицъ, означенныхъ въ ст. 63.

§ 66.

Совѣтъ Пансіона свидѣтельствуетъ ежемѣсячно наличность суммъ. Сверхъ сего, Попечитель Учебнаго округа можетъ во всякое время командировать отъ себя чиновника для повѣрки кассы и имущества и ревизіи счетныхъ книгъ.

§ 60.

Objęte etatem wydatki pokrywają się z funduszu rsr. .660, wyznaczonego ze Skarbu Królestwa, i z opłat od czennic.

§ 61.

Pozostałość od funduszów Pensyi i oszczędności z pozyrj etatowych stanowią fundusz remanentowy Pensyi, który, decyzyą Ministra Oświecenia Narodowego, może być użyną rozmaite gospodarskie ulepszenia i budowy, na zakupyanie pomocy naukowych, na jednorazowe wynagrodzenie, lbo dodatki do płac odznaczającym się osobom, w służbie rzy Pensyi zostającym, oraz na inne jéj potrzeby.

§ 62.

Przeznaczony ze Skarbu fundusz i opłatę od uczennic dbiera sama Przełożona i wydaje z odbioru kwity wycinae z księgi sznurowéj.

§ 63.

Wpływające do Pensyi fundusze składają się niezwłoznie w osobną skrzynię opatrzoną dwoma zamkami, od któych klucze winny się znajdować u Przełożonéj i Guwernanki, zajmującéj się częścią rachunkową. Osoby te opatrują krzynię swojemi pieczęciami. W téjże skrzyni zachowują się dowody na wniesione fundusze do Instytucyj kredytowych.

§ 64.

W skrzyni nie powinno znajdować się gotowizną więcéj ad 500 rsr.; przewyższająca zaś ilość przelewa się natychmiast o Banku Polskiego, zkąd podnosi się w miarę potrzeby.

§ 65.

Pieniądze i bilety składają się do skrzyni i mogą być z éjże brane nie inaczéj, jak w obecności osób oznaczonych § 63-m.

§ 66.

Rada Pensyi sprawdza co miesiąc stan kassy. Prócz tego Kurator Okręgu Naukowego może w każdym czasie delegoać od siebie urzędnika dla sprawdzenia kassy i własności, raz dla rewizyi ksiąg rachunkowych.

§ 67.

Директрисса представляетъ Попечителю округа ежемѣсячно рапорты о состоянiи суммъ Пансiона. Если же Попечитель найдетъ нужнымъ, то можетъ требовать отъ Директриссы представленiя ему во всякое время и подробнаго счета въ доходахъ и расходахъ Пансiона.

§ 68.

Поставка съѣстныхъ припасовъ и другихъ надобностей въ значительномъ количествѣ, производится по годовымъ контрактамъ, заключаемымъ съ подрядчиками Совѣтомъ Пансiона, съ разрѣшенiя Попечителя округа. На мелочные расходы выдается Экономкѣ изъ кассы Пансiона до 100 руб. сер., расходъ коихъ она записываетъ въ выдаваемую ей ежегодно шнуровую книгу. По израсходованiи сей суммы, Экономка представляетъ Совѣту шнуровую книгу, по повѣркѣ которой, выдается ей вновь таковая же сумма.

§ 69.

Отчетность вообще производится по возможности самымъ простымъ, домашнимъ, но яснымъ образомъ. Веденiемъ счетовъ занимается, подъ руководствомъ Директриссы, одна изъ Гувернантокъ, по выбору Директриссы и утвержденiю Попечителя округа, и получаетъ за сiе добавочнаго жалованья сто руб. сер. въ годъ. Для ознакомленiя воспитанницъ съ счетоводствомъ и прiученiя ихъ вообще хозяйству и бережливости, старшiя изъ нихъ принимаютъ участiе въ веденiи счетовъ. Форма счетоводства подробно опредѣлена будетъ въ Наставленiи, о коемъ упомянуто въ ст. 79 Положенiя.

§ 70.

По истеченiи каждаго года, Директрисса представляетъ Попечителю округа засвидѣтельствованный въ вѣрности Совѣтомъ Пансiона отчетъ о приходѣ, расходѣ и остаткѣ суммъ Пансiона, съ очищенiемъ каждой статьи прихода шнуровыми книгами, а расхода денегъ, узаконенными документами. Сей отчетъ, по повѣркѣ въ Управленiи Варшавскаго Учебнаго округа, разсматривается и окончательно утверждается Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенiя. Краткую годовую вѣдомость о приходѣ, расходѣ и остаткѣ суммъ Пансiона Попечитель округа представляетъ Министру Народнаго Просвѣщенiя.

§ 67.

Przełożona co miesiąc składa Kuratorowi Okręgu rapport o stanie funduszów Pensyi. Jeżeli zaś Kurator uzna potrzebę, to może żądać od Przełożonéj przedstawienia sobie każdego czasu szczegółowego rachunku o dochodach i wydatkach Pensyi.

§ 68.

Dostawa zapasów żywności i innych potrzeb, w znacznéj ilości, odbywa się za rocznemi kontraktami, zawieranemi z dostawcami, za decyzyą Kuratora, przez Radę Pensyi. Na drobne wydatki zalicza się Ekonomce z kassy Pensyi do 100 rsr., których rozchód zapisuje ona do księgi sznurowéj, corocznie jéj wydawanéj. Po wydatkowaniu téj kwoty, Ekonomka przedstawia sznurową księgę Radzie Pensyi, po sprawdzeniu któréj, zalicza się jéj znowu takaż kwota.

§ 69.

Rachunkowość w ogóle ma być prowadzoną o ile możności w sposób prosty, domowy, lecz zarazem jasny. Prowadzeniem rachunkowości zajmuje się jedna z Guwernantek, wybrana przez Przełożoną i zatwierdzona przez Kuratora Okręgu, za te obowiązki otrzymuje dodatkowéj płacy rsr. 100 rocznie. Dla obznajmienia uczennic z rachunkowością i w ogóle dla przyuczenia się do gospodarstwa i oszczędności, starsze z nich biorą udział w prowadzeniu rachunków. Wzór do prowadzenia rachunkowości szczegółowo przepisany będzie w Instrukcyi, o któréj mowa w § 79-m niniejszéj Ustawy.

§ 70.

Po upływie każdego roku, Przełożona przedstawia Kuratorowi Okręgu Naukowego szczegółowy rachunek, poświadczony za zgodność przez Radę Pensyi, z wpływów, wydatków i remanentu funduszów Pensyi, z usprawiedliwieniem każdéj pozycyi dochodu księgami sznurowemi, a wydatku pieniędzy właściwemi dowodami. Rachunek ten po sprawdzeniu w Zarządzie Okręgu Naukowego Warszawskiego, roztrząsa się i zatwierdza ostatecznie przez Radę Wychowania Publicznego. Kurator Okręgu przedstawia Ministrowi Oświecenia Narodowego krótki wykaz roczny o wpływach, wydatkach i remanencie funduszów Pensyi.

§ 71.

Все имущество Пансіона находится въ главномъ завѣдываніи Директриссы. Библіотеку и учебныя пособія имѣетъ въ ближайшемъ своемъ вѣдѣніи одна изъ старшихъ Гувернантокъ, по назначенію Директриссы. Въ ея же завѣдываніи находятся учебныя принадлежности, назначаемыя для воспитанницъ. За мебелью и прочими хозяйственными вещами имѣетъ ближайшее смотрѣніе Экономка. Опись всему имуществу Пансіона составляется въ порядкѣ, предписанномъ особымъ Наставленіемъ, о коемъ сказано въ ст. 79 Положенія.

§ 72.

Пища для воспитанницъ приготовляется здоровая и въ достаточномъ количествѣ. Число блюдъ и что именно и въ какой день должно быть приготовлено опредѣляется Директриссою Пансіона, съ утвержденія Попечителя округа.

§ 73.

При Пансіонѣ находится больница для воспитанницъ; но родители и заступающіе ихъ мѣсто могутъ брать больныхъ дѣвицъ и къ себѣ въ домъ.

VIII. Права и преимущества Пансіона.

§ 74.

Пансіонъ имѣетъ печать съ гербомъ Царства Польскаго, и съ надписью: „Пансіонъ для дѣвицъ въ Варшавѣ, содержимый отъ Правительства.“

§ 75.

Пакеты, письма и посылки, отправляемые за печатью Пансіона и за № его Канцеляріи, принимаются на почтѣ на общихъ правилахъ, для прочихъ Казенныхъ Учрежденій установленныхъ.

§ 76.

Въ производствѣ всякихъ дѣлъ, Пансіонъ освобождается отъ употребленія гербовой бумаги.

§ 77.

Врачъ, Письмоводитель и Учители считаются въ государственной службѣ. Права ихъ по чинопроизводству суть тѣ же, какія предоставлены вообще подобнымъ должностямъ по Учебному вѣдомству. Классы должностей и разряды мундировъ опредѣлены въ штатѣ. Въ отношеніи пенсій пользуются они правами, постановленными на сей конецъ въ Царствѣ Поль-

§ 71.

Wszelka własność Pensyi znajduje się pod głównym zarządem Przełożonéj; nad biblioteką i innemi pomocami naukowemi ma najbliższy dozór jedna ze starszych Guwernantek, wybrana przez Przełożoną; pod jéj dozorem znajdują się również pomoce naukowe przeznaczone dla uczennic. Nad utensyliami i innemi sprzętami gospodarskiemi ma bliższy dozór Gospodyni. Inwentarz wszelkiéj własności Pensyi sporządza się wedle szczegółowéj instrukcyi, o któréj mowa w § 79-m niniejszéj Ustawy.

§ 72.

Żywność dla uczennic powinna być zdrowa i w dostatecznéj ilości. Ilość potraw, jakie mianowicie, i w jakim dniu mają być dawane, oznacza Przełożona Pensyi, za decyzyą Kuratora Okręgu.

§ 73.

Przy Pensyi znajduje się infirmerya dla uczennic; wszakże rodzice lub zastępujący ich miejsce mogą brać chore uczennice do siebie.

VIII. Prawa i prerogatywy Pensyi.

§ 74.

Pensya używa pieczęci z herbem Królestwa Polskiego i z napisem: „P e n s y a Ż e ń s k a R z ą d o w a w W a r s z a w i e."

§ 75.

Expedycye, listy i posyłki, expedyowane pod pieczęcią Pensyi i za Nr. Kancellaryi téjże Pensyi, przyjmują się na pocztę na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych dla innych zakładów rządowych.

§ 76.

Przy załatwianiu wszelkich interessów, Pensya wolną jest od używania papieru stemplowego.

§ 77.

Lekarz, Sekretarz i Nauczyciele uważają się za zostających w służbie rządowéj. Prawa ich do otrzymywania rang takież same, jakie zapewnione są odpowiednim urzędom w innych rządowych zakładach naukowych. Klassy urzędów mundurów oznaczone są w etacie. Co do pensyi emerytalnéj korzystają oni z praw ustanowionych w tym względzie

скомъ. Сими правами пользуются также Директрисса, Гувернантки и Учительницы.

§ 78.

Воспитанницы, окончившія полный курсъ наукъ въ Пансіонѣ и получившія о томъ аттестаты, имѣютъ право, не подвергаясь особому испытанію, на званіе Низшихъ Домашнихъ Наставницъ. О выдачѣ имъ свидѣтельствъ на сіе званіе, онѣ обязаны ходатайствовать установленнымъ порядкомъ.

§ 79.

По предметамъ, въ семъ Уставѣ отдѣльно не поименованнымъ, Пансіонъ руководствуется особымъ Наставленіемъ, утверждаемымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія. Въ немъ опредѣлены будутъ подробныя правила относительно воспитанія, ученія и управленія по всѣмъ частямъ Пансіона.

Вѣрно: Директоръ Департамента (подписано) *П. Гаевскій.*

Приложеніе 1-е къ № 10-му.

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по классамъ.

Учебные предметы	Число уроковъ по классамъ					Вообще
	I.	II.	III.	IV.	V.	
Законъ Божій	2	2	2	2	2	10
Педагогика	—	—	—	—	2	2
Русскій языкъ	3	3	3	3	3	15
Польскій языкъ	3	3	3	3	2	14
Французскій языкъ	3	3	4	4	4	[illegible]
Нѣмецкій языкъ	3	3	4	4	4	[illegible]
Ариѳметика и общія понятія объ измѣреніяхъ	2	2	2	2	2	[illegible]
Свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и изъ домоводства	—	—	1	2	2	[illegible]
Географія	2	2	2	2	2	10
Исторія	—	—	3	3	3	[illegible]
Чистописаніе	3	3	2	2	2	[illegible]
Рисованіе	2	2	2	2	2	[illegible]
Рукодѣлія	2	2	2	2	2	[illegible]
итого	25	25	30	31	32	[illegible]

Директоръ (подписано) *П. Гаевскій.*

la Królestwa Polskiego. Z tychże praw korzystają Przełożo-
ne, Guwernantki i Nauczycielki.

§ 78.

Uczennice, które ukończyły całkowity kurs nauk na Pen-
syi i które otrzymały patenta, mają prawo na otrzymanie stop-
nia Guwernantek niższych, bez składania osobnego egzaminu.
O pozyskanie świadectw na ten stopień, obowiązane są starać
się drogą właściwą.

§ 79.

W przedmiotach, w téj Ustawie oddzielnie nie wyszczegól-
nionych, Pensya stosuje się do oddzielnéj instrukcyi zatwier-
dzonéj przez Ministra Oświecenia Narodowego, w której obję-
te będą szczegółowe przepisy co do wychowania, nauki i za-
rządu Pensyą pod wszelkiemi względami.

Zgodno: Dyrektor Departamentu (podpisano) *P. Gajewski.*

1-y Annex do Nr. 10-go.

ROZKŁAD NAUK NA KLASSY.

Przedmioty naukowe	Liczba lekcyj w klassach					Łącznie
	I.	II.	III.	IV.	V.	
Nauka Religii	2	2	2	2	2	10
Pedagogika	—	—	—	—	2	2
Język rossyjski	3	3	3	3	3	15
Język polski	3	3	3	3	2	14
Język francuzki	3	3	4	4	4	18
Język niemiecki	3	3	4	4	4	18
Arytmetyka i ogólne wiadomości o wymiarach	2	2	2	2	2	10
Wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego	—	—	1	2	2	5
Jeografia	2	2	2	2	2	10
Historya	—	—	3	3	3	9
Kalligrafia	3	3	2	2	2	12
Rysunki	2	2	2	2	2	10
Roboty ręczne	2	2	2	2	2	10
Razem	25	25	30	31	32	143

Dyrektor (podpisano) *P. Gajewski.*

Приложеніе 2-е къ № 10-му. 2-i Annex do Nr. 10-go.

(Форма Аттестата.) *(Wzór Patentu)*

Аттестатъ. Patent.

ПАНСІОНЪ ДЛЯ ДѢВИЦЪ ВЪ ВАРШАВѢ, СОДЕРЖИМЫЙ ОТЪ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Предъявительница сего, бывшая воспитанница Пансіона для дѣвицъ въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства (имя, отчество и фамилія), изъ дворянъ, отъ роду . . . . лѣтъ, ... исповѣданія, поступила въ Пансіонъ (число, мѣсяцъ) 18 . . года и состоя въ ономъ по . . . Іюня 18 . . года, окончила полный курсъ наукъ. Въ продолженіе сего времени поведенія была и въ преподаваемыхъ предметахъ оказала слѣдующіе успѣхи:

(Здѣсь слѣдуетъ исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ, преподаваемыхъ въ Пансіонѣ.)

Въ увѣреніе чего и данъ ей, NN, сей Аттестатъ за надлежащею подписью и съ приложеніемъ печати Пансіона.

PENSYA ŻEŃSKA RZĄDOWA W WARSZAWIE.

Okazicielka niniejszego, była uczennica Pensyi Rządowéj Żeńskiéj w Warszawie (imię jéj i imię ojca, tudzież nazwisko) stanu . . . . wieku lat. . Religii . . . . . , zapisana na Pensyę (dzień i miesiąc) 18 . . roku, i pozostając w niéj do . . Czerwca 18 . . r. ukończyła całkowity kurs nauk. W ciągu tego czasu sprawowała się i w przedmiotach naukowych okazała postęp następujący:

(Tu następuje wyliczenie wszystkich przedmiotów naukowych, na Pensyi wykładanych.)

Na dowód czego wydany zostaje NN. niniejszy Patent za właściwemi podpisami i z wyciśnięciem pieczęci Pensyi.

Варшава, Іюня . . . . дня 18 . . года.

Директрисса Учители и Учительницы.

(Печать)

Директоръ (подписано) *П. Гаевскій.*

Приложеніе 3-е къ № 10-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Вели-
ства рукою написано: „Быть по сему."

въ С. Петербургѣ,
Декабря 1857 года.

Штатъ пансіона для дѣвицъ въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства.

3-y Annex do Nr. 10-go.

Na oryginale własną ręką Jego Cesarskiéj Mości napisano:
„Ma być podług tego".

w St. Petersburgu,
d. 4 Grudnia 1857 r.

Etat Pensyi Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie.

	Число лицъ	Жалованье одному Руб.	Жалованье всѣмъ Руб.
Директрисса			
Старшія Гувернантки	1	900	900
Младшія Гувернантки	2	400	800
	3	250	750
На жалованье Учителямъ и Учительницамъ	—	—	3,000
Врачъ	1	300	300
Письмоводитель и Смотритель дома	1	300	300
Гувернанткѣ, занимающейся счетоводствомъ, добавочнаго жалованья	1	100	100
На плату Надзирательницѣ при больницѣ, Экономкѣ, Кастелянщѣ и на наемъ служанокъ, кухарокъ, швейцара и дворника	—	—	925
На пищу 66 воспитанницамъ, Директриссѣ, 5-и Гувернанткамъ, Экономкѣ, Кастелянщѣ, Надзирательницѣ при больницѣ, полагая на каждое лицо по 55 руб.	—	—	4,125
На мытье бѣлья, полагая на каждую воспитанницу по 10 руб.	—	—	660
На медикаменты и другіе по больницѣ расходы	—	—	200
На отопленіе и освѣщеніе	—	—	800
На учебныя пособія и классныя потребности	—	—	150
На пріумноженіе библіотеки и другихъ учебныхъ пособій	—	—	100
На ремонтъ столоваго бѣлья, столовыхъ приборовъ, посуды, классной и прочей мебели	—	—	300
На совершеніе духовныхъ требъ, надобности Канцеляріи и награды воспитанницъ	—	—	150
итого	—	—	13,560

Примѣчаніе 1) Жалованье Учителямъ и Учительницамъ назначается Попечителемъ Учебнаго округа, смотря по ихъ трудамъ. Опредѣленная въ штатѣ на сей предметъ сумма (3,000), въ случаѣ надобности и когда средства Пансіона позволятъ, можетъ быть увеличена по соглашенію Министра Народнаго Просвѣщенія съ Намѣстникомъ Царства.

2) Остатки по однѣмъ статьямъ могутъ быть употребляемы на покрытіе недостатковъ по другимъ.

	Liczba osób	Płace jednemu rsr.	Płace wszystkim rsr.
Przełożona	1	900	900
Starsze Guwernantki	2	400	800
Młodsze Guwernantki	3	250	750
Na płace dla Nauczycieli i Nauczycielek	—	—	3,000
Lekarz	1	300	300
Sekretarz i zarazem Dozorca gmachu	1	300	300
Guwernantce zajmującej się rachunkowością, dodatkowej płacy	1	100	100
Na płace dla Dozorczyni przy infirmeryi, dla Gospodyni, Dozorczyni bielizny i na najem służących, kucharek, szwajcara i stróża	—	—	925
Na żywność dla 66 uczennic, Przełożonej, 5 Guwernantek, Gospodyni, Dozorczyni bielizny i Dozorczyni infirmeryi, licząc na każdą osobę po rsr. 55	—	—	4,125
Na pranie bielizny, licząc na każdą uczennicę po rsr. 10	—	—	660
Na lekarstwa i inne wydatki infirmeryi	—	—	200
Na opał i światło	—	—	800
Na pomoce naukowe i inne potrzeby szkolne	—	—	150
Na pomnożenie biblioteki i innych pomocy naukowych	—	—	100
Na uzupełnienie bielizny stołowej, sprzętów stołowych, naczyń, mebli klassowych i innych	—	—	300
Na utrzymanie nabożeństwa, potrzeby kancelaryjne i na nagrody dla uczennic	—	—	150
Ogółem	—	—	13,560

Uwaga 1) Płace Nauczycielom i Nauczycielkom przeznacza Kurator Okręgu Naukowego, stosownie do ich zatrudnień; fundusz etatem na ten cel przeznaczony (3,000 rsr.), może być, w razie potrzeby i gdy środki Pensyi dozwolą, powiększony, po zniesieniu się Ministra Oświecenia Narodowego z Namiestnikiem Królestwa.

2) Oszczędności z jednych pozycyj mogą być użyte na zastąpienie braku z innych.

Примѣчаніе 3) Расходы на содержаніе и ремонтъ дома, на держаніе сада и непредвидимыя надобн относятся на общую экстраординарную су

4) Расходы на содержаніе воспитанницъ прои дятся соразмѣрно наличному числу ихъ, п значенному здѣсь разсчету. Въ случаѣ ув ченія числа воспитанницъ, можетъ быть ув чено и число Гувернантокъ.

5) Учители французскаго и нѣмецкаго языко чистописанія и рисованія полагаются по д жности въ XII, а по мундиру въ X клас прочіе Учители по должности и по мундиру X классѣ. Врачу присвояется по должност по мундиру IX, а Письмоводителю, по долж сти XIV, а по мундиру X классъ.

Вѣрно: Директоръ Департамента

(подписано) *П. Гаевскій.*

№ 11.

Проектъ Положенія о Высшемъ Женскомъ Училищѣ въ Варшавѣ, содержимомъ отъ Правительства (*).

(9 (21) Августа 1859 года.)

Цѣль учрежденія и составъ.

§ 1.

Для доставленія родителямъ возможности, не отлуча дочерей своихъ отъ семейства, давать имъ надлежащее обра зованіе, за такую плату, которая не была бы стѣснительна для людей самаго умѣреннаго состоянія, учреждается въ Варшавѣ Высшее Женское Училище.

(*) *Примѣчаніе.* Проектъ этотъ, съ разрѣшенія Попечителя Вар шавскаго Учебнаго округа, приведенъ въ испол неніе въ 1859 году, въ Высшемъ Женскомъ Училищѣ, содержимомъ отъ Правительства, въ Варшавѣ, и открытомъ на основаніи предписанія Намѣстника въ Царствѣ отъ 9 (21) Августа того же года.

Uwaga 3) Wydatki na utrzymanie i reparacye gmachu, na utrzymanie ogrodu i potrzeby nieprzewidziane, pokrywane będą z funduszu na extraordynarya ogólne Okręgu.

4) Wydatki na utrzymanie uczennic mają być czynione odpowiednio do znajdującéj się ich liczby na Pensyi, podług oznaczonego tu rozliczenia. W razie powiększenia liczby uczennic, może być powiększoną i liczba Guwernantek.

5) Nauczyciele języków francuzkiego i niemieckiego, kalligrafii i rysunków zaliczają się podług urzędu do XII, podług munduru do X klassy; inni Nauczyciele podług urzędu i munduru zaliczają się do X klassy. Lekarz podług urzędu i munduru zalicza się do IX, a Sekretarz podług urzędu do XIV, podług munduru zaś do X klassy.

Za zgodność: Dyrektor Departamentu
(podpisano) *P. Gajewski.*

№ 11.

Projekt Ustawy dla Wyższych Naukowych Zakładów Rządowych Żeńskich w Warszawie (*).

(d. 9 (21) Sierpnia 1859 r.)

Cel i skład zakładu.

§ 1.

Dla postawienia rodziców w możności dania swoim córkom, nie odłączając ich od rodziny, należytego wykształcenia, za taką cenę, któraby nie była uciążliwą dla ludzi najmniéj zamożnych, urządza się w Warszawie Szkoła Wyższa Żeńska.

(*) *Uwaga.* Projekt powyższy z decyzyi Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego został wprowadzony w wykonanie w Szkoley Wższéj Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie w roku 1859, na mocy reskryptu Namiestnika Królestwa z dnia 9 (21) Sierpnia tegoż roku otworzonéj.

§ 2.

Высшее Женское Училище состоитъ подъ начальство Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 3.

При Училищѣ находятся Директоръ, Инспектрисса, Надзирательницы, Учители и Учительницы, Письмоводитель, служительницы и сторожъ.

§ 4.

Директоръ Училища избирается Попечителемъ Учебнаго округа и утверждается въ семъ званіи Министромъ Народнаго Просвѣщенія по соглашенію съ Намѣстникомъ Царства Польскаго.

§ 5.

Инспектрисса, Надзирательницы, Учители, Учительницы и Письмоводитель опредѣляются Попечителемъ округа.

§ 6.

Служительницы и сторожъ опредѣляются Инспектриссою, съ вѣдома Директора Училища.

Управленіе.

§ 7.

Непосредственное управленіе Училищемъ ввѣряется Директору.

§ 8.

Для разсужденія о дѣлахъ, касающихся до преподаванія наукъ, нравственности и успѣховъ учениць, снабженія Училища учебными пособіями, пріема учениць, перевода ихъ въ высшіе классы, наградъ и выдачи аттестатовъ по окончаніи курса, находится при Училищѣ Совѣтъ, состоящій подъ предсѣдательствомъ Директора, изъ Инспектриссы и восьми Учителей или Учительниць, по назначенію Попечителя округа.

§ 9.

При разсужденіи объ успѣхахъ и поведеніи учениць, переводѣ ихъ въ высшіе классы и объ удостоеніи наградъ и выдачи аттестатовъ, должны быть приглашаемы Директоромъ въ засѣданіе Совѣта Училища и тѣ лица учащія, а равно Надзирательницы, которыя въ составъ Совѣта не входятъ.

§ 2.

Szkoła Wyższa Żeńska zostaje pod zwierzchnictwem Ku-ora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 3.

W Szkole téj pełnią obowiązki: Dyrektor, Przełożona, orczynie, Nauczyciele i Nauczycielki, Sekretarz, posługaczki tróż.

§ 4.

Dyrektora Szkoły wybiera Kurator Okręgu Naukowego, atwierdza go w tym urzędzie Minister Oświecenia Publicz-go, po zniesieniu się z Namiestnikiem Królestwa Polskiego.

§ 5.

Przełożona, Nadzorczynie, Nauczyciele, Nauczycielki i retarz mianowani są przez Kuratora Okręgu.

§ 6.

Posługaczki i stróż przyjmowani są do służby przez Prze-oną, za wiadomością Dyrektora Szkoły.

Zarząd.

§ 7.

Bezpośredni Zarząd Szkoły porucza się Dyrektorowi.

§ 8.

Do rozstrzygania kwestyj, tyczących się wykładu nauk, ralności i postępu uczennic, zaopatrywania Szkoły w środki kowe, przyjmowania uczennic, udzielania im promocyj do ss wyższych, nagród i patentów z ukończonego kursu na-, przeznacza się Rada, pozostająca pod przewodnictwem Dy-tora i składająca się z Przełożonéj i ośmiu Nauczycieli lub uczycielek z wyboru Kuratora Okręgu.

§ 9.

Do ocenienia postępów i prowadzenia się uczennic, tu-eż dla stanowienia o przejściu ich do klass wyższych i dzielania im nagród, jak również przyznawaniu im paten-w, powinny być wzywane przez Dyrektora, na posiedzenia ady Szkolnéj, Nadzorczynie i te osoby wykładem nauk trud-ące się, które w skład pomienionéj Rady nie wchodzą.

§ 10.

Въ началѣ каждаго мѣсяца бываетъ обыкновенное со-
браніе Совѣта; въ случаѣ же надобности назначаются Д
ректоромъ чрезвычайныя собранія. Дѣла въ Совѣтѣ рѣ
ются по большинству голосовъ, а въ случаѣ равенства го
совъ, разрѣшаются оныя Директоромъ.

Разсужденія и опредѣленія Совѣта вносятся въ журн
засѣданій онаго. Должность Секретаря Совѣта исправля
одинъ изъ Учителей, по назначенію Директора.

Пріемъ ученицъ.

§ 11.

Къ обученію въ Училищѣ допускаются дѣвицы, вс
безъ различія сословій и вѣроисповѣданій, въ возрастѣ отъ
до 15 лѣтъ. Онѣ поступаютъ въ тѣ классы, въ котор
на пріемномъ экзаменѣ окажутся приготовленными. По
важительнымъ причинамъ, могутъ быть принимаемы и
лѣтнія дѣвицы, равно старѣе 15-лѣтняго возраста, но сіи
слѣднія только въ высшіе классы, для окончанія образован

§ 12.

Училище предназначается для 300 ученицъ. Не з
прещается впрочемъ и большее ихъ число, если то дозволя
помѣщеніе, равно средства для открытія параллельныхъ кла
совъ, изъ коихъ въ каждомъ должно быть не болѣе, какъ о
40 до 50 дѣвицъ.

§ 13.

Пріемъ ученицъ производится однажды въ годъ съ 2
Іюля (1 Августа) по 3 (15) Августа. Только по уваженію
собенныхъ причинъ могутъ быть принимаемы ученицы
въ другое время, не иначе однако, какъ съ разрѣшенія По
печителя округа и если выдержатъ испытаніе въ пройд
ной уже части преподаванія.

§ 14.

О пріемѣ дѣвицъ въ Училище обращаются родители и
опекуны ихъ къ Директору и представляютъ слѣдующіе д
кументы:

1) свидѣтельство о рожденіи и крещеніи дѣвицы;
2) лекарское свидѣтельство о привитіи оспы; и

§ 10.

Zwyczajne zebranie Rady odbywa się w początku każdego miesiąca, w razie zaś potrzeby Dyrektor wyznacza posiedzenie nadzwyczajne. Rada rozstrzyga sprawy większością głosów, w przypadku zaś równości głosów decyduje Dyrektor.

Narady i decyzye Rady wprowadzają się do protokółu posiedzeń. Obowiązki Sekretarza Rady pełni jeden z Nauczycieli, podług wyboru Dyrektora.

Przyjmowanie uczennic.

§ 11.

Do korzystania z nauk w Szkole dopuszczaną jest młodzież płci żeńskiéj wszystkich bez różnicy stanów i wyznań, w wieku od 9 do 15 lat. Kandydatki przyjmować należy do tych klass, do których podług examinu wstępnego okażą się przysposobionemi. W szczególnych wypadkach mogą być przyjmowane i dziewczęta 8-io letnie, jak również starsze nad lat 15-ście, lecz te ostatnie tylko do klass wyższych dla dokończenia wychowania.

§ 12.

Szkoła przeznaczona jest dla 300 uczennic. Nie wzbrania się jednak przyjmować większéj ich liczby, jeśli na to zezwoli obszerność lokalu i jeżeli będą środki do otworzenia nowych oddziałów klassowych, w których powinno się znajdować nie więcéj nad 40 do 50 uczennic.

§ 13.

Przyjmowanie uczennic odbywa się raz w rok od 20 Lipca (1 Sierpnia) do 3 (15) Sierpnia. W szczególnych razach mogą być przyjmowane uczennice i w innym czasie, lecz nie inaczéj jak za decyzyą Kuratora Okręgu i po zdaniu przez nie examinu z odbytéj już części wykładu.

§ 14.

Rodzice lub opiekunowie, starający się o przyjęcie swych dzieci lub pupillek do Szkoły, udają się w tym celu do Dyrektora i przedstawiają następujące dowody:

1) metrykę (to jest dowód jéj urodzenia i chrztu);

2) świadectwo Lekarza o szczepionéj ospie; i

3) училищное свидѣтельство о поведеніи и успѣхахъ въ наукахъ кандидатки, если она находилась уже въ какомъ либо учебномъ заведеніи.

§ 15.

Пріемный экзаменъ производится въ присутствіи Директора Учителями, состоящими при Училищѣ. Для поступленія въ I-й классъ кандидатки должны умѣть читать и писать по польски, знать Катихизисъ и первыя четыре дѣйствія ариѳметическія. Отъ желающихъ поступить въ прочіе классы требуется знаніе тѣхъ предметовъ и въ той степени, какіе необходимы для надлежащаго прохожденія наукъ въ тѣхъ классахъ. При пріемномъ испытаніи могутъ присутствовать родители или опекуны кандидатокъ, просившіе о принятіи дѣтей.

§ 16.

Годовая плата за обученіе полагается въ трехъ низшихъ классахъ по 20, въ остальныхъ же трехъ классахъ по 30 рублей.

Означенное количество платы, въ случаѣ необходимости может быть измѣнено, съ разрѣшенія Попечителя округа по обсужденіи сего предмета въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія.

§ 17.

Плата вносится пополугодно впередъ: съ 20 Іюля (1 Августа) по 3 (15) Августа, и съ 20 Декабря (1 Января) по 29 Декабря (10 Января), тѣмъ же порядкомъ, какой предписанъ для другихъ училищъ Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 18.

Въ случаѣ поступленія дѣвицы въ Училище не въ началѣ полугодія, плата вносится за цѣлое полугодіе.

Если ученица выбудетъ изъ Училища до истеченія полугодія, то деньги внесенныя не возвращаются.

Часть учебная.

§ 19.

Курсъ ученія раздѣляется на шесть классовъ, съ назначеніемъ для каждаго по одному году. Въ нихъ преподаются: Законъ Божій и Священная исторія, русскій языкъ и

3) świadectwo szkolne o prowadzeniu się i postępach w naukach kandydatki, jeżeli taż uczęszczała już do którego z zakładów naukowych.

§ 15.

Examinu wstępnego słuchają pozostający przy Szkole Nauczyciele, w obecności Dyrektora. Aby zostać przyjętą do klassy 1-éj, kandydatka powinna umieć czytać i pisać po polsku, znać katechizm i pierwsze cztery działania arytmetyki. Od życzących sobie wejść do klass następnych wymaga się znajomości przedmiotów w takim stopniu, jaki jest konieczny dla należytego korzystania z wykładu nauk w tych klassach. Przy examinie wstępnym mogą się znajdować rodzice lub opiekunowie kandydatek, którzy prosili o ich przyjęcie.

§ 16.

Opłata roczna za nauki oznacza się: do trzech klass niższych na rubli srebrem 20, do trzech zaś klass ostatnich na rubli srebrem 30. Opłata powyższa może być, w razie potrzeby, zmienioną z decyzyi Kuratora Okręgu, po rozważeniu tego przedmiotu w Radzie Wychowania Publicznego.

§ 17.

Opłata składa się półrocznie z góry, w terminach od 20 Lipca (1 Sierpnia) do 3 (15) Sierpnia i od 20 Grudnia (1 Stycznia) do 29 Grudnia (10 Stycznia), w tym samym porządku, jaki jest przepisany dla innych szkół Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 18.

Opłatę składać należy za całe półrocze, chociażby uczennica wstępowała do Szkoły nie w samym początku tegoż półrocza.

Część naukowa.

§ 19.

Kurs nauk rozdziela się na sześć klass, z terminem jednorocznym dla każdéj klassy. W nich wykładane są: Nauka Religii i historya Święta, literatura i język ruski, litera-

словесность, польскій языкъ и словесность, французскій и нѣмецкій языки, ариѳметика, свѣдѣнія изъ бухгалтеріи и общія понятія объ измѣреніяхъ, свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и домоводства, географія, исторія, педагогика, гигіена, чистописаніе, рисованіе, рукодѣлія и церковное пѣніе.

Отъ обученія одному изъ двухъ новѣйшихъ языковъ, преподаваемыхъ въ Училищѣ, то есть французскаго и нѣмецкаго, ученицы могутъ быть увольняемы, по желанію родителей или опекуновъ.

Танцованію обучаются ученицы за особую плату.

§ 20.

При распредѣленіи учебныхъ предметовъ по классамъ и назначеніи числа уроковъ, Училище руководствуется приложенною къ сему Положенію таблицею, въ которой измѣненія могутъ быть допускаемы только съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія.

§ 21.

Учебные предметы въ Училищѣ преподаются, по утвержденнымъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія программамъ, Учителями или Учительницами, при чемъ Училищное начальство старается, чтобы преподаваніе, сколь возможно болѣе поручаемо было симъ послѣднимъ. Для преподаванія въ трехъ низшихъ классахъ, Учительница должна быть снабжена установленнымъ свидѣтельствомъ на званіе низшей Наставницы, въ остальныхъ же классахъ на званіе высшей Наставницы.

§ 22.

Въ Училищѣ должны быть: библіотека, собраніе естественныхъ произведеній и необходимѣйшіе физическіе инструменты.

§ 23.

Ученіе производится ежедневно, кромѣ воскресныхъ, праздничныхъ и табельныхъ дней, равно вакаціоннаго времени, установленнаго и для прочихъ заведеній Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 24.

Уроки продолжаются по одному часу; всѣхъ уроковъ въ день полагается: въ 1-мъ классѣ 3 до 4-хъ, во 2-мъ

ra i język polski, języki francuzki i niemiecki, arytmetyka, adomości z buchhalteryi i ogólne początki pomiarów, wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego, geografia, historya, pedagogika, hygiena, kalligrafia, rysunki, roboty ręczne i śpiew kościelny.

Uczennice mogą być zwalniane, podług życzenia rodziców lub opiekunów, od nauki jednego z dwóch nowożytnych języków w Szkole wykładanych, to jest francuzkiego lub niemieckiego.

Lekcye tańca udzielają się uczennicom za osobną dopłatą.

§ 20.

Co do rozkładu przedmiotów naukowych na klassy i co do znaczenia ilości lekcyj, Szkoła stosuje się do wykazu dołączonego do niniejszéj Ustawy, z tém zastrzeżeniem, że zmiany w powyższym wykazie mogą być wprowadzane wyłącznie z decyzi Ministra Oświecenia Publicznego.

§ 21.

Wykład przedmiotów naukowych w Szkole, podług programmów zatwierdzonych przez Ministra Oświecenia Publicznego, powierza się Nauczycielom i Nauczycielkom, przy czém władza szkolna stara się, aby wykład powyższy, o ile możności, poruczany był tym ostatnim. Nauczycielka, mająca wykładać w trzech niższych klassach, powinna posiadać patent na Guwernantkę niższego stopnia, mająca zaś wykładać w trzech ostatnich klassach na Guwernantkę wyższego stopnia.

§ 22.

W Szkole znajdować się powinny: biblioteka, zbiór okazów do nauk przyrodzonych i niezbędne fizyczne instrumenta.

§ 23.

Wykład nauk odbywa się codziennie, z wyjątkiem niedziel, świąt uroczystych i dni galowych, jak również czasu wakacyjnego, wyznaczonego i dla innych zakładów naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 24.

Lekcye odbywają się godzinami; wszystkich lekcyj dzien-

3-мъ классахъ—отъ 4 до 5-ти, во остальныхъ же классахъ—5

Между 2 и 3, или 3 и 4 уроками дается ученицам полчаса отдыха. Ученицы собираются въ классы къ 9 часамъ утра и расходятся по домамъ по окончаніи положенныхъ въ день уроковъ.

§ 25.

Для исправленія неприлежныхъ и неблагонравныхъ ученицъ, употребляются начальствомъ Училища соотвѣтственныя мѣры, установленныя для Женскаго Пансіона въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства. Если же мѣры сі окажутся безполезными, то ученица исключается изъ Училища, по опредѣленію Совѣта онаго, съ утвержденія Попечителя округа.

§ 26.

Въ направленіи и ходѣ воспитанія ученицъ, Училище руководствуется Наставленіемъ, даннымъ для Женскаго Пансіона въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства, поколику это наставленіе соотвѣтствуетъ цѣли учрежденія Училища.

§ 27.

Въ концѣ учебнаго года производятся ученицамъ испытанія: общія, въ первыхъ пяти классахъ, и индивидуальныя въ шестомъ классѣ.

Попечителю округа предоставляется командировать на сіи испытанія Членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія, или другія лица Учебнаго вѣдомства.

§ 28.

Оцѣнка ученицъ по поведенію, прилежанію, успѣхамъ въ наукахъ и способностямъ, равно удостоеніе ихъ перевода въ высшіе классы, выдачи аттестата, а также наградъ, производятся по даннымъ для Женскаго Пансіона въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства, правиламъ.

Главными учебными предметами полагаются: Законъ Божій, русскій языкъ и словесность, польскій языкъ и словесность, ариѳметика, географія, исторія, педагогика, гигіена и рукодѣлія.

nie ma być: w klassie 1-éj—od 3-ch do 4-ch, w klassie 2-éj i 3-éj—od 4-ch do 5-ciu, w ostatnich zaś klassach—5.

Między lekcyami 2-ą i 3-ą, lub 3-ą i 4-ą daje się uczennicom pół godziny odpoczynku. Uczennice przybywają do klass o 9-téj godzinie rano i rozchodzą się do domów po ukończeniu naznaczonych na dzień lekcyj.

§ 25.

W celu poprawy niepilnych i nie sprawujących się należycie uczennic, władza szkolna używa odpowiednich środków, przepisanych dla Rządowéj Pensyi Żeńskiéj w Warszawie. Gdyby zaś środki takowe okazały się bezskutecznemi, to w takim razie uczennica releguje się ze Szkoły za decyzyą Rady, zatwierdzoną przez Kuratora Okręgu.

§ 26.

W kierunku i postępie wychowania uczennic, Szkoła stosuje się do instrukcyi, wydanéj dla Rządowéj Pensyi Żeńskiéj w Warszawie, o ile instrukcya ta odpowiadać będzie celowi założenia wspomnionéj Szkoły.

§ 27.

W końcu roku naukowego uczennice składają examina: *ogólne* w pierwszych pięciu klassach, i *indywidualne* w klassie szóstéj.

Kurator Okręgu ma prawo delegować na takowe examina Członków Rady Wychowania Publicznego lub inne osoby z Wydziału Oświecenia.

§ 28.

Ocenienie sprawowania się, pilności, postępu w naukach i zdolności uczennic, jak również przyznanie im przejść do klass wyższych, wydawanie patentów, a także nagród, odbywa się podług przepisów wydanych dla Rządowéj Pensyi Żeńskiéj w Warszawie.

Głównemi przedmiotami naukowemi są następujące: nauka Religii, literatura i język ruski, literatura i język polski, arytmetyka, geografia, historya, pedagogika, hygiena i roboty ręczne.

§ 29.

Списки удостоиваемыхъ къ выпуску ученицъ, съ точнымъ означенiемъ числа балловъ, полученныхъ по каждому предмету и по поведенiю, представляются на усмотрѣнiе Попечителя округа.

§ 30.

Ученицы въ одномъ и томъ же классѣ могутъ оставаться не болѣе двухъ лѣтъ.

§ 31.

Ученицы, отличившiяся по наукамъ и по поведенiю, награждаются книгами, похвальными листами и медалями. Серебряныхъ медалей въ шестомъ классѣ назначается двѣ. Первая же по выпуску ученица получаетъ золотую медаль. Медали даются съ утвержденiя Попечителя Учебнаго округа.

§ 32.

Послѣ испытанiй назначается день торжественнаго акта, который производится тѣмъ же порядкомъ, какъ въ другихъ учебныхъ заведенiяхъ округа. Ученицы, кончившiя съ успѣхомъ полный курсъ наукъ, получаютъ аттестаты по прилагаемой формѣ, а оставляющiя Училище, до окончанiя полнаго курса, снабжаются свидѣтельствами за подписью Директора и печатью Училища.

Обязанности лицъ, къ Училищу принадлежащихъ.

§ 33.

Директору Училища ввѣряется непосредственное управленiе онымъ. На немъ лежитъ преимущественная обязанность заботиться о благосостоянiи Училища во всѣхъ отношенiяхъ. Онъ обязанъ безотлучно находиться въ Училищѣ во все время уроковъ и наблюдаетъ, чтобы науки въ Училищѣ излагались въ предписанномъ порядкѣ и въ опредѣленные для того часы, съ обращенiемъ особеннаго вниманiя, чтобы способъ преподаванiя соотвѣтствовалъ своему назначенiю и чтобы Учители и Учительницы строго придерживались программъ и преподавали по предписаннымъ руководствамъ. Директоръ имѣетъ главный надзоръ за учебными пособiями и вообще за всѣмъ имуществомъ Училища и наблю-

§ 29.

Listy kwalifikujących się do wyjścia uczennic, z dokład-
ém oznaczeniem stopni otrzymanych przez nie z każdego
zedmiotu i ze sprawowania, przedstawiają się do decyzyi
uratora Okręgu.

§ 30.

Uczennica nie może pozostawać dłużéj nad dwa lata w
dnéj i téj samej klassie.

§ 31.

Uczennice odznaczające się naukami i sprawowaniem o-
zymują nagrody w książkach, listach pochwalnych i meda-
ach. Na klassę szóstą wyznaczają się dwa srebrne medale.
ajwięcéj celująca z kończących Pensyę uczennic otrzymuje
edal złoty. Medale wydają się z decyzyi Kuratora Okręgu
aukowego.

§ 32.

Po examinach wyznacza się dzień aktu uroczystego, któ-
y odbywa się tym samym porządkiem, jak i w innych
kładach naukowych Okręgu. Uczennice, które ukończyły z
bremi stopniami całkowity kurs nauk, otrzymują patenta,
odług dołączonego wzoru; występujące zaś ze Szkoły, przed
kończeniem całego kursu nauk, otrzymują świadectwa z
ieczęcią Szkoły i podpisem Dyrektora.

Obowiązki osób do składu Szkoły należących.

§ 33.

Bezpośredni Zarząd Szkoły powierza się Dyrektorowi.
Obowiązkiem jego jest starać się przedewszystkiém o dobry
yt Szkoły pod wszelkiemi względami. Obowiązany jest rów-
nież ciągle znajdować się w Szkole, przez cały ciąg trwania
kcyj, i przestrzegać, aby wykład nauk szkolnych odbywał się
w przepisanym porządku i w godzinach na to wyznaczonych, ze
zwróceniem szczególnéj uwagi na to, aby sposób wykładu
dpowiadał swojemu przeznaczeniu i aby Nauczyciele i Na-
uczycielki stosowali się ściśle do programmów i prowadzi-
li wykłady podług przepisanych instrukcyj. Dyrektór ma głó-
wny nadzór nad środkami naukowemi Szkoły i nad całą jéj
własnością; przestrzega zarazem porządku w zakładzie pod każ-

даетъ за порядкомъ въ заведеніи во всѣхъ отношеніяхъ. Об-
занности Директора въ подробности опредѣляются Учили-
нымъ Уставомъ.

§ 34.

Директоръ представляетъ Попечителю округа ежегод-
отчетъ о состояніи Училища во всѣхъ отношеніяхъ, по прим-
ру Директоровъ Гимназій.

§ 35.

Въ случаѣ важныхъ и нетерпящихъ отлагательства дѣл-
Директоръ имѣетъ право увольнять подчиненныя ему ли-
въ отпускъ на 10 дней. На отсутствіе болѣе продолжител-
ное, онъ испрашиваетъ разрѣшенія Попечителя округа.

§ 36.

Въ случаѣ болѣзни или отсутствія Директора, Попеч-
тель округа назначаетъ по своему усмотрѣнію лицо для и-
правленія его должности.

§ 37.

Инспектриссѣ ввѣряется, подъ руководствомъ Директо-
Училища, хозяйственная и нравственно-наблюдательная част-
Она безотлучно находится при ученицахъ во все время пр-
быванія ихъ въономъ, имѣетъ неослабный надзоръ за и-
нравственностью и поведеніемъ, присутствуетъ въ класса-
во время уроковъ, находится при ученицахъ во время отд-
новенія, равно когда онѣ собираются въ Училище и расх-
дятся по домамъ, наблюдаетъ за точнымъ исполненіемъ На-
зирательницами своихъ обязанностей, внушаетъ ученица-
при всѣхъ случаяхъ правила благонравія, благочестія, л-
бовь къ порядку, трудолюбію и опрятности, и вообще стар-
ется по возможности дать надлежащее направленіе ихъ в-
питанію, согласное съ предназначеніемъ женщины.

Инспектрисса отвѣчаетъ преимущественно за порядо-
въ Училищѣ и исполняетъ приказанія Директора, ведущія -
этой цѣли.

Она заботится о сохраненіи опрятности и чистаго во-
духа въ помѣщеніи Училища, и съ этою цѣлью имѣетъ п-
ономъ квартиру.

Въ ближайшемъ вѣдѣніи Инспектриссы находятся слу-
жительницы и сторожъ.

m względem. Obowiązki Dyrektora wyszczególnione są w awie szkolnéj.

§ 34.

Dyrektor przedstawia Kuratorowi Okręgu corocznie rapport tanie Szkoły pod każdym względem, zapatrując się w téj mie na Dyrektorów gimnazyów.

§ 35.

W razie ważnych i niecierpiących zwłoki interessów, Dyktor ma prawo uwalniać podwładnych swoich na urlop 10-cio niowy. Dla udzielenia urlopu na czas dłuższy, należy Dyktorowi wyjednywać decyzyę Kuratora Okręgu.

§ 36.

W razie choroby lub nieobecności Dyrektora, Kurator Oęgu urządza zastępstwo podług swojego uznania.

§ 37.

Przełożonéj powierza się, pod zwierzchnim kierunkiem Dyktora Szkoły, część gospodarcza i przestrzeganie moralności. najduje się ona nieodstępnie przy uczennicach, przez cały czas bytu ich w Szkole, ma nieustanny dozór nad ich sprawowaiem się i postępowaniem, jest obecną w klassach w czasie lekj i pozostaje przy uczennicach w czasie odpoczynku (pauzy), k również wtenczas, kiedy one zbierają się w Szkole lub zchodzą do domów, przestrzega ścisłego wypełniania przez adzorczynie ich obowiązków, wpaja w uczennice przy każdém darzeniu zasady moralności, przyzwoitości, zamiłowania porządku, pracy i ochędóstwa, i w ogólności, stara się, o ile możności nadać należyty kierunek ich wychowaniu, odpowiedni rzeznaczeniu kobiety.

Przełożona odpowiada bezwarunkowo za porządek w Szkoe i wypełnia prowadzące do tego celu rozporządzenia Dyrektora.

Do niéj należy doglądać zachowania porządku i czystego powietrza w lokalu szkolnym, i w tym celu otrzymuje przy Szkole pomieszkanie.

Pod najbliższym zarządem Przełożonéj pozostają służące stróż.

§ 38.

Должность Инспектриссы, въ случаѣ ея отсутствія или болѣзни поручается Директоромъ одной изъ Надзирательницъ.

§ 39.

Обязанности Учителей и Учительницъ опредѣляются вообще Училищнымъ Уставомъ, а въ подробности эти лица руководствуются Наставленіемъ, даннымъ для Женскаго Пансіона въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства.

§ 40.

Надзирательницы назначаются въ помощь Инспектрисѣ для постояннаго и непрерывнаго наблюденія за ученицами, пока сіи послѣднія находятся въ Училищѣ. Съ этою цѣлью всѣ Надзирательницы обязаны безотлучно находиться въ Училищѣ во все время пребыванія въономъ ученицъ. Онѣ присутствуютъ въ классахъ во время уроковъ, въ случаѣ же болѣзни или отсутствія Учителей или Учительницъ, по назначенію Директора, заступаютъ ихъ мѣсто. Подробныя правила, относительно обращенія съ дѣвицами и наблюденія за ними, предписанныя Гувернанткамъ Женскаго Пансіона въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства, примѣняются и къ Надзирательницамъ Училища.

§ 41.

Въ Надзирательницы избираются лица благовоспитанныя, образованныя и во всѣхъ отношеніяхъ неукоризненныя, имѣющія установленныя свидѣтельства на званіе по крайней мѣрѣ низшихъ Наставницъ.

§ 42.

Обязанности Письмоводителя тѣ же самыя, какъ Письмоводителей Гимназій.

Форма одежды.

§ 43.

Директоръ, Учители и Письмоводитель носятъ установленные для Варшавскаго Учебнаго округа мундиры. Разряды мундировъ означены въ § 49 сего Положенія.

§ 44.

Ученицы имѣютъ однообразную одежду, которая предписана будетъ Попечителемъ округа.

§ 38.

W razie nieobecności lub choroby Przełożonéj, Dyrektor porucza pełnienie jéj obowiązków jednéj z Nadzorczyń.

§ 39.

Obowiązki Nauczycieli i Nauczycielek pomieszczone są w ogólności w Ustawie szkolnéj, w szczegółach zaś osoby te stosują się do instrukcyi, wydanéj dla Rządowéj Pensyi Żeńskiéj w Warszawie.

§ 40.

Nadzorczynie przeznaczają się w pomoc Przełożonéj, dla ciągłego i bezustannego dozoru nad uczennicami, dopóki te ostatnie znajdują się w Szkole. W skutek tego Nadzorczynie obowiązane są nieodstępnie znajdować się w Szkole, przez cały czas pobytu w niéj uczennic. Obecne są one w klassach w czasie lekcyj, w razie zaś choroby lub nieobecności Nauczycieli i Nauczycielek, zastępują ich miejsce z dyspozycyi Dyrektora. Przepisy szczegółowe o obchodzeniu się z uczennicami i o dozorze nad niemi, wydane dla Guwernantek Rządowéj Pensyi Żeńskiéj w Warszawie, stosują się i do Nadzorczyń Szkoły.

§ 41.

Na Nadzorczynie wybierają się osoby z dobrém wychowaniem, wykształcone i pod każdym względem dobrze reputowane, posiadające świadectwa, przynajmniéj na Guwernantki niższego stopnia.

§ 42.

Obowiązki Sekretarza są też same co i Sekretarzy w gimnazyach.

Forma odzienia.

§ 43.

Dyrektor, Nauczyciele i Sekretarz noszą mundury przepisane dla Okręgu Naukowego Warszawskiego. Klassy mundurów są wyszczególnione w § 49-m niniejszéj Ustawy.

§ 44.

Uczennice noszą jednakowe odzienie, jakie przepisane będzie przez Kuratora Okręgu.

Содержаніе Училища.

§ 45.

Содержаніе Училища опредѣляется прилагаемымъ у сего штатомъ.

§ 46.

Назначенные по штату расходы покрываются суммою отпускаемою изъ Казны Царства, въ количествѣ 12,000 рублей серебромъ; собираемая же съ учениць плата поступаетъ въ означенную Казну.

Права и преимущества Училища.

§ 47.

Училище имѣетъ печать съ гербомъ Царства Польскаго и надписью; „Высшее Женское Училище въ Варшавѣ, содержимое отъ Правительства.“

§ 48.

Пакеты, письма и посылки, отправляемые за печатью Училища и N⁰ его Канцеляріи, принимаются на почтѣ на об... щихъ правилахъ, для прочихъ Казенныхъ Учрежденій установленныхъ.

§ 49.

Директоръ, Учители и Письмоводитель считаются въ Государственной службѣ. Права ихъ по чинопроизводству суть тѣ же, какія предоставлены вообще подобнымъ должностямъ въ Гимназіяхъ. Директоръ полагается по должности и по мундиру въ VI-мъ классѣ; Учители русской и польской словесности, математическихъ наукъ, свѣдѣній изъ естественныхъ наукъ и домоводства, исторіи, педагогики и гигіены, имѣютъ званіе старшихъ Учителей и полагаются по должности и по мундиру въ IX-мъ классѣ; Учителямъ русской и польской грамматики и географіи присвоивается званіе младшихъ Учителей; по должности и по мундиру полагаются они въ X-мъ классѣ. Учители французскаго и нѣмецкаго языковъ, чистописанія и рисованія полагаются по должности въ XII-мъ, а по мундиру въ X-мъ классѣ; Письмоводителю присвоивается по должности XIV-й а по мундиру X-й классъ.

Въ отношеніи пенсій всѣ эти лица пользуются правами, постановленными на сей конецъ въ Царствѣ Польскомъ.

Utrzymanie Szkoły.

§ 45.

Utrzymanie Szkoły oznaczone w dołączonym tu etacie.

§ 46.

Zamieszczone w etacie wydatki pokryte będą z funduszu, assygnowanego przez Skarb Królestwa, w ilości 12,000 rubli srebrem; opłata zaś pobierana od uczennic wpływa do powyższego Skarbu.

Prawa i przywileje Szkoły.

§ 47.

Szkoła używa pieczęci z herbem Królestwa Polskiego i z napisem: „Szkoła Wyższa Rządowa Żeńska w Warszawie.“

§ 48.

Pakiety, listy i posyłki wysyłane pod pieczęcią Szkoły i z Nr. jéj Kancellaryi, przyjmują się na poczcie na zasadzie ogólnych przepisów, postanowionych dla innych zakładów rządowych.

§ 49.

Dyrektor, Nauczyciele i Sekretarz zaliczają się do służby rządowéj. Prawa ich do otrzymania rang są te same, z jakich korzystają podobne urzęda w gimnazyach. Dyrektorowi nadaje się urząd i mundur klassy VI-éj; Nauczyciele literatury ruskiéj i polskiéj, nauk matematycznych, wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego, historyi, pedagogiki i higieny mają tytuł starszych Nauczycieli i pozostają z urzędu i z munduru w klassie IX-éj; Nauczycielom grammatyki ruskiéj i polskiéj i geografii służy tytuł młodszych Nauczycieli i tym nadaje się urząd i mundur klassy X-téj. Nauczyciele języka francuzkiego i niemieckiego, kalligrafii i rysunków liczą się z urzędu do klassy XII-téj, mundur zaś mają klassy X-téj; Sekretarz otrzymuje z tytułu urzędu klassę XIV-tą, mundur zaś nosi klassy X-téj.

Co się tycze pensyi, wszystkie osoby powyższe korzystają z praw w tym celu w Królestwie Polskiém ustanowionych. Pra-

Сими правами пользуются также Инспектрисса, Учительниц[ы] и Надзирательницы.

§ 50.

Отличнѣйшія изъ числа учениц, окончившихъ полны[й] курсъ наукъ въ Училищѣ и получившихъ о томъ аттестат[ы], имѣютъ право, не подвергаясь особому испытанію, на зван[іе] Высшихъ Домашныхъ Наставницъ. О выдачѣ имъ свид[ѣ]тельствъ на сіе званіе онѣ обязаны ходатайствовать установ[лен]ленымъ порядкомъ.

Приложеніе 1-е къ № 11-му.

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по классамъ.

Учебные предметы	Число уроковъ по классамъ						
	I	II	III	IV	V	VI	
Законъ Божій и Священная исторія	2	2	2	2	2	1	11
Русскій языкъ и словесность	3	3	3	3	3	3	18
Польскій языкъ и словесность	4	4	3	3	3	2	19
Французскій языкъ	—	3	3	4	4	4	18
Нѣмецкій языкъ	—	3	3	4	4	4	18
Ариѳметика, свѣдѣнія изъ бухгалтеріи и общія понятія объ измѣреніяхъ	4	3	3	2	1	1	14
Свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и домоводства	—	—	2	2	4	3	11
Географія	—	2	2	2	2	1	9
Исторія	—	—	2	3	3	3	11
Педагогика	—	—	—	—	—	2	2
Гигіена	—	—	—	—	—	2	2
Чистописаніе	4	3	2	1	—	—	10
Рисованіе	2	2	2	2	2	2	12
Рукодѣлія	3	3	3	2	2	2	15
Церковное пѣніе	—	1	1	1	1	1	5
итого	22	29	31	31	31	31	175

Примѣчаніе 1) Ученицы Православнаго и Евангелическихъ испо-

wa te służą również Przełożonéj, Nauczycielkom i Nadzorczyniom.

§ 50.

Uczennice odznaczające się postępem w naukach, które kończą całkowity kurs nauk w Szkole i otrzymają odpowiedni patent, mają prawo na stopień wyższéj Guwernantki, bez zdawania oddzielnego examinu. Uczennice takowe obowiązane są starać się drogą właściwą o otrzymanie świadectw na stopień wymienionéj wyższéj Guwernantki.

1-y Annex do Nr. 11-go.

Rozkład przedmiotów naukowych w klassach.

Przedmioty naukowe	Ilość lekcyj w klassach						
	I	II	III	IV	V	VI	
Religia i historya Święta	2	2	2	2	2	1	11
Literatura i język ruski	3	3	3	3	3	3	18
Literatura i język polski	4	4	3	3	3	2	19
Język francuzki	—	3	3	4	4	4	18
Język niemiecki	—	3	3	4	4	4	18
Arytmetyka, wiadomości z buchhalteryi i ogólne pojęcie o pomiarach	4	3	3	2	1	1	14
Wiadomości z historyi naturalnéj i gospodarstwa domowego	—	—	2	2	4	3	11
Geografia	—	2	2	2	2	1	9
Historya	—	—	2	3	3	3	11
Pedagogika	—	—	—	—	—	2	2
Higiena	—	—	—	—	—	2	2
Kalligrafia	4	3	2	1	—	—	10
Rysunki	2	2	2	2	2	2	12
Roboty ręczne	3	3	3	2	2	2	15
Śpiew kościelny	—	1	1	1	1	1	5
Razem	22	29	31	31	31	31	175

Uwaga 1) Uczennice wyznania Prawosławnego i Ewangelickiego

вѣданій собираются для обученія Закону Божію въ назначенные для того особые часы. Онѣ раздѣляются на два отдѣленія: низшее, состоящее изъ учениц первыхъ трехъ классовъ, и высшее, къ которому принадлежатъ ученицы трехъ высшихъ классовъ. Въ каждомъ отдѣленіи полагается по одному уроку въ недѣлю.

Примѣчаніе 2) Однажды въ недѣлю ученицы остаются послѣ классныхъ занятій на 1 часъ для урока Церковнаго пѣнія.

3) Для урока танцевъ собираются ученицы, согласно § 19 сего Положенія, однажды въ недѣлю, въ свободное, отъ классныхъ занятій, время.

zbierają się na naukę Religii w osobnych, na to wyznaczonych, godzinach. Uczennice te rozdzielają się na dwa oddziały: niższy, składający się z uczennic trzech pierwszych klass, i wyższy, do którego należą uczennice trzech klass wyższych. Na każdy oddział wyznacza się jedna godzina w tygodniu.

Uwaga 2) Raz w tydzień uczennice, po odbyciu zajęć szkolnych, pozostają na 1-ą godzinę dla nauki śpiewu kościelnego.

3) Stosownie do § 19-go Ustawy niniejszej, uczennice zbierają się raz na tydzień na lekcye tańca, w czasie wolnym od szkolnych zatrudnień.

Приложеніе 2-е къ № 11-му.	2-gi Annex do Nr. 11-go
(Форма Аттестата.)	*(Wzór Patentu)*
Аттестатъ.	Patent.
ВЫСШЕЕ ЖЕНСКОЕ УЧИЛИЩЕ ВЪ ВАРШАВѢ, СОДЕРЖИМОЕ ОТЪ ПРАВИТЕЛЬСТВА.	SZKOŁA WYŻSZA ŻEŃSKA RZĄDOWA W WARSZAWIE.
Предъявительница сего, бывшая ученица Высшаго Женскаго Училища въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства (имя, отчество и фамилія), изъ . . . . , имѣющая отъ роду . . лѣтъ, ... исповѣданія, поступила въ Училище (число и мѣсяцъ) 18 . . года, и состоя въ ономъ по . . Іюня 18 . . года, окончила полный курсъ наукъ. Въ продолженіе сего времени поведенія была . . . . . . и въ преподаваемыхъ предметахъ оказала слѣдующіе успѣхи:	Okazicielka niniejszego, była uczennica Szkoły Wyższej Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie (imię jéj i imię ojca tudzież nazwisko) stanu . . . . wieku lat . . religii . . zapisana do Szkoły (dzień i miesiąc) 18 . . roku i pozostając w niéj do . . Czerwca 18 . . roku, ukończyła całkowity kurs nauk. W ciągu tego czasu sprawowała się . . . . i w przedmiotach naukowych okazała postęp następujący:
(Здѣсь слѣдуетъ исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ, преподаваемыхъ въ Училищѣ.)	*(Tu następuje wyliczenie wszystkich przedmiotów naukowych, w Szkole wykładanych.)*
Въ увѣреніе чего и данъ ей, NN, сей Аттестатъ за надлежащею подписью и съ приложеніемъ печати Училища.	Na dowód czego wydany zostaje NN niniejszy patent z właściwemi podpisami i z wyciśnięciem pieczęci Szkoły.

Варшава, Іюня . . дня 18 . . года.

Директоръ — Инспектрисса

(Печать) — Учители и Учительницы.

Приложеніе 3-е къ № 11-му.

Штатъ Высшаго Женскаго Училища въ Варшавѣ, содержимаго отъ Правительства.

Annex 3-ci do Nr. 11-go.

Etát Wyższéj Żeńskiéj Szkoły Rządowéj w Warszawie.

	Число лицъ	Жалованье одному Руб.	всѣм[illegible] Ру[illegible]
Директоръ	1	1,050	1,0[illegible]
Инспектрисса	1	600	60[illegible]
Надзирательницы	4	200	80[illegible]
На жалованье Учителямъ и Учительницамъ	—	—	5,7[illegible]
Письмоводитель	1	360	36[illegible]
На библіотеку и кабинеты	—	—	2[illegible]
На совершеніе духовныхъ требъ, прислугу, канцелярскія потребности, отопленіе и освѣщеніе, наемъ помѣщенія для Училища съ квартирою для Инспектриссы, на квартиру для Директора, награды ученицамъ и другія непредвидимыя потребности	—	—	3,29[illegible]
итого	—	—	12,00[illegible]

Примѣчаніе 1) Жалованье Учителямъ и Учительницамъ назначает[illegible] Попечителемъ Учебнаго округа, смотря по ихъ тр[illegible] дамъ.

2) Послѣдняя статья штата распредѣляется ежегодно [illegible] усмотрѣнію Попечителя Учебнаго округа.

№ 12.

Объ открытіи пяти Женскихъ Училищъ въ Царствѣ и 4[illegible] класснаго Отдѣленія въ г. Варшавѣ, равно о наименова[illegible] ніи Варшавскаго Женскаго Пансіона „Маріинскимъ".

(3 (15) Мая 1860 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польска[illegible]

Божіею Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,

и проч., и проч., и проч.

Въ постоянномъ попеченіи о доставленіи юношеству На[illegible]

	Liczba osób	Pensya dla jednego Rubli	Pensya dla wszystkich Rubli
[D]yrektor	1	1,050	1,050
Przełożona	1	600	600
[D]ozorczynie	4	200	800
Na pensye dla Nauczycieli i Nauczycielek	—	—	5,700
Sekretarz	1	360	360
Na bibliotekę i gabinety	—	—	200
Na dopełnienie duchownych obrządków, usługę, materyały kancellaryjne, opał i światło, najęcie lokalu dla Szkoły, z pomieszkaniem dla Przełożonéj, na lokal dla Dyrektora, nagrody dla uczennic i inne nieprzewidziane wydatki	—	—	3,290
Razém	—	—	12,000

Uwaga 1) Wysokość pensyi dla Nauczycieli i Nauczycielek oznacza Kurator Okręgu Naukowego względnie do ich pracy.

2) Rozkład ostatniéj pozycyi etatu następuje corocznie podług uznania Kuratora Okręgu Naukowego.

№ 12.

[O] otwarciu pięciu Szkół Żeńskich w Królestwie i Oddziału [...]-klassowego w Warszawie, tudzież o nadaniu Pensyi Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie tytułu „Maryińskiéj."

(d. 3 (15) Maja 1860 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożéj Łaski

MY, ALEXANDER II-GI,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYJ, KRÓL POLSKI,

etc., etc., etc.

W nieustannéj troskliwości o podanie młodzieży NASZEGO

шего Царства Польскаго средствъ къ умственному и нр
ственному образованію, Мы обратили также вниманіе и
учрежденіе тамъ женскихъ училищъ.

Въ этихъ видахъ открыты уже въ Варшавѣ, на ижди
ніи Правительства, два женскія учебныя заведенія, имен
Женскій Пансіонъ, предназначенный для однѣхъ только па
сіонерокъ, и Высшее Женское Училище, исключительно
приходящихъ дѣвицъ, и состоявшія доселѣ въ совокупн
завѣдываніи Намѣстника Нашего въ Царствѣ и Минис
Народнаго Просвѣщенія въ Имперіи.

Нынѣ, желая ввести еще новыя учрежденія, въ кои
дѣти женскаго пола, не разлучаясь отъ родительскаго кр
находили бы достаточныя средства къ достиженію выгод
преимуществъ общественнаго обученія и семейнаго воспи
нія, Мы, по представленію Намѣстника Нашего въ Цар
Польскомъ, повелѣваемъ:

1) въ губернскихъ и другихъ городахъ Царства, а име
но: въ Люблинѣ, Радомѣ, Плоцкѣ, Сувалкахъ и Калишѣ,
примѣру существующаго уже въ Варшавѣ заведенія, учред
пять новыхъ женскихъ Училищъ для приходящихъ дѣвиц

2) при Варшавскомъ Женскомъ Училищѣ устроить е
четырехъ-классное Отдѣленіе;

3) всѣмъ помянутымъ семи Училищамъ, съ соизволен
Любезнѣйшей Супруги Нашей Государыни Императриц
МАРІИ АЛЕКСАНДРОВНЫ, состоять подъ покровите
ствомъ Ея Императорскаго Величества, въ непосредственно
завѣдываніи Намѣстника Нашего въ Царствѣ;

4) Варшавскому Женскому Пансіону именоваться впред
„Маріинскимъ".

Приведеніе въ исполненіе и дальнѣйшее развитіе насто
ящаго указа Нашего, который долженъ быть внесенъ в
Дневникъ Законовъ, поручаемъ Намѣстнику въ Царств
Польскомъ.

Данъ въ Царскомъ-Селѣ, Мая 3 (15) дня 1860 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ."

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь *О. Тымовск*

Królestwa Polskiego środków kształcenia się umysłowego i moralnego, zwróciliśmy także uwagę Naszą i na utworzenie tam szkół żeńskich.

W tym zamiarze otwarto już w Warszawie, na koszt Rządu, dwa zakłady naukowe żeńskie, jako to: Pensya Żeńska, jedynie dla samych pensyonarek, i Wyższa Szkoła Żeńska, wyłącznie tylko dla przychodzących panien przeznaczone, dotąd pod spólném zawiadywaniem Namiestnika Naszego Królestwa i Ministra Oświecenia Narodowego w Cesarstwie zostające. Obecnie chcąc utworzyć nowe jeszcze zakłady, w którychby dzieci płci żeńskiéj, nie opuszczając rodzicielskiego domu, miały dostateczną sposobność osiągnienia korzyści i dogodności z publicznéj edukacyi, obok domowego wychowania, na przedstawienie Namiestnika Naszego w Królestwie Polskiém, rozkazujemy:

1) w gubernialnych i innych miastach Królestwa, a mianowicie w Lublinie, Radomiu, Płocku, Suwałkach i Kaliszu, na sposób istniejącego już w Warszawie zakładu, urządzić pięć nowych szkół żeńskich dla przychodzących panien;

2) przy Warszawskiéj Szkole Żeńskiéj utworzyć jeszcze oddział z 4-ch klass złożony;

3) wszystkie siedm pomienionych szkół, za przyzwoleniem Najukochańszéj Małżonki Naszéj Cesarzowéj MARYI ALEXANDRÓWNY, zostawać mają pod opieką Jéj Cesarskiéj Mości i w bezpośredniém zawiadywaniu Namiestnika Naszego w Królestwie;

4) Warszawska Pensya Żeńska odtąd mianować się będzie „Maryińską“.

Wykonanie i dalsze rozwinięcie niniejszego Ukazu Naszego, który w Dzienniku Praw ma być zamieszczony, polecamy Namiestnikowi Naszemu w Królestwie Polskiém.

Dan. w Carskiém Siele, d. 3 (15) Maja 1860 r.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ.“

przez Cesarza i Króla,

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *J. Tymowski.*

№ 13.

Проектъ Положенія о Высшихъ Женскихъ Училищахъ въ Царствѣ Польскомъ, содержимыхъ отъ Правительства (*).

(11 (23) Іюня 1860 года.)

Цѣль учрежденія, составъ и управленіе.

§ 1.

Для доставленія родителямъ возможности, не отлучая дочерей своихъ отъ семейства, давать имъ надлежащее образованіе за такую плату, которая не была бы стѣснительна для людей самаго умѣреннаго состоянія, учреждаются Высшія Женскія Училища для приходящихъ дѣвицъ въ Варшавѣ, съ четырехклассным Отдѣленіемъ онаго, въ Люблинѣ, въ Радомѣ, въ Плоцкѣ, въ Сувалкахъ и въ Калишѣ.

§ 2.

Высшія Женскія Училища состоятъ подъ покровительствомъ Государыни Императрицы МАРІИ АЛЕКСАНДРОВНЫ.

§ 3.

Главное управленіе сими заведеніями ввѣряется Намѣстнику въ Царствѣ Польскомъ, а ближайшее завѣдываніе оными—Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа, который по истеченіи каждаго учебнаго года, представляетъ Намѣстнику подробный отчетъ о состояніи Училищъ во всѣхъ отношеніяхъ, а Намѣстникъ представляетъ таковой же годовой отчетъ Государынѣ Императрицѣ. О Высочайшихъ наградахъ отличающимся усердною и полезною службою лицамъ, при сихъ Училищахъ состоящимъ, равно какъ и о всѣхъ важнѣйшихъ происшествіяхъ по этимъ заведеніямъ, Намѣстникъ входитъ съ представленіемъ къ Ея Императорскому Величеству.

§ 4.

При каждомъ Училищѣ состоитъ Директоръ, Главная Над-

(*) *Примѣчаніе.* Намѣстникъ въ Царствѣ, предписаніемъ отъ 11 (23) Іюня 1860 года, поручилъ Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа, открыть въ Царствѣ, на изложенныхъ въ настоящемъ проектѣ основаніяхъ, пять Женскихъ Училищъ и одно четырехклассное Отдѣленіе въ Варшавѣ.

№ 13.

Projekt Ustawy dla Szkół Wyższych Żeńskich Rządowych w Królestwie Polskiém (*).

(d. 11 (23) Czerwca 1860 r.)

Cel ustanowienia, skład i zarząd.

§ 1.

Dla podania rodzicom możności należytego ukształcenia swoich córek, nie rozłączając ich z domem rodzicielskim, za taką opłatą, która nie byłaby uciążliwą dla osób stanu mniéj zamożnego, ustanawiają się Szkoły Wyższe Żeńskie dla uczennic przychodnich, w Warszawie, z Oddziałem czteroklassowym tejże Szkoły, w Lublinie, Radomiu, Płocku, Suwałkach i Kaliszu.

§ 2.

Szkoły Wyższe Żeńskie zostają pod opieką Najjaśnieszéj Cesarzowéj MARYI ALEXANDRÓWNY.

§ 3.

Główny zarząd temi Szkołami porucza się Namiestnikowi w Królestwie Polskiém, bliższy zaś—Kuratorowi Okręgu Naukowego, Warszawskiego, który, po upływie każdego roku szkolnego, przedstawia Namiestnikowi szczegółowe zdanie sprawy o stanie Szkół pod każdym względem, a Namiestnik przedstawia podobne sprawozdanie roczne Najjaśniejszéj Pani.

Co do nagród osób zostających przy tych Szkołach, odznaczających się gorliwą i pożyteczną służbą, tudzież we wszystkich ważniejszych wypadkach, odnoszących się do Szkół pomienionych, Namiestnik czyni przedstawienie do Najjaśniéjszéj Pani.

§ 4.

Przy każdéj Szkole znajduje się: Dyrektor, Nadzorczyni,

(*) *Uwaga.* Na zasadach, w niniejszym projekcie wskazanych, Namiestnik Królestwa, reskryptem swym z dnia 11 (23) Czerwca 1860 r. polecił Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego otworzyć pięć Szkół Żeńskich w Królestwie i Oddział 4-ro klassowy w Warszawie.

зирательница, Надзирательницы, Учители и Учительницы, служитель, служительницы и сторожъ.

§ 5.

При четырехклассномъ Отдѣленіи въ Варшавѣ, состоящемъ въ непосредственномъ вѣдѣніи Директора Варшавскаго Женскаго Училища, полагаются: Главная Надзирательница, Надзирательницы, Учители и Учительницы, служитель, служительницы и сторожъ.

§ 6.

Директоръ Училища и Главная Надзирательница избираются Попечителемъ Варшавскаго Учебнаго округа и утверждаются Намѣстникомъ въ Царствѣ Польскомъ.

§ 7.

Надзирательницы, Учители и Учительницы опредѣляются Попечителемъ Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 8.

Служителя избираетъ и опредѣляетъ Директоръ, служительницы же и сторожъ опредѣляются Главною Надзирательницею.

§ 9.

Для разсужденія о дѣлахъ, относящихся до преподаванія наукъ, нравственности и успѣховъ ученицъ, снабженія Училища учебными пособіями, пріема ученицъ, перевода ихъ въ высшіе классы, наградъ и выдачи аттестатовъ, по окончаніи курса, находится при Училищѣ Совѣтъ, состоящій, подъ предсѣдательствомъ Директора, изъ Главной Надзирательницы и восьми Учителей или Учительницъ, по назначенію Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 10.

При разсужденіи объ успѣхахъ и поведеніи ученицъ, о переводѣ ихъ въ высшіе классы и объ удостоеніи наградъ и выдачи аттестатовъ должны быть приглашаемы Директоромъ въ засѣданіе Совѣта Училища и тѣ лица учащія, а равно и Надзирательницы, которыя въ составъ Совѣта не входятъ.

§ 11.

Въ началѣ каждаго мѣсяца бываетъ обыкновенное собраніе Совѣта, въ случаѣ же надобности назначаются Ди-

czynie, Nauczyciele i Nauczycielki, posługacz, służące i

§ 5.

Przy Oddziale czteroklassowym w Warszawie, zostającym bezpośrednim zarządem Dyrektora Warszawskiéj Szkoły kiéj, znajdują się: Nadzorczyni, Dozorczynie, Nauczyciele, zycielki, posługacz, służące i stróż.

§ 6.

Dyrektora Szkoły i Nadzorczynię wybiera Kurator Okręaukowego Warszawskiego, a zatwierdza Namiestnik w stwie Polskiém.

§ 7.

Dozorczynie, Nauczycieli i Nauczycielki mianuje Kurator gu Naukowego Warszawskiego.

§ 8.

Posługacza wybiera i przeznacza Dyrektor, zaś służące i a przeznacza Nadzorczyni.

§ 9.

Dla naradzania się w przedmiotach, odnoszących się do adu nauk, moralności i postępu uczennic, zaopatrzenia ły w pomoce naukowe, przyjmowania uczennic, promowach do klass wyższych, przyznawania im nagród i wyda a patentów kończącym kurs nauk, ustanawia się przy Szkoada, która pod prezydencyą Dyrektora składa się z Nadzyni i ośmiu Nauczycieli lub Nauczycielek, wyznaczonych z Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 10.

Przy rozpoznawaniu postępu w naukach i sprawowania uczennic, przy przyznawaniu im promocyj do klass wyższych gród, oraz patentów, Dyrektor wzywa na posiedzenia Rady oły i te z osób wykładających, tudzież Dozorczynie, które składu Rady nie należą.

§ 11.

W początku każdego miesiąca odbywa się zwyczajne pozenie Rady, w razie zaś potrzeby Dyrektor wyznacza nad-

ректоромъ чрезвычайныя собранія. Дѣла въ Совѣтѣ рѣш-ются по большинству голосовъ, а въ случаѣ равенства го-совъ, разрѣшаются оныя Директоромъ. Разсужденія и оп-дѣленія Совѣта вносятся въ журналъ засѣданій онаго. Д-ность Секретаря Совѣта исправляетъ одинъ изъ Учителей назначенію Директора.

Пріемъ учениць.

§ 12.

Къ обученію въ Училище допускаются дѣвицы вс- безъ различія сословій и вѣроисповѣданій, въ возрастѣ отъ до 15-ти лѣтъ. Онѣ поступаютъ въ тѣ классы, въ котор- на пріемномъ экзаменѣ окажутся приготовленными. По важительнымъ причинамъ могутъ быть принимаемы и лѣтнія дѣвицы, равно старѣе 15-лѣтняго возраста, но послѣднія только въ высшіе классы, для окончанія обра-ванія.

§ 13.

Училище предназначается для 300 учениць. Не во-прещается, впрочемъ, и большее ихъ число, если то доз-лятъ: помѣщеніе, равно средства для открытія параллельны- классовъ, изъ коихъ въ каждомъ должно быть не болѣе, ка- отъ 40 до 50 дѣвицъ.

§ 14.

Пріемъ ученицъ производится однажды въ годъ съ Іюля (1 Августа) по 3 (15) Августа. Только по уважен- особенныхъ причинъ могутъ быть принимаемы ученицы и в- другое время, не иначе однако, какъ съ разрѣшенія Попеч-теля округа и если выдержатъ испытаніе въ пройденной у- части преподаванія.

§ 15.

О пріемѣ дѣвицъ въ Училище обращаются родители и- опекуны ихъ къ Директору который прошенія ихъ и д- кументы кандидатокъ вноситъ въ Совѣтъ для разсмотрѣні- Къ прошеніямъ должны быть приложены слѣдующіе доку-менты:

1) свидѣтельство о рожденіи и крещеніи дѣвицы;
2) лекарское свидѣтельство о привитіи оспы; и
3) Училищное свидѣтельство о поведеніи и успѣхахъ в-

...czajne posiedzenia. Wszelkie przedmioty narad decydowa-...są w Radzie większością głosów, w razie zaś równości gło-...rozstrzyga Dyrektor. Dyskussye i postanowienia Rady za-...ują się do protokołu posiedzeń. Obowiązek Sekretarza Ra-...pełni jeden z Nauczycieli, wyznaczony przez Dyrektora.

Przyjmowanie uczennic.

§ 12.

Do Szkoły przyjmują się panienki każdego stanu i wyzna-...mające wieku od lat 9 do 15. Przyjmują się one do téj ...ssy, do któréj na egzaminie wstępnym okażą się usposobio-... Z przyczyn zasługujących na uwagę mogą być przyjmo-...ne i ośmioletnie panienki, jak również starsze nad lat pięt-...cie, lecz te ostatnie tylko do klass wyższych, dla ukończe-... edukacyi.

§ 13.

Liczba uczennic w Szkole oznacza się 300. Wszakże może ...przyjmowaną i większa ich liczba, jeżeli na to dozwoli lo-...i będą środki do urządzenia oddziałów w klassach, z któ-...ch każda nie może mieć więcéj nad czterdzieści do pięćdziesię-... uczennic.

§ 14.

Przyjmowanie uczennic odbywa się raz do roku, od 20 ...ca (1 Sierpnia) do 3 (15) Sierpnia. Z uwagi tylko na szcze-...lne powody, mogą być przyjmowane uczennice i w innym ...sie, nie inaczéj jednak jak z decyzyi Kuratora Okręgu, i je-...li złożą egzamen z części nauk już wyłożonéj.

§ 15.

O przyjęcie panien do Szkoły rodzice lub opiekunowie ...łaszają się do Dyrektora, który prośby ich i dowody wnosi ...posiedzenie Rady do rozpoznania. Do prośb winny być do-...czone dowody następujące:

1) metryka urodzenia kandydatki;
2) świadectwo lekarskie o odbyciu ospy; i
3) świadectwo szkolne o sprawowaniu się i postępie

наукахъ кандидатки, если она находилась уже въ к
либо учебномъ заведеніи.

§ 16.

Пріемный экзаменъ производится, въ присутствіи Д
тора, Учителями, состоящими при Училищѣ. Для пост
нія въ 1-й классъ кандидатки должны умѣть читать
сать по польски, знать молитвы и первыя четыре дѣй
ариѳметическія. Отъ желающихъ поступить въ прочіе
сы требуется знаніе тѣхъ предметовъ и въ той степени
кіе необходимы для надлежащаго прохожденія наукъ въ
классахъ. При пріемномъ испытаніи могутъ присутств
родители или опекуны кандидатокъ, просившіе о прі
дѣтей.

§ 17.

Годовая плата за обученіе полагается: въ Варшав
3-хъ низшихъ классахъ по 20, въ 3-хъ высшихъ клас
по 30 рублей сер.; въ губерніяхъ же, въ 3-хъ низшихъ
сахъ по 15, а въ 3-хъ высшихъ классахъ по 25 руб.
Означенное количество платы, въ случаѣ необходимост
жетъ быть измѣнено, не иначе, какъ съ разрѣшенія На
ника Царства Польскаго.

§ 18.

Плата вносится пополугодно впередъ, съ 20 Іюля (1
густа) по 3 (15) Августа и съ 20 Декабря (1 Января)
29 Декабря (10 Января), тѣмъ же порядкомъ, какой пр
санъ для другихъ училищъ Варшавскаго Учебнаго окр

§ 19.

Въ случаѣ поступленія дѣвицы въ Училище, не въ
чалѣ полугодія, плата вносится за цѣлое полугодіе. Е
ученица выбудетъ изъ Училища до истеченія полугодія,
деньги внесенныя не возвращаются.

Часть учебная.

§ 20.

Курсъ ученія раздѣляется на шесть классовъ, съ на
ченіемъ для каждаго по одному году. Въ нихъ преп
ются: Законъ Божій и Священная исторія, русскій язык
словесность, польскій языкъ и словесность, французскій и

w naukach kandydatki, jeżeli już była w jakim zakładzie naukowym.

§ 16.

Egzamin wstępny odbywa się pod przewodnictwem Dyrektora przez Nauczycieli Szkoły. Kandydatki do klassy 1-éj powinny umiéć pacierz, czytać i pisać po polsku i pierwsze cztery działania arytmetyczne. Od kandydatek do innych klass wymaga się znajomość właściwych przedmiotów, w takim zakresie, jaki jest niezbędny do należytego słuchania nauk w tychże klassach.

Przy egzaminie wstępnym mogą być obecni rodzice lub opiekunowie, którzy prośby o przyjęcie kandydatek podali.

§ 17.

Opłata roczna za naukę oznacza się w Warszawie w trzech klassach niższych po rs. 20, w trzech klassach wyższych po rs. 30. Na prowincyi zaś w trzech klassach niższych po rs. 15, a w trzech wyższych po rs. 25. Wysokość powyższéj opłaty w razie potrzeby może być zmieniona, nie inaczéj jak z decyzyi Namiestnika w Królestwie Polskiém.

§ 18.

Opłata uiszcza się w dwóch ratach półrocznych z góry, w terminie od 20 Lipca (1 Sierpnia) do 3 (15) Sierpnia i od 20 Grudnia (1 Stycznia) do 29 Grudnia (10 Stycznia), w sposobie przepisanym dla innych szkół Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 19.

W razie przyjęcia uczennicy do Szkoły nie w początku półrocza, opłata wnosi się za całe półrocze. Jeżeli uczennica opuści Szkołę przed upływem półrocza, to opłata uiszczona nie zwraca się.

Część naukowa.

§ 20.

Kurs nauk w Szkole dzieli się na sześć klass, w każdéj zaś klassie trwa rok jeden. W Szkole wykładają się: nauka Religii i historya Święta, język rossyjski i literatura, język polski i literatura, języki francuzki i niemiecki, arytmetyka,

мецкій языки, ариѳметика, свѣдѣнія изъ бухгалтеріи и общія понятія объ измѣреніяхъ, свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и домоводства, географія, исторія, педагогика, гигіена, чистописаніе, рисованіе, рукодѣлія и церковное пѣніе. Отъ обученія одному изъ двухъ новѣйшихъ языковъ, преподаваемыхъ въ Училищѣ, т. е. французскаго или нѣмецкаго, ученицы могутъ быть увольняемы, по желанію родителей или опекуновъ. Танцованію обучаются ученицы за особую плату.

§ 21.

При распредѣленіи учебныхъ предметовъ по классамъ и назначеніи числа уроковъ, Училище руководствуется приложенною къ сему Положенію таблицею, въ которой измѣненія могутъ быть допускаемы только съ разрѣшенія Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ.

§ 22.

Учебные предметы въ Училищѣ преподаются, по утвержденнымъ Намѣстникомъ въ Царствѣ Польскомъ программамъ, Учителями или Учительницами, при чемъ Училищное начальство старается, чтобы преподаваніе, сколь возможно, болѣе поручаемо было симъ послѣднимъ. Для преподаванія въ трехъ низшихъ классахъ, Учительница должна быть снабжена установленнымъ свидѣтельствомъ на званіе низшей Наставницы, въ остальныхъ же классахъ, на званіе высшей Наставницы.

§ 23.

Въ Училищѣ должны быть: библіотека, собраніе естественныхъ произведеній и необходимѣйшіе физическіе инструменты.

§ 24.

Ученіе производится ежедневно, кромѣ воскресныхъ, праздничныхъ и табельныхъ дней, равно вакаціоннаго времени, установленнаго и для прочихъ заведеній Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 25.

Уроки продолжаются по одному часу; всѣхъ уроковъ въ день полагается: въ 1-мъ классѣ отъ 3-хъ до 4-хъ; во 2-мъ классѣ отъ 4-хъ до 5-ти; въ остальныхъ же классахъ 5. Между 2-мъ и 3-мъ или 3-мъ и 4-мъ уроками дается ученицамъ полчаса отдыха. Ученицы собираются въ классы къ

wiadomości z buchhalteryi i ogólne pojęcia o pomiarach, wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego, jeografia, historya, pedagogika, higiena, kalligrafia, rysunki, roboty ręczne i śpiew kościelny. Na żądanie rodziców lub opiekunów uczennice mogą być zwolnione od uczenia się jednego z dwóch nowszych języków, w Szkole wykładanych, to jest francuzkiego lub niemieckiego.

Tańca uczą się uczennice za osobną opłatą.

§ 21.

Przy rozdziale przedmiotów naukowych na klassy i oznaczeniu liczby lekcyj, Szkoła stosuje się do planu przy niniejszéj Ustawie załączonego, w którym mogą być wprowadzone zmiany nie inaczéj, jak z decyzyi Namiestnika w Królestwie Polskiém.

§ 22.

Nauki wykładają się w Szkole przez Nauczycieli lub Nauczycielki, podług programmatów zatwierdzonych przez Namiestnika w Królestwie Polskiém, przy czém Władza Szkolna starać się będzie, ażeby wykład nauk o ile możności poruczany był Nauczycielkom. Dla wykładu nauk w trzech niższych klassach Nauczycielka powinna posiadać stosowne świadectwo na stopień Guwernantki niższéj, w innych zaś klassach, Guwernantki wyższéj.

§ 23.

W Szkole winny być: biblioteka, zbiory do historyi naturalnéj i potrzebniejsze instrumenta fizyczne.

§ 24.

Lekcye w Szkole odbywają się codziennie oprócz dni niedzielnych, świątecznych i galowych, tudzież wakacyj, ustanowionych i dla innych zakładów Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 25.

Każda lekcya trwa godzinę; wszystkich lekcyj przeznacza się dziennie: w klassie 1-éj od 3 do 4-ch; w klassie 2-éj od 4-ch do 5-ciu; w innych klassach 5. Między lekcyą 2 i 3-cią, lub 3 i 4-tą, przeznacza się uczennicom pół godziny na wypoczynek.

Uczennice przychodzą do Szkoły o godzinie 9-téj rano,

9-ти часамъ утра и расходятся по домамъ по окончаніи положенныхъ въ день уроковъ.

§ 26.

Для исправленія неприлежныхъ и неблагонравныхъ учениц употребляются начальствомъ Училища соотвѣтственныя мѣры, указанныя въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ § 53 сего Положенія. Если же мѣры сіи окажутся безполезными, то ученица исключается изъ Училища, по опредѣленію Совѣта, съ утвержденія Попечителя округа.

§ 27.

Въ направленіи и ходѣ воспитанія ученицъ Училища руководствуются особымъ Наставленіемъ, о коемъ упомянуто въ § 53 сего Положенія.

§ 28.

Въ концѣ учебнаго года производятся ученицамъ испытанія: общія, въ 3-хъ низшихъ, и индивидуальныя, въ трехъ высшихъ классахъ, въ присутствіи начальства Училища. Попечителю округа предоставляется командировать на сіи испытанія Членовъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія или другихъ лицъ Учебнаго вѣдомства.

§ 29.

При оцѣнкѣ ученицъ по поведенію, прилежанію, успѣхамъ въ наукахъ и способностямъ, равно при удостоеніи ихъ перевода въ высшіе классы, выдачи аттестатовъ, а также наградъ, начальство Училища руководствуется правилами, изданными для училищъ Варшавскаго Учебнаго округа, равно какъ указаніями, помѣщенными въ семъ отношеніи въ Наставленіи, о коемъ упомянуто въ § 53 сего Положенія.

§ 30.

Списки удостоиваемыхъ къ выпуску ученицъ, съ точнымъ означеніемъ числа балловъ, полученныхъ по каждому предмету и по поведенію, представляются на усмотрѣніе Попечителя округа.

§ 31.

Ученицы въ одномъ и томъ же классѣ могутъ оставаться не болѣе двухъ лѣтъ.

§ 32.

Ученицы, отличавшіяся по наукамъ и по поведенію, на-

chodzą zaś do domu po ukończeniu ustanowionych na każdy
dzień lekcyj.

§ 26.

Dla poprawy niepilnych i nieprzyzwoitego sprawowania
się uczennic, Zwierzchność Szkoły przedsiębierze stosowne środ-
ki przepisane instrukcyą, o któréj wzmianka w § 53-m niniejszéj
Ustawy. Jeżeli zaś środki te okażą się bezskutecznemi, w ta-
kim razie uczennica wydaloną zostaje ze Szkoły, za postanowie-
niem Rady téjże Szkoły i decyzyą Kuratora Okręgu.

§ 27.

Co do kierunku i postępowania w prowadzeniu uczennic,
Zwierzchność Szkolna stosuje się do instrukcyi, o któréj wzmian-
ka w § 53-m niniejszéj Ustawy.

§ 28.

W końcu roku szkolnego odbywają się egzamina uczen-
nic: ogólne, w trzech niższych, i indywidualne, w trzech wyż-
szych klassach, w obecności Zwierzchności Szkoły. Kurator O-
kręgu wyznacza na te egzamina Członków Rady Wychowania
Publicznego lub inne osoby Władzy Naukowéj.

§ 29.

Przy ocenianiu sprawowania się, pilności, postępu w nau-
kach i zdolności uczennic, oraz przy przyznawaniu im promo-
cyj do klass wyższych, patentów, jak niemniéj nagród, Zwierz-
chność Szkoły stosuje się do przepisów wydanych dla szkół
Okręgu Naukowego Warszawskiego, tudzież do wskazań w tym
względzie zawartych w instrukcyi, o któréj mowa w § 53-m ni-
niejszéj Ustawy.

§ 30.

Lista uczennic, które uznane zostały za kwalifikujące się do
otrzymania patentów, przedstawia się, wraz z dokładném ozna-
czeniem stopni otrzymanych z każdego przedmiotu i ze sprawo-
wania się, do uznania Kuratora Okręgu.

§ 31.

Uczennice w jednéj i téj saméj klassie nie mogą pozosta-
wać dłużéj nad lat 2.

§ 32.

Uczennice, odznaczające się pod względem postępu w nau-

граждаются книгами, похвальными листами и медаля[ми]. Серебряныхъ медалей въ шестомъ классѣ назначается д[ве]. Медали даются съ утвержденія Попечителя Учебнаго окр[уга].

§ 33.

Послѣ испытаній назначается день торжественнаго акт[а], который производится тѣмъ же порядкомъ, какъ въ других[ъ] учебныхъ заведеніяхъ округа. Ученицы, кончившія съ у[с]пѣхомъ полный курсъ наукъ, получаютъ аттестаты, по пр[и]лагаемой формѣ, а оставляющія Училище, до окончанія п[ол]наго курса, снабжаются свидѣтельствами, за подписью Дире[к]тора и печатью Училища.

Обязанности лицъ, къ Училищу принадлежащихъ.

§ 34.

Директору Училища ввѣряется непосредственное упра[в]леніе онымъ. На немъ лежитъ преимущественно обязан[]ность заботиться о благосостояніи Училища во всѣхъ отноше[]ніяхъ. Онъ обязанъ безотлучно находиться въ Училищѣ в[о] все время уроковъ и наблюдаетъ, чтобы науки въ Училищ[ѣ] излагались въ опредѣленномъ порядкѣ, съ обращеніемъ осо[]беннаго вниманія, чтобы способъ преподаванія соотвѣтство[]валъ своему назначенію и чтобы Учители и Учительницы строго придерживались программъ и преподавали по предпи[]саннымъ руководствамъ. Директоръ имѣетъ главный надзоръ за учебными пособіями и вообще за всѣмъ имуществомъ Учи[]лища и наблюдаетъ за порядкомъ въ заведеніи во всѣхъ от[]ношеніяхъ. Обязанности Директора въ подробности опредѣ[]ляются Училищнымъ Уставомъ Варшавскаго Учебнаго о[]круга.

§ 35.

Директоръ представляетъ по окончаніи учебнаго года Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа отчетъ о состо[]яніи Училища во всѣхъ отношеніяхъ.

§ 36.

Въ случаѣ важныхъ и нетерпящихъ отлагательства дѣлъ, Директоръ имѣетъ право увольнять состоящія при Учи[]лищѣ лица въ отпускъ на 10 дней. На отсутствіе болѣе

...h i sprawowania, otrzymują nagrody w książkach, listach ...chwalnych i medalach. Medali srebrnych w klassie 6-éj prze...cza się 2. Medale udzielają się za decyzyą Kuratora Okrę...u Naukowego.

§ 33.

Po ukończonych egzaminach oznacza się dzień aktu u...oczystego, który odbywa się w takim porządku, jak i w in...ych zakładach naukowych Okręgu. Uczennice, kończące z ...yścią całkowity kurs nauk w Szkole, otrzymują patenta, ...dług załączającego się wzoru; opuszczające zaś Szkołę, przed ...ńczeniem całkowitego kursu nauk, otrzymują świadectwa, ...podpisem Dyrektora i pieczęcią Szkoły.

Obowiązki osób do składu Szkoły należących.

§ 34.

Dyrektorowi Szkoły powierza się bezpośredni jéj zarząd. ...czególnym obowiązkiem jego jest starać się o dobry pod ...każdym względem stan Szkoły. Winien on ciągle znajdować ...się w Szkole przez czas trwania lekcyj, i czuwać, aby nauki ...w Szkole wykładane były podług przepisanego porządku, ...zwracając szczególniéjszą uwagę, aby sposób wykładu odpo...wiadał zamierzonemu celowi, i aby Nauczyciele i Nauczyciel...ki ściśle trzymali się programmatów i wykładali nauki po...dług dzieł przepisanych. Dyrektor ma główny nadzór nad po...mocami naukowemi i w ogóle nad całą własnością Szkoły i ...przestrzega porządku w zakładzie pod każdym względem. O...bowiązki Dyrektora określone są w szczególności w Ustawie ...la szkół Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 35.

Z końcem roku szkolnego Dyrektor przedstawia Kurato...rowi Okręgu Naukowego Warszawskiego zdanie sprawy o stanie ...Szkoły pod każdym względem.

§ 36.

Dla ważnych niecierpiących zwłoki interessów, Dyrektor ...ma prawo udzielać osobom, do składu Szkoły należącym, urlop

продолжительное онъ испрашиваетъ разрѣшенія Попечит
округа.

§ 37.

Въ случаѣ болѣзни или отсутствія Директора, Попе
тель округа назначаетъ, по своему усмотрѣнію, лицо, д
исправленія его должности.

§ 38.

Главной Надзирательницѣ ввѣряется, подъ руководств
Директора Училища, хозяйственная и нравственно-наблю
тельная часть. Она безотлучно находится при ученицахъ,
все время пребыванія ихъ въ Училищѣ, имѣетъ неослабн
надзоръ за ихъ нравственностію и поведеніемъ, присутству
въ классахъ во время уроковъ, находится при ученицахъ
время отдохновенія, равно когда онѣ собираются въ Учили
и расходятся по домамъ, наблюдаетъ за точнымъ исполненіе
Надзирательницами своихъ обязанностей, за акуратностію
чителей и Учительницъ и приличнымъ обращеніемъ ихъ
ученицами, внушаетъ ученицамъ при всѣхъ случаяхъ прав
благонравія, благочестія, любовь къ порядку, трудолюбі
опрятности, и вообще старается по возможности дать на
жащее направленіе ихъ воспитанію, согласное съ предна
ченіемъ женщины. Она отвѣчаетъ преимущественно за
рядокъ въ Училищѣ и исполняетъ приказанія Директ
ведущія къ оной цѣли, заботится о сохраненіи опрятност
чистаго воздуха въ помѣщеніи Училища и съ этою цѣл
имѣетъ приономъ квартиру. Въ ближайшемъ вѣдѣніи Гла
ной Надзирательницы находятся служительницы и сторож

§ 39.

Должность Главной Надзирательницы, въ случаѣ ея
сутствія или болѣзни, поручается Директоромъ одной
Надзирательницъ.

§ 40.

Обязанности Учителей и Учительницъ опредѣляются в
обще Училищнымъ Уставомъ, а въ подробности эти лица р
ководствуются Наставленіемъ, о коемъ упомянуто въ § 53-
сего Положенія.

§ 41.

Надзирательницы назначаются въ помощь Главной Над

na dni 10; na czas zaś dłuższy uprasza o decyzyę Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 37.

W razie słabości lub nieobecności Dyrektora, Kurator, według swego uznania, porucza jego obowiązki innéj osobie.

§ 38.

Nadzorczyni Szkoły porucza się, pod przewodnictwem Dyrektora, część ekonomiczna i wychowawczo-nadzorcza. Obowiązkiem jéj jest znajdować się ciągle z uczennicami przez czas pobytu ich w Szkole, mieć troskliwy nadzór nad ich moralnością i sprawowaniem się, być obecną w klassach w czasie lekcyj, znajdować się przy uczennicach w czasie wypoczynku, radzież przy zbieraniu się ich do Szkoły i rozejściu do domu, czuwać nad ścisłém wykonywaniem poruczonych Dozorczyniom obowiązków, nad akuratnością Nauczycieli i Nauczycielek, oraz przyzwoitém obchodzeniem się ich z uczennicami, przy każdéj sposobności wpajać w nie zasady moralności, bogobojności, zamiłowania porządku, pracowitości i ochędóstwa, i w ogóle ile możności dawać należyty kierunek ich wychowaniu odpowiednio przeznaczeniu kobiety. Nadzorczyni odpowiedzialną jest szczególnie za porządek w Szkole i wypełnia zmierzające ku temu polecenia Dyrektora; ma staranie o utrzymaniu czystości i zdrowego powietrza w lokalu Szkoły i dla tego ma w Szkole mieszkanie. Pod bliższym kierunkiem jéj zostają służące i stróż.

§ 39.

Obowiązki Nadzorczyni, w razie jéj nieobecności lub słabości, Dyrektor porucza jednéj z Dozorczyń.

§ 40.

Obowiązki Nauczycieli i Nauczycielek określone są w ogólności w Ustawie Szkolnéj, w szczególności zaś osoby te stosować się mają do instrukcyi, o któréj mowa w § 53-m niniejszéj Ustawy.

§ 41.

Dozorczynie przeznaczone są do pomocy Nadzorczyni, dla

зирательницѣ для постояннаго и непрерывнаго наблюдені
за ученицами, пока сіи послѣднія находятся въ Училищѣ. С
этою цѣлью всѣ Надзирательницы обязаны безотлучно находит
ся въ Училищѣ, во все время пребыванія въономъ учениц

Онѣ присутствуютъ въ классахъ во время уроковъ, в
случаѣ же болѣзни или отсутствія Учителей или Учительниц
заступаютъ ихъ мѣсто, по опредѣленному заранѣе Совѣтом
распредѣленію учебныхъ предметовъ между Надзирательницами. Подробныя правила, относительно обращенія съ дѣвицами и наблюденія за ними, указаны въ Наставленіи, упомянутомъ въ § 53-мъ сего Положенія.

§ 42.

Въ Надзирательницы избираются лица благовоспитанныя, образованныя и во всѣхъ отношеніяхъ неукоризненныя, имѣющія установленныя свидѣтельства на званіе по крайней мѣрѣ низшихъ Наставницъ.

Форма одежды.

§ 43.

Учители носятъ установленные для Варшавскаго Учебнаго округа мундиры. Разряды мундировъ такіе же, как определены для соотвѣтственныхъ должностей въ гимназіяхъ.

§ 44.

Ученицы имѣютъ однообразную одежду, которая предписана будетъ Попечителемъ округа.

Содержаніе Училища.

§ 45.

Потребные на содержаніе Высшихъ Женскихъ Училищъ расходы покрываются суммою, отпускаемою изъ Казны Царства въ количествѣ 64,300 рублей сер. въ годъ; получаемая же съ ученицъ плата поступаетъ въ означенную Казну.

§ 46.

Директору полагается жалованья: въ Варшавѣ 1,050 руб. сер., въ губерніяхъ 900 руб. сер. въ годъ; сверхъ того, квартирныхъ: въ Варшавѣ 300 руб., въ губерніяхъ 200 руб. сер. въ годъ. Главная Надзирательница получаетъ жалованья: въ Варшавскомъ Училищѣ 600 руб., въ четырехклассномъ

[cią]głego i nieustannego nadzoru nad uczennicami, dopóki te [zna]jdują się w Szkole. W tym celu wszystkie Dozorczynie o[bo]wiązane są ciągle znajdować się w Szkole przez czas pobytu [w] niéj uczennic. Mają one być obecnemi w klassach podczas [le]kcyj, w razie zaś słabości lub nieobecności Nauczycieli i Nau[czy]cielek zastępować ich miejsce, podług oznaczonego wcześnie [prz]ez Radę Szkoły rozkładu nauk pomiędzy Dozorczyniami. [Sz]czegółowe przepisy co do postępowania z uczennicami i nad[zor]u nad niemi wskazane będą w instrukcyi wymienionéj w [§]53-m niniejszéj Ustawy.

§ 42.

Na Dozorczynie wybierają się osoby dobrze wychowa[ne], ukształcone i pod każdym względem nie podlegające za[rzu]towi, posiadające odpowiednie świadectwa, przynajmniéj na [sto]pień Guwernantek niższych.

Forma ubioru.

§ 43.

Nauczyciele noszą mundury ustanowione dla Okręgu Na[uk]owego Warszawskiego. Klassy mundurów są takież same, [ja]kie są oznaczone dla odpowiednich urzędów w gimnazyach.

§ 44.

Uczennice mają jednostajne ubranie, które będzie przepi[sa]ne przez Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

Utrzymanie Szkoły.

§ 45.

Wydatki potrzebne na utrzymanie Szkół pokrywają się [z] summy rubli srebrem 64,300, wyznaczanéj corocznie ze Skar[bu] Królestwa; opłata zaś pobierana od uczennic wpływa do [teg]o Skarbu.

§ 46.

Dyrektorowi przeznacza się pensyi: w Warszawie rubli [sr.] 1,050, na prowincyi po rubli srebrem 900 rocznie, [w]ryz tego na mieszkanie w Warszawie, rubli sreb. 300, na [prow]incyi po rub. 200 rocznie. Nadzorczyni pobiera pensyi [w S]zkole Warszawskiéj rub. 600, w Oddziale czteroklassowym

Отдѣленіи его и въ Училищахъ въ губерніяхъ 500 руб. се[р.] въ годъ. Надзирательницы въ Варшавѣ по 250, въ губер[-] ніяхъ по 200 руб. сер. въ годъ. При Варшавскомъ Учи[-] лищѣ полагается 5 Надзирательницъ, при 4-классном[ъ] Отдѣленіи онаго 3, а при Училищахъ въ губерніяхъ, по [...] Надзирательницы. Затѣмъ всѣ другіе расходы на содержані[е] каждаго Училища производятся по составляемой ежегодн[о] Попечителемъ Варшавскаго Учебнаго округа смѣтѣ, котор[ая] утверждается Намѣстникомъ въ Царствѣ Польскомъ.

§ 47.

Въ случаѣ назначенія Директоромъ Училища чиновника занимающаго и другую должность, производится ему половин[-] ный окладъ жалованья, должности Директора присвоенна[го.]

§ 48.

Остатки отъ опредѣленной на содержаніе Женскихъ У[-] чилищъ суммы и сбереженія отъ смѣтныхъ назначеній по[-] ступаютъ въ экономическую сумму сихъ Училищъ, котора[я] съ разрѣшенія Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ, употре[-] бляется на разныя улучшенія по симъ Училищамъ, на прі[о-] брѣтеніе учебныхъ пособій, на единовременное вознагражде[-] ніе или добавочное жалованье достойнѣйшимъ лицамъ, со[-] стоящимъ при Училищахъ, и на прочія надобности Учи[-] лищъ.

Права и преимущества Училищъ.

§ 49.

Каждое Училище имѣетъ печать съ гербомъ Царст[ва] Польскаго и съ надписью: „Высшее Женское Училище [въ] (городѣ, въ коемъ находится), содержимое отъ Правительства[".]

§ 50.

Пакеты, письма и посылки, отправляемые за печать[ю] Училища и № его Канцеляріи, принимаются на почтѣ, на с[у-] щихъ правилахъ, для прочихъ Казенныхъ Учрежденій уст[а-] новленныхъ.

§ 51.

Директоръ и Учители считаются въ Государственн[ой] службѣ. Они пользуются правами соотвѣтственныхъ [...] должностей въ гимназіяхъ.

...że Szkoły i w Szkołach na prowincyi po rub. 500 rocznie. ...orczynie, w Warszawie po rub. 250, na prowincyi po rub. ... rocznie. W Szkole Warszawskiéj znajduje się 5 Dozor-...ń, w Oddziale czteroklassowym téjże Szkoły 3, a w Szko-...h na prowincyi po 4 Dozorczynie. Wszelkie zaś inne ...datki na utrzymanie każdéj Szkoły uskuteczniają się podług ...tu sporządzanego corocznie przez Kuratora Okręgu Nau-...wego Warszawskiego, a zatwierdzonego przez Namiestnika ... Królestwie Polskiém.

§ 47.

W razie powołania na Dyrektora Szkoły urzędnika, zaj-...jącego inną posadę, przeznacza się mu połowa płacy przy-...znanéj do posady Dyrektora.

§ 48.

Pozostałości od funduszów, przeznaczonych na utrzymanie ...kół Żeńskich, i oszczędności z pozycyj etatowych stanowią ...dusz remanentowy tychże Szkół, który za decyzyą Namiest-...ka w Królestwie Polskiém może być użyty na rozmaite u-...rządzenia Szkół wspomnionych, na zakupienie pomocy nau-...kowych, na jednorazowe wynagrodzenia lub dodatki do płac ...znaczającym się osobom, w służbie przy Szkołach zostają-...cym, oraz na inne potrzeby.

Prawa i prerogatywy Szkół.

§ 49.

Każda Szkoła używa pieczęci z herbem Królestwa Pol-...skiego i z nadpisem: „Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa w . . . (wymienienie miasta, w którém znajduje się).

§ 50.

Expedycye, listy i posyłki, expedyowane pod pieczęcią ...Szkoły i za Nr. Kancellaryi téjże Szkoły, przyjmują się na ...pocztcie na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych dla in-...nych zakładów rządowych.

§ 51.

Dyrektor i Nauczyciele uważają się za zostających w służ-...bie rządowéj i korzystają z praw, jakie zapewnione są odpo-...wiednim urzędom w gimnazyach. Co do pensyi emerytalnéj

Въ отношенiи пенсiй предоставляются имъ права, установленныя на сей конецъ въ Царствѣ Польскомъ. Си[ми] правами пользуются также Главная Надзирательница, У[чи]тельницы и Надзирательницы.

§ 52.

Тѣ изъ числа учениц, окончившихъ полный курсъ [на]укъ въ Училищѣ и удостоенныхъ аттестата, которыя пр[и] отличномъ поведенiи получатъ по успѣхамъ въ наукахъ [въ] среднемъ выводѣ, не менѣе $4^1/_2$ балла, имѣютъ право, подвергаясь особому испытанiю, на званiе Высшей Домашн[ей] Наставницы; получившiя же при таковомъ же поведенiи [въ] общемъ выводѣ, не менѣе 3 балловъ, и притомъ не имѣю[щiя] ни одной посредственной отмѣтки по главнымъ предмета[мъ] преподаванiя, прiобрѣтаютъ, безъ особаго испытанiя, пра[во] на званiе Низшей Домашней Наставницы. Какъ тѣ, та[къ] и другiя обязаны о выдачѣ имъ свидѣтельствъ на сiи зван[iя] ходатайствовать установленнымъ порядкомъ.

§ 52.

По предметамъ, въ семъ Положенiи отдѣльно не помя[]нованнымъ, Училище руководствуется особымъ наставленiем[ъ] утвержденнымъ Намѣстникомъ Царства Польскаго.

Въ немъ опредѣлены будутъ подробныя правила отн[о]сительно воспитанiя, ученiя и управленiя по всѣмъ частя[мъ] Училищъ.

…zystają oni z praw ustanowionych w tym względzie w …lestwie Polskiém. Z tychże praw korzystają Nadzorczyni, …uczycielki i Dozorczynie.

§ 52.

Z liczby uczennic kończących całkowity kurs nauk i ma…cych przyznane sobie patenta, te, które, przy wzorowém spra…waniu się, z postępu w naukach otrzymają w przecięciu …pień nie mniejszy jak 4½, mają prawo, nie podlegając od…ielnemu examinowi, do otrzymania stopnia Guwernantki …yższéj; te zaś, które, przy wzorowém sprawowaniu się, z po…tępu w naukach otrzymają w przecięciu nie mniéj jak 3 i …przytém w żadnym z głównych przedmiotów nie będą miały …opnia miernego, mają prawo do otrzymania stopnia Guwer…nantki niższéj. Tak jedne jako i drugie o pozyskanie świa…ectw na te stopnie obowiązane są starać się drogą właściwą.

§ 53.

W przedmiotach w téj Ustawie odzielnie niewyszczególnio…ych, Szkoły stosują się do oddzielnéj instrukcyi, zatwierdzo…néj przez Namiestnika w Królestwie Polskiém. W instrukcyi …téj wymienione będą szczegółowe przepisy co do wychowania, …nauki i zarządu Szkołą pod wszelkiemi względami.

Приложеніе 1-е къ N° 13-му.

(Форма Аттестата.)

Аттестатъ.

ВЫСШЕЕ ЖЕНСКОЕ УЧИЛИЩЕ ВЪ (городѣ, въ коемъ находится), СОДЕРЖИМОЕ ОТЪ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Предъявительница сего, бывшая ученица Высшаго Женскаго Училища въ (городѣ, въ коемъ находится), содержимаго отъ Правительства (имя, отчество и фамилія) изъ . . . . ., имѣющая отъ роду . . . лѣтъ, ... исповѣданія, поступила въ Училище (число и мѣсяцъ) 18 . . года и состоя въ ономъ по . . Іюня 18 . . года, окончила полный курсъ наукъ. Въ продолженіе сего времени поведенія была . . . . . . и въ преподаваемыхъ предметахъ оказала слѣдующіе успѣхи.

(Здѣсь слѣдуетъ исчисленіе всѣхъ учебныхъ предметовъ, преподаваемыхъ въ Училищѣ, и если ученица удостоена права на званіе Высшей или Низшей Наставницы, прибавляется послѣ исчисленія предметовъ слѣдующее.)

Посему, на основаніи § . . Положенія о Высшихъ Женскихъ Училищахъ, содержимыхъ отъ Правительства, Высочайше утвержденнаго въ . . .

1-y Annex do Nr. 13-g

(Wzór Patentu)

Patent.

SZKOŁA WYŻSZA ŻEŃSKA RZĄDOWA W (miasto, w którém znajduje się).

Okazicielka niniejszego była uczennica Szkoły Wyższej Żeńskiéj Rządowéj w (miasto, w którém znajduje się) (imię i imię ojca, tudzież nazwisko) stanu . . . . . . wieku lat . . . . religii . . . . zapisana do Szkoły (dzień i miesiąc) 18 . . roku i pozostając w niéj do . . Czerwca 18 . roku ukończyła całkowity kurs nauk. W ciągu tego czasu sprawowała się . . . . . . i w przedmiotach naukowych okazała postęp następujący:

(Tu należy wymienić wszystkie przedmioty naukowe wykładane w Szkole, i jeżeli uczennica nabyła prawa do stopnia Guwernantki wyższéj lub niższéj, po wyszczególnieniu przedmiotów dodać)

W skutku tego, na zasadzie § . . Ustawy dla Szkół Wyższych Żeńskich Rządowych Najwyżéj zatwierdzonéj w dniu . . . . 18 . . roku, ma

...ень (число мѣсяцъ) 18 . . года, имѣетъ право, не подвергаясь особому испытанію, на полученіе званія Высшей (или Низшей) Домашней Наставницы. Въ увѣреніе чего и данъ ей, ..., сей Аттестатъ, на основаніи разрѣшенія Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа, за надлежащею подписью и съ приложеніемъ печати Училища.

prawo, nie podlegając oddzielnemu examinowi, do otrzymania stopnia Guwernantki wyższéj (lub niższéj).

Na dowód czego wydany zostaje . . . . niniejszy patent, na zasadzie decyzyi Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, za właściwym podpisem i przyłożeniem pieczęci Szkoły.

(Городъ, въ коемъ Училище находится, число, мѣсяцъ годъ.

Директоръ Главная Надзирательница.

Учители и Учительницы

(М. П.)

Приложеніе 2-е къ № 13-му.

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по классамъ.

Учебные предметы	Число уроковъ по классамъ						Во всѣхъ клас-
	I	II	III	IV	V	VI	
Законъ Божій и Священная исторія	2	2	2	2	2	1	1[illegible]
Русскій языкъ и словесность . .	3	3	3	3	3	3	1[illegible]
Польскій языкъ и словесность . .	4	3	3	3	3	2	1[illegible]
Французскій языкъ	—	4	4	4	4	4	2[illegible]
Нѣмецкій языкъ	—	4	4	4	4	4	2[illegible]
Ариѳметика, свѣдѣнія изъ бухгалтеріи и общія понятія объ измѣреніяхъ	4	2	2	2	2	2	1[illegible]
Свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ и домоводства	—	—	2	2	3	3	10
Географія	—	2	2	2	2	1	9
Исторія	—	—	2	3	3	3	1[illegible]
Педагогика	—	—	—	—	—	2	[illegible]
Гигіена	—	—	—	—	—	1	[illegible]
Чистописаніе	4	3	2	1	—	—	1[illegible]
Рисованіе	2	2	2	2	2	2	1[illegible]
Рукодѣлія	3	3	2	2	2	2	1[illegible]
Церковное пѣніе	—	—	1	1	1	1	[illegible]
итого . .	22	28	31	31	31	31	17[illegible]

Примѣчаніе 1) Ученицы Православнаго и Евангелическаго испов[illegible] даній собираются для обученія Закону Божію [illegible] назначенные для того особые часы. Онѣ раздѣл[illegible] ются на два отдѣленія: низшее, состоящее изъ учен[illegible] ницъ первыхъ трехъ классовъ, и высшее, къ котор[illegible] му принадлежатъ ученицы трехъ высшихъ классов[illegible] Въ каждомъ отдѣленіи назначается по одному ур[illegible] ку въ недѣлю.

2) Для уроковъ церковнаго пѣнія и танцевъ ученицы собираются въ свободное отъ классныхъ занят[illegible] время.

2-gi Annex do Nr. 13-go.

Rozkład nauk na klassy.

Przedmioty naukowe	Liczba lekcyj w klassach						we wszystkich klassach
	I	II	III	IV	V	IV	
Nauka Religii i historya Święta	2	2	2	2	2	1	11
Język rossyjski i literatura	3	3	3	3	3	3	18
Język polski i literatura	4	3	3	3	3	2	18
Język francuzki		4	4	4	4	4	20
Język niemiecki		4	4	4	4	4	20
Arytmetyka, wiadomości z buchhalteryi i ogólne pojęcia o pomiarach	4	2	2	2	2	2	14
Wiadomości z nauk przyrodzonych i gospodarstwa domowego	—	—	2	2	3	3	10
Geografia	—	2	2	2	2	1	9
Historya	—	—	2	3	3	3	11
Pedagogika	—	—	—	—	—	2	2
Higiena	—	—	—	—	—	1	1
Kalligrafia	4	3	2	1	—	—	10
Rysunki	2	2	2	2	2	2	12
Roboty ręczne	3	3	2	2	2	2	14
Śpiew kościelny	—	—	1	1	1	1	4
Łącznie	22	28	31	31	31	31	174

Uwaga 1) Uczennice wyznania Prawosławnego i Ewangelickiego zbierają się na naukę Religii w godzinach oddzielnie do tego przeznaczonych. Dzielą się one na dwa oddziały, niższy składający się z uczennic trzech klass pierwszych, i wyższy — do którego należą uczennice trzech klass wyższych.

Dla każdego Oddziału przeznacza się po godzinie tygodniowo.

2) Na naukę śpiewu kościelnego i tańca uczennice zbierają się w czasie wolnym od lekcyj.

№ 14.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о Казенныхъ Женскихъ Учебныхъ Заведеніяхъ.

(8 (20) Мая 1862 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорско-Царскаго Величества рукою написано: „*Быть по сему.*“

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Уставъ о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ.

Раздѣлъ III.

Женскія Казенныя Учебныя Заведенія.

ГЛАВА I.

Александринско-Маріинскій Институтъ воспитанія дѣвицъ.

Ст. 131.

Нынѣшній Александринскій Институтъ воспитанія дѣвицъ переводится изъ Новой Александріи въ Варшаву, гдѣ, въ соединеніи съ Казеннымъ Маріинскимъ Пансіономъ, будетъ составлять одно высшее женское учебное заведеніе, подъ названіемъ Александринско-Маріинскаго Института воспитанія дѣвицъ.

Ст. 132.

Александринско-Маріинскій Институтъ остается по прежнему подъ Высочайшимъ покровительствомъ Ея Императорскаго Величества, и будетъ состоять подъ начальствомъ Намѣстника въ Царствѣ и въ завѣдываніи Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 133.

Александринско-Маріинскій Институтъ будетъ помѣщаться въ зданіи бывшаго Варшавскаго Благороднаго Института.

№ 14.

yciąg z Najwyższéj zatwierdzonéj Ustawy o wychowaniu ıbliczném, dotyczący rządowych zakładów naukowych żeńskich.

(d. 8 (20) Maja 1862 r.)

Na oryginale własną ręką Jego Cesarsko-Królewskiéj łości napisano: *„Ma być podług tego.“*

Carskiém Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

Ustawa o wychowaniu publiczném w Królestwie Polskiém.

Dział III.

Zakłady rządowe naukowe żeńskie.

Rozdział I.

nstytut Alexandryńsko-Maryjski wychowania panien.

Art. 131.

Dzisiejszy Instytut Aleksandryński wychowania panien zenosi się z Nowéj Aleksandryi do Warszawy, gdzie, w poczeniu z Pensyą Rządową Maryjską, stanowić będzie jeden kład naukowy żeński wyższy, pod nazwą Instytutu Aleksanryńsko-Maryjskiego wychowania panien.

Art. 132.

Instytut Aleksandryńsko-Maryjski zostaje pod Najwyższą pieką Najjaśniejszéj Cesarzowéj, pod zwierzchnictwem Namienika Królestwa, a pod zawiadywaniem Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 133.

Instytut Aleksandryńsko-Maryjski pomieszczonym być ma gmachu b. Instytutu Szlacheckiego w Warszawie.

Ст. 134.

Зданія нынѣшняго Александринскаго Института назн чаются для Института Политехническаго и Земледѣльческ Лѣснаго, а зданіе Казеннаго Маріинскаго Пансіона—для Гим назіи.

Ст. 135.

Александринско-Маріинскій Институтъ, какъ закрыто учебное заведеніе, будетъ состоять изъ однѣхъ только пан сіонерокъ, число которыхъ не должно превышать 220.

Ст. 136.

Непосредственное управленіе Александринско - Маріи скимъ Институтомъ ввѣряется Начальницѣ Института, ко торая, по предложенію Правительственной Коммисіи Духов ныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и представленію На мѣстника, утверждается Ея Императорскимъ Величеством

Ст. 137.

Для наблюденія за преподаваніемъ будетъ отдѣльны Инспекторъ классовъ, назначаемый Правительственною Ком мисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 138.

Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народ наго Просвѣщенія назначитъ одного изъ Членовъ Совѣт Народнаго Просвѣщенія постояннымъ Визитаторомъ Инсти тута, обязанностію котораго будетъ наблюдать за ходомъ у ченія и за частію экономическою и счетною.

Ст. 139.

Постоянный Визитаторъ, въ случаѣ надобности, пред ставляетъ свои рапорты прямо Главному Директору.

Ст. 140.

Всѣ дѣла, касающіяся части учебно-эдукаціонной, рѣ шаются въ Педагогическомъ Совѣтѣ Института, который с бирается ежемѣсячно. Педагогическій Совѣтъ состоитъ изъ Визитатора, Начальницы, Инспектора классовъ, одной старшей Гувернантки, двухъ Учителей и двухъ Учительницъ. Всѣ же дѣла, касающіяся экономической и хозяйственной части Института, рѣшаются въ хозяйственномъ Комитетѣ, соби рающемся еженедѣльно и состоящемъ изъ Начальницы, Ин спектора классовъ и одной старшей Гувернантки.

Art. 134.

Gmachy dzisiejszego Instytutu Aleksandryńskiego przeznaczają się na Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny, a gmach Pensyi Rządowéj Maryjskiéj na Gimnazyum.

Art. 135.

Instytut Aleksandryńsko-Maryjski, jako zakład naukowy zamknięty, składać się będzie z samych pensyonarek, których liczba ogranicza się do 220.

Art. 136.

Bezpośredni zarząd Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego powierza się Przełożonéj Instytutu, którą, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i przedstawienie Namiestnika, zatwierdza Najjaśniejsza Cesarzowa.

Art. 137.

Do pilnowania porządku i akuratności w wykładzie nauk będzie osobny Inspektor naukowy, przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego mianowany.

Art. 138.

Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyznaczy jednego z Członków Rady Wychowania Publicznego, który będzie stałym Wizytatorem Instytutu i czuwać ma nad kierunkiem nauk i częścią ekonomiczną i rachunkową.

Art. 139.

Wizytator stały, w razie potrzeby, składa rapporta swe wprost Dyrektorowi Głównemu.

Art. 140.

Wszystkie interessa, tyczące się części naukowo-wychowawczéj, decydują się w Radzie Pedagogicznéj Instytutu, zbierającéj się co miesiąc. Rada Pedagogiczna składa się z Wizytatora, z Przełożonéj, z Inspektora, z jednéj starszéj Guwernantki, z dwóch Nauczycieli i dwóch Nauczycielek. Wszystkie zaś interessa, tyczące się części ekonomicznéj i gospodarskiéj Instytutu, decydują się w Komitecie Gospodarczym, odbywającym posiedzenia swe co tydzień, i złożonym z Przełożonéj, z Inspektora i z jednéj starszéj Guwernantki.

Ст. 141.

Для наблюденія за исполненіемъ Устава и правилъ административныхъ, Визитаторъ Института присутствуетъ въ засѣданіяхъ Хозяйственнаго Комитета.

Ст. 142.

Секретаремъ Педагогическаго Совѣта будетъ одинъ изъ Учителей, состоящій Членомъ этого Совѣта, онымъ избираемый, а протоколъ засѣданій Комитета ведетъ Контролеръ Института.

Ст. 143.

Кромѣ вышеупомянутыхъ лицъ, Институтъ будетъ имѣть необходимое число Учителей, Учительницъ, Гувернантокъ, Врача и соотвѣтственную канцелярскую и прочую службу.

Ст. 144.

Александринско-Маріинскій Институтъ будетъ имѣть шесть классовъ для полнаго курса наукъ, предписаннаго Институту, а кромѣ того и дополнительный педагогическій классъ.

Ст. 145.

Въ шести классахъ Института будутъ излагаемы слѣдующія науки:

а) Законъ Божій и Священная исторія,
б) польскій языкъ и литература,
в) русскій языкъ,
г) французскій „
д) нѣмецкій „
е) ариѳметика и первоначальныя основанія хозяйственной бухгалтеріи,
ж) естественныя науки,
з) свѣдѣнія изъ физики и химіи,
и) математическая географія,
і) географія,
к) всеобщая и русская исторія,
л) польская исторія,
м) гигіена,
н) домашнее хозяйство,

Art. 141.

Dla dopilnowania wykonania Ustawy i przepisów admi-
stracyjnych, Wizytator Instytutu bywa obecnym i na po-
dzeniach Komitetu Gospodarczego.

Art. 142.

Sekretarzem Rady Pedagogicznéj będzie jeden z Nauczy-
li, Członków téjże Rady, przez nią wyznaczony, a protokół
iedzeń Komitetu prowadzi Kontroller Instytutu.

Art. 143.

Oprócz wyżéj wymienionych osób, Instytut mieć będzie
zebną liczbę Nauczycieli, Nauczycielek, Guwernantek, Le-
za i odpowiednią służbę kancellaryjną i inną.

Art. 144.

Instytut Aleksandryńsko-Maryjski będzie miał sześć klass
wykładu nauk, na cały kurs Instytutu przepisannych, a o-
z tego i klassę dodatkową pedagogiczną.

Art. 145.

Następujące nauki wykładane będą w sześciu klassach In-
utu:

a) nauka Religii i moralności z historyą Świętą,
b) język polski i literatura,
c) język rossyjski,
d) język francuzki,
e) język niemiecki,
f) arytmetyka z początkami buchhalteryi gospodarskiéj,
g) historya naturalna,
h) wiadomości z fizyki i chemii,
i) jeografia matematyczna,
k) jeografia,
l) historya powszechna i rossyjska,
m) historya polska,
n) higiena,
o) gospodarstwo domowe,

o) педагогія,

п) рисованіе,

р) чистописаніе,

с) рукодѣлія, музыка, танцованіе, церковное пѣніе.

Ст. 146.

Пѣніе solo, а равно языки, англійскій и италіянск будутъ преподаваемы за особую плату, въ свободные отъ щаго росписанія часы.

Ст. 147.

Дополнительный педагогическій классъ назначается д образованія Гувернантокъ; въ этотъ классъ будутъ прин маемы дѣвицы, окончившія курсъ наукъ въ Институтѣ и высшемъ Казенномъ Училищѣ. Изъ нихъ 10, избранныя вѣтомъ Института, съ разрѣшенія Правительственной К миссіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, буду имѣть въ Институтѣ полное содержаніе за исключеніемъ дежды и бѣлья. Другія будутъ принимаемы за обыкнов ную плату.

Ст. 148.

Въ дополнительномъ педагогическомъ классѣ, въ даль шемъ продолженіи и преимущественно съ педагогичес цѣлью, будутъ излагаться:

а) Законъ Божій;

б) языки: польскій, русскій, французскій и ихъ лит тура. Преподаваніе это преимущественно должно осно ваться на письменныхъ упражненіяхъ, на чтеніи автор разборѣ оныхъ;

в) естественная исторія въ примѣненіи къ занятія призванію женщины;

г) гигіена, съ указаніемъ способа устроенія домаш аптекъ и средствъ леченія въ скоропостижныхъ случа

д) педагогія, въ дальнѣйшемъ практическомъ разви примѣненіи;

е) практическія занятія домашнимъ хозяйствомъ.

Кромѣ теоріи, ученицы сего класса будутъ заним практическими упражненіями въ низшихъ классахъ И тута и преподаваніемъ въ оныхъ уроковъ, согласно ра

p) pedagogika,

q) rysunki,

r) kalligrafia,

s) roboty kobiece, muzyka i tańce, śpiew kościelny i cho-
ralny.

Art. 146.

Śpiew solowy, oraz języki angielski i włoski, dawane będą osobną opłatą, w godzinach po za planem.

Art. 147.

Klassa dodatkowa pedagogiczna przeznacza się na kształcenie Guwernantek.

Przyjmowane do niéj będą panny po ukończeniu Instytutu Szkoły Wyższéj Rządowéj. Z tych dziesięć, wybranych przez Radę Instytutu, za decyzyą Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, mieć będą całe utrzymanie w Instytucie, oprócz odzieży i bielizny. Inne przyjmowane być mają za zwyczajną opłatą.

Art. 148.

W klassie dodatkowéj wykładane będą w dalszym ciągu ze względem pedagogicznym:

a) nauka Religii i moralności;

b) język polski, rossyjski, francuzki i ich literatury. Wykład ten polegać ma szczególniéj na ćwiczeniach piśmiennych, czytaniu autorów i zdawaniu z nich sprawy;

c) historya naturalna, z jéj zastosowaniem do zajęć i przeznaczenia kobiet;

d) higiena, ze wskazaniem sposobów urządzania apteczek domowych i środków leczenia w przypadkach nagłych;

e) pedagogika w dalszém praktycznem rozwinięciu i zastosowaniu;

f) praktyczne zajmowanie się gospodarstwem domowém.

Oprócz teoryi, uczennice téj klassy zajmować się będą ćwiczeniami praktycznemi w niższych klassach Instytutu i wykła-

женію Начальницы, и подъ наблюденіемъ Учителей и Уч тельницъ.

Ст. 149.

Въ Институтъ будутъ принимаемы дѣвицы безъ разл чія состоянія и происхожденія; подданныя же Имперіи, м гутъ быть принимаемы въ Институтъ не иначе, какъ съ ра рѣшенія подлежащаго начальства Имперіи.

Ст. 150.

Въ первый классъ принимаются дѣвицы, не моложе 9- и не старше 13-и лѣтъ.

Ст. 151.

Дѣвицы отъ 13-и до 16-и лѣтъ, по выдержаніи экзаме на, могутъ быть принимаемы въ высшіе классы, до IV- включительно.

Ст. 152.

При поступленіи въ Институтъ требуется метрическо свидѣтельство о рожденіи или крещеніи и свидѣтельство привитіи оспы; отъ подданныхъ же Имперіи, свидѣтельств подлежащаго начальства Имперіи въ томъ, что къ поступ ленію ихъ въ Институтъ препятствія не встрѣчается. Дру гихъ свидѣтельствъ и документовъ не требуется.

Ст. 153.

За обученіе наукамъ, музыкѣ и танцамъ, за учебны пособія, содержаніе, постель и леченіе вносится плата въ дв полугодовые сроки, по 150 руб. сер. въ годъ. Кромѣ тог каждая изъ вновь поступающихъ пансіонерокъ вноситъ, как единовременную плату, 15 руб. сер. Снабженіе одеждою, бѣль емъ, въ томъ числѣ и постельнымъ, возлагается на родителе и опекуновъ.

Ст. 154.

Стипендіи, присвоенныя нынѣшнему Александринском Институту, переносятся въ Варшавскій Александринско-Ма ріинскій Институтъ, ежели согласятся на это учредител оныхъ.

Ст. 155.

Сумма, которую Казна Царства отпускала до сего вре мени на содержаніе Александринскаго Института и Маріин

...m w nich lekcyj, według rozporządzenia Przełożonéj i pod ...iem Nauczycieli i Nauczycielek.

Art. 149.

Do Instytutu przyjmowane będą panny, bez różnicy stanu ...chodzenia. Poddane zaś Cesarstwa przyjmowane być mogą ... Instytutu nie inaczéj, jak za zezwoleniem Władzy właściwéj Cesarstwa.

Art. 150.

Mające mniéj niż lat 9, i więcéj niż lat 13 skończonych ... klassy 1-éj przyjęte być nie mogą.

Art. 151.

Starsze nad lat 13 do 16 skończonych mogą być przyjęte, ... złożeniu egzaminu, do klass wyższych, aż do 4-éj włącznie.

Art. 152.

Przy wstępie do Instytutu potrzebną jest metryka chrztu ... urodzenia i świadectwo odbytéj ospy szczepionéj lub ...uralnéj. Poddane zaś Cesarstwa winny przedstawić świa...twa Władzy właściwéj Cesarstwa, iż do przyjęcia ich do ...stytutu nie zachodzi przeszkoda. Inne świadectwa i dowo... wymagane nie będą.

Art. 153.

Za naukę, muzykę i tańce, za pomoce naukowe, utrzymanie, ...ściel i leczenie, wnosi się opłata, w dwóch półrocznych ra...h, po 150 rs. rocznie. Prócz tego, każda z nowo wstępu...ych pensyonarek wnosi opłatę jednorazową rs. 15. Dostar...nie odzieży, bielizny do noszenia i pościelnéj należy do ro...ców i opiekunów.

Art. 154.

Stypendya do dzisiejszego Instytutu Aleksandryńskiego ...wiązane, jeżeli się inaczéj nie oświadczą ofiarodawcy, prze...sione będą do Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego w ...arszawie.

Art. 155.

Fundusz, jaki Skarb Królestwa na utrzymanie Instytutu

скаго Пансіона, присоединяется къ общимъ эдукаціонны
суммамъ.

Ст. 156.

Штатъ опредѣляетъ окладъ входящихъ въ составъ
ститута лицъ, а равно сумму, на сіи оклады и на содер
ніе Института необходимую, образовавшуюся, какъ отъ пла
за ученицъ, такъ и изъ части казенной суммы, о которой
помянуто въ предыдущей статьѣ.

Ст. 157.

Совѣтъ Управленія, по представленію Правительствен
Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія,
дальнѣйшемъ развитіи вышеизложенныхъ правилъ, опре
литъ особымъ постановленіемъ обязанности входящихъ
составъ Института лицъ, кругъ дѣйствій Институтскаго
вѣта и Хозяйственнаго Комитета, означитъ объемъ препо
ванія предметовъ, порядокъ производства экзаменовъ,
время, награды ученицамъ за прилежаніе и успѣхи въ н
кахъ, а равно права тѣхъ, которыя окончатъ полный
стиклассный курсъ, или же удовлетворительно пройдутъ
прибавочный классъ.

ГЛАВА II.

Высшее Казенное Женское Варшавское Учили

Ст. 158.

Высшее Женское Варшавское Училище будетъ по пре
нему содержаться на счетъ Казны Царства и будетъ но
наименованіе Высшаго Женскаго Казеннаго Училища. П
чія высшія женскія Училища: въ Плоцкѣ, Калишѣ, Радо
Люблинѣ и Сувалкахъ и четырехклассное Отдѣленіе въ В
шавѣ, содержимыя иждивеніемъ Казны, закрываются.

Ст. 159.

Высшее Казенное Женское Варшавское Училище со
итъ подъ начальствомъ Правительственной Коммисіи Ду
ныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и въ непосредст
номъ завѣдываніи Директора, которому придается въ пом
Надзирательница, наблюдающая за порядкомъ въ классахъ
за нравственностію дѣвицъ.

ksandryńskiego i Pensyi Maryjskiéj dotąd wypłacał, wcie-się do ogólnych funduszów edukacyjnych.

Art. 156.

Etat oznacza płace osób, do składu Instytutu należących, z fundusz potrzebny na też płace i na utrzymanie Instytu-, powstały tak z opłat od uczennic, jak i z części funduszu arbowego, o którym w powyższym artykule mowa.

Art. 157.

Rada Administracyjna, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, w rozwinięciu wyższych przepisów, oznaczy obowiązki osób do składu In-stytutu należących, attrybucye Rady Instytutu i Komitetu Go-darczego, określi zakres nauk, formę egzaminów, ich czas, nagrody uczennicom za pilność i postęp w naukach, oraz przy-wileje tych, które cały kurs 6-cio letni ukończą, lub i klas-ę dodatkową z pożytkiem przejdą.

ROZDZIAŁ II.

Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa w Warszawie.

Art. 158.

Szkoła Wyższa Żeńska w Warszawie ma być jak dotąd utrzymywana kosztem Skarbu Królestwa. Nosić ona będzie ty-tuł Szkoły Wyższéj Żeńskiéj Rządowéj. Pozostałe Szkoły wyższe żeńskie: w Płocku, w Kaliszu, w Radomiu, w Lubli-nie i Suwałkach i Oddział 4-o klassowy w Warszawie, kosz-tem Rządu utrzymywane, znoszą się.

Art. 159.

Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa w Warszawie jest pod zwierzchnictwem Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a pod bezpośredniém zawiadywaniem Dyrektora, któremu do pomocy dodaną być ma Nadzorczyni, pilnująca porządku w klassach i czuwająca nad moralnością i obyczajami panien.

Ст. 160.

Кромѣ вышеупомянутыхъ лицъ, въ составъ Училищ входятъ Учители, Учительницы, классныя Дамы и Секретар

Ст. 161.

Высшее Женское Училище имѣетъ шесть классовъ, в которыхъ излагаются слѣдующіе предметы:

а) Законъ Божій и Священная исторія,
б) польскій языкъ и литература,
в) русскій языкъ,
г) французскій языкъ,
д) нѣмецкій языкъ,
е) ариѳметика, съ указаніемъ порядка веденія счетныхъ книгъ въ домашнемъ хозяйствѣ,
ж) естественная исторія,
з) свѣдѣнія изъ физики и химіи,
и) математическая географія,
і) всеобщая исторія,
к) польская исторія,
л) географія,
м) педагогія,
н) гигіена,
о) рисованіе,
п) чистописаніе,
р) церковное пѣніе,
с) рукодѣлія.

Ст. 162.

Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія опредѣлитъ объемъ преподаванія сихъ предметовъ и число уроковъ, означитъ порядокъ производства экзаменовъ и ихъ время, а равно награды ученицамъ за прилежаніе и успѣхи въ наукахъ.

Ст. 163.

Въ Высшее Училище принимаются, безъ различія состоянія и исповѣданія, дѣвицы не моложе 9-и и не старше 15-и лѣтъ; дѣвицы же старше 15-и лѣтъ могутъ поступать только въ высшіе классы, начиная съ IV-го.

Art. 160.

Oprócz wyżéj wymienionych osób, do składu jéj wchodzą: Nauczyciele, Nauczycielki, Dozorczynie klass i Sekretarz.

Art. 161.

Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa dzieli się na sześć klass, w których wykładają się nauki następujące:

a) nauka Religii i moralności z historyą Świętą,
b) język polski i literatura,
c) „ rossyjski,
d) „ francuzki,
e) „ niemiecki,
f) arytmetyka, ze wskazaniem sposobów prowadzenia ksiąg rachunkowych w gospodarstwie domowém,
g) historya naturalna,
h) wiadomości z fizyki i chemii,
i) jeografia matematyczna,
k) historya powszechna,
l) „ polska,
m) jeografia,
n) pedagogika,
o) higiena,
p) rysunki,
q) kalligrafia,
r) śpiew kościelny,
s) roboty ręczne.

Art. 162.

Zakres tych przedmiotów i liczbę godzin określi Rada Administracyjna, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; przepisze także sposób i formę egzaminów, czas w którym mają być odbywane, oznaczy oraz nagrody, jakie udzielane być mają pannom za pilność i postęp w naukach.

Art. 163.

Do Szkoły Wyższéj przyjmowane być mają, bez różnicy stanu i wyznania, panny nie młodsze jak lat 9 skończonych, nie starsze jak lat 15. Mające więcéj jak lat 15, mogą być przyjęte tylko do klass wyższych, poczynając od klassy IV-éj.

Ст. 164.

Число учениць ограничивается только возможностію удобнаго ихъ помѣщенія въ каждомъ класеѣ, занимаемаго Училищемъ зданія.

Ст. 165.

При поступленіи дѣвицъ въ Училище, кромѣ метрическаго свидѣтельства о рожденіи или крещеніи и свидѣтельства о привитіи оспы, никакихъ другихъ свидѣтельствъ не требуется; что же касается до дѣвицъ, подданныхъ Имперіи, то оныя могутъ быть принимаемы въ Училище не иначе, какъ по представленіи свидѣтельства подлежащаго начальства Имперіи въ томъ, что для поступленія ихъ въ Училище не встрѣчается препятствія.

Ст. 166.

Пріемный экзаменъ производится въ присутствіи Директора, и дѣвицы принимаются въ тотъ классъ, въ который онѣ окажутся приготовленными.

Ст. 167.

Годичная плата за ученіе назначается въ 3-хъ низшихъ классахъ по 15 руб. сер., а въ 3-хъ высшихъ по 20-и руб. сер. Доходъ, изъ сего образующійся, вносится въ Казну Царства.

Ст. 168.

Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, разовьетъ вышеизложенныя правила и опредѣлитъ обязанности и взаимную зависимость входящихъ въ составъ Школы лицъ, а равно означитъ кругъ дѣйствій Училищнаго Совѣта и все то, что касается части учебной и административной.

Art. 164.

Liczba uczennic ogranicza się tylko możnością dogodnego pomieszczenia ich w każdéj klassie w budynku, który Szkoła zajmuje.

Art. 165.

Przy wstępie panien do Szkoły, oprócz metryki urodzenia lub chrztu i świadectwa szczepionéj ospy, żadne inne świadectwa i dowody wymagane nie będą. Poddane zaś Cesarstwa mogą być przyjmowane do Szkoły nie inaczéj, jak po złożeniu świadectwa Władzy właściwéj Cesarstwa, iż do przyjęcia ich do Szkoły nie zachodzi przeszkoda.

Art. 166.

Egzamin wstępny odbywa się w obecności Dyrektora, i panny przyjmują się do téj klassy, do któréj okażą się usposobionemi.

Art. 167.

Opłata roczna za naukę oznacza się w 3-ch klassach niższych po rs. 15, a w 3-ch klassach wyższych po rs. 20. Dochód ztąd powstały wnosi się do Skarbu Królestwa.

Art. 168.

Rada Administracyjna, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, rozwinie powyższe zasady i określi obowiązki i wzajemną zależność osób, do składu Szkoły należących, oznaczy oraz attrybucye Rady Szkolnéj i to wszystko, co części naukowéj i administracyjnéj dotyczy.

Приложеніе 1-е къ № 14-му.

Извлеченіе изъ Высочайше утвержденнаго штата учебныхъ заведеній и состоящихъ съ ними въ связи учрежденій въ Царствѣ Польскомъ.

Государь Императоръ изволилъ разсматривать.

Въ Царскомъ Селѣ, 8 (20) Мая 1862 года.

Министръ Статсъ-Секретарь (подписано) *Тымовскій*

Штатъ учебныхъ заведеній и состоящихъ съ ними въ связи учрежденій въ Царствѣ Польскомъ.

№	Статьи расходовъ	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ одному Руб.	к.	Годовой окладъ всѣмъ Руб.	к.	Примѣчанія
	Варшавскій Александринско-Маріинскій Институтъ воспитанія дѣвицъ.							
	а) Расходы изъ суммы, отпускаемой Казною Царства.							
1	Начальница	—	1	1,800	—	1,800	—	
2	Старшія Гувернантки . . .	—	4	400	—	1,600	—	
3	Гувернантки	—	8	250	—	2,000	—	
4	Законоучитель Римско-Католическаго исповѣданія, онъ же Настоятель Институтской Церкви	—	1	450	—	450	—	
5	Инспекторъ, преподающій одинъ изъ предметовъ . .	VII	1	900	—	900	—	
6	Учитель русскаго языка . .	VIII	1	450	—	450	—	
7	» польскаго языка . .	VIII	1	600	—	600	—	
8	» французскаго языка	IX	2	450	—	900	—	
9	» нѣмецкаго языка .	IX	1	450	—	450	—	
10	» всеобщей и польской исторіи	VIII	1	600	—	600	—	
11	» всеобщей географіи	IX	1	450	—	450	—	
12	» естественныхъ наукъ	VIII	1	600	—	600	—	
13	» ариѳметики . . .	VIII	1	600	—	600	—	
14	» педагогіи	IX	1	300	—	300	—	

1-y Annex do Nr. 14-go.

Wyciąg z Najwyżéj zatwierdzonego etatu zakładów naukowych i w związku z niemi będących instytucyj w Królestwie Polskiém.

Najjaśniejszy Pan przeglądać raczył.

W Carskiém Siele, d. 8 (20) Maja 1862 r.

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *J. Tymowski.*

ETAT ZAKŁADÓW NAUKOWYCH I W ZWIĄZKU Z NIEMI BĘDĄCYCH INSTYTUCYJ W KRÓLESTWIE POLSKIÉM.

		Klassa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna jednego Rsr.	k.	Płaca roczna wszystkich Rsr.	k.	Uwagi
	ALEXANDRYŃSKO-MARYJSKI INSTYTUT WYCHOWANIA PANIEN W WARSZAWIE.							
	a) Wydatki z funduszu ze Skarbu Królestwa.							
1	Przełożona	—	1	1,800	—	1,800	—	
2	Guwernantki starsze . . .	—	4	400	—	1,600	—	
3	Guwernantki	—	8	250	—	2,000	—	
4	Nauczyciel Religii Rzymsko-Katolickiéj i Kapelan	—	1	450	—	450	—	
5	Inspektor, wykładający jeden z przedmiotów	VII	1	900	—	900	—	
6	Nauczyciel języka rossyjskiego	VIII	1	450	—	450	—	
7	„ „ polskiego .	VIII	1	600	—	600	—	
8	„ „ francuzkiego	IX	2	450	—	900	—	
9	„ „ niemieckiego	IX	1	450	—	450	—	
10	„ historyi powszechnéj i polskiéj	VIII	1	600	—	600	—	
11	„ jeografii powszechnéj	IX	1	450	—	450	—	
12	„ nauk przyrodzonych	VIII	1	600	—	600	—	
13	„ arytmetyki . . .	VIII	1	600	—	600	—	
14	„ pedagogiki . . .	IX	1	300	—	300	—	

№	Статья расходовъ	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ одному Руб.	к.	всѣмъ Руб.	к.
15	Учитель рисованія	IX	1	300	—	300	—
16	„ чистописанія . . .	IX	1	300	—	300	—
17	На вознагражденіе Учительницамъ рукодѣлій	—	—	—	—	500	—
18	Врачъ	VIII	1	450	—	450	—
19	Фельдшеръ	—	1	180	—	180	—
20	Секретарь	IX	1	500	—	500	—
21	Бухгалтеръ, онъ же Казначей	IX	1	500	—	500	—
22	Писецъ	XII	1	300	—	300	—
23	Садовникъ	—	1	300	—	300	—
24	Швейцаръ	—	1	150	—	150	—
25	Учителямъ приглашаемымъ .	—	—	—	—	270	—
26	Смотритель зданія	XII	1	250	—	250	—
	итого . .	—	35	—	—	15,700	—
	б) Расходы изъ суммы отъ взносовъ воспитанницъ.						
	Хозяйственная прислуга.						
1	Надзирательницы при больницѣ	—	2	150	—	300	—
2	Экономка	—	1	250	—	250	—
3	Помощница Экономки . . .	—	1	120	—	120	—
4	Кастелянша	—	1	200	—	200	—
5	Надзирательница при прачечной	—	1	150	—	150	—
6	Кухарка	—	1	60	—	60	—
7	Помощницы кухарки . . .	—	3	36	—	108	—
8	Судомойки	—	2	30	—	60	—
9	Швеи	—	3	60	—	180	—
10	Служанки	—	15	30	—	450	—
11	Служанка при буфетѣ . . .	—	1	75	—	75	—
12	Сторожа	—	6	100	—	600	—
	Искусства.						
1	На уплату Учительницамъ музыки, настройку и починку фортепіановъ.	—	—	—	—	2,500	—

		Klassa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna: jednego Rsr.	k.	Płaca roczna: wszystkich Rsr.	k.	Uwagi
15	Nauczyciel rysunków . . .	IX	1	300	—	300	—	
16	„ kalligrafii . . .	IX	1	300	—	300	—	
17	Na wynagrodzenie dla Nauczycielek robót ręcznych . .	—	—	—	—	500	—	
18	Lekarz	VIII	1	450	—	450	—	
19	Felczer	—	1	180	—	180	—	
20	Sekretarz	IX	1	500	—	500	—	
21	Buchhalter-płatnik	IX	1	500	—	500	—	
22	Kancellista	XII	1	300	—	300	—	
23	Ogrodnik	—	1	300	—	300	—	
24	Szwajcar	—	1	150	—	150	—	
25	Dla Nauczycieli przybranych	—	—	—	—	270	—	
26	Dozorca gmachów	XII	1	250	—	250	—	
	Łącznie . .	—	35	—	—	15,700	—	
	b) Wydatki z funduszu z opłat od uczennic.							
	Służba gospodarcza.							
1	Dozorczynie lazaretu . . .	—	2	150	—	300	—	
2	Gospodyni	—	1	250	—	250	—	
3	Pomocnice gospodyni . . .	—	1	120	—	120	—	
4	Dozorczyni garderoby i bielizny	—	1	200	—	200	—	
5	„ pralni	—	1	150	—	150	—	
6	Kucharka	—	1	60	—	60	—	
7	Pomocnice kucharki	—	3	36	—	108	—	
8	Pomywaczki	—	2	30	—	60	—	
9	Szwaczki	—	3	60	—	180	—	
10	Służące	—	15	30	—	450	—	
11	Bufetowa	—	1	75	—	75	—	
12	Stróże	—	6	100	—	600	—	
	Talenta.							
13	Na opłatę Nauczycielek muzyki, strojenie i naprawę fortepianu	—	—	—	—	2,500	—	

№	Статья расходовъ	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ одному Руб.	одному к.	всѣмъ Руб.	всѣмъ к.
14	Учитель пѣнія	XI	1	450	—	450	—
15	Вознагражденіе учителямъ танцованія	—	—	—	—	750	—
	Другія потребности.						
16	На пищу: 220 воспитанницамъ, 44 лицамъ прислуги, 10 сотрудницамъ, всего 274 лицамъ, полагая на каждое по 16 коп. въ сутки, или по 58 руб. 40 коп. въ годъ	—	—	—	—	16,001	60
17	На стирку бѣлья: 220 воспитанницамъ, 10 сотрудницамъ, всего 230 лицамъ, полагая на каждое лицо по 6 руб. въ годъ	—	—	—	—	1,380	—
18	На содержаніе Институтскихъ Церквей и совершеніе въ нихъ духовныхъ требъ	—	—	—	—	120	—
19	На классныя потребности, учебныя пособія, а также рукодѣлія	—	—	—	—	1,500	—
20	На медикаменты	—	—	—	—	300	—
21	На отопленіе	—	—	—	—	2,400	—
22	На освѣщеніе	—	—	—	—	1,500	—
23	На содержаніе зданій и внутренней и наружной чистоты	—	—	—	—	1,000	—
24	На ремонтъ бѣлья, а также столовой и кухонной посуды	—	—	—	—	500	—
25	На ремонтъ и содержаніе классной мебели, разнаго рода снарядовъ и домашней утвари .	—	—	—	—	300	—
26	На содержаніе сада . . .	—	—	—	—	300	—
27	На содержаніе одной лошади и повозки	—	—	—	—	150	—
28	На разныя непредвидѣнныя потребности.	—	—	—	—	1,295	40
	итого . .	—	38	—	—	33,000	—

	Klassa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna jednego Rsr.	k.	wszystkich Rsr.	k.	Uwagi
Nauczyciel śpiewu	XI	1	450	—	450	—	
Na wynagrodzenie dla Nauczycieli tańca	—	—	—	—	750	—	
Inne potrzeby.							
Na żywność: 220 panien, 44 osób służby, 10 kolaboratorek, razem 274 osób po kop. 16 dziennie, czyli po rs. 58 k. 40 rocznie	—	—	—	—	16,001	60	
Na pranie: 220 panien, 10 kolaboratorek, razem 230 osób po rs. 6 rocznie	—	—	—	—	1,380	—	
Na utrzymanie kaplic i nabożeństwa w tychże	—	—	—	—	120	—	
Na potrzeby i pomoce naukowe, tudzież roboty ręczne . .	—	—	—	—	1,500	—	
Na lekarstwa	—	—	—	—	300	—	
Na opał	—	—	—	—	2,400	—	
Na światło	—	—	—	—	1,500	—	
Na utrzymanie gmachów oraz zewnętrznego i wewnętrznego porządku	—	—	—	—	1,000	—	
Na dokompletowanie bielizny, tudzież naczyń stołowych i kuchennych	—		—	—	500	—	
Na dokompletowanie i utrzymanie utensyliów klassowych, oraz wszelkich narzędzi i sprzętów gospodarskich . . .	—	—	—	—	300	—	
Na utrzymanie ogrodu . . .	—	—	—	—	300	—	
Na utrzymanie jednego konia i bryczki	—	—	—	—	150	—	
Na różne nieprzewidziane potrzeby	—	—	—	—	1,295	40	
Łącznie . .	—	38	—		33,000	—	

Итогъ.

а) Расходы изъ суммы, отпускаемой Казною Царства 15,700 ру
б) „ „ „ отъ взносовъ воспитанницъ 33,000

итого 48,700 ру

Примѣчаніе 1) Расходы изъ суммы на содержаніе воспитанницъ пр изводятся соразмѣрно наличному числу ихъ въ И ститутѣ, по означенному въ настоящемъ штатѣ ра счету на каждую воспитанницу.

2) Сбереженія по однѣмъ статьямъ расходовъ изъ сум отъ взносовъ воспитанницъ, съ разрѣшенія Пра тельственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народн го Просвѣщенія, могутъ быть обращаемы на покр тіе недостатковъ, могущихъ оказаться по другим

Приложеніе 2-е къ № 14-му.

№	Статья расходовъ	Классъ должности	Число лицъ	Годовой окладъ одному Руб.	к.	всѣмъ Руб.	к.
	Высшее Женское Казенное Училище.						
1	Директоръ	VI	1	1,050		1,050	
2	Главная Надзирательница .	—	1	600		600	
3	Надзирательницы	—	6	250		1,500	
4	На жалованье Учителямъ и Учительницамъ	—	—	—		6,445	
5	Секретарь	X	1	360		360	
6	Курьеръ	—	1	150		150	
7	На прислугу	—	—	—		235	
8	На наемъ помѣщенія . . .	—	—	—		1,900	
9	На совершеніе духовныхъ требъ	—	—	—		30	
10	На награды ученицамъ . . .	—	—	—		100	
11	На увеличеніе библіотеки .	—	—	—		180	
12	На отопленіе	—	—	—		350	
13	На канцелярскіе расходы .	—	—	—		100	
	итого . .	—	10	—		13,000	

Zebranie.

a) Wydatki z funduszu ze Skarbu Królestwa rsr. 15,700,
b) „ „ z opłat od uczennic „ 33,000,

Łącznie rsr. 48,700.

Uwaga 1) Wydatki z funduszu na utrzymanie uczennic uskuteczniają się odpowiednio do znajdującéj się ich liczby w Instytucie, podług wskazanego niniejszym etatem obliczenia kosztu na każdą.

2) Oszczędności na jednych pozycyach wydatków, z funduszu z opłat od uczennic, mogą być używane, za decyzyą Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, na pokrycie braku, jakiby się okazał na innych pozycyach.

2-gi Annex do Nr. 14-go.

	Klassa urzędu	Liczba osób	Płaca roczna jednego Rsr.	k.	Płaca roczna wszystkich Rsr.	k.	Uwagi
Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa.							
1 Dyrektor	VI	1	1,050		1,050		
2 Nadzorczyni	—	1	600		600		
3 Dozorczynie	—	6	250		1,500		
4 Na płace dla Nauczycieli i Nauczycielek	—	—	—		6,445		
5 Sekretarz	X	1	360		360		
6 Woźny	—	1	150		150		
7 Na najem służby	—	—	—		235		
8 „ lokalu	—	—	—		1,900		
9 Na utrzymanie nabożeństwa .	—	—	—		30		
10 Na nagrody dla uczennic . .	—	—	—		100		
11 Na powiększenie biblioteki .	—	—	—		180		
12 Na opał	—	—	—		350		
13 Na wydatki kancellaryjne . .	—	—	—		100		
Łącznie . .	—	10	—		13,000		

№ 15.

Уставъ Высшаго Казеннаго Женскаго Училища.

(6 (18) Ноября 1862 года.)

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА II-го,
Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства,

въ развитіе 158 и слѣдующихъ статей Устава о общест венномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, относящихся къ Высшему Казенному Женскому Училищу въ Варшавѣ, и на основаніи ст. 168 сказаннаго Устава, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, постановилъ и постановляетъ:

Глава I.

Надзоръ надъ Высшимъ Казеннымъ Женскимъ Училищемъ.

§ 1.

Главный надзоръ за воспитаніемъ ученицъ Высшаго Женскаго Училища въ Варшавѣ возлагается на Почетную Инспектриссу, назначенную Намѣстникомъ Царства, по представленію Главнаго Директора Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Глава II.

Училищный Совѣтъ.

§ 2.

Управленіе Училищемъ, въ педагогическомъ отношеніи поручается Училищному Совѣту, въ составъ котораго входятъ Надзирательница, двѣ Учительницы, двѣ классныя Дамы и два Учителя.

§ 3.

Въ Училищный Совѣтъ, въ качествѣ почетныхъ членовъ, могутъ быть приглашаемы Главнымъ Директоромъ

№ 15.

stawa dla Szkoły Wyższéj Rządowéj Żeńskiéj w Warszawie.

(d. 6 (18) Listopada 1862 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA II-go,

Cesarza Wszech Rossyj, Króla Polskiego,

etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

W rozwinięciu art. 158-go i następnych Ustawy o wychowaniu publiczném w Królestwie Polskiém, dotyczących Szkoł Wyższéj Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie, na zasadzie oraz r. 168-go pomienionéj Ustawy, na wniosek Kommissyi Rządoéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, postanoiła i stanowi co następuje:

Dział I.

nadzorze nad Szkołą Wyższą Żeńską Rządową w Warszawie.

§ 1.

Nadzór zwierzchni nad wychowaniem uczennic w Szkole yższéj Żeńskiéj w Warszawie sprawować będzie Wizytatora honorowa, przez Namiestnika w Królestwie, na wniosek yrektora Głównego Kommissyi Rządowéj Wyznań i Oświeenia, powołana.

Dział II.

O Radzie Szkolnéj.

§ 2.

Kierunek Szkoły, pod względem pedagogicznym, powieanym będzie Radzie Szkolnéj. Do téj Rady należą: Nadzorzyni, dwie Nauczycielki, dwie Dozorczynie i dwóch Nauczyeli.

§ 3.

Do Rady Szkolnéj, w charakterze członków honorowych, ogą być przez Dyrektora Głównego Kommissyi Wyznań i

Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народн[illegible] Просвѣщенія Дамы, не принадлежащія къ составу Учил[illegible] ща, которымъ присвоивается званіе Почетныхъ Блюстител[illegible] ницъ.

§ 4.

Въ Училищномъ Совѣтѣ засѣдаетъ одинъ изъ Визитато[illegible] ровъ, назначенный для этой цѣли Правительственною Комми[illegible] сіею.

§ 5.

Въ Училищномъ Совѣтѣ предсѣдательствуетъ Надзир[illegible] тельница Училища; въ присутствіи же Инспектриссы, котор[illegible] можетъ участвовать въ засѣданіяхъ Совѣта, по собственно[illegible] усмотрѣнію, Надзирательница должна ей уступить свое мѣст[illegible]

§ 6.

Училищный Совѣтъ подчиняется тѣмъ же обязанностям[illegible] какія Инструкціею отъ 17 (29) Августа текущаго год[illegible] изданною Совѣтомъ Управленія для Александринско-Маріи[illegible] скаго Института, возложены на Педагогическій Совѣтъ се[illegible] же Института.

§ 7.

Въ засѣданія Училищнаго Совѣта приглашаются Учи[illegible] тельницы и Учители, не принадлежащіе къ Совѣту, если ока[illegible] жется необходимымъ потребовать отъ нихъ ближайши[illegible] объясненій по вопросамъ, подлежащимъ обсужденію Совѣта.

§ 8.

Засѣданія Училищнаго Совѣта, кромѣ обыкновеннаго с[illegible] става Членовъ или усиленнаго приглашеніемъ лицъ, не пр[illegible] надлежащихъ къ Совѣту (§ 7), могутъ происходить и въ со[illegible] ставѣ исключительно женскомъ, состоящемъ изъ Дамъ, н[illegible] принадлежащихъ къ Совѣту.

§ 9.

Засѣданія Училищнаго Совѣта происходятъ одинъ разъ въ мѣсяцъ, въ крайнихъ же случаяхъ, они могутъ быть с[illegible] зываемы во всякое время.

О днѣ, назначенномъ для засѣданія Училищнаго Совѣта, Надзирательница обязана каждый разъ увѣдомлять Визита[illegible] тора, Инспектриссу и Почетныхъ Блюстительницъ.

oświecenia powoływane Damy, do składu Szkoły nie należące, które używać będą tytułu Mistrzyń honorowych.

§ 4.

W Radzie Szkolnéj bierze udział jeden z Wizytatorów, przez Kommissyę Rządową do téj czynności powołany.

§ 5.

Radzie Szkolnéj przewodniczy Nadzorczyni Szkoły; w obecności zaś Wizytatorki, która według swego uznania na posiedzeniach Rady znajdować się może, Nadzorczyni miejsca jéj swego ustępuje.

§ 6.

Rada Szkolna ma też same obowiązki, jakie Instrukcya, w dniu 17 (29) Sierpnia roku bieżącego przez Radę Administracyjną dla Instytutu Alexandryńsko-Maryjskiego przepisana, na Radę Pedagogiczną tegoż Instytutu włożyła.

§ 7.

Na posiedzenia Rady Szkolnéj mogą być wzywane Nauczycielki i Nauczyciele, do Rady nie należący, jeżeli się okaże potrzebą zasiągnienia bliższych objaśnień w przedmiocie podanym pod rozpoznanie Rady.

§ 8.

Rada Szkolna, oprócz kompletu zwyczajnego, albo powołaniem nienależących do Rady osób (§ 7) zwiększonego, może obradować i w komplecie wyłącznie żeńskim, składającym się z Dam, do Rady nienależących.

§ 9.

Posiedzenia Rady Szkolnéj odbywają się raz na miesiąc, w przypadkach zaś naglących, posiedzenie w każdym czasie zwołane być może.

O dniu, na zebranie się Rady Szkolnéj wyznaczonym, Nadzorczyni, za każdym razem, Wizytatora, Wizytatorkę i Mistrzynie honorowe zawiadomić jest obowiązaną.

§ 10.

Протоколъ засѣданій Совѣта составляется, по его порученію, однимъ изъ Учителей, принадлежащихъ къ его составу. Въ засѣданіяхъ исключительно женскихъ протоколъ ведетъ одна изъ Учительницъ.

Глава III.

Управленіе Училища.

§ 11.

Для завѣдыванія суммами Училища, учреждается Управленіе, которое состоитъ изъ Надзирательницы и двухъ Учителей.

§ 12.

Къ обязанностямъ Управленія принадлежатъ:

a) изданіе всякихъ распоряженій, по хозяйственной части Училища;

b) расходованіе суммъ на наемъ прислуги, на отопленіе, на канцелярскія надобности и проч.;

c) представленіе въ Правительственную Коммисію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія счетовъ, на разсмотрѣніе и утвержденіе.

§ 13.

Училищное Управленіе собирается въ свои засѣданія, смотря по представившейся надобности.

§ 14.

Управленіе обязано представлять, каждые три мѣсяца, Училищному Совѣту подробный рапортъ о своихъ занятіяхъ и сдѣланныхъ расходахъ.

Глава IV.

Визитаторы.

§ 15.

Визитаторъ, имѣющій право присутствовать въ Училищномъ Совѣтѣ, получаетъ инструкцію непосредственно отъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

§ 10.

Protokół Rady prowadzić będzie jeden z Nauczycieli, do składu należący i przez nią wyznaczony; na posiedzeniach w komplecie wyłącznie żeńskim, jedna z Nauczycielek.

Dział III.

O zarządzie Szkoły.

§ 11.

Do rozporządzenia funduszami Szkoły ustanawia się Za-d, składający się z Nadzorczyni i dwóch Nauczycieli.

§ 12.

Do Zarządu głównie należeć będzie:

a) wydawanie wszelkich zarządzeń gospodarczego zarzą- Szkoły;

b) szafunek funduszu przeznaczonego na najem służby, potrzeby kancellaryjne, i t. p.;

c) składanie Kommissyi Rządowéj Wyznań i Oświecenia, chunków do rewizyi i zatwierdzenia.

§ 13.

Zarząd Szkoły odbywa posiedzenia swe, ilekroć tego po-zeba zachodzić będzie.

§ 14.

Zarząd co kwartał obowiązany jest składać Radzie Szkol- szczegółowy rapport o swych czynnościach i uskutecznio-ch wydatkach.

Dział IV.

O Wizytatorze.

§ 15.

Wizytator, mający udział w Radzie Szkolnéj, odbiera strukcye bezpośrednio od Kommissyi Rządowéj Wyznań i świecenia.

Глава V.

Обязанности лицъ, принадлежащихъ къ составу Высшаго [...]зеннаго Женскаго Училища.

§ 16.

Надзирательница во всемъ, касающемся ея обязанност[...] по Высшему Женскому Училищу, какъ открытому заведен[...] подчиняется правиламъ, предписаннымъ въ Инструкціи [...] (29) Августа текущаго года, для Начальницы Александр[...]ско-Маріинскаго Института.

§ 17.

Кромѣ обязанностей, упомянутыхъ въ предыдущемъ [...]раграфѣ, на Надзирательницу возлагается: контроль воспита[...]ницъ, не явившихся на уроки, въ чемъ ей содѣйствуютъ кл[...]сныя Дамы; доставленіе родителямъ, всякую четверть го[...] свѣдѣній объ успѣхахъ ихъ дѣтей въ наукахъ и предста[...]леніе въ Правительственную Коммисію рапортовъ, по око[...]чаніи пріема учениць, и подробнаго отчета о состояніи У[...]лища, по окончаніи учебнаго года.

§ 18.

Надзирательница обязана преподавать одинъ изъ уче[...]ныхъ предметовъ, согласно распоряженію Правительственн[...] Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

§ 19.

Въ случаѣ болѣзни Надзирательницы, обязанности [...] исполняетъ одна изъ классныхъ Дамъ, по назначенію Прав[...]тельственной Коммисіи, которой присвоивается званіе ста[...]шей классной Дамы.

§ 20.

Обязанности Учителей и Учительницъ Высшаго Казе[...]наго Женскаго Училища суть тѣ же, какъ и Учителей и [...]чительницъ Александринско-Маріинскаго Института.

§ 21.

Обязанности Гувернантокъ Александринско-Маріинска[...] Института воспитанія дѣвицъ, на сколько онѣ примѣнимы [...] Высшемъ Казенномъ Женскомъ Училищѣ, какъ въ открытом[...] заведеніи, относятся къ класснымъ Дамамъ сего Училищ[...] Училищный Совѣтъ поручаетъ каждой классной Дамѣ о[...]бый классъ для надзора.

DZIAŁ V.

bowiązkach osób należących do Szkoły Wyższéj Żeńskiéj Rządowéj.

§ 16.

Nadzorczyni we wszystkiém, co do jéj obowiązków w ole Wyższéj Żeńskiéj Rządowéj, jako szkole przychodniéj, sić się może, postępować będzie według przepisów dla łożonéj Instytutu Aleksandryńsko-Maryjskiego, Instrukcyą nia 17 (29) Sierpnia roku bieżącego objętych.

§ 17.

Oprócz obowiązków, o jakich artykuł poprzedzający wspo- a, do Nadzorczyni należy: kontrollowanie nieobecnych w ssie uczennic, w czém Dozorczynie w pomoc jéj przycho- ; zawiadamianie co kwartał rodziców o postępach ich dzie- rzez wyciągi z księgi cenzur; składanie Kommissyi Rzą- éj rapportów, po ukończonym zapisie uczennic, i szczegóło- o zdania sprawy o stanie Szkoły, po zamknięciu roku lnego.

§ 18.

Nadzorczyni obowiązaną jest wykładać jeden z przedmio- , wedle zarządzeń Kommissyi Rządowéj Wyznań i Oświe- a.

§ 19.

W przypadku słabości Nadzorczyni, jéj obowiązki pełni na z Dozorczyń, przez Kommissyę Rządową wyznaczona, któ- nosić będzie tytuł starszéj Dozorczyni.

§ 20.

Obowiązki Nauczycieli i Nauczycielek w Szkole Wyższéj ądowéj są takie same, jak Nauczycieli i Nauczycielek w ytucie Aleksandryńsko-Maryjskim.

§ 21.

Obowiązki Guwernantek Instytutu Aleksandryńsko-Maryj- go wychowania panien, o ile te zastosowane być mogą w ole Żeńskiéj Rządowéj, jako szkole przychodniéj, stosują się że do Dozorczyń téjże Szkoły. Rada Szkolna każdéj z Do- czyń przeznacza klassę do dozoru.

§ 22.

Надзирательница, по уважительнымъ причинамъ, мо-жетъ разрѣшать отпускъ лицамъ, принадлежащимъ къ со-ставу Училища, срокомъ на десять дней; въ случаѣ отпус-ка лицъ, занимающихся преподаваніемъ уроковъ, или ихъ боле-зни, Надзирательница, съ вѣдома Инспектриссы или Визи-тора, раздѣляетъ незанятые уроки между прочими Учителя-ми, Учительницами или классными Дамами.

§ 23.

Секретарь исполняетъ порученія Надзирательницы, по канцелярской части, ведетъ счеты, составляетъ протоко-лы засѣданій Училищнаго Управленія и подвергается отвѣтствен-ности за несвоевременное отправленіе рапортовъ къ высшему начальству.

Глава VI.

О объемѣ преподаванія предметовъ, испытаніяхъ, аттестатахъ и присвоенныхъ имъ преимуществахъ.

§ 24.

Распредѣленіе учебныхъ предметовъ по классамъ и чис-ло часовъ, на каждый предметъ, означены въ планѣ, прило-женномъ къ настоящей Инструкціи.

Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія можетъ дѣлать въ немъ измѣненія, признанныя необходимыми по указаніямъ опыта, и обязана издать подробныя правила относительно объема преподаванія наукъ, времени уроковъ и продолжительности каникулъ.

§ 25.

Еженедѣльное росписаніе уроковъ утверждается Учи-лищнымъ Совѣтомъ.

§ 26.

Учебныя пособія Училища находятся въ вѣдѣніи одной изъ классныхъ Дамъ, назначенной для сего Совѣтомъ.

§ 27.

Испытанія въ Высшемъ Казенномъ Женскомъ Училищѣ производятся такимъ же порядкомъ, какой предписанъ для Александринско-Маріинскаго Института.

§ 28.

Переводы, награды и выдача аттестатовъ объ окончаніи

§ 22.

Nadzorczyni, dla ważnych przyczyn, może udzielać urlop ...obom do składu Szkoły należącym, na dni dziesięć; w przy-...dku jednak uwolnienia na urlop, lub słabości jednéj z osób ...kładających nauki, Nadzorczyni, za wiedzą Wizytatorki lub ...izytatora, urządza zastępstwo z innych Nauczycielek, Nau-...ycieli lub Dozorczyń.

§ 23.

Sekretarz wykonywa polecenia Nadzorczyni w zakresie służ-... kancellaryjnéj, prowadzi rachunki, utrzymuje protokół za-...du Szkoły, jest odpowiedzialnym za to, aby rapporta do ...yższéj władzy były na czas złożone.

Dział VI.

...zakresie nauk, examinach, patentach i przywiązanych do nich przywilejach.

§ 24.

Podział przedmiotów naukowych na klassy, liczbę godzin ... każdy przedmiot, wskazuje plan do niniejszéj Instrukcyi ...łączony.

Kommissya Wyznań i Oświecenia zaprowadzać w nim ...dzie zmiany, jakie doświadczenie za konieczne wskaże. Taż ...mmissya wyda szczegółowe przepisy co do zakresu nauk, ...asu odbywania lekcyj, czasu i trwania wakacyj.

§ 25.

Rozkład nauk tygodniowy zatwierdza Rada Szkolna.

§ 26.

Pomocami naukowemi Szkoły zawiaduje jedna z Dozor-...yń, przez Radę do téj czynności powołana.

§ 27.

Examina w Szkole Wyższéj Żeńskiéj Rządowéj odbywać ... będą w taki sam sposób, jaki jest przepisany dla Instytu-... Aleksandryńsko-Maryjskiego wychowania panien.

§ 28.

Promocye, nagrody i patenta z ukończonego całkowitego

полнаго курса наукъ утверждаются Училищнымъ Совѣтом на основаніяхъ, указанныхъ въ Инструкціи для Алексан дринско-Маріинскаго Института. На торжественномъ акт на которомъ предсѣдательствуетъ Почетная Инспектрисса, въ случаѣ ея отсутствія, Дама, приглашенная Главнымъ Ди ректоромъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ Народнаго Просвѣщенія, провозглашаются имена удостоенных перевода и раздаются награды и аттестаты.

§ 29.

Правительственная Коммисія предпишетъ форму аттес тата, для учени́цъ 6 класса, которыя выдержали съ усп хомъ личный экзаменъ.

§ 30.

Воспитанницы, выбывшія изъ заведенія, до окончані полнаго учебнаго курса, или не выдержавшія удовлетвори тельно экзамена изъ наукъ 6-го класса, получаютъ свидѣтел ства, съ приложеніемъ казенной печати за подписью Надзи рательницы.

§ 31.

Воспитанницы, получившія аттестаты объ окончані 6-го класса, имѣютъ право на домашнее воспитаніе дѣтей на званіе Коррепетиторокъ, въ частныхъ женскихъ учебных заведеніяхъ.

§ 32.

Дѣвицы, имѣющія аттестаты объ окончаніи 6-го класс Высшаго Казеннаго Женскаго Училища въ Варшавѣ, и за нимавшіяся, по оставленіи заведенія, по крайней мѣрѣ д года, домашнимъ воспитаніемъ дѣтей, или коррепетиціями, д пускаются къ экзамену, на званіе Учительницы 1-го или 2-г разряда, въ присутствіи Педагогическаго Совѣта Варшавска го Александринско-Маріинскаго Института воспитанія дѣвиц До полученія диплома на сіе званіе, каждая изъ такихъ канди датокъ, кромѣ письменнаго и словеснаго испытанія, должн читать пробную лекцію, въ присутствіи Учителей и Учител ницъ, въ классахъ Александринско-Маріинскаго Институт

rsu nauk przyznaje Rada Szkolna, według zasad, które są kazane w instrukcyi dla Instytutu Aleksandryńsko-Maryjkiego. Na akcie uroczystym, który pod przewodnictwem Wizytatorki honorowéj, lub Damy, w razie nieobecności Wizytaki, przez Dyrektora Głównego Kommissyi Rządowéj Wyznań Oświecenia zaproszonéj, odbywać się będzie, mają być łaszane promocye, rozdawane nagrody i patenta.

§ 29.

Formę patentu dla uczennic kończących klassę 6-tą, re examin indywidualny złożyły, Kommissya Rządowa przeszle.

§ 30.

Uczennice, które, przed ukończeniem całego kursu nauk, kołę opuszczają, lub które nie złożyły examinu indywidualgo z 6-éj klassy w stopniu dostatecznym, otrzymywać będą iadectwa, opatrzone pieczęcią urzędową i podpisem Nadzoryni.

§ 31.

Uczennice, które otrzymały patent z ukończonéj 6-téj ssy, mogą przyjmować obowiązki domowego wychowania dzielub Korrepetytorek w zakładach naukowych prywatnych skich.

§ 32.

Od panien, które posiadają patenta z ukończonéj klassy ej Szkoły Wyższéj Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie, i przyjmniéj dwa lata od wyjścia ze Szkoły zajmowały się wyowaniem domowém lub korrepetycyami, może być przyjowanym examin na stopień Nauczycielek 1-éj lub 2-éj ssy w Radzie Pedagogicznéj Instytutu Alexandryńsko-Maskiego wychowania panien w Warszawie. Przed pozyskan patentu, każda z takich kandydatek, po złożeniu examu ustnego i piśmiennego, winna w rodzaju próby wyłożyć cyę w obec Nauczycieli i Nauczycielek w klassach Instytutu xandryńsko-Maryjskiego.

Глава VII.

Канцелярія.

§ 33.

Бумаги, исходящія изъ Канцеляріи Училища, должн[ы] быть подписаны Надзирательницею и скрѣплены Секрет[а]ремъ.

§ 34.

Всю переписку, касающуюся Училища, Надзиратель[ни]ца принимаетъ сама и передаетъ Секретарю, для исполнені[я], или же, смотря по содержанію дѣла, вноситъ оную на обсуж[]деніе Училищнаго Совѣта или въ засѣданіе Управленія Учи[]лища.

§ 35.

Всякія выдачи денегъ и пріемъ суммъ, положенныхъ [по] штату, производятся за ея подписью.

§ 36.

Высшее Казенное Женское Училище имѣетъ свою пе[]чать, съ гербомъ Царства и съ надписью: „Высшее Женско[е] Училище въ Варшавѣ.“

§ 37.

Конверты и посылки, посылаемые, отъ Канцеляріи, под[ъ] казенною печатью, принимаются на почту, на основаніи с[у]щихъ правилъ, предписанныхъ для прочихъ Казенныхъ [у]чебныхъ заведеній.

Состоялось въ Варшавѣ, 6 (18) Ноября 1862 года.

Начальникъ Гражданскаго Управленія
(подписано) *Гр. Велепольскій, Маркизъ Мышковскі[й]*

Dział VII.

O kancellaryi.

§ 33.

Papiery, z kancellaryi Szkoły wychodzące, opatrzone być inny podpisem Nadzorczyni i Sekretarza.

§ 34.

Wszelkie korrespondencye, dotyczące Szkoły, odbiera Nadrczyni, i albo oddaje Sekretarzowi do załatwienia, albo wnona Radę Szkolną lub posiedzenie Zarządu, jeżeli tego inteess wymaga.

§ 35.

Wszelkie wypłaty i podnoszenie summ, etatem oznaczoych, za jéj podpisem wydawane być mają.

§ 36.

Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa używa pieczęci z herbem Królestwa i napisem: „Szkoła Wyższa Żeńska Rządowa w Warszawie.“

§ 37.

Expedycye z Kancellaryi, wysyłane pod pieczęcią urzędową, zyjmowane będą na poczcie, na zasadzie ogólnych przepisów, stanowionych dla innych zakładów naukowych rządowych.

Działo się w Warszawie, d. 6 (18) Listopada 1862 r.

Naczelnik Rządu Cywilnego
(podpisano) *Hr. Wielopolski, Margr. Myszkowski.*

Приложенiе къ № 15-му.

Планъ учебныхъ предметовъ, преподаваемыхъ въ Высшемъ Женскомъ Казенномъ Училищѣ въ Варшавѣ.

№	Поименованiе предметовъ	Классы I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Всего	Примѣчанiя.
1	Законъ Божiй и Священная исторiя	2	2	2	2	2	2	12	
2	Наука нравственности	3	3	2	2	1	1	12	
3	Польскiй языкъ и литература	4	4	3	3	3	3	20	
4	Русскiй языкъ	—	—	—	2	2	2	6	
5	Французскiй языкъ и литература	3	3	3	3	3	3	18	
6	Нѣмецкiй языкъ и литература	3	3	3	3	3	3	18	
7	Ариѳметика	3	3	3	2	1	1	13	
8	Естественная исторiя	—	—	—	3	2	2	7	
9	Свѣдѣнiя изъ физики и химiи	—	—	—	—	2	2	4	
10	Всеобщая и русская исторiя	—	—	3	2	2	2	9	
11	Польская исторiя	—	—	—	1	1	1	3	
12	Всеобщая и математическая географiя	2	2	2	2	2	2	12	Въ VI классѣ одинъ урокъ математической географiи.
13	Педагогiя	—	—	—	—	—	1	1	
14	Психологiя и логика	—	—	—	—	1	—	1	
15	Гигiена	—	—	—	—	1	1	2	
16	Рисованiе	3	3	3	2	2	2	15	
17	Чистописанiе	3	3	3	1	—		10	
18	Женскiя рукодѣлiя	4	4	3	2	1	1	15	
19	Хозяйство и домашняя технологiя	—	—	—	—	1	1	2	
	всего	30	30	30	30	30	30	180	
	Не входятъ въ планъ:								
	Церковное пѣнiе	—	—	1	1	1	1	4	
	Законъ Божiй Православнаго исповѣданiя	—	—	—	—	—	—	2	
	Законъ Божiй Евангелическаго исповѣданiя	—	—	—	—	—	—	2	

Настоящiй планъ учебныхъ предметовъ утвержденъ Совѣтомъ Управленiя въ засѣданiи 6 (18) Ноября 1862 года.

Статсъ-Секретарь (подписано) *Енохъ.*

Annex do Nr. 15-go.

Plan nauk w Szkole Wyższéj Żeńskiéj Rządowéj w Warszawie.

	Wyszczególnienie przedmiotu	Klassa I	II	III	IV	V	VI	Razem	Uwagi
1	Nauka Religii i Historya Święta	2	2	2	2	2	2	12	
2	Nauka moralności	3	3	2	2	1	1	12	
3	Język polski i literatura	4	4	3	3	3	3	20	
4	Język rossyjski	—	—	—	2	2	2	6	
5	„ francuzki i literatura	3	3	3	3	3	3	18	
6	„ niemiecki i literatura	3	3	3	3	3	3	18	
7	Arytmetyka	3	3	3	2	1	1	13	
8	Historya naturalna	—	—	—	3	2	2	7	
9	Wiadomości z fizyki i chemii	—	—	—	—	2	2	4	
10	Historya powszechna i rossyjska	—	—	3	2	2	2	9	
11	Historya polska	—	—	—	1	1	1	3	
12	Geografia powszechna i matematyczna	2	2	2	2	2	2	12	W klassie VI jedna godzina geografii matematycznéj.
13	Pedagogika	—	—	—	—	—	1	1	
14	Psychologia i logika	—	—	—	—	1	—	1	
15	Hygiena	—	—	—	—	1	1	2	
16	Rysunki	3	3	3	2	2	2	15	
17	Kalligrafia	3	3	3	1	—	—	10	
18	Roboty ręczne	4	4	3	2	1	1	15	
19	Gospodarstwo i technologia domowa	—	—	—	—	1	1	2	
	Razem	30	30	30	30	30	30	180	
	Po za planem.								
	Śpiew kościelny	—	—	1	1	1	1	4	
	Religia Prawosławna	—	—	—	—	—	—	2	
	Religia Ewangelicka	—	—	—	—	—	—	2	

Niniejszy plan nauk Rada Administracyjna, na posiedzeniu swém z dnia 6 (18) Listopada 1862 roku, zatwierdziła.

Sekretarz Stanu (podpisano) *Enoch.*

№ 16.

Высочайшій указъ о женскихъ Гимназіяхъ и Прогимна-зіяхъ въ Царствѣ Польскомъ.

(30 Августа (11 Сентября) 1864 года.)

Божіею Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій, Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

Поставляя Себѣ неизмѣнною обязанностью содѣйствоват распространенію просвѣщенія въ странахъ, Намъ подвласт ныхъ, Мы обращали всегда особенное вниманіе на важно дѣло женскаго воспитанія. Подъ покровительствомъ Любез нѣйшей Супруги Нашей и благодаря усердію, какъ цѣлых сословій и обществъ, такъ и частныхъ жертвователей, въ зна чительныхъ городахъ Имперіи нынѣ учреждены Гимназіи для дѣвицъ, которыя получаютъ въ сихъ Гимназіяхъ надлежаще образованіе, не отрываясь отъ родительскаго крова. Посто яннымъ желаніемъ Нашимъ было распространить подобно благодѣяніе и на Царство Польское, гдѣ первое свѣтское об щеобразовательное учебное заведеніе для дѣвицъ основано по волѣ Августѣйшаго Родителя Нашего и подъ покровитель ствомъ Нашей Родительницы. Кромѣ сего, въ 1857 году повелѣли Мы устроить въ Варшавѣ, на очетъ Казны, дѣвичі Пансіонъ и вслѣдъ за тѣмъ основали въ этомъ городѣ Учили ще для приходящихъ дѣвицъ. По примѣру сего Училища Нами было, въ 1860 году, предначертано учрежденіе таких же учебныхъ заведеній въ пяти другихъ важнѣйшихъ горо дахъ Царства. Но, по причинѣ наступившихъ въ краѣ чрез вычайныхъ обстоятельствъ, мысль Наша не могла вполнѣ осуществиться. Нынѣ, исполняя давнишнее желаніе Наше улучшить и развить женское образованіе въ Царствѣ Поль скомъ, Мы постановили и постановляемъ:

№ 16.

...kaz Najwyższy o Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich w Królestwie Polskiém.

(d. 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.)

z Bożéj Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyj, Król Polski, Wielki Xiążę Finlandzki,

etc., etc., etc.

Uznawszy niezmiennym obowiązkiem Naszym przyczy...ć się do rozszerzenia oświaty w krajach, berłu Naszemu pod...łych, zwracaliśmy ciągle szczególną uwagę na ważne zada... wychowania kobiet. Pod opieką Najukochańszéj Małżonki ...szej, i dzięki gorliwości tak wszystkich klass i stanów spo...cznych, jak niemniéj prywatnych ofiarodawców, w znaczniej...ch miastach Cesarstwa założone zostały obecnie Gimnazya ...panien, które odbierają w Gimnazyach tych odpowiednie ...kształcenie, nie opuszczając rodzicielskiego domu. Nieusta...m życzeniem Naszém było rozciągnąć podobne dobrodziej...; i na Królestwo Polskie, gdzie pierwszy świecki ogólno...kowy zakład dla panien urządzony został z woli Najdo...niejszego Rodzica Naszego i pod opieką Rodzicielki Naszéj. ...ócz tego w 1857 roku, rozkazaliśmy urządzić w Warszawie, ...tem Skarbu, Pensyę żeńską, i wkrótce potém podług ...kazania Naszego założoną została w tém mieście Szkoła dla ...ien przychodnich. Na wzór téj Szkoły, w 1860 roku za...rzyliśmy urządzić takież zakłady naukowe w pięciu in...i znaczniejszych miastach Królestwa. Lecz z powodu za...ch w kraju nadzwyczajnych wypadków, myśl Nasza w ...lności urzeczywistnić się nie mogła. Obecnie, spełniając ...ne życzenie Nasze ulepszenia i rozwinięcia wychowania ...et w Królestwie Polskiém, postanowiliśmy i stanowimy:

Ст. 1.

Въ городахъ Люблинѣ, Радомѣ, Плоцкѣ, Сувалкахъ Калишѣ учреждаются на счетъ Казны женскія Гимназіи приходящихъ дѣвицъ, по образцу существующихъ въ И періи Училищъ такого рода.

Ст. 2.

Существующее въ Варшавѣ Высшее Казенное Жен Училище преобразовывается въ женскую Гимназію, согла правиламъ сего указа.

Ст. 3.

Сверхъ женскихъ Гимназій, указанныхъ въ ст. 1-й 2-й, могутъ быть учреждаемы таковыя же Гимназіи, а т же женскія Прогимназіи во всѣхъ вообще городахъ Царст тамъ, гдѣ представится возможность обезпечить ихъ су ствованіе изъ казенныхъ или общественныхъ суммъ, либо частныхъ пожертвованій.

Ст. 4.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи состоятъ въ вѣдѣ Начальниковъ Учебныхъ Дирекцій, установляемыхъ особы указомъ, и подъ непосредственнымъ начальствомъ мѣстны Инспекторовъ Гимназій, а въ г. Варшавѣ—одного изъ ни по назначенію Управленія Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 5.

Инспекторы, начальствующіе надъ женскими Гимназі и Прогимназіями, получаютъ по сему званію добавочное держаніе, которое опредѣлено будетъ въ штатѣ сихъ учебны заведеній; въ случаѣ надобности, имъ отводится казен квартира въ зданіи Училища.

Ст. 6.

Инспекторы руководствуютъ учебною частію женски Гимназій или Прогимназій. Въ помощь имъ назначает Начальникомъ Учебной Дирекціи, по представленію Инсп тора, при каждой женской Гимназіи и Прогимназіи На рательница, для управленія хозяйствомъ Училища и наб денія за порядкомъ въ классахъ и нравственностію вос танницъ.

Ст. 7.

Сумма, назначенная на содержаніе каждой женской Г

Art. 1.

W miastach: Lublinie, Radomiu, Płocku, Suwałkach i liszu, urządzone być mają kosztem Skarbu żeńskie Gimna-, dla panien przychodnich, na wzór istniejących w Cesar-kie tego rodzaju zakładów.

Art. 2.

Istniejąca w Warszawie Wyższa Rządowa Szkoła Żeńska rganizowaną zostanie na Gimnazyum żeńskie, według prze-ów ukazu niniejszego.

Art. 3.

Oprócz Gimnazyów żeńskich, w art. 1 i 2-m wskazanych, ądzone być mogą takież Gimnazya oraz Progimnazya żeń-e, we wszystkich w ogóle miastach Królestwa, tam gdzie okaże możność zapewnić ich istnienie z funduszów skarbo-ych lub gminnych, albo też z ofiar prywatnych.

Art. 4.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie zostawać będą w zawia-ywaniu Naczelników Dyrekcyj Naukowych, osobnym uka-m ustanowionych, i pod bezpośredniém zwierzchnictwem ejscowych Inspektorów Gimnazyów, a w mieście Warszawie, d zwierzchnictwem jednego z nich, z naznaczenia Zarządu świecenia Publicznego.

Art. 5.

Inspektorowie, nad Gimnazyami i Progimnazyami żeńskiemi zełożeni, pobierać będą z tego tytułu dodatkową płacę, ja-s w etatach tych zakładów naukowych ustanowioną zostanie; razie potrzeby ma być im wyznaczone mieszkanie rządowe zabudowaniu szkolném.

Art. 6.

Inspektorowie kierują częścią naukową Gimnazyów i Pro-mnazyów żeńskich. Do pomocy im, Naczelnik Dyrekcyi aukowéj, na przedstawienie Inspektora, naznaczy do każde-o Gimnazyum i Progimnazyum żeńskiego, Nadzorczynię, do wiadywania gospodarstwem szkolném i pilnowania porząd-u w klassach, oraz moralnego sprawowania się uczennic.

Art. 7.

Fundusz wyznaczony na utrzymanie każdego Gimnazyum

назіи или Прогимназіи, выдается Надзирательницѣ, котор представляетъ, чрезъ Инспектора, надлежащую отчетнос въ расходованіи этой суммы.

Ст. 8.

Должности Преподавателей въ женскихъ Гимназіяхъ Прогимназіяхъ могутъ быть занимаемы, по приглашенію И спектора, Учителями мужскихъ Гимназій и Уѣздныхъ Уч лищъ, или другими лицами, имѣющими на то право.

Ст. 9.

Классныя Дамы или Учительницы избираются Инспе торомъ, по соглашенію съ Надзирательницею.

Ст. 10.

При женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ могут быть учреждаемы пріуготовительные классы для элемента наго обученія, каковое обученіе производится въ нихъ н точномъ основаніи правилъ, заключающихся въ указѣ о на чальныхъ Училищахъ.

Ст. 11.

Надзирательницѣ, имѣющей казенное помѣщеніе въ дом Гимназіи или Прогимназіи, дозволяется содержать частных пансіонерокъ, подъ надзоромъ Инспектора.

Ст. 12.

Начальникъ Учебной Дирекціи призываетъ, по мѣрѣ воз можности, мѣстныхъ жителей къ совѣщаніямъ о пользахъ нуждахъ женскихъ Гимназій или Прогимназій и, при выб рѣ Надзирательницы, принимаетъ въ соображеніе ихъ отзывы

Ст. 13.

Совѣтъ Управленія въ Царствѣ, по представленіямъ У правленія Народнаго Просвѣщенія, опредѣлитъ число клас совъ, объемъ преподаванія въ женскихъ Гимназіяхъ и Про гимназіяхъ, а также размѣръ платы за ученіе и случаи осво божденія учащихся отъ сей платы, постановитъ правила ка сательно направленія и общаго устройства сихъ учебных заведеній и представитъ уставъ и штаты оныхъ на Наше у твержденіе установленнымъ порядкомъ.

Ст. 14.

Потребныя на содержаніе женскихъ Гимназій и Про-

Progimnazyum żeńskiego wydawany być ma Nadzorczyni, która z poczynionych z niego wydatków przedstawiać winna, za pośrednictwem Inspektora, stosowny rachunek.

Art. 8.

Obowiązki Nauczycieli w Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich mogą być powierzane, na wezwanie Inspektora, Nauczycielom Gimnazyów męzkich i Szkół powiatowych, lub innym osobom, mającym do tego prawo.

Art. 9.

Damy klassowe lub Nauczycielki wybierane będą przez Inspektora, za zgodą Nadzorczyni.

Art. 10.

Przy Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich mogą być urządzone klassy przygotowawcze dla nauki elementarnéj, która odbywać się w nich ma w ścisłém zastosowaniu się do przepisów, zawartych w ukazie o Szkołach początkowych.

Art. 11.

Nadzorczyni, mającéj mieszkanie rządowe w domu Gimnazyum lub Progimnazyum, pozwala się utrzymywać prywatne pensyonarki, pod nadzorem Inspektora.

Art. 12.

Naczelnik Dyrekcyi Naukowéj, w miarę możności, powoływać ma miejscowych mieszkańców do narad o użyteczności i potrzebach Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich i przy wyborze Nadzorczyni życzenie ich mieć na uwadze.

Art. 13.

Rada Administracyjna Królestwa, na przedstawienie Zarządu Oświecenia Publicznego, oznaczy ilość klass, zakres wykładu nauk w Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich, oraz wysokość opłaty za naukę i przypadki uwolnienia uczennic od opłaty, postanowi zasady tyczące kierunku i ogólnego urządzenia tych naukowych zakładów i przedstawi Ustawę i Etaty dla nich do Naszego zatwierdzenia, przepisanym porządkiem.

Art. 14.

Potrzebne na utrzymanie żeńskich Gimnazyów i Pro-

гимназій суммы будутъ, по мѣрѣ открытія классовъ оныхъ, вносимы въ смѣту расходовъ Царства, установленнымъ порядкомъ.

Ст. 15.

Всѣ несогласныя съ настоящимъ указомъ постановленія и распоряженія симъ отмѣняются.

Ст. 16.

Приведеніе въ исполненіе и дальнѣйшее развитіе настоящаго указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Нашему Намѣстнику и Совѣту Управленія въ Царствѣ Польскомъ.

Данъ въ Югенгеймѣ (близъ Дармштадта), Августа 30 (Сентября 11) дня, 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ".

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь
В. Платоновъ.

gimnazyów fundusze, w miarę otwierania w nich klass, wnoszone będą do budżetu wydatków Królestwa, przepisanym porządkiem.

Art. 15.

Wszelkie niezgodne z niniejszym ukazem postanowienia rozporządzenia uchylone zostają.

Art. 16.

Wykonanie i dalsze rozwinięcie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, Naszemu Namiestnikowi i Radzie Administracyjnéj Królestwa polecamy.

Dan w Jugenheimie (pod Darmsztadtem), dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ."

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *W. Płatonow.*

№ 17.

Уставъ Женскихъ Гимназій и Прогимназій въ Царствѣ Польскомъ (*).

(5 (17) Января 1866 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему.“*

Въ С.-Петербургѣ, 5 (17) Января 1866 г.

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь

В. Платоновъ.

Уставъ Женскихъ Гимназій и Прогимназій въ Царствѣ Польскомъ.

Глава первая.

Общія положенія.

Ст. 1.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи имѣютъ цѣлью дать учащимся въ нихъ общее, необходимое для жещины, образованіе, основанное на началахъ Христіанской вѣры и нравственности.

Ст. 2.

Женскія Гимназіи состоятъ изъ шести классовъ, а Прогимназіи изъ четырехъ, съ годичнымъ курсомъ для каждаго класса. Прогимназіи, по мѣстнымъ условіямъ, могутъ быть и трехклассныя.

Ст. 3.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи суть заведенія открытыя, предназначенныя для ученицъ приходящихъ.

(*) *Примѣчаніе.* Уставы, относящіеся къ Женскимъ Учебнымъ заведеніямъ для Русскаго и Евангелическаго населенія, помѣщены въ IV-омъ томѣ подъ № 64 и 70.

№ 17.

Ustawa Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich w Królestwie Polskiém(*).

(d. 5 (17) Stycznia 1866 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano:
„Ma być podług tego.“

w Petersburgu,
5 (17) Stycznia 1866 r.

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *W. Płatonow.*

Ustawa Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich w Królestwie Polskiém.

Rozdział Pierwszy.

Przepisy ogólne.

Art. 1.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie mają na celu udzielić uczęszczającym w nich nauki, wykształcenie ogólne, niezbędne dla kobiety i oparte na podstawach wiary Chrześciańskiéj i moralności.

Art. 2.

Gimnazya żeńskie składać się mają z sześciu klass, a Progimnazya z czterech, z kursem rocznym dla każdéj klassy. Progimnazya, stosownie do miejscowych warunków, mogą być trzyklassowe.

Art. 3.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie są zakładami, przeznaczonemi wyłącznie dla uczennic przychodnich.

(*) *Uwaga.* Ustawy, dotyczące Zakładów naukowych żeńskich dla ludności ruskiéj i ewangelickiéj, zamieszczone są w tomie IV-m pod Nr. 64 i 70-m.

Ст. 4.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи могутъ быть учрежд
емы, сверхъ городовъ, поименованныхъ въ статьяхъ 1 и 2
Высочайшаго указа 30 Августа (11 Сентября) 1864 го
о женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ въ Царствѣ По
скомъ, во всѣхъ вообще городахъ Царства, тамъ, гдѣ пре
ставится возможность обезпечить существованіе ихъ на сче
Казны или общественныхъ суммъ, или же частныхъ поже
твованій.

Ст. 5.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи открываются, по пре
ставленію Правительственной Коммисіи Народнаго Просв
щенія, съ разрѣшенія Совѣта Управленія Царства.

Ст. 6.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи, подъ главнымъ зав
дываніемъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просв
щенія, состоятъ въ вѣдѣніи Начальниковъ тѣхъ Учебны
Дирекцій, въ предѣлахъ коихъ онѣ находятся.

Глава вторая.

Должностныя лица.

Ст. 7.

При каждой женской Гимназіи и Прогимназіи состоят
Инспекторъ, Надзирательницы, классныя Дамы, Учители
Учительницы.

Ст. 8.

Инспекторъ мѣстной мужской Гимназіи и Прогимназ
есть вмѣстѣ съ тѣмъ и Инспекторъ женской Гимназіи и
Прогимназіи. Въ городахъ, гдѣ находится нѣсколько муж
скихъ средних учебныхъ заведеній, назначается, Правител
ственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, Инспекторомъ
женской Гимназіи или Прогимназіи одинъ изъ Инспекторовъ
мужскихъ Гимназій или Прогимназій, по представленію На
чальника Учебной Дирекціи.

Примѣчаніе. Въ случаѣ учрежденія женской Гимназі
или Прогимназіи на счетъ общественныхъ
суммъ или частныхъ пожертвованій, въ та
кой мѣстности, гдѣ нѣтъ мужскихъ среднихъ

Art. 4.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie mogą być urządzane, [ni]etylko w miastach, wymienionych w art. 1 i 2-m Najwyż[sze]go ukazu z dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku o [Gim]nazyach i Progimnazyach żeńskich w Królestwie Pol[s]kiém, ale we wszystkich w ogóle miastach Królestwa, tam [gd]zie okaże się możność zapewnić istnienie ich z funduszów [Ska]rbu, lub z funduszu składek ogólnych, albo też z ofiar [pr]ywatnych.

Art. 5.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie otwierane być mają na [prz]edstawienie Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, [za] decyzyi Rady Administracyjnéj Królestwa.

Art. 6.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie, będąc pod głównym [z]arządem Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, zo[sta]ją w zawiadywaniu Naczelników tych Dyrekcyj Naukowych, [w] obrębie których one znajdują się.

Rozdział Drugi.

[O]soby należące do składu Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich.

Art. 7.

Przy każdém Gimnazyum i Progimnazyum żeńskiém [z]najdować się mają: Inspektor, Nadzorczyni, Damy klassowe [i] Nauczyciele i Nauczycielki.

Art. 8.

Inspektor miejscowego Gimnazyum lub Progimnazyum [m]ęzkiego, będzie zarazem i Inspektorem Gimnazyum lub Progimnazyum żeńskiego. W miastach, w których znajduje się [ki]lka średnich zakładów naukowych męzkich, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego przeznacza na Inspektora Gimnazyum lub Progimnazyum żeńskiego, jednego z Inspektorów Gimnazyów lub Progimnazyów męzkich, na przedstawie[n]iu Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj.

Uwaga. W razie urządzenia Gimnazyum lub Progimnazyum żeńskiego z funduszu składek ogólnych albo z ofiar prywatnych, w miejscu takiém, gdzie niema średnich zakładów naukowych męz-

учебныхъ заведеній, назначается Правител-
ственною Коммисіею Народнаго Просвѣщені
по представленію Начальника Учебной Д
рекціи, особый Инспекторъ, съ содержані
на счетъ тѣхъ же суммъ.

Ст. 9.

Инспекторъ женской Гимназіи или Прогимназіи, как
непосредственный начальникъ ея, управляетъ заведеніемъ
преимущественно руководствуетъ учебною частію.

Ст. 10.

Надзирательница, избираемая изъ лицъ, извѣстныхъ св-
ею педагогическою опытностію, назначается въ помощь Ин-
спектору Правительственною Коммисіею Народнаго Просв-
щенія, по представленію Начальника Учебной Дирекціи.

Ст. 11.

Надзирательница, подъ руководствомъ Инспектора, на-
блюдаетъ за успѣхами и нравственностію воспитанницъ и з
порядкомъ въ классахъ, а также завѣдываетъ хозяйственно
частію заведенія.

Ст. 12.

Классныя Дамы, избираемыя преимущественно изъ лиц
имѣющихъ свидѣтельство на званіе домашней Учительниц
назначаются Начальникомъ Учебной Дирекціи, по представле-
нію Инспектора.

Ст. 13.

Классныя Дамы, какъ Помощницы Надзирательницы в
наблюденіи за успѣхами и нравственностію воспитанницъ
за порядкомъ въ классахъ, постоянно присутствуютъ при у-
рокахъ и во время классныхъ перемѣнъ, а въ случаѣ болѣз-
ни или отсутствія Учителя или Учительницы, занимаются с
воспитанницами по указанію Надзирательницы.

Ст. 14.

Учители въ женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ по-
лагаются штатные и преподающіе по найму. Первые, по
представленію Начальника Учебной Дирекціи, утверждают-
ся въ должности Правительственною Коммисіею Народнаго
Просвѣщенія, а послѣдніе, по представленію Инспектора, на-
значаются Начальникомъ Учебной Дирекціи преимуществен-

kich, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj, wyznacza osobnego Inspektora z uposażeniem uiszczaném z powyższych źródeł.

Art. 9.

Inspektor Gimnazyum lub Progimnazyum żeńskiego, jako (b)ezpośredni jego zwierzchnik, zarządza Zakładem i głównie (k)ieruje w nim częścią naukową.

Art. 10.

Nadzorczynię, wybieraną z osób znanych ze swego do(ś)wiadczenia pedagogicznego, przeznacza do pomocy Inspektoro(w)i Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, na przedsta(w)ienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj.

Art. 11.

Nadzorczyni, pod kierunkiem Inspektora, czuwa nad po(s)tępem w naukach i moralnością uczennic i pilnuje porządku (w) klassach, oraz zawiaduje częścią ekonomiczną Zakładu.

Art. 12.

Damy klassowe, wybierane głównie z osób posiadających (ś)wiadectwa na stopień Nauczycielki domowéj, mianowane bę(d)ą przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj, na przedstawienie (I)nspektora.

Art. 13.

Damy klassowe, jako Pomocnice Nadzorczyni, w czuwaniu (na)d postępem w naukach i moralnością uczennic, oraz w pil(n)owaniu porządku w klassach, winny być ciągle obecne na (l)ekcyach i w czasie zmian lekcyj; a w razie choroby lub nieo(b)ecności Nauczyciela lub Nauczycielki, zajmować się z uczen(n)icami według wskazania Nadzorczyni.

Art. 14.

Nauczyciele w Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich ma(j)ą być etatowi i przybrani, płatni za umową. Pierwszych z (ni)ch, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj, za(t)wierdza w obowiązkach Kommissya Rządowa Oświecenia Pu(bl)icznego; a drugich, na przedstawienie Inspektora, naznacza (N)aczelnik Dyrekcyi Naukowéj, dając pierwszeństwo przed innymi

но изъ Преподавателей казенныхъ мужскихъ учебныхъ заведеній; изъ постороннихъ же лицъ, только тѣ, которые имѣютъ право на преподаваніе въ казенныхъ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ.

Ст. 15.

Къ преподаванію въ женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ допускаются Учительницы. Онѣ назначаются, по представленію Инспектора, Начальникомъ Учебной Дирекціи.

Глава третья.

Учебная часть.

Ст. 16.

Учебный курсъ женскихъ Гимназій составляютъ слѣдующіе предметы:

1) Законъ Божій;

2) польскій языкъ и словесность;

3) русскій языкъ и словесность;

4) одинъ изъ новыхъ языковъ, нѣмецкій или французскій, избраніе котораго, для каждаго изъ сихъ учебныхъ заведеній, предоставляется Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, съ утвержденія Совѣта Управленія Царства;

5) математика;

6) всеобщая географія;

7) географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго;

8) естественная исторія (наглядное объясненіе трехъ царствъ природы);

9) всеобщая исторія;

10) исторія Россіи и Польши;

11) физика и общія свѣдѣнія изъ космографіи;

12) чистописаніе;

13) рисованіе, и

14) рукодѣлія.

Примѣчаніе 1. Исторія и географія Россіи и Польши въ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ преподаются на русскомъ языкѣ.

2. Ученицы Гимназій и Прогимназій, по желанію родителей, могутъ также обучаться

Nauczycielom rządowych zakładów naukowych męzkich; z postronnych zaś osób mogą być naznaczane tylko takie, które mają prawo wykładania lekcyj w rządowych średnich zakładach naukowych.

Art. 15.

Do wykładu nauk w żeńskich Gimnazyach i Progimnazyach mogą być dopuszczone Nauczycielki. Naznacza je Naczelnik Dyrekcyi Naukowéj na przedstawienie Inspektora.

ROZDZIAŁ TRZECI.

Część naukowa.

Art. 16.

Kurs nauk w Gimnazyach żeńskich stanowią następujące przedmioty:

1) nauka Religii;

2) polski język i literatura;

3) ruski język i literatura;

4) jeden z języków nowożytnych, niemiecki albo francuzki, którego wybór dla każdego z tych zakładów naukowych pozostawia się Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, z zatwierdzenia Rady Administracyjnéj Królestwa;

5) matematyka;

6) geografia powszechna;

7) geografia Cesarstwa Rossyjskiego i Królestwa Polskiego;

8) historya naturalna (treściwy wykład trzech królestw natury);

9) historya powszechna;

10) historya Rossyi i Polski;

11) fizyka i ogólne wiadomości z kosmografii;

12) kalligrafia;

13) rysunki; i

14) roboty kobiece.

Uwaga 1. Historya i geografia Rossyi i Polski wykładane być mają w Gimnazyach i Progimnazyach w języku ruskim.

2. Uczennice Gimnazyów i Progimnazyów, na żądanie rodziców, mogą także uczyć się tego z

тому изъ новыхъ языковъ, нѣмецкому или французскому, который не будетъ признанъ обязательнымъ, за особую плату, установляемую Педагогическимъ Совѣтомъ съ утвержденія Начальника Учебной Дирекціи. Преподаваніе этого языка Инспекторъ поручаетъ лицу, имѣющему право обучать въ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ.

Примѣчаніе 3. Начальнику Учебной Дирекціи, по особо уважительнымъ причинамъ, предоставляется ходатайствовать у Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія объ увольненіи учениць Гимназій или Прогимназій, согласно заявленному родителями ихъ желанію, отъ обученія тому изъ новыхъ языковъ, который будетъ признанъ обязательнымъ.

4. Для желающихъ обучаться пѣнію и гимнастикѣ, уроки назначаются въ послѣобѣденное время.

5. Въ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ ученицы могутъ также обучаться танцамъ, по желанію ихъ родителей. Для этого вносится особая плата, за которую Надзирательница нанимаетъ Учителя или Учительницу танцованія.

Ст. 17.

Учебный курсъ Прогимназіи четырехклассной и трехклассной совпадаетъ съ курсомъ соотвѣтственныхъ классовъ Гимназіи.

Ст. 18.

Объемъ преподаванія предметовъ учебнаго курса въ женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ опредѣляется особою Инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 19.

Число уроковъ по каждому предмету и распредѣленіе ихъ по классамъ означены въ приложенной къ сей статьѣ таблицѣ. Таблица эта, оставаясь неизмѣнною, относительно общаго числа уроковъ по каждому предмету, можетъ однакоже подлежать измѣненіямъ въ распредѣленіи числа уроковъ

nowożytnych języków, niemieckiego lub francuzkiego, który nie będzie uznany za obowiązujący, za oddzielną opłatą, ustanowić się mającą przez Radę Pedagogiczną, z zatwierdzenia Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj. Wykład tego języka Inspektor powierza osobie mającéj prawo uczenia w średnich zakładach naukowych.

Uwaga 3. Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowéj, z powodów na szczególny wzgląd zasługujących, dozwala się prosić Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego o uwolnienie uczennic Gimnazyów i Progimnazyów, stosownie do żądania ich rodziców, od uczenia się tego z języków nowożytnych, który uznany będzie za obowiązujący.

4. Dla życzących uczyć się śpiewu i gimnastyki, lekcye mają być naznaczane w czasie poobiednim.

5. W Gimnazyach i Progimnazyach uczennice, na żądanie rodziców, mogą także pobierać lekcye tańca. Na ten cel wnosić mają osobną opłatę, za którą Nadzorczyni najmować będzie Nauczyciela lub Nauczycielkę tańca.

Art. 17.

Kurs nauk w Progimnazyum czteroklassowém i trzyklas-[...]m odpowiada kursowi właściwych klass gimnazyalnych.

Art. 18.

Obszerność wykładu przedmiotów, stanowiących kurs na-[...] Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich, oznaczy osobna [...]kcya, mająca się wydać przez Kommissyę Rządową O-[...]enia Publicznego.

Art. 19.

Liczba lekcyj w każdym przedmiocie i rozkład ich na [...] oznaczone są w załączonym do niniejszego artykułu [...]zie. Wykaz ten, nie ulegając zmianie pod względem o-[...] liczby lekcyj w każdym przedmiocie, może wszakże być [...]iony co do rozkładu liczby lekcyj z każdego przedmio-

NAUK.

каждаго предмета по классамъ, съ утвержденія Правите
ственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 20.

Время ежедневнаго начатія уроковъ въ Гимназіяхъ и П
гимназіяхъ опредѣляется особою Инструкціею отъ Правите
ственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 21.

Ученіе продолжается въ теченіе цѣлаго года, за иск
ченіемъ воскресныхъ и праздничныхъ дней и вакацій, л
нихъ и зимнихъ, изъ коихъ на первыя назначается ше
недѣль, а на вторыя двѣ недѣли. Сверхъ того, ученіе п
крашается на Страстной и Свѣтлой недѣлѣ Пасхи.

Ст. 22.

Учебный годъ начинается 3 (15) Августа и кончае
18 (30) Іюня.

Ст. 23.

По окончаніи учебнаго года, въ каждой Гимназіи и П
гимназіи происходитъ публичный актъ, на которомъ—ч
ется отчетъ о состояніи и дѣятельности учебнаго завед
за минувшій годъ; объявляются имена учениць, удостоенн
перевода въ высшіе классы; раздаются награды учениц
отличившимся успѣхами и поведеніемъ, и аттестаты о
чившимъ съ успѣхомъ полный курсъ. На актѣ могутъ б
произносимы рѣчи Членами Педагогическаго Совѣта, пре
рительно разсмотрѣнныя въ Совѣтѣ и одобренныя Нач
никомъ Учебной Дирекціи.

Ст. 24.

Каждая Гимназія должна имѣть: 1) библіотеку, со
щую: а) изъ книгъ, могущихъ способствовать къ обогащ
Учителей познаніями, и б) изъ книгъ, предназначаемыхъ
употребленія учащимися; 2) физическій кабинетъ; 3) н
ходимыя пособія по естественной исторіи; 4) достато
количество географическихъ картъ и глобусовъ, черте
рисунковъ и моделей для рисованія; 5) гимнастическіе
ряды; и 6) ноты для пѣнія. Прогимназіи должны
снабжены тѣми же учебными пособіями, за исключеніем
зическаго кабинета.

na klassy, z zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Oświece-
a Publicznego.

Art. 20.

Czas każdodziennego rozpoczęcia się lekcyj w Gimnazyach Progimnazyach oznaczy oddzielna Instrukcya, mająca się wy- przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 21.

Wykład nauk trwać ma przez ciąg całego roku, z wy- kiem dni niedzielnych i uroczystych, oraz wakacyj letnich zimowych, z których na pierwsze przeznacza się sześć tygo- ni, a na drugie dwa tygodnie. Oprócz tego wykład nauk za- wiesza się w czasie Świąt Wielkanocnych od Kwietnéj do Przewodniéj niedzieli.

Art. 22.

Rok szkolny zaczyna się dnia 3 (15) Sierpnia, a kończy się z dniem 18 (30) Czerwca.

Art. 23.

Po upływie roku szkolnego, w każdém Gimnazyum i Pro- gimnazyum odbywać się ma akt uroczysty, na którym od- czytaném będzie sprawozdanie za rok ubiegły o stanie i dzia- łalności Zakładu naukowego; ogłoszone zostaną nazwiska u- zennic, którym przyznano promocyę do klass wyższych; roz- dawane będą nagrody uczennicom, które odznaczyły się po- stępem w naukach i sprawowaniem, oraz attestaty tym, któ- re z pożytkiem ukończyły pełny kurs nauk. Na akcie tym Członkowie Rady Pedagogicznéj mogą miewać mowy, po u- przedniém przejrzeniu takowych w Radzie i przyjęciu przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj.

Art. 24.

Każde Gimnazyum winno posiadać: 1) bibliotekę, składa- jącą się: *a*) z dzieł mogących posłużyć Nauczycielom do roz- szerzenia swych wiadomości, i *b*) z książek przeznaczonych do użytku uczennic; 2) gabinet fizyczny; 3) przedmioty pomoc- nicze, niezbędne przy wykładzie historyi naturalnéj; 4) dosta- teczną ilość mapp jeograficznych i globusów, planów, rysun- ków i modeli do rysunku; 5) przyrządy do gimnastyki; i 6) nóty do śpiewu. Progimnazya powinny być zaopatrzone w takież same pomoce naukowe, z wyjątkiem gabinetu fizycznego.

Ст. 25.

Библіотека поручается одному изъ Членовъ Педагогическаго Совѣта, избираемому Совѣтомъ на два года. Прочія же учебныя пособія состоятъ, по принадлежности ихъ къ тому или другому предмету, въ вѣдѣніи Преподавателей сихъ предметовъ. При храненіи и выдачѣ для чтенія книгъ служатъ руководствомъ правила, составленныя Педагогическимъ Совѣтомъ и утвержденныя Начальникомъ Учебной Дирекціи. За завѣдываніе библіотекою полагается особая, опредѣленная въ штатѣ, плата.

Глава четвертая.

Учащіяся.

Ст. 26.

Въ женскія Гимназіи и Прогимназіи принимаются дѣти всѣхъ состояній.

Ст. 27.

Поступающія въ женскую Гимназію или Прогимназію должны представить Надзирательницѣ заведенія свидѣтельство о своемъ возрастѣ и званіи. Медицинское же освидѣтельствованіе поступающихъ въ томъ, что имъ привита оспа и что онѣ не имѣютъ тѣлесныхъ недостатковъ или болѣзней, препятствующихъ вступленію въ общественное заведеніе, дѣлается Врачемъ мужской Гимназіи или Прогимназіи.

Ст. 28.

Въ первый классъ Женской Гимназіи и Прогимназіи принимаются дѣти, умѣющія читать и писать по-польски и порусски, знающія главныя молитвы, а изъ ариѳметики—сложеніе и вычитаніе. При семъ наблюдается, чтобы въ первый классъ поступали дѣти не моложе девяти лѣтъ. Во всѣ слѣдующіе классы Гимназіи и Прогимназіи принимаются дѣвицы, имѣющія соотвѣтственные классу познаніе и возрастъ.

Ст. 29.

Свидѣтельство объ успѣшномъ окончаніи курса въ трехклассной или четырехклассной Прогимназіи даетъ право на поступленіе въ непосредственно за тѣмъ слѣдующій классъ Гимназіи безъ испытанія, если со времени окончанія курса

Art. 25.

Biblioteka ma być powierzoną jednemu z Członków Rady Pedagogicznéj, obranemu przez tęż Radę na dwa lata. Inne zaś pomoce naukowe, podług przedmiotu, do jakiego należą, pozostają w zawiadywaniu wykładających te przedmioty. W utrzymywaniu książek i wydawaniu ich do czytania, służyć będą za prawidło przepisy, które ułoży Rada Pedagogiczna i zatwierdzi Naczelnik Dyrekcyi Naukowéj. Za zawiadywanie biblioteką ustanawia się oddzielna płaca, w etacie oznaczona.

Rozdział Czwarty.

Uczennice.

Art. 26.

Do Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich przyjmowane być mają dzieci wszystkich stanów.

Art. 27.

Wstępujące do Gimnazyum lub Progimnazyum żeńskiego uczennice winny przedstawić Nadzorczyni Zakładu świadectwo co do wieku i pochodzenia. Poświadczenie zaś lekarskie, że uczennice mają szczepioną ospę i że nie podlegają wadom ...cznym lub chorobom, stanowiącym przeszkodę w przyję... ich do zakładu publicznego, udziela Lekarz Gimnazyum lub Progimnazyum męzkiego.

Art. 28.

Do klassy 1-éj Gimnazyum i Progimnazyum żeńskiego ...jmują się dzieci umiejące czytać i pisać po polsku i po rus... znające oraz główne modlitwy, a z arytmetyki dodawanie ...ejmowanie. Przytém ma być na względzie, aby do klas... ...éj nie wstępowały dzieci młodsze jak dziewięciu lat wie... Do wszystkich klass następnych w Gimnazyach i Pro...azyach przyjmowane będą panny, mające usposobienie ...owe i wiek odpowiedni właściwéj klassie.

Art. 29.

Świadectwo z ukończonego z pożytkiem kursu w trzech...wém lub czteroklassowém Progimnazyum daje prawo ...enia do następnéj klassy Gimnazyum bez examinu, jeś... czasu ukończenia kursu do wejścia do Gimnazyum upły-

до поступленія въ Гимназію прошло не болѣе шести мѣсяцевъ. Въ противномъ случаѣ, желающія продолжать свое образованіе въ Гимназіи подвергаются испытанію.

Ст. 30.

Общій пріемъ учениць во всѣ классы бываетъ каждый годъ предъ началомъ учебнаго курса; но Педагогическій Совѣтъ, по особо уважительнымъ причинамъ, можетъ дозволять пріемъ и въ теченіе учебнаго года, если по предварительномъ испытаніи поступающей, удостовѣрится, что она, по своимъ познаніямъ и развитію, можетъ слѣдовать за курсомъ того класса, въ который желаетъ поступить.

Ст. 31.

Съ каждой ученицы взимается за ученіе: въ Варшавѣ по пятнадцати рублей въ годъ, а въ прочихъ городахъ Царства по двѣнадцати рублей. Плата сія вносится въ Казну Царства по-полугодно, впередъ за всякое полугодіе. Непредставившія, въ теченіе первыхъ двухъ мѣсяцевъ каждаго полугодія, квитанціи во взносѣ платы за ученіе, увольняются изъ заведенія, но могутъ быть снова приняты по представленіи квитанціи во взносѣ платы за все полугодіе.

Ст. 32.

Педагогическому Совѣту предоставляется освобождать отъ платы за ученіе недостаточныхъ учениць, заслуживающихъ того своими успѣхами, прилежаніемъ и поведеніемъ. Освобожденіе отъ платы имѣетъ силу въ теченіе одного полугодія.

Ст. 33.

Правила о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ учениц Гимназій и Прогимназій составляются мѣстными Педагогическими Совѣтами и утверждаются, по представленію Начальника Учебной Дирекціи, Правительственною Коммисіе Народнаго Просвѣщенія, при чемъ высшую степень наказанія составляетъ исключеніе изъ заведенія, каковому наказанію ученицы подвергаются лишь по опредѣленію Педагогическаго Совѣта, съ утвержденія Начальника Учебной Дирекціи.

Ст. 34.

Въ концѣ каждаго учебнаго года ученицы подвергают

nęło nie więcéj jak sześć miesięcy. W przeciwnym razie życzące daléj kształcić się w Gimnazyum podlegają examinowi.

Art. 30.

Ogólny zapis uczennic do wszystkich klass odbywa się każdego roku przed rozpoczęciem kursów, jednakże Rada Pedagogiczna, z powodów na szczególną uwagę zasługujących, może dozwalać na przyjęcie i w ciągu rocznego kursu nauk, gdy z uprzedniego examinu kandydatki przekona się, że ta, przy swych wiadomościach i rozwinięciu, może słuchać kursu w téj klassie, do któréj przyjętą być pragnie.

Art. 31.

Od każdéj uczennicy pobieraną będzie opłata za naukę w Warszawie po piętnaście rubli na rok, a w innych miastach Królestwa po rubli dwanaście. Opłata takowa wnoszoną być ma do Skarbu Królestwa co pół roku, z góry za każde półrocze. Uczennicę, które nie przedstawią, w ciągu pierwszych dwóch miesięcy każdego półrocza, kwitu z uiszczonéj opłaty za naukę, uwalniają się z zakładu; lecz mogą być przyjęte na powrót, gdy złożą kwity takowe z uiszczonéj opłaty za całe półrocze.

Art. 32.

Rada Pedagogiczna mocną będzie uwalniać od opłaty za naukę uczennice niedostatnie, zasługujące na to swemi postępami w naukach, pilnością i sprawowaniem. Uwolnienie od opłaty służy na jedno półrocze.

Art. 33.

Przepisy o karach dyscyplinarnych na uczennice Gimnazyów i Progimnazyów, mają być ułożone przez miejscowe Rady Pedagogiczne, a zatwierdzone, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj, przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego; przyczém najwyższy stopień kary stanowić ma wydalenie z Zakładu, któréj to karze podlegają uczennice jedynie na zasadzie uchwały Rady Pedagogicznéj i zatwierdzenia Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj.

Art. 34.

W końcu każdego roku szkolnego uczennice mają być

испытанію изъ всего пройденнаго въ теченіе года и по результатамъ этого испытанія удостоиваются перевода въ высшіе классы.

Ст. 35.

Отмѣтки для опредѣленія степени познаній ученицъ установляются особою Инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 36.

Ученицы первыхъ пяти классовъ, отличныя по поведенію и оказавшія весьма удовлетворительные успѣхи въ русскомъ языкѣ и въ бо́льшей части другихъ учебныхъ предметовъ, награждаются книгами. Число наградъ для каждаго класса опредѣляется Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 37.

Ученицы, пробывшія въ одномъ классѣ два года и не удостоенныя за тѣмъ перевода въ слѣдующій классъ, увольняются изъ заведенія.

Ст. 38.

Окончательныя испытанія ученицъ, какъ въ Гимназіи, такъ и въ Прогимназіи, производятся Преподавателемъ предмета, въ присутствіи Инспектора, Надзирательницы и по крайней мѣрѣ двухъ Членовъ Педагогическаго Совѣта, на основаніи правилъ, утвержденныхъ Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 39.

Ученицы, окончившія съ успѣхомъ полный курсъ ученія въ Гимназіи, получаютъ аттестаты за подписью Членовъ Педагогическаго Совѣта и съ приложеніемъ печати учебнаго заведенія. Сверхъ того, для награды отличнымъ по поведенію изъ окончившихъ курсъ и оказавшимъ весьма удовлетворительные успѣхи, какъ въ русскомъ языкѣ и словесности, такъ и въ бо́льшей части другихъ учебныхъ предметовъ, назначаются медали, золотыя и серебряныя, число которыхъ опредѣляется Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 40.

Ученицы, окончившія курсъ Прогимназіи, получаютъ

poddawane examinowi z całorocznego kursu nauk i, według rezultatu tego examinu, przyznawane sobie mieć będą promocye do klass wyższych.

Art. 35.

Wyrazy, jakie winny być używane dla oznaczenia stopnia usposobienia naukowego uczennic, przepisze osobna Instrukcya, mająca się wydać przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 36.

Uczennice pierwszych pięciu klass, wzorowego sprawowania które okazały zupełnie zadowalniające postępy w języku ruskim i w większéj części innych przedmiotów naukowych, otrzymają nagrody w książkach. Liczbę nagród dla każdéj klassy ustanowi Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Art. 37.

Uczennice, które, po dwuletnim pobycie w jednéj i téj saméj klassie, nie otrzymały promocyi do klassy następnéj, mają być z Zakładu uwolnione.

Art. 38.

Ostateczny examen uczennic, tak w Gimnazyum jak i w Progimnazyum, odbywać się ma przez Nauczyciela właściwego przedmiotu w obec Inspektora, Nadzorczyni i przynajmniéj dwóch Członków Rady Pedagogicznéj, na zasadzie przepisów zatwierdzonych przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 30.

Uczennice, które ukończyły z pożytkiem pełny kurs nauk w Gimnazyum, otrzymają attestaty, za podpisem Członków Rady Pedagogicznéj i opatrzone pieczęcią Zakładu naukowego. Nadto na nagrody dla uczennic wzorowego sprawowania, z liczby tych, które ukończyły kurs nauk i okazały zupełnie zadowalniające postępy, tak w ruskim języku i literaturze, jakoteż i w większéj części innych przedmiotów naukowych, przeznaczają się medale złote i srebrne, liczbę których ustanowi Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Art. 40.

Uczennice, które ukończyły kurs nauk w Progimnazyum,

свидѣтельства, также за подписью Членовъ Педагогическаго Совѣта и съ приложеніемъ Училищной печати.

Глава пятая.

Педагогическій Совѣтъ.

Ст. 41.

Для обсужденія вопросовъ, относящихся къ учебной и воспитательной части Гимназій и Прогимназій, а также для наблюденія за хозяйственною частію ихъ и повѣрки отчетности по оной, состоятъ при этихъ Училищахъ Педагогическіе Совѣты.

Ст. 42.

Педагогическій Совѣтъ женской Гимназіи или Прогимназіи состоитъ, подъ предсѣдательствомъ Инспектора, изъ Надзирательницы и всѣхъ лицъ, служащихъ при сихъ заведеніяхъ по части учебной и воспитательной. Обязанности Секретаря исполняетъ, по выбору Педагогическаго Совѣта, одинъ изъ Учителей.

Примѣчаніе. Въ засѣданія Педагогическаго Совѣта приглашается, по усмотрѣнію Предсѣдателя, Врачъ мужской Гимназіи или Прогимназіи, имѣющій въ такомъ случаѣ право голоса наравнѣ съ прочими Членами.

Ст. 43.

Предметы занятій Педагогическаго Совѣта суть:

1) пріемъ ученицъ и переводъ ихъ изъ класса въ классъ;

2) выдача аттестатовъ ученицамъ, съ успѣхомъ окончившимъ полный курсъ ученія;

3) опредѣленіе наградъ ученицамъ, отличающимся поведеніемъ, прилежаніемъ и успѣхами;

4) избраніе изъ Преподавателей Секретаря Совѣта;

5) избраніе изъ Членовъ Совѣта лица, завѣдывающаго библіотекою заведенія;

6) выборъ учебныхъ руководствъ и пособій изъ числа одобренныхъ Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія;

7) выборъ книгъ для библіотеки, а также составленіе правилъ о порядкѣ храненія и выдачи книгъ изъ библіотеки;

8) разсмотрѣніе программъ преподаванія по каждому предмету;

otrzymają świadectwa również za podpisem Członków Rady Pedagogicznéj i opatrzone pieczęcią Zakładu.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Rada Pedagogiczna.

Art. 41.

Dla rozważenia kwestyj dotyczących części naukowéj i wychowawczéj w Gimnazyach i Progimnazyach, oraz dla nadzoru nad częścią ich ekonomiczną, i dla sprawdzania rachunków téj części, znajdować się mają przy tych Zakładach Rady Pedagogiczne.

Art. 42.

Radę Pedagogiczną Gimnazyum lub Progimnazyum żeńskiego składają, pod przewodnictwem Inspektora, Nadzorczyni wszystkie osoby służące przy tych Zakładach po części naukowéj i wychowawczéj. Obowiązki Sekretarza spełniać ma jeden z Nauczycieli, którego wybierze taż Rada.

Uwaga. Na posiedzenia Rady Pedagogicznéj, stosownie do uznania Prezesa, może być wzywany Lekarz Gimnazyum lub Progimnazyum męzkiego, mający w takim razie prawo głosu na równi z innymi Członkami.

Art. 43.

Przedmioty zajęć Rady Podagogicznéj są następujące:

1) przyjmowanie uczennic i promocya ich z jednéj klasy do drugiéj;

2) przyznawanie attestatów uczennicom, które z pożytkiem ukończyły pełny kurs nauk;

3) wyznaczanie nagród uczennicom, odznaczającym się sprawowaniem, pilnością i postępem w naukach;

4) wybór z grona wykładających nauki Sekretarza Rady;

5) wybór z pomiędzy Członków Rady zawiadującego biblioteką Zakładu;

6) wybór naukowych przewodników i pomocy naukowéj z liczby zaleconych przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego;

7) wybór dzieł do biblioteki, oraz ułożenie przepisów o sposobie utrzymania biblioteki i wydawania z niéj książek;

8) rozpoznawanie programmów wykładu każdego przedmiotu;

9) разсмотрѣніе росписанія еженедѣльныхъ уроковъ по классамъ, составляемаго Инспекторомъ къ началу учебнаго года;

10) разсмотрѣніе годичныхъ отчетовъ по учебно-воспитательной и хозяйственной частямъ, составляемыхъ Инспекторомъ;

11) обсужденіе болѣе важныхъ проступковъ ученицъ и опредѣленіе мѣры взысканія съ виновныхъ;

12) составленіе правилъ о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ учащихся;

13) освобожденіе отъ платы за ученіе недостаточныхъ ученицъ;

14) опредѣленіе платы съ ученицъ, желающихъ обучаться тому изъ новыхъ языковъ, нѣмецкому или французскому, который не будетъ признанъ Совѣтомъ Управленія Царства обязательнымъ;

15) разсмотрѣніе рѣчей, назначаемыхъ для чтенія на публичномъ актѣ;

16) заключеніе условій на поставку необходимыхъ для заведенія вещей;

17) наблюденіе за правильнымъ употребленіемъ Училищныхъ суммъ;

18) ежегодная повѣрка имущества Училища; и

19) изысканіе и обсужденіе мѣръ, клонящихся къ улучшенію учебной, воспитательной и хозяйственной частей заведенія.

Ст. 44.

Заключенія Педагогическаго Совѣта по предметамъ, означеннымъ въ пунктахъ: 4, 5, 10, 11, 13 и 14 предыдущей статьи, представляются на утвержденіе Начальника Учебной Дирекціи; заключенія же по предметамъ, поименованнымъ въ пунктахъ: 6, 7, 8, 12, 18 и 19, представляются Начальнику Учебной Дирекціи, для испрошенія разрѣшенія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 45.

Педагогическій Совѣтъ собирается въ теченіе учебнаго времени по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ мѣсяцъ, а въ случаѣ надобности онъ можетъ быть созываемъ, по предложенію Предсѣдателя его, и чаще.

9) roztrząsanie tygodniowego rozkładu lekcyj na klassy, ułożonego przez Inspektora z początkiem roku szkolnego;

10) przejrzenie ułożonych przez Inspektora sprawozdań rocznych z części naukowo-wychowawczéj i ekonomicznéj;

11) ocenianie ważniejszych wykroczeń uczennic i oznacza-nie stopnia kary na winne;

12) ułożenie przepisów o karach dyscyplinarnych na u-zennice;

13) uwalnianie uczennic niedostatnich od opłaty za naukę;

14) oznaczanie wysokości opłaty od uczennic, życzących uczyć się tego z nowożytnych języków, niemieckiego lub rancuzkiego, który nie będzie uznany przez Radę Admini-stracyjną Królestwa za obowiązujący;

15) roztrząsanie mów, przeznaczonych do odczytania na akcie uroczystym;

16) zawieranie umów na dostawę potrzebnych dla Zakładu rzedmiotów;

17) czuwanie nad właściwém użyciem funduszów Za-kładu;

18) sprawdzanie coroczne inwentarza Zakładu; i

19) obmyślanie i ocenianie środków, zmierzających do lepszeń części naukowéj, wychowawczéj i ekonomicznéj Za-kładu.

Art. 44.

Uchwały Rady Pedagogicznéj, dotyczące przedmiotów naczonych w punktach: 4, 5, 10, 11, 13 i 14-m artykułu przedzającego, mają być przedstawiane do zatwierdzenia Na-elnika Dyrekcyi Naukowéj; uchwały zaś co do przedmiotów naczonych w punktach: 6, 7, 8, 12, 18 i 19, będą przed-wiane Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowéj dla wyjednania yzyi Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego.

Art. 45.

Rada Pedagogiczna, przez czas trwania wykładu nauk, a się przynajmniéj raz na miesiąc, a w razie potrzeby, e być i częściéj przez Prezesa zwoływaną.

Ст. 46.

Для обсужденія дѣлъ въ Совѣтѣ требуется присутствіе не менѣе двухъ третей его Членовъ.

Ст. 47.

Дѣла рѣшаются въ Совѣтѣ по большинству голосовъ. При равенствѣ голосовъ перевѣсъ даетъ голосъ Предсѣдателя. Предсѣдатель, въ случаѣ несогласія съ мнѣніемъ Педагогическаго Совѣта, представляетъ о томъ Начальнику Учебной Дирекціи, а если дѣло не терпитъ отлагательства и не превышаетъ власти, предоставленной Совѣту, то распоряжается по собственному усмотрѣнію и немедленно доноситъ о своемъ распоряженіи Начальнику Дирекціи, представляя ему, вмѣстѣ съ тѣмъ, и журналъ Педагогическаго Совѣта.

Ст. 48.

Протоколы засѣданій Педагогическаго Совѣта представляются, въ копіяхъ, Начальнику Учебной Дирекціи. Въ случаѣ разногласія Членовъ, если меньшинство пожелаетъ, мнѣніе онаго доводится до свѣдѣнія Начальника Учебной Дирекціи.

ГЛАВА ШЕСТАЯ.

Права и преимущества Женскихъ Гимназій и Прогимназій.

Ст. 49.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи имѣютъ печать съ гербомъ Царства и съ надписью: „такой-то Женской Гимназіи или Прогимназіи“.

Ст. 50.

Женскія Гимназіи и Прогимназіи освобождаются отъ употребленія гербовой бумаги и отъ уплаты штемпельныхъ пошлинъ по совершаемымъ, какъ отъ имени ихъ, такъ и въ пользу ихъ, актамъ и вообще по всѣмъ касающимся до нихъ дѣламъ.

Ст. 51.

Посылаемыя подъ печатью женскихъ Гимназій и Прогимназій официальныя бумаги и посылки принимаются на почту, на основаніи общихъ, установленныхъ по сему предмету для казенныхъ пакетовъ, правилъ.

Art. 46.

Do roztrząsania przedmiotów w Radzie wymaganą jest obecność przynajmniéj dwóch trzecich jéj Członków.

Art. 47.

Przedmioty decydowane być mają w Radzie większością głosów. W razie równości zdań, przeważa głos Prezesa. Jeśli Prezydujący nie podziela zdania Rady Pedagogicznéj, wówczas czyni o tém przedstawienie do Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj, a jeśli przedmiot nie cierpi zwłoki i nie przechodzi atrybucyj służących Radzie, wtedy czyni rozporządzenie według własnego uznania i o tém niezwłocznie donosi Naczelnikowi Dyrekcyi, przedstawiając mu zarazem i protokół posiedzenia Rady Pedagogicznéj.

Art. 48.

Protokóły posiedzenia Rady Pedagogicznéj przedstawiane być winny w kopii Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowéj. W razach różności zdań Członków, jeśli zażąda mniejszość, zdanie jéj ma być zakommunikowane Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowéj.

Rozdział Szósty.

Prawa i prerogatywy Gimnazyów i Progimnazyów Żeńskich.

Art. 49.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie używają pieczęci z herbem Królestwa i z napisem: „takiego to Gimnazyum lub Progimnazyum Żeńskiego.“

Art. 50.

Gimnazya i Progimnazya żeńskie uwalniają się od używania papieru stemplowego i od opłat stemplowych, przy sporządzaniu aktów, tak w ich imieniu jak i na ich rzecz, tudzież w ogólności we wszystkich czynnościach dotyczących tych Zakładów.

Art. 51.

Przesyłające się pod pieczęcią Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich urzędowe expedycye i posyłki mają być przyjmowane na pocztę, na zasadzie ogólnych przepisów, ustanowionych w tym przedmiocie dla expedycyj rządowych.

Ст. 52.

Зданія Учебнаго вѣдомства и городскія, занимаемыя жен-скими Гимназіями и Прогимназіями, въ отношеніи къ осво-божденію ихъ отъ квартирной повинности, какъ денежной, такъ и натуральной, а равно и отъ другихъ податей, под-чиняются существующимъ по сему предмету въ Царствѣ Польскомъ постановленіямъ относительно всѣхъ вообще ка-зенныхъ зданій.

Ст. 53.

Лица, служащія при женскихъ Гимназіяхъ и Прогим-назіяхъ пользуются эмеритальными правами, предоставлен-ными служащимъ по Учебной части въ Царствѣ Польскомъ за исключеніемъ Писца при Гимназіи, который въ отноше-ніи къ эмеритурѣ пользуется правами и преимуществами предоставленными служащимъ по гражданской части въ Цар-ствѣ Польскомъ.

Ст. 54.

Надзирательницѣ Гимназіи и Прогимназіи дозволяется содержать у себя пансіонерокъ, съ соблюденіемъ правилъ установленныхъ по сему предмету Правительственною Ком-миссіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 55.

Ученицамъ, окончившимъ курсъ въ женской Гимназі съ аттестатами и оказавшимъ весьма удовлетворительные у-спѣхи въ русскомъ языкѣ и словесности и въ большей части другихъ учебныхъ предметовъ, Правительственная Коммисія Народнаго Просвѣщенія, по надлежащемъ удостовѣреніи в ихъ доброй нравственности, можетъ предоставить право н званіе домашней Учительницы.

Ст. 56.

Постановленіями, заключающимися въ настоящемъ Уста-вѣ, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ замѣняется вполнѣ глава II, раздѣла III, Устава 8 (20) Ма 1862 года о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ и отмѣняются всѣ другія постановленія и распоряженія, с настоящимъ Уставомъ несогласныя.

Министръ Статсъ-Секретарь (подписано) *В. Платоновъ*

Art. 52.

Gmachy do władzy edukacyjnéj należące i miejskie, zaj-vane przez Gimnazya i Progimnazya żeńskie, pod wzglę-a uwolnienia od powinności kwaterunkowéj, tak w pienią-ch, jak i w naturze, również i od innych podatków, pod-ają istniejącym w téj mierze w Królestwie Polskiém po-owieniom co do wszystkich w ogóle gmachów rządowych.

Art. 53.

Osoby zostające w służbie przy Gimnazyach i Progimna-ach żeńskich korzystają z praw emerytalnych zapewnio-ch służącym po części naukowéj w Królestwie Polskiém, z jątkiem Kopiisty przy Gimnazyum, który, pod względem erytury, korzysta z praw i prerogatyw zapewnionych oso-m, zostającym w służbie cywilnéj Królestwa Polskiego.

Art. 54.

Nadzorczyni Gimnazyum i Progimnazyum dozwala się rzymywać u siebie pensyonarki pod warunkiem zachowania episów, przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publiczne-w tym przedmiocie wydanych.

Art. 55.

Uczennicom, które ukończyły kurs nauk w Gimnazyum ńskiém z attestatem i okazały zupełnie zadowalniające po-ępy w ruskim języku i literaturze, jak również w większéj ęści innych przedmiotów naukowych, Kommissya Rządowa świecenia Publicznego, po należytém przekonaniu się o ich zdolności, może im przyznać prawo na stopień Nauczycielki mowéj.

Art. 56.

Postanowieniami zawartemi w niniejszéj Ustawie, która a być wniesioną do Dziennika Praw, zamienia się zupełnie ozdział II działu III Ustawy z dnia 8 (20) Maja 1862 ku o wychowaniu publiczném w Królestwie Polskiém i chylają się wszystkie inne postanowienia i rozporządzenia, niniejszą Ustawą niezgodne.

Minister Sekretarz Stanu (podpisano) *W. Płatonow.*

Приложенiе 1-е къ № 17-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему."*

Въ С.-Петербургѣ, 5 (17) Января 1866 г.

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь
В. Платоновъ.

Штаты Женскихъ Гимназiй и Прогимназiй.

I. ШТАТЪ ЖЕНСКОЙ ГИМНАЗIИ.

№		Число лицъ	Жалованье и урочное вознагражденiе. Рублей: одному	всѣмъ	Классы должностей
1	Инспектору добавочнаго жалованья	1	400	400	VI
2	Надзирательницѣ (при казенной квартирѣ)	1	800	800	
3	Классным Дамамъ	6	360	2,160	
4	Штатнымъ Учителямъ, преподающимъ русскiй языкъ и словесность, равно какъ исторiю и географiю Россiи и Польши	2	1,200	2,400	VII
5	На вознагражденiе за уроки по прочимъ предметамъ, полагая за каждый отъ 75 к. до 1 руб., кромѣ уроковъ чистописанiя, рисованiя и рукодѣлiй, за которые полагается отъ 45 до 60 коп. за каждый . .	—	—	4,625	
6	На плату Учителямъ церковнаго пѣнiя и гимнастики	—	—	350	
7	Добавочнаго жалованья:				
	Секретарю Педагогическаго Совѣта	—	—	75	
	Завѣдывающему библiотекою . .	—	—	75	
8	Писцу (онъ же и Смотритель зданiя)	1	300	300	XII
	На библiотеку, учебныя пособiя, классныя принадлежности и на награды ученицамъ	—	—	400	
	На канцелярскiя принадлежности .	—	—	40	
	На наемъ прислуги	—	—	300	
	На отопленiе, освѣщенiе зданiя и содержанiе чистоты въ немъ . .	—	—	300	
	итого . .	—	—	12,225	

1-y Annex do Nr. 17-go.

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości ą napisano: „*Ma być podług tego*".

w St. Petersburgu, 5 (17) Stycznia 1866 r.

przez Cesarza i Króla, Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) *W. Płatonow.*

Etaty Żeńskich Gimnazyów i Progimnazyów.

I. Etat gimnazyum żeńskiego.

	Liczba osób	Płaca i wynagrodzenie za lekcye — jednemu (Rubli srebrem)	Płaca i wynagrodzenie za lekcye — wszystkim (Rubli srebrem)	Klassa urzędu
Inspektorowi dodatku do płacy . .	1	400	400	VI
Nadzorczyni (obok mieszkania rządowego)	1	800	800	
Damom klassowym	6	360	2,160	
Nauczycielom etatowym wykładającym ruski język i literaturę, jak również historyę i geografię Rossyi i Polski	2	1,200	2,400	VIII
Na wynagrodzenie za lekcye w innych przedmiotach, licząc za każdą od 75 kop. do 1 rsr., oprócz lekcyj kalligrafii, rysunków i robót kobiecych, za które się liczyć ma od 45 do 60 kop. sr. za każdą lekcyę . .	—	—	4,625	
Na płacę Nauczycielom śpiewu kościelnego i gimnastyki	—	—	350	
Na płace dodatkowe:				
Sekretarzowi Rady Pedagogicznéj .	—	—	75	
Zawiadującemu biblioteką	—	—	75	
Kopiiście, zarazem Nadzorcy gmachu	1	300	300	XII
Na bibliotekę, pomoce naukowe, potrzeby klassowe i na nagrody dla uczennic	—	—	400	
Na potrzeby kancellaryjne . . .	—	—	40	
Na najęcie posługi	—	—	300	
Na opał, światło i utrzymanie gmachu w porządku	—	—	300	
W ogóle	—	—	12,225	

Приложеніе 2-е къ № 17-му.

II. ШТАТЪ ЧЕТЫРЕХКЛАССНОЙ ЖЕНСКОЙ ПРОГИМНАЗІИ.

№		Число лицъ	Жалованье и урочное вознагражденіе. одному	всѣмъ	Классы должностей
			Рублей		
1	Инспектору добавочнаго жалованья	1	250	250	VI
2	Надзирательницѣ (при казенной квартирѣ)	1	600	600	
3	Классным Дамамъ	4	360	1,440	
4	Штатному Учителю, преподающему русскій языкъ, а также исторію и географію Россіи и Польши . .	1	1,200	1,200	VII
5	На вознагражденіе за уроки по прочимъ предметамъ, полагая за каждый отъ 75 коп. до 1 руб., кромѣ уроковъ чистописанія, рисованія и рукодѣлій, за которые полагается отъ 45 до 60 коп. за каждый .	—	—	2,900	
6	На плату Учителямъ церковнаго пѣнія и гимнастики	—	—	250	
	Добавочнаго жалованья:				
7	Секретарю Педагогическаго Совѣта	—	—	50	
8	Завѣдывающему библіотекою . .	—	—	50	
9	На библіотеку, учебныя пособія, классныя принадлежности и награды ученицамъ	—	—	200	
10	На наемъ Писца и канцелярскіе припасы	—	—	150	
11	На наемъ прислуги	—	—	210	
12	На отопленіе, освѣщеніе зданія и содержаніе чистоты въ немъ . .	—	—	200	
	итого . .	—	—	7,500	

2-gi Annex do Nr. 17-go.

II. ETAT PROGIMNAZYUM ŻEŃSKIEGO O CZTERECH KLASSACH.

№		Liczba osób	Płaca i wynagrodzenie za lekcye jednemu	Płaca i wynagrodzenie za lekcye wszystkim	Klassa urzędu
			Rubli srebrem		
1	Inspektorowi dodatku do płacy . .	1	250	250	VII
2	Nadzorczyni (obok mieszkania rządowego)	1	600	600	
3	Damom klassowym	4	360	1,440	
4	Nauczycielowi etatowemu, wykładającemu język ruski, oraz historyę i geografię Rossyi i Polski . . .	1	1,200	1,200	VIII
5	Na wynagrodzenie za lekcyę w innych przedmiotach, licząc za każdą od 75 kop. do 1 rsr., oprócz lekcyj kalligrafii, rysunków i robót kobiecych, za które liczyć się ma od 45 do 60 kop. za każdą	—	—	2,900	
6	Na płace Nauczycieli śpiewu kościelnego i gimnastyki	—	—	250	
	Na płace dodatkowe:				
7	Sekretarzowi Rady Pedagogicznéj .	—	—	50	
8	Zawiadującemu biblioteką	—	—	50	
9	Na bibliotekę, pomoce naukowe, potrzeby klassowe i na nagrody dla uczennic	—	—	200	
10	Na wynajęcie Kopiisty i matyerały kancellaryjne	—	—	150	
11	Na najęcie posługi	—	—	210	
12	Na opał, światło i na utrzymanie gmachu w porządku	—	—	200	
	W ogóle . . .	—	—	7,500	

Приложенiе 3-е къ № 17-му.

III. ШТАТЪ ТРЕХКЛАССНОЙ ЖЕНСКОЙ ПРОГИМНАЗIИ.

№		Число лицъ	Жалованье и урочное вознагражденiе одному	всѣмъ	Классы должностей.
			Рублей		
1	Инспектору добавочнаго жалованья	1	200	200	VII
2	Надзирательницѣ (при казенной квартирѣ)	1	500	500	
3	Класснымъ Дамамъ	3	360	1,080	
4	Штатному Учителю, преподающему русскій языкъ и исторiю Россiи и Польши	1	800	800	VIII
5	На вознагражденiе за уроки по прочимъ предметамъ, полагая за каждый отъ 75 коп. до 1 руб., кромѣ уроковъ чистописанiя, рисованiя и рукодѣлiй, за которые полагается отъ 45 до 60 коп. за каждый	—	—	2,180	
6	На плату Учителямъ церковнаго пѣнiя и гимнастики	—	—	200	
7	Секретарю Педагогическаго Совѣта добавочнаго жалованья	—	—	45	
8	Завѣдывающему библiотекою добавочнаго жалованья	—	—	45	
9	На библiотеку, учебныя пособiя, классныя принадлежности и на награды ученицамъ	—	—	150	
10	На наемъ Писца и канцелярскiе припасы	—	—	150	
11	На наемъ прислуги	—	—	200	
12	На отопленiе, освѣщенiе зданiя и содержанiе чистоты въ немъ	—	—	180	
	итого	—	—	5,730	

Примѣчанiе 1) Расходъ на наемъ и ремонтъ зданiй Гимназiй и Прогимназiй производится изъ общей суммы, назначенной въ смѣтѣ Коммисiи Народнаго Просвѣщенiя и распредѣляемой сею Коммисiею согласно потребности.

2) Въ Гимназiяхъ и Прогимназiяхъ, учреждаемыхъ на счетъ общественныхъ суммъ или частныхъ пожертвованiй, въ мѣстахъ, гдѣ нѣтъ казенныхъ мужскихъ Гимназiй или Прогимназiй, Инспектору назна-

3-ci Annex do Nr. 17-go.

III. ETAT PROGIMNAZYUM ŻEŃSKIEGO O TRZECH KLASSACH.

Nº		Liczba osób	Płaca i wynagrodzenie za lekcye — jednemu (Rubli srebrem)	Płaca i wynagrodzenie za lekcye — wszystkim (Rubli srebrem)	Klassa urzędu
1	Inspektorowi dodatku do płacy . . .	1	200	200	VII
2	Nadzorczyni (obok mieszkania rządowego)	1	500	500	
3	Damom klassowym	3	360	1,080	
4	Nauczycielowi etatowemu, wykładającemu język ruski i historyę Rossyi i Polski	1	800	800	VIII
5	Na wynagrodzenie za lekcye w innych przedmiotach, licząc za każdą od 75 kop. do 1 rsr., oprócz lekcyj kalligrafii, rysunków i robót kobiecych, za które liczyć się ma od 45 do 60 kop. za każdą	—	—	2,180	
6	Na płacę Nauczycieli śpiewu kościelnego i gimnastyki	—	—	200	
7	Sekretarzowi Rady Pedagogicznéj dodatku do płacy	—	—	45	
8	Zawiadującemu biblioteką dodatku do płacy	—	—	45	
9	Na bibliotekę, pomoce naukowe, potrzeby klasssowe i na nagrody dla uczennic	—	—	150	
10	Na najem Kopiisty i na materyały kancellaryjne	—	—	150	
11	Na najem posługi	—	—	200	
12	Na opał, światło i na utrzymanie gmachu w porządku	—	—	180	
	W ogóle . . .	—	—	5,730	

Uwaga 1) Wydatek na najem i restauracyę gmachów, w których się mieszczą Gimnazya i Progimnazya, uskteczniany być winien z ogólnego funduszu zamieszczonego w budżecie Kommissyi Oświecenia Publicznego i rozkładanego przez tęż Kommissyę stosownie do potrzeb.

2) W Gimnazyach i Progimnazyach urządzanych z funduszów składek ogólnych albo ofiar prywatnych, w miejscach, gdzie niema Gimnazyów i Progimnazyów męzkich rządowych, In-

чается изъ тѣхъ же суммъ жалованья: въ женской Гимназіи 1,200 руб., а въ Прогимназіи 1,000 руб. Сверхъ того, онъ долженъ имѣть отъ Училища квартиру съ отопленіемъ.

Примѣчаніе 3) Въ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ, учреждаемыхъ на счетъ общественныхъ суммъ или частныхъ пожертвованій, должны быть, сверхъ Преподавателей по найму, штатные Учители русскаго языка и словесности, равно какъ исторіи и географіи Россіи и Польши, съ окладомъ жалованья, положеннымъ для штатныхъ Учителей сихъ предметовъ въ казенныхъ женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ.

4) Уроки одного изъ штатныхъ Учителей, какъ въ Гимназіяхъ, такъ и въ Прогимназіяхъ, съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія, могутъ быть раздѣляемы между Учителями, преподающими тѣ же предметы въ мужскихъ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ, съ вознагражденіемъ ихъ, соразмѣрно числу уроковъ, изъ положеннаго по штату оклада.

Приложеніе 4-е къ № 17-му.

(*Приложеніе къ ст. 19.*)

ТАБЛИЦА ЧИСЛА НЕДѢЛЬНЫХЪ УРОКОВЪ.

Предметы	Классы						Всего часовыхъ уроковъ въ недѣлю.
	I	II	III	IV	V	VI	
Законъ Божій	2	2	2	2	2	2	12
Русскій языкъ	4	4	4	4	4	4	24
Польскій языкъ	4	4	4	4	4	4	24
Нѣмецкій или французскій языкъ	3	3	3	3	3	3	18
Математика	4	3	2	2	2	2	15
Всеобщая географія	—	2	2	2	1	1	8
Географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго	—	—	—	2	2	1	5
Естественная исторія	—	3	3	2	—	—	8
Всеобщая исторія	—	—	2	2	3	3	10
Исторія Россіи и Польши	—	—	2	2	2	2	8
Физика и общія свѣдѣнія изъ космографіи	—	—	—		3	4	7
Чистописаніе	4	4	2	1	—	—	11
Рисованіе	—	—	2	2	2	2	8
Рукодѣлія	3	3	2	2	2	2	14
всего	24	28	30	30	30	30	172

spektorowi wyznaczoną ma być płaca z tychże samych funduszów w Gimnazyum żeńskiém rsr. 1,200, a w Progimnazyum rsr. 1,000. Nadto ma on mieć od Szkoły mieszkanie bezpłatne z opałem.

3. W Gimnazyach i Progimnazyach, urządzanych z funduszów składek ogólnych albo ofiar prywatnych, winni być oprócz Nauczycieli płatnych od lekcyi, Nauczyciele etatowi ruskiego języka i literatury, jak również historyi i geografii Rossyi i Polski z płacą, wyznaczoną dla Nauczycieli etatowych tychże przedmiotów w Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich rządowych.

4. Lekcye jednego z Nauczycieli etatowych, tak w Gimnazyach jak i Progimnazyach, z zezwolenia Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, mogą być rozdzielane między Nauczycieli, wykładających też same przedmioty w zakładach naukowych męzkich średnich, za wynagrodzeniem ich, stosownie do liczby lekcyj, z właściwéj pozycyi etatowéj.

Annex 4-y do Nr. 17-go.

(Annex do art. 19.)

WYKAZ LICZBY LEKCYJ TYGODNIOWYCH.

Przedmioty	Klassy						Ogół lekcyj jednogodzinnych w tygodniu
	I	II	III	IV	V	VI	
ka Religii	2	2	2	2	2	2	12
yk ruski	4	4	4	4	4	4	24
yk polski	4	4	4	4	4	4	24
yk niemiecki lub francuzki	3	3	3	3	3	3	18
tematyka	4	3	2	2	2	2	15
ografia powszechna	—	2	2	2	1	1	8
ografia Cesarstwa Rossyjskiego i Królestwa Polskiego	—	—	—	2	2	1	5
torya naturalna	—	3	3	2	—	—	8
torya powszechna	—	—	2	2	3	3	10
torya Rossyi i Polski	—	—	2	2	2	2	8
yka i ogólne wiadomości z kosmografii	—	—	—	—	3	4	7
igrafia	4	4	2	1	—	—	11
sunki	—	—	2	2	2	2	8
oty kobiece	3	3	2	2	2	2	14
Razem	24	28	30	30	30	30	172

№ 18.

Высочайшій указъ, утверждающій Уставъ Холмскаго Гр[еко]-Уніатскаго женскаго Училища.

(29 Іюля (10 Августа) 1866 года.)

Божіею Милостію,

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польс[кій], Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

Указомъ Нашимъ 18 (30) Іюня 1866 года, Мы даро[вали] Греко-Уніатскому духовенству въ Царствѣ Польскомъ п[рочное] обезпеченіе. Желая вмѣстѣ съ тѣмъ открыть ли[цамъ] духовнаго сословія Греко-Уніатскаго исповѣданія, а равн[о] другимъ русскимъ жителямъ Холмскаго края, возможн[ость] воспитывать своихъ дочерей въ духѣ ихъ народности и [ве]ры, Мы повелѣли главному въ Царствѣ начальству при[нять] мѣры къ учрежденію въ г. Холмѣ соотвѣтствующаго сей п[ѣли] Училища.

Разсмотрѣвъ представленные, во исполненіе сего, [Со]вѣтомъ Управленія Царства проектъ Устава Холмскаго У[чи]лища для дѣвицъ Греко-Уніатскаго исповѣданія и штатъ [сего] Училища, Мы, согласно заключенію Комитета по дѣл[амъ] Царства Польскаго, признали за благо оные утвердить[, и] вслѣдствіе того, постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Прилагаемые при семъ Уставъ и Штатъ Холмскаго [Гре]ко-Уніатскаго женскаго Училища ввести въ дѣйствіе съ [30] Августа (11 Сентября) сего 1866 года.

Ст. 2.

Потребные на содержаніе Училища расходы, по м[ѣрѣ] открытія классовъ онаго, вносить въ финансовыя смѣты [у]становленнымъ порядкомъ.

Ст. 3.

Исполненіе сего указа, который долженъ быть внесе[нъ]

№ 18.

Najwyższy, zatwierdzający Ustawę Chołmskiéj Greko-Unickiéj Żeńskiéj Szkoły.

(d. 29 Lipca (10 Sierpnia) 1866 r.)

Z Bożéj Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski, Wielki Książe Finlandzki,

etc., etc., etc.

Ukazem Naszym d. 18 (30) Czerwca 1866 roku, nadaliśmy łowieństwu Greko-Unickiemu w Królestwie Polskiém zaeczenie stałe. Pragnąc zarazem zapewnić osobom stanu ownego Greko-Unickiego wyznania, jakoteż i innym mieszcom ruskim Chołmskiego kraju, możność wychowania có swoich w duchu ich narodowości i wiary, rozkazaliśmy dzom Naczelnym w Królestwie przedsięwziąść środki ku eniu w mieście Chołmie odpowiedniéj temu celowi Szkoły. Po rozpoznaniu przedstawionych, w wykonaniu tego, przez ię Administracyjną Królestwa projektu Ustawy Szkoły łmskiéj dla dziewic wyznania Greko-Unickiego i etatu Szkozgodnie z decyzyą Komitetu do spraw Królestwa Polskieuznaliśmy za użyteczne takowe zatwierdzić, w skutek więc go postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Załączone przy niniejszém Ustawę i Etat Chołmskiéj Gre-Unickiéj Żeńskiéj Szkoły wprowadzić w wykonanie z dniem Sierpnia (11 Września) bieżącego 1866 roku.

Art. 2.

Potrzebne na utrzymanie Szkoły fundusze, w miarę otwiecia klass onéj, zamieszczać w rubrykę wydatków skarbowych, dług ustanowionego porządku.

Art. 3.

Wykonanie Ukazu niniejszego, który w Dzienniku Praw

въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ Нашему Намѣстни[ку и]
Совѣту Управленія въ Царствѣ Польскомъ.

Данъ въ Петергофѣ, въ 29 день Іюля (10 Августа) 1866 г[ода].

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго В[ели]чества рукою подписано:

„АЛЕКСАНДРЪ."

Контрасигнировалъ: Главный Начальникъ Собствен[ной] Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Ц[ар]ства Польскаго, Статсъ-Секретарь *Н. Милютинъ.*

Приложеніе 1-е къ № 18-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Ве[ли]чества рукою написано: *„Быть по сему."*

Въ Петергофѣ,
29 Іюля (10 Августа) 1866 года.

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

Уставъ Холмскаго Греко-Уніатскаго Женскаго Училищ[а].

Глава первая.

Общія положенія.

Ст. 1.

Холмское Греко-Уніатское женское Училище имѣетъ [це]лью доставить воспитывающимся въ немъ дѣвицамъ религі[оз]но-нравственное образованіе, въ духѣ ихъ вѣры и русск[ой] народности.

Ст. 2.

Холмское женское Училище предназначается для восп[ита]танія дѣвицъ всѣхъ сословій Греко-Уніатскаго, а также Пр[а]вославнаго исповѣданія. Для предоставленія средствъ не[до]статочнымъ родителямъ, преимущественно священно и це[р]ковно-служителямъ Греко-Уніатскаго исповѣданія, воспит[ы]вать въ семъ заведеніи дочерей, полагается въ ономъ опр[е]дѣленное число казеннокоштныхъ воспитанницъ (статья 37). Независимо отъ казеннокоштныхъ, въ Училище допускают[ся]

ma być zamieszczony, polecamy Naszemu Namiestnikowi i Radzie Administracyjnéj w Królestwie Polskiém.

Dan w Peterhofie, dnia 29 Lipca (10 Sierpnia) 1866 r.

Na oryginale własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano:

„АЛЕКСАНДРЪ."

Kontrasygnował: Naczelnik Główny Własnéj Jego Cesarskiéj Mości Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego,

Sekretarz Stanu *M. Milutin.*

1-y Annex do Nr. 18-go.

Na oryginale własną Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości ręką napisano: *„Ma być według tego."*

w Peterhofie,
29 Lipca (10 Sierpnia) 1866 r.

Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

Ustawa Chołmskiéj Greko-Unickiéj Żeńskiéj Szkoły.

Rozdział Pierwszy.

Przepisy ogólne.

Art. 1.

Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła ma na celu udzielanie wychowującéj się w niéj żeńskiéj młodzieży religijno-moralnego wykształcenia, w duchu ich wiary i ruskiéj narodowości.

Art. 2.

Chołmska żeńska Szkoła przeznacza się na wychowanie młodzieży żeńskiéj wszelkiego stanu, Greko-Unickiego a także i Prawosławnego wyznania. W celu dostarczenia środków na wychowanie córek rodzicom niedostatnim, szczególniéj duchowieństwu i sługom kościelnym wyznania Greko-Unickiego, przypuszczoną będzie do takowego zakładu pewna liczba uczennic, utrzymywanych na koszcie rządowym (artykuł 37). Niezależnie od

своекоштныя воспитанницы, равно какъ и приходящія ученицы.

Ст. 3.

Сообразно русской народности воспитанницъ сего заведенія, преподаваніе въ немъ происходитъ на русскомъ языкѣ и всѣ служащіе въ немъ должны быть русскіе, Греко-Уніатскаго или Православнаго исповѣданія.

Ст. 4.

Холмское Греко-Уніатское женское Училище, состоя подъ главнымъ начальствомъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія и подъ попечительствомъ Главнаго Директора Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, подчинено Начальнику Холмской Учебной Дирекціи.

Ст. 5.

Инспекторъ Холмской русской мужской Гимназіи есть, вмѣстѣ съ тѣмъ, и Инспекторъ Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища и руководствуетъ учебною частію сего заведенія.

Ст. 6.

Училище это состоитъ изъ 6-ти классовъ, съ годичнымъ курсомъ, и содержится на счетъ Казны Царства.

Глава вторая.

Личный составъ Училища.

Ст. 7.

При Холмскомъ Греко-Уніатскомъ женскомъ Училищѣ состоятъ слѣдующія должностныя лица: 1) Главная Воспитательница; 2) Воспитательницы; 3) Законоучитель; 4) Учители и Учительницы; 5) Врачъ; 6) Экономъ; и 7) Письмоводитель.

Ст. 8.

Главная Воспитательница, избираемая изъ лицъ русскаго происхожденія, извѣстныхъ своею педагогическою опытностью, назначается Главнымъ Директоромъ Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Главнымъ Директоромъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и по представленію Начальника Холмской Учебной Дирекціи, для непосредственнаго завѣдыванія и управленія, подъ его руководствомъ, Училищемъ, по всѣмъ частямъ онаго.

tych skarbowych pensyonarek, przyjmują się do Szkoły uczennice, utrzymujące się swoim kosztem, oraz przychodnie.

Art. 3.

Odpowiednio ruskiéj narodowości uczennic tego zakładu, wykład w nim nauk odbywa się w języku ruskim i wszyscy służący w zakładzie mają być ruscy Greko-Unickiego lub Prawosławnego wyznania.

Art. 4.

Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła, zostając pod władzą naczelną Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego i pod opieką Dyrektora Głównego Spraw Wewnętrznych i Duchownych, podlega zarządowi Chołmskiéj Dyrekcyi Naukowéj.

Art. 5.

Inspektor Chołmskiego ruskiego dla chłopców Gimnazyum jest zarazem i Inspektorem Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiéj Szkoły i pod jego zarządem zostaje część naukowa tego zakładu.

Art. 6.

Szkoła powyższa składa się z klass 6-iu, o jednorocznym kursie i utrzymuje się z funduszów Skarbu Królestwa.

Rozdział Drugi.

Osobisty skład Szkoły.

Art. 7.

Przy Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiéj Szkole znajdować się mają następujące osoby: 1) Główna Ochmistrzyni, 2) Ochmistrzynie, 3) Nauczyciel Religii, 4) Nauczyciele i Nauczycielki, 5) Lekarz, 6) Ekonom, i 7) Sekretarz.

Art. 8.

Główna Ochmistrzyni wybiera się z osób ruskiego pochodzenia, znanych z pedagogicznego doświadczenia, i zatwierdzoną zostaje w urzędzie przez Dyrektora Głównego Oświecenia Publicznego, za zgodą z Dyrektorem Głównym Spraw Wewnętrznych i Duchownych, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj Chołmskiéj, dla bezpośredniego zawiadywania i zarządu, pod jego kierunkiem, Szkołą we wszystkich jéj częściach.

Ст. 9.

Воспитательницы, избираемыя Главною Воспитательницею также изъ лицъ русскаго происхожденія, имѣющихъ свидѣтельства на званіе домашней Учительницы, назначаются Начальникомъ Холмской Учебной Дирекціи, по соглашенію съ Управляющимъ Греко-Уніатскими дѣлами.

Ст. 10.

Воспитательницы постоянно находятся при воспитанницахъ и наблюдаютъ за ихъ поведеніемъ и учебными занятіями въ классахъ и внѣ оныхъ, а также, во время болѣзни или отсутствія Учителя или Учительницы, занимаются съ воспитанницами, по указанію Главной Воспитательницы.

Ст. 11.

Одна изъ Воспитательницъ избирается Главною Воспитательницею ей въ Помощницы; она утверждается въ этомъ званіи Начальникомъ Холмской Учебной Дирекціи и, во время болѣзни или отсутствія Главной Воспитательницы, заступаетъ ея мѣсто въ управленіи заведеніемъ.

Ст. 12.

Законоучитель, по представленію Начальника Учебной Дирекціи, назначается Главнымъ Директоромъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, изъ Священниковъ Греко-Уніатскаго вѣроисповѣданія.

Ст. 13.

Преподаваніе Закона Божія ученицамъ Православнаго исповѣданія поручается Главнымъ Директоромъ Народнаго Просвѣщенія Законоучителю сего вѣроисповѣданія, по предварительномъ соглашеніи съ Епархіальнымъ начальствомъ.

Ст. 14.

Учителями въ Холмское женское Училище, по представленію Инспектора сего Училища, назначаются Начальникомъ Учебной Дирекціи Преподаватели мужскихъ Холмскихъ русскихъ учебныхъ заведеній, а также, если окажется надобность, могутъ быть назначаемы Преподаватели и изъ постороннихъ лицъ Греко-Уніатскаго или Православнаго исповѣданія, имѣющихъ право обучать въ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ.

Art. 9.

Ochmistrzynie, wybierane przez Główną Ochmistrzynię z osób także ruskiego pochodzenia, posiadających stopień Nauczycielki domowéj, zatwierdzane są w urzędzie przez Naczelnika Chołmskiéj Dyrekcyi Naukowéj, za zgodą Zarządzającego sprawami Greko-Unickiemi.

Art. 10.

Ochmistrzynie pozostają nieodstępnie przy uczennicach i czuwają nad ich sprawowaniem się, oraz nad zajęciem się naukami, tak w klassach jak również za obrębem onychże; obok tego, w razie choroby lub nieobecności Nauczyciela albo Nauczycielki, zajmują się z uczennicami, według wskazań Głównéj Ochmistrzyni.

Art. 11.

Jedna z Ochmistrzyń bywa wybieraną przez Główną Ochmistrzynię na jéj Pomocnicę, którą w tym obowiązku zatwierdza Naczelnik Chołmskiéj Dyrekcyi Naukowéj, i ta, podczas choroby lub nieobecności Głównéj Ochmistrzyni, zastępuje jéj miejsce w zarządzie zakładu.

Art. 12.

Nauczyciela Religii, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj, wyznacza Dyrektor Główny Spraw Wewnętrznych i Duchownych, z osób do składu duchowieństwa Greko-Unickiego należących.

Art. 13.

Wykład nauki Religii, dla uczennic wyznania Prawosławnego, porucza Dyrektor Główny Oświecenia Publicznego Nauczycielowi Religii tego wyznania, po uprzedniém zniesieniu się ze Zwierzchnością dyecezyalną.

Art. 14.

Na Nauczycieli do Chołmskiéj żeńskiéj Szkoły, na przedstawienie Inspektora tego zakładu, mają być przeznaczani przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj Nauczyciele męzkich Chołmskich ruskich zakładów naukowych, albo też w razie potrzeby mogą być wybierani i inni Nauczyciele z osób prywatnych Greko-Unickiego lub Prawosławnego wyznania, mający prawo wykładania nauk w średnich zakładach naukowych.

Ст. 15.

Къ преподаванію въ Холмскомъ женскомъ Училищѣ допускаются и Учительницы. Онѣ назначаются порядкомъ, указаннымъ въ предыдущей статьѣ.

Ст. 16.

Врачъ Холмской русской мужской Гимназіи есть, вмѣстѣ съ тѣмъ, и Врачъ Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища, получающій по сей послѣдней должности добавочное жалованье, положенное по штату.

Ст. 17.

Обязанности Врача, кромѣ пользованія воспитанницъ и постоянной заботливости объ ихъ здоровьѣ, заключаются въ наблюденіи: *а)* чтобы въ Училище не поступали воспитанницы, имѣющія тѣлесные недостатки или болѣзни, препятствующія вступленію въ заведеніе; и *б)* чтобы въ помѣщеніи Училища и въ распредѣленіи времени занятій воспитанницъ наблюдались, по возможности, гигіеническія условія. Врачъ обязанъ замѣчанія свои по симъ предметамъ представлять Главной Воспитательницѣ заведенія и предъявлять оныя Педагогическому Совѣту, для обсужденія и внесенія въ протоколы его засѣданій.

Ст. 18.

Экономъ Училища избирается Главною Воспитательницею и утверждается въ должности Начальникомъ Учебной Дирекціи.

Ст. 19.

На Эконома возлагается непосредственное распоряженіе по хозяйственной части Училища, подъ наблюденіемъ Главной Воспитательницы и одного изъ Преподавателей, избраннаго въ помощь ей по этой части, на основаніи ст. 59. Экономъ, вмѣстѣ съ тѣмъ, исполняетъ и обязанность Смотрителя дома, занимаемаго Училищемъ.

Ст. 20.

Производство канцелярскихъ и счетныхъ дѣлъ лежитъ на Письмоводителѣ, который назначается Начальникомъ Холмской Учебной Дирекціи, по представленію Главной Воспитательницы.

Art. 15.

Do wykładu nauk w Chołmskiéj żeńskiéj Szkole dopuszczane będą także Nauczycielki. Te otrzymują nominacyę sposobem wskazanym w artykule poprzedzającym.

Art. 16.

Lekarz Chołmskiego ruskiego męzkiego Gimnazyum jest zarazem Lekarzem Chołmskiéj Grecko-Unickiéj Szkoły żeńskiéj, i pobiera za ten ostatni obowiązek dodatkową pensyę, podług oznaczenia etatowego.

Art. 17.

Oprócz leczenia uczennic i ciągłéj troskliwości o ich zdrowie, do obowiązków Lekarza należy pilnować: *a*) ażeby do zakładu nie były przyjmowane uczennice z wadami organicznemi albo chorobami, które tamują wstęp do zakładów naukowych; i *b*) aby w pomieszczeniu Szkoły, oraz w rozkładzie zatrudnień uczących się, zachowane były, o ile można, warunki higieniczne. Spostrzeżenia swoje, co do powyższych szczegółów, Lekarz komunikować winien Głównéj Ochmistrzyni zakładu i przedstawiać je Radzie Pedagogicznéj, dla rozpoznania takowych i wniesienia do protokółów jéj posiedzeń.

Art. 18.

Ekonom Szkoły wybierany być ma przez Główną Ochmistrzynię i potwierdzany w tych obowiązkach przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj.

Art. 19.

Na Ekonoma włożony jest bezpośredni zarząd częścią gospodarską Szkoły, pod dozorem Głównéj Ochmistrzyni i jednego z Nauczycieli, wybranego w celu pomagania jéj w tym względzie, a to na zasadzie artykułu 59-go. Ekonom wypełnia przytém obowiązki Rządcy domu, w którym zakład się mieści.

Art. 20.

Część kancellaryjna i rachunkowa należeć będzie do Sekretarza, potwierdzanego przez Naczelnika Chołmskiéj Dyrekcyi Naukowéj, na przedstawienie Głównéj Ochmistrzyni.

Глава третья.

Учебно-воспитательная часть.

Ст. 21.

Учебный курсъ Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища составляютъ слѣдующіе предметы:

1) Законъ Божій: катихизисъ, Священная и церковная исторія и объясненія церковнаго Богослуженія;

2) русскій языкъ и словесность: объяснительное чтеніе, выводъ грамматическихъ правилъ практическимъ путемъ, устныя и письменныя упражненія въ языкѣ и ознакомленіе съ образцовыми произведеніями русской литературы;

3) церковно-славянскій языкъ: чтеніе и письмо, ознакомленіе практическимъ путемъ съ грамматическими формами языка и съ славянскимъ счисленіемъ, чтеніе Св. Писанія и Богослужебныхъ книгъ, и упражненія въ переводахъ съ церковно-славянскаго на русскій языкъ;

4) ариѳметика: ариѳметическія дѣйствія надъ цѣлыми и дробными количествами, какъ отвлеченными, такъ и именованными; отношенія и пропорціи, и основанныя на нихъ правила; рѣшеніе задачъ, преимущественно путемъ умственнаго счисленія и на счетахъ. Свѣдѣнія изъ геометріи, примѣнительно къ потребностямъ вседневнаго быта;

5) естественная исторія: наглядное объясненіе трехъ царствъ природы и ознакомленіе съ естественными произведеніями края и съ употребленіемъ ихъ въ земледѣліи, ремеслахъ и промышленности;

6) физика и общія свѣдѣнія изъ космографіи;

7) географія: главныя понятія изъ математической и физической географіи, краткое обозрѣніе частей свѣта и географія Россійской Имперіи и Царства Польскаго;

8) исторія: важнѣйшія эпохи древней, средней и новой исторіи, въ біографическихъ очеркахъ главныхъ представителей этихъ эпохъ и исторія Россіи и Польши съ изложеніемъ исторіи церковной уніи;

9 и 10) чистописаніе и рисованіе, — послѣднее въ особенности въ примѣненіи къ правильному составленію узоровъ вышиванья;

Rozdział Trzeci.

Część naukowo-wychowawcza.

Art. 21.

Kurs naukowy Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiéj Szko-
stanowią przedmioty następujące:

1) nauka Religii: katechizm, historya Święta i kościelna,
z wykład obrządków kościelnych;

2) język ruski i literatura: czytanie z objaśnieniami,
prowadzanie prawideł grammatycznych praktycznym sposo-
m, ćwiczenia ustne i pisane, oraz obznajomienie z utworami
rowemi literatury ruskiéj;

3) język cerkiewno-słowiański: czytanie i pisanie, ob-
śmianie praktyczne z grammatycznemi formami języka, ja-
też z liczeniem słowiańskiém, czytanie Pisma Ś-go i ksiąg
kiewnych, oraz wprawianie w tłómaczenie z cerkiewno-sło-
ańskiego języka na ruski;

4) arytmetyka: działania arytmetyczne z liczbami całko-
temi i ułamkami, prostemi i mianowanemi, stosunki i pro-
rcye i wynikające z nich prawidła, rozwiązywanie zadań,
szczególnie drogą rachunku pamięciowego i na szczotach. Wia-
domości z geometryi, z zastosowaniem do potrzeb codziennego
życia;

5) historya naturalna: praktyczne objaśnienie trzech kró-
lestw natury, oraz obznajmianie z płodami naturalnemi kra-
, z zastosowaniem ich do rolnictwa, rzemiósł i przemysłu;

6) fizyka, tudzież wiadomości ogólne z kosmografii;

7) geografia: wiadomości ogólne z geografii matematycz-
i fizycznéj, krótki rys części świata i geografia Cesarstwa
uskiego, jakoteż i Królestwa Polskiego;

8) historya: epoki ważniejsze starożytnéj, średniéj i nowo-
tnéj historyi, w rysach biograficznych głównych przedstawi-
li każdéj z tych epok; historya Rossyi i Polski, z wykładem
dziejów Unii kościelnéj;

9 i 10) kalligrafia i rysunki, — ostatnie w zastosowaniu
szczególném do trafnego układu wzorów deseniowych;

11) рукодѣлія: разные роды шитья, въ томъ числѣ ши гарусомъ и золотомъ; кройка бѣлья и платья;

12) церковное пѣніе; и

13) практическія занятія домашнимъ хозяйствомъ и о родничествомъ.

Примѣчаніе. Сверхъ того, воспитанницы, по желан родителей, могутъ обучаться: языкамъ мецкому и французскому, музыкѣ и т цамъ, за особую плату, установленную дагогическимъ Совѣтомъ Училища, съ твержденія Начальника Учебной Дирекц Плата эта вносится Главной Воспитате ницѣ, для найма Учителей или Учите ницъ этихъ предметовъ.

Ст. 22.

Объемъ преподаванія предметовъ учебнаго курса въ чилищѣ опредѣляется особою инструкціею отъ Правите ственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 23.

Число уроковъ по каждому предмету и распредѣлен ихъ по классамъ означены въ приложенной къ сей статьѣ та лицѣ (см. приложеніе). Таблица эта, оставаясь неизмѣнно относительно общаго числа уроковъ по каждому предмет можетъ однакожъ подлежать измѣненіямъ въ распредѣлен числа уроковъ каждаго предмета по классамъ, съ утвержд нія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 24.

Время ежедневнаго начатія уроковъ въ Училищѣ опр дѣляется особою инструкціею отъ Правительственной Комм сіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 25.

Ученіе продолжается въ теченіи цѣлаго года, за искл ченіемъ воскресныхъ и праздничныхъ дней и вакацій, лѣ нихъ и зимнихъ, изъ коихъ на первыя назначается шес недѣль, а на вторыя—двѣ недѣли. Сверхъ того, ученіе пр кращается на Страстной и Свѣтлой недѣлѣ.

Примѣчаніе. Воспитанницы могутъ быть отпускаем въ дома родителей, какъ на вакаціонн время, такъ и въ воскресные и праздни

11) roboty ręczne: różne rodzaje szycia, między niemi wy-
...anie włóczką, złotem, tudzież krój bielizny i sukien;
12) śpiew cerkiewny; i
13) praktyczne zatrudnienia w gospodarstwie domowém i
...lnictwie.

Uwaga. Nadto, uczennice, na żądanie rodziców, mogą się uczyć: języka niemieckiego, francuzkiego, muzyki i tańców, za oddzielną opłatą, uchwaloną przez Radę Pedagogiczną zakładu i zatwierdzoną przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj. Opłata takowa wnosi się na ręce Głównéj Ochmistrzyni i służy na wynagrodzenie Nauczycieli lub Nauczycielek tych przedmiotów.

Art. 22.

Zakres wykładu przedmiotów kursu naukowego w Szkole ...być oznaczony w oddzielnéj instrukcyi, przez Kommissyę ...łową Oświecenia Publicznego wydanéj.

Art. 23.

Liczba lekcyj z każdego przedmiotu i podział ich na klas... oznaczone w wykazie, dołączonym do niniejszego artyku... (patrz annexa). Wykaz takowy, pozostając niezmiennym co ...gólnéj liczby lekcyj, na każdy przedmiot przeznaczonych, ... przecież ulegać zmianom przy podziale liczby lekcyj ...ego przedmiotu na klassy, a to za decyzyą Kommissyi ...łowéj Oświecenia Publicznego.

Art. 24.

Czas codziennego rozpoczynania lekcyj w Szkole ma być ...ony w oddzielnéj instrukcyi, przez Kommissyę Rządową ...ecenia Publicznego wydać się mającéj.

Art. 25.

Nauki wykładają się w ciągu całego roku, wyjąwszy dni ...zielne i świąteczne, tudzież wakacye letnie i zimowe; z tych ...rwsze trwają sześć tygodni, a drugie dwa tygodnie. Oprócz ... wykład nauk zawiesza się od Wielkiego Tygodnia do ...wodniéj Niedzieli.

Uwaga. Uczennice mogą być uwalniane do domu rodziców tak na czas wakacyjny, jakoteż w dnie niedzielne i świąteczne, lecz nie inaczéj, jak na

ные дни, но не иначе, какъ на основа
инструкціи, данной Главнымъ Дирек
ромъ Народнаго Просвѣщенія, по пред
рительному соглашенію съ Главнымъ
ректоромъ Внутреннихъ и Духовны
Дѣлъ.

Ст. 26.

Учебный годъ начинается 1 (13) Августа и оканчи
ется 15 (27) Іюня.

Ст. 27.

По окончаніи учебнаго года, въ Училищѣ происходитъ
бличный актъ, на которомъ читается отчетъ о состоянi
дѣятельности этого заведенія за минувшій годъ, объявляю
имена учениць, удостоенныхъ перевода въ высшіе клас
раздаются награды ученицамъ, отличившимся успѣхам
поведеніемъ, и аттестаты окончившимъ съ успѣхомъ полн
курсъ ученія.

Ст. 28.

Холмское Греко-Уніатское Училище должно имѣть: 1)
бліотеку, состоящую: *а*) изъ книгъ, могущихъ способствов
обогащенію учащихъ познаніями, и *б*) изъ книгъ, предназ
чаемыхъ для употребленія учащимися; 2) необходимыя п
бія для преподаванія физики и естественной исторіи; 3)
статочное количество географическихъ картъ, глобусовъ и
сунковъ; 4) ноты для церковнаго пѣнія, рисунки и узо
для шитья и другія принадлежности для женскихъ рабо
а также 5) огородъ, садъ и другія хозяйственныя принадл
ности для практическихъ занятій воспитанницъ.

Ст. 29.

Завѣдываніе всѣми учебными пособіями распредѣляе
между Воспитательницами и Преподавателями Училища, п
предѣленію Педагогическаго Совѣта.

Ст. 30.

Ближайшее наблюденіе за правильнымъ направлені
воспитанія въ Училищѣ лежитъ на обязанности Главной В
питательницы, которая, подъ руководствомъ Директора Хо
ской Учебной Дирекціи, управляетъ Училищемъ и сво

mocy Instrukcyi, wydanéj przez Dyrektora Głównego Oświecenia Publicznego, za uprzedniém zniesieniem się z Dyrektorem Głównym Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Art. 26.

Rok szkolny ma się zaczynać z dniem 1 (13) Sierpnia, czyć się zaś z dniem 15 (27) Czerwca.

Art. 27.

Po ukończeniu roku szkolnego, następuje akt uroczysty, którym odczytaném zostanie sprawozdanie za rok ubiegły anie i działalności tego zakładu, mają być ogłoszone naska uczennic, którym przyznano promocyę do klass wyżch, i będą rozdawane nagrody uczennicom, odznaczającym postępem w naukach i sprawowaniem się, oraz attestaty tym, re ukończyły z pożytkiem cały kurs nauk.

Art. 28.

Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła winna posiadać: bibliotekę, składającą się: *a*) z dzieł, mogących przyczynić do rozszerzenia wiedzy uczących, i *b*) z ksiąg, przeznaczonych użytku uczennic; 2) konieczne pomoce do wykładu fizyki historyi naturalnéj; 3) potrzebną ilość mapp geograficznych, obusów i wzorów rysunkowych; 4) nóty posługujące do wydu śpiewu cerkiewnego, rysunki i desenie do wyszywania; az 5) ogród warzywny i fruktowy ze sprzętami gospodarmi, dla praktycznego zatrudnienia uczennic.

Art. 29.

Zawiadywanie wszystkiemi naukowemi pomocami ma rozdzielone pomiędzy Ochmistrzynie i Nauczycieli Szkoły, decyzyi Rady Pedagogicznéj.

Art. 30.

Bliższe czuwanie nad właściwym kierunkiem wychowania Szkole należy do Głównéj Ochmistrzyni, która, pod kierunem Dyrektora Chołmskiéj Dyrekcyi Naukowéj, zarządza szkołą, i uwagami tudzież własnym przykładem przyucza wy-

наставленіями и примѣромъ пріучаетъ воспитанницъ къ п
рядку, труду и точному исполненію своихъ обязанностей. С
мо собою разумѣется, что частое пребываніе ея среди восп
танницъ есть главное условіе исполненія этой обязанност

Ст. 31.

Постоянный надзоръ за поведеніемъ и нравственност
воспитанницъ и руководство ихъ въ занятіяхъ, преимущ
ственно во внѣклассное время, поручается Воспитательница

Ст. 32.

Воспитательницы дежурятъ поочередно; во время д
журства онѣ должны находиться при воспитанницахъ, пом
гать имъ, въ случаѣ надобности, въ приготовленіи классны
уроковъ, имѣть съ ними общій столъ и ночевать въ одн
съ ними комнатахъ.

Ст. 33.

Училищное помѣщеніе, качество и количество пищи,
дежда, бѣлье, обувь и порядокъ въ образѣ жизни воспита
ницъ должны быть соображаемы съ гигіеническими усл
віями.

Ст. 34.

При Училищѣ устраивается Греко-Уніатская церков
Завѣдываніе оною поручается Законоучителю, который, вм
стѣ съ тѣмъ, есть и ея Настоятель.

Ст. 35.

Для доставленія пособія заболѣвающимъ воспитанницам
при Училищѣ находится больница, которая состоитъ въ зав
дываніи Училищнаго Врача.

Глава четвертая.

Воспитывающіяся.

Ст. 36.

Воспитанницами на счетъ Казны Царства въ Холмско
Греко-Уніатское женское Училище принимаются преимущ
ственно дочери недостаточныхъ священно и церковно-служ
телей Греко-Уніатскаго исповѣданія.

Ст. 37.

Въ Холмскомъ Греко-Уніатскомъ женскомъ Училищѣ п
лагается 80 воспитанницъ на содержаніи отъ Казны. Поло

[wych]owanice do porządku, pracy i należytego wykonywania [sw]oich powinności. Rozumie się samo przez się, że częste [prz]ebywanie Głównéj Ochmistrzyni pośród uczennic należy do [gł]ównych warunków spełnienia jéj obowiązku.

Art. 31.

Ciągły nadzór nad postępowaniem i moralnością uczących [si]ę, oraz przewodniczenie w ich zatrudnieniach, mianowicie [w] godzinach wolnych od lekcyj, mają być poruczone Och[m]istrzyniom.

Art. 32.

Ochmistrzynie odbywają dyżur z kolei; podczas dyżuru [p]owinny znajdywać się przy wychowanicach, pomagać im, w [ra]zie potrzeby, w przygotowaniu się do zadanych lekcyj, mieć [z] niemi stół wspólny, i sypiać w jednych z niemi pokojach.

Art. 33.

Rozmieszczenie Szkoły, dobroć i ilość potraw, ubranie, bie[li]zna, obuwie i porządek w sposobie życia uczennic, mają się stosować do warunków higienicznych.

Art. 34.

Przy Szkole ma być urządzona cerkiew Greko-Unicka. Zarząd tą cerkwią poleconym będzie Nauczycielowi Religii, który jest zarazem jéj Proboszczem.

Art. 35.

Dla udzielania pomocy w razie choroby uczennic, mieści się przy Szkole lazaret, który zostaje pod zawiadywaniem Lekarza Szkolnego.

Rozdział czwarty.

Uczennice.

Art. 36.

Na uczennice, utrzymywane kosztem Skarbu Królestwa w Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiéj Szkole, przyjmują się mianowicie córki niezamożnych kapłanów i sług kościelnych Greko-Unickiego wyznania.

Art. 37.

Pensyonarek, utrzymywanych kosztem Skarbu w Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiéj Szkole, ma być 80. Połowa co-

вина ежегодно открывающихся казеннокоштных ваканс[ій] замѣщается Главнымъ Директоромъ Внутреннихъ и Духо[в]ныхъ Дѣлъ кандидатками изъ дочерей священно и церковно[]служителей Греко-Уніатскаго исповѣданія, обратившихъ [на] себя вниманіе своими особенными заслугами; остальныя [за] тѣмъ казеннокоштныя вакансіи предоставляется замѣща[ть] Начальнику Холмской Учебной Дирекціи, по представлені[ю] Педагогическаго Совѣта Училища, дочерьми лицъ, какъ Ду[]ховнаго и Учительскаго, такъ равно и прочихъ званій Гре[]ко-Уніатскаго, а также Православнаго исповѣданія, при чем[ъ] принимаются въ соображеніе полезная дѣятельность и недо[]статочное состояніе родителей.

Ст. 38.

Родители или лица, заступающія ихъ мѣсто, желающі[я] опредѣлить дѣтей въ Училище, подаютъ о семъ прошеніе на имя Главной Воспитательницы заведенія, съ приложеніемъ метрическаго свидѣтельства о рожденіи и крещеніи. Медицинское же свидѣтельствованіе о привитіи оспы дѣлается Врачемъ Училища.

Ст. 39.

Пріемъ воспитанницъ бываетъ ежегодно передъ началомъ учебнаго курса. Если же откроется казеннокоштная вакансія, то она можетъ быть замѣщена пріемомъ новой воспитанницы и въ теченіе учебнаго года, порядкомъ, указаннымъ въ 37-ой статьѣ. Педагогическій Совѣтъ Училища по особо-уважительнымъ причинамъ можетъ, съ разрѣшенія Начальника Холмской Учебной Дирекціи, дозволять также пріемъ въ теченіе учебнаго года своекоштныхъ воспитанницъ и приходящихъ ученицъ.

Ст. 40.

Въ первый классъ Училища принимаются дѣвицы не моложе девяти и не старше двѣнадцати лѣтъ, умѣющія читать и писать по-русски, знающія главныя молитвы и счисленіе. Въ остальные классы принимаются дѣвицы, имѣющія соотвѣтственныя классу познанія и возрастъ.

Ст. 41.

Съ каждой своекоштной воспитанницы взимается, за у-

nocznych wakansów na fundusz skarbowy zapełnianą będzie przez Głównego Dyrektora Spraw Wewnętrznych i Duchownych kandydatkami z córek Duchowieństwa i sług kościelnych wyznania Greko-Unickiego, których szczególniejsze zasługi zwróciły na nich uwagę Władzy; pozostałe zaś wakanse na fundusz skarbowy wolno zapełniać Naczelnikowi Chołmskiéj Dyrekcyi Naukowéj, na przedstawienie Rady Pedagogicznéj Szkoły, córkami osób, tak Duchownego i Nauczycielskiego stanu, jakoteż i innych stanów wyznania Greko-Unickiego, lub Prawosławnego; przyczém przyjmują się na uwagę zasługi i stan niezamożny rodziców.

Art. 38.

Rodzice lub opiekunowie, życzący dzieci umieścić w Szkole, podają w tym celu prośby do Głównéj Ochmistrzyni, z dołączeniem metryki chrztu; świadectwo zaś lekarskie o szczepieniu ospy wydaje Lekarz zakładu.

Art. 39.

Zapis uczennic odbywać się będzie corocznie przed rozpoczęciem kursu nauk. W razie otwarcia wakansu na fundusz skarbowy, takowy może być zapełniony przez przyjęcie nowéj uczennicy nawet w ciągu roku szkolnego, z zachowaniem formalności, przepisanéj w art. 37-m. Rada Pedagogiczna Szkoły dla nader ważnych powodów, może za decyzyą Naczelnika Chołmskiéj Dyrekcyi Naukowéj zezwalać na wpis w ciągu roku szkolnego zostających na własnym koszcie, jakoteż przychodnich uczennic.

Art. 40.

Do klassy pierwszéj w Szkole mają być przyjmowane dzieci nie młodsze od lat 9-ciu, i nie starsze nad lat 12-cie, umiejące czytać i pisać po rossyjsku, pacierze główne i rachunek. Do klass innych przyjmują się uczennice, posiadające wiadomości i lata odpowiednie klassom.

Art. 41.

Od każdéj uczennicy, zostającéj na własnym koszcie, ma

ченіе и содержаніе въ Училищѣ, по 120 рублей, а съ каждой приходящей ученицы за ученіе по двѣнадцати рублей въ годъ. Плата сія вносится въ Казну Царства по полугодно, впередъ за всякое полугодіе. Не представившія въ теченіе первыхъ двухъ мѣсяцевъ каждаго полугодія квитанціи во взносѣ платы за ученіе увольняются изъ заведенія, но могутъ быть снова приняты по представленіи квитанціи во взносѣ платы за все полугодіе.

Ст. 42.

Воспитанницы носятъ однообразную одежду по формѣ, установленной Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія; вольноприходящія ученицы могутъ носить платья и неустановленной формы.

Ст. 43.

Правила о дисциплинарныхъ взысканіяхъ съ воспитанницъ и приходящихъ ученицъ Училища составляются Педагогическимъ Совѣтомъ Училища и утверждаются, по представленію Начальника Учебной Дирекціи, Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія, причемъ высшую степень наказанія составляетъ исключеніе изъ заведенія, каковому наказанію ученицы подвергаются лишь по опредѣленію Педагогическаго Совѣта и съ утвержденія Начальника Холмской Учебной Дирекціи.

Ст. 44.

Въ концѣ каждаго учебнаго года воспитанницы подвергаются испытанію изъ всего пройденнаго въ теченіи года и по результатамъ этого испытанія удостоиваются перевода въ высшіе классы.

Ст. 45.

Отмѣтки для опредѣленія степени познаній воспитанницъ установляются особою инструкціею отъ Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 46.

Воспитанницы первыхъ 5-ти классовъ, отличныя по поведенію и оказавшія весьма удовлетворительные успѣхи въ русскомъ языкѣ и въ большей части другихъ учебныхъ предметовъ, награждаются книгами. Число наградъ для каждаго

być pobieraną opłata za nauki i za utrzymanie w Szkole, po 120 rubli, od każdéj zaś przychodniéj uczennicy po dwanaście rubli, na rok. Opłata takowa wnoszoną być winna do Kassy Królestwa półrocznie za każde półrocze z góry. Uczennice, któreby w pierwszych dwóch miesiącach każdego półrocza nie przedstawiły pokwitowania z wniesionéj opłaty szkolnéj, mają być wydalane z zakładu; mogą być jednak przyjęte na nowo, po złożeniu kwitu na wniesioną opłatę za całe półrocze.

Art. 42.

Pensyonarki noszą jednostajne ubranie, podług wzoru przepisanego przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego; przychodnie zaś uczennice mogą nosić ubranie nieprzepisanéj formy.

Art. 43.

Przepisy o karach dyscyplinarnych na wychowanice i przychodnie uczennice układa Rada Pedagogiczna Szkoły, a zatwierdza je, na przedstawienie Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego; przyczém najwyższy stopień kary stanowić ma wydalenie z zakładu, któréj to karze podlegają uczennice jedynie na zasadzie decyzyi Rady Pedagogicznéj, zatwierdzonéj przez Naczelnika Chołmskiéj Dyrekcyi Naukowéj.

Art. 44.

Przy zakończeniu każdego roku szkolnego, wychowanice odbywają egzamina z całorocznego odbytego kursu i, w miarę okazanego postępu, otrzymują promocye do klass wyższych.

Art. 45.

Stopnie, oznaczające postęp uczennic, mają być podane w oddzielnéj instrukcyi, ułożonéj przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 46.

Uczennice pierwszych pięciu klass, celujące dobrém sprawowaniem się i szczególnym postępem w języku rossyjskim, jakoteż w znaczniejszéj części innych przedmiotów naukowych,

класса опредѣляется Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 47.

Воспитанницы, пробывшія въ одномъ классѣ два года и не удостоенныя за тѣмъ перевода въ слѣдующій классъ, увольняются изъ заведенія. Впрочемъ, по особо-уважительнымъ причинамъ, воспитанницы могутъ оставаться въ одномъ классѣ и болѣе двухъ лѣтъ, но не иначе, какъ по опредѣленію Педагогическаго Совѣта. Казеннокоштныя воспитанницы въ этомъ случаѣ не лишаются казеннаго содержанія.

Ст. 48.

Окончательныя испытанія воспитанницъ Училища производятся въ присутствіи Инспектора, Главной Воспитательницы и по крайней мѣрѣ двухъ Членовъ Педагогическаго Совѣта, на основаніи правилъ, утвержденныхъ Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 49.

Воспитанницы, окончившія съ успѣхомъ полный курсъ ученія въ Училищѣ, получаютъ аттестаты за подписью Членовъ Педагогическаго Совѣта и съ приложеніемъ печати учебнаго заведенія. Сверхъ того, для награды отличнѣйшимъ изъ нихъ по ученію и поведенію и оказавшимъ основательныя познанія въ русскомъ языкѣ, назначаются медали, золотыя и серебряныя, число которыхъ опредѣляется Правительственною Коммисіею Народнаго Просвѣщенія.

Глава пятая.

Педагогическій Совѣтъ.

Ст. 50.

Для обсужденія вопросовъ, относящихся къ учебной и воспитательной части Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища, состоитъ приономъ Педагогическій Совѣтъ.

Ст. 51.

Педагогическій Совѣтъ составляютъ, подъ предсѣдательствомъ Инспектора Училища, Главная Воспитательница и всѣ лица, служащія при заведеніи по части учебной и воспитательной, а также Училищный Врачъ; послѣдній приглашается въ засѣданія Совѣта по усмотрѣнію Предсѣдателя, соб-

trzymują nagrody w książkach. Ilość nagród na każdą klassę określa Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego.

Art. 47.

Uczennice, które przebyły dwa lata w jednéj klassie i nie otrzymały promocyi do klassy wyższéj, winny być wydalone z zakładu. Jednakże, ze względu na szczególnie ważne powody, mogą zostawać w téjże saméj klassie więcéj niż dwa lata, ale nie inaczéj, jak za decyzyą Rady Pedagogicznéj. Żyjące na koszcie skarbowym nie tracą w takim przypadku utrzymania skarbowego.

Art. 48.

Ostateczne egzamina uczennic odbywają się w obecności Inspektora, Głównéj Ochmistrzyni i dwóch przynajmniéj Członków Rady Pedagogicznéj, na zasadzie przepisów, zatwierdzonych przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publicznego.

Art. 49.

Uczennice, które z pożytkiem ukończyły cały kurs nauk Szkoły, otrzymują świadectwa za podpisem Członków Rady Pedagogicznéj i opatrzone pieczęcią zakładu szkolnego. Nadto w nagrodę celującym pomiędzy niemi nauką i sprawowaniem się, oraz gruntowną znajomością języka ruskiego, będą przyznawane medale: złote i srebrne; ilość takowych naznacza Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Rada Pedagogiczna.

Art. 50.

Dla stanowienia w przedmiotach, dotyczących części naukowéj i wychowawczéj Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiéj Szkoły, znajduje się przy niéj Rada Pedagogiczna.

Art. 51.

Radę Pedagogiczną składają, pod przewodnictwem Inspektora Szkoły, Główna Ochmistrzyni i wszystkie osoby, służące w zakładzie po części naukowéj i wychowawczéj, tudzież Lekarz szkolny; ostatni bywa wzywany na Radę, w miarę uzna-

ственно по вопросамъ, касающимся гигіены, и имѣетъ голос[ъ] совѣщательный.

Ст. 52.

Предметы занятій Педагогическаго Совѣта суть:

1) пріемъ воспитанницъ и переводъ ихъ изъ класса в[ъ] классъ;

2) опредѣленіе, на основаніи статьи 37, кандидатокъ н[а] казеннокоштныя вакансіи, кромѣ вакансій, замѣщеніе кото[-]рыхъ предоставлено, по той же статьѣ, Главному Директор[у] Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ;

3) выдача аттестатовъ воспитанницамъ, съ успѣхомъ [о]кончившимъ полный курсъ ученія;

4) опредѣленіе наградъ воспитанницамъ, отличившим[ся] поведеніемъ, прилежаніемъ и успѣхами;

5) избраніе, каждые два года, изъ членовъ Педагогиче[-]скаго Совѣта Училища, Секретаря онаго и лица для завѣд[ы]ванія библіотекою Училища, а также двухъ членовъ: одно[го] Преподавателя, а другаго—Воспитательницы, въ Хозяйствен[-]ный Комитетъ;

6) выборъ учебныхъ руководствъ, равно какъ и кни[гъ] для библіотеки, а также составленіе правилъ о порядкѣ хр[а]ненія и выдачи книгъ изъ библіотеки;

7) выборъ и пріобрѣтеніе другихъ учебныхъ пособій;

8) разсмотрѣніе и одобреніе программъ преподаванія [по] каждому предмету;

9) опредѣленіе платы съ воспитанницъ, желающихъ о[бу]чаться необязательнымъ предметамъ;

10) разсмотрѣніе росписанія еженедѣльныхъ уроковъ [по] классамъ, составляемаго Инспекторомъ, къ началу учебн[аго] года;

11) разсмотрѣніе годичныхъ отчетовъ по учебно-воспи[та]тельной части, составляемыхъ Инспекторомъ Училища;

12) составленіе правилъ о дисциплинарныхъ взыскані[яхъ] съ учащихся;

13) обсужденіе болѣе важныхъ проступковъ воспит[ан]ницъ и опредѣленіе мѣры взысканія съ виновныхъ; и

14) изысканіе и обсужденіе мѣръ, клонящихся къ у[лу]шенію учебной и воспитательной частей заведенія.

nia Prezydującego, wyłącznie w kwestyach, dotyczących higieny, z głosem doradczym.

Art. 52.

Przedmioty zajęć Rady Pedagogicznéj są:

1) przyjmowanie uczennic i promocya ich z jednéj klassy do drugiéj;

2) przeznaczanie, na mocy artykułu 37-go, kandydatek na wakanse skarbowe, z wyjątkiem tych, których pomieszczenie, mocy tegoż artykułu, pozostawione jest Dyrektorowi Głównemu Spraw Wewnętrznych i Duchownych;

3) przyznawanie attestatów uczennicom, które z pożytkiem ukończyły pełny kurs nauk;

4) przyznawanie nagród uczennicom, za wzorowe sprawowanie się, pilność i postęp w naukach;

5) wybór co dwa lata, z pomiędzy Członków Rady Pedagogicznéj Szkoły, Sekretarza Rady i osoby, zawiadującéj biblioteką Szkoły, tudzież dwóch Członków: jednego Nauczyciela, drugiego zaś Ochmistrzynię, do Komitetu Gospodarczego;

6) wybór dzieł elementarnych i książek do biblioteki, oraz ułożenie przepisów co do sposobów utrzymywania i wydawania ksiąg z biblioteki;

7) wybór i nabycie innych pomocy naukowych;

8) roztrząsanie i przyjmowanie programmów wykładu każdego przedmiotu;

9) oznaczanie opłaty od uczennic, pragnących uczyć się przedmiotów nieobowiązujących;

10) roztrząsanie rozkładu tygodniowego lekcyj na klassy, sporządzonego przez Inspektora, z początkiem roku szkolnego;

11) przegląd sprawozdań rocznych z części naukowéj, układanych przez Inspektora Szkoły;

12) ułożenie przepisów o karach dyscyplinarnych na uczące się;

13) roztrząsanie ważniejszych przewinień uczennic i oznaczenie kary za nie;

14) obmyślenie i ocenienie środków, zmierzających do ulepszeń w części naukowéj i wychowawczéj zakładu.

Ст. 53.

Заключенія Педагогическаго Совѣта по предметамъ, означеннымъ въ пунктахъ: 2, 3, 4, 5 и 9, должны быть представляемы на утвержденіе Начальника Учебной Дирекціи; заключенія же по пунктамъ: 6, 8, 11, 12 и 14 представляются Начальнику Учебной Дирекціи, для испрошенія разрѣшенія Правительственной Коммисіи Народнаго Просвѣщенія.

Примѣчаніе 1). Выборъ учебныхъ руководствъ по Закону Божію Греко Уніатскаго вѣроисповѣданія одобряется Главнымъ Директоромъ Народнаго Просвѣщенія, по соглашенію съ Главнымъ Директоромъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

2) Годичные отчеты, упоминаемые въ пунктѣ 1-мъ статьи 52-й, представляются въ Правительственную Коммисію Народнаго Просвѣщенія въ двухъ экземплярахъ, изъ коихъ одинъ препровождается къ Главному Директору Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Ст. 54.

Педагогическій Совѣтъ собирается въ теченіи учебнаго времени по крайней мѣрѣ два раза въ мѣсяцъ, но въ случаѣ надобности, или по заявленію Главной Воспитательницы о необходимости собранія Совѣта по части воспитательной, онъ можетъ быть созываемъ, по предложенію Предсѣдателя, и чаще.

Ст. 55.

Для обсужденія дѣлъ въ Совѣтѣ требуется присутствіе не менѣе двухъ третей его членовъ.

Ст. 56.

Дѣла рѣшаются въ Совѣтѣ по большинству голосовъ. При равенствѣ голосовъ, голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ.

Ст. 57.

Протоколы засѣданій Совѣта представляются Начальнику Учебной Дирекціи. Въ случаѣ разногласія членовъ, если меньшинство пожелаетъ, мнѣніе онаго доводится до свѣдѣнія Начальника Учебной Дирекціи.

Глава шестая.

Хозяйственная часть.

Ст. 58.

Непосредственное распоряженіе по хозяйственной части

Art. 53.

Uchwały Rady Pedagogicznéj, dotyczące przedmiotów o-…zonych w punktach: 2, 3, 4, 5 i 9, mają być przedstawia-…do potwierdzenia Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj; uchwa-…aś co do punktów 6, 8, 11, 12 i 14 mają być przedsta-…ne do Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj, w celu pozyskania …yzyi Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego.

…aga 1) Wybór dzieł elementarnych do wykładu nauki Religii wyznania Greko-Unickiego potwierdza Dyrektor Główny Oświecenia Publicznego, za zniesieniem się z Głównym Dyrektorem Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

2) Sprawozdania roczne, wspomniane w punkcie 11-m artykułu 52-go, mają być przedstawiane Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, w dwóch egzemplarzach, z tych jeden egzemplarz przesłany być ma do Dyrektora Głównego Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Art. 54.

Rada Pedagogiczna zbierać się będzie w ciągu roku szkol-…go przynajmniéj dwa razy na miesiąc, lecz w razie potrze-…j albo na oświadczenie Głównéj Ochmistrzyni konieczności …omadzenia Rady co do części wychowawczéj, Rada może być …olaną i częściéj, z polecenia Prezydującego.

Art. 55.

Dla roztrząsania przedmiotów w Radzie potrzebną jest …ecność przynajmniéj dwóch trzecich jéj Członków.

Art. 56.

Przedmioty decydowane być mają w Radzie większością …sów. W razie równości zdań, przeważa głos Prezydującego.

Art. 57.

Protokóły posiedzień Rady przedstawiane być winny Na-…lnikowi Dyrekcyi Naukowéj. W razie różności zdań Członków, …śli mniejszość tego zażąda, zdanie jéj ma być poniesione do …adomości Naczelnika Dyrekcyi Naukowéj.

Rozdział szósty.

Część gospodarcza.

Art. 58.

Bezpośredni zarząd nad częścią gospodarczą Chołmskiéj

Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища, подъ ко[нт]тролемъ Хозяйственнаго Комитета, поручается Эконому заведе[ні]нія, который, вмѣстѣ съ тѣмъ, исполняетъ и обязанности См[о]трителя дома.

Ст. 59.

Хозяйственный Комитетъ Училища составляютъ, под[ъ] предсѣдательствомъ Главной Воспитательницы, Помощница е[я,] одна Воспитательница и одинъ изъ Преподавателей Училищ[а,] на котораго возлагается обязанность помогать Главной Восп[и]тательницѣ въ наблюденіи за хозяйственными распоряжені[я]ми Эконома по заведенію. Послѣдніе два выбираются Педаго[ло]гическимъ Совѣтомъ Училища изъ своей среды и утвержд[а]ются, по его представленію, Начальникомъ Холмской Учебно[й] Дирекціи.

Ст. 60.

Предметы занятій Хозяйственнаго Комитета Училища су[ть:]

1) составленіе ежегодной смѣты на содержаніе Училищ[а;]

2) заключеніе условій на поставку и постройку необхо[ди]димыхъ для заведенія вещей, и свидѣтельствованіе всего, д[о]ставляемаго по симъ условіямъ;

3) принятіе изъ Казначейства суммы на содержаніе У[ч]чилища;

4) наблюденіе за правильнымъ употребленіемъ Учи[ли]лищныхъ суммъ и ежемѣсячное свидѣтельствованіе приходо[-]расходныхъ книгъ, равно какъ и наличныхъ суммъ;

5) утвержденіе представляемаго Экономомъ и одобреннаг[о] Врачемъ заведенія еженедѣльнаго распредѣленія блюдъ;

6) ежегодная повѣрка инвентаря заведенія;

7) разсмотрѣніе годоваго отчета по хозяйственной част[и,] представляемаго Главною Воспитательницею;

8) наблюденіе за исправностію и чистотою Училищнаг[о] зданія; и

9) изысканіе и обсужденіе мѣръ къ улучшенію хозяй[й]ственной части.

Ст. 61.

Заключенія Хозяйственнаго Комитета по предметамъ, [оз]значеннымъ въ пунктахъ предыдущей статьи 2 и 7, пред[с]ставляются на утвержденіе Начальнику Холмской Учебно[й]

[G]reko-Unickiéj żeńskiéj Szkoły, pod dozorem Komitetu Gospo[da]rczego, poruczonym będzie Ekonomowi zakładu, który o[pró]cz tego spełnia jeszcze obowiązek Rządcy domu.

Art. 59.

Komitet Gospodarczy Szkoły, pod przewodnictwem Głów[n]éj Ochmistrzyni, składają: jéj Pomocnica, jedna z Ochmi[st]rzyń i jeden z Nauczycieli Szkoły, na którego wkłada się [o]bowiązek pomagania Główněj Ochmistrzyni w czuwaniu nad [za]rządem gospodarczym Ekonoma zakładu. Dwaj ostatni bę[dą] wybrani przez Radę Pedagogiczną z grona téjże Rady i za[t]wierdzeni, na jéj przedstawienie, przez Naczelnika Dyrekcyi Na[u]kowéj.

Art. 60.

Przedmioty zajęć Komitetu Gospodarczego są:

1) układanie etatu rocznego na utrzymanie Szkoły;

2) zawieranie umów na dostawę i sprawunek przedmio[tów] potrzebnych dla zakładu, oraz sprawdzanie wszelkiéj u[s]kutecznionéj dostawy na zasadach umowy;

3) podnoszenie z kassy funduszów na utrzymanie Szkoły;

4) czuwanie nad właściwém wydatkowaniem funduszu [s]zkolnego i rewizya co miesiąc ksiąg kassowych, oraz gotowe[go] funduszu;

5) potwierdzenie przedstawianego przez Ekonoma i po[ś]wiadczanego przez Lekarza Szkoły tygodniowego jadłospisu;

6) rewizya coroczna inwentarza zakładu;

7) roztrząsanie sprawozdań rocznych z części gospodar[cz]éj, podawanych przez Główną Ochmistrzynię;

8) czuwanie nad porządném utrzymaniem i czystością gmachu szkolnego; i

9) obmyślanie i ocenienie środków, zmierzających do u[l]epszeń części gospodarczéj.

Art. 61.

Wnioski Komitetu Gospodarczego, co do przedmiotów o[z]naczonych w punktach 2 i 7-m poprzedzającego artykułu, mają być przedstawiane do potwierdzenia Naczelnika Chołmskiéj

Дирекціи; заключенія же по пунктамъ 1, 6 и 9 представл ются симъ послѣднимъ въ Правительственную Коммисію Н роднаго Просвѣщенія.

Примѣчаніе. Годовой отчетъ, упоминаемый въ пункт 7-мъ статьи 60-й представляется въ Пра вительственную Коммисію Народнаго Пр свѣщенія въ двухъ экземплярахъ, изъ ко ихъ одинъ препровождается къ Главно му Директору Внутреннихъ и Духов ныхъ Дѣлъ.

Ст. 62.

Хозяйственный Комитетъ собирается одинъ разъ въ не дѣлю, а въ случаѣ надобности, по предложенію Предсѣдатель ницы, можетъ быть созываемъ и чаще.

Ст. 63.

Веденіе протоколовъ Хозяйственнаго Комитета и всей счет ной части возлагается на Письмоводителя Училища.

Ст. 64.

Для обсужденія дѣлъ въ Комитетѣ требуется присут ствіе не менѣе трехъ членовъ его.

Ст. 65.

Дѣла рѣшаются въ Комитетѣ по большинству голосовъ. При равенствѣ голосовъ перевѣсъ даетъ голосъ Предсѣдатель ницы.

Глава седьмая.

Права и преимущества Холмскаго Греко-Уніатскаго женскаго Училища.

Ст. 32.

Холмское Греко-Уніатское женское Училище имѣетъ свою печать съ гербомъ Царства и съ надписью: „Холмское Гре ко-Уніатское Женское Училище.“

Ст. 67.

Холмское Греко-Уніатское женское Училище освобож дается отъ употребленія гербовой бумаги и отъ уплаты штем пельныхъ пошлинъ по совершаемымъ, какъ отъ имени его, такъ и въ пользу его, актамъ, и вообще по всѣмъ касающим ся до него дѣламъ.

Dyrekcyi Naukowéj; wnioski zaś co do punktów 1, 6 i 9, przedstawia ten ostatni Kommissyi Rządowéj Oświęcenia Publicznego.

Uwaga. Sprawozdanie roczne, wspomniane w punkcie 7-m artykułu 60-go, ma być przedstawiane Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego w dwóch egzemplarzach, z tych jeden będzie podawany Dyrektorowi Głównemu Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Art. 62.

Komitet Gospodarczy zbiera się raz na tydzień, lecz w razie potrzeby, z polecenia Prezydującéj, może być wzywany częściéj.

Art. 63.

Prowadzenie protokółów Komitetu Gospodarczego i całéj rachunkowości należy do Sekretarza Szkoły.

Art. 64.

Do roztrząsania przedmiotów w Komitecie, potrzebną jest obecność przynajmniéj trzech jego Członków.

Art. 65.

Przedmioty decydowane być mają w Komitecie większością głosów. W razie równości zdań, przeważa głos Prezydującéj.

Rozdział Siódmy.

Prawa i prerogatywy Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiéj Szkoły.

Art. 66.

Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła mieć będzie swoją pieczęć, z herbem Królestwa i z napisem: „Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła."

Art. 67.

Chołmska Greko-Unicka żeńska Szkoła wolną jest od użycia papieru stemplowego i od opłat stemplowych, przy sporządzaniu aktów tak w jéj imieniu, jakoteż i na rzecz jéj, tudzież w ogóle we wszystkich interessach, jéj dotyczących.

Ст. 68.

Посылаемыя подъ печатью сего заведенія офиціальныя бумаги и посылки принимаются на почту, на основаніи общихъ, установленныхъ по сему предмету для казенныхъ пакетовъ, правилъ.

Ст. 69.

Зданія, занимаемыя Холмскимъ Греко-Уніатскимъ женскимъ Училищемъ, въ отношеніи къ освобожденію ихъ отъ квартирной повинности, какъ денежной, такъ и натуральной, а равно и отъ другихъ податей, подчиняются существующимъ по сему предмету въ Царствѣ Польскомъ постановленіямъ, относительно всѣхъ вообще казенныхъ зданій.

Ст. 70.

Лица, служащія въ Холмскомъ Греко-Уніатскомъ женскомъ Училищѣ, пользуются эмеритальными правами, предоставленными служащимъ по учебной части въ Царствѣ Польскомъ, за исключеніемъ Письмоводителя и Эконома, которые, въ отношеніи къ эмеритурѣ, пользуются правами и преимуществами, предоставленными служащимъ по гражданской части въ Царствѣ Польскомъ.

Ст. 71.

Воспитанницамъ, окончившимъ курсъ въ Холмскомъ Греко-Уніатскомъ женскомъ Училищѣ съ аттестатами и оказавшимъ основательныя познанія въ русскомъ языкѣ и въ большей части другихъ предметовъ, Правительственная Коммисія Народнаго Просвѣщенія, по надлежащемъ удостовѣреніи въ ихъ доброй нравственности, можетъ предоставить право на званіе домашней Учительницы.

Ст. 72.

Настоящій Уставъ долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ. Всѣ несогласныя съ симъ Уставомъ постановленія и распоряженія отмѣняются.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

Art. 68.

Przesyłające się pod pieczęcią tego zakładu urzędowe ekspedycye i posyłki mają być przyjmowane na pocztę, na zasadzie przepisów ogólnych, ustanowionych w tym względzie dla korrespondencyi rządowéj.

Art. 69.

Gmachy zajmowane przez Chołmską Greko-Unicką żeńską Szkołę, pod względem uwolnienia ich od powinności kwaterunkowéj, tak w pieniądzach, jakoteż w naturze, również i od innych podatków, korzystają z praw, służących wszystkim w ogóle gmachom rządowym.

Art. 70.

Osoby, zostające w służbie przy Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiéj Szkole, korzystają z praw emerytalnych, zapewnionych służącym w części naukowéj w Królestwie Polskiém, za wyłączeniem Sekretarza i Ekonoma, którzy pod względem emerytury korzystają z praw i prerogatyw, zapewnionych w ogóle osobom zostającym w służbie cywilnéj w Królestwie Polskiém.

Art. 71.

Uczennicom, które ukończyły kurs nauk w Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiéj Szkole, z otrzymaniem świadectwa, i okazały gruntowną znajomość języka ruskiego i większéj części innych przedmiotów, Kommissya Rządowa Oświecenia Publicznego, po należytém przekonaniu o ich dobrém sprawowaniu się, może udzielać patenta na domowe Nauczycielki.

Art. 72.

Ustawa takowa wniesioną być ma do Dziennika Praw. Wszelkie niezgodne z tą Ustawą postanowienia i rozporządzenia znoszą się.

Główny Naczelnik własnéj Jego Cesarskiéj Mości Kancellaryi dla spraw Królestwa Polskiego,

Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

Приложенiе 2-е къ № 18-му.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему.“*

Въ Петергофѣ, 29 Iюля (10 Августа) 1866 г.

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

Съ подлиннымъ вѣрно:

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцелярiи по дѣламъ Царства Польскаго,

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

Штатъ Холмскаго Греко-Униатскаго Женскаго Училища.

№	Наименованiе статей расхода	Число лицъ	Жалованье одному (Рублей)	Жалованье всѣмъ (Рублей)	Классы должностей	Эмеритальныя права
1	Инспектору добавочнаго жалованья	1	250	250	VI	
2	Главной Воспитательницѣ (при казенной квартирѣ и общемъ съ воспитанницами столѣ) .	1	1,000	1,000	—	По учебной службѣ
3	Воспитательницамъ (при казенныхъ квартирахъ и общемъ съ воспитанницами столѣ) . .	6	360	2,160	—	По учебной службѣ
4	Законоучителю Греко-Униатскаго исповѣданiя (онъ же и Настоятель Училищной церкви) .	1	800	800		По учебной службѣ
5	Штатнымъ Учителямъ, преподающимъ русскiй и церковно-славянскiй языки и словесность	2	1,200	2,400	VIII	По учебной службѣ
6	Учительницѣ рукодѣлiй . . .	1	400	400		
7	На вознагражденiе за уроки по прочимъ предметамъ, полагая за каждый урокъ отъ 75 коп. до 1 руб., кромѣ уроковъ чистописанiя и рисованiя, за которые полагается отъ 45 до 60 коп. за каждый	—	—	2,840		

2-gi Annex do Nr. 18-go.

Na oryginale własną Jego Cesarsko - Królewskiéj Mości …a napisano: *„Ma być podług tego.“*

…Peterhofie, d. 29 Lipca (10 Sierpnia) 1866 r.

Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

Zgodno z oryginałem:

Główny Naczelnik własnéj Jego Cesarskiéj Mości Kancel…yi do spraw Królestwa Polskiego,

Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

Etat Chołmskiéj Greko-Unickiéj Żeńskiéj Szkoły.

	Wyszczególnienie pozycyj etatowych	Liczba osób	Płaca jednemu	Płaca wszystkim	Klassa urzędu	Prawo do emerytury
			Rubli srebrem			
1	Inspektorowi płacy dodatkowéj	1	250	250	VI	
2	Głównéj Ochmistrzyni (oprócz skarbowego lokalu i wspólnego z uczennicami stołu) . .	1	1,000	1,000	—	
3	Ochmistrzyniom (oprócz skarbowego lokalu i wspólnego stołu z uczennicami)	6	360	2,160	—	
4	Nauczycielowi Religii Greko-Unickiego wyznania (zarazem Proboszczowi cerkwi szkolnéj)	1	800	800	—	Zapewnione służbie naukowéj.
5	Nauczycielom etatowym wykładającym języki rossyjski i cerkiewno-słowiański oraz literaturę	2	1,200	2,400	VIII	
6	Nauczycielce robót	1	400	400	—	
7	Na wynagrodzenie za wykład innych przedmiotów, licząc za każdą lekcyę od 75 kop. do 1 rub., za wyłączeniem kalligrafii i rysunków, za które się płaci po 45 do 60 kop. . .	—	—	2,840		

№	Наименованіе статей расхода	Число лицъ	Жалованье одному	Жалованье всѣмъ	Классы должностей	Эмериталь-
			Рублей			
8	На уроки церковнаго пѣнія . . .	—	—	250		
9	На вознагражденіе Врачу . . .	—	—	200	—	
10	Эконому (онъ же и Смотритель зданія)	1	600	600	IX	По гра дан ско служ
11	Письмоводителю (онъ же и Бухгалтеръ)	1	500	500	IX	
12	Добавочнаго жалованья:					
	Преподавателю, состоящему членомъ Хозяйственнаго Комитета	1	365	365		
	одной изъ Воспитательницъ, по званію Помощницы Главной Воспитательницы	1	150	150		
	одному изъ Учителей, по званію Секретаря Педагогическаго Совѣта	1	75	75		
	одному изъ членовъ Педагогическаго Совѣта за завѣдываніе библіотекою	1	50	50		
13	Кастеляншѣ (она же учитъ воспитанницъ мытью бѣлья). .	1	150	150		
14	На содержаніе 80 воспитанницъ	80	120	9,600		
15	На содержаніе Училищной церкви и на вознагражденіе причетника	—	—	200		
16	На библіотеку	—	—	300		
17	На учебныя пособія, награды воспитанницамъ и на классныя принадлежности	—	—	500		
18	На канцелярскія принадлежности и на наемъ Писца	—	—	350		
19	На лекарства	—	—	200		
20	На наемъ прислуги, въ томъ числѣ и фельдшерицы, на отопленіе и освѣщеніе зданія, на мытье бѣлья воспитанницъ, на ремонтъ зданія, содержаніе чистоты въ немъ и на доставку воды, на ремонтъ мебели и столовой и кухонной посуды	—	—	4,755		

Wyszczególnienie pozycyj etatowych	Liczba osób	Płaca jednemu	Płaca wszystkim	Klassa urzędu	Prawo do emerytury
		Rubli srebrem			
Na lekcye śpiewu cerkiewnego	—	—	250		
Na wynagrodzenie Lekarzowi .	—	—	200	—	Zapewnione służbie administracyjnéj.
Ekonom (zarazem Rządca gmachu)	1	600	600	IX	
Sekretarz (zarazem Buchhalter)	1	500	500	IX	
Na płacę dodatkową:					
Nauczycielowi, powołanemu na członka Komitetu Gospodarczego	1	365	365		
Jednéj z Ochmistrzyń, jako Pomocnicy przy Głównéj Ochmistrzyni	1	150	150		
Jednemu z Nauczycieli, jako Sekretarzowi Rady Pedagogicznéj	1	75	75		
Jednemu z członków Rady Pedagogicznéj, zawiadującemu biblioteką	1	50	50		
Gospodyni (uczącéj zarazem prania bielizny)	1	150	150		
Na utrzymanie 80 uczennic .	80	120	9,600		
Na utrzymanie cerkwi szkolnéj i wynagrodzenie sługi cerkiewnego	—	—	200		
Na bibliotekę	—	—	300		
Na pomoce naukowe i nagrody dla uczennic, oraz na potrzeby szkolne	—	—	500		
Na materyały piśmienne i na wynajęcie Pisarza	—	—	350		
Na lekarstwa	—	—	200		
Na wynajęcie służby niższéj, w téj liczbie i felczerki, na opał i światło dla zakładu, na pranie bielizny uczennic, na reperacyę gmachu, na utrzymanie w nim czystości, na dostawę wody, na reperacyę mebli oraz sprzętów stołowych i kuchennych	—	—	4,755		

№	Наименованіе статей расхода	Число лицъ	Жалованье одному	Жалованье всѣмъ	Классы должностей	Эмериталь-
			Рублей			
21	На содержаніе сада и на наемъ садовника	—	—	200		
22	На непредвидимые расходы .	—	—	300		
	итого . .	—	—	28,595		

Примѣчаніе 1) Вознагражденіе Преподавателя Закона Божія Право-славнаго исповѣданія въ Холмскомъ Греко-Уніатском женскомъ Училищѣ производится изъ особой сумм ассигнуемой по смѣтѣ Коммисіи Народнаго Просв щенія. Вознагражденіе это опредѣляется по числ уроковъ.

2) Уроки одного изъ штатныхъ Учителей Холмскаг Греко-Уніатскаго женскаго Училища, съ разрѣше нія Правительственной Коммисіи Народнаго Пр свѣщенія, могутъ быть раздѣляемы между Учител ми Холмскихъ мужскихъ среднихъ учебныхъ заве деній, съ вознагражденіемъ сихъ Преподавателе соразмѣрно числу уроковъ, изъ положеннаго по шт ту оклада.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорска Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго,

Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

N°	Wyszczególnienie pozycyj etatowych	Liczba osób	Płaca jednemu (Rubli srebrem)	Płaca wszystkim (Rubli srebrem)	Klassa urzędu	Prawo do emerytury
21	Na utrzymanie ogrodu owocowego i na najem ogrodnika .	—	—	200	—	
22	Na nieprzewidziane wydatki . .	—	—	300	—	
	Razem . .	—	—	28,595	—	

Uwaga 1) Wynagrodzenie Nauczycielowi nauki Religii wyznania Prawosławnego w Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiej Szkole ma być wydzielane z osobnego funduszu, assygnowanego na podstawie budżetu Kommissyi Oświecenia Publicznego. Wynagrodzenie takowe wyznacza się stosunkowo do liczby lekcyj.

2) Lekcye każdego z etatowych Nauczycieli Chołmskiéj Greko-Unickiéj żeńskiéj Szkoły, za zgodą Kommissyi Rządowéj Oświecenia Publicznego, mogą być rozdzielane pomiędzy Nauczycieli Chołmskich mezkich średnich zakładów naukowych, z wynagrodzeniem stosownem do ilości lekcyj i wyznaczonéj etatem płacy.

Główny Naczelnik własnéj Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego,
Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

Приложенiе 3-е къ № 18-му.

(*Приложенiе къ ст. 23.*)

Таблица числа недѣльныхъ уроковъ.

Предметы	Классы: I	II	III	IV	V	VI	Всего часовыхъ уроковъ въ недѣлю.
Законъ Божiй Греко-Унiатскаго исповѣданiя	3	3	3	3	3	3	18
Русскiй языкъ и словесность .	6	5	4	4	4	4	27
Церковно-славянскiй языкъ . .	2	2	2	2	—	—	8
Ариѳметика и свѣдѣнiя изъ геометрiи	3	3	3	3	2	2	16
Естественная исторiя . . .	—	2	2	2	—	—	6
Физика и общiя свѣдѣнiя изъ космографiи	—	—	—	—	3	4	7
Всеобщая географiя	—	2	3	2	—	—	7
Географiя Россiйской Имперiи и Царства Польскаго . . .	—	—	—	2	3	2	7
Всеобщая исторiя	—	—	2	2	3	3	10
Исторiя Россiи и Польши . .	—	—	—	2	4	4	10
Чистописанiе	5	4	2	—	—	—	11
Рисованiе	—	—	2	2	2	2	8
Рукодѣлiя	5	5	5	6	6	6	33
итого . .	24	26	28	30	30	30	168

Примѣчанiе 1) Уроки церковнаго пѣнiя полагаются въ послѣобѣденное время, по 2 раза въ недѣлю, для каждаго класса.

2) Занятiя воспитанницъ домашнимъ хозяйствомъ происходятъ въ неклассное время, подъ руководствомъ Главной Воспитательницы, или ея Помощницы, а огородничествомъ воспитанницы занимаются въ лѣтнее время, въ свободные отъ уроковъ часы, подъ руководствомъ садовника.

3) Уроки нѣмецкаго и французскаго языковъ, а также музыки и танцевъ, преподаются для желающихъ въ послѣобѣденное время за особую плату, вносимую родителями воспитанницъ.

Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцелярiи по дѣламъ Царства Польскаго, Статсъ-Секретарь (подписано) *Н. Милютинъ.*

3-ci Annex do Nr. 18-go.

(Annex do art. 23.)

TABELLA LICZBY LEKCYJ W TYGODNIU.

Przedmioty	Klassy						Razem lekcyj w tygodniu, trwających po godzinie.
	I	II	III	IV	V	VI	
Nauka Religii wyznania Greko-Unickiego	3	3	3	3	3	3	18
Język rossyjski i literatura	6	5	4	4	4	4	27
Język cerkiewno-słowiański	2	2	2	2	—	—	8
Arytmetyka i ogólne wiadomości z geometryi	3	3	3	3	2	2	16
Historya naturalna	—	2	2	2	—	—	6
Fizyka i wiadomości ogólne z kosmografii	—	—	—	—	3	4	7
Geografia powszechna	—	2	3	2	—	—	7
Geografia Cesarstwa Rossyjskiego i Królestwa Polskiego	—	—	—	2	3	2	7
Historya powszechna	—	—	2	2	3	3	10
Historya Rossyi i Polski	—	—	—	2	4	4	10
Kalligrafia	5	4	2	—	—	—	11
Rysunki	—	—	2	2	2	2	8
Roboty ręczne	5	5	5	6	6	6	33
Razem	24	26	28	30	30	30	168

Uwaga 1) Lekcye cerkiewnego śpiewu mają się odbywać po obiedzie, dwa razy na tydzień w każdéj klassie.

2) Zatrudnienia uczennic w gospodarstwie domowém mają miejsce w czasie wolnym od lekcyj, pod kierunkiem Głównéj Ochmistrzyni, lub jéj Pomocnicy; ogrodnictwem zaś będą się zajmować uczennice w porze letniéj, w godzinach wolnych od lekcyj, pod przewodnictwem ogrodnika.

3) Lekcye języka niemieckiego i francuzkiego, jakotéż muzyki i tańców, dla żądających tego, wykładane będą w czasie poobiednim, za opłatą oddzielną, którą mają wnosić rodzice uczennic.

Główny Naczelnik własnéj Jego Cesarskiéj Mości Kancellaryi do spraw Królestwa Polskiego,

Sekretarz Stanu (podpisano) *M. Milutin.*

ОТДѢЛЪ IV.

О МУЖСКИХЪ И ЖЕНСКИХЪ ЧАСТНЫХЪ УЧЕБНЫХЪ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

№1.

Учрежденіе Пансіоновъ и Училищъ для юношества женскаго пола.

(28 Марта 1821 года.)

Глава I.

Общія положенія.

Ст. 1.

Пансіонами считаются тѣ заведенія, въ которыхъ юношество женскаго пола, по заключенному съ родителями или опекунами договору, имѣетъ общую квартиру, столъ, домашній надзоръ и обучается наукамъ, предписаннымъ настоящимъ Учрежденіемъ.

Ст. 2.

Училищами называются тѣ заведенія, въ которыхъ, подъ надзоромъ Содержательницы, собирается юношество женскаго пола, въ назначенные часы, для слушанія общихъ уроковъ, преподаваемыхъ одними и тѣми же Учителями.

Ст. 3.

Пансіонъ и Училище вмѣстѣ содержимы быть не могутъ, и потому не допускаются въ Пансіонахъ, такъ названныя экстерны, или приходящія дѣвушки, а въ Училищахъ — мѣстныя пансіонерки.

Ст. 4.

Пансіоны и Училища раздѣляются на два разряда, то есть низшія и высшія. Главная разница между ними состоитъ въ томъ, что въ первыхъ ученіе ограничено двумя классами, въ нихъ мало преподаютъ Учители, а бóльшая часть уроковъ

DZIAŁ IV.

O ZAKŁADACH PRYWATNYCH, TAK MĘZKICH JAKO I ŻEŃSKICH.

№ 1.

Urządzenie Pensyj i Szkół dla młodzieży płci żeńskiéj.

(d. 28 Marca 1821 r.)

Tytuł I.

Urządzenie ogólne.

Art. 1.

Za pensye uważać się mają te domy, w których młodzież płci żeńskiéj, wedle zrobionéj z rodzicami lub opiekunami umowy, ma wspólne mieszkanie, stół, dozór domowy i nauki, urządzeniem niniejszém przepisane.

Art. 2.

Za szkoły uważane są te domy, w których, pod dozorem Ochmistrzyni, zgromadza się w pewnych godzinach młodzież płci żeńskiéj, dla brania wspólnie nauk od jednychże Nauczycieli.

Art. 3.

Pensya ze szkołą razem utrzymywaną być nie może, a zatém ani na pensyi tak nazwane externy, czyli przychodzące na godziny, ani w szkole pensyonarki znajdować się nie mogą.

Art. 4.

Pensye i szkoły będą dwojakiego rzędu, to jest niższe i wyższe. Różnica między niemi od tego mianowicie zależy, iż nauki w pierwszych, do dwóch klass ograniczone, mniejszą liczbę Nauczycieli zajmować i po większéj części przez Guwer-

преподается Гувернантками, въ высшихъ же полный курс учения раздѣляется на четыре класса и учебные предметы преподаются преимущественно подлежащими Учителями, согласно съ настоящимъ Учрежденіемъ.

Ст. 5.

Пансіоны и Училища не могутъ быть открываемы безъ предварительнаго письменнаго разрѣшенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія. Разрѣшеніе же сіе можетъ послѣдовать не иначе, какъ по представленію подлежащаго Дозора, по произведенномъ испытаніи и разсмотрѣніи очерка жизни Содержательницы, ею представленнаго и подкрѣпленнаго несомнѣнными свидѣтельствами заслуживающихъ довѣрія лицъ, отцовъ и матерей семейства.

Ст. 6.

Надзоръ Пансіоновъ и высшихъ и низшихъ Училищъ въ столицѣ, составляютъ:

a) Главный Визитаторъ;
b) членъ, командированный Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія;
c) одно духовное лицо, по избранію Архіепископа;
d) штатный Смотритель, опредѣленный въ эту должность Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія;
e) Воеводскій Коммисаръ, засѣдающій въ Отдѣленіи Народнаго Просвѣщенія;
f) членъ Муниципальнаго Управленія, по дѣламъ Учебнаго вѣдомства.

Ст. 7.

Надзоръ Пансіоновъ и высшихъ и низшихъ Училищъ въ воеводствѣ, составляютъ:

a) Священникъ по назначенію Епископа;
b) Воеводскій Коммисаръ, засѣдающій въ Отдѣленіи Народнаго Просвѣщенія;
c) Ректоръ одного изъ мѣстныхъ высшихъ Училищъ.

Ст. 8.

Лица, входящія въ составъ Дозора, должны быть отца-

...ntki odbywać się mogą; w wyższych zaś, nauki w zupełno... w czterech klassach dawane będą przez Nauczycieli po...rzebnych, stosownie do niniejszego urządzenia.

Art. 5.

Żadna pensya ani szkoła otwartą być nie może bez po...przedniczego na piśmie upoważnienia od Kommissyi Rządowéj ...Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Upoważnienie ...nie inaczéj nastąpi, jak tylko za opinią właściwego Dozoru, ...odbytym examinie i roztrząśnieniu złożonego przez kandy...datkę opisu biegu jéj życia, wspartego niewątpliwemi świadec...twy wiary godnych osób, ojców i matek familii.

Art. 6.

Dozór tak Pensyj jakoteż Szkół wyższych i niższych w ...Stolicy składać się będzie:

a) z Wizytatora Jeneralnego;
b) z wyznaczonego Członka Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
c) z jednego z duchownych, którego Arcybiskup przedstawi;
d) z etatowego Dozorcy, upoważnionego wyraźnie do téj czynności przez Kommissyę Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
e) z Kommissarza Wojewódzkiego, zasiadającego w Wydziale Oświecenia;
f) z Członka Urzędu Municypalnego, do którego sprawy edukacyjne należą.

Art. 7.

Dozór Pensyj i Szkół tak wyższych jak i niższych w ...Województwie składać się będzie:

a) z jednego z duchownych, którego Biskup przedstawi;
b) z Kommissarza Wojewódzkiego, zasiadającego w Wydziale Oświecenia;
c) z Rektora jednéj z miejscowych szkół wyższych.

Art. 8.

Osoba do Dozoru wchodząca ma być lub ojcem fami-

ми семействъ, или имѣть не менѣе сорока пяти лѣтъ. В противномъ случаѣ они замѣняются другими по назначені начальствъ, которымъ они подвѣдомственны.

Ст. 9.

Кромѣ того, въ Дозоръ приглашаются еще дамы, и вѣстныя своимъ образованіемъ, нравственностью и усердіе въ дѣлѣ воспитанія. Онѣ должны посѣщать женскія зав денія, наблюдая за ихъ нравственностію и чистотою, и пр сутствовать на испытаніяхъ.

Ст. 10.

Штатный Смотритель обязанъ посѣтить каждый Па сіонъ по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ мѣсяцъ. Дамы Дозо обязываются также посѣщать Пансіоны помѣсячно, по усло ленной между ними очереди; прочіе же члены Дозора крайней мѣрѣ одинъ разъ въ три мѣсяца, по очереди.

Что же касается женскихъ Училищъ, то они долж быть посѣщаемы штатнымъ Смотрителемъ по крайней мѣ одинъ разъ въ четверть года и, разъ въ полгода, однимъ из членовъ Дозора.

Ст. 11.

Испытаніе на званіе Содержательницы, Надзиратель цы или Гувернантки Пансіона или Училища, а равно р смотрѣніе представляемыхъ ими свидѣтельствъ, производит въ присутствіи двухъ, по крайней мѣрѣ, членовъ подлеж щаго Дозора и особаго Экзаменатора, который избирае Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народна го Просвѣщенія изъ среды Элементарнаго Общества или чисда Ректоровъ, или заслуженныхъ и старшихъ Профе соровъ.

Ст. 12.

Учители, занимающіеся въ Пансіонахъ преподаваніе учебныхъ предметовъ, должны имѣть свидѣтельства: о с ихъ познаніяхъ — отъ Ректора Воеводскаго или Окружна Училища, о поведеніи же — отъ трехъ, по крайней мѣрѣ, за служивающихъ довѣрія лицъ. Свидѣтельства эти, по разсмот рѣніи ихъ Дозоромъ, вносятся въ журналъ и хранятся по линниками при дѣлахъ онаго. На основаніи этихъ свид

lii lub w wieku najmniéj lat 45. Inaczéj zastąpiona będzie przez inną osobę, za nominacyą władzy, do któréj składu należy.

Art. 9.

Będą jeszcze uproszone od Dozoru, z pomiędzy Dam znanych z światła, moralności i gorliwości o dobro wychowania, osoby, które zwiedzać będą pensye we względzie obyczajności i ochędóstwa, tudzież znajdować się na examinach.

Art. 10.

Dozorca etatowy raz przynajmniéj na miesiąc zwiedzać pensyę każdą powinien. Do podobnéj wizyty, raz na miesiąc, obowiązane będą Damy dozorujące, ułożoną między sobą kolėją; raz zaś przynajmniéj na kwartał jeden z innych Członków Dozoru.

Co się tyczy zwiedzania szkół, te raz przynajmniéj na kwartał zwiedzać ma Dozorca, a raz w pół roku inny członek Dozoru.

Art. 11.

Examen podającéj się na Ochmistrzynię, Podochmistrzynię lub Guwernantkę pensyi czy szkoły, tudzież roztrząsanie składanych przez nią świadectw, odbywać się ma w przytomności dwóch najmniéj członków właściwego Dozoru, przez wyznaczonego od Kommissyi Rządowéj Wyznań i Oświecenia oddzielnego Examinatora, bądź z grona Towarzystwa Elementarnego, bądź z Rektorów emerytów lub wyższych Professorów.

Art. 12.

Nauczyciele, pod jakimkolwiekbądź tytułem na pensyach uczący, mają mieć zdatności swojéj świadectwo, co do nauk od Rektora Szkoły Wojewódzkiéj czy Wydziałowéj, co zaś do obyczajów—od trzech przynajmniéj osób wiary godnych. Świadectwa te, roztrząsane w Dozorze, w protokół wciągnione i w oryginałach zachowane być mają. Na mocy tych świa-

тельствъ, Дозоръ выдаетъ желающимъ дозволенiе, безъ котораго ни одна изъ Содержательницъ не въ правѣ принимать ни Учителей, ни Гувернантокъ.

Ст. 13.

Экзамены или испытанiя, въ каждомъ Пансiонѣ или Училищѣ, должны производиться одинъ разъ въ годъ, въ Апрѣлѣ или въ Октябрѣ мѣсяцѣ. Чтобы не придавать этимъ испытанiямъ публичнаго характера, приглашаются на оныя только слѣдующiя лица:

a) Члены Дозора и высшаго учебнаго начальства;

b) родители, родные и подруги семействъ, списокъ которыхъ долженъ быть представленъ за нѣсколько дней впередъ штатному Смотрителю или Дамѣ Дозора. Испытанiе должно всегда производиться съ вѣдома подлежащаго Дозора, для того, чтобы могли на немъ присутствовать одинъ, по крайней мѣрѣ, изъ его членовъ и одна изъ надзирательствующихъ Дамъ.

Ст. 14.

По окончанiи экзамена представляется, посредствомъ Дозора, въ Правительственную Коммисiю Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенiя рапортъ о состоянiи Пансiона или Училища, вмѣстѣ со списками Учителей и воспитанницъ, составленными по предписанной формѣ на основанiи домашнихъ журналовъ, о коихъ будетъ сказано ниже.

Ст. 15.

Во всякомъ Пансiонѣ и Училищѣ ведутся:

a) журналъ посѣщенiй, для записыванiя замѣчанiй лицъ, посѣщающихъ заведенiе по должности, кои, въ случаѣ надобности, представляютъ рапортъ Дозору;

b) списки Учителей и Учительницъ, съ означенiемъ преподаваемаго ими предмета, употребляемыхъ руководствъ, порядка преподаванiя и проч.;

c) списки воспитанницъ, съ означенiемъ ихъ возраста, класса, времени поступленiя въ Пансiонъ, успѣховъ въ наукахъ и проч.

Ст. 16.

Ни въ одномъ Пансiонѣ не должно находиться болѣе

dectw Dozór wydawać będzie żądającemu upoważnienie, bez którego żadna Ochmistrzyni przyjąć Nauczyciela ani Guwernantki nie może.

Art. 13.

Examina czyli popisy odprawiać obowiązana jest pensya i szkoła każda raz na rok, to jest w Kwietniu lub Październiku. Na ten popis, aby nie był publiczny, nie będą wzywane i przyjmowane jak tylko osoby:

a) dozór mające i władzę wyższą edukacyjną składające;

b) rodzice, krewni i przyjaciółki familii, których listę wprzód Ochmistrzyni kilką dniami poda Dozorcy etatowemu, lub jednéj z Dam Dozoru. Popis zawsze być ma z wiadomością właściwego Dozoru, aby jeden przynajmniéj z Członków i jedna z Dam dozorujących mogła być na nim przytomną.

Art. 14.

Po odbytym examinie, przesyłany będzie Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, za pośrednictwem Dozoru, rapport, który obejmować ma stan pensyi czy szkoły, tudzież spisy Nauczycieli i uczennic wyjęte z protokółów domowych, o których niżéj, i ułożone podług przepisanego wzoru.

Art. 15.

W każdéj pensyi i szkole utrzymywany będzie:

a) protokół wizyt dla zapisywania uwag przez wizytujących z urzędu, którzy, gdy tego zajdzie potrzeba, zdawać będą rapport Dozorowi;

b) spis Nauczycieli i Nauczycielek, z wyrażeniem dawanéj przez nich nauki, książek z których dają, porządku dawania, i t. d.;

c) spis uczennic, z wyrażeniem wieku, klassy, lat na pensyi, postępu w naukach, i t. d.

Art. 16.

Żadna pensya więcéj nad dwadzieścia cztery edukują-

24 воспитанницъ. Что же касается числа воспитанницъ въ Училищахъ, то оное опредѣляетъ штатный Смотритель, смотря по обширности занимаемаго помѣщенія.

Ст. 17.

Пансіонерки, кончившія шестнадцать лѣтъ, не могутъ находиться въ Пансіонахъ. При поступленіи дѣвицъ въ Пансіонъ, представляются Дозору метрическія свидѣтельства или оффиціальныя ихъ копіи, вмѣстѣ съ свидѣтельствомъ о привитіи оспы. Безъ вѣдома Дозора не можетъ быть принята въ Пансіонъ и выпущена изъ него ни одна дѣвица.

Ст. 18.

Содержательницы Пансіоновъ и Училищъ, строго исполнявшія вышеуказанныя формальности, получаютъ отъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія дипломы, на основаніи которыхъ имѣютъ право прибить вывѣску, при входѣ въ свою квартиру, не съ улицы, но внутри дома, съ надписью: „Пансіонъ либо Высшее или Низшее Женское Училище, учрежденное съ разрѣшенія Правительства". Вывѣска эта служитъ, для родителей, ручательствомъ ближайшаго попеченія со стороны Правительства.

Ст. 19.

Содержательницы, строго исполняющія вышеизложенныя и нижеслѣдующія постановленія, будутъ пользоваться особеннымъ покровительствомъ Правительства; напротивъ того, за неисполненіе оныхъ виновныя, по безуспѣшныхъ предостереженіяхъ, подвергаются, соотвѣтственно своей винѣ, денежному штрафу, пріостановленію уроковъ, или закрытію заведенія.

Глава II.

Частныя распоряженія, касающіяся преимущественно воспитанія.

Ст. 20.

Воспитаніе принимается здѣсь отдѣльно отъ ученія. Содержательница Пансіона можетъ, а въ высшихъ классахъ даже обязана содержать Учителей и Учительницъ; но что касается самаго воспитанія, то она не можетъ переуступать правъ присвоенныхъ ей, какъ лицу заступающему мѣсто ма-

ch się panien obejmować nie może. Co do liczby uczennic szkołach, tę stosownie do dogodności lokalu Dozorca etatowy oznaczy.

Art. 17.

Żadna pensyonarka, po skończonych szesnastu latach wieku, nie może znajdować się na pensyi. Metryka chrztu lub rzędowy wyciąg z metryki udowadniać będzie wiek, i również jak i świadectwo odbytéj ospy, przy oddawaniu każdéj panienki, składana będzie w Dozorze, bez którego wiedzy, żadna panienka przyjmowana na pensyę ani z niéj odbierana nie będzie.

Art. 18.

Pensya i szkoła, która ściśle dopełni przepisanych powyżej formalności, otrzyma od Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego patent, na mocy którego wywiesić ma nad wejściem do swego pomieszkania, nie na ulicę lecz wewnątrz domu, tablicę z napisem: „Pensya czyli Szkoła wyższa lub niższa płci żeńskiéj, upoważniona od Rządu“. Tablica takowa jest zaręczeniem rodzicom bliższéj opieki Rządu.

Art. 19.

Jako zaś Ochmistrzynie, ściśle trzymające się tych i powyższych przepisów, doznawać będą wszelkiéj Rządu opieki, tak przeciwnie te, któreby ich nie dopełniały, po nieskutecznem napomnieniu, ukaranemi zostaną, stosownie do przewinienia, karą pieniężną, zawieszeniem, a wreszcie i zamknięciem instytutu.

TYTUŁ II.

Urządzenia szczególne, a naprzód edukacya czyli wychowanie.

Art. 20.

Edukacya czyli wychowanie bierze się tu oddzielnie od instrukcyi. Ochmistrzyni pensyi może, a nawet, co do wyższych klass, obowiązana jest używać Nauczycieli i Nauczycielek, lecz co się tyczy samego wychowania, w téj mierze

тери, никому изъ постороннихъ. Отвѣтственность предъ Б гомъ и предъ обществомъ падаетъ на нее лично.

Ст. 21.

Практическое и постепенное развитіе добрыхъ нра ственныхъ побужденій, исправленіе ложныхъ убѣжденій и о раза мыслей, укрощеніе и развитіе обнаруживающейся ж вости характера, примѣненіе къ сему соотвѣтственныхъ н казаній и наградъ, однимъ словомъ—употребленіе всѣхъ во можныхъ средствъ, для надлежащаго развитія душевныхъ качествъ и предохраненія отъ нравственнаго искаженія, что всего необходимѣе, бдительный и постоянный надзоръ з ввѣреннымъ себѣ юношествомъ—вотъ главныя условія вос питанія и существенныя обязанности Содержательницы Пан сіона.

Ст. 22.

Главнѣйшій предметъ воспитанія, Законъ Божій, препо даваемый Священникомъ, какъ сказано ниже, мало подѣйству етъ на душу юныхъ дѣвицъ, если примѣръ Содержательни цы, ея Помощниковъ и Учителей не внушатъ имъ уважені къ религіознымъ обрядамъ и къ точному исполненію рели гіозныхъ обязанностей. Во всякое время и во всѣхъ обсто ятельствахъ слѣдуетъ тщательно внушать молодымъ воспи танницамъ не ханжество и безпрестанное богомольство, н истинное благочестіе, любовь къ ближнему, желаніе помоч страждущимъ, взаимное прощеніе обидъ, особенно же памя тованіе о Богѣ, всепопечительномъ, всеобъемлющемъ, караю щемъ зло и награждающемъ добрыя дѣла,—не упуская пр томъ ни малѣйшаго удобнаго случая къ практическому при мѣненію христіанскихъ добродѣтелей и къ возбужденію тог состраданія къ ближнему, которое составляетъ главное до стоинство женскаго пола.

Ст. 23.

Для совершенія внѣшнихъ религіозныхъ обязанностей:

a) читаются, утромъ и вечеромъ, въ слухъ, въ общем собраніи воспитанницъ, молитвы, послѣ которыхъ слѣдует размышленіе о дневныхъ занятіяхъ, успѣхахъ въ наукахъ и т. п.;

b) въ воскресные и праздничные дни Содержательница

swego zastępstwa matki na nikogo przelewać nie może. Odwiedzialność Bogu i ludziom do niéj osobiście należy.

Art. 21.

Praktyczne i nałogowe co do dobrego postępowania przyzwyczajanie, prostowanie zdania i sposobu myślenia, powściąganie lub ośmielanie okazującego się charakteru, stosowne do tego wyznaczanie kary lub nagrody, zgoła użycie wszelkich środków do należytego rozwinięcia sił duszy i ustrzeżenie od zepsucia, a co zatém idzie niespuszczanie z oka, ile być może, powierzonéj sobie młodzieży, to jest właściwa edukacya, istotne obowiązki Ochmistrzyni pensyi.

Art. 22.

Nauka Religii, najważniejszy punkt wychowania, przez kapłana, jako niżéj, dawać się mająca, mało skutkować będzie w umyśle młodych, jeżeli przykład Ochmistrzyni, jéj Pomocnic i Nauczycieli nie będzie w nich wpajał poszanowania dla jéj obrządków i ścisłego obowiązków jéj wypełniania. Jaką, bez przesady i nad miarę przedłużonych modłów, prawdziwa pobożność, miłość bliźniego, pomoc nieszczęśliwym, wzajemne uraz darowanie, a nadewszystko pamięć na Boga, wszystko opatrującego, wszystko widzącego, karzącego za złe, nagradzającego dobre, ma być w każdym czasie i w każdéj okoliczności jak najtroskliwiéj panienkom młodym wrażana, żadnéj nie opuszczając sposobności praktycznego przystosowywania cnót chrześcijańskich i wzbudzania téj dla bliźniego czułości, która płci żeńskiéj szczególniejszą być powinna zaletą.

Art. 23.

Co do wypełniania zewnętrznych religijnych powinności:

a) odmawiane będą rano i wieczorem głośno, w wspólnem zebraniu się pensyonarek, pacierze, po których nastąpi krótkie zastanowienie się nad dniowemi czynnościami, postępem w naukach, i t. d.;

b) w Niedziele i święta Ochmistrzyni pensyi wszystkie

Пансіона отправляется, съ одними воспитанницами сама въ которую либо церковь, смотря по ихъ вѣроисповѣданію, а другими посылаетъ надежную Гувернантку, въ мѣсто и время, опредѣленное Дозоромъ;

c) воспитанницы Римско-Католическаго исповѣданія должны исповѣдываться четыре раза въ годъ.

Ст. 24.

Содержательница должна искоренять въ умахъ воспитанницъ всѣ суевѣрія и предразсудки, не дозволяя имъ слушать разсказовъ о привидѣніяхъ, и представляя имъ въ смѣшномъ видѣ вѣрованіе въ пророченіе, предсказанія, карточныя гаданія и т. п.

Ст. 25.

Кротость характера, благопристойная веселость, самыя привлекательныя качества въ общежитіи должны быть внушаемы юнымъ дѣвицамъ со всевозможнымъ стараніемъ; и напротивъ того, всѣми мѣрами слѣдуетъ въ нихъ укрощать и искоренять самыя, даже мелочныя, прихоти, угрюмость, своенравіе, надоѣданіе другимъ, страсть къ противорѣчію и пр. Самымъ лучшимъ для воспитанницъ назиданіемъ въ этомъ отношеніи будетъ примѣръ Содержательницы Пансіона и Гувернантокъ и кроткое ихъ обращеніе со всѣми въ домашнемъ быту.

Ст. 26.

Слѣдуетъ всѣми средствами вселять въ воспитанницахъ презрѣніе ко лжи, сплетнямъ, взаимному обвиненію, особенно къ наушничанію, какъ къ самымъ гадкимъ порокамъ, унижающимъ человѣка и лишающимъ его довѣрія и уваженія, этихъ главныхъ основаній общественной жизни.

Ст. 27.

Хорошій тонъ, вѣжливость, взаимная услужливость должны быть поддерживаемы со всевозможнымъ стараніемъ. Небрежность и равнодушіе въ этомъ отношеніи легко превращаются въ навыкъ, отъ котораго послѣ освободиться трудно.

Ст. 28.

Юныхъ дѣвицъ слѣдуетъ отводить отъ жеманства и преувеличенія, не только въ словахъ, но и въ обращеніи. Со-

panny do kościoła właściwego wyznania—jedne sama, drugie przez zaufaną Guwernantkę zaprowadzi, w czasie i w miejsce, które Dozór wyznaczy;

c) panienki wyznania Katolickiego spowiedź cztery razy do roku odprawiać mają.

Art. 24.

Ochmistrzyni odwracać ma umysł młodzieży od wszystkiego, coby tchnęło zabobonem; nie pozwoli powieści o strachach, okaże śmieszność wierzenia w prognostyki, wróżby, kabały i t. p.

Art. 25.

Słodycz charakteru i przystojna wesołość, najozdobniejsze w pożyciu zalety, wpajane być mają w młodzież z całą usilnością. Ztąd wszystkie drobne dziwactwa, zły humor, dąsania i naprzykrzania się innym, sprzeczki, wszelkiemi sposobami tłumić i wytępiać należy. Przykład Ochmistrzyni i Guwernantek łagodnego obchodzenia się w domu, najlepszą w tém będzie dla pensyonarek nauką.

Art. 26.

Kłamstwo, plotki i oskarżania wzajemne, mianowicie potajemne, wszystkiemi sposobami ochydzane być mają, jako najbrzydsze w społeczności wady, upodlające człowieka i tracące ufność i szacunek, na których się przyjemność społeczności gruntuje.

Art. 27.

Ton dobry, grzeczność i uczynność wzajemną, mają być jak najściślej utrzymywane. Zaniedbanie i opuszczenie się w tém przechodzi w nałóg, którego potém trudno jest pozbyć.

Art. 28.

Odwodzone będą młode panienki od przesady i przesadzania, tak w mowie jak i opstępkach; nie przepuści Ochmi-

держательница не должна пропускать безъ замѣчаній ни одного несвойственно употребленнаго выраженія; но при всякомъ случаѣ должна стараться доказать, что преувеличенная похвала или порицаніе наводятъ сомнѣніе на истину, что подъ излишнею чувствительностью кроется лицемѣріе, и что одна только естественность во всемъ всегда привлекательна. Неприличное дружественное обращеніе съ прислугою и тайная съ нею шепотня строго воспитанницамъ воспрещаются.

Ст. 29.

Опрятность около себя самихъ и въ платьѣ такъ необходима женскому полу, что не слѣдуетъ дозволять молодымъ воспитанницамъ ни малѣйшей, въ этомъ отношеніи, небрежности. Подробности по этому предмету предоставляются вниманію и благоразумію надзирательствующихъ Дамъ. Здѣсь присовокупляется одно только, что воспитанницы Пансіона должны, въ зимнее время, по крайней мѣрѣ каждые два мѣсяца, а лѣтомъ, разъ въ мѣсяцъ купаться въ устроенныхъ для нихъ ваннахъ. Что касается платья, то слѣдуетъ отучать воспитанницъ отъ всякой роскоши и излишества въ этомъ отношеніи и поощрять ихъ находить красоту въ скромныхъ и приличныхъ нарядахъ, съ тѣмъ однакожъ условіемъ, чтобы, ни подъ какимъ предлогомъ, онѣ не тратили на уборъ много времени.

Ст. 30.

Постоянно слѣдуетъ внушать юнымъ дѣвушкамъ соблюденіе порядка въ храненіи одежды и бѣлья, своихъ вещей, книгъ и бумагъ. Назначенныя природою къ домашней жизни и къ внутреннему хозяйству, онѣ должны привыкать къ порядку, отъ самой ранней юности. Поэтому каждая пансіонерка должна вести счетъ своему платью, бѣлью и всѣмъ вообще своимъ движимостямъ; кромѣ того, по мѣрѣ возможности, слѣдуетъ поручать иногда старшимъ дѣвушкамъ веденіе счетовъ по домашнему хозяйству. Ни одна изъ пансіонерокъ не имѣетъ права, безъ разрѣшенія Содержательницы, дарить вещей своихъ и принимать, отъ кого бы то ни было подарки, за исключеніемъ родителей и опекуновъ.

trzyni żadnego wyrażenia, któreby nie było właściwém, okazywać będzie przy każdém wydarzeniu, że przesadzona pochwała lub nagana każe wątpić o prawdzie, a przesadzona tkliwość daje się domyślać obłudy, naturalność zaś we wszystkiém zawsze się podoba. Nieprzystojne spoufalanie ze służącemi i pokątne szepty jak najmocniéj mają być zabraniane.

Art. 29.

Ochędóstwo około siebie i ubioru tak jest płci żeńskiéj konieczném, iż najmniejszego w tém uchybienia dozwalać osobom młodym nie można. Szczegóły w téj mierze zostawują się przestrzeganiu i baczności Dam dozorujących. Tu tyle się tylko nadmienia, iż panienka na pensyi w zimie przynajmniéj co dwa miesiące, w lecie raz na miesiąc kąpiel mieć obmyśloną powinna.

Co do stroju: w tym od zbytku i przepychu odzwyczajane, a do skromnego i przystojnego przybrania zachęcane być mają, z tym istotnym warunkiem, aby pod żadnym pozorem czasu na to wiele nie tracić.

Art. 30.

Porządek w utrzymaniu sukien, bielizny, sprzętów, książek, papierów, ustawicznie panienkom młodym wpajany być powinien. Przeznaczone z przyrodzenia do domowego życia i ekonomiki wewnętrznéj, od pierwszéj młodości przywykać do porządku powinny. Dla tego każda pensyonarka utrzymywać ma rejestr swoich sukien, bielizny i wszystkich zgoła sprzętów, a ile tego okoliczności dozwolą, dla wprawy starszym panienkom poruczone być może niekiedy utrzymywanie rejestrów ekonomiki domowéj. Żadna zaś swoją wolą nic nikomu darować z rzeczy swoich nie może, ani też prócz rodziców i opiekunów nic od nikogo bez pozwolenia Ochmistrzyni przyjmować.

Ст. 31.

Наблюденіе за внѣшнею стройностью дѣвушекъ и за выпрямленіемъ ихъ осанки и отученіе ихъ отъ неблагопристойныхъ привычекъ составляютъ предметъ постоянной заботливости Содержательницы. Она должна обращать на это вниманіе, особенно во время рисованія и писанія; небрежность въ этомъ случаѣ превращается въ природный навыкъ, ничѣмъ потомъ неискоренимый. Предваряется здѣсь однакожъ, что для достиженія этой цѣли не должно прибѣгать ни къ какимъ насильственнымъ и вреднымъ для здоровья средствамъ, которыя чаще всего имѣютъ послѣдствіемъ совершенно противные результаты.

Ст. 32.

Слѣдуетъ строго наблюдать за тѣмъ, чтобы молодыя воспитанницы не оставались ни на минуту праздными, но постоянно занимались работами, науками или какими либо играми. Навыкъ къ труду обезпечиваетъ благополучіе на всю жизнь и предохраняетъ отъ скуки и тоски, которыя для женскаго пола, назначеннаго проводить свою жизнь въ домашнемъ быту, бываютъ истиннымъ мученіемъ.

Ст. 33.

Наказанія и награды составляютъ важный предметъ воспитанія; ихъ родъ и примѣненіе имѣютъ сильное вліяніе на характеръ юношества, и потому въ этомъ отношеніи необходимо дѣйствовать съ величайшею осмотрительностью и благоразуміемъ. Постоянная ежедневная брюзгливость, происходящая преимущественно отъ нетерпѣнія, вызываетъ чаще всего упрямство, тогда какъ, напротивъ того, легкое, благоразумно примѣненное наказаніе имѣетъ самыя благія послѣдствія. Принимая такимъ образомъ сознаніе собственнаго достоинства за сильную пружину въ управленіи юношествомъ, которая, если лопнетъ, нелегко замѣняется новою, можно, только въ крайнихъ случаяхъ, прибѣгать къ публичнымъ наказаніямъ и смирительнымъ мѣрамъ.

Ст. 34.

Такъ какъ хорошій или дурной примѣръ окружающихъ лицъ имѣетъ сильное вліяніе на образованіе молодыхъ сердецъ, то Содержательницы Пансіоновъ и Училищъ въ заведе-

Art. 31.

Baczność na ukształcenie postawy panien, na dobre trzymanie się, jakoteż na oduczanie powziętych złych nałogów, ustawiczném być powinna zatrudnieniem Ochmistrzyni. Przy pisaniu i rysowaniu szczególniéj przestrzegać tego należy; zaniedbanie w tém zamienia się w drugą naturę, któréj potém niepodobna prawie przełamać. Ostrzega się jednak, aby w oduczaniu tém nie używać żadnych gwałtownych, zdrowiu szkodzących środków, które najczęściéj przeciwny życzeniu skutek sprawują.

Art. 32.

Ciągłe zatrudnienie i ani jednéj chwili bez roboty, nauki albo jakiéj zabawy niezostawianie młodych panienek, pilnie ma być przestrzegane. Nałogowe do tego nawyknienie zapewnia korzyść na całe życie, a mianowicie broni od nudów i tęsknoty, która dla płci żeńskiéj, przeznaczonéj do domowego życia, prawdziwą zwykła bywać męczarnią.

Art. 33.

Kary i nagrody ważnym są w edukacyi przedmiotem, ich rodzaj i użycie wpływają na charakter młodéj osoby, wymagają więc jak największéj trafności i ostrożności. Codzienne, a najczęściéj z niecierpliwości pochodzące łajanie, częstokroć upór sprawuje, kiedy przeciwnie lekka pokuta, roztropnie użyta, najlepsze skutki zrządza. Zakładając więc uczucie własnego szacunku za silną w kierowaniu młodemi sprężynę, która raz zerwana nie łatwo się nagradza innym sposobem, nadzwyczajnym tylko zdarzeniom zachować należy kary i upokorzenia publiczne.

Art. 34.

Ponieważ dobry lub zły przykład otaczających wiele ma wpływu na ukształcenie serc młodocianych, przeto Ochmistrzy-

ніи обязаны особенное обращать вниманіе на выборъ присл-
ги, и остаются за нихъ отвѣтственными.

Глава III.

Образованіе или науки.

Ст. 35.

Преподаваніе наукъ въ Пансіонахъ и женскихъ Учили-
щахъ ограничивается слѣдующими предметами:

a) Законъ Божій и Исторія Ветхаго и Новаго Завѣта;

b) языки: польскій, французскій и нѣмецкій;

c) ариѳметика и свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ, в-
примѣненіи къ обыкновеннымъ искусствамъ и домашнему х-
зяйству;

d) географія, польская и всеобщая исторія;

e) чистописаніе и рисованіе;

f) женскія рукодѣлія.

Танцованіе и музыка преподаются, за особое вознагра-
жденіе, по договору съ родителями и по ихъ желанію.

Ст. 36.

Законъ Божій, наука нравственности, Священное Писа-
ніе Ветхаго и Новаго Завѣта, или Катихизисъ догматическій,
нравственный и историческій преподаются Священникомъ,
по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ недѣлю, по два часа, съ раз-
дѣленіемъ на двѣ части, то есть: для высшаго и низшаго
класса. Назначеніе Законоучителя тѣмъ важнѣе, что онъ, ис-
полняя въ заведеніи обязанности духовнаго отца, можетъ с-
большимъ успѣхомъ содѣйствовать къ основательному внуше-
нію чистой и практической нравственности, о чемъ сказано въ
предыдущей главѣ.

Ст. 37.

Способъ преподаванія Закона Божія предоставляется
усмотрѣнію благоразумнаго Священника; требуется только отъ
него, чтобы, избѣгая высокопарныхъ выраженій и простран-
наго изложенія, старался удобопонятно внушать въ умы и
сердца воспитанницъ полезныя и необходимыя въ общежитіи
истины.

w wyborze osób do posługi w instytucie jak największą [o]skliwość zachować powinny i za nie są odpowiedzialnemi.

Tytuł III.

Instrukcya czyli nauki.

Art. 35.

Nauki dla płci żeńskiéj w pensyach i szkołach ograniczają się do następnych:

a) nauka Religii z historyą starego i nowego Zakonu;

b) języki polski, francuzki i niemiecki;

c) arytmetyka i wiadomości z nauk przyrodzonych, zastosowane do pospolitszych kunsztów i ekonomiki domowéj;

d) jeografia, historya polska i powszechna;

e) pisanie i rysunki;

f) roboty ręczne.

Tańce i muzyka, za oddzielną umową z rodzicami, stosownie do ich życzenia, dawane będą.

Art. 36.

Nauka chrześcijańska, moralna i Pismo starego i nowego Zakonu, to jest: katechizm dogmatyczny, moralny i historyczny dawany będzie przynajmniéj raz w tydzień przez dwie godziny, dzieląc na dwie części czyli klassy, niższą i wyższą, i to przez wybranego na to Kapłana. Wybór jego tém jest ważniejszym, iż on razem być może spowiednikiem i tém skuteczniéj przykładać się do ugruntowania czystéj i praktycznéj moralności, o któréj się mówiło w poprzedzającym tytule.

Art. 37.

Sposób dawania nauki religijnéj zostawia się zdaniu rozsądnego Kapłana, z ostrzeżeniem, aby nie górno i wiele, ale istotne wiary artykuły i użyteczne w pożyciu prawdy w umysł i serce wpajane i wyjaśniane były.

Ст. 38.

Въ преподаваніи языковъ должны быть соблюдаемы слѣдующія правила:

a) сперва необходимо основательно ознакомить молодыхъ воспитанницъ съ отечественнымъ языкомъ, а потомъ съ иностранными языками, излагая имъ грамматическія правила части рѣчи, склоненія, спряженія и проч., безъ чего не возможно говорить и писать правильно, ни основательно усвоить себѣ правописаніе;

b) чтеніе должно быть внятно и правильно, съ соблюденіемъ знаковъ препинанія и свойственнаго каждому языку произношенія, а равно съ соотвѣтствующими содержанію мысли перемѣнами голоса, или декламаціею;

c) обращается особенное вниманіе на упражненіе воспитанницъ въ слогѣ, то есть: на ясное и свободное изложеніе своихъ мыслей;

d) знакомить воспитанницъ съ образцовыми произведеніями по каждому изъ преподаваемыхъ языковъ, указывая имъ въ нихъ истинно изящныя мѣста и назначая отрывки для изученія наизусть;

e) для лучшаго пониманія поэтовъ и драматическихъ произведеній, могутъ быть также изложены имъ нѣкоторыя свѣдѣнія изъ миѳологіи.

Ст. 39.

Ариѳметика должна заключать въ себѣ: четыре главныя дѣйствія, съ цѣлыми, дробными и разнородными числами; затѣмъ тройное правило, съ необходимымъ примѣненіемъ къ процентамъ, къ товариществу, къ переложенію денегъ, мѣръ и проч., и, наконецъ, практическія правила домашней бухгалтеріи.

Ст. 40.

Изъ естественной исторіи преподаются нѣкоторыя только свѣдѣнія изъ трехъ царствъ природы, въ примѣненіи ихъ къ обыкновеннымъ искусствамъ и домашнему хозяйству.

Ст. 41.

Географія преподается вмѣстѣ съ исторіею и оканчивается изученіемъ земнаго шара. Преподаваніе исторіи начинается отъ мѣстной отечественной; потомъ излагается исторія

Art. 38.

W dawaniu języków następujące zachować się mają przepisy:

a) ażeby młodzież dokładnie była oswajana naprzód w języku ojczystym, a następnie w obcych, z prawidłami grammatycznemi, z poznaniem ośmiu części mowy, czasowania i t. d., bez czego ani dobrze mówić, ani poprawnie pisać, ani dobréj pisowni zachować nie można;

b) aby czytanie było zrozumiałe, wyraźne, z zachowaniem znamion pisarskich i właściwego każdemu językowi wymawiania, tudzież z odmianą tonu czyli stosowną do rzeczy deklamacyą;

c) ażeby na wprawę uczennic w styl, to jest sposób łatwego i jasnego tłómaczenia swych myśli, szczególną zwracano uwagę;

d) aby je obeznawano z wzorowemi pismami w każdym z tych języków, których się uczą, dając uczuć prawdziwe w nich piękności, a wyjątków ich uczenie się na pamięć naznaczając;

e) nieco mitologii, dla zrozumienia poetów i sztuk teatralnych, tu miejsce swoje mieć może.

Art. 39.

Arytmetyka obejmować ma cztery główne działania z liczbami całemi, ułomkowemi i wielorakiemi, następnie regułę trzech z najpotrzebniejszemi przystosowaniami, jako to: do procentu, spółki, zamiany pieniędzy, miar i t. d., naostatek, praktyczną naukę trzymania rachunków domowych.

Art. 40.

Z historyi naturalnéj dawane będą wyjątki z trzech jéj działów, zastosowane do pospolitszych kunsztów i ekonomiki domowéj.

Art. 41.

Jeografia dawać się ma przy historyi, kończyć się zaś będzie na poznaniu kuli ziemskiéj. Historya zacznie się od krajowéj ojczystéj, po niéj historya krajów ościennych, a na-

сосѣдственныхъ государствъ и, наконецъ, всеобщая въ трех отдѣленіяхъ, а именно: древняя, средняя и новая.

Ст. 42.

Для чистописанія предлагаются гравированные образцы. Рисованіе преподается по общепринятой методѣ, облегчающе навыкъ глазъ и руки, начиная отъ фигуръ; этимъ облегча ется также изученіе и всѣхъ прочихъ родовъ рисованія.

Ст. 43.

Женскія рукодѣлія: шитье, бисерныя работы, вязаніе вышиваніе всякаго рода, входятъ въ кругъ наукъ, необходи мыхъ для женскаго пола; къ нимъ относятся также покрой шитье бѣлья и платья, какъ предметы весьма полезные дл всѣхъ состояній. Во время занятія рукодѣліями, одна изъ вос питанницъ, назначенная по очереди, читаетъ въ слухъ ка кое либо пріятное и поучительное сочиненіе, примѣненно къ возрасту и понятіямъ слушательницъ. При этомъ случа дѣлаются наблюденія и замѣчанія, въ родѣ дружеской бесѣ ды, которая развиваетъ мыслительныя способности и пріу чаетъ къ свободному изложенію мыслей.

Ст. 44.

Распредѣленіе уроковъ, по классамъ, въ Пансіонахъ и в высшихъ женскихъ Училищахъ, назначается слѣдующее:

1) Законъ Божій и наука нравственност преподаются согласно 36 и 37-ой статьямъ.

2) Языки.

1-й классъ. Первоначальное чтеніе и письмо, сперва поль ское, потомъ французское и нѣмецкое, и, наконецъ, опредѣ леніе и разборъ восьми частей рѣчи.

2-й классъ. Внятное чтеніе и письмо подъ диктовку Склоненіе и спряженіе. Переводы съ иностранныхъ языковъ съ грамматическимъ разборомъ и декламированіемъ. Сочи неніе писемъ и описаній, на заданную и объясненную тему, на отечественномъ языкѣ.

3-й классъ. Теорія словосочиненія и примѣры, по всѣмъ тремъ языкамъ. Заучиваніе наизустъ и декламированіе болѣе обширныхъ отрывковъ. Переводъ съ польскаго языка на и

stępnie historya powszechna w trzech oddziałach, jako to: starożytna, wieków średnich i nowożytna.

Art. 42.

Do pisania czyli formowania charakteru zalecają się wzory sztychowane. - Nauka rysunków ręcznych zaczynać się ma od figur, w sposobie zwykle używanym i ułatwiającym wprawę oka i ręki, od czego także i ułatwienie wszystkich innych rodzajów rysowania zawisło.

Art. 43.

Roboty ręczne, jako to: szycie, dzianie na drutach i różnego rodzaju hafty, w liczbę istotnych płci żeńskiéj nauk wchodzić powinny, nie przepominając krajania, szycia bielizny i sukien, czego znajomość w każdym stanie jest przydatną. W czasie tych robót jedna z panien, kolejno wyznaczana, czytać będzie jakie dzieło przyjemne i uczące, do pojęcia wieku stosowne. Przy czytaniu łączone będzie zastanawianie się i czynienie uwag, w sposobie poufałéj rozmowy, obudzającéj młode dowcipy i służącéj do łatwiejszego tłómaczenia myśli.

Art. 44.

Rozkład nauk na klassy dla pensyj i szkół wyższych płci żeńskiéj przeznacza się następujący:

1) Nauka Religii i moralności

dawana będzie podług artykułu 36 i 37-go.

2) Języki.

Klassa 1-sza. Początkowe czytanie i pisanie w języku naprzód polskim, potém francuzkim i niemieckim. Daléj poznawanie i rozróżnianie ośmiu części mowy.

Klassa 2-ga. Zrozumiałe czytanie i pisanie za dyktowaniem. Przypadkowanie i czasowanie. Przekładanie języków obcych z rozbiorem i deklamacyą, a pisanie listów i opisów z podanéj szczegółowo materyi, w ojczystym.

Klassa 3-cia. Wyłożenie i zastosowanie składni we wszystkich trzech językach. Deklamacya z pamięci obszerniejszych nieco wyjątków. Przekładanie z polskiego języka na obce

ностранные краткихъ предложеній и разсказовъ. Сочиненіе, на отечественномъ языкѣ, писемъ и описаній, на заданную тему, безъ объясненія.

4-й классъ. Краткій обзоръ литературы польской, французской и нѣмецкой. Упражненіе въ ясномъ и правильномъ изложеніи мыслей, въ письмахъ и описаніяхъ, сочиненныхъ безъ посторонней помощи.

3) Ариѳметика.

1-й классъ. Объясненіе, изображеніе и выговариваніе чиселъ. Сложеніе и вычитаніе простыхъ чиселъ.

2-й классъ. Множеніе и дѣленіе простыхъ и именованныхъ чиселъ. Тройное правило. Объясненіе мѣръ и вѣсовъ. Правила веденія домашнихъ счетовъ.

3-й классъ. Четыре дѣйствія съ дробями и упражненіе въ рѣшеніи разныхъ задачъ съ простыми и именованными числами.

4-й классъ. Тройное правило въ примѣненіи къ процентамъ; правило товарищества; переложеніе денегъ, мѣръ и проч. Подробныя правила домашней бухгалтеріи.

4) Географія.

1-й классъ. Первоначальныя свѣдѣнія о земномъ шарѣ, съ означеніемъ главныхъ частей свѣта. Объясненіе терминовъ, употребляемыхъ въ начальной географіи, и объясненіе способа означенія государствъ на географическихъ картахъ.

2-й классъ. Подробныя свѣдѣнія о Царствѣ Польскомъ и общій обзоръ иностранныхъ государствъ въ Европѣ, начиная отъ сосѣдственныхъ.

3-й классъ. Подробное описаніе Европы и общій очеркъ прочихъ частей свѣта.

4-й классъ. Подробныя свѣдѣнія о частяхъ свѣта. Видъ и движеніе земнаго шара. Времена года.

5) Исторія.

1-й классъ. Священная исторія и краткое начертаніе польской исторіи.

2-й классъ. Пространная польская исторія и краткое начертаніе всеобщей исторіи.

krótkich zdań i powieści. W języku zaś ojczystym pisanie listów i opisów z podanéj ogółowo tylko materyi.

Klassa 4-ta. Skrócony bieg literatury polskiéj, francuzkiéj i niemieckiéj. Wprawianie się z własnéj głowy do jasnego i porządnego myśli tłumaczenia, w listach i opisach.

3) Arytmetyka.

Klassa 1-sza. Poznawanie, wymawianie i pisanie znaków liczbowych. Dodawanie i odejmowanie liczb pojedyńczych.

Klassa 2-ga. Mnożenie i dzielenie liczb pojedyńczych i wielorakich. Reguła trzech. Poznawanie miar i wag. Sposób utrzymywania podręcznych domowych rachunków.

Klassa 3-cia. Cztery działania ułomkowe i wprawa w rozwiązywanie rozmaitych zadań, tak z liczbami prostemi jakoteż i wielorakiemi.

Klassa 4-ta. Zastosowanie reguły trzech do procentu, spółki, zamiany pieniędzy, miar i t. d., z dokładniejszém domowych rachunków utrzymaniem.

4) Jeografia.

Klassa 1-sza. Najłatwiejsze wiadomości o kuli ziemskiéj, z okazaniem głównych stron świata, tudzież obeznanie z wyrazami w początkowéj jeografii używanemi i objaśnienie oznaczania krajów na kartach jeograficznych.

Klassa 2-ga. Szczegółowe wiadomości o Królestwie Polskiém, a ogółowe o Europie, zaczynając od państw ościennych.

Klassa 3-cia. Szczegółowe wiadomości o Europie, a ogółowe o innych częściach świata.

Klassa 4-ta. Szczegółowe wiadomości o wszystkich częściach świata. Kształt i obrót ziemi. Pory roku.

5) Historya.

Klassa 1-sza. Historya Pisma Świętego i pierwsze rysy historyi Polskiéj.

Klassa 2-ga. Historya polska w zupełności i ogólne wyobrażenie powszechnéj.

3-й классъ. Краткія свѣдѣнія изъ древней исторіи, особенно Греціи и Рима.

4-й классъ. Общія свѣдѣнія изъ исторіи новыхъ временъ по мѣрѣ возможности.

6) Свѣдѣнія изъ естественныхъ наукъ.

1-й классъ. О полезныхъ и вредныхъ растеніяхъ и домашнихъ животныхъ.

2-й классъ. Фруктовые сады и огороды. Сушеніе и вареніе овощей. Печеніе хлѣба. Выдѣлка холста. Правила о сохраненіи здоровья и проч.

3-й классъ. Краткій обзоръ двухъ первыхъ царствъ природы и общія понятія о царствѣ ископаемомъ.

4-й классъ. Общія понятія о естественныхъ наукахъ и объясненіе обыкновенныхъ метеорологическихъ явленій.

7) Чистописаніе и рисованіе. По указаніямъ, преподаннымъ выше въ ст. 42, по мѣрѣ возможности и способности.

8) Женскія рукодѣлія. Согласно указаніямъ статьи 43-ей.

Ст. 45.

Такъ какъ низшіе Пансіоны и женскія Училища состоятъ только изъ двухъ классовъ, то планъ и объемъ преподаванія предметовъ долженъ быть въ нихъ такой же самый, какой предписанъ для первыхъ двухъ классовъ высшихъ Пансіоновъ и четыреклассныхъ Училищъ.

Ст. 46.

Распредѣленіе наукъ по часамъ предоставляется усмотрѣнію Содержательницъ, съ соблюденіемъ слѣдующихъ правилъ:

a) распредѣленіе уроковъ должно быть ежегодно представляемо на утвержденіе Дозора и прибиваемо къ стѣнѣ въ классномъ залѣ;

b) науки, требующія напряженія умственныхъ способностей должны быть преподаваемы по мѣрѣ возможности утромъ; рукодѣлія же, музыка и танцованіе по полудни;

с) всѣ учебные предметы должны быть преподаваемы не иначе, какъ по руководствамъ, назначеннымъ Правительственною Коммисіею Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Klassa 3-cia. Wiadomości z dziejów starożytnych w krótkości, mianowicie greckich i rzymskich.

Klassa 4-ta. Wiadomości z dziejów nowożytnych, ile czas i możność dozwoli.

6) Wiadomości przyrodzone.

Klassa 1-sza. Pożyteczne i szkodliwe z działu roślin i zwierząt domowych.

Klassa 2-ga. O ogrodach owocowych i warzywnych. O suszeniu i smażeniu owoców, pieczeniu chleba, wyrabianiu płótna i zachowaniu zdrowia i t. d.

Klassa 3-cia. Nieco teoryi dwóch pierwszych działów historyi naturalnéj i ogólne wyobrażenie rzeczy kopalnych.

Klassa 4-ta. Ogólne wyobrażenie nauk przyrodzonych. Wyłożenie zjawisk meteorologicznych, najczęściéj się okazujących.

7) Pisanie i rysunki.

Jak wyżéj pod artykułem 42-m, ile czas i zdatność pozwoli.

8) Roboty ręczne.

Jak wyżéj pod artykułem 43-m wyrażono.

Art. 45.

Ponieważ tak pensya jakoteż szkoły niższe z dwóch tylko klass składają się, plan zatém i stopień nauki w nich będzie ten sam, który jest przepisany na dwie pierwsze klassy pensyj i szkół wyższych, składających się z klass czterech.

Art. 46.

Rozkład nauk na godziny zostawia się Ochmistrzyniom, z zastrzeżeniem następujących przepisów:

a) ażeby plany te corocznie przez Dozór potwierdzanemi były i na ścianie w sali naukowéj zawieszanemi;

b) ażeby ile możności nauki umysłowe rano, roboty zaś ręczne, muzyka i tańce, po południu dawane były;

c) aby nauki wszystkie nie z innych książek dawanemi były, tylko z tych, które Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyznaczy.

Ст. 47.

Согласно помѣщенному въ предыдущей статьѣ распредѣленію предметовъ, для преподаванія оныхъ нужны слѣдующіе Учители:

1) Учитель польскаго языка и польской литературы,
2) Учитель французскаго языка и французской литературы,
3) Учитель нѣмецкаго языка и нѣмецкой литературы,
4) Учитель ариѳметики,
5) Учитель естественныхъ наукъ,
6) Учитель географіи и польской и всеобщей исторіи,
7) Учитель чистописанія,
8) Учитель рисованія.

Кромѣ сего, Капеланъ, онъ же Законоучитель,

Учительница рукодѣлій,

Учители танцованія,

Учители музыки,

Гувернантки и ихъ Помощницы, соотвѣтственно числу воспитанницъ.

Ст. 48.

Одинъ и тотъ же Учитель можетъ преподавать нѣсколько предметовъ, если имѣетъ на это право, но въ особые часы назначенные для каждаго предмета.

Глава IV.

Домашнее хозяйство и внутреннее устройство.

Ст. 49.

Помѣщеніе для Пансіона избирается такое, чтобы онъ могъ занимать, если не весь домъ, то по крайней мѣрѣ цѣлый этажъ, и чтобы звонокъ, при первыхъ дверяхъ, извѣщалъ о всѣхъ приходящихъ. Перемѣняя помѣщеніе, Содержательница обязана всякій разъ извѣщать о томъ штатнаго Смотрителя, чтобы онъ былъ въ состояніи заблаговременно удостовѣриться, соотвѣтствуетъ ли новое помѣщеніе числу воспитанницъ, и находится ли оно въ приличномъ и здоровомъ мѣстѣ. Статья эта относится также и къ женскимъ Училищамъ.

Ст. 50.

На восемь воспитанницъ полагается одна Гувернантка

Art. 47.

Z powyższego wyszczególnienia okazuje się potrzeba następujących Nauczycieli:

1) Nauczyciela języka i literatury polskiéj,
2) Nauczyciela języka i literatury francuzkiéj,
3) Nauczyciela języka i literatury niemieckiéj,
4) Nauczyciela arytmetyki,
5) Nauczyciela nauk przyrodzonych,
6) Nauczyciela jeografii i historyi polskiéj i powszechnéj,
7) Nauczyciela kalligrafii,
8) Nauczyciela rysunków.

Prócz tego:
Kapelana do nauki Religii,
Nauczycielki robót,
Metrów do tańca,
Metrów do muzyki,
Guwernantek i Podguwernantek, stosownie do liczby panienek.

Art. 48.

Ci sami Nauczyciele, potrzebne kwalifikacye posiadający, mogą po kilka przedmiotów dawać, w godzinach jednak, oddzielnie na każdy przedmiot przeznaczonych.

TYTUŁ IV.

Utrzymywanie czyli ekonomika i urządzenie domowe.

Art. 49.

Pomieszkanie na pensyę tak ma być dobierane, aby jeżeli nie dom cały, to przynajmniéj jedno piętro całkowicie było zajęte, a dzwonek przy pierwszych drzwiach o każdym wchodzącym ostrzegał. O każdéj zmianie pomieszkania Dozorca etatowy uwiadomionym będzie przez Ochmistrzynię, aby rozpoznał, czyli odpowiada liczbie osób jéj pensyi, tudzież czyli jest w miejscu przyzwoitém i zdrowém. Artykuł ten równie się i do szkół płci żeńskiéj rozciąga.

Art. 50.

Na każde ośm panienek ma być utrzymywana Guwer-

пользующаяся полнымъ довѣріемъ Содержательницы. Она обязана спать въ одной комнатѣ съ своими воспитанницами и постоянно находиться въ классахъ, во время уроковъ. Въ Училищахъ также должна, во время уроковъ, присутствовать или сама Содержательница, или пользующаяся ея довѣріемъ Учительница. Въ спальнѣ, въ Пансіонахъ, можно полагать на одно окно три кровати, на два окна—шесть, на три—восемь и это самое высшее число кроватей, какое можетъ быть поставлено въ одной комнатѣ, съ прибавленіемъ кровати Гувернантки. Смотря однакожъ на большую или меньшую обширность спальной залы, настоящее положеніе можетъ подвергнуться нѣкоторымъ измѣненіямъ.

Ст. 51.

Выборъ Врача и аптеки, въ случаѣ болѣзни, зависитъ отъ родителей, и издержки по этому предмету относятся на ихъ счетъ. Не смотря однако на то, при всякомъ Пансіонѣ долженъ находиться особый Врачъ для инспекціи, который, по крайней мѣрѣ два раза въ мѣсяцъ, обязанъ посѣщать заведеніе, для подачи нужныхъ совѣтовъ и предотвращенія могущихъ случиться болѣзней.

Ст. 52.

Пансіонерки должны имѣть одинаковый и общій столъ. Содержательница Пансіона должна садиться вмѣстѣ съ ними за одинъ столъ. Кушанья должны быть не изысканныя, но здоровыя и чисто приготовленныя. Блюдъ дается немного, но въ достаточномъ количествѣ. Обыкновенное питье, въ зимнее время, легкое пиво, лѣтомъ же ключевая вода, если Врачемъ не будетъ предписано иначе.

Ст. 53.

Разговоръ за столомъ долженъ касаться всегда полезныхъ предметовъ, какъ-то: описанія съѣстныхъ припасовъ, ихъ цѣнъ, рода и качествъ, состава, мѣры, вѣса и искусственнаго приготовленія, столовыхъ приборовъ, кухонной посуды, приготовленія разныхъ снадобій и т. п.

Ст. 54.

Прислуга, мытье бѣлья, снабженіе комнатною мебелью и столовымъ приборомъ, а также фортепіаномъ, учебными по-

nantka, zaufanie Ochmistrzyni mająca. Ta w jednym pokoju z pannami sypiać i przy lekcyach nieodstępnie być przytomną powinna. W szkołach również Ochmistrzyni, lub posiadająca jéj zaufanie Nauczycielka przy wszystkich lekcyach ma być obecną. Na pensyach, w pokoju sypialnym, jeżeli obszerny, można na jedno okno liczyć łóżek trzy, na dwa sześć, na trzy ośm, i to najwyższą jest liczbą, która, z przydaniem łóżka Guwernantki, w pokoju jednym być może. Wzgląd jednak na mniejszą lub większą obszerność, stosunek powyższy może nieco odmienić.

Art. 51.

Doktor i apteka w chorobie zależy od wyboru rodziców i opłaca się ich oddzielnym kosztem. Ma być jednak utrzymywany na każdéj pensyi Lekarz, inspekcyę mający, który dwa razy przynajmniéj na miesiąc obowiązany będzie odwiedzić pensyę, dla ostrzeżenia i odwrócenia zdarzyć się mogącéj choroby.

Art. 52.

Stół dla pensyonarek ma być jednakowy i spólny. Ochmistrzyni pensyi razem z niemi jadać powinna. Potrawy nie wytworne ale zdrowe i czysto sporządzone, nie liczne ale dostatecznie dane; napój zwyczajny, w zimie piwo lekkie, w lecie woda zdrojowa, chyba że Doktor inaczéjby przepisał.

Art. 53.

Rozmowa przy stole ma być zwracana do rzeczy użytecznych, jako to: poznanie rzeczy do żywności potrzebnych, ich cen i gatunku, własności, z czego i jak robione, ich miary, wagi, wyrabiania kunsztowne, sprzęty stołowe, kuchenne, sporządzanie różnych przypraw i t. d.

Art. 54.

Usługa, pranie bielizny, dostarczenie pokojowych i stołowych sprzętów, jakoteż fortepianu, toż książek posiłkowych, dykcyo-

собіями, словарями, географическими картами и т. п., относится къ Содержательницѣ; книги же, перья, карандаши, бумагу, бѣлье и одежду родители обязаны доставлять на свой счетъ.

Ст. 55.

Воспитанницамъ запрещается чтеніе и храненіе такихъ книгъ, о которыхъ бы не знала Содержательница. Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія укажетъ въ особомъ спискѣ на тѣ сочиненія, какія могутъ и должны находиться въ Пансіонахъ. Книгами, неупомянутыми въ этомъ спискѣ, Содержательница Пансіона должна распоряжаться весьма осторожно.

Ст. 56.

Лѣтомъ два или три раза въ недѣлю, въ зимнее же время два раза, если будетъ стоять хорошая погода, воспитанницы Пансіона идутъ на прогулку, на свѣжій воздухъ, никогда однакожъ въ публичные сады, но въ уединенныя мѣста, чтобы онѣ могли тамъ свободно отдохнуть и прилично порѣзвиться. Желательно, чтобы Пансіоны помѣщались въ такихъ домахъ, при которыхъ находятся сады. Въ ненастное и въ зимнее время, прогулка замѣняется танцами или какими либо играми, приводящими тѣло въ движеніе.

Ст. 57.

Никто изъ постороннихъ не можетъ приходить въ Пансіонъ, съ визитомъ или за дѣломъ, къ лицамъ тамъ проживающимъ, безъ вѣдома Содержательницы Пансіона, которая гостей или родственниковъ воспитанницъ сперва принимаетъ у себя, а потомъ ужъ приглашаетъ требуемое лицо или вѣжливо отказываетъ, если нѣтъ важной причины къ свиданію, во время уроковъ или учебныхъ занятій. Воспитанницамъ дозволяется отлучаться въ городъ только къ родителямъ или опекунамъ; но въ такомъ случаѣ или сами родители должны явиться за дочерью, или Содержательница сама отвозитъ ее, или же посылаетъ ее къ родителямъ въ сопровожденіи Гувернантки, но никогда не повѣряетъ воспитанницъ служанкамъ.

Ст. 58.

Балы, танцовальныя вечера, касино, театры безуслов-

arzy, kart jeograficznych, i t. p. do Ochmistrzyni należy. Książek zaś do nauki, piór, ołówków, papieru i wszelkiego porządzenia, rodzice obowiązani dostarczyć.

Art. 55.

Żadnych książek, o którychby Ochmistrzyni pensyi nie wiedziała, pensyonarki czytać ani trzymać u siebie nie mogą. Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego osobnym wykazem wyszczególni te, które powinny, i te, które mogą się na pensyi znajdować. Z nieumieszczonemi w téj liczbie Ochmistrzyni z jak największą postępować będzie ostrożnością.

Art. 56.

W lecie razy dwa lub trzy na tydzień, a w zimie dwa, o ile tego pogoda dozwoli, panienki wyprowadzane będą na świeże powietrze, nigdy atoli do ogrodów publicznych, ale osobnych, dla wolnego poruszenia i przystojnéj w przechadzce rozrywki. Dobrze jest, jeżeli pensye zakładane są w domach, przy których są ogrody. W czasy słotne lub mrozy, tańce lub gry takie, poruszenie ciału dające, przechadzkę mają zastąpić.

Art. 57.

Nikt do osób na pensyi będących, dla odwiedzenia czy z interessem przychodzić nie może, bez wiadomości Ochmistrzyni pensyi, która każdego gościa czy krewnego panienek w swoim naprzód pokoju przyjmie i dopiero żądaną osobę wezwie, lub niemożność widzenia jéj grzecznie wymówi, jeżeliby bez ważnéj przyczyny w czasie lekcyj czy nauki była wyzwana. Wyjeżdżać na miasto do jednych tylko rodziców lub opiekunów wolno; w tym razie albo sami rodzice po panienkę udadzą się lub Ochmistrzyni odwiezie ją sama, albo pośle z nią Guwernantkę, która ją odprowadzi do rodziców, nie powierzając panny saméj służącéj.

Art. 58.

Bale, reduty, kassyna, teatra, wyraźnie się pensyom pu-

но запрещаются Пансіонамъ, кромѣ дѣтскихъ вечеровъ, которые можетъ давать Содержательница Пансіона, на масляницу или въ праздничные дни. На эти вечера она приглашаетъ къ себѣ другіе Пансіоны, или же сама принимаетъ приглашенія отъ другихъ женскихъ заведеній.

Ст. 59.

На основаніи точнаго исчисленія всѣхъ подробностей, включая въ этотъ разсчетъ содержаніе Гувернантокъ, ихъ Помощницъ, Капелана, Врача и Учителей, вмѣстѣ съ Учителемъ рисованія (за исключеніемъ танцованія и музыки) и съ доставленіемъ всѣхъ возможныхъ удобствъ,—самая высшая плата, какая только можетъ быть взимаема съ воспитанницъ Пансіоновъ высшаго разряда, назначается въ сто пятьдесятъ червонцевъ, Но эта плата допускается только въ тѣхъ Пансіонахъ, гдѣ Содержательница ограничивается двѣнадцатью воспитанницами и обязывается не принимать ихъ больше. Въ болѣе многочисленныхъ Пансіонахъ, по причинѣ одинакаго вознагражденія Учителямъ и большаго дохода отъ пансіонерокъ, плата должна быть уменьшена, соразмѣрно ихъ числу.

Въ низшихъ Пансіонахъ, несущихъ менѣе издержекъ на Преподавателей, дозволяется требовать отъ воспитанницы, за приличное содержаніе, не болѣе восьмидесяти червонцевъ. Соразмѣрное уменьшеніе платы, соотвѣтственно большему числу воспитанницъ, распространяется также и на низшіе Пансіоны.

Ст. 60.

Формы для договоровъ, совершаемыхъ у публичнаго Нотаріуса, будутъ предписаны разъ навсегда.

Главнѣйшія условія суть слѣдующія:

a) родители или опекуны, дочь, отданную въ Пансіонъ, подчиняютъ всѣмъ статьямъ настоящаго Учрежденія;

b) внесутъ деньги, причитающіяся за полгода, впередъ и обязываются вносить оныя исправно въ первомъ мѣсяцѣ каждаго полугодія;

c) представятъ поручительство какой либо дамы, имѣющей постоянное жительство въ Варшавѣ, съ тѣмъ, что Содержательница Пансіона можетъ обращаться къ ней, во всѣхъ важнѣйшихъ случаяхъ, касающихся ихъ дочери;

licznym zabraniają, wyjąwszy baliki dziecinne w czasie kar-
nawału lub świąt, które Ochmistrzyni pensyi może dawać z
zaproszeniem drugiéj pensyi, i na nie być zaproszoną do pen-
syi téjże saméj tylko płci.

Art. 59.

Najwyższa opłata od panienek na pensyi wyższego rzędu, z policzeniem Guwernantek, Podguwernantek, Kapelana, Doktora i Nauczycieli, między któremi i rysunku (tańce tylko i muzykę wyjąwszy), przy najlepszéj wygodzie, stosownie do szczegółowego wszystkich potrzeb obrachowania, może być pobierana czerwonych złotych sto pięćdziesiąt. Taka jednak opłata tam tylko dozwala się, gdzie Ochmistrzyni ograniczy się i zobowiąże nie utrzymywać więcéj nad dwanaście pensyonarek. W liczniejszéj zaś pensyi, z powodu jednakowéj opłaty Nauczycieli a większego od pensyonarek dochodu, opłata od pensyonarek, w miarę ich liczby, zniżana być powinna.

Pensye niższe, jako mniéj kosztu na Nauczycieli łożące, nie mają wyżéj nad ośmdziesiąt czerwonych złotych wymagać, przy wygodzie przyzwoitéj. Stopniowanie opłaty, do liczby pensyonarek stosowne, również się do nich rozciąga.

Art. 60.

Formy kontraktów, przed Notaryuszem publicznym czynić się mających, raz na zawsze przepisanemi zostaną.

Warunki szczególniejsze będą:

a) rodzice lub opiekuni oddaną na pensyę córkę poddają pod wszystkie objęte urządzeniem przepisy;

b) opłacą z góry należytość półroczną i też regularnie opłacać w pierwszym miesiącu każdego półrocza przyrzekną;

c) złożą zaręczenie osiadłéj i ciągle w Warszawie zamieszkałéj Damy, do któréj udaćby się Ochmistrzyni mogła w każdém ważniejszém, tyczącém się córki, zdarzeniu;

а) по истеченіи полугода, если деньги неуплачены спол
на, Содержательница имѣетъ право отправить воспитанниц
къ вышесказанной поручительницѣ, и мѣрами обыкновенна
взысканія отыскивать слѣдующую ей сумму съ пятью пр
центами, на основаніи добровольнаго согласія родителей на эт
условіе.

Одобрено въ общемъ засѣданіи Правительственной Ко
мисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Варшава, 28 Марта 1821 года.

Министръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

Приложеніе къ № 1-му.

Списокъ книгъ, которыя должны находиться въ подручных библіотекахъ въ женскихъ Пансіонахъ и Училищахъ.

1. Священное Писаніе Новаго Завѣта на польскомъ я
зыкѣ.
2. Евангелія и апостольскія посланія на воскресенія
праздники.
3. Проповѣди Калинскаго.
4. Проповѣди Пржечитанскаго.
5. О Религіи, сочиненіе Г-жи де Жанлисъ.
6. Ѳома Кемпійскій въ переводѣ Матушевича.
7. Начальныя основанія образованія и воспитанія Н
мейера.
8. Вечера въ замкѣ, соч. Г-жи де Жанлисъ.
9. Записки, оставленныя въ память доброю матерью, с
чиненіе дѣвицы Танской.
10. Совѣты отца своей дочери, сочиненіе Кампе, на поль
скомъ или нѣмецкомъ языкѣ.
11. Education complète de Madame Beaumont.
12. Education des filles par Fénélon.

d) po upłynionem bez opłaty całkowitém półroczu, będzie mogła Ochmistrzyni pensyonarkę do wymienionéj wyżéj zaręczycielki odesłać, a należytości swojéj z procentem po pięć od sta, na mocy dobrowolnego rodziców poddania się temu warunkowi, drogą prostéj exekucyi dochodzić.

Przyjęto na posiedzeniu ogólném Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

w Warszawie, d. 28 Marca 1821 r.

Minister Prezydujący (podpisano) *Stanisław Grabowski.*

Annex do Nr. 1-go.

REJESTR KSIĄŻEK, MAJĄCYCH SIĘ ZNAJDOWAĆ W BIBLIOTECZKACH PENSYJ I SZKÓŁ PŁCI ŻEŃSKIÉJ.

---

1. Nowy testament, po polsku.
2. Ewangelie i listy na niedziele i święta.
3. Kazania Kalińskiego.
4. Kazania Przeczytańskiego.
5. O Religii, przez Panią Genlis.
6. Tomasz a Kempis tłómaczenia Matuszewicza.
7. Zasady edukacyi i instrukcyi podług Niemeyera.
8. Wieczory zamkowe, przez Panią Genlis.
9. Pamiątka po dobréj matce, Panny Tańskiéj.
10. Rada ojca dla córki, przez Campé, po polsku, lub po niemiecku.
11. Education compléte de Madame Beaumont.
12. Education des filles par Fénélon.

13. Другъ дѣтей, соч. Вейсса, на польскомъ или нѣмецкомъ языкѣ.

14. Дѣвичій Магазинъ, сочиненіе Г-жи Бомонъ.

15. Дѣтскій театръ Г-жи Жанлисъ.

16. Дѣтская библіотека Кампе, въ польскомъ, французскомъ или нѣмецкомъ языкѣ.

17. Новый Бюффонъ для юношества по польски или по французски.

18. Краткое собраніе всѣхъ наукъ для дѣтей, на польскомъ и на французскомъ языкѣ.

19. Новый Робинсонъ, или четыре путешествія соч. Кампе.

20. Бесѣды о многочисленности міровъ, соч. Фонтенеля, на польскомъ или на французскомъ языкѣ.

21. Открытіе Америки, соч. Кампе, по французски или по нѣмецки.

22. Пильгримъ въ Добромилѣ, или сельскія ученія.

23. Панъ Матвей изъ Ендрихова, ярмарочный торговецъ.

24. Наука для крестьянъ, Волицкаго.

25. Панъ Подстоли, Красицкаго.

26. Басни и повѣсти, Красицкаго.

27. Его же, Хотимская война.

28. Сочиненія Карпинскаго, а именно его Псалмы.

29. Для развлеченія дѣтей, нѣкоторыя веселыя сказки, Карпинскаго.

30. Письма и образцы, соч. С. С.

31. Географія Штейна, изд. въ Вильнѣ.

32. Древняя Исторія, Котовскаго.

33. Краткое начертаніе Римской и Греческой исторіи, соч. Гольдшмита.

34. Histoire universelle par Ségur.

35. Histoire universelle par Bossuet, томъ 1.

36. Историческія пѣсни, Нѣмцевича.

37. Басни и разсказы Нѣмцевича, второе изданіе.

38. Генеалогическія таблицы, относящіяся къ польской исторіи.

39. Lettres à Emilie sur la Mythologie.

13. Przyjaciel dzieci przez Weyssa, po polsku lub po niemiecku.
14. Magazyn panieński przez Panią Beaumont.
15. Teatr dziecinny Pani Genlis.
16. Biblioteka dziecinna przez Campé, po polsku, lub po francuzku, lub po niemiecku.
17. Buffon nowy dla młodzieży, po polsku lub po francuzku.
18. Krótki zbiór wszystkich umiejętności dla dzieci, po polsku i po francuzku.
19. Nowy Robinson, czyli cztery podróże przez Campé.
20. Rozmowy o wielości światów Fontenella, po francuzku lub po polsku.
21. Odkrycie Ameryki przez Campé, po francuzku lub po niemiecku.
22. Pielgrzym w Dobromilu, czyli nauki wiejskie.
23. Pan Maciej z Jędrychowa, Drelicharz jarmarczny.
24. Nauka dla włościan Wolickiego.
25. Krasickiego, Pan Podstoli.
26. „ Bajki i powieści.
27. „ Wojna Chocimska.
28. Dzieła Karpińskiego, mianowicie Psalmy.
29. Karpiński dzieciom dla rozrywki niektóre zabawniejsze historye.
30. Listy i wzory przez S. S.
31. Jeografia Szteina w Wilnie.
32. Historya Starożytna, Kotowskiego.
33. Zbiór krótki historyi Rzymskiéj i Greckiéj, przez Goldszmita.
34. Histoire universelle par Ségur.
35. Histoire universelle par Bossuet, tom 1.
36. Śpiewy historyczne, Niemcewicza.
37. Tegoż, bajki i powieści, edycya druga.
38. Potok genealogiczny do historyi polskiéj.
39. Lettres à Emilie sur la Mithologie.

40. Сочиненіе Клюга, о животныхъ.
41. Сочиненіе Клюга, о растеніяхъ.
42. Его же, объ ископаемыхъ.
43. Его же, Ботаническій лексиконъ.
44. Способъ улучшенія молочныхъ издѣлій, или способъ приготовленія масла и заграничныхъ сыровъ въ Польшѣ.
45. Городская и сельская кухарка.
46. Способъ сушенія овощей, Апера.
47. Le confiseur impérial.
48. Le voyageur de la jeunesse.
49. Le cabinet du jeune naturaliste.

Министръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Станиславъ Грабовскій.*

№ 2.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго 1833 года Устава Гимназій и Училищъ: Обводыхъ и Начальныхъ или приходскихъ въ Царствѣ Польскомъ (*).

(1833 года.)

Глава VII.

О частныхъ учебныхъ заведеніяхъ и о неслужащихъ въ вѣдомствѣ Департамента Народнаго Просвѣщенія Учителяхъ.

§ 193.

Для содѣйствія видамъ Правительства въ распространеніи просвѣщенія, дозволяется открывать частныя учебныя заведенія, на основаніи установляемыхъ для сего правилъ.

(*) *Примѣчаніе.* Постановленія сего Устава, относящіяся къ начальнымъ или приходскимъ Училищамъ, находятся въ I-омъ томѣ, на стр. 124; касающіяся же Гимназій и Обводовыхъ Училищъ, помѣщены въ томѣ I на стр. 126.

40. Klug, o zwierzętach.
41. Tenże, o roślinach.
42. Tenże, o rzeczach kopalnych.
43. Tegoż, dykcyonarz roślinny.
44. Sposób polepszenia nabiału, czyli sposób robienia masła i serów zagranicznych w Polsce.
45. Kucharka miejska i wiejska.
46. Sposób suszenia owoców, Apera.
47. Le confiseur impérial.
48. Le voyageur de la jeunesse.
49. Le cabinet du jeune naturaliste.

Minister Prezydujący (podpisano) *Stanisław Grabowski.*

№ 2.

Wyciąg z Najwyżéj w r. 1833 zatwierdzonéj Ustawy dla Gimnazyów, Szkół Obwodowych i elementarnych czyli parafialnych w Królestwie Polskiém (*).

(1833 roku)

Tytuł VII.

O Instytutach naukowych prywatnych i o Nauczycielach, niezostających pod władzą, Oświeceniem Publiczném kierującą.

§ 193.

Dla pomocy widokom Rządu pod względem rozszerzania edukacyi, dozwala się zaprowadzać prywatne instytuta naukowe, na zasadzie prawideł w tym celu ustanowionych.

(*) *Uwaga.* Przepisy w téj ustawie zawarte, odnoszące się do Szkół parafialnych czyli elementarnych, znajdują się w tomie 1-m Zbioru przepisów dotyczących Wydziału Oświecenia, na str. 125; zaś ściągające się do Gimnazyów i Szkół Obwodowych są pomieszczone w tomie III na str. 127.

§ 194.

Сіи заведенія могутъ быть двухъ родовъ, или толь[ко] для преподаванія ученія, или же, съ тѣмъ вмѣстѣ, и для с[о]держанія и вообще для воспитанія учениковъ. Обучать д[ѣ]тей обоего пола, вмѣстѣ, дозволяется лишь въ первыхъ; [н]и въ оныхъ наблюдается установленное въ статьѣ 11-ой д[ля] Приходскихъ Училищъ правило, что въ семъ случаѣ дѣвиц[ы] должны быть не старѣе 11-и лѣтъ.

§ 195.

Никакое частное учебное заведеніе не можетъ быт[ь] открыто безъ дозволенія Училищнаго начальства. Учреди[]тель обязанъ подать прошеніе тому мѣстному начальству къ вѣдѣнію коего должно принадлежать его учебное заведе[]ніе, и въ то же время представить планъ онаго, объясняя:

1) какого рода будетъ сіе Училище,

2) какіе учебные предметы должны быть въономъ пре[]подаваемы,

3) сколько въ немъ будетъ Учителей и какіе именно,

4) какое въ ономъ предполагается наибольшее число у[]чениковъ,

5) гдѣ и какое именно помѣщеніе для нихъ назначается.

На отвѣтственность Содержателя возлагается принимат[ь] въ Учители только имѣющихъ на сіе законныя права.

§ 196.

Частныя заведенія, кои по числу учебныхъ предметовъ не выше Обводовыхъ Училищъ, открываются съ разрѣшенія Директора Училищъ; для учрежденія высшихъ, нужно дозволеніе Совѣта Народнаго Просвѣщенія. О всякомъ, вновь открытомъ частномъ учебномъ заведеніи, доводится до свѣдѣнія упомянутаго Совѣта Народнаго Просвѣщенія.

§ 197.

Польза отъ хорошо устроенныхъ частныхъ учебныхъ заведеній столь важна и очевидна, что мѣстныя начальства обязаны способствовать поддержанію и улучшенію оныхъ. Но какъ случается нерѣдко, что Училища содержатся людьми, неимѣющими ни познаній, ни нравственныхъ качествъ, то, съ другой стороны, сіи самыя Училищныя начальства также обязаны имѣть тщательный, безпристрастный за оны-

§ 194.

Zakłady takowe mogą być dwojakiego rodzaju, albo tylmają na celu wykładanie nauk, albo też razem utrzymynie uczniów i wychowanie w ogólności. W pierwszych tylpozwala się uczyć dzieci płci obojéj razem, zachowując widło w artykule 11-m dla szkół parafialnych przepisane, by dziewczęta nie starsze były jak lat 11.

§ 195.

Żaden instytut naukowy prywatny nie może być zaprodzony bez pozwolenia Zwierzchności Szkolnéj. Zakładający winien podać prośbę do téj miejscowéj Zwierzchności, do któszkoła jego należeć ma, i zarazem przedstawić plan, wykający:

1) jakiego rodzaju ma być ta szkoła,
2) jakie przedmioty naukowe mają być w niéj dawane,
3) wielu przy niéj będzie Nauczycieli i jacy mianowicie,
4) jaka ma być w niéj największa liczba uczniów,
5) gdzie i jaki dla nich obmyślony lokal.

Na odpowiedzialność utrzymującego wkłada się przyjowanie takich tylko Nauczycieli, którzy mają do tego prawo.

§ 196.

Szkoły prywatne, które w stosunku przedmiotów naukoych nie przewyższają szkół obwodowych, zaprowadzają się upoważnieniem Dyrektora Szkół; do założenia wyższych otrzebne jest pozwolenie Rady Wychowania Publicznego. każdym nowo otwierającym się instytucie naukowym donosię téjże Radzie.

§ 197.

Pożytek, z dobrego urządzenia Szkół prywatnych wynijący, tak jest ważny i oczywisty, iż miejscowa Zwierzchność owiązaną jest pomagać do utrzymania i ulepszenia onych. dy wszakże często się trafia, że szkoły utrzymują ludzie, ieposiadający ani nauk, ani przymiotów moralnych, do tego eodbicie potrzebnych; przeto Władze Szkolne obowiązane mieć baczny i nieparcyalny nad niemi dozór. Wszyscy

ми надзоръ. Всѣ они, по принадлежности, на основанiи стат 3-й, подчинены, въ столицѣ и воеводскихъ городахъ непо средственному надзору Директоровъ Гимназiй, а въ обводо выхъ и другихъ городахъ, надзору Обводовыхъ Инспекто ровъ.

§ 198.

Директоръ осматриваетъ, по крайней мѣрѣ, однажды в годъ, всѣ учебныя заведенiя своего вѣдомства, а находящiя ся въ мѣстахъ его обыкновеннаго пребыванiя, посѣщает сколько можно чаще. Вѣдѣнiю его подлежатъ совершенно какъ учебная, такъ и нравственная части воспитанiя въ сих заведенiяхъ; но въ ихъ хозяйственныя распоряженiя онъ н входитъ. Если однакоже имъ будутъ замѣчены, и по се части, какiе либо важные безпорядки, то онъ доводитъ нихъ до свѣдѣнiя Совѣта Народнаго Просвѣщенiя. На сих же самыхъ правилахъ, Обводовые Инспекторы обозрѣваю подчиненныя ихъ надзору частныя Училища, а о состоянi оныхъ доносятъ Директору.

§ 199.

Если Директоръ, или Инспекторъ, найдутъ, что Содер жатель частнаго учебнаго заведенiя не радитъ объ исполне нiи принятыхъ имъ обязанностей, или отступаетъ отъ утвер жденнаго Совѣтомъ Народнаго Просвѣщенiя плана сего Учи лища, то дѣлаютъ ему словесно или письменно, надлежащi о семъ замѣчанiя; въ случаѣ же недѣйствительности оных Инспекторъ доноситъ Директору, а сей послѣднiй Совѣту На роднаго Просвѣщенiя, который имѣетъ право приказать за крыть Училище.

§ 200.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведенiй должны так же, какъ и начальства Училищъ Казенныхъ, обращать осо бенное, безпрерывное вниманiе на нравственную часть вос питанiя ввѣренныхъ имъ юношей. Обязанности ихъ, въ сем отношенiи, будутъ предписаны въ правилахъ для Пансiонов учреждаемыхъ при Гимназiяхъ.

§ 201.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведенiй должны на блюдать и за преподаванiемъ Учителей; если откроется, чт

...kowi przedsiębiercy, na zasadzie artykułu 3-go, w stolicy ...miastach wojewódzkich podlegają nadzorowi Dyrektorów Gimnazyalnych, a w obwodowych i innych miastach, Inspek...rów Obwodowych.

§ 198.

Dyrektor rewiduje przynajmniéj raz w rok wszystkie ...stytuta prywatne w jego zawiadywaniu będące, a te, któ...e są w miejscu jego zamieszkania, zwiedza ile być może naj...ęściéj. Do jego dozoru należy tak naukowość jako i moral...e w nich wychowanie; w gospodarskie ich urządzenia nie ...chodzi. Gdyby wszakże dostrzegł i pod tym względem waż...y nieporządek, donosi o nim Radzie Wychowania Publicznego. ...a tych samych zasadach, Inspektorowie Obwodowi rewidu...ą Instytuta prywatne i donoszą o ich stanie Dyrektorowi.

§ 199.

Jeżeli Dyrektor lub Inspektor postrzeże, że utrzymujący ...ywatną szkołę nie dba o dopełnienie przyjętych na siebie ...owiązków, albo odstępuje od planu, przez Radę Wychowania ...ublicznego zatwierdzonego, w takim razie czyni mu ustnie ...ub na piśmie stosowne uwagi; gdy takowe nie skutkują, do...si Dyrektorowi, a ten Radzie Wychowania Publicznego, ...óra ma prawo skassować szkołę.

§ 200.

Utrzymujący prywatne instytuta, równie jak Zwierzchność ...kół Rządowych, szczególniejszą i ciągłą zwracają baczność ...a część obyczajową wychowania powierzonéj sobie młodzieży. ...bowiązki ich pod tym względem przepisane są w prawidłach dla ...ensyj, przy Gimnazyach ustanowić się mających.

§ 201.

Utrzymujący szkoły prywatne powinni także pilnować ...osobu wykładania przez Nauczycieli; jeżeliby okazało się, że

они, по злонамѣренности, или даже по неосмотрительности, дѣлаютъ воспитанникамъ вредныя внушенія, то отвѣтственность, въ семъ случаѣ, падаетъ на Содержателя Училища, также какъ на Преподавателей.

§ 202.

Въ числѣ и распорядкѣ учебныхъ предметовъ, частныя заведенія должны, по возможности, сближаться съ соотвѣтствующими степени оныхъ Училищами Казенными, однакоже Содержателямъ позволяется присовокуплять къ симъ предметамъ какую либо науку, иностранный языкъ, или искусство, соображаясь съ мѣстными потребностями, или особенною цѣлію заведенія.

§ 203.

Хотя, для единообразія въ воспитаніи и было бы желательно, чтобы въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ употреблялись лишь тѣ же учебныя книги и пособія, кои назначаются для Училищъ Казенныхъ, но Правительство не воспрещаетъ, въ случаѣ надобности, употреблять и другія, только не иначе, какъ съ одобренія Совѣта Народнаго Просвѣщенія.

§ 204.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній обязаны наблюдать, чтобы Учители вели журналы классовъ, по принятой въ казенныхъ заведеніяхъ формѣ и вообще соображались съ общими, для Учителей постановленными правилами.

§ 205.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній обязаны также о каждомъ вновь принимаемомъ ими Учителѣ доводить до свѣдѣнія Инспектора или Директора, по принадлежности.

§ 206.

Учитель не иначе допускается къ преподаванію въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, какъ по свидѣтельству отъ Совѣта Народнаго Просвѣщенія, или по крайней мѣрѣ отъ Совѣта Гимназіи, что онъ имѣетъ способности и знанія, нужныя для преподаванія той науки, коей намѣренъ обучать. При семъ наблюдается, чтобы Учитель, выдержавшій испытаніе въ одномъ учебномъ предметѣ, не обучалъ другимъ, не означеннымъ въ свидѣтельствѣ.

ci ze złych zamiarów, albo też przez nieuwagę wpajają w dzieci szkodliwe myśli, w takim razie odpowiedzialność pada równie na utrzymującego szkołę jako i na Nauczyciela.

§ 202.

Co do ilości i podziału przedmiotów naukowych, instytuta prywatne powinny być ile możności zbliżone w stosunku ich stopnia do Szkół Rządowych. Wolno jednak utrzymującemu, dodać do tych przedmiotów jaką naukę, język zagraniczny, albo sztukę stosownie do miejscowych okoliczności lub właściwego celu zakładu.

§ 203.

Chociaż dla jednostajności w edukacyi należałoby życzyć, ażeby w instytutach prywatnych używane były też same książki i pomoce naukowe, co i w Szkołach Rządowych, nie zabrania wszakże Rząd użycia w razie potrzeby i innych, lecz nie inaczéj, jak na zezwoleniem Rady Wychowania Publicznego.

§ 204.

Utrzymujący instytuta prywatne pilnować obowiązani, ażeby Nauczyciele prowadzili dzienniki klassowe, podług formy przyjętéj w Szkołach Rządowych, i w ogólności, ażeby stosowali się do przepisów, dla Nauczycieli Szkół Rządowych postanowionych.

§ 205.

Utrzymujący prywatne Instytuta powinni donosić Dyrektorowi lub Inspektorowi, do którego należą, o każdym nowo przyjętym Nauczycielu.

§ 206.

Nauczycielowi nie inaczéj będzie wolno dawać lekcye w prywatnym instytucie, jak za świadectwem od Rady Wychowania Publicznego, a przynajmniéj od Rady Gimnazyalnéj, dowodzącém kwalifikacyę jego do wykładania nauki, któréj się podjął. Pilnować należy obok tego, ażeby Nauczyciel, złożywszy examen z jednego przedmiotu, nie uczył drugiego, na który nie ma świadectwa.

§ 207.

Изъ сего общаго правила, о представленіи Учителями свидѣтельствъ въ ихъ способностяхъ и свѣдѣніяхъ, исключаются:

1) обучающіе Закону Божію Священно-служители, получившіе воспитаніе въ Духовныхъ Училищахъ;

2) Учители, не менѣе трехъ лѣтъ преподававшіе какой либо учебный предметъ въ казенныхъ Училищахъ и желающіе въ частномъ заведеніи обучать тому же предмету;

3) Учители искусствъ.

§ 208.

Въ концѣ учебнаго года во всѣхъ частныхъ заведеніяхъ должны быть открытыя испытанія, въ присутствіи мѣстнаго Училищнаго начальства.

§ 209.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній обязаны о состояніи оныхъ представлять Училищному начальству годовыя и полугодовыя вѣдомости, по прилагаемому при семъ подъ буквою *Л*, образцу. Изъ сихъ вѣдомостей Инспекторы или Директоръ составляютъ о всѣхъ заведеніяхъ, подчиненныхъ надзору ихъ, одну общую, для представленія своему высшему начальству, по принадлежности.

§ 210.

Учители или Учительницы, живущіе, или обучающіе въ домахъ частныхъ людей, обязаны наблюдать общія, для Учителей установленныя правила.

§ 211.

Училищное начальство принимаетъ надлежащія мѣры, дабы никто изъ неимѣющихъ права обучать не вступалъ въ должность Учителей или Учительницъ, даже и въ домахъ частныхъ людей.

§ 207.

Z tego ogólnego prawidła o składaniu przez Nauczycieli świadectw ich kwalifikacyi, wyłączają się.

1) Nauczyciele Religii Xięża, który brali edukacyę w Seminaryach;

2) Nauczyciele, którzy najmniéj trzy lata wykładali jakibądź przedmiot w Szkołach Rządowych, i życzą sobie w prywatnych instytutach dawać tęż samą naukę;

3) Nauczyciele sztuk.

§ 208.

Przy końcu roku naukowego mają być we wszystkich instytutach prywatnych examina publiczne, w obecności Władz Szkolnych.

§ 209.

Utrzymujący instytuta prywatne obowiązani o ich stanie przedstawiać Władzy Szkolnéj roczne i półroczne rapporta, podług dołączającego się pod lit. *L* wzoru. Z tych rapportów szczegółowych, Inspektor albo Dyrektor układa ogólny rapport o wszystkich instytutach, pod jego nadzorem będących, i przedstawia swojéj wyższéj Władzy.

§ 210.

Nauczyciele i Nauczycielki, dający nauki w domach prywatnych, obowiązani są zachowywać przepisy dla Nauczycieli ustanowione.

§ 211.

Zwierzchność Szkolna przedsiębierze stosowne środki, ażeby nikt nie dawał nauk, kto nie ma do tego prawa, i nie wchodził w obowiązek Nauczyciela ani Nauczycielki w prywatnych nawet domach.

Приложеніе къ № 2-му.

Буква Л.

Вѣдомость о состояніи частнаго учебнаго заведенія, содержимаго такимъ-то отъ мѣсяца и года по мѣсяцъ и годъ.

1. Сіе заведеніе есть учебное, или вмѣстѣ и воспитательное для мужескаго пола, или вмѣстѣ и для женскаго пола; или только для одного женскаго.

2. Годовая плата за учениковъ.

3. Число и имена Учителей.

4. Число и имена Надзирателей.

5. Число учениковъ и ученицъ; число выбывшихъ, или вновь поступившихъ, какихъ состояній.

6. Общее свѣдѣніе объ успѣхахъ.

7. Учебные предметы, постепенность въ преподаваніи оныхъ, до того времени, въ которое представляется вѣдомость.

(Подпись)

№ 3.

Высочайше утвержденное Положеніе о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, домашнихъ Наставникахъ и Учителяхъ.

(18 Января 1841 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему."

Въ С.-Петербургѣ,
18 Января 1841 года.

Положеніе о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, домашнихъ Наставникахъ и Учителяхъ въ Царствѣ Польскомъ.

Положенія общія.

§ 1.

Для содѣйствія видамъ Правительства въ распростра-

Annex do Nr. 2-go.

Lit. L.

RAPPORT O STANIE SZKOŁY PRYWATNÉJ UTRZYMYWANÉJ PRZEZ N, OD MIESIĄCA . . . DO MIESIĄCA . . . ROKU . . .

1. Czy instytut ten jest tylko naukowy, czy razem wychowują się w nim dzieci, czy razem dla płci obojéj, czy dla jednéj tylko.

2. Opłata roczna od uczniów.

3. Liczba i nazwiska Nauczycieli.

4. Liczba i nazwiska Dozorców.

5. Liczba uczniów i uczennic, liczba tych, którzy się oddalili albo nowo przybyli, jakiego stanu.

6. Ogólne wiadomości o postępach.

7. Przedmioty nauk, ich stopniowanie i wykładanie do tego czasu, w którym zdaje się rapport.

(podpis)

№ 3.

NAJWYŻÉJ zatwierdzona Ustawa dla instytutów naukowych prywatnych, Guwernerów i Nauczycieli domowych.

(d. 18 Stycznia 1841 r.)

Na oryginale własną JEGO CESARSKIÉJ MOŚCI ręką napisano: *„Ma być według tego.“*

w St. Petersburgu,
d. 18 Stycznia 1841 r.

USTAWA DLA INSTYTUTÓW NAUKOWYCH PRYWATNYCH, GUWERNERÓW I NAUCZYCIELI DOMOWYCH W KRÓLESTWIE POLSKIÉM.

Zasady ogólne.

§ 1.

Dla ułatwienia widoków Rządu, pod względem postępów

неніи просвѣщенія, дозволяется въ Царствѣ Польскомъ открывать частныя учебныя заведенія, на основаніи установленныхъ для сего правилъ. Съ тою же цѣлью, и въ намѣреніи обезпечить родителямъ выборъ благонадежныхъ для ихъ дѣтей руководителей, учреждаются особыя званія домашнихъ Наставниковъ, Учителей и Учительницъ.

§ 2.

Всѣ въ Царствѣ Польскомъ частныя учебныя заведенія, равно какъ домашніе Наставники, Учители и Учительницы, состоятъ подъ главнымъ начальствомъ Министра Народнаго Просвѣщенія, въ управленіи и завѣдываніи Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа и Совѣта Народнаго Просвѣщенія.

Глава I.

О частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

§ 3.

Частныя учебныя заведенія могутъ быть учреждаемы троякого рода: 1) для обученія приходящихъ въ заведеніе учениковъ, то есть, Школы; 2) для обученія и, вмѣстѣ съ тѣмъ, для содержанія и воспитанія учениковъ, то есть, Пансіоны, и 3) для содержанія учениковъ, посѣщающихъ казенныя Училища и для повторенія съ ними уроковъ.

§ 4.

Представленія объ открытіи заведеній перваго и втораго рода разсматриваются въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія и окончательно разрѣшаются Попечителемъ Учебнаго округа; для учрежденія же послѣднихъ, достаточно дозволенія Директора Гимназіи, который о томъ доводитъ до свѣдѣнія Попечителя.

§ 5.

Частныя учебныя заведенія первыхъ двухъ родовъ, по свойству учебныхъ предметовъ, не могутъ быть выше Обводовыхъ Училищъ.

§ 6.

Сіи четыреклассныя заведенія, соотвѣтствующія Обводовымъ Училищамъ, открываются впредь только въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ нѣтъ Обводовыхъ Училищъ; заведенія же низ-

świecenia, dozwala się w Królestwie Polskiém zaprowadzać Instytuta naukowe prywatne, na zasadzie prawideł w téj mieże postanowionych. W tymże celu i w zamiarze zapewnienia rodzicom wyboru godnych zaufania przewodników dla ich dzieci, ustanawiają się oddzielne stopnie, pod nazwiskiem Guwernerów, Nauczycieli i Nauczycielek domowych.

§ 2.

Wszystkie w Królestwie Polskiém Instytuta naukowe prywatne, jak niemniéj Guwernerowie domowi, Nauczyciele i Nauczycielki, zostają pod główną zwierzchnością Ministra Oświecenia Narodowego, a pod zarządem i zawiadywaniem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, tudzież Rady Wychowania Publicznego.

Rozdział I.

O Instytutach naukowych prywatnych.

§ 3.

Instytuta naukowe prywatne mogą być trojakiego rodzaju: 1) dla wykładania nauk uczniom przychodzącym do Instytutu, to jest Szkoły; 2) dla wykładania nauk, a zarazem utrzymywania i wychowania uczniów, to jest pensye; i 3) dla utrzymywania uczniów uczęszczających do Szkół Rządowych, tudzież dla powtarzania z niemi lekcyj.

§ 4.

Przedstawienia o założenie Instytutów pierwszego i drugiego rodzaju, roztrząsa Rada Wychowania Publicznego, a ostatecznie je rozstrzyga Kurator Okręgu Naukowego; do zaprowadzenia zaś ostatnich, dostateczném jest pozwolenie Dyrektora Gimnazyum, który donosi o tém Kuratorowi.

§ 5.

Instytuta naukowe prywatne pierwszych dwóch rodzajów, podług zakresu naukowych przedmiotów, nie mogą przewyższać Szkół obwodowych.

§ 6.

Te Instytuta o czterech klassach, odpowiadające stopniowi Szkół obwodowych, zaprowadzane być mogą na przyszłość w takich tylko miejscach, gdzie Szkoły obwodowe nie istnie-

шія, то есть состоящія изъ меньшаго числа классовъ, дозволяется открывать повсюду.

§ 7.

О дозволеніи увеличить число классовъ въ низшихъ заведеніяхъ Директоры Гимназій представляютъ на разрѣшеніе Попечителя Учебнаго округа.

§ 8.

Обучать дѣтей обоего пола дозволяется въ однѣхъ лишь Школахъ, не допуская однако въ оныя дѣвицъ свыше одиннадцатилѣтняго возраста, а назначая для тѣхъ и другихъ особыя классныя комнаты. Въ Пансіонахъ совокупное содержаніе дѣтей обоего пола возбраняется.

§ 9.

Никакое частное учебное заведеніе не можетъ быть открыто безъ дозволенія Училищнаго начальства. Учредитель обязанъ подать прошеніе тому мѣстному начальству, въ вѣдѣніи коего должно состоять предполагаемое учебное заведеніе, изъяснивъ въ прошеніи: 1) какого рода будетъ сіе учебное заведеніе; 2) какіе учебные предметы будутъ въ немъ преподаваемы; 3) сколько въ немъ будетъ Учителей, и кто именно; 4) какое въ немъ предполагается наибольшее число учениковъ; и 5) гдѣ и какое назначается для нихъ помѣщеніе.

§ 10.

Всѣмъ предпринимающимъ учрежденіе Пансіоновъ или частныхъ учебныхъ заведеній вмѣняется въ обязанность, независимо отъ установленныхъ свидѣтельствъ Училищнаго начальства, представлять удостовѣренія о собственномъ хорошемъ поведеніи отъ мѣстныхъ гражданскихъ начальствъ или отъ тѣхъ обществъ, къ коимъ они принадлежатъ, или же отъ частныхъ лицъ, у которыхъ прежде находились, или, наконецъ, иныя засвидѣтельствованія, вполнѣ сему требованію удовлетворяющія, присовокупляя также свидѣтельство подлежащаго приходскаго Священника о точномъ соблюденіи всѣхъ обязанностей вѣры.

§ 11.

Для большаго обезпеченія Правительства на счетъ благонадежности Содержателей и Содержательницъ вновь учреж-

a. Instytuta zaś niższe, to jest z mniejszéj liczby klass składające się, wolno jest zakładać wszędzie.

§ 7.

O dozwolenie pomnożenia liczby klass w Instytutach niższych Dyrektorowie Gimnazyów czynią przedstawienia do decyzyi Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 8.

Uczyć dzieci płci obojga dozwala się w samych tylko szkołach, z zastrzeżeniem wszakże, że dziewczęta, mające więcéj jak lat jedenaście skończonych, do nich przyjmowane być nie powinny, i że dla każdéj płci przeznaczać należy oddzielne izby klass. Na pensyach utrzymywanie dzieci płci obojga razem jest wzbronione.

§ 9.

Żaden Instytut naukowy prywatny nie może być zaprowadzony bez pozwolenia Zwierzchności Szkolnéj. Zakładający powinien podać prośbę do téj miejscowéj Zwierzchności, w któréj zawiadywaniu zostawać winien mający się otworzyć Instytut naukowy, wyjaśniając w prośbie: 1) jakiego rodzaju ma być zamierzony Instytut; 2) jakie przedmioty naukowe będą w nim wykładane; 3) wielu przy nim będzie Nauczycieli i kto mianowicie; 4) jaka ma być w nim największa liczba uczniów; i 5) gdzie i jaki dla nich obmyślony lokal.

§ 10.

Wszyscy, zamierzający otworzyć Pensye lub Instytuta naukowe prywatne, obowiązani są, oprócz przepisanych świadectw Zwierzchności Szkolnéj, składać zaświadczenia o dobrém sprawowaniu się swojém, wydane przez władze miejscowe cywilne, albo przez stowarzyszenia, do których należą, albo przez osoby prywatne, u których się poprzednio znajdowali, albo wreszcie inne dowody, czyniące zadosyć temu warunkowi, załączając przytém świadectwo ścisłego dopełniania wszelkich obowiązków Religii, od Proboszcza właściwéj parafii.

§ 11.

Dla tém większéj pewności Rządu, o ile zasługują na zaufanie utrzymujący nowo-zakładane Pensye i Instytuta na-

даемыхъ Пансіоновъ и частныхъ учебныхъ заведеній, требуется еще, чтобы они были подданные Россійской Имперіи или Царства Польскаго, не распространяя впрочемъ сего правила на Содержателей и Содержательницъ частныхъ Пансіоновъ, пользующихся уже законнымъ на то правомъ.

§ 12.

Училищныя начальства обязаны имѣть тщательный, безпрерывный надзоръ за частными учебными заведеніями. Всѣ сіи заведенія подчинены по принадлежности въ губернскихъ городахъ—непосредственному надзору Директоровъ Гимназій, а въ прочихъ—надзору Инспектора Обводоваго Училища, съ распространеніемъ общаго за ними присмотра и на Почетныхъ Попечителей и Инспекторовъ.

§ 13.

Наблюденіе со стороны Правительства за частными учебными заведеніями въ Варшавѣ ввѣряется Визитаторамъ Училищъ, въ помощь коимъ назначается для сего особый Инспекторъ. Наблюденіе же за частными заведеніями женскаго пола, какъ въ Варшавѣ, такъ и въ прочихъ городахъ Царства, поручается Визитаторкѣ, коей въ помощь назначается Смотрительница.

§ 14.

Подробныя правила о наблюденіи за частными учебными заведеніями даны будутъ Министерствомъ Народнаго Просвѣщенія.

§ 15.

Для сосредоточенія всѣхъ распорядительныхъ дѣйствій по части надзора за частными учебными заведеніями въ Варшавѣ, каждый мѣсяцъ послѣ 1-го числа, независимо отъ чрезвычайныхъ случаевъ, Визитаторы и Визитаторка, Инспекторъ и Смотрительница, составляютъ общее совѣщательное собраніе, коего журналъ представляютъ въ Совѣтъ Народнаго Просвѣщенія. Отъ Попечителя Учебнаго округа зависитъ назначать собранія сіи въ своемъ присутствіи.

§ 16.

Директоры Губернскихъ Гимназій осматриваютъ всѣ частныя учебныя заведенія своего вѣдомства по меньшей мѣрѣ однажды въ годъ, а заведенія, находящіяся въ мѣстахъ

kowe prywatne płci obojga, wymaga się, oprócz tego, ażeby byli poddanymi Cesarstwa Rossyjskiego, albo Królestwa Polskiego; wszakże przepis ten nie rozciąga się na utrzymujących już pensye prywatne płci obojga, stosownie do wydanego im pozwolenia.

§ 12.

Władze szkolne obowiązane są mieć pilny i ciągły dozór nad Instytutami naukowemi prywatnemi. Wszystkie te zakłady podlegają w miastach gubernialnych bezpośredniemu nadzorowi Dyrektorów Gimnazyalnych, w innych zaś, nadzorowi Inspektora Szkoły obwodowéj, z rozciągnieniem ogólnego nad niemi czuwania i na Honorowych Kuratorów i Inspektorów.

§ 13.

Dozór ze strony Rządu nad Instytutami naukowemi prywatnemi w Warszawie, porucza się Wizytatorom Szkół, którym, do pomocy w téj mierze, naznacza się oddzielny Inspektor. Dozór zaś nad Instytutami prywatnemi płci żeńskiéj, tak w Warszawie jak i w innych miastach Królestwa, porucza się Wizytatorce, któréj w pomoc dodaje się Dozorczyni.

§ 14.

Szczególne przepisy o dozorze Instytutów naukowych prywatnych wydane będą przez Ministerium Oświecenia Narodowego.

§ 15.

Celem zjednoczenia wszelkich czynności porządkowych w przedmiocie dozoru Instytutów naukowych prywatnych w Warszawie, każdego miesiąca po 1-m dniu onego, wyjąwszy nadzwyczajne wypadki, Wizytatorowie i Wizytatorka, Inspektor i Dozorczyni składają ogólną naradę, któréj protokół przedstawiają Radzie Wychowania Publicznego. Od Kuratora Okręgu Naukowego zależy naznaczać takowe narady w swojéj obecności.

§ 16.

Dyrektorowie Gimnazyów Gubernialnych zwiedzają wszystkie sobie podległe Instytuta naukowe prywatne, przynajmniéj raz na rok, a Instytuta, znajdujące się w miejscu ich

ихъ обыкновеннаго пребыванія, посѣщаютъ сколь можно чаще. Вѣдѣнію ихъ подлежитъ, какъ учебная, такъ и нравственная часть сихъ заведеній. На семъ же основаніи штатные Инспекторы Обводовыхъ Училищъ обозрѣваютъ подчиненныя ихъ надзору частныя Училища, донося о состояніи оныхъ Директору.

§ 17.

При осмотрѣ частныхъ учебныхъ заведеній, Директоры: *а*) стараются узнать образъ мыслей и нравственныя качества Содержателей Пансіоновъ; *б*) обращаютъ вниманіе на методу преподаванія, на способности и поведеніе Учителей, удаляя немедленно недостойныхъ, и на успѣхи и нравственность учащихся; *в*) разсматриваютъ книги, употребляемыя въ преподаваніи и находящіяся въ библіотекахъ Пансіоновъ, запрещая всѣ тѣ, кои окажутся по чему либо для воспитанія юношества вредными; наконецъ *г*) удостовѣряются, исполняютъ ли въ точности Содержатели учебныхъ заведеній принятыя ими обязанности, касательно содержанія и помѣщенія учениковъ.

§ 18.

О состояніи всѣхъ сихъ частей, послѣ каждаго осмотра, Директоры Гимназій, со всѣми подробностями представляютъ Попечителю Учебнаго округа, который, по разсмотрѣніи ихъ въ Совѣтѣ Народнаго Просвѣщенія, доноситъ Министру Народнаго Просвѣщенія.

§ 19.

При обнаруженіи какихъ либо важныхъ безпорядковъ по нравственной части со стороны Содержателя Пансіона или учащихся, Директоръ Гимназіи немедленно доноситъ о томъ Попечителю Учебнаго округа, съ принятіемъ между тѣмъ мѣръ къ пресѣченію зла. По такому донесенію, Попечитель округа предписываетъ произвесть слѣдствіе, заведеніе же между тѣмъ берется Директоромъ подъ его ближайшій присмотръ, или поручается особенному надзору мѣстнаго Инспектора Обводоваго Училища. О всемъ этомъ извѣщаются, въ то же время, родители и родственники воспитывающихся въ заведеніи дѣтей, для надлежащихъ съ ихъ стороны распоряженій.

zamieszkania, zwiedzają ile być może najczęściéj. Do ich dozoru należą tak naukowość i wychowanie moralne, jak w ogólności i zarząd gospodarski rzeczonych Instytutów. Na tych samych zasadach, Inspektorowie etatowi Szkół obwodowych zwiedzają podległe im Instytuta naukowe prywatne i donoszą o ich stanie Dyrektorowi.

§ 17.

Dyrektorowie, zwiedzając Instytuta naukowe prywatne: *a*) starają się przekonać o sposobie myślenia i moralnych przymiotach osób utrzymujących pensye; *b*) zwracają uwagę na metodę wykładu, na zdolności i prowadzenie się Naúczycieli, usuwając bez odwłoki niezdatnych, tudzież na postęp i moralność uczniów; *c*) przeglądają książki używane do wykładu i znajdujące się w bibliotekach pensyj, zakazując te wszystkie, które się okażą pod jakimbądź względem szkodliwemi wychowaniu młodzieży; nakoniec *d*) przekonywają się, czyli utrzymujący Instytuta naukowe ściśle wypełniają przyjęte na siebie obowiązki, co do utrzymania i pomieszczenia uczniów.

§ 18.

O stanie Instytutów pod temi wszystkiemi względami, po każdéj wizycie, Dyrektorowie Gimnazyów, ze wszelkiemi szczegółami, przedstawiają Kuratorowi Okręgu Naukowego, który, po roztrząśnieniu przedmiotu tego w Radzie Wychowania Publicznego, donosi Ministrowi Oświecenia Narodowego.

§ 19.

Gdyby się wykryły jakiebądź ważne uchybienia pod względem moralnym, ze strony utrzymującego pensyę, albo uczniów, Dyrektor Gimnazyum natychmiast donosi o tém Kuratorowi Okręgu Naukowego, przedsięwziąwszy tymczasem środki, ku zapobieżeniu złemu. W skutku takowego doniesienia Kurator Okręgu poleca wyprowadzenie śledztwa, Instytut zaś tymczasowo obejmuje Dyrektor pod bliższy swój dozór, albo też porucza go szczególnemu dozorowi miejscowego Inspektora Szkoły obwodowéj. O tém wszystkiém zawiadamiają się jednocześnie rodzice i krewni znajdujących się w Instytucie dzieci, celem przedsięwzięcia z swéj strony stosownych kroków.

§ 20.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній должны, подобно начальствамъ Училищъ Казенныхъ, обращать особенное, безпрерывное вниманіе на нравственную часть воспитанія ввѣренныхъ имъ юношей.

§ 21.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній должны также наблюдать за преподаваніемъ Учителей. Если откроется, что Преподаватели съ умысломъ, или даже безъ намѣренія, дѣлаютъ воспитанникамъ вредныя внушенія, то отвѣтственность въ семъ случаѣ падаетъ не только на Преподавателя, но и на самаго Содержателя Училища.

§ 22.

Въ числѣ и распорядкѣ учебныхъ предметовъ, частныя заведенія должны по возможности сближаться съ соотвѣтствующими степени ихъ Училищами Казенными. Впрочемъ Содержателямъ дозволяется присовокуплять къ симъ предметамъ какую либо науку, иностранный языкъ, или искусство, соображаясь съ мѣстными потребностями, съ желаніемъ родителей, или особенною цѣлію заведенія, но не иначе, какъ съ разрѣшенія Попечителя Учебнаго округа.

§ 23.

Въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ употребляются тѣ же учебныя книги и пособія, какія и въ Казенныхъ Училищахъ. Впрочемъ не воспрещается, въ случаѣ надобности, употреблять и другія руководства, только не иначе, какъ съ одобренія Училищнаго начальства.

§ 24.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній должны наблюдать, чтобы Учители вели классные журналы, по принятой въ Казенныхъ Училищахъ формѣ, и вообще соображались съ общими, для Учителей постановленными, правилами.

§ 25.

Въ концѣ учебнаго года, во всѣхъ частныхъ заведеніяхъ должны производиться публичныя испытанія, въ присутствіи мѣстнаго Училищнаго начальства.

§ 26.

Содержатели обязаны о состояніи своихъ заведеній пред-

§ 20.

Utrzymujący Instytuta naukowe prywatne obowiązani są, równie jak Zwierzchność Szkół Rządowych, zwracać szczególną i ciągłą baczność na część obyczajową wychowania powierzonéj mu młodzieży.

§ 21.

Utrzymujący Instytuta naukowe prywatne obowiązani są także pilnować sposobu wykładania przez Nauczycieli. Jeżeliby okazało się, że Nauczyciele umyślnie, albo nawet bez zamiaru, wpajają w uczniów szkodliwe myśli, w takim razie odpowiedzialność pada nietylko na Nauczyciela, lecz również i na utrzymującego szkołę.

§ 22.

Co do ilości i do rozkładu przedmiotów naukowych, Instytuta prywatne powinny być ile możności zbliżone do odpowiadających ich stopniowi Szkół Rządowych. Wolno wszakże utrzymującym dodać do tych przedmiotów jaką naukę, język zagraniczny albo sztukę, stosownie do okoliczności miejscowych, życzenia rodziców lub właściwego celu Instytutu, nie inaczéj atoli, jak za wyrzeczeniem Kuratora Okręgu Naukowego.

§ 23.

W Instytutach naukowych prywatnych używają się też same książki i pomoce naukowe, jakie i w Szkołach Rządowych. Nie zabrania się jednakże, w razie potrzeby, używać innych, lecz nie inaczéj, jak za zezwoleniem Zwierzchności Szkolnéj.

§ 24.

Utrzymujący Instytuta naukowe prywatne obowiązani są przestrzegać, ażeby Nauczyciele prowadzili dzienniki klassowe, podług formy przyjętéj w Szkołach Rządowych i w ogólności stosowali się do wszelkich przepisów, dla Nauczycieli postanowionych.

§ 25.

Przy końcu roku szkolnego, we wszystkich Instytutach prywatnych odbywają się examina publiczne, w obecności miejscowéj Władzy Szkolnéj.

§ 26.

Utrzymujący Instytuta obowiązani są o ich stanie przed-

ставлять Училищному начальству годовыя и полугодовыя вѣдомости, по предписанной формѣ. Изъ сихъ вѣдомостей ближайшее Училищное начальство составляетъ о всѣхъ подчиненныхъ ему заведеніяхъ одну общую, для представленія установленнымъ порядкомъ высшему начальству.

§ 27.

Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній не могутъ, безъ разрѣшенія Директора или Инспектора, принимать Учителей и Репетиторовъ. О каждомъ важнѣйшемъ происшествіи въ заведеніи они обязаны доводить немедленно до свѣдѣнія ближайшаго своего начальства.

§ 28.

Содержатель, отлучаясь временно отъ своего заведенія, представляетъ Директору Гимназіи того, кому въ отсутствіе свое желаетъ поручить управленіе заведеніемъ. Заступающій его мѣсто долженъ соединять въ себѣ тѣ же качества и способности, какія и самъ Содержатель. Директоръ Гимназіи доноситъ о семъ Попечителю Учебнаго округа.

§ 29.

На отвѣтственность Содержателя возлагается избирать въ Учители только имѣющихъ на то законное право.

§ 30.

Учитель не иначе допускается къ преподаванію въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, какъ по свидѣтельству, выданному Экзаминаціоннымъ Комитетомъ съ разрѣшенія Попечителя Учебнаго округа, и удостовѣряющему, что Преподаватель имѣетъ способности и знанія, необходимыя для обученія избранной имъ наукѣ; при семъ наблюдается, чтобы Учитель, выдержавшій испытаніе въ одномъ учебномъ предметѣ, не обучалъ другимъ предметамъ, не означеннымъ въ выданномъ ему свидѣтельствѣ. Репетиторовъ снабжаетъ свидѣтельствомъ Директоръ или Инспекторъ, по принадлежности.

§ 31.

Не подвергаются испытанію: 1) обучающіе Закону Божію Священно-служители, получившіе воспитаніе въ Духовныхъ Училищахъ; 2) Учители, не менѣе трехъ лѣтъ преподававшіе какой либо предметъ въ Казенныхъ Училищахъ

stawiać Władzy Szkolnéj roczne i półroczne rapporta, podług przepisanéj formy. Z tych rapportów właściwa Władza Szkolna układa o wszystkich podległych sobie Instytutach, jeden ogólny, dla przedstawienia takowego, koleją przepisaną, władzy wyższéj.

§ 27.

Utrzymujący Instytuta naukowe prywatne nie mogą, bez upoważnienia Dyrektora albo Inspektora, przyjmować Nauczycieli i Korrepetytorów. O każdym ważniejszym wypadku w Instytucie obowiązani są niezwłocznie donosić najbliższéj swojéj władzy.

§ 28.

Utrzymujący Instytut, oddalając się od niego na czas niejaki, przedstawia Dyrektorowi Gimnazyum osobę, któréj podczas nieobecności swojéj życzy powierzyć zarząd Instytutu. Zastępujący jego miejsce winien posiadać takież przymioty i usposobienie, jakie i sam utrzymujący Instytut. Dyrektor Gimnazyum donosi o tém Kuratorowi Okręgu Naukowego.

§ 29.

Utrzymujący Instytut obowiązany jest, pod odpowiedzialnością własną, wybierać na Nauczycieli jedynie posiadających do tego prawo.

§ 30.

Nauczyciel, nie inaczéj przypuszczony być może do wykładania nauk w Instytutach prywatnych, jak za świadectwem wydaném przez Komitet Examinacyjny, z decyzyi Kuratora Okręgu Naukowego, wyrażającém, że Nauczyciel posiada usposobienie i wiadomości potrzebne do wykładania obranéj przez siebie nauki. Przestrzegać obok tego należy, ażeby Nauczyciel, który złożył examen z jednego przedmiotu naukowego, nie wykładał innych przedmiotów, w daném mu świadectwie nie wymienionych. Korrepetytorom udziela świadectwo właściwy Dyrektor, albo Inspektor.

§ 31.

Nie podlegają examinowi: 1) Nauczyciele Religii Xięża, którzy odebrali wychowanie w Instytutach naukowych duchownych; 2) Nauczyciele, którzy najmniéj lat trzy wykładali jakibądź przedmiot w Szkołach Rządowych i życzą sobie w

и желающие въ частномъ учебномъ заведеніи обучать тому же предмету; и 3) Учители искусствъ. Но и сіи лица должны испросить предварительно у Попечителя Учебнаго округа дозволеніе на преподаваніе въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

§ 32.

Лица, уполномоченныя отъ Правительства къ обученію и воспитанію юношества въ частныхъ домахъ, допускаются безпрепятственно къ исполненію сей обязанности въ частныхъ Пансіонахъ и Училищахъ.

§ 33.

Лица обоего пола, опредѣляемыя въ частныя учебныя заведенія, для обученія, безъ всякихъ законныхъ на Учительское званіе свидѣтельствъ, подвергаются денежному штрафу, а именно: преподающія въ первоначальныхъ Училищахъ 150 злотыхъ, а въ четырехклассныхъ 400 злотыхъ. Такому же штрафу подвергаются и Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній, принявшіе подобныхъ Учителей, а именно: Содержатели начальныхъ Училищъ 150, а четыре-классныхъ 400 злотыхъ. Суммы сіи, по усмотрѣнію Попечителя Учебнаго округа, обращаются въ пособіе недостаточнымъ ученикамъ высшихъ гимназическихъ классовъ.

§ 34.

Иностранецъ или иностранка, подвергшіеся уже штрафу, въ предыдущей статьѣ положенному, и вторично вступившіе въ противозаконное отправленіе Учительскаго званія высылаются установленнымъ порядкомъ за границу.

§ 25.

Природные жители Царства, или иностранцы, вступившіе въ подданство онаго, за вторичное нарушеніе § 33, предаются суду за лживый поступокъ.

§ 36.

Отъ усмотрѣнія Попечителя Учебнаго округа зависитъ ходатайствовать чрезъ Министра Народнаго Просвѣщенія о пожаловании орденомъ Св. Станислава 3-й степени тѣхъ Содержателей Пансіоновъ, которые безъ пособія Казны заведутъ, для обученія юношества, Пансіоны, и въ теченіе 10 лѣтъ неупустительнымъ надзоромъ доставятъ своему заведенію доброе имя, а молодыхъ людей приготовятъ достойнымъ образомъ къ служ-

rywatnym Instytucie naukowym dawać tęż samą naukę; i 3) Nauczyciele sztuk. Atoli i ci wszyscy obowiązani są wyjednać poprzednio od Kuratora Okręgu Naukowego pozwolenie do wykładania w Instytutach naukowych prywatnych.

§ 32.

Osoby upoważnione od Rządu do uczenia i wychowania młodzieży w domach prywatnych, przypuszczane będą bez przeszkody do sprawowania tychże obowiązków w prywatnych pensyach i szkołach.

§ 33.

Osoby płci obojga przyjmowane do Instytutów naukowych prywatnych dla uczenia, a nieposiadające żadnych świadectw, prawem przepisanych dla stanu Nauczycielskiego, ulegają karze pieniężnéj, mianowicie: uczące w szkołach elementarnych płacą kary złotych 150, a w szkołach o 4-ch klassach— złotych 400. Takiéjże karze ulegają utrzymujący Instytuta naukowe prywatne, którzy podobnych Nauczycieli przyjęli, a mianowicie: utrzymujący szkoły elementarne płacą złotych 150, a Instytuta o 4-ch klassach, 400 złotych. Summy te, podług uznania Kuratora Okręgu Naukowego, przeznaczone są na wsparcie ubogich uczniów klass wyższych w gimnazyach.

§ 34.

Cudzoziemiec albo cudzoziemka, którzy, uległszy już karze pieniężnéj, w poprzedzającym artykule oznaczonéj, powtórnie wnijdą nieprawnie w obowiązki nauczycielskie, odsyłani będą, według przepisów istniejących, za granicę.

§ 35.

Rodowici zaś Królestwa mieszkańcy, albo cudzoziemcy, którzy poddaństwo onego przyjęli, w razie powtórnego naruszenia § 33-go, oddawani będą do Sądu po ukaranie, jak za oszustwo.

§ 36.

Od uznania Kuratora Okręgu Naukowego zależy przedstawienie do Ministra Oświecenia Narodowego o wyjednanie nagrody orderu Ś-go Stanisława 3-éj klassy dla tych utrzymujących pensye, którzy bez zasiłku ze strony Rządu założą pensye dla nauki młodzieży i, w przeciągu lat dziesięciu, przez dozór najtroskliwszy zjednają Instytutowi swemu dobre imię, a młodzież przygotują w sposób należyty do służby

бѣ, какъ въ отношеніи нравственности, такъ и со стороны наукъ.

Глава II.

О домашнихъ Учителяхъ и Наставникахъ.

§ 37.

Лица, воспитывающія дѣтей въ частныхъ домахъ, раздѣляются на высшихъ Наставниковъ, низшихъ Наставниковъ и начальныхъ Учителей.

§ 38.

Въ учреждаемыя нынѣ званія могутъ поступать люди всякаго состоянія, если удовлетворятъ предписаннымъ въ семъ Положеніи условіямъ.

§ 39.

Лица, поступающія въ званіе домашнихъ Наставниковъ или Учителей, должны: 1) исповѣдывать Христіанскую вѣру; 2) быть подданными Имперіи или Царства, если желаютъ пользоваться присвоенными званію ихъ преимуществами и выгодами; и 3) при удовлетворительномъ знаніи избранной науки, соединять въ себѣ всѣ условія доброй нравственности.

§ 40.

Званіе домашнихъ Наставниковъ и Учителей могутъ пріобрѣтать и иностранные подданные; но, не вступивъ въ подданство Имперіи или Царства, они не пользуются преимуществами и выгодами, сему званію присвоенными.

О различіи званій, учрежденныхъ для лицъ, воспитывающихъ дѣтей въ частныхъ домахъ.

§ 41.

Лица, желающія опредѣлиться въ частные домы для воспитанія дѣтей, обязаны, на основаніи сего Положенія, пріобрѣсть одно изъ званій, въ 37-й статьѣ поименованныхъ.

§ 42.

Высшими Наставниками именуются обучающіе наукамъ въ объемѣ гимназическаго курса; низшими Наставниками — обучающіе наукамъ, преподаваемымъ въ Обводовыхъ Училищахъ; начальными же Учителями — обучающіе предметамъ по плану первоначальныхъ Училищъ.

-zadowéj tak pod względem moralnym, jako i naukowym.

ROZDZIAŁ II.

O Guwernerach i Nauczycielach domowych.

§ 37.

Zajmujący się wychowaniem dzieci w domach prywatnych dzielą się na: Guwernerów wyższych, Guwernerów niższych i Nauczycieli początkowych.

§ 38.

W obowiązki ustanowione obecnie mogą wchodzić osoby każdego stanu, skoro tylko dopełnią warunków, niniejszą ustawą przepisanych.

§ 39.

Osoby, wchodzące w obowiązki Guwernerów albo Nauczycieli domowych powinny: 1) wyznawać religię Chrześciańską; 2) być poddanemi Cesarstwa albo Królestwa, jeżeli chcą korzystać z praw i prerogatyw, powołaniu ich nadanych; i 3) obok gruntownéj znajomości wybranéj nauki, posiadać wszelkie warunki moralności nieskazitelnéj.

§ 40.

Stopień Guwernerów i Nauczycieli domowych otrzymać mogą i zagraniczni poddani, lecz, nie zostawszy poddanymi Cesarstwa lub Królestwa, nie korzystają z praw i prerogatyw, temu powołaniu zapewnionych.

O różnicy stopniów ustanowionych dla osób zajmujących się wychowaniem dzieci w domach prywatnych.

§ 41.

Osoby życzące wejść do domów prywatnych, celem wychowywania dzieci, obowiązane, na zasadzie ustawy niniejszéj, otrzymać jeden ze stopni, w artykule 37-m wymienionych.

§ 42.

Guwernerami wyższymi nazywają się ci, którzy udzielają nauk w zakresie kursu gimnazyalnego; Guwernerami niższymi ci, którzy udzielają nauk, wykładanych w Szkołach obwodowych; Nauczycielami zaś początkowymi ci, którzy uczą przedmiotów, według planu szkół elementarnych.

§ 43.

Званіе высшаго домашняго Наставника присвояется ис-ключительно тѣмъ лицамъ, кои, окончивъ полный курсъ уче-нія въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ, выдержатъ съ успѣ-хомъ испытаніе и, получивъ аттестатъ съ званіемъ Студента или дипломъ на ученую степень отъ одного изъ Русскихъ У-ниверситетовъ, изъявятъ намѣреніе заниматься воспитаніем въ частныхъ домахъ. Къ сему же разряду причисляются удо-стоенные ученыхъ степеней въ Духовныхъ Академіяхъ, есл по увольненіи отъ Духовнаго вѣдомства, захотятъ они по-святить себя домашнему воспитанію дѣтей. На званіе ниж-шаго Наставника имѣютъ право лица, окончившія съ успѣ-хомъ курсъ наукъ въ Дополнительныхъ Курсахъ въ Варшав Званіе начальныхъ Учителей присвояется окончившимъ курс наукъ въ Институтѣ первоначальныхъ Учителей.

§ 44.

Поименованныя въ предыдущей статьѣ званія могут быть предоставляемы и лицамъ, обучавшимся въ другихъ за-веденіяхъ Имперіи или Царства, если выдержатъ установ-ленное для того испытаніе и окажутся достойными довѣрі Правительства.

§ 45.

Отставные Учители казенныхъ учебныхъ заведеній, н менѣе трехъ лѣтъ состоявшіе на службѣ, имѣютъ право за-ниматься воспитаніемъ дѣтей въ частныхъ домахъ, ежели по-лучатъ на то установленное свидѣтельство и званіе, соотвѣт-ственное степени учебнаго заведенія, въ которомъ они состо-яли Учителями.

§ 46.

Наставники и Учители, сверхъ преподаваемыхъ им предметовъ, могутъ, по усмотрѣнію родителей, обучать дѣте ихъ искусствамъ и художествамъ; но исключительное обуче-ніе однимъ искусствамъ и художествамъ не даетъ никако права на званіе и преимущества, настоящимъ Положеніем предоставляемыя.

Объ испытаніяхъ.

§ 47.

Испытаніе на званіе высшаго и низшаго Наставника пр

§ 43.

Stopień Guwernera wyższego przyznaje się wyłącznie tym, którzy, ukończywszy zupełny kurs nauk w zakładach wyższych naukowych, złożą examen z zaletą i, otrzymawszy attestat z tytułem studenta, albo patent na stopień uczony od jednego z Uniwersytetów Rossyjskich, oświadczą życzenie zajmowania się edukacyą w domach prywatnych. Do téjże kategoryi zaliczają się zaszczyceni stopniami uczonemi w Akademiach Duchownych, jeżeli, po otrzymaném uwolnieniu od Władzy Duchownéj, zechcą się poświęcić domowemu wychowaniu dzieci. Do stopnia Guwernera niższego mają prawo ci, którzy ukończyli z zaletą kurs nauk w Kursach dodatkowych w Warszawie. Stopień zaś Nauczycieli początkowych udziela się tym, którzy ukończyli kurs nauk w Instytucie Nauczycieli elementarnych.

§ 44.

Stopnie wymienione w poprzedzającym artykule mogą być przyznawane i tym, którzy pobierali nauki w innych Instytutach Cesarstwa albo Królestwa, jeżeli złożą przepisany na ten koniec examen i okażą się godnymi zaufania Rządu.

§ 45.

Dymissyonowani Nauczyciele Instytutów naukowych rządowych, którzy przynajmniéj lat trzy zostawali w służbie, mają prawo zajmować się wychowaniem dzieci w domach prywatnych, jeżeli otrzymają przepisane upoważnienie i stopień, odpowiedni stopniowi zakładu naukowego, w którym byli Nauczycielami.

§ 46.

Guwernerowie i Nauczyciele, prócz wykładanych przez nich nauk, mogą, podług uznania rodziców, uczyć ich dzieci sztuk i talentów; lecz wyłączne nauczanie samych sztuk i talentów nie nadaje żadnego prawa do stopni i prerogatyw, niniejszą ustawą oznaczonych.

O examinach.

§ 47.

Examen na stopień Guwernera wyższego i niższego od-

изводится исключительно въ Экзаминаціонномъ Комитетѣ въ Варшавѣ; на званіе же начальнаго Учителя—въ Совѣтахъ Губернскихъ Гимназій.

§ 48.

Лица, желающія получить званіе начальныхъ Учителей, могутъ, съ разрѣшенія Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа, по уважительнымъ причинамъ, испытываться въ собраніи Учителей Обводоваго Училища.

§ 49.

Желающіе получить званіе домашняго Наставника, или Учителя, обращаются къ Предсѣдателю Экзаминаціоннаго Комитета или Директору Губернской Гимназіи, сообразно съ разрядомъ званія, котораго домогаются, съ представленіемъ свидѣтельства о способностяхъ и нравственности.

§ 50.

Они допускаются къ испытанію не прежде, какъ предъявивъ:

а) краткое свое жизнеописаніе;

б) метрическое свидѣтельство о крещеніи;

в) свидѣтельство отъ заведенія, въ коемъ воспитывались;

г) свидѣтельство о прежнемъ ихъ служеніи въ разныхъ должностяхъ;

д) одобрительный отзывъ отъ начальствъ тѣхъ мѣстъ, гдѣ находились на жительствѣ;

е) свидѣтельство о учиненной присягѣ на вѣрность Государю Императору и подписки о непринадлежаніи къ тайнымъ обществамъ; наконецъ,

ж) свидѣтельство мѣстнаго приходскаго Священника о точномъ исполненіи обязанностей Христіанина.

§ 51.

Отставные военные и гражданскіе чиновники, желающіе пріобрѣсть званіе домашняго Наставника или Учителя, на основаніи статьи 43-й, или по испытанію, обязаны представить выданные имъ при отставкѣ аттестаты. Отставленные за дурное поведеніе, или съ тѣмъ, чтобы ихъ впредь никуда не опредѣлять, равно состоящіе подъ судомъ, или не оправданные по суду, за порочныя дѣйствія, не могутъ ни въ ка-

bywa się wyłącznie w Komitecie Examinacyjnym w Warszawie; na stopień zaś Nauczyciela początkowego, przed Radami Gimnazyów Gubernialnych.

§ 48.

Życzący otrzymać stopień Nauczycieli początkowych mogą, za wyrzeczeniem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, dla przyczyn na uwagę zasługujących, składać examen na posiedzeniu Nauczycieli Szkoły obwodowéj.

§ 49.

Życzący otrzymać stopień Guwernera, albo Nauczyciela domowego, zgłaszają się do Prezesa Komitetu Examinacyjnego, albo do Dyrektora Gimnazyum Gubernialnego, stosownie do stopnia, o jaki się starają, dołączając świadectwa z usposobienia naukowego i moralności.

§ 50.

Przypuszczają się oni do examinu nie wprzód, aż złożą:

a) opis biegu życia swego, w krótkości;

b) metrykę chrztu;

c) świadectwo Instytutu, w którym odbywali nauki;

d) świadectwo z obowiązków poprzednio zajmowanych;

e) świadectwo o dobrém prowadzeniu się, od władz miejscowych wydane;

f) świadectwo złożonéj przysięgi na wierność Najjaśniejszemu Panu, i oświadczenie o nienależeniu do towarzystw tajnych; nakoniec,

g) świadectwo ścisłego dopełniania obowiązków chrześcianina od Proboszcza właściwéj parafii.

§ 51.

Dymissyonowani urzędnicy tak wojskowi jak cywilni, życzący pozyskać stopień Guwernera albo Nauczyciela domowego, na mocy artykułu 43-go lub też w skutku examinu, obowiązani są złożyć udzielone im dymissye. Dymissyonowani zaś dla złéj konduity, albo z warunkiem nieprzyjmowania ich nadal do służby publicznéj, niemniéj zostający pod sądem lub też nieuniewinieni przez Sąd z zarzutów, nie mogą w żadnym

комъ случаѣ быть допущены въ званіе домашняго Наставника или Учителя.

§ 52.

Иностранцы, пріѣзжающіе изъ за границы, домогаясь званія домашняго Учителя, должны, при установленномъ испытаніи, представить вмѣсто отзыва, въ статьѣ 50-й буквою *г* означеннаго, одобрительныя свидѣтельства отъ Императорскихъ Миссій въ тѣхъ государствахъ, откуда они прибыли. Отъ пребывающихъ же съ давняго времени въ Царствѣ иностранцевъ требуются такія же свидѣтельства, какъ отъ туземцевъ. Тѣ и другіе, не желая вступить въ подданство Его Императорско-Царскаго Величества, освобождаются отъ свидѣтельства, ст. 50 буквою *е* предписаннаго, но обязываются представить подписку о непринадлежаніи къ тайнымъ обществамъ.

§ 53.

Испытаніе на званіе домашняго Наставника или Учителя производится, предъ какимъ бы ни было Учебнымъ начальствомъ, на основаніи правилъ, изданныхъ по сему предмету для Экзаминаціоннаго Комитета.

§ 54.

Въ каждомъ предметѣ испытуетъ Учитель онаго, причемъ однако и другіе присутствующіе Члены могутъ также предлагать вопросы.

§ 55.

При производствѣ испытанія, надлежитъ имѣть въ виду удостовѣренія: 1) знаетъ ли испытуемый основательно тѣ предметы, которымъ обучать намѣренъ; 2) имѣетъ ли хорошую методу преподаванія; 3) пріобрѣлъ ли нужныя свѣдѣнія о воспитаніи юношества; 4) извѣстно ли ему образованіе учебныхъ заведеній края и общая цѣль воспитанія и ученія; 5) имѣетъ ли надлежащія понятія о обязанностяхъ Учителя.

§ 56.

Испытуемый на званіе высшаго или низшаго Наставника долженъ, не выходя изъ присутствія, написать на заданный вопросъ краткое разсужденіе, на одномъ изъ новѣйшихъ языковъ, и въ присутствіи Испытателей дать одну или двѣ пробныя лекціи.

[m]oże być przypuszczeni do obowiązków Guwernera albo Nauczyciela domowego.

§ 52.

Cudzoziemcy, z zagranicy przybywający, jeżeli zechcą otrzymać stopień Nauczyciela domowego, obowiązani są, stawając do przepisanego examinu, złożyć zamiast świadectwa, w artykule 50-m lit. *d.* oznaczonego, świadectwo od Cesarskiego Poselstwa w tych państwach, z których przybyli. Od cudzoziemców zaś, zdawna już w Królestwie zamieszkałych, wymagają się też same świadectwa jak od krajowców. Jak pierwsi tak drudzy, jeżeli nie będą sobie życzyli zostać poddannymi Jego Cesarskiéj Mości, uwalniają się od składania świadectwa, artykułem 50-m lit. *f* oznaczonego; obowiązani są atoli złożyć oświadczenie o nienależeniu do towarzystw tajnych.

§ 53.

Examin na stopień Guwernera albo Nauczyciela domowego, składany przed jakąbądź Zwierzchnością naukową, odbywa się podług przepisów, jakie na ten cel wydane zostały dla Komitetu Examinacyjnego.

§ 54.

Z każdego przedmiotu examinuje właściwy Nauczyciel; wolno jest wszakże innym członkom obecnym czynić zapytania examinowanemu.

§ 55.

W examinowaniu zmierzać należy do przekonania się: 1) czyli kandydat zna gruntownie przedmioty, których chce nauczać; 2) czy posiada dobrą metodę uczenia; 3) czy ma potrzebne wiadomości z nauki wychowania młodzieży; 4) czy zna organizacyę zakładów naukowych krajowych i cel ogólny wychowania i uczenia; 5) czy ma dokładne wyobrażenie o powinnościach Nauczyciela.

§ 56.

Examinowany na stopień Guwernera wyższego lub niższego obowiązany jest, nie wychodząc z miejsca posiedzenia, napisać, w jednym z języków żyjących, krótką rozprawę na zadany mu przedmiot, tudzież w obecności examinujących dać dla próby jedną lub dwie lekcye.

§ 57.

Протоколъ испытанія, подписанный Предсѣдательствовавшимъ и всѣми Членами, съ приложеніемъ предъявленныхъ кандидатомъ документовъ и рукописнаго его разсужденія, въ подлинникахъ, представляется Попечителю Учебнаго округа: отъ Экзаминаціоннаго Комитета непосредственно, а изъ Гимназій, посредствомъ Предсѣдателя Экзаминаціоннаго Комитета, который къ протоколу произведеннаго въ Гимназіи испытанія присовокупляетъ собственное свое заключеніе. Всѣ сіи бумаги Попечитель передаетъ на разсмотрѣніе Совѣта Народнаго Просвѣщенія.

§ 58.

Совѣтъ Народнаго Просвѣщенія, въ случаѣ удовлетворительности представленныхъ бумагъ, опредѣляетъ выдать, съ утвержденія Попечителя округа, выдержавшему испытаніе кандидату свидѣтельство на званіе высшаго или низшаго Наставника, а на званіе начальнаго Учителя предоставляетъ выдать таковое Предсѣдателю Экзаминаціоннаго Комитета, съ показаніемъ, въ обоихъ случаяхъ, предметовъ, которымъ обучать дозволяется.

§ 59.

При врученіи свидѣтельствъ кандидатамъ, отбирается отъ нихъ подписка, установленная для лицъ, вступающихъ въ Учительское званіе, и представляется къ Попечителю Учебнаго округа.

§ 60.

Кандидаты, упомянутые въ статяхъ 43 и 45-й, не подвергаются испытанію, если они вслѣдъ за окончаніемъ наукъ или полученіемъ отставки, вступаютъ въ званіе домашнихъ Наставниковъ или Учителей; если же не прежде, какъ по истеченіи двухлѣтняго срока, пожелаютъ пріобрѣсть Учительское званіе, то подвергаются испытанію наравнѣ съ прочими. Въ томъ и другомъ случаѣ обязаны они получить установленное свидѣтельство, опредѣленнымъ въ семъ Положеніи порядкомъ и представить на сей конецъ требуемыя удовлетворительныя свидѣтельства.

§ 61.

Попечитель Варшавскаго округа о всѣхъ свидѣтельствахъ,

§ 57.

Protokół examinu podpisany przez Prezydującego i wszystkich Członków, wraz z dowodami przez kandydata złożonemi rozprawą jego w oryginale, przedstawiony będzie Kuratorowi Okręgu Naukowego, z Komitetu Examinacyjnego wprost, a z Gimnazyów—za pośrednictwem Prezesa Komitetu Examinacyjnego, który też do protokółu examinu odbytego w Gimnazyum dołącza swoją opinię. To wszystko Kurator wnosi pod roztrząśnienie Rady Wychowania Publicznego.

§ 58.

Rada Wychowania Publicznego, jeżeli dowody jéj nadesłane uzna za dostateczne, stanowi o wydaniu, za potwierdzeniem Kuratora Okręgu, kandydatowi wyexaminowanemu świadectwa na stopień Guwernera wyższego lub niższego; wydanie zaś świadectwa na stopień Nauczyciela początkowego poleca Prezesowi Komitetu Examinacyjnego, z wyszczególnieniem w obu razach przedmiotów, których upoważnionemu uczyć wolno.

§ 59.

Przy wręczeniu świadectwa kandydatom, odbiera się od nich deklaracya, przepisana dla osób wchodzących w zawód Nauczycielski, i przedstawia się Kuratorowi Okręgu Naukowego.

§ 60.

Kandydaci, wymienieni w artykułach 43 i 45-m, wolni są od zdawania examinu, jeżeli zaraz po ukończeniu nauk lub po otrzymaniu dymissyi poświęcają się obowiązkom Guwernerów, albo Nauczycieli domowych; jeżeli zaś nie wprzód jak po upływie dwóch lat w obowiązki te wejść chcieli, podlegają podobnie jak inni examinowi. Wszakże tak w pierwszym jak w drugim razie winni są pozyskać stosowne świadectwa, drogą w niniejszéj ustawie przepisaną, i złożyć na ten koniec potrzebne dowody.

§ 61.

Kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego co cztery

выданныхъ на званіе домашнихъ Наставниковъ и начальныхъ Учителей, представляетъ Министру Народнаго Просвѣщенія третные списки, по данной формѣ.

Объ отношеніяхъ домашнихъ Наставниковъ и Учителей къ мѣстнымъ властямъ.

§ 62.

Домашній Наставникъ или Учитель, при опредѣленіи въ частный домъ для воспитанія дѣтей, долженъ выданное ему свидѣтельство немедленно предъявить Директору Губернской Гимназіи, или Инспектору Обводоваго Училища, который извѣщаетъ о томъ мѣстную полицію и доводитъ до свѣдѣнія Гражданскаго Губернатора той губерніи, гдѣ опредѣляющійся находиться будетъ на жительствѣ. Мѣстное полицейское начальство означаетъ на свидѣтельствѣ время предъявленія; Директоръ же или Инспекторъ изъ представленныхъ доказательствъ составляетъ формулярный о службѣ домашняго Наставника или Учителя списокъ.

§ 63

Если Наставникъ или Учитель переходитъ въ Учительскую должность изъ одного частнаго дома въ другой, той же или другой губерніи, то обязанъ выданное ему на Учительское званіе свидѣтельство, равно свидѣтельство изъ оставляемаго имъ частнаго дома, предъявить Училищнымъ начальствамъ, какъ прежнему, такъ и тому, въ вѣдѣніе коего онъ поступаетъ; начальства сіи означаютъ на свидѣтельствахъ время предъявленія.

§ 64.

Родители или опекуны не имѣютъ права принимать къ себѣ, для воспитанія дѣтей, ни Наставника, ни Учителя, не имѣющаго установленнаго свидѣтельства, равно свидѣтельства, помѣченнаго властями, упомянутыми въ § 62; о принятомъ же ими Наставникѣ или Учителѣ доводятъ немедленно до свѣдѣнія Училищнаго начальства.

§ 65.

При переходѣ Наставниковъ или Учителей изъ одной губерніи въ другую, Директоры Губернскихъ Гимназій, для постояннаго свѣдѣнія о домашнихъ Наставникахъ и Учите-

miesiące przedstawia Ministrowi Oświecenia Narodowego, według przepisanego wzoru, wykazy wszystkich świadectw, wydanych na stopień Guwernerów i początkowych Nauczycieli domowych.

O stosunkach Guwernerów i Nauczycieli domowych z Władzami miejscowemi.

§ 62.

Guwerner albo Nauczyciel domowy, przyjmując obowiązki wychowania dzieci w domu prywatnym, winien jest danemu świadectwo okazać niezwłocznie Dyrektorowi Gimnazyum Gubernialnego, albo Inspektorowi Szkoły obwodowéj, który zawiadamia o tém policyę miejscową i donosi Gubernatorowi Cywilnemu téj gubernii, gdzie wchodzący w obowiązki przebywać zamierza. Władza policyjna miejscowa zapisuje na świadectwie datę okazania. Dyrektor zaś lub Inspektor z dowodów sobie przedstawionych układa listę stanu służby Guwernera lub Nauczyciela domowego.

§ 63.

Jeżeli Guwerner lub Nauczyciel przechodzi w obowiązki Nauczycielskie z jednego domu prywatnego do drugiego, w téj saméj czy też w innéj gubernii, obowiązany jest wydane mu świadectwo na Nauczyciela, jakoteż zaświadczenie z prywatnego domu, który opuszcza, złożyć Władzom Szkolnym, jak téj, pod którą zostawał, tak téj, pod któréj wiedzę przechodzi. Władze te oznaczają na świadectwach datę okazania.

§ 64.

Rodzice lub opiekunowie nie mają prawa przyjmować do dzieci ani Guwernera ani Nauczyciela, nieposiadającego przepisanego świadectwa, tudzież świadectwa wizowanego przez Władzę, w § 62-m wymienionego; o przyjętym zaś Guwernerze albo Nauczycielu donoszą bezzwłocznie Zwierzchności Szkolnéj.

§ 65.

Przy przenoszeniu się Guwernerów lub Nauczycieli z jednéj gubernii do drugiéj, Dyrektorowie Gimnazyów Gubernialnych, dla posiadania ciągłéj wiadomości o Guwernerach

ляхъ, обязаны вытребовать формулярные о службѣ ихъ списки, изъ той губерніи, въ которой они до перехода находились.

§ 66.

Директоры Губернскихъ Гимназій, наблюдая за поступками домашнихъ Наставниковъ и Учителей, съ тою же заботливостію, съ какою и за другими, въ ихъ вѣдомствѣ состоящими лицами, представляютъ о нихъ Попечителю Учебнаго округа ежегодно вѣдомость, по предписанной формѣ; съ сею цѣлію они имѣютъ право относиться, не только къ мѣстнымъ начальствамъ, но и къ самымъ родителямъ и опекунамъ, которые приняли къ себѣ Наставника или Учителя.

О выгодахъ и преимуществахъ домашнихъ Наставниковъ и Учителей.

§ 67.

Пріобрѣтшіе, на основаніи сего Положенія, званія домашняго высшаго и низшаго Наставника, считаются въ дѣйствительной службѣ, по вѣдомству Варшавскаго Учебнаго округа, и, доколѣ пребываютъ въ сихъ званіяхъ, имѣютъ право носить мундирный фракъ, съ суконнымъ воротникомъ, установленный для чиновниковъ Варшавскаго Учебнаго округа, съ губернскими на пуговицахъ гербами.

§ 68.

Домашніе Наставники и Учители пользуются преимуществами, присвоенными заведеніямъ, въ которыхъ они окончили курсъ ученія, или ученымъ степенямъ, на кои они получили аттестаты.

§ 69.

Домашніе Наставники, имѣющіе ученыя степени, по засвидѣтельствованію родителей или заступающихъ ихъ мѣсто, уравно Губернскаго и Училищнаго начальства, о поведеніи, усердіи и способностяхъ, чрезъ два года успѣшнаго исправленія должности своей въ какомъ либо частномъ домѣ, получаютъ степень Учителя Гимназіи.

§ 70.

Домашніе Наставники, обучавшіеся въ Варшавскихъ Дополнительныхъ Курсахъ, по засвидѣтельствованію, изъяснен-

i Nauczycielach domowych, obowiązani są ściągać stany ich służby z téj gubernii, w któréj przed przeniesieniem się przebywali.

§ 66.

Dyrektorowie Gimnazyów Gubernialnych, czuwając nad postępowaniem Guwernerów i Nauczycieli domowych, z równą troskliwością jak nad innemi osobami, pod ich dozorem zostającemi, składają o nich raz na rok Kuratorowi Okręgu Naukowego rapport, podług przepisanego wzoru; w tym celu mają oni prawo znosić się nietylko z Władzami miejscowemi, ale nawet z samemi rodzicami i opiekunami, którzy Guwernera lub Nauczyciela przyjęli.

O prerogatywach i prawach Guwernerów i Nauczycieli domowych.

§ 67.

Ci, którzy na zasadzie ustawy niniejszéj otrzymali stopień wyższego lub niższego Guwernera domowego, liczą się w służbie czynnéj, pod wiedzą Okręgu Naukowego Warszawskiego, i dopókąd zostają w tych obowiązkach, mają prawo nosić frak mundurowy, z kołnierzem sukiennym, przepisany dla Urzędników Okręgu Naukowego Warszawskiego, z herbami gubernii na guzikach.

§ 68.

Guwernerowie i Nauczyciele domowi używają prerogatyw, jakie służą Instytutom, w których ukończyli kurs nauk, lub stopniom uczonym, na które otrzymali świadectwa.

§ 69.

Guwernerowie domowi posiadający stopnie uczone, jeżeli pozyskają od rodziców, albo zastępujących ich miejsce, tudzież Władz Gubernialnéj i Szkolnéj, zaświadczenia o sprawowaniu się, gorliwości i usposobieniu, po dwóch latach pełnienia z zaletą obowiązków swoich w jakimbądź domu prywatnym, otrzymują stopień Nauczyciela Gimnazyum.

§ 70.

Guwernerowie domowi, którzy odbywali nauki w Kursach dodatkowych Warszawskich, jeżeli pozyskają zaświadczenia

ному въ предыдущей статьѣ, чрезъ три года успѣшнаго исправленія должности своей, получаютъ степень Учителя Обводоваго Училища.

§ 71.

Домашніе Наставники, имѣющіе ученыя степени Русскихъ Университетовъ, пользуются правами личныхъ дворянъ и прежде получения степени Учителя; не имѣющіе же ученыхъ степеней пользуются правами личныхъ дворянъ, послѣ полученія степени Учителя; тѣ и другіе освобождаются отъ рекрутской повинности.

§ 72.

Пятнадцать лѣтъ безпорочнаго и усерднаго служенія въ званіи домашняго Наставника, могутъ, по удостоенію начальства, вознаграждаемы быть пожалованіемъ установленной на сей конецъ медали, для ношенія въ петлицѣ на лентѣ ордена Св. Станислава; медаль золотая назначается для высшихъ, а серебряная для низшихъ Наставниковъ.

§ 73.

Отличное съ нравственной и учебной стороны служеніе въ званіи домашнихъ Наставниковъ, по истеченіи двадцати лѣтъ со дня утвержденія въ степени Учителя Гимназіи или Обводоваго Училища, можетъ быть, по удостоенію начальства, награждаемо орденами, на слѣдующемъ основаніи, Высшіе Наставники награждаются орденомъ Св. Анны 3-й степени, а низшіе Наставники Св. Станислава 3-й степени. Домашній Наставникъ, съ полученіемъ ордена, пріобрѣтаетъ, наравнѣ съ чиновниками, права потомственныхъ дворянъ.

§ 74.

Тридцать пять лѣтъ безпорочной и усердной службы въ званіи домашняго Наставника, считая со дня утвержденія въ степени Учителя, награждаются, по удостоенію начальства, пожалованіемъ ордена Св. Владиміра 4-й степени.

§ 75.

Всякій Наставникъ, окончившій съ похвалою двадцать пять лѣтъ служенія и въ теченіи сего времени находившійся Учителемъ въ частныхъ домахъ, не менѣе пяти лѣтъ въ каждомъ, образовавшій не менѣе трехъ воспитанниковъ, принятыхъ съ студентскимъ званіемъ въ одинъ изъ Русскихъ У-

w poprzedzającym artykule wymienione, po trzech latach pełnienia obowiązków swoich z zaletą, otrzymują stopień Nauczyciela Szkoły obwodowéj.

§ 71.

Guwernerowie domowi, posiadający stopnie uczone Uniwersytetów Rossyjskich, używają praw szlachectwa osobistego, przed otrzymaniem nawet stopnia Nauczyciela; nie posiadający zaś stopni uczonych używają praw szlachectwa osobistego dopiero po otrzymaniu stopnia Nauczyciela; jédni i drudzy wolni są od poboru wojskowego.

§ 72.

Pietnastoletnie nieskazitelne i gorliwe pełnienie obowiązków w stopniu Guwernera domowego może być, na przedstawienie Zwierzchności, nagradzane ustanowionym na ten koniec medalem, który nosić się ma w dziurce od guzika na wstążce Orderu Ś-go Stanisława; medal złoty przeznacza się dla Guwernerów wyższych, a srerbny dla niższych.

§ 73.

Chlubne, jak we względzie moralnym, tak naukowym, pełnienie obowiązków Guwernerów domowych, po upływie dwudziestu lat od dnia zatwierdzenia w stopniu Nauczyciela Gimnazyum, albo Szkoły obwodowéj, może być, na przedstawienie Zwierzchności, nagradzane orderami, według następujących zasad: Guwernerowie wyżsi nagradzani są Orderem Ś-éj Anny klassy 3-éj, a Guwernerowie niżsi, orderem Ś-go Stanisława klasy III-éj. Guwerner domowy, otrzymując order, nabywa zarazem, na równi z urzędnikami, prawa do szlachectwa dziedzicznego.

§ 74.

Trzydziesto-pięcio letnie, nieskazitelne i gorliwe pełnienie obowiązków Guwernera domowego, licząc od dnia zatwierdzenia w stopniu Nauczyciela, nagradza się, na przedstawienie Zwierzchności, orderem Ś-go Włodzimierza 4-éj klassy.

§ 75.

Każdy Guwerner, który przez lat dwadzieścia pięć pełnił z zaletą obowiązki swego powołania i w przeciągu tego czasu był Nauczycielem w domach prywatnych, niemniéj nad pięć lat w każdym, tudzież usposobił przynajmniéj trzech uczniów przy-

ниверситетовъ, пріобрѣтаетъ почетное наименованіе заслуженнаго.

§ 76.

Время, внѣ дѣйствительнаго исправленія Учительской должности проведенное, исключается изъ сроковъ для полученія степени Учителя, равно, медали, ордена или званія заслуженнаго Наставника.

§ 77.

Правила, въ ст. 71 и 76-й постановленныя, не относятся къ домашнимъ Учителямъ, на степени первоначальныхъ Учителей состоящимъ. Впрочемъ, прослуживъ безпорочно и усердно двадцать лѣтъ въ этомъ званіи, они могутъ, по удостоенію начальства, награждаемы быть серебряными медалями, съ увольненіемъ отъ рекрутской повинности, по усмотрѣнію Попечителя Варшавскаго Учебнаго округа.

§ 78.

Отставные военные и гражданскіе чиновники, поступившіе въ званіе Наставниковъ и Учителей, пользуются всѣми преимуществами сихъ званій, съ сохраненіемъ чиновъ, полученныхъ при отставкѣ. Сроки къ пожалованію ихъ наградами считаются со времени вступленія ихъ въ званіе домашнихъ Наставниковъ или Учителей.

§ 79.

Наставники могутъ пріобрѣтать ученыя степени, если пожелаютъ подвергнуться установленному для сего испытанію при Русскихъ Университетахъ. Но они пользуются преимуществами, симъ степенямъ присвоенными, не прежде, какъ прослуживъ съ пользою въ своемъ званіи одинъ годъ, по полученіи диплома.

§ 80.

Низшіе Наставники, удостоенные по испытанію, въ одномъ изъ Русскихъ Университетовъ, званія дѣйствительнаго Студента или ученой степени, пріобрѣтаютъ вмѣстѣ съ тѣмъ званіе высшихъ Наставниковъ.

§ 81.

Всѣ вообще лица, получившія право заниматься обученіемъ и воспитаніемъ юношества въ частныхъ домахъ,

jętych, w stopniu studentów, do jednego z Uniwersytetów Rossyjskich, otrzymuje honorowy tytuł Zasłużonego.

§ 76.

Czas, przepędzony za obrębem czynnego pełnienia obowiązków Nauczycielskich, wyłącza się z liczby lat, przepisanéj dla otrzymania stopnia Nauczyciela, tudzież medalu, orderu, albo tytułu Zasłużonego Guwernera.

§ 77.

Przepisy, w art. 71 i 76-m postanowione, nie stosują się do Nauczycieli domowych, zostających w stopniu Nauczycieli elementarnych. Wszakże po dwudziestoletniém, nieskazitelném i gorliwém pełnieniu obowiązków swojego powołania, mogą być oni, na przedstawienie Zwierzchności, nagradzani medalami srebrnemi, i uwalniani od poboru wojskowego, podług uznania Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego.

§ 78.

Dymissyonowani Urzędnicy wojskowi i cywilni, przyjąwszy obowiązki Guwernerów i Nauczycieli, korzystają ze wszelkich prerogatyw, stopniom tym służących, z zachowaniem rang, otrzymanych przy wyjściu ze służby. Czas do nagród ich liczy się od daty wstąpienia ich w obowiązki Guwernerów lub Nauczycieli domowych.

§ 79.

Guwernerowie mogą otrzymywać stopnie uczone, jeżeli zechcą poddać się examinowi, na ten koniec przepisanemu, w Uniwersytetach Rossyjskich. Lecz prerogatyw do tych stopni przywiązanych używają nie prędzéj, jak po roku jednym pożytecznego pełnienia obowiązków swoich, od daty otrzymania patentu.

§ 80.

Guwernerowie niżsi, otrzymując w skutku examinu w jednym z Uniwersytetów Rossyjskich tytuł Rzeczywistego Studenta, albo stopień uczony, nabywają zarazem stopień Guwernerów wyższych.

§ 81.

Wszyscy w ogólności, mający prawo do zajmowania się wychowaniem i uczeniem młodzieży w domach prywatnych,

пускаются безпрепятственно къ исполненію сей обязанности въ частныхъ Пансіонахъ и Училищахъ.

§ 82.

До опредѣленія мѣръ относительно пособій домашнимъ Наставникамъ и Учителямъ, достигшимъ глубокой старости, или подвергшимся продолжительной неизлечимой болѣзни, предоставляется имъ, равно ихъ женамъ и дѣтямъ, первое, послѣ Чиновниковъ и Учителей казенныхъ учебныхъ заведеній, предъ другими лицами, преимущество пользоваться выгодами всѣхъ благотворительныхъ или иныхъ, подъ надзоромъ и покровительствомъ Правительства состоящихъ заведеній.

О домашнихъ Учительницахъ.

§ 83.

Женщины, желающія заниматься воспитаніемъ дѣтей въ частныхъ домахъ, не иначе къ тому допущены быть могутъ, какъ по полученіи свидѣтельства на званіе домашней Учительницы.

§ 84.

Домашнія Учительницы, по примѣру домашнихъ Наставниковъ и Учителей, раздѣляются на высшихъ Наставницъ, низшихъ Наставницъ и начальныхъ Учительницъ. Первыя могутъ обучать дѣтей въ степени высшихъ учебныхъ женскихъ заведеній, другія—въ степени среднихъ, третія—въ степени первоначальныхъ женскихъ Училищъ. Обученіе однимъ искусствамъ и рукодѣліямъ не даетъ права на пріобрѣтеніе какого либо изъ сихъ званій.

§ 85.

Правила, постановленныя въ статьяхъ 47 и 50 касательно испытанія, представленія доказательствъ и выдачи на Учительскія званія свидѣтельствъ, примѣняются и къ домашнимъ Наставницамъ и Учительницамъ.

§ 86.

Окончившія воспитаніе въ учебныхъ заведеніяхъ, содержимыхъ отъ Правительства и состоящихъ подъ Высочайшимъ покровительствомъ Ея Императорскаго Величества Государыни Императрицы, получаютъ, сообразно съ оказанными ими успѣхами и согласно съ выданными имъ при выпускѣ ат-

mogą bez przeszkody pełnić też obowiązki na pensyach i w szkołach prywatnych.

§ 82.

Zanim będą wskazane środki w przedmiocie wspierania Guwernerów i Nauczycieli domowych, którzy doszli do podeszłego wieku, lub dotknięci zostali długą nieuleczoną chorobą, zapewnia się im, jakoteż i ich żonom i dzieciom, pierwsze przed innemi osobami, po Urzędnikach i Nauczycielach zakładów naukowych rządowych, prawo do korzystania z wszelkich dobroczynnych lub innych, pod dozorem i opieką Rządu zostających, instytutów.

O Nauczycielkach domowych.

§ 83.

Kobiety, chcące się trudnić wychowaniem dzieci w domach prywatnych, nie inaczéj dopuszczone do tego być mogą, aż po otrzymaniu świadectwa na stopień Nauczycielki domowéj.

§ 84.

Nauczycielki domowe, podobnie jak Guwernerowie i Nauczyciele domowi, dzielą się na Guwernantki wyższe, Guwernantki niższe i Nauczycielki początkowe. Pierwszym wolno jest uczyć dzieci w stopniu wyższych instytutów naukowych żeńskich, drugim, w stopniu średnich, trzecim w stopniu szkół żeńskich elementarnych. Uczenie samych sztuk i robót ręcznych nie nadaje prawa do któregobądź z tych stopni.

§ 85.

Przepisy postanowione w artykułach 47 i 50-m co do examinów, składania dowodów i wydawania świadectw na stopnie nauczycielskie, stosują się do Guwernantek i Nauczycielek domowych.

§ 86.

Te, które ukończyły edukacyę w instytutach naukowych, utrzymywanych kosztem Rządu i zostających pod Najwyższą opieką Najjaśniejszéj Cesarzowéj Jéjmości, otrzymują, stosownie do okazanych przez nie postępów i wydanych im przy wyjściu z instytutu attestatów, świadectwo na stopień Guwernantki al-

тестатами, свидѣтельство на званіе домашней Наставницы или Учительницы, не подвергаясь установленному испытанію.

§ 87.

Воспитанницы заведеній, въ предыдущей статьѣ поименованныхъ, для полученія свидѣтельства на званіе Наставницы или Учительницы, сверхъ аттестатовъ, представляютъ, установленнымъ порядкомъ, и другія удостовѣренія.

Объ Учителяхъ и Учительницахъ изящныхъ искусствъ, Надзирателяхъ и Надзирательницахъ за дѣтьми.

§ 88.

Лица, желающія обучать въ частныхъ домахъ изящнымъ искусствамъ, какъ-то: музыкѣ, пѣнію, танцованію и рисованію, для полученія на сіе дозволенія, должны представить свидѣтельство о своемъ поведеніи, выданное мѣстнымъ гражданскимъ начальствомъ или достойными довѣрія лицами, причемъ требуется отъ нихъ также свидѣтельство приходскаго Священника. О познаніяхъ же въ предметѣ, коему обучать намѣрены, обязаны представить свидѣтельство свѣдущихъ въ семъ дѣлѣ лицъ.

§ 89.

Лица, желающія заниматься только надзоромъ за дѣтьми, или упражненіемъ въ разговорѣ на иностранномъ языкѣ, для полученія на то дозволенія, представляютъ одно свидѣтельство о своемъ поведеніи.

§ 90.

Лицамъ, въ предыдущихъ статьяхъ поименованнымъ, выдаются установленныя свидѣтельства отъ Директоровъ Губернскихъ Гимназій, которые, каждые три мѣсяца, представляютъ вѣдомости о томъ Попечителю Учебнаго округа.

§ 91.

Учитель и Учительница изящныхъ искусствъ, равно Надзиратель и Надзирательница за дѣтьми, каждый разъ, при опредѣленіи своемъ въ частный домъ, представляютъ выданныя имъ свидѣтельства мѣстному Директору Гимназіи или Инспектору Обводоваго Училища.

§ 92.

Лица, въ предыдущей статьѣ поименованныя, пріобрѣвъ

bo Nauczycielki domowéj, bez składania przepisanego examinu.

§ 87.

Uczennice instytutów, w poprzedzającym artykule wymienionych, dla otrzymania świadectwa na stopień Guwernantki albo Nauczycielki, oprócz attestatów, składają porządkiem przepisanym i inne dowody.

O Nauczycielach i Nauczycielkach talentów, Dozorcach i Dozorczyniach dzieci.

§ 88.

Osoby, chcące uczyć w domach prywatnych samych talentów, jako to muzyki, śpiewu, tańca i rysunków, dla otrzymanią na to upoważnienia, obowiązane są złożyć świadectwo o swojéj konduicie, wydane od władzy miejscowéj cywilnéj, lub od osób wiarogodnych, a przytém wymaga się od nich świadectwa Proboszcza właściwéj parafii. O biegłości zaś w talencie, którego uczyć zamierzają, obowiązane są złożyć świadectwo osób, w tym przedmiocie biegłych.

§ 89.

Osoby, życzące zajmować się jedynie dozorem dzieci, albo wprawą ich w mówieniu obcym językiem, dla pozyskania na to pozwolenia, składają jedynie świadectwo o swojém sprawowaniu się.

§ 90.

Osobom, w poprzedzających artykułach wymienionym, wydają ustanowione świadectwa Dyrektorowie Gimnazyów Gubernialnych, którzy co kwartał przedstawiają rapporta o tém Kuratorowi Okręgu Naukowego.

§ 91.

Nauczyciel i Nauczycielka talentów, również Dozorca i Dozorczyni dzieci, przyjmując obowiązki w domu prywatnym, za każdym razem, obowiązani są okazywać wydane im świadectwa miejscowemu Dyrektorowi Gimnazyum albo Inspektorowi Szkoły Obwodowéj.

§ 92.

Osoby w poprzedzającym artykule wymienione, uzyskaw-

право заниматься обученіемъ искусствамъ, или надзоромъ за дѣтьми въ частныхъ домахъ, могутъ исполнять сіи обязанности и въ частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

О обязанностяхъ домашнихъ Учителей и Учительницъ и отвѣтственности за нарушеніе сего Постановленія.

§ 93.

Домашніе Наставники, Учители, Наставницы и Учительницы, исправляющіе небрежно и нерадиво принятыя ими обязанности, или предающіеся порочнымъ наклонностямъ, лишаются права воспитывать дѣтей. Провинившіеся въ чемъ либо противу догматовъ Христіанской вѣры, или основныхъ началъ Правительства, подвергаются, сверхъ того, наказанію по законамъ.

§ 94.

Лица обоего пола, какъ иностранцы, такъ и природные жители Царства, опредѣляющіеся въ частные дома для воспитанія дѣтей безъ установленныхъ на званія свидѣтельствъ, подвергаются отвѣтственности, за первый разъ: начальные Учители и Учительницы, также Учители и Учительницы искусствъ, равно Надзиратели и Надзирательницы—штрафу 150 злотыхъ; низшіе Наставники и Наставницы—300 злотыхъ; высшіе Наставники и Наставницы — 400 злотыхъ. Таковому штрафу подвергается равномѣрно и родитель, родственникъ или опекунъ, въ домъ коего опредѣляются для воспитанія дѣтей лица, не имѣющія установленнаго свидѣтельства. Суммы сіи, по усмотрѣнію Попечителя Учебнаго округа, обращаются въ пособіе недостаточнымъ ученикамъ высшихъ Гимназическихъ классовъ.

§ 95.

За нарушеніе сего постановленія во второй разъ, какъ природные жители, такъ и иностранцы, подвергаются отвѣтственности на основаніи §§ 34 и 35.

§ 96.

О каждомъ родителѣ, родственникѣ или опекунѣ, принявшемъ въ свой домъ для обученія дѣтей Наставника, Учителя, Наставницу или Учительницу безъ надлежащихъ свидѣтельствъ, Гражданскіе Губернаторы сообщаютъ, а Директо-

szy prawo do zajmowania się uczeniem talentów, albo dozorem dzieci w domach prywatnych, mogą pełnić też obowiązki w Instytutach naukowych prywatnych.

O obowiązkach Nauczycieli i Nauczycielek domowych i odpowiedzialności za naruszenie niniejszéj Ustawy.

§ 93.

Domowi Guwernerowie, Nauczyciele, Guwernantki i Nauczycielki, pełniący niedbale i niestarannie obowiązki przyjęte, lub oddający się nagannym nałogom, utracają prawo do trudnienia się wychowaniem dzieci. Wykraczający zaś w czém przeciwko dogmatom wiary Chrześciańskiéj lub zasadom Rządu, podlegają nadto karom, przez prawo przewidzianym.

§ 94.

Osoby płci obojga tak zagraniczne, jakoteż rodem z Królestwa będące, jeżeli wejdą w obowiązki do domów prywatnych, dla wychowania dzieci, bez przepisanych na ten koniec świadectw, ulegają odpowiedzialności, za pierwszy raz: Nauczyciele i Nauczycielki początkowi, także Nauczyciele i Nauczycielki talentów, niemniéj Dozorcy i Dozorczynie płacą kary 150 złotych; Guwernerowie i Guwernantki 300 złotych; Guwernerowie i Guwernantki wyższe 400 złotych. Takimże karom podlegają również i rodzice, krewni lub opiekunowie, przyjmujący dla wychowania dzieci osobę, nieposiadającą ustanowionego świadectwa. Summy te, według uznania Kuratora Okręgu Naukowego, obracają się na wsparcie ubogich uczniów klass wyższych Gimnazyalnych.

§ 95.

Za powtórne naruszenie tego postanowienia, tak krajowcy, jakoteż cudzoziemcy ulegają odpowiedzialności na zasadzie §§ 34 i 35-go.

§ 96.

O rodzicach, krewnych lub opiekunach, którzy przyjęli w dom dla wychowania dzieci Guwernera, Nauczyciela, Guwernantkę lub Nauczycielkę, bez należytych świadectw, Gubernatorowie Cywilni udzielają wiadomości, a Dyrektorowie Gim-

ры Губернскихъ Гимназій доносятъ Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа, для доклада Намѣстнику Царства.

§ 97.

Всѣ Содержатели частныхъ учебныхъ заведеній, домашніе Наставники и Наставницы, Учители и Учительницы, получившіе дозволеніе на исправленіе должностей своихъ, до изданія настоящаго Положенія, подвергаются всѣмъ правиламъ сего Положенія и обязаны выдержать вновь установленныя онымъ испытанія.

Министръ Народнаго Просвѣщенія (подписано) *Сергій Уваровъ.*

№ 4.

Инструкція для Членовъ Экзаминаціоннаго Комитета.

(21 Мая 1843 года.)

О порядкѣ производства дѣйствій Комитета.

§ 1.

Кандидаты, желающіе доказать въ Экзаминаціонномъ Комитетѣ права свои на званіе Учителей, относятся къ Директору Комитета и представляютъ ему доказательства, требуемыя §§ 50 и 52 Положенія о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, домашнихъ Наставникахъ и Учителяхъ въ Царствѣ Польскомъ.

§ 2.

Директоръ Комитета разсматриваетъ представленныя ему доказательства и, или требуетъ пополненія оныхъ, или, нашедши ихъ достаточными, назначаетъ кандидату срокъ, къ которому онъ долженъ явиться для испытанія, о чемъ тотчасъ же извѣщаетъ Членовъ, нужныхъ для производства экзамена.

§ 3.

Послѣ экзамена, произведеннаго въ комплектѣ, означенномъ § 46 Положенія о Педагогическихъ Курсахъ, и согласно съ §§ 54, 55 и 56 Положенія о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ, домашнихъ Наставникахъ и Учителяхъ въ Цар-

nazyów Gubernialnych donoszą Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego, dla przedstawienia Namiestnikowi Królestwa.

§ 97.

Wszyscy utrzymujący instytuta naukowe prywatne, domowi Guwernerowie i Guwernantki, Nauczyciele i Nauczycielki, którzy otrzymali dozwolenie na pełnienie obowiązków swoich przed wydaniem Ustawy niniejszéj, podlegają wszelkim przepisom téj Ustawy i obowiązani są złożyć na nowo postanowione w niéj examina.

Minister Oświecenia Narodowego

(podpisano) *Sergiusz Uwarow.*

№ 4.

Instrukcya dla Członków Komitetu Examinacyjnego.

(d. 21 Maja 1843 r.)

O porządku postępowania w Komitecie.

§ 1.

Kandydaci, chcący udowodnić przed Komitetem Examinacyjnym kwalifikacye od Nauczycieli wymagane, zgłaszają się do Dyrektora Komitetu i składają na ręce jego dowody, §§ 50 i 52-m Ustawy o Instytutach i Nauczycielach prywatnych przepisane.

§ 2.

Dyrektor Komitetu przegląda złożone mu dowody, i albo uzupełnienie ich poleca, albo, znalazłszy je dostatecznemi, termin do examinu kandydatowi naznacza, o czém zawiadamia zaraz Członków, do słuchania examinu potrzebnych.

§ 3.

Po examinie odbytym w komplecie oznaczonym § 46-m Ustawy o Kursach Pedagogicznych i w sposób przepisany § 54, 55 i 56-m Ustawy o Instytutach i Nauczycielach prywatnych, Examinatorowie odbywają konferencyę, na któréj

ствѣ Польскомъ, Экзаменаторы составляютъ конференцію, на которой, по разсмотрѣніи доказательствъ и обсужденіи способностей кандидата, какъ въ отношеніи его свѣдѣній, такъ и въ отношеніи педагогическомъ, объявляютъ они рѣшеніе. Первый говоритъ свое мнѣніе тотъ изъ Членовъ, который преимущественно производитъ экзаменъ, послѣ него представляютъ свое мнѣніе прочіе Члены, наконецъ, Директоръ.

§ 4.

Журналъ испытанія, также и упомянутой конференціи, подписываетъ Директоръ и Члены, присутствовавшіе на экзаменѣ.

§ 5.

О каждомъ произведенномъ такимъ образомъ испытаніи Директоръ Комитета немедленно доноситъ рапортомъ Попечителю Варшавскаго Учебнаго округа, представляя при семъ журналъ экзамена, равно какъ и доказательства кандидата и его разсужденіе въ подлинникѣ, если оно ему было задано.

§ 6.

Въ рапортахъ объ ученикахъ, отправляемыхъ на счетъ Казны въ Университеты Имперіи, или желающихъ поступить въ Педагогическіе Курсы, Директоръ доноситъ Попечителю не только о послѣдствіи выдержаннаго каждымъ изъ нихъ испытанія, но и о томъ, въ какой каждый изъ нихъ учился Гимназіи.

§ 7.

Директоръ представляетъ также рапортъ Попечителю о пробныхъ лекціяхъ тѣхъ кандидатовъ, которые, по окончаніи полнаго курса наукъ въ Университетахъ Имперіи, желаютъ занять Учительскія мѣста въ Царствѣ.

Объ испытаніи кандидатовъ, посвящающихъ себя Учительскому званію.

§ 8.

Экзаменъ производится изустно и письменно.

§ 9.

Кандидаты, желающіе занять мѣста Учителей въ Уѣздныхъ Училищахъ, или получить право на званіе низшихъ

po rozstrząśnieniu dowodów i ocenieniu usposobienia, jak naukowego tak pedagogicznego kandydata, wydają decyzyę kategorycznie. Zdanie rozpoczyna Członek, który głównie examinował, po nim dają zdania inni Członkowie, nakoniec Dyrektor.

§ 4.

Protokół examinu, jakoteż wspomnionéj konferencyi, podpisują Dyrektor i Członkowie, na examinie obecni.

§ 5.

O każdym w ten sposób uskutecznionym examinie Dyrektor Komitetu zdaje niezwłocznie rapport Kuratorowi Okręgu Naukowego Warszawskiego, dołączając do niego protokół examinu, tudzież dowody kandydata i rozprawę w oryginale, jeżeli mu jaka do napisania była naznaczona.

§ 6.

W rapportach o uczniach wysyłanych na nauki do Uniwersytetów Cesarstwa, lub zgłaszających się na Kursa Pedagogiczne, Dyrektor donosi Kuratorowi nietylko z jakim skutkiem każdy z nich złożył examin w Komitecie, ale także w jakiém każdy z nich pobierał nauki Gimnazyum.

§ 7.

Stosowne także rapporta składa Dyrektor Kuratorowi o lekcyach próbnych, dawanych przez kandydatów, przybywających z Uniwersytetów Cesarstwa na Nauczycieli do Królestwa.

O examinowaniu kandydatów na Nauczycieli.

§ 8.

Examin odbywać się będzie ustnie i na piśmie.

§ 9.

Kandydaci na Nauczycieli do Szkół Powiatowych i na Guwernerów niższych obowiązani są, prócz ustnego examinu,

Наставниковъ, обязаны, кромѣ выдержанія изустнаго экзамена, въ присутствіи Экзаменаторовъ, написать на заданную тему краткое разсужденіе. Кандидаты же, желающіе занять мѣста Учителей новѣйшихъ языковъ въ Гимназіяхъ, или получить право на званіе высшихъ Наставниковъ, должны, кромѣ изустнаго испытанія, въ присутствіи одного изъ Членовъ Комитета, написать на заданную тему краткое разсужденіе, на томъ языкѣ, преподаванію котораго они себя посвящаютъ, и защищать оное отъ дѣлаемыхъ ему на экзаменѣ возраженій. Сверхъ того, какъ тѣ, такъ и другіе кандидаты, обязаны въ присутствіи Директора, или назначенныхъ Членовъ Комитета, дать одну или двѣ пробныя лекціи въ одномъ изъ мѣстныхъ учебныхъ заведеній.

§ 10.

Такому испытанію и пробнымъ лекціямъ подвергаются также кандидатки, желающія получить право на званіе высшихъ и низшихъ Учительницъ и Наставницъ; однако при испытаніи ихъ должно обращать вниманіе на назначеніе женщинъ и объемъ женскаго воспитанія.

§ 11.

Прежде, чѣмъ Комитетъ приступитъ къ испытанію, обязанъ принять въ соображеніе слѣдующія два обстоятельства: какому роду воспитанія кандидатъ намѣренъ посвятить себя, общественному ли, или частному? во вторыхъ, преподаваніемъ какихъ именно предметовъ хочетъ онъ въ особенности заниматься? Ибо, хотя всякое воспитаніе и всякій предметъ требуютъ, дабы Учитель былъ надлежащимъ образомъ приготовленъ, какъ въ отношеніи знанія предмета и образованія своего вообще, такъ и въ отношеніи нравственномъ; однако, такъ какъ частное воспитаніе ставитъ Учителя въ ближайшемъ, а общественное въ дальнѣйшемъ отношеніи къ воспитанникамъ, и одни предметы болѣе, другіе менѣе представляютъ случаевъ имѣть вліяніе на ихъ образъ мыслей, то это не должно быть Экзаменаторами упущено изъ виду.

§ 12.

Изъ каждаго предмета экзаминуетъ тотъ изъ Членовъ, который состоитъ при Комитетѣ представителемъ онаго; однако и прочимъ Членамъ, присутствующимъ на испытаніи,

rozwiązać krótkie zadanie na piśmie, w przytomności examinujących. Kandydaci na Nauczycieli języków żyjących do Gimnazyów i na Guwernerów wyższych winni są, prócz ustnego examinu, napisać w właściwym języku krótką rozprawę w materyi zadanéj, pod dozorem jednego z Członków Komitetu, i bronić jéj przeciw zarzutom. Nadto kandydacyi na jakichbądź Nauczycieli lub Guwernerów obowiązani są, w przytomności Dyrektora lub Członków Komitetu wyznaczonych, dać dla próby jedną lub dwie lekcye w instytucie wskazanym.

§ 10.

Podobnym examinom i próbom ulegają także kandydatki na Guwernantki niższe i wyższe; przy examinowaniu tych wszakże należy mieć wzgląd na przeznaczenie kobiet i zakres edukacyi żeńskiéj.

§ 11.

Wprzód nim Komitet do examinowania przystąpi, powinien zwrócić uwagę na te dwie okoliczności, jakiéj edukacyi kandydat myśli się poświęcić, czy publicznéj, czy prywatnéj, powtóre, jakich szczególnie chce udzielać nauk. Jakkolwiek bowiem każda edukacya i każda nauka wymaga, aby Nauczyciel jak pod względem usposobienia i wychowania, tak pod względem pryncypiów należycie był ukształcony, gdy atoli edukacya prywatna stawia Nauczyciela w bliższéj, publiczna w dalszéj z uczniami styczności, i nauki więcéj a umiejętności mniéj nastręczają sposobności wpływania na sposób myślenia młodego, względy więc te dla examinujących obojętnemi być nie powinny.

§ 12.

Z każdego przedmiotu examinuje właściwy Członek; wolno jest wszakże i innym Członkom, na examinie obecnym,

позволяется предлагать кандидату вопросы и возражать на его разсужденіе.

§ 13.

Вопросы должны вести къ удостовѣренію: 1) имѣетъ ли кандидатъ основательныя свѣдѣнія въ томъ предметѣ, преподаванію котораго намѣренъ посвятить себя; 2) знаетъ ли, какъ преподавать оный; 3) ознакомленъ ли съ педагогическими правилами воспитанія юношей; 4) извѣстно ли ему устройство учебныхъ заведеній въ Царствѣ, и знаетъ ли онъ цѣль всякаго воспитанія; 5) знаетъ ли обязанности Учителя.

§ 14.

Испытывая кандидата въ первомъ отношеніи, не должно ограничиваться однѣми подробностями, но надобно узнавать общія понятія его о предметѣ, о пользѣ онаго, объ исторіи науки и о сочиненіяхъ, изъ которыхъ почерпаются о ней свѣдѣнія.

§ 15.

Экзаминуя кандидата во второмъ отношеніи, должно спрашивать его о томъ, какъ преподаются науки въ общественныхъ заведеніяхъ, и какъ при частномъ воспитываніи юношей; какъ воспитанникамъ мужескаго пола, и какъ полу женскому; какъ ученикамъ первоначальнымъ, сдѣлавшимъ уже нѣкоторые успѣхи, и оканчивающимъ; къ какому понятію учениковъ примѣняться; наконецъ, какое преподаваніе можетъ развивать умъ и образовать сердце.

§ 16.

Желая удостовѣриться о кандидатѣ въ третьемъ отношеніи, должно спрашивать о способахъ, какими надо пользоваться при воспитаніи для искорененія зла и внушенія добра, для отвращенія отъ порока и поощренія къ добродѣтели.

§ 17.

При испытываніи въ четвертомъ отношеніи, должно удостовѣриться, знаетъ ли кандидатъ устройство учебныхъ заведеній въ Царствѣ, цѣль оныхъ, объемъ, въ какомъ преподаются въ нихъ предметы; во вторыхъ, проникнутъ ли онъ вполнѣ тою истиною, что результатомъ всякаго воспитанія должно быть: рѣшительное убѣжденіе ученика въ томъ, что

czynić kandydatowi pytania, równie jak nad jego próbą piśmienną robić uwagi.

§ 13.

Pytania zmierzać mają do przekonania się: 1) czy kandydat posiada gruntownie naukę, któréj chce udzielać; 2) czy wié jak jéj ma udzielać; 3) czy zna przepisy prowadzenia i wychowania młodzieży; 4) czy zna organizacyę szkół krajowych i wie jaki jest cel wszelkiéj edukacyi i instrukcyi; 5) czy zna powinności Nauczyciela.

§ 14.

Doświadczając kandydata pod pierwszym względem, nie należy poprzestawać na szczegółach, ale także badać o ogół nauki, o jéj użyteczności, o jéj historyę i dzieła, z których się czerpie.

§ 15.

Examinując kandydata pod drugim względem, badać go trzeba, jak się nauki wykładają w edukacyi publicznéj, a jak w prywatnéj; jak dla płci męzkiéj, a jak dla płci żeńskiéj; jak dla początkujących, postępujących i kończących, daléj do jakiego pojęcia uczniów stosować się, nakoniec jak urządzić wykład, aby nauka rozwijała umysł i kształciła serce.

§ 16.

Przekonywając się o kandydacie pod trzecim względem, trzeba badać o środki, jakich się ma używać w edukacyi, aby złe wykorzenić, a dobre zaszczepić, odstręczyć od występku, a zachęcić do cnoty.

§ 17.

W examinowaniu pod czwartym względem należy się przeświadczyć, czy kandydatom znane są instytuta krajowe i ich przeznaczenie, tudzież zakres dawanych w nich nauk; powtóre, czy kandydat mocno tą prawdą przejęty, że wszelkiéj edukacyi i instrukcyi rezultatem być powinno: gruntowne przekonanie ucznia, iż szczęście człowieka polega naprzód na ści-

счастіе человѣка основывается: во-первыхъ на строгомъ исполненіи правилъ религіозныхъ, а во вторыхъ, на уваженіи и повиновеніи Государственнымъ законамъ.

§ 18.

Экзаминуя, наконецъ, въ пятомъ отношеніи, надо узнать, убѣжденъ ли хорошо кандидатъ въ томъ, что Учитель долженъ оправдывать на дѣлѣ, то есть въ своихъ поступкахъ, тѣ истины, которыя сообщаетъ ученикамъ, что внушая имъ благочестіе, долженъ самъ быть благочестивъ; что смотря за ихъ нравственностью, долженъ самъ вести себя нравственно, что вселяя въ нихъ преданность и вѣрность къ Государю, самъ долженъ это подтвердить своими поступками.

§ 19.

Во время экзамена и пробныхъ лекцій, равно какъ и въ разсужденіи кандидата, Комитетъ долженъ обращать вниманіе: объясняется ли онъ внятно, ясно и точно; имѣетъ ли онъ довольно терпѣнія и вѣжливости; не вспыльчивъ ли; не имѣетъ ли предубѣжденія и какого нибудь нравственнаго или физическаго недостатка; особенно же — благочестивъ ли онъ и имѣетъ ли хорошія правила.

§ 20.

Наконецъ, Члены Комитета, при испытаніи, не должны упускать изъ виду инструкцій, предписанныхъ для преподаванія наукъ въ Царствѣ, показывающихъ чему и какъ должны Учители обучать, а тѣмъ самимъ, какъ должны быть приготовлены кандидаты, желающіе занять мѣста въ казенныхъ учебныхъ заведеніяхъ, или получить позволеніе заниматься частнымъ воспитаніемъ.

Примѣчаніе. Изустное воспитаніе производится по вопросамъ, которые кандидаты берутъ по жребію. Вопросы будутъ составлены особо для наукъ, для методологіи и для всеобщей педагогики.

С.-Петербургъ, 21 Мая 1843 года.

Министръ Народнаго Просвѣщенія

(подписано) *Графъ Уваровъ.*

№ 4,985.

słém zachowaniu przepisów religii, potém na uległości i poszanowaniu dla praw i ustaw krajowych.

§ 18.

Examinując wreszcie pod ostatnim względem, przekonać się trzeba, czy kandydat dobrze o tém jest przeświadczony, że Nauczyciel te prawdy, których udziela uczniom, okazywać powinien w postępkach, że zalecając bogobojność, sam być powinien bogobojnym, że przestrzegając moralności, sam się prowadzić powinien moralnie, że wpajając przywiązanie i wierność dla Monarchy, sam to winien stwierdzić swemi czynami.

§ 19.

W czasie examinu i wszelkiéj próby, Komitet pilnie uważać powinien, czy kandydat tłómaczy się jasno i porządnie, czy ma potrzebną cierpliwość i delikatność, czy nie ma uprzedzenia, skłonności do uniesień i wady jakiéj moralnéj lub fizycznéj, nadewszystko, czy jest bogobojny i ma prawy sposób myślenia.

§ 20.

Wreszcie, Członkowie Komitetu przy examinowaniu nie mają spuszczać z uwagi instrukcyj przepisanych do wykładu nauk w Królestwie, jako wskazujących, czego i jak mają nauczać Nauczyciele, a tém samém, jak mają być usposobieni kandydaci, starający się albo o posady w szkołach rządowych, albo o pozwolenie trudnienia się edukacyą prywatną.

Uwaga. Examina ustne odbywać się powinny podług pytań ciągnionych losem przez kandydatów. Pytania ułożone będą oddzielnie do nauk, do metodologii i do pedagogiki ogólnéj.

St. Petersburg, d. 21 Maja 1843 roku.

Minister Oświecenia Publicznego
(podpisano) *Hr. Uwarow.*

Nr. 4,985.

№ 5.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго Устава о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ, о частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

(8 (20) Мая 1862 года.)

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: *„Быть по сему."*

Въ Царскомъ Селѣ,
8 (20) Мая 1862 года.

Уставъ о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ.

Раздѣлъ VI.

О частныхъ учебныхъ заведеніяхъ.

ГЛАВА I.

Ст. 354.

Всѣ въ Царствѣ Польскомъ частныя учебныя заведенія, какъ мужскія, такъ и женскія, а равно Гувернеры, домашніе Учители и Учительницы, состоятъ подъ надзоромъ и завѣдываніемъ Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 355.

Ни одно частное учебное заведеніе не можетъ быть открыто безъ дозволенія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 356.

Частныя учебныя заведенія могутъ быть троякаго рода:

1) для преподаванія наукъ приходящимъ въ заведеніе ученикамъ, то есть Школы;

2) для преподаванія наукъ, а вмѣстѣ съ тѣмъ для содержанія и воспитанія учениковъ, то есть Пансіоны, и

3) для содержанія учениковъ, посѣщающихъ казенныя заведенія, а равно для повторенія съ ними уроковъ.

№ 5.

Wyciąg z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy o wychowaniu publiczném w Królestwie Polskiém, dotyczący zakładów naukowych prywatnych.

(d. 8 (20) Maja 1862 r.)

Na oryginale własną ręką Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości napisano: „*Ma być podług tego.*"
w Carskiém Siele,
d. 8 (20) Maja 1862 r.

Ustawa o wychowaniu publiczném w Królestwie Polskiém.

Dział VI.

O zakładach naukowych prywatnych.

Rozdział I.

Art. 354.

Wszystkie w Królestwie Polskiém zakłady naukowe prywatne, tak męzkie jako i żeńskie, niemniéj Guwernerowie, domowi Nauczyciele i Nauczycielki zostają pod zarządem i zawiadywaniem Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 355.

Żaden instytut naukowy prywatny nie może być zaprowadzony bez pozwolenia Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 356.

Instytuta naukowe prywatne mogą być trojakiego rodzaju:

1) dla wykładania nauk uczniom przychodzącym do instytutu, to jest Szkoły;

2) dla wykładania nauk, a zarazem utrzymywania i wychowania uczniów, t. j. Pensye; i

3) dla utrzymania uczniów uczęszczających do Szkół rządowych, tudzież dla powtarzania z nimi łekcyj.

Ст. 357.

Обучать въ одномъ и томъ же частномъ заведеніи дѣтей обоего пола дозволяется въ однѣхъ только школахъ, съ тѣмъ однако ограниченіемъ, что въ такія заведенія для дѣтей обоего пола не должны быть принимаемы дѣвочки, старше 11-и лѣтъ, и чтобы для дѣтей каждаго пола назначены были отдѣльныя для ученія комнаты.

Ст. 358.

Подробныя правила объ условіяхъ учрежденія частныхъ учебныхъ заведеній, о надзорѣ за ними начальства, а равно о Гувернерахъ, домашнихъ Учителяхъ и Учительницахъ, изданы будутъ Совѣтомъ Управленія Царства, по представленію Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

КОНЕЦЪ V ТОМА.

Art. 357.

Uczyć w jednym zakładzie prywatnym dzieci płci obojga dozwala się w samych tylko Szkołach, z zastrzeżeniem wszakże, iż do takich zakładów, dla płci obojga, dziewczęta, mające więcéj jak lat jedenaście skończonych, przyjmowane być nie powinny, i że dla dzieci każdéj płci przeznaczyć należy do nauki oddzielne izby.

Art. 358.

Szczegółowe przepisy o warunkach zaprowadzenia instytutów prywatnych, o nadzorze Władzy nad niemi, oraz o Guwernerach, domowych Nauczycielach i Nauczycielkach, wyda Rada Administracyjna Królestwa, na wniosek Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

KONIEC TOMU V-GO.

Госуд. публичная
историческая
библиотека РСФСР
№ 1978г.